CĂTĂLINA NIŢĂ

Contele Cagliostro

Un documentar istoric literar bazat pe acte, documente şi corespondenţă autentice inedite ale vremii

LYON - SAINT GERMAIN LAVAL (FRANCE), 2011
CONSTANŢA (ROMÂNIA), 2013

CĂTĂLINA NIŢĂ

CONTELE CAGLIOSTRO

Un documentar istoric literar bazat pe acte, documente şi corespondenţă autentice inedite ale vremii

LYON - SAINT GERMAIN LAVAL (FRANCE), 2011
CONSTANŢA (ROMÂNIA), 2013

Cuprins

Capitolul I 5
Omul Cagliostro 5
Fizionomia 7
Ochi de foc care citesc până în străfundurile sufletului… 12
Aparenţe 15
Resursele sale 18
Dar originile sale? 24

Capitolul II 31
Divinul Cagliostro. Vindecările sale. 31
"Nu mă recunoşti tu pe mine, eu care sunt Dumnezeu deasupra lui Dumnezeu?" - vindecarea unui posedat 34
O audienţă la Cagliostro 37
Curele (tratamentele) sale miraculoase… necesitau spaţiu 40
Vindecarea cavalerului de Langlais 43
Vindecarea Gertrudei Sarasin 46
Vindecat prin rugăciune 53
Instituirea unui sistem medical independent 57
"Din cei peste 15 000 mii de bolnavi trataţi, inamicii săi nu puteau să-i reproşeze lui decât 2 sau 3 decese" 62
Treisprezece zile la Paris 71
Alte noi lovituri sub centură ale medicilor date lui Cagliostro 76
"Cel care va veni, este Bunul Dumnezeu" 84

Capitolul III 90
O inimă fierbinte ca o flacără: Sarafina 90
Întâlnirea 92

Fiica unui hoţ sau prinţesa Sfintei Cruci?.....95
Un sărman turnător de arămuri care are un Ordin Masonic.....98
O altă Sarafina, nu aşa frumoasă şi atrăgătoare.....100
Şi totuşi el nu accepta nici un fel de cadouri 103
Scene ale menajului familial?.....107
Rochia albă pătată cu roşu.....109
În închisoare.....111
Discuţii aprinse în Parlament.....115
Eliberată 118
Alb.....121
Alintând pe copilul său mult preaiubit 128

Capitolul IV.....132
"Copiii" săi.....132
Elisa von Recke.....137
Sarasinii.....161
Cardinalul de Rohan.....188
Ramond de Carbonnières 206
Rey de Morande 215

Capitolul V 223
Cine poate mult, poate şi puţin. Ordinul Egiptean.....223
Profeţii.....223
Alchimie.....227
Ordinul egiptean.....229
Franc-masoneria în sistemul lui Cagliostro 233
Eu sunt cel care sunt. (Ego sum qui sum).....235
Istoric, expunere şi membri. 237
Cei şapte (îngeri, apostoli, arhangheli).....243
Defăimarea, distrugerea pe faţă a Marelui Cophte. 249
Viziunea, vedenia beatificatoare care trece în rândul sfinţilor.261
Eu sunt omul - descoperirea androginilor.....263

Capitolul VI.....270
Vânarea omului 270
Scopurile ascunse ale Afacerii Colierului.....271
Arestat chiar înaintea oficializării Ordinului egiptean.....273
Vinovat şi inocent-două arestări atât de diferite. 275
Doamna de la Motte, instrument al clanului de Orléans şi al franc-masoneriei.....282
Congresul Filaletienilor.....285
Împotriva sistemului - procesul împotriva lui de Launay şi a lui de Chesnon.....294
Se vorbeşte de Joseph Balsamo pentru prima oară.....300
Goethe dezvăluie împotriva voinţei sale, cum guvernul francez a creat această poveste 305
Pamfletele lansate pretutindeni în Europa împotriva lui Cagliostro 309
Jurnalistul cuirasat -Théveneau de Morande 314

Capitolul VII.....325
Ultimul proces al Inchiziţiei 325
Obţinerea aprobării Papei pentru Ordinul egiptean 326
Şedinţa de la Villa Malta.....328
Joc de culise al Ordinului de Malta 332
Scrisoare către Parlamentul francez. 335
Contesa de Cagliostro cere să se confeseze.....337
O afacere de stat de o deosebită importanţă 342
Drumul calvarului 343
Franc-masonii din Roma 347
Martori mincinoşi.....351
(Cele) 43 interogatorii 355
De trei ori abandonat 360
Avocatul apărării. 368
Condamnat la moarte 372

Viaţa lui Joseph Balsamo 376
San Leo (Santo Leone). 378
Sfârşitul? 385

Surse bibliografice, adnotări, comentarii 387
Capitolul I. Omul Cagliostro 387
Capitolul II. Divinul Cagliostro. Vindecările sale. 390
Capitolul III. O inimă fierbinte ca o flacără: Sarafina 397
Capitolul IV „Copiii" săi. 401
Capitolul V. Qui potest majus, potest minus. Ordinul egiptean 410
Capitolul VI. Vânarea, alungarea, exilarea omului Cagliostro 414
Capitolul VII. Ultimul proces al Inchiziţiei 420

În loc de încheiere 427
Despre autor 429
În loc de postfaţă 431

Capitolul I

Omul Cagliostro

"Pe mine însumi, cel care exist, eu îl ignor, dar eu ştiu aceasta: să-i vindec pe bolnavi, să-i luminez pe cei ce au îndoieli, să le dau bani celor săraci."
-Cagliostro.

Cine a fost Cagliostro? Iată o întrebare pe care istoricii n-au încetat să şi-o pună, dar care rămâne întotdeauna fără răspuns. Asupra vieţii şi a originii sale au fost imaginate explicaţii din cele mai fanteziste care au făcut ca pentru majoritatea opiniei publice, Cagliostro să rămână unul dintre cei mai mari aventurieri şi şarlatani ai Istoriei. În cealaltă extremă, se situează ocultiştii, care fac din el unul dintre cei mai mari magicieni din lume. Iar această viziune i-a dăunat poate mai mult decât majoritatea celorlalte. Throwbridge l-a înţeles foarte bine: *"s-a scris despre un Cagliostro instruit, cultivat, învăţat, care a scris mult cărţi dar care în marea lor majoritate au o mică sau nu au nici o valoare. Cele mai seducătoare sunt adesea acelea pe care nu te poţi baza, pe care nu poţi pune bază. Teosofii, spiritiştii, ocultiştii au fost foarte înclinaţi să-i devină partizani. Aceştia au adesea opinii extravagante, chiar ridicole."*[1]

Va trebui deci să-l prezentăm în modul cel mai corect pe Cagliostro, aşa cum era el în viaţa sa cotidiană, aşa cum a rămas în memoria contemporanilor săi, fără a încerca să facem din el nici cel mai rău, dar nici cel mai bun din ceea ce umanitatea poate cunoaşte. Îl vom prezenta în toate contradicţiile sale, care se datorează, atât din complexa sa personalitate, cât şi de la

[1] Throwbridge - Cagliostro,"Splendoarea şi mizeria maeştrilor magicieni" ("The splendour and misery of a master of magic, Chapman and Hall, London, 1910, p. 197.

diversitatea umană a conteporanilor săi. *”Nu există două fiinţe care gândesc la fel despre acest subiect”* scria Clementino Vanetti care l-a întâlnit pe Cagliostro în 1787 la Roveretto.

“Contele nu mai este în acest an cel care a fost anul trecut şi nici anul viitor el nu va mai fi cel care este astăzi” spunea acesta despre Cagliostro, căci el vorbea despre sine la persoana a treia. [2] Se comporta el ca un individ care ţinea cont de etichetă? Se arăta grosolan, nepoliticos? Se încăpăţâna să nu răspundă chestionărilor sau întrebărilor despre originea sa într-o epocă în care titlurile nobiliare erau esenţiale?

Comportamentul său era dificil, dacă nu imposibil de anticipat, variind de la o persoană la alta şi chiar în faţa aceleiaşi persoane de la un moment la altul. Îşi lua întotdeauna libertatea de a se prezenta aşa cum el dorea, fără a-şi face prea mari griji de atenţii, de obligaţii, bravând, sfidând, înfrutând convenienţele epocii sale, pentru a distruge astfel toată imaginea care se putea face despre el, dar mai ales imaginea bună care i-ar fi putut fi făcută.

El ascundea cu obstinaţie secretul originii sale, ceea ce permitea inamicilor săi să creeze fabulaţii dintre cele mai fanteziste în legătură cu acest subiect. Era el preocupat peste măsură de îmbrăcăminte, de coafură, de tunsoare? El se îmbrăca foarte simplu, se arăta ca şi cum ar fi neglijent, dar în acelaşi timp îşi etala cele mai strălucitoare diamante, contrariind astfel pe eleganţii epocii sale. Iată-l pe Cagliostro secolului al XVIII-lea, imposibil a putea fi încadrat într-o categorie anume.

Ca şi Protée[3] el schimbă forma imediat ce încearcă a o sesiza. *“Eu devin cel care am ales să fiu, cel care doresc să devin*, spunea

[2] Straub către Jacob Sarasin, scrisoarea nr. 5, 9 octombrie 1782.

[3] Protector (Protée): primul născut în teogonia greacă (din grecescul *protogonos* = primordial sau în vârstă, vechi, antic). El are darul profeţiei. Cum el nu minte niciodată, pentru a se eschiva neîncetatelor întrebări ale celorlalţi, el schimbă forma după dorinţă (bunul său plac). De aici adjectivul protector, care semnifică schimbător, versatil, adaptabil, dar, la fel, şi multilateral (Leonardo da Vinci era caracterizat ca un spirit protector). El este legat de apă, de ocean, de umiditatea primară (primordială), suportul vieţii. Despre aceasta Homer vorbeşte în Odiseia ca locuind pe insula Pharos (unde se găsea celebrul far din Alexandria) şi mai ales el era numit Protector al Egiptului sau regele Egiptului. El este acelaşi care apăruse în vis mamei lui

Cagliostro. "*Participant în mod conştient în Fiinţa absolută, eu îmi reglez acţiunea potrivit cu mediul în cercul care mă înconjoară. Numele meu este cel al funcţiei mele şi eu îl aleg, precum funcţia mea, pentru că eu sunt un om liber, sunt independent."*[4]

Fizionomia

"Noi ne construim un ideal şi apoi îi dăm viaţă dacă frumosul şi binele sunt altfel decât noi le-am conceput. Marist fizionomistul nu-l recunoaşte pe Cristosdar, se plimbă împreună cu el."
- Sarasin despre Cagliostro[5].

Cine ar putea face mai bine portretul cuiva decât un fizionist? Şi a existat unul dintre celebrii astfel de autori în preajma lui Cagliostro: - Lavater[6]. Cunoştinţele sale i-au permis să distingă semnele unice din trăsăturile feţei lui Cagliostro. El le-a şi interpretat dar a rămas blocat în propriul său sistem, care nu-i putea explica comportamentul contradictoriu şi derutant al lui Cagliostro.

"Cagliostro este o natură cu structura constituită dintr-o singură piesă (bucată), scria Lavater[7], *originală, plină de sevă, dar prea adesea respingătoare prin trivialitatea sa. Nu-l luaţi, nu-l consideraţi ca fiind un filozof! Este mai degrabă un alchimist ferecat în mistere, un astrolog infatuat în maniera lui Pracelsus. Afară de, puţinele sau nici un defect al său. Un bloc de soliditate*

Apollonius din Tyane pentru a-i anunţa ei naşterea unui fiu. La întrebarea ei: *« Cui îi voi da eu naştere?*, el i-a răspuns ei: *«Mie». «Dar cine eşti tu?* întrebă ea: *« Eu sunt Protectorul (Protée), bătrânul mării.»*.

[4] Discurs ţinut în Parlementul francez la sfârşitul afacerii colierului, mai 1786.

[5] Scrisoare a lui Jacob Sarasin către Lavater, 1793.

[6] Johann Caspar Lavater (1741-1801), teolog şi scriitor Elveţian, autorul *« Fragmentelor Fizionomoniei» şi « Arta sistemului cunoaşterii oamenilor prin fizionomie » («Fragments de la Physiognomonie»* et *«L'art de système les hommes par le physionomie»)*. Datorită observaţiilor sale realizate pe parcursul mai multor ani, el este primul în Occident care elaborează un sistem al semnelor morfologice, permiţând cunoaşterea caracterului unui individ uman plecând de la trăsăturile feţei. Cagliostro este cel care a cerut traducerea în franceză a acestei lucrări.

[7] Scrisoare a lui Lavater adresată lui Goethe.

compactă; un monument a cărui masă formidabilă se impune atenţiei. Privindu-l şi ascultându-l un sfert de oră, admiţând fără a discuta mărturiile care altădată mă mirau foarte tare, în ciuda minuţioaselor detalii pe care D-na de Recke avea grijă să le etaleze. Acest individ atât de diferit de un şarlatan vulgar greşeşte, păcătuieşte cu toate acestea printr-un anumit şarlatanism: îşi bate joc de mine, când invocă obligaţiile sale medicale pentru a eluda întrebările mele. [8] *Alt lucru însă, încă mă deruta: pentru un vrăjitor, pentru o persoană care seduce, îi lipseşte într-adevăr prin prea multă atracţie, seducţie fizică şi sentimentală. El nu are nimic din cele ale unui seducător. Şi totuşi, Cagliostro depăşeşte măsura comunului uman cu sute de coţi. Este monolitul uriaş la umbra căruia vegetează o umilă aglomeraţie de colibe. Ce păcat că aceste fiinţe incomparabile nu reuşesc, greşesc fiind lipsite în aşa măsură de politeţe!Unii te împroaşcă cu noroi, alţii te strivesc, te zdrobesc."*

Alţii, mai puţin închistaţi în fizionomie decât Lavater, recunosc şi mărturisesc că le este imposibil să-i facă portretul: *"Trăsăturile feţei sale sunt regulate,* scria marchiza de Créqui[9] care l-a văzut în 1785 în Paris, *pielea sa rumenă şi dinţii săi superbi. Nu vă voi vorbi despre fizionomia sa, căci el avea 12 sau 14 la dispoziţie."*

Jean Benjamin La Borde[10] care l-a cunoscut pe Cagliostro în 1781 la Strasbourg, vorbeşte despre el ca despre un *"om*

[8] Dacă acesta poate fi calificat ca fiind şarlatanism ...

[9] Renée-Caroline-Victoire de Froullay de Tessé, Marchiza de Créquy (1714-1803). Salonul sau era celebru în Paris ca loc de întâlnire al înaltei societăţi şi al intelectualităţii. Amintirile sale au fost redactate la începutul secolului al XIX-lea de către Maurice, vărul lui de Courchamps, după notele lăsate de marchiză. Referitor la Cagliostro, este de remarcat faptul că se găsesc aici detalii care nu au putut fi cunoscute decât după 1795, amintirile au fost mult influenţate de imaginea şarlatanului forjată de către ministru francez de Breteuil şi de Inchiziţie. De altfel, Breteuil era rudă foarte apropiată a machizei, în 1802 ea lâsandu-i acestuia prin testament castelul de Montflaux.

[10] Jean Benjamin LaBorde (1743-1794). Compozitor şi autor francez. Fiul unui bogat finanţist, el studiase muzica cu Rameau. Devine în 1762 primul valet de camera şi confidentul lui Louis al XV-lea. Prin urmare, el este numit fermier general şi guvernator al castelului din Louvre. A compus în jur de 30 de opere şi a pus pe note cântecele lui Voltaire, al cărui prieten era. Pasionat de geografie, el deseneaza (intocmeşte) hărţi

singuratic, uimitor, admirabil prin conduita sa şi vastele sale cunoştinţe, mic de statură[11]*, gras, cu o mimă ce anunţa spirit, duh, gândire şi raţiune de om de talent, pedant, şi care exprimă geniul."*

"Cagliostro avea o fizionomie foarte agreabilă, spune Vanetti care l-a remarcat la Roveretto. *"Era de talie mijlocie, capul robust şi foarte unsuros. Şi în ciuda faptului că era mare, se deplasa cu agilitate, alergând de ici-colo prin cameră fără a voi să stea într-un loc, tenul său era proaspăt, părul negru, ochii profunzi, pătrunzători şi sclipitori, strălucind de viaţă."*

Beugnot, care l-a întâlnit înaintea prânzului în1785 la Paris îl descrie astfel: *"Cagliostro era de o talie mediocră, destul de mare, avea tenul măsliniu, gâtul foarte scurt, faţa rotundă, ornată de doi ochi mari, în floarea vârstei, şi un nas deschis şi întors în sus."*.

"După ce treci culoarul şi mica curte interioară, scrie Blessig care l-a vizitat la Strasbourg, *urci cele câteva trepte ale unei scări şi pătrunzi într-o cameră mare, jumătate semi-salon şi în semi-vestibul unde se află aşezat pe cămin un bărbat de talie mijlocie, vioi, cu părul negru pieptănat pe spate."*. Baronul Gleichen[12] care l-a cunoscut în 1781 la Strasbourg i-a făcut un portret similar: *"Cagliostro era micde statură, dar avea un foarte frumos cap; ar fi putut fi folosit ca model pentru a reprezenta un poet inspirat. Este adevărat că tonul său, gesturile şi manierele erau cele ale unui şarlatan plin de infumurare, îngâmfare, de fanfaronadă, de*

---

pentru principele moştenitor, viitorul Louis al XVI-lea. Într-una dintre operele sale el propune o soluţie pentru lărgirea comunicării dintre Pacific şi Atlantic, proiect ce pare a fi strămoşul actualului canal de Panama. Franc-mason zelos, el face parte din numeroase loje. Devine membru al Consiliului Suprem al Ordinului egyptien al lui de Cagliostro din Paris, chiar Mare Inspector. Moare ghilotinat în iulie 1794, după ce a grăbit procesul său, deci condamnarea sa la moarte, 5 zile înaitea sfârşitului Terorii.

[11] « 5 picioare un pouce» (veche unitate de lungime = 1,55 m) - notează poliţistul Bernard în ziarul Courierul Europei.

[12] Charles-Henri, baron de Gleichen (1733-1807). El începe de foarte tânăr o carieră diplomatică la curtea margrafului de Bayreuth, al cărui ministru devine la Paris, graţie protecţiei secretarului de stat al lui Louis al XV-lea, ducele de Choiseul. Este membru al logei masonice a Filaletienilor « Amicii reuniţi şi Aleşii Cohen lui Louis Claude din Saint Martin ». (« les Amis réunis et des Elus Cohen de Louis Claude de Saint Martin »). Amintiri, Paris, 1868, pagina 135.

pretenţii şi de impertinenţă. La urma urmelor, conversaţia sa obişnuită era agreabilă şi instructivă, procedeele sale nobile şi caritabile iar tratamentele curative niciodată dăunătoare şi câteodată admirabile."

Marchiza de Rochejaquelin[13] îl întâlneşte când ea avea 14 ani în timpul unei călătorii pe care ea a făcut-o în Elveţia împreună cu părinţii săi şi-i păstrează lui Cagliostro următoarea amintire: *"Când noi am ajuns la Brientz, o mulţime de oameni se aflau la plimbare; ni se spune că multe persoane veneau în acest mic oraşel pentru a fi consultate de Cagliostro. Ei rămâneau să locuiască aici câtva timp, şi toţi locuitorii aveau pentru el un entuziasm şi o încredere fără limite; bolnavii săi veneau aici grămadă. Tatăl meu nu-l văzuse niciodată, el a avut curiozitatea să-l cunoască pe acest om care făcea atât zgomot; trei sau patru dintre tovarăşii noştri de călătorie au voit să-l însoţească; s-a decis să se plece la ora opt dimineaţa, iar caravana noastră să le aştepte întoarcerea pentru a se repune în mişcare. A trebuit să fac intervenţii stăruitoare pe lângă tata pentru a consimţi să mă ia şi pe mine cu ei.*

Ajunşi la Cagliostro, tatăl meu a cerut să-i fie anunţată sosirea unor francezi, valetul răspunde că el nu a primit niciodată nici un francez. Spune-i, reia tatăl meu, că eu sunt o rudă foarte apropiată a părinţilor d-nei de Brivazac". Aceasta îi primise pentru câteva luni, pe Cagliostro şi soţia sa la Bordeaux; el a făcut-o să se îndrăgostească de el, ea crezându-l a fi cel mai abil şi cel mai virtuos dintre oameni (era înaintea afacerii colierului).

Valetul a ieşit şi reveni imediat poftindu-ne să urcăm. De-abia intraţi într-un salon destul de mic, Cagliostro soseşte însoţit de doi bărbaţi, dintre care unul era ministrul protestant; ei păreau copleşiţi de admiraţie şi de bucurie. Cagliostro ne-a primit cu politeţe. El era destul de mic, gras, brunet, cu o frumoasă mimă.

[13] Memoriile Mariei-Louisa Victoire de Donnisan, marchiză de la Rochejaquelein, publicate în manuscrisul său autograf de fiul său cel mic, Bourlouton, Paris, 1889.

Am fost foarte surprinsă că el, îmbrăcat în întregime la fel ca toată lumea, nu avea cravată, gulerul cămăşii sale era întors, garnisit cu muselină, asemănător cu cele ale copiilor epocii acelor timpuri.

Abia începute mulţumirile şi complimentele, când soţia sa intră şi a pus stăpânire pe mine, spre marele meu regret, că nu puteam auzi nimic din ce spunea soţul său. D-na Cagliostro nu era foarte tânără dar figura sa destul de drăguţă era plăcută şi gingaşă, ea era de talie tare mică, un pic grasă, foarte albă. Era foartre bine coafată, purta o pălărie cu pene, cercei la urechi, o rochie de muselină peste un désu rosé, o cantitate mare de podoabe cu garnituri-asortimente complete; toaleta sa nu putea fi ridicolă după cină, dar la orele opt dimineaţa era o excentricitate. [14] *Eu nu aveam încă 15 ani împliniţi, ea mă trata potrivit vârstei mele, şi în rest a fost încântătoare. Mi-a povestit despre lacul de Brientz, despre promenade, despre muzică, m-a forţat chiar să încerc un clavecin, care se găsea acolo deschis, înfuriindu-mă cu asta câteva minute. Cum noi eram într-un loc retras, eu am auzit doar numai acestă singulară frază, pe care n-o voi uita niciodată": "Fiţi sigur, domnule marchiz, contele de Cagliostro îşi va da totdeauna silinţa de a fi totdeauna la dispoziţia dumnevoastră."*

[14] Se observă că marchiza se preocupa mai ales de aspectele vestimentare.

Ochi de foc care citesc până în străfundurile sufletului…

"Avea, mai cu seamă, o privire aproape supranaturală; eu nu voi putea niciodată să redau întocmai expresia ochilor săi; erau în acelaşi timp şi flacără şi gheaţă."
- Baronul d'Oberkirch despre Cagliostro.

Mai cu seamă, deosebită era privirea sa, care marca pe cei care-i întâlnea. Elveţianul Burkli vorbeşte despre *"ochiul său pătrunzător de şoim"*. La Borde de *"ochii săi de foc care pătrund în adâncurile sufletelor"*. Langmasser de *"privirea sa fascinantă."*. *"Nu s-au mai văzut niciodată asemenea ochi ca ai săi"*, adaugă marchiza de Créqui.

Este privirea penetrantă care a impresinat-o atât pe baroneasa d'Oberkirch la Stasbourg. Ea notează în Memoriile sale întâlnirea sa cu Cagliostro în 1781 la cardinalul de Rohan[15]: *"O conversaţie interesantă a început atunci: de care am căpătat o adevărată plăcere: cardinalul era foarte instruit şi foarte amabil. Discuţia a fost întreruptă brusc de un uşier, care deschizând cele două părţi ale uşii batante anunţă: 'Excelenţa sa D-l. conte de Cagliostro'. Am întors promp capul. Auzisem vorbindu-se despre acest aventurier încă de la sosirea mea la Strasbourg, dar nu-l întâlnisem încă niciodată. Am rămas stupefiată văzându-l intrând astfel la episcop, auzind că este anunţat cu atâta pompă şi mai stupefiată încă de primirea care i se acorda. El nu era de loc în mod deosebit o frumuseţe desăvârşită, dar niciodată o fizionomie mai remarcabilă n-a fost oferită observaţiilor mele. El avea mai degrabă o privire aproape supranaturală. Nu voi putea niciodată să redau expresia ochilor săi: era în acelaşi timp şi flacără şi gheaţă; atrăgea şi respingea; făcea să-ţi fie frică şi inspira o*

[15] Louis René Edouard de Rohan-Guéméné (1734-1803), prinţ de Rohan, cardinal şi arhiepiscop de Strasbourg, Mare Preot (Aumônier) al Bisericii franceze din 1777.

curiozitate insurmontabilă. Lui Cagliostro i s-au făcut două portrete diferite, acestea asemănându-se între ele şi în acelaşi timp diferind între ele pe cât este posibil. El purta cămaşă, lanţurile ceasurilor sale, pe degete diamantele de o mărime şi de o culoare admirabile: dacă acestea nu erau strasuri (imitaţii), valorau preţul de răscumpărare al unui rege. El pretindea că şi le-a fabricat singur.

De-abia ce cardinalul îl zări, el alergă în faţa lui şi în timp ce îl saluta din uşă i-a adresat câteva cuvinte pe care eu nu am încercat a le înţelege. Amândoi s-au întors spre noi; eu mă ridicasem în acelaşi timp cu episcopul; dar m-am grăbit să mă aşez la loc pentru a nu da impresia acestui aventurier că i-aş acorda vreo atenţie.

Am fost imediat constrânsă să mă preocup de asta, cu toate acestea, astăzi mărturisesc cu toată umilinţa, fără a mă căi că am iubit întotdeauna extraordinarul.

După câteva minute de rezistenţă a mea ce i-am opus, Eminenţa sa a făcut, astfel încât D-l. d'Oberkirch să ne pună în conversaţie directă; a avut tactul necesar de a nu mă numi, fără de care eu să fi devenit parte imediat, dar l-a amestecat în vorba noastră, şi pe noi în cea a lor; a trebuit neapărat să răspundem. Cagliostro nu înceta să mă privească; soţul meu mi-a făcut semn să plecăm; eu nu am văzut acest semn, dar am simţit acea privire intrând în sânii mei ca un burghiu, nu găsesc acum altă expresie. Dintr-o dată îl întrerupse pe Dl. de Rohan, care, în paranteză fie spus, leşina de bucurie şi mi-a zis subit, tăios:

- D-nă, dumneavoastră nu aveţi mamă, de abia aţi cunoscut-o şi aveţi deja o fiică. Sunteţi singura fiică a familiei dumneavoastră şi nu veţi avea alt copil decât pe cea pe care o aveţi deja.

Am privit în jurul meu, şi surpriză; că nu-mi pot reveni încă dintr-o asemenea obrăznicie adresată unei doamne de rangul meu. Am crezut că el se adresa alteia şi nu i-am răspuns.

- Răspundeţi, Doamnă, reluă cardinalul pe un ton rugător.

- Domnule, Doamna d'Oberkirch nu răspunde decât celor pe care a avut onoarea să-i cunoască în chestiuni egal-reciproce asemănătoare, replică soţul meu pe un ton aproape impertinent; mi-era teamă că-i lipsea respectul faţă de episcop.

Soţul meu se ridică şi salută cu aer trufaş, semeţ, de superioritate, eu am făcut la fel. Cardinalul, pus în încurcătură, deprins să pară pretutindeni şi oriunde curtenitor, nu a ştiut ce poziţie să ia, nici de partea căruia să se arate. Totuşi, între timp s-a apropiat de Doamna d'Oberkirch (Cagliostro mă privea mereu) şi i-a adresat câteva cuvinte de o aşa expresivă prevenţie încât nu a mai fost necesar vreun alt mijloc de se arăta răzvrătit.

- D-l. Cagliostro este un savant care nu se cade să fie tratat precum un om de rând, a adăugat el; rămâneţi vă rog pe loc câteva momente, dragul meu baron: permiteţi-i Doamnei d'Oberkirch să răspundă, nu va fi nici un păcat, nici vreo incovenienţă, vă promit, şi de altfel, nu am eu iertarea şi izbăvirea datornicilor pentru cazurile şi situaţiile rezervate?

- Eu nu am avut onoarea de a fi enoriaşul domnie voastre, domnule, l-a întrerupt Dl. d'Oberkirch cu un rest de rea dispoziţie.

- Eu ştiu doar atât, că e prea mult, domnule, sunt supărat din cauza asta; dumneavoastră să faceţi onoare Bisericii noastre. Doamna baron, spuneţi-ne dacă Dl. Cagliostro s-a înşelat, spuneţi-ne, vă rog stăruitor.

- El nu s-a înşelat deloc în ceea ce priveşte trecutul, replicai eu, captivată de adevăr.

- Iar eu nu mă înşel mai mult în privinţa viitorului, răspunse el cu o voce atât de plină, cu timbru de aramă încât răsună ca o trompetă acoperită de crep."

Aparenţe

S-a vorbit atât de mult despre îmbrăcămintea extravangantă a lui Cagliostro, s-a imaginat adesea o haină de magician, decorată cu simboluri cabalistice sau costume de bâlci. În contradicţie cu toate acestea, contemporanii săi îl descriu îmbrăcat simplu, chiar foarte simplu.

"Avea multă simplicitate şi naturaleţe în toaletele sale" spune Burkli. Unul dintre detractorii săi, Mozinsky, [16] care l-a cunoscut în Polonia în 1781 scria: *"Cagliostro afecta o simplicitate extraordinară îmbrăcămintei sale". "Îmbrăcămintea sa era curată, lipsită de lux"* nota de asemenea Vanetti şase ani mai târziu. "*El este destul de neglijent în portul părului şi al hainelor, dar fără a-i incoveni cu ceva"* scria Borowsky. Bode[17] mergea mai departe apreciind că *"el afecta o neglijenţă care atingea cel mai adesea cinismul"*, în timp ce Burkli redacta indignat: *"primea astfel persoane de calitate, fără a avea părul pudrat?"*

Dimpotrivă, la Paris, în 1785, el se prezenta la cină prea bogat îmbrăcat. Beugnot care-l vedea acolo, este şocat de coafura sa, care în epocă era ceva inedit, dar care va deveni foarte la modă după Revoluţie: *"Cagliostro, calcula astfel, pentru a arăta tot exteriorul său în rolul unui şarlatan. Coafura sa era o noutate în Franţa; el avea părul despărţit în mai multe mici şuviţe şi care se reuneau în spatele capului, şi se întorceau în forma care atunci se numea coadă de cal (un catogan).*

El purta în acea zi o haină culoarea cenuşiu de fier "à la française gris de fer" cu galoane bătute în aur, o vestă stocajie (roşu aprins) brodată în puncte (ochiuri) largi spaniole, un pantalon roşu, spadă reţinută în pânza (ţesătura) costumelor şi o pălărie bordată, cu o pană albă; această din urmă podoabă era,

[16] Autor al unui pamflet « Cagliostro demascat la Varsovia ».
[17] Johann Joachim Bode, *Ein paar Tropflein aus dem Brunnen der Wahrheit ausgegossen vor de, neun Thaumaturgen Cagliostro, Frankfurt, 1781.*

în rest, obligaţie (modă) impusă de negustorii de doctorii şi de leacuri, de şarlatanii, aranjeorii de danturi şi alţi artişti medicali care-şi perorau (vorbeau mult şi cu emfază) şi etalau drogurile în plină stradă, în văzul tuturor. Dar Cagliostro releva aceste costume cu manşete şi dantelă, cu câteva inele şi paftale, catarame, cercei şi verigi pentru încălţări - adevărat, ce-i drept - copia unui desen vechi, dar aşa de strălucitoare că ţi se păreau a fi diamante fine veritabile."

Vom regăsi cel mai adesea această caracterizare de şarlatan, care n-avea totuşi, în epocă sensul peiorativ de astăzi. Acest cuvânt a fost înlocuit pentru a desemna vânzătorii ambulanţi, care în pieţe publice, prezentau cu emfază[18] produsele lor. Erau mai degrabă vânzători de droguri care nu erau spiţeri, farmacişti sau medici recunoscuţi de Facultatea de Medicină, dar care îşi făceau meseria şi se distingeau - şi se deosebeau - de ceilalţi prin pălăriile lor bordate cu pene albe.

După ce au criticat atât maniera sa de a se îmbrăca, contemporanii săi arătau mirarea lor faţă de alte obiceiuri de viaţă ale lui Cagliostro. Se nota mai cu seamă că "*el mănâncă foarte puţin, aproape zilnic (totdeauna) paste italieneşti - pâtes d'Italie - , nu se culcă niciodată în pat şi că nu doarme decât în jur de 2 sau 3 ore aşezat într-un fotoliu.* [19]". Era acuzat că proceda aşa pentru a atrage atenţia prin extravaganţe. Însă aceste aşa-zise extravaganţe ale sale rămân aceleaşi 6 ani mai târziu la Roveretto unde Vanetti observă acelaşi stil de viaţă: *"Cât despre el, mânca puţin, nu se culca în pat, însă dormea într-un fotoliu sprijit pe o pernă."*

Dacă dormea puţin, este din cauză că după ce consulta toată ziua pacienţii (bolnavii), el dedica serile sale prietenilor şi discipolilor iar noaptea se retrăgea în laboratorul său pentru a prepara remedii singur sau împreună cu apropriaţi cum erau Sarasin, Carbonnieres sau Rey de Morande.

[18] Este chiar etimologia cuvântului, de la italienescul *chiarlare* = a vorbi cu emfază.
[19] La Borde.

Dacă mânca puţin, asta nu însemna acelaşi lucru pentru cei care-i intrau în casă. Deoarece atât la Strasbourg cât şi la Paris, se spune că el ţinea mereu masa întinsă. De fapt, Cagliostro avea obiceiul de a vorbi, de a discuta cu apropiaţii săi în timp ce el lua masa. Iar el nu mânca întotdeauna aşa de puţin.

Sophie la Roche[20] care l-a văzut când l-a vizitat la Londra, în 1786 descrie o astfel de masă: *"Meniul nostru era, pe jumătate englezesc, pe jumătate italienesc. În locul supei care trebuia să ne fie servită, Cagliostro a luat o cantitate considerabilă de macaroane. Apoi noi am avut miel, carne de morun proaspătă, legume înăbuşite în etuvă, friptură din carne de vită, zeamă de cartofi (cartofi în sos), salată şi un alt fel, ceva dulce înainte de desertul propriu-zis. Lordul George Gordon avea în faţa sa o farfurie cu creson (untişor de grădină) pe care-l mânca crud (necopt) cu sare. După desert Cagliostro bea cafea moka pe care o iubea foarte mult."*

Îi plăcea să bea vin, cafea şi ciocolată caldă, şi mai ales el fuma mult din pipă. Ramond de Carbonnieres[21] scria: *"Dl.Conte găsea ca fiind foarte bun tutunul în pachete mici pe care mi l-aţi adus cadou. Din nefericire mai aveam doar foarte puţin. Voiam deci să am o duzină de pachete".* Mai târziu, în timpul întemniţării sale la Roma, unul dintre primele lucruri pe care le cerea prin avocatul său era *"să-i fie permis să fumeze pipă, pentru că este obişnuit cu ea."*

În închisoare, la San Leo, el îşi va pastra aceleaşi obiceiuri cu care-şi impresiona mai ales gardienii pentru abstinenţa (lipsa îndelungată a) pipei. Guvernatorul fortăreţei, contele Sempronio Semproni îşi informa superiorul, cardinalul Doria, în cele mai mici amănunte. Pe la începutul lunii mai 1791, el reclama pe Cagliostro

[20] «Jurnal de voiaj în Olanda şi Anglia», tradus în engleză sub titlul «Sophie in London, 1786, being the diary of Sophie v. La Roche. Translated from the German with an introductory essay by Clare Williams, London, J. Cape, 1933». [(Sophie in London being the diary of Sophie v. la Roche.) *«Tagebuch einer reise durch Holland und England»*].

[21] Carbonnieres către Sarasin, 11 februarie 1785, nr. 18.

că mănâncă mult şi este prea pretenţios în privinţa hranei: *”El vrea să i se gătească hrana separat şi este dificil a-l mulţumi. El doreşte masă îmbelşugată şi bine asortată, aşa cum i-am procurat până în prezent. Îmi rămân pe moment până la 8 écus (monedă veche franceză) pe lună, înţelegând prin asta ciocolata zilnică, vinul, tutunul şi lenjeria pe care o vrea schimbată în fiecare zi*.”. [22] Însă, mai târziu, în octombrie 1791, el se nelinişteşte deoarece Cagliostro refuză să mai mănânce şi se teme că încearcă să se omoare prin înfometare[23]:

“De mai bine de 20 de zile el se abţine de la mâncare în mod riguros. La început, el nu se abţinea decât miercurea şi vinerea, dar în prezent el nu mănâncă decât pâine şi vin, dă mâncarea sa familiilor soldaţilor, chiar dacă i-am preparat (gătit) cum vrea el macaroanele de Napoli, bine asortate cu unt şi brânză.”

Resursele sale

“Sunt destul de bogat pentru a putea parcurge cercul binefacerilor pe care mi le-am propus şi impus; eu am ştiut să-mi conserve independenţa, dăruind întotdeauna şi neprimind niciodată nimic de la alţii.”

- Cagliostro.

Cum se poate vedea în cele ce urmează, se spiona viaţa sa în cele mai amănunţite detalii. Preotul Trovazzi nota în jurnalul său[24] că la Trento: *“Cagliostro schimbă în fiecare zi lenjeria şi plăteşte pentru spălat 10 sous (monedă de aramă valorând 5 bani, a 20-a parte dintr-un franc) de fiecarei cămaşă. I se aduce mâncarea, zilnic de apoximativ 4 florinţi (monedă veche franceză), de la hanul Europa. El plăteşte pentru locuit 40 florinţi Domnului Trentini.”*

[22] Scrisoarea lui Sempronio Semproni către cardinalul Doria, 31 mai 1791.
[23] Scrisoarea lui Sempronio Semproni către cardinalul Zelada, 4 octombrie 1791.
[24] Journal de Trovazzi, 9 martie 1789.

Se încerca mai ales estimarea veniturilor sale, cunoaşterea surselor şi a cheltuielilor sale. Se spunea că la Paris el cheltuia 100 000 livres[25] pe an, de trei ori mai mult decât la Stasbourg. Toată lumea se întreba de unde îşi trăgea el banii pe care-i cheltuia. Fabrica el aur? Sau mai degrabă el se folosea de alte mjijloace mai pământene (terestre)? S-au imaginat tot felul de explicaţii: circulau zvonuri că el vindea serviciile nevestei sale care era foarte frumoasă[26] sau că el ar fi asasinat pe fiul unui prinţ asiatic foarte bogat şi s-a îmbogăţit cu banii şi averea acestuia.

"Maniera sa de a fi şi de a exista era creată pentru a trezi curiozitatea, scria abatele Georgel, *la fel era şi scopul său. Nu i s-au cunoscut nici un fel de resurse, nici o scrisoare de credit, şi totuşi el trăia în cea mai mare largheţe; răspândind binefaceri asupra clasei nevoiaşe, fără a face vreo diligenţă pentru a-şi asigura favorurile celor mai mari ai zilei.*

Şi dacă el era căutat de aceştia, el se ridica la înălţimea la care (şi pentru care) avea destule îndoieli, îngrijorări că o va putea cu greu atinge. Si atunci el avea bunăvoinţa de a se apleca să le culeagă, să le primească considerând această primire (întâmpinare) ca pe favoare de care era flatat."

Blessig îl descria la fel: *"Este un om foarte inteligent şi foarte simpatic, vesel, sobru, activ, simţitor faţă de ceilalţi din jurul său afirmându-se prin asta pe el însuşi, şi gureş, sporovăitor pentru acest motiv, în faţa mai marilor zilei şi a prinţilor ca fiind un om folositor lor fără a aştepta ceva de la ei."*

Însuşi detractorii săi erau uimiţi. Polonezul Mozynski, autorul unui virulent pamflet împotriva sa, observa: *"Este vorba de a contrazice pe toţi intriganţii, având aproape aerul de a căuta*

[25] Echivalentul a 600 000 de franci. – în euro ???.

[26] Se vorbea despre ea că în Rusia a fost metresa favoritului Catherinei a II-a, Potemkin, în Franţa că ea a fost metresa cardinalului de Rohan, etc. Aceasta era, totuşi, o practică frecventă în înalta societate a epocii prin care era acuzată. Prinţul de Montbarey reproşa soţiei sale în Memoriile sale că ea era prea lipsită «de aptitudine (înclinaţie) pentru intrigă » din cauza educaţiei primite într-o mânăstire (pension ţinut de călugăriţe) unde călugăriţele nu au învăţat-o « ceea ce ele însăle ignorau» şi că aceasta o împideca să avanseze în poziţia sa de faţă de Curte.

alianţe cu indivizi care să-i devină lui folositori”. Într-un alt pamflet[27], autorul scria: *“Ceea ce frapează cel mai mult la manierele sale este o mândrie (îndrăzneală, măreţie, nobleţe) fără de asemănare şi o lipsă absolută a tot ceea ce noi numim a şti să te porţi în societate şi educaţie.”.* Într-adevăr regulile bunei cuviinţe şi educaţia impun, cer ca atunci când eşti invitat la o persoană importantă care vrea să te afişeze în salonul său ca pe o curiozitate trebuie să accepţi. Însă Cagliostro refuza. El refuză mai întâi pe cardinalul de Rohan, el refuză pe ministrul Vergennes, el refuză pe fratele regelui, contele d'Artois, etc.

“Am mers cu delicateţea până la a-l refuza pe Suveran, scrie Cagliostro[28]. *“Bogaţii au avut gratuit leacurile şi sfaturile mele. Săracii, cei nevoiaşi au primit de la mine leacuri şi bani. Eu nu am avut niciodată contractate datorii; moravurile mele sunt pure, austere chiar, încerc să spun. Atunci când un om este aşa de bogat, aşa de mare pentru a dispreţui, în toată viaţa sa, favorurile, binefacerile Suveranului, şi pentru a refuza în mod constant darurile pe care un om obişnuit le poate primi fără a se înjosi, el nu şi-a shimbat pe moment, într-o clipă, gloria unei vieţi fără reproş; el nu decade dintr-o dată de la mărinimia unui Prinţ la acţiuni dezonorante, unde omul nu poate fi condus decât printr-un exces de neconduită şi risipă, de cheltuială nechibzuită, de neatenţie)...*

Nu numai dispreţuind favorurile mai marilor epocii, dar ei au obiceiul, atunci când li se face un cadou pe care nu-l pot refuza fără a aduce ofensă, de a face în schimb un cadou dublu ca valoros. De partea declaraţiilor sale există numeroase mărturii: *“Atunci când mă aflam la Strasbourg am avut un mâner al unui foarte curios baston, conţinând un ceas cu repetiţie* (*un ceas repetitiv), împodobit cu diamante; însă l-am refuzat, având totdeauna mai mare plăcere de a dărui decât a primi.”*

[27] Bode, Ein paar tropflein.
[28] Cagliostro, Memorii (Mémoire).

Louis Spach povesteşte că*: "ducele de Choiseul voia să-l determine pe Cagliostro să accepte o tabacheră garnisită cu diamante dar nu a putut să-l facă să o primească decât schimbând-o pe o casetă de un preţ foarte mare."*

Grimm[29] notează un alt episod de acest gen petrecut la Paris: *"Exista o oarecare femeie care şi-a imaginat de a-i da lui 25 louis (monedă veche franceză), rugându-l stăruitor să-i primească şi să-i distribuie nevoiaşiilor săi din Strasbourg; el nu a refuzat deloc, însă în ajunul plecării sale, făcu să o vadă şi multumindu-i pentru încrederea ce-i acordase, el insistă ca ea să primească, în schimb, la rândul său 50 pentru a-i da de pomană nevoiaşilor din parohia sa, pe care el nu are timp să-i cunoască. Este un fapt de care noi nu avem cum să ne îndoim."*

Această atitudine faţă de persoanele care voiau să-l oblige cu orice preţ au determinat pe baronetul de Bienne[30] la care Cagliostro locuia în 1787-1788: să scrie: *"Dumneavoastră şi cu mine, întrevedem binedistingând ceea ce a făcut rău şi a adus amărăciune contelui, fiţi convins că educaţia sa primară nu a fost deloc făcută pentru a trăi în Europa; găsesc aici vestigii marcate de principii orietale, atât de mult diferite de ale noastre, mai ales pentru persoane de înaltă distincţie, încât aceasta singură mă convinge asupra adevărului extracţiei sale singulare.".*

Dar în acelaşi timp, Cagliostro arăta o bunătate[31] şi o sensibilitate extreme, mai ales faţă de prietenii săi, dar nu numai faţă de ei. În vremea afacerii colierului, şi pretutindeni faţă de duşmanii săi el arăta o imensă capacitate de a ierta răul care i se făcea. *"Ascultaţi şi iubiţi pe cel care a venit printre voi făcându-vă bine, aducându-vă binele, care se lasă cu răbdare atacat şi se*

[29] Memorii istorice, literare şi anecdotice extrase din corespondenţa filosofică şi critică adresate Ducelui de Saxe Gotha începând din 1770 până în 1790 prin baronul de Grimm şi prin Diderot, formând un tablou picant al înaltei societăţi a Parisului din timpul regilor Louis al XV-lea şi Louis al XVI-lea, tome II, Londres, 1814, pages 263.

[30] Wieldermett către Sarasin 24 juin 1788.

[31] La Londres, la Strasbourg, la Paris el a achitat de mai multe ori datoriile unor personae care se aflau în sărăcie şi în închisoare.

apără cu moderaţie." spunea el în Memoriile sale. *"Eu sunt convins de Contesa de la Motte care mi-a făcut tot răul care mi l-a făcut, mai puţin din ură faţă de mine, decât din intenţia de se justifica; însă, oricare ar fi fost intenţia sa, eu i-o iert, cu atât mai mult cu cât am în mine lacrimi amare pe care ea mi le-a răspândit. Şi că ea nu se gândeşte ca aceasta e, din ce eu ştiu, o afecţiune moderată din sânul închisorii în care ea m-a trimis, m-a târât eu voi invoca pentru ea clemenţa Legii; şi, dacă, atunci când, în sfârşit, nevinovăţia mea şi a soţiei mele vor fi recunoscute, cel mai drept dintre Regi crede de datoria sa să acorde despăgubire unui străin lipsit de noroc, care nu s-a stabilit în Franţa decât crezând în sinceritatea cuvântului său regal, în ospitalitate şi în drepturile omului;singura satisfacţie pe care o cer, este ca Majestatea Sa să binevoiască a-mi acorda, la cererea mea, iertarea şi libertatea nefericitei Contese de la Motte. Această iertare, dacă eu o voi obţine, nu poate afecta Justiţia. Oricât de vinovată ar putea fi Contesa de la Motte, ea este destul pedepsită. Ah! Poate fi crezută această dureroasa experienţă a mea, nu este deloc o nelegiuire (ticăloşie) că eu nu le pot ispăşi, cele 6 luni de închisoare la Bastilia."*

Aşa îşi trata el duşmanii. Dar pe prieteni? La Strasbourg, el regreta atât de mult plecarea scumpului său Sarasin încât Straub scria[32]: *"După plecarea dumneavoastră noi am mers toţi pe rând dimineaţa să ţinem companie Maestrului. La ora 11 noi am fost întăriţi moraliceşte de baron care ne aduce respectele sale umile, după cină eu m-am întors, cât de repede a fost posibil, să fumez pipa mea cu Maestrul la Doamna Konaw. Mi-am văzut de treburile mele între orele 3-4 lăsând pe Maestru pe mâna lor în compania lui Barbier, Planta şi Luternau. Am revenit acolo pe la ora 6 sau 7 găsind pe Maestru jucând tripsept cu D-na de Konaw, baronul şi contesa. De aici am mers să supăm. Toate zilele se derulau la fel, cu excepţia dispoziţiei care nu era întotdeauna*

[32] Straub către Sarasin, 26 octombrie 1782, nr. 7.

aceeaşi. Eu merg totdeauna foarte încet şi dragostea mea şi ataşamentul pentru scumpul Maestru era mereu în creştere. Nu cunosc alt om care să-l egaleze. Ducele ne furniza ocazii-pretext pentru a-l amuza pe Maestru, el ne era un mare izvor pentru asta.

Nu pot să uit reacţia sa, în seara eliberării sale de la Bastilia, la sfârşitul afacerii colierului: *"Către orele 11 şi jumătate seara părăseam în sfârşit înfricosătoarea Bastilie, după 9 luni şi 9 zile de captivitate; un Fiacre m-a condus acasă la mine. Trecuseră mai mult de două ore de când nevasta-mea primise vestea eliberării mele. Noaptea era obscură, cartierul în care locuiam era puţin frecventat, mai retras. Eram încântat că puteam ajunge acasă liniştit şi fără a produce nici o senzaţie. Ce surpriză am avut de a mă auzi salutat de aclamaţiile a 8 la 10 mii de persoane. Forţaseră uşa casei mele. Curtea, scările, încăperile toate erau pline. Am fost purtat pe braţe până la soţia mea. Inima mea nu a putut rezista tuturor sentimentelor care năvăleau, se disputau cu putere; genunchii mi se muiau, am căzut pe parchet fără cunoştinţă. Soţia mea a scos un ţipăt ascuţit şi a leşinat. Prietenii noştri tremurând se înghesuiau în jurul nostru îngrijoraţi ca cel mai frumos moment din viaţa noastră să nu fie şi ultimul. Neliniştea se propagă din aproape în aproape (din om în om). Zgomotele tamburinelor nu se mai auzeau, o linişte de mormânt a înlocuit veselia strălucitoare. După un lung leşin eu mi-am revenit. Un torent de lacrimi mi-au izbucnit din ochi, şi am putut, în sfârşit, fără să fi murit, să mă apăs cu mâna pe piept... mă opresc. Voi care aţi avut privilegiul căruia Cerul i-a dat prezenţa rară şi funestă a unui suflet ardent şi a unei inimi sensibile, voi care aţi cunoscut deliciile primei dragoste, voi singuri mă puteţi înţelege, voi singuri puteţi aprecia ceea ce este şi poate fi după 10 luni de supliciu, prima clipă a fericirii.* [33] *"*

[33] Memoriu pentru Contele de Cagliostro împotriva Domnului de Chesnon fiul, comisar al Cetăţuiei din Paris şi a Domnului de Launay, guvernator al Bastiliei.

La Strasbourg, se izbucnea în lacrimi când bolnavii recunoscători cădeau în genunchi în faţa lui pentru a-i mulţumi. La plecarea lui din Bienne, în 1788 sensibilitatea sa l-a impresionat într-atât pe Wieldermett încât acesta scria: *"Contele părăsea Rockhalt la orele 6 seara şi veni să-şi petreacă seara şi să supeze la mine. Noi puturăm întreţine destul de bine veselia până către orele 11. Din acel moment contele şi contesa şi noi toţi, simţeam osânda de a ne despărţi după ce petrecusem în intimitate. Scena a devenit sensibilă în momentul intrării în caretă (rădvan), în jurul orelor 12 şi jumătate noaptea, eu nu am crezut niciodată din partea contelului să fie atât de susceptibil de aşa sensibilitate. El nu avea decât să se sprijine de braţele mele, şi chiar dacă noi eram în uşă, el nu înceta să ne spună: 'Prieteni nu mă uitaţi; voi sunteţi în inima mea şi eu sunt al vostru pretutindeni'. Abandonat singurelor impulsuri ale inimii sale se vedea în conte un om de o bunătate şi o sensibilitate extreme. Această parte a lui m-a făcut cel mai mult să-i fiu ataşat. Îmi amintesc totdeauna de el ca de un om unic în acest secol prin talentul său, prin inima sa şi prin succesele sale, ca şi amărăciunile, nenorocirile sale.* [34] *"*

Dar originile sale?

"Nimeni nu ştie de unde este el, cine este el, încotro el merge.".
- Jean Benjamin la Borde despre Cagliostro.

Alte subiecte care au inflamat spiritele este naţionalitatea, vârsta, naşterea sa. S-a încercat a le ghici plecând de la accentul său care era cel al unui străin. El nu vorbea nici italiana, nici franceza, ci doar un amestec al acestor două limbi, pigmentate de expresii latineşti şi altele într-o limbă necunoscută care se credea a fi araba. În Franţa, i se spunea napolitan sau piemontez, însă

[34] Wieldermett către Sarasin 24 juille 1788.

italienii găseau că el vorbea la fel de prost şi italiana ca şi franceza.

Cât despre arabă, el spunea că şi-ar fi petrecut copilăria în Arabia.

"Eu ignor locul unde m-am născut, şi pe părinţii mei care mi-au dat viaţă... Diferite circumstanţe din viaţa mea m-au făcut să fie create îndoieli, suspiciuni pe care Cititorul v-a putea să le departajeze, să le distingă; dar, eu repet, toate sunt generalităţi despre adevăr, însă vagi şi incerte.

Mi-am petrecut prima mea copilărie în oraşul Ville de Médine în Arabia. Acolo am crescut sub numele de Acharat, nume pe care eu mi l-am păstrat în călătoriile mele în Africa şi Asia.

Am locuit în palatul lui Muphti Salahaym. Îmi amintesc perfect că aveam în preajma mea patru persoane: un guvernat (intendent), în vârstă de 55 la 60 de ani, pe nume Althotas, trei valeţi, un alb care-mi era valetul personal (de cameră), şi doi negri, dintre care unul era zi şi noapte cu mine.

Guvernantul meu mi-a tot spus mereu că eu am rămas orfan la vârsta de 3 luni, că părinţii mei erau nobili şi creştini; însă el a păstrat tăcerea cea mai adâncă despre numele şi despre locul meu de naştere. Câteva cuvinte spuse din întâmplare m-au făcut să bănuiesc că m-am născut în Malta, dar este un fapt pe care mi-a fost totdeauna imposibil a-l verifica."

"El păstra manuscrise în arabă printre hârtiile sale scrie Bode *"Însă nu se cunoaşte sigur dacă el le putea citi în limba lor originală, adaugă el bazându-se pe faptul că la Strasbourg într-o zi, Cagliostro a refuzat să răspundă profesorului Norbert care i s-a adresat în arabă.* Vanetti notează cu toate acestea că la Roveretto "*el se retrăgea din mulţime şi scria în Arabă şi în Franceză."*

El scria rar, de obicei în italiană, limbă pe care el însuşi şi-o declara cunoscând-o ca limbă sa maternă dar fără a o stăpâni.

"Ajuns în această Capitală a lumii creştine, scria el în Memoriile sale, *am hotărât să păstrez icognito necunoaşterea cea mai perfectă. Într-o dimineaţă, cum eram retras la mine, preocupat să mă perfecţionez în limba italiană, valetul meu de cameră îmi anunţă vizita Secretarului Cardinalului Orsini"*. Cu toate acestea cele două scrisori scrise de mâna sa sunt în italiană, însă e adevărat că ele erau adresate soţiei sale originară din Roma. *"La Strasbourg,* notează Burklli, *el nu scria niciodată reţetele pentru bolnavi, însă întreba pe prietenii săi. Şi bătându-i uşor pe umăr el spunea 'Prietenul meu din Flachsland' sau'Prietenul meu din Salle' sau 'Prietenul meu din Rohan, îmi scrie cea ce vă dictez'.*

La terminare el le semna scrisorile adăugând câteodată şi explicaţii".

Discursul său era câteodată calificat a fi vorbire confuză sau încurcătură. Cu toate acestea s-au păstrat documente redactate după notele sale, memoriile sale din timpul Afacerii colierului *Scrisoarea către poporul englez* care are un stil vioi şi picant, genial şi plin de umor.

"Despre Cagliostro se pretinde că a compus el însuşi aceste memorii în italiană scrie …. [35]*."Avocatul său M. Thilorier n'a făcut decât să le traducă. Acest lucru este foarte verosimil. Dl. Cagliostro a avut destul spirit şi cum atestă prietenii săi suficientă candoare pentru a-şi fi trasat istoria vieţii sale cu tot atâta naivitate şi interes, fără să aibă nevoie de ajutorul unui avocat.".* De altfel cea mai mare parte a contemporanilor săi găsesc "*conversaţia sa este în întregime agreabilă….* "[36] Un alt autor[37] notează *"conversaţia sa obişnuită este admirabilă şi instruită."*

[35] Corespondenţa mea 24 februarie 1786.
[36] ???...
[37] Gleichen.

"Rămân uimit de răspunsurile sale şi văd în el nu numai un medic înţelept, ci un filozof observator, un adevărat cunoscător al oamenilor, un fizionomist" adaugă Blessig.

Atunci când el vorbea cu o voce simpatică, scrie Burkli, *cu gesturi foarte expresive, cu ochii ridicaţi la cer, el părea stăpânit, inspirat de spiritul din înalturi.".*

Lavater nota că *"vocea sa fizică era atât de puternică încât părea naturală ca şi când spiritele îl supuseră şi posedaseră." "Nimeni nu avea mai mult spirit şi cunostinţe ca el,* scrie La Borde, *"Ştia aproape toate limbile din Europa şi Asia, iar elocinţa sa uimeşte şi antrenează în însăşi ceea ce despre care se vorbeşte mai puţin bine."*

Asta nu împiedeca să se spună despre el *"arta sa este că nu se poate spune nimic pe drept cuvânt despre el, imaginaţia auditorilor interpretează".* Însă marchiza de Créqui pare să fi înţeles un pic din raţionamentele pentru care Cagliostro se comporta astfel şi a făcut următoarele reflexii: *"El afecta pe cei din jur că vorbea cea mai proastă franceză din lume mai ales când făcea afaceri cu oameni pe care nu-i cunoştea. El era foarte sensibil la toate lucrurile favorabile, utile şi de bun gust, fie că erau în exteriorul oamenilor sau în vorba, cuvintele lor. El întrevedea, aprecia nuanţele cele mai subtile cu eleganţă şi distincţie în procedurile sociale, în maniere, limbaj, stil era, şi se purta cu o fineţe uimitoare. Eu am văzut scrieri de-ale lui Cagliostro pe care nici cele mai spirituale şi delicate persoane din lume nu le-au renegat în mod cert. Atunci când avem privirea, auzul juste, se descurcă, se clarifică uşor faptul că exteriorul său bizar şi fasoanele, modul, manierele sale stranii erau fanfaronadă, lăudăroşenie, palavre derizoriul şi maliţiosul, un calcul stabilit pe surprinderea uimirii vulgarului;şi m-am gândit mereu că el întotdeauna se îmbrăca ciudat, caraghios, împopoţonat şi vorbea stâlcit, bolborosea în aşa fel ca efectul să fie impus imbecililor afişându-i cea mai mare originalitate."*

Beugnot l-a întâlnit pe Cagliostro în timpul unui dineu, unde el insistase foarte mult să fie invitat, în mod sigur pentru a fi văzut şi a fi ascultat vorbind. Aici se poate remarca cum Cagliostro iubea să pigmenteze subiectele grave şi serioase cu mici glumiţe şi snoave, fleacuri, nimicuri care destindeau atmosfera.

"Ne aflam nouă sau zece persoane la masă. Eu stăteam în faţa lui Cagliostro. Eu nu îl priveam decât ca la dezbrăcare şi nu ştiam încă la ce se gândea: Această figură, această coafură, omul în ansamblul m-au impresinat fără voinţa mea. Aşteptam şi eram atent la discuţii. El vorbea nu ştiu ce bolboroseală jumătate italiană, jumătate franceză, făcea citări forţate care păreau a fi în arabă, însă pe care nu-şi dădea silinţa să le traducă. El vorbea singur şi a vrut tot timpul să parcurgă 20 de subiecte, pentru că el nu le dădea decât înţelesul şi desfăşurarea pe care le voia şi îi conveneau. El nu izbutea să întrebe în fiecare moment dacă era înţeles ce spunea, întorcându-se în cerc pentru a se asigura că asistenţa este atentă la spusele sale... Atunci când antama un subiectel părea transbordat şi dădea înălţime gesturilor şi vocii sale; şi dintr-o dată el le cobora pentru a face stăpânei casei complimente foarte tandre şi gesturi comice. Acelaşi manej dura toată serata, Eu nu am reţinut alte lucruri afară de cer, astre, mari mistere, lucruri ascunse, Memphis, preoţi (pontifi), chimie transcedentară, uriaşi, animale gigantice, o vilă din interiorul Africii de 10 ori mai mare decât la Paris, unde el avea corespondenţi, igoranţa în care noi suntem faţă de toate acele frumoase lucruri, pe care el le are la degetul mic, şi că el a amestecat discursul cu complimente lipsite de gust, nesărate la adresa D. -nei de la Motte pe care o numeşte căprioara sa, gazela sa, lebăda sa, porumbiţa sa, împrumutând astfel apelativele sale de la cele care sunt cele mai iubite din regnul animal. La sfârşitul seratei el a catadicsit să-mi adreseez întrebări lovitură cu lovitură. Am răspuns la toate prin cel mai respectuos act al prezenţei ignoranţei mele şi am aflat, după D-na de la Motte, că el

a conceput ideea cea mai avantajoasă pentru mine şi pentru puterea mea de cunoaştere."

Cât despre originea sa, este un subiect asupra căruia Cagliostro a preferat să păstreze tăcerea. Cu toate că a dat astfel apropiaţilor săi ocazia să-şi permită întrebări. Se spune că acum câteva mii de ani, că într-o zi în Strasbourg el a văzut un crucifix şi s-a oprit în stradă strigând că niciodată un artist n-a reuşit o asemenea realizare, o asemănare atât de perfectă cu Hristos.

Mai târziu la Roveretto, Vanetti povestea o scenă similară: "*Şi se afla acolo un înalt funcţionar, ataşat al serviciului de finanţe, care îl întâlnise pe Cagliostro în străinătate şi pe care Cagliostro îl cunoştea bine. El îl vedea în toate zilele, lucrând împreună cu el, el era mândru de acest lucru, şi se bucura nespus de intimitatea sa. El îl prindea la stânsoare şi îl interoga în secret, spunându-i: "Tu ne poţi spune nouă secretul, căci eşti unul dintre prietenii săi intimi. El le spunea lor: Interogaţi-mă, ce vreţi să aflaţi? Iar ei îi spuneau lui: Spune-ne dacă este adevărat că de Cagliostro a luat cina împreună cu Hristos Dumnezeul nostru în noaptea de Cana şi dacă el a băut apă amestecată cu vin, cum mulţi au povestit? El le-a răspuns lor şi le-a spus: Nu, însă el este în acest timp (între timp) totuşi înaintea secolelor, aceasta este adevărul adevărat, însă nu l-a spus nimănui.*

Burkli raportează că la Strasbourg, în timp ce-l interogau asupra acestui subiect, asupra diferitelor nume pe care le-a purtat acum câteva secole *"El tăia scurt conversaţia sau răspundea de-o manieră evazivă, însă povestind un fapt din acea epocă care confirma celui care pusese lui întrebarea în opinia sa."*

Răspunsul pe care el îl dădea cel mai adesea era acesta: "*Eu ignor locul care m-a văzut născându-mă şi părinţii mi-au dat viaţa. Misterele originii mele sunt raporturile care mă unesc cu acest tată necunoscut, sunt şi rămân secretele mele; cei care sunt chemaţi să le ghicească, să le întrevadă cum eu le-am făcut, mă înţeleg şi mă aprobă. Ce importă a şti dacă eu sunt fiul unui*

monarh sau sunt fiul unui sărman nevoiaş, şi pentru ce călătoresc eu prin lume fără a vrea să mă fac cunoscut? Ce importă a şti cum fac eu să-mi procur banii? Cum eu respect Religia şi Legea, plătesc (recompesez) pe toată lumea, cum eu fac numai bine şi nicidată rău nimănui, întrebarea pe care mi-o puneţi devine inutilă şi nu convine deloc. Dar voi ştiţi că eu am avut întotdeauna plăcerea de a nu satisface de loc, curiozitatea Publicului, în ciuda a tot ce se spune despre mine."

Capitolul II

Divinul Cagliostro. Vindecările sale.

"Voi care îndrăgiţi pe acest demn Muritor, dacă voi l-aţi fi văzut ca şi mine, alergând din sărac în sărac, pansându-le cu ardoare rănile desgustătoare, îndulcidu-le răul lor prin redarea speranţei, plătidule-le lor datoriile, copleşindu-i cu binefaceri, pe scurt copleşindu-i cu darurile sale, fără alt scop decât acela de a ajuta omenirea suferindă şi de a bucura cu inestimabila duioşie şi iubire fiinţele de pe pământ cu imaginea Divinităţii binefăcătoare!".

- Jean Benjamin La Borde despre Cagliostro.

"Într-o zi, spunea Cagliostro[38]*, eu avui onoarea de a fi primit în faţa Eternului Dumnezeu de la care am primit o misiune unică: de a consola, de a vindeca, de a putea face ca boala şi chiar moartea să dea înapoi, de a dirija pe oameni către Unica Lumină: cea cu care Christos a venit să o aducă pe Pământ şi, ca şi el, să las în mărăcinii drumului bucăţi din carnea mea, din trupul meu ... Eu sunt liber, independent şi Stăpânul Vieţii!"*

Această misiune, el a împlinit-o întro manieră magistrală. Contemporanii săi sunt martorii că în timpul celor trei ani petrecuţi la Strasbourg, el a tratat peste 15 mii de bolnavi. În cursul călătoriilor sale, pretutindeni unde ajungea, el realiza vindecări care ţin de miracol. Mii de persoane asediau zilnic casa sa. La Strasbourg, casa ce el ocupa în Strada Piaţa Veche a Vinului[39] devenea rapid foarte mică pentru mulţimea care-l asedia. În octombrie 1781, la numai o lună după sosirea sa în Strasbourg,

[38] Din discursul său ţinut în Parlementul francez la sfârşitul procesului colierului.
[39] Casă vecină cu biserica «care aparţinea serviciului canonic al Sfântului Petru Vechi», după Marc Haven.

este obligat să se mute într-o casă mai mare situată la intersecţia Străzii Scriitorilor cu Strada Viţeiilor.[40]

Dormind puţin sau fără ore de somn, mâncând în grabă între două vizite făcute bolnavilor, el îşi folosea tot timpul său pentru a se ocupa de cei care făceau apel la el. Seara, către orele nouă sau zece, odată retras la el, îşi dedica timpul său discipolilor şi prietenilor săi, pe care-i numea părinteşte "copiii săi."

Un contemporan este martor că la Strasbourg *"el se priva de toate ieşirile, nu mergea niciodată la teatru, de frică că vreunul dintre nevoiaşi să vină în absenţa sa, şi să plece fără să-l fi găsit. Automobilul său circula în oraş şi în împrejurimi, dimineaţa - de pe la ora 6 iarna, ora 5 vara- până pe la orele 9 sau 10 seara. Scara şi vestibulul său erau pline de bolnavi.*[41]*"*

O scrisoare scrisă de secretarul sau, Rey de Morande arată că stilul său de viaţă nu s-a schimbat nici la Bordeaux: *"Totdeauna, după micul dejun, 3 ceasuri până la orele 7-8 erau dedicate vizitării bolnavilor ce nu puteau fi transportaţi la hotelul lui iar în restul zilei de pe la orele 7 sau 8 până la 10-11 erau destinate amicilor săi.* [42]*"*. În Memoriile sale în timpul afacerii colierului, Cagliostro povesteşte că la Bordeaux el era obligat să *"ceară ajutor la Jandarmi (Jurats) pentru soldaţi, ca să poată menţine ordinea din casa sa"*. Acest fapt este confirmat de scrisoarea unui contemporan: *"autorităţile au fost nevoite să stabilească un serviciu pentru menţinerea ordinii în împrejurul Hotelului Imperial, apropiat de Saint Seurin unde locuia Contele.* [43]*"*

Nu la fel s-a întâmplat pe timpul şederii sale la Paris, unde el anunţa încă de la sosirea sa că nu se ocupă de medicină. La Lyon el a spus lui Jean-Baptiste Willermoz în timpul întâlnirii lor că *"el*

[40] Casă numită «a felinarului» în epoca lui Cagliostro şi mai târziu «a Virginei», din cauza unei statui a Fecioarei Virgine purtând un lampion, care orna colţul.
[41] Scrisoarea lui de Burkli, 14-17 ianuarie 1782, citată de H. Funck în «Cagliostro la Strasbourg».
[42] Scrisoarea lui Rey de Morande către Jakob Sarasin, 27 decembrie 1783.
[43] Scrisoarea lui J. J. de Meuron către Jakob Sarasin, 12 decembrie 1783.

a renunţat la medicină, care-i aducea duşmani pretutindeni.”. Dar, cu toate acestea el a făcut o excepţie şi-l vindecă pe Desormes, zis americanul, bolnav ce i-a fost adus de medicul său care-l trata, doctorul La Bruyère.

La Paris, el adoptă aceeaşi atitudine: *“Prima mea grijă”,* scria Cagliostro[44], *“fu să declar tuturor cunoştinţelor mele, că intenţia mea este de a trăi liniştit şi că nu mai voiam să mă ocup de medicină. Mi-am ţinut cuvântul dat, refuzând cu obstinaţie toate solicitările care mi s-au făcut în această privinţă.”*

Doi ani mai târziu totul va fi diferit. La Bienne, îl voi găsi asediat de bolnavi care veneau din toată Elveţia şi din străinătate, după cum se citeşte în scrisorile lui Wieldermett[45]: *“mulţimea bolnavilor se menţinea şi era în creştere; soseau străini care-şi lua rezervări pentru a rămâne aici*”. Spre bucuria hotelierilor ...

Un an mai târziu, la Roveretto, Clementino Vanetti, care va primi note jurnalistice pe acest subiect, îl surprinde asediat de bolnavi care soseau din toată Italia şi din străinătate pentru a fi consultaţi.

“*Zvonul s-a răspândit în popor*, scria Vanetti[46], *că era un profet, că nu primea bani de la nimeni, nici cadouri în natură şi că el nu făcea nici o diferenţă între săraci şi bogaţi, nu făcea decât să cucerească inimi şi era ataşat pentru a ajuta prin opera sa de binefacere. Şi toţi alergau la el aducând cu ei ordonanţe de plată şi mici sume de bani pentru a cumpăra medicamente. În fiecare zi o mare mulţime asedia uşile casei lui de la Festus[47], căutând să-l vadă pe Cagliostro. Şi oraşele, castelele din toată regiunea, îi trimiteau sau îi aduceau bolnavi în automobile, scaune si fotolii, brancarde, în aşa mod încât piaţa era plină şi mulţimea se înghesuia strivindu-se în faţa casei sale. Şi el*

[44] Memoriu pentru contele de Cagliostro, 18 februarie 1786.
[45] Baronetul (Banneret) Sigismond Wieldermett, fratele lui Alexandre Wieldermett, primarul oraşului Bienne. Scrisoarea către Jacob Sarasin, Bienne, 23 iulie 1787, nr. 23.
[46] Clementino Vanetti, «Liber memorialis de Caleostro cum esset Roboreti» sau «Evanghelia lui Cagliostro», tradusă şi publicată pentru prima dată de Marc Haven în 1910.
[47] Proprietarul casei locuite de Cagliostro la Roveretto.

continua zi şi noapte să îngrijească bolnavii, răspunzând tuturor cu omenie şi promiţându-le vindecarea de bolile lor înainte de 15 zile (de tratament).”

“Nu mă recunoşti tu pe mine, eu care sunt Dumnezeu deasupra lui Dumnezeu?” - vindecarea unui posedat

“Şi soseau ca şi cum lui i se aduceau , i se trimiteau bolnavii de către un spital, el nevrând să-i primească, zicând: eu ştiu, oricare ar fi prescrierea ce le-aş face lor, ei nu o vor urma şi vor respinge vorbele mele, deoarece cei care au puterea asupra lor nu-i lasă să fie oameni liberi.”

- Clementino Vanetti despre Cagliostro.

Activitatea medicală a lui Cagliostro este mai cunoscută începând cu şederea sa la Strasbourg (septembrie 1780 - iulie1783). Dar ea a început mai înainte. Cavalerul de Corberon[48], vorbeşte în jurnalul său de vindecările pe care el le-a realizat la Saint Petersbourg: *“Eu cred că de Cagliostro nu este de loc un şarlatan, că el, nu numai că nu a vindecat pe toată lumea venită la el, ci mai degrabă prin cunoştinţele sale de chimie şi de fizică el a vindecat nu pe toată lumea ci pe multă lume.*

El a vindecat pe ajutorul de judecător (asitentul) Ivan Isleniev de un cancer deschis al regiunii cervicale, pe baronul de Stroganof care avea accese de furie provenind de la nervi, pe senatorul Ivan Perfilievitch Yelaguine, directorul Teatrului imperial, el a ajutat pe Doamna Boutourline să aibă somnul prompt liniştit etc.”.

[48] Marie-Daniel Bourée, cavaler, apoi baron de Corberon (1748-1810). Intrat în cariera diplomatică în 1773, el a fost numit secretar de legaţie în Russie în 1775, apoi, din 1777 însărcinat cu afacerile. El a lăsat memoriile publicate în 1901 cu titlul «Un diplomat francais la curtea Ecaterinei a II-a, 1775-1781. Journal intime al cavalerului de Corberon, însărcinat al Franţei cu afacerile în Rusia», Paris, Plon. Despre Cagliostro, notă din 2 iulie 1781, tome II, page 396.

Şi tot la Saint Petersbourg, în prezenţa prinţului Potemkin, favoritul împărătesei Catherina a II-a, el a făcut să dispară pe loc febra foarte severă a unui bolnav care delira, pur şi simplu pronunţând: *"în chiar acest moment, noi ordonăm ca febra să scadă."* [49]

Dar asta nu e tot. El a vindecat un posedat, după citatul făcut de Clementino Vanetti care notează ceea ce Cagliostro declarase în prezenţa sa în Rusia. Nu este singurul caz. La Roveretto *"se afla într-un oraş o tânără fată lunatică care urla, cu spume pe buze şi dinţii încleştaţi, aruncându-se, în mânia şi furia sa, asupra celor ce se apropiau de ea. Ea a vrut să-l ameninţe şi pe el dar nu a putut. Deci el însuşi, venit să o vadă pentru a alunga duhul rău al bolii sale, şi niciodată, până atunci, el nu a acţionat astfel cu nici un alt bolnav."*

"În oraşul lui Petre zis cel Mare, un ministru al împărătesei Rusiei avea un frate care îşi pierduse minţile şi se credea mai mare decât Dumnezeu. Nimeni nu putea să reziste violenţei furiilor sale, şi el striga în gura mare, ameninţând întregul pământ şi blasfemiind numele Domnului. Era supravegheat mereu, nu-l pierdeau din vedere. Şi acest ministru m-a rugat stăruitor să-l vindec. Atunci când, intrând şi m-am apropiat de el, l-au prins numaidecât furiile, şi privindu-mă cu ferocitate, şi răsucindu-şi mâinile, el fiind legat în lanţuri, părea că vrea să se arunce asupra mea. Şi urla: că el va arunca în cea mai adâncă prăpastie pe cel ce încearcă să apară astfel în faţa marelui Dumnezeu, a celui care domină pe toţi Dumnezeii şi-l va alunga departe din faţa sa.

Dar eu, alungâdu-mi toate emoţiile, m-am apropiat cu încredere şi i-am spus lui: Vrei să taci din gură, spirit mincinos? Chiar dacă tu nu mă cunoşti, eu care sunt Dumnezeu mai presus de toţi Dumnezeii, care mă numesc Marte şi văd aceste braţe în

[49] Principelui Cagliostro nu-i crescuse imediat febra, deoarece, zicea el «*febra protejează pe bolnav*», dar atunci când ea ajunge să fie prea mare şi să pună în pericol viaţa bolnavului, este indicat să o facem să scadă.

care se află toată forţa pentru a acţiona, a aduce somnul din ceruri în adâncurile pământului? Eu am venit la tine pentru a te găsi în stare de compasiune, compătimire, milă şi pentru a te face bine: şi iată cum tu mă primeşti fără a lua în seamă că eu am puterea să te fac bine, sau să te reduc la neant. Şi imediat ce eu am suflat asupra lui în aşa fel încât a căzut la pământ răsturnându-se. Atunci când gardienii l-au ridicat şi când el s-a mai liniştit am ordonat să mi se aducă masa de prânz şi m-am pus să mănânc, interzicându-i să mănânce cu mine. Şi atunci când am văzut că el se simte umilit, i-am spus: Sănătatea ta este în umilinţă, eşti dezbrăcat de toate forţele tale faţă de mine, aproprie-te, ia şi mănâncă.

Şi după ce el a mâncat un pic, noi ne-am urcat amândoi în automobil şi am mers în afara oraşului pe malurile Nevei, unde gardienii au pregătit la ordinul meu o barcă iar ei s-au aşezat în supraveghere pe malul în povârniş. Când noi am fost toţi urcaţi în barcă, au început trasul la rame şi barca a început a înainta.

Atunci când el a vrut să se arunce în fluviu din cauză că brusca teroare ameninţa vindecarea sa (acolo se aflau inşi postaţi anume pentru a-i veni în ajutor) eu am observat că dintr-o dată m-a luat în braţe, căzând amândoi în apă, el forţându-se să mă tragă la fund, iar eu, plasat deasupra lui, l-am apăsat cu greutatea mea, şi după o luptă care nu a fost scurtă eu am reuşit să mă eliberez şi am ieşit din apă înnotând; iar el, recuperat de gardieni a fost plasat într-o lectică.

Iar atunci când noi ne-am întors la mal şi schimbaţi psihic (şi în haine uscate), el mi-a spus: Într-adevăr, eu am recunoscut în tine pe Marte, şi că el nu are forţă egală cu a ta. Şi m-am supus ţie în toate lucrurile. Eu i-am spus lui atunci: Nici tu nu eşti rival pentru Eternul Dumnezeu, nici eu însumi nu sunt Marte, dar eu sunt un om ca şi tine. Tu ai diavolul în orgoliul, şi asta te face nebun: eu, sunt venit să curăţ acestui spirit (duh) răul iar dacă tu

vrei să-mi fii supus în toate lucrurile, tu vei acţiona de acum înainte la fel ca toţi muritorii.

Din acea zi el a început să se lase îngrijit, şi astfel şi-a revenit la a fi el însuşi, cel a cărui judecată, minte se pierdea în idei delirante."

O audienţă la Cagliostro

"Există adevăruri care par asemănătoare iveņţiilor mitologice, scornelilor, iar numărul muritorilor care pot crede în marile virtuţi nu este, din păcate, prea numeros, eu nu voi încerca deci să mă bazez pe o singura mărturie pentru a convinge publicul; eu voi împrumuta atunci vocea săracului pe care el îl împrumută şi-l alimentează, a bogatului căruia el respinge daruri, ce sub oricare deghizare îi pot fi lui oferite, a puternicilor zilei cărora el le dispreţuieşte bogăţiile, şi fastuoasele lor propuneri."

- Cavalerul de Langlais despre Cagliostro.

La Strasbourg, Cagliostro primea pe bolnavii săi nu numai individual, ci şi, de asemenea, în şedinţe colective, pe care el le numea *"audienţe"*. Zilele şi orele acestor audienţe erau anunţate prin afişe, după mărturia unui contemporan al său[50]: *"Cagliostro imprima afişe prin care el informa publicul zilelor sale asupra audienţelor."*

Elveţianul Johannes Burkli descrie în scrisorile sale audienţele lui Cagliostro. Îl puteai vedea trecând prin mijlocul persoanelor strânse în sala sa, adresându-se tuturor şi oprindu-se lângă unul dintre bolnavi pentru a-i adresa lui câteva vorbe despre aspectele care lui i se păreau a fi cunoscute doar de el singur.

Însă descrierea mai detaliată şi foarte emoţionantă este fără îndoială cea făcută de Jean Benjamin La Borde: *"Ceea ce m-a interesat cel mai mult în acest oraş galico-germanic, sunt*

[50]Scrisoarea lui de Saltzman către Willermoz, iunie 1781.

audienţele făcute de contele de Cagliostro. Iubit, îndrăgit, respectat de Comandanţii Localităţii şi de Somităţile oraşului; adorat de săraci şi de lumea măruntă, urât, calomniat, persecutat de anumiţi oameni; necerând nici bani nici cadouri, nici plată celor pe care-i vindeca; petrecându-şi viaţa printre bolnavi, mai ales printre cei săraci, ajutându-i cu leacuri pe care le distribuia lor gratis şi din propria sa pungă pentru a avea de bulion, supă concetrată (fiertură); mâncând foarte puţin, şi aproape întotdeauna pateu de Italia; neculcându-se niciodată şi nedormind decât în jur de 2 sau 3 ore aşezat într-un fotoliu; în sfârşit, gata întotdeauna să zboare în ajutorul necăjiţilor la orice oră ar fi fost chemat şi neavând altă plăcere decât aceea de a sluji semenii săi, acest om incredibil ţinea un statut cu atât mai uimitor, mai ciudat cu cât el plătea totul dinainte, în avans şi de care nu se ştia de unde îşi scotea veniturile, nici cine îi furniza lui banii. Dumneavoastră Doamnă, ştiţi că se făceau glume forţate asupra cheltuielilor sale: este cel puţin Anticrist; el are 5 sau 6 sute ani; el posedă piatra filosofală, medicina universală; în sfârşit, este una dintre acele inteligenţe pe care Creatorul le trimite câteodată pe pământ îmbrăcat într-o pelerină funestă a unui mort. Şi dacă aşa este, atunci el este o inteligenţă stimabilă, de prestanţă. Eu am văzut puţine suflete la fel de sensibile ca al său, o inimă atât de tandră, atât de bună şi atât de compătimitoare. Nimeni nu are mai mult spirit de cunoaştere ca el, el ştia aproape toate limbile Europei şi Asiei, iar elocinţa sa uimeşte şi îl antrenează chiar şi în cele pe care le vorbeşte mai puţin bine. Eu nu v-am spus nimic despre tratamentele (curele) sale minunate: trebuie volume şi toate ziarele să vă vorbească despre asta. Dumneavoastră ştiţi numai că din mai mult de 15 mii de bolnavi pe care el i-a tratat, duşmanii săi cei mai ieşiţi din fire, mai furioşi, mai turbaţi nu i-au reproşat lui decât 3 morţi, care nu au mai avut parte cum am avut eu de ingrijirea sa.

Scuzaţi-mă Doamnă, dacă eu mă mai opresc încă câteva momente asupra acestui om incredibil. Eu abia am ieşit de la audienţa sa.

Oh! Dacă dumneavoastră îndrăgiţi pe acest demn Muritor, dacă l-aţi fi văzut ca mine, alergând din sărman în săman, pansând cu ardoare rănile lor dezgustătoare, mângâind, alinând durerile lor, consolându-i prin speranţă, distribuindu-le lor leacurile sale, copleşindu-i cu binefaceri: în sfârşit, copleşindu-i cu darurile sale, fără alt scop decât acela de a ajuta omenirea suferindă şi de a o bucura cu inestimabila sa duioşie de a fi pe pământ imaginea Divinităţii binefăcătoare !

Imaginaţi-vă, Doamnă, o sală imensă, plină de aceste nefericite creaturi, aproape toate private de tot ajutorul şi ridicând spre Cer mâinile lor slabe, gata să leşine, care se trudeau să se ridice pentru a implora caritatea Contelui.

El îi asculta unul după altul, nu uita nici un cuvânt din vorbele lor, ieşea pentru câteva momente, reintra imediat încărcat de o mulţime de leacuri pe care le împărţea fiecăruia dintre aceşti nenorocoşi ai sorţii, repetându-le că vor fi curând vindecaţi dacă ei vor vrea să urmeze şi să respecte cu fidelitate reţetele sale.

Însă leacurile în sine erau insuficiente; lor le trebuia supă concetrată pentru a-şi căpăta forţa de a le suporta; puţini dintre ei aveau mijloace pentru a le procura; punga sensibilului conte era împărţită între ei; ea părând că ar fi inepuizabilă. Mult mai fericit de a da decât fericirea lor de a primi, bucuria sa se manifesta prin sensibilitate. Aceşti nefericiţi, pătrunşi de recunoştinţă, de dragoste, de respect se prosternau la picioarele sale, sărutându-i genunchii, numindu-l Salvatorul lor, tatăl lor, Dumnezeul lor ... Omul bun, se întrista, cu lacrimile curgând din ochii săi; el voia să le ascundă; dar nu mai avea forţa, el plângea; şi adunarea izbucnea şi ea în lacrimi... Lacrime delicioase care sunt bucuria inimii şi a cărei frumuseţe şi încântare nu poate fi concepută, când nu erau mai fericiţi pentru a vărsa altele

asemănătoare. Iată un bine făcut - slabă scuză a spectacolului încântător prin care vin să vă bucur, care se reînnoia de trei ori în fiecare săptămână.

Eu nu ştiu să vă descriu plăcerea ce am avut de a-l vedea în toate zilele cât am stat aici, nici mila ce am încercat părăsindu-l. El a conceput oarecare prietenie pentru mine; în intimitatea noastră separată noi am plâns, el de bonhomie iar eu de regret; îmi spunea "nu-i aşa că nu le vom mai revedea niciodată? [51] *"*

La Bordeaux, Cagliostro reluă audienţele sale, aproape în acelaşi ritm: *"El a consacrat două foarte mari săli*, scria secretarul său Rey de Morande[52], *pentru a ţine aici numeroasele sale audienţe care n-au făcut decât să crească numărul lor. Aveau loc de 3 ori pe săptămână, cele de luni şi miercuri destinate special numai primei şi celei de a 2-a clase de cetăţeni.*

Şi a 3-a, care era cea de sâmbătă, pentru săraci, artizani, meseriaşi, meşteşugari şi pentru cei de la sate."

Curele (tratamentele) sale miraculoase… necesitau spaţiu

"Vindecările subite ale bolilor considerate mortale sau incurabile, operate în Elveţia şi la Strasbourg vor purta numele lui Cagliostro din gură în gură."
- Abatele Georgel despre Cagliostro.

În timpul celor 3 ani petrecuţi la Strasbourg, Cagliostro s-a ocupat de mai mult de 15 mii de bolnavi. Istoria a păstrat numai urmele vindecărilor nobililor sau ale persoanelor publice; cea mai

[51] Din «*Scrisoare despre Elveţia adresată Doamnei de M…de un călător francez în 1781»*. Un exemplar, legat în marochin (piele) roşie cu armele emblemei Mariei-Antoineta, figura în biblioteca regală. Fragmentul despre de Cagliostro este datat 2 iunie 1781 (tome I, page 5). În timpul Afacerii colierului, în 1786, Cagliostro utiliza în apărarea sa un fragment din această scrisoare. Mirabeau confundă această lucrare cu *«Călătorii în Elveţia»* scrise de William Coxe şi se înverşunează pe nedrept împotriva lui de Cagliostro într-o scrioare publică, prin care îl acuză că a indus în eroare (a înşelat) publicul.
[52] Scrisoarea lui de Rey de Morande către Jacob Sarasin, 27 decembrie 1783.

mare parte vor rămâne necunoscute. Dar câteva dintre aceste mărturii care au rămas sunt mai expresive şi vorbitoare.

Toţi conteporanii săi, chiar şi adversarii săi , au fost obligaţi să recunoască rezultatele şi caritatea sa. Baronul de Gleichen o spune deschis în Amintirile sale: *"El nu a vătămat, nu a nenorocit niciodată pe niciunul dintre bolnavii săi. Eu l-am văzut alergând în ajutorul unui muribund, în mijlocul unei ploi torenţiale îmbrăcat într-o foarte frumoasă îmbrăcăminte, fără să-şi fi făcut timp să ia o umbrelă şi eu am verificat 3 cure minunate pe care el le-a făcut la Strasbourg, la trei cazuri în care arta medicală franceză excelează. Un ofiţer inferior, declarat incurabil de o maladie gravă şi care devenise un cadavru hidos mi-a fost arătat de căpitanul său. El era mare şi gras, perfect sănătos, restabilit de către Cagliostro. Secretarul Domnului de Lassalle, comandant la Strasbourg, pe moarte de o cangrenă la gambe şi abandonat de toţi chirurgii, a fost vindecat de Cagliostro. O femeie în travaliu fiind condamnată la o moarte sigură de mamoşi a născut, fără a promite că ei vor salva copilul, au făcut să fie chemat Cagliostro, care va asigura că el o va elibera cu succesul cel mai deplin, şi şi-a ţinut cuvântul dat."*

Într-adevăr, una dintre primele vindecări cunoscute la Strasbourg, a fost cea a Domnului de Monnier (Meunier sau Mounier după alţii), unul dintre secretarii marchizului de la Salle.[53]

Elveţianul Johannes Burkli dă[54] detaliile: *"Acest nefericit tânăr bărbat a sucombat la o cangrenă iar medicii se aşteptau să-l vadă expiind în 48 de ore. S-a făcut recurs la Cagliostro. Câteva picătiri dintr-un lichid necunoscut pe care le va administra muribundului îi va provoca o transpiraţie abundentă. L-a făcut apoi să bea lapte de la o capră a cărei furajare a avut subit o*

[53] Marchizul de la Salle era comandant adjunct al provinciei Alsacia.
[54] Scrisoarea lui de Johannes Burkli către … , 14-17 ianuarie 1782.

preparare specială, şi capul cangrenei s-a detaşat la prima, apoi aspectul gambei inflamate şi paralizate a devenit un pic mai puţin cadaverică, rănile s-au cicatrizat şi în final spre stupoarea generală Domnul le Monnier a fost salvat, scăpat prin unul sau două degete groase de la picior pe care a fost nevoit să le sacrifice neapărat pentru cangrenă."

Această primă vindecare a făcut o aşa senzaţie încât a fost citată în versurile care acompaniază portretul lui Cagliostro :

"Mounier, ţi-a dat zilele tale binefăcătorul oamenilor
Prodigios de bunătate, de virtute, de ştiinţă,
Şi (care) dă secolului fericit al contemporanilor tăi
Acest omagiu public al recunoştinţei sale."

Acest miracol nu este decât debutul unei lungi serii în care se vor regăsi nu numai cazuri disperate, abandonate de medicina oficială. Beugnot[55] în Memoriile sale citează cazul cavalerului de Montbruel, care *"mărturiseşte pretuntindeni minunile pe care Cagliostro le-a operat şi s-a oferit el însuşi să le dovedească, ca un vindecat miraculos de nu ştiu cîte maladii al căror nume singur te conducea la spaimă, groază."*

"D-na d'Augeard, o tânără şi frumoasă femeie din Paris, pe care o cunoşteam bine, foarte bogată în urma afacerilor soţului său, fermier general, atacată de o maladie incurabilă a fost nevoită să-l găsească. Ea a primit în prezent un elixir care a făcut să-i dispară tot răul său şi eu aflu de la fratele ei că ea se bucură acum de cea mai strălucitoare sănătate."[56]

Unul dintre cele mai strălucitoare succese este vindecarea fiicei Domnului

Wieland, tresorier al Republicii din Bâle. De 10 ani ea nu se putea hrăni decât câteva linguriţe de lapte şi se găsea într-un stadiu

[55] Jacques Claude Beugnot, avocat, apropriat al contesei de la Motte care îl implica prin minciunile sale pe Cagliostro în procesul colierului în 1786.
[56] Scrisoarea lui Labarthe către arheologuul Séguier, citată de Funck Brentano, Afacerea colierului pagina 91.

avansat de slăbiciune şi de consumpţie (slăbire progresivă, epuizare). Cagliostro a vindecat-o în câteva săptămâini. Tatăl ei a scris pe acest subiect o scrisoare ce va fi publicată în ziarul Journal de Paris în 1783. *"Până la începutul anului 1782, scria* Wieland[57]*, ea mergea mereu din rău în mai rău în ciuda îngrijirilor medicilor cei mai buni din oraşul nostru. Cam în aceeaşi perioadă de timp Domnul conte de Cagliostro venise să facă un sejur la Bâle, şi prin intermedierea unui prieten, acest om admirabil şi binefăcător a venit şi i-a făcut o vizită medicală. I-a prescris pentru început câteva leacuri trimise lui de la Strasbourg, imediat ea s-a simţit mai bine şi în luna august, se simţea şi mai bine pentru a putea merge la Strasbourg, după binefăcătorul său, unde, ea s-a videcat definitiv în câteva săptămâni.*

Judecaţi şi dumneavoastră, recunoştinţa noastră faţă de acest om unic, totdeauna preocupat de a da o mână ajutătoare persoanelor afectate de boli cronice, ce se credea a fi incurabile, care totuşi au cedat în cele din urmă sublimei sale arte, şi a cărui mare inimă nu vrea altă recompensă decât aceea a sufletelor cu adevărat mari: inefabila plăcere de a face pe oameni fericiţi."

Vindecarea cavalerului de Langlais

"*Toate districtele societăţii se opreau la uşa sa; cei mai bolnavi sau cei mai săraci, iată-l pe acela care, este primul care-şi fixează atenţia şi îngrijirile sale asupra lor."*

- Le chevalier de Langlais despre Cagliostro.

Un alt caz devenit public este cel al cavalerului de Langlais, care va face să fie publicată povestea vindecării sale în ziarul

[57] Scrisoarea lui de Wielandt către Wielandt, colonel d'infanterie, publicată în supliment la nr. 27 al ziarului Journal de Paris, 27 ianuarie 1783.

Journal de Paris. [58]

"Meseria mea nu mi-a permis să studiez arta de a vorbi bine, frumos, eu voi începe deci prin a cere înţelegere pentru stilul meu; dar eu am binefaceri a releva, virtuţi de-a înfăţişa şi descrie; asemenea echivalente subiecte pot fi depăşite de farmecul expresiilor şi de magia culorilor. Nu m-a mai încercat nicicând o mai mare încurcătură: este pentru prima oară când trebuie să vorbesc fără încetare despre mine, şi când eu nu mă pot prezenta fără a provoca milă, compasiune; vedeţi-mă totuşi sub povara celei mai extraordinare şi mai îngrozitoare, înfiorătoare maladii: o apatie universală în mijlocul fiinţelor care îmi sunt cele mai dragi, o întoarcere periodică şi frecventă a dezgustului, cu insomnie şi febră, cu crampe îngrozitoare la stomac, o stare proastă perpetuă, o iritare atât de violentă în genul nervoşilor, că nu mai sunt stăpân pe nici una din mişcările mele, în sfârşit, un deranjament, o dereglare atât de absolută în facultăţile mele intelectuale, ca şi cum aş fi avut aproape orgoliul de a mă crede încă având judecată, raţiune ...

Ceea ce mi-a mai rămas nu folosea decât la a mă lumina, clarifica asupra prăpastiei oribile în care eram antrenat; voi fi vrut de sute de ori să pierd acest deplorabil rest, când eu vedeam pe soţia mea, pe fratele meu şi pe amici zelos de curtenitori în jurul meu, să-i scutesc de lacrimile lor, şi de a lua cele mai umilitoare precauţii împotriva abuzurilor pe care mecanismul organelor mele, şi instinctul meu zdrobit, copleşit, împovărat îmi cauzase libertăţii. Când eu vă voi fi spus că nu există un sentiment în natură care să nu fi venit să-mi promită soartă mai norocoasă, ca eu să fiu în aceeaşi măsură fericit cu familia mea, prin starea mea, prin prietenii mei, într-un cuvânt prin caracterul meu, şi că un deranjament imperceptibil în ochii medicinii şi a medicilor

[58] Scrisoare despre Domnul conte de Cagliostro şi în special despe o vindecare pe care el a operat-o; scrisă din Strasbourg, în 31 mai recent, de Domnul Cavaler Langlais, capitan de dragoni în regimentul Lescure», numărul din întâi iulie 1781.

otrăvind toate aceste bucurii şi de a-mi fi făcut existenţa odioasă, voi nu veţi avea încă decât o slabă idee a degradării în care eu am căzut, atunci cerul m-a îndreptat către contele de Cagliostro. Nu vă voi da amănunte: sunt prea grăbit de a vă comunica că eu am reintrat în toate drepturile mele. În toate plăcerile, dorinţele mele; norii, aburii de care capul meu era plin, s-au disipat; gândurile mele negre s-au şters, au dispărut, aceste proiecte atât de funeste au devenir râzătoare, total agreabile; eu am făcut deja încercări, experienţe în aproape toate senzaţiile vii, fără să fi avut cel mai mic accident. Chiar tristeţea, amărăciunea, necazul însăşi, în a cărui cea mai uşoară atingere am fost aruncat acum 3 luni, în convulsiile cele mai dureroase, nu m-au afectat mai mult decât acest om sensibil, iar eu îmi găsesec de asemeni forţa de a consola pe liberatorul meu de moartea unuia dintre concetăţenii mei, când o fatalitate de neconceput a venit să-l ia în momentul în care fiecare grăbea zelos de curtenitor să-l felicite pentru vindecarea sa.

Nu credeţi că un privilegiu special mi-ar fi adus mai mult ajutor sau mai mult ataşament din partea contelui: toate distincţiile societăţii se opreau la uşa sa; cei mai bolnavi sau cei mai săraci, iată-l pe cel care, primul fixează atenţia sa şi grijile sale asupra lor. Conduita sa nu este una misterioasă; întreg Strasbourgul poate să-l urmărească şi să-l cunoască; însă studiul pe care eu l-am făcut asupra principiilor sale, asupra inepuizabilei sale omenii, excelenţa inimii sale, îmi inspiră mai multă veneraţie faţă de cât sănătatea mea poate să-mi inspire recunoştinţă pentru el. Există adevăruri care aparent par a fi scorneli, poveşti, şi numeroşi muritori care pot crede în marile virtuţi, nu este, din nefericire, mai considerabil; eu nu voi încerca deci a mă baza doar pe singura mărturie a mea pentru a face publicul să credă publicul; dar mă cred demn de a convinge pe oricare dintre cei care vor vrea să-mi propună îndoieli asupra dezinteresului, asupra generozităţii, asupra binefacerilor acestui ilustru străin.

Eu voi împrumuta atunci vocea săracului pe care el îl împrumută şi-l alimentează, a bogatului căruia el respinge daruri, sub oricare deghizare îi pot fi lui oferite, a puternicilor zilei cărora el le dispreţuieşte bogăţiile, şi fastuoasele lor propuneri.". În raport unanim cu cele 3 clase sociale, eu pot în mod natural să sper la încrederea tuturor celor care nu erau personal interesaţi să mă refuze. Eu nu voi căuta să ridic voalul pe care contele l-a pus şi lăsat neridicat asupra patriei sale, asupra naşterii sale, şi asupra evenimentelor unei vieţi pe care se pare el şi-a consacrat-o în întregime uşurării semenilor săi; dar eu mă voi crede un ingrat, dacă eu nu publicam învierea mea."

Vindecarea Gertrudei Sarasin

"Cagliostro este un zeu.".
- Jacob Sarasin despre Cagliostro.

Gertrude Sarasin, soţia comerciantului şi bancherului din Bâle, Jacob Sarasin, a fost un alt succes public al lui Cagliostro.

Începând cu vara anului 1779, ea nu mai părăsea patul său, epuizată de convulsii şi febră, nu putea nici să mănânce, nici să doarmă. Medicii se declarau neputincioşi şi-i preziceau sfârşitul aproape. În ianuarie 1781, noi crize mai puternice ca niciodată îl hotărăsc pe Jacob Sarasin să facă apel la Cagliostro, care, atunci se găsea la Strasbourg. Cum starea Gertrudei nu-i permitea să călătorească, ei au trimis la Strasbourg pe prietenii lor, Lavater, însoţit de medicul curant al Gertrude, doctorul Hotze, şi de tânărul Tobler. Cagliostro i-a primit în 24 ianuarie 1781. În prezenţa celor trei elveţieni, întrevederea se transformă în interogatoriu, mai ales că Lavater nu se poziţiona în umil nevoiaş, ci în savant curios. I-au pus mii de întrebări despre ştiinţă lui Cagliostro.

Maniera în care le răspundea Cagliostro curioşilor şi orgolioşilor era bine cunoscută. El refuzase să-l vadă chiar pe

cardinalul de Rohan, presupunând că acesta voia să facă cunoştinţă cu el pentru a adăuga încă o celebritate în salonul său: *"Dacă Domnul Cardinal este bolnav,* avea să-i răspundă el lui Rohan, *să vină şi-l voi vindeca iar dacă se simte bine, el nu are nevoie de mine, nici eu de el"*. Lavater a trebuit să se mulţumească cu un răspuns un pic aproape similar*: "Dacă dumneavoastră sunteţi cel mai instruit dintre noi doi, nu aveţi nevoie de mine, iar dacă eu sunt cel mai savant, eu nu am nevoie de dvs."*

A doua zi, Lavater i-a scris şi reia chestionarea sa: *"Sursele cunoştinţelor dvs? Achiziţionate în ce manieră? În ce constau ele?"*. Şi din nou, primeşte un răspuns à la Cagliostro: *"In verbis, in herbis, in lapidibus"* [în vorbe (cuvinte), în ierburi (buruieni), în lapidarităţi (esenţe concise)]. Dar Lavater nu se lasă. El revine de această dată singur şi mai umil pentru a-i cere s-o ajute pe Gertrude. Iar Cagliostro acceptă în sfârşit de a se ocupa de ea.

În 29 martie 1781, Jacob însoţeşte pe soţia sa la Strasbourg. Ei îl vor întâlni pe Cagliostro pe întâi aprilie. După o consultare care a durat mai mult de o oră, Gertrude intră sub protecţia sa şi începe tratamentul. Primele rezultate nu au întârziat să apară. La 23 aprilie, afacerile sale chemându-l la Bâle, Jacob lasă pe soţia şi fiica sa Suzette, la conte, dar revine în 2 mai, pentru a petrece câteva zile alături de ele. În 27 aprilie 1781 el scria lui Lavater: *"Cagliostro este un zeu"*. Prin maniere miraculoase, crizele Gertudei sunt din ce în ce mai rare, pentru ca la sfârşit să dispară total. Ea putea mânca din nou şi somnul a devenit, în sfârşit odihnitor, reparator. Ea îşi regăseşte, în sfârşit echilibrul şi poate să se ridice din pat. Odată restabilită, Gertrude se întoarce acasă la ea, la Bâle. Cagliostro îi va face o vizită în luna lui octombrie 1781. La 28 octombrie 1781, el se va întoarce la Strasbourg cu toată casa lui Jacob Sarasin (copii, servitori etc.) Ei vor locui la el într-o foarte mare intimitate, *"luând masa în familie în toate zilele, locuind cu ei ca primii Creştini."* [59]

[59] Scrisoarea lui de Johannes Burkli, întâi aprilie 1782.

Această vindecare va fi începutul unei mari prietenii, Sarasinii rămânând cei mai fideli discipoli şi amici ai lui Cagliostro până la sfârşitul vieţii lor.

În decembrie 1781, când medicii oficiali au început să-l agreseze pe Cagliostro, Jacob povesteşte detaliile acestui miracol într-o scrisoare adresată lui Straub[60]. Acest document va fi publicat în ziarul Journal de Paris. [61]

"Doriţi Domnule, ca eu să vă fac o detaliere completă a răului bolilor complicate, de care binefăcătorul meu Dl. Conte de Cagliostro a eliberat atât de minunat pe soţia mea? Este, spuneţi dvs. , pentru a le comunica unei persoane de înaltă distincţie de care doriţi a fi instruit. Eu mă pregătesc cu dragă inimă pentru această cerere (întrebare), cu atât mai mult cu cât eu am cea mai mare dorinţă de a da şi face publică spre binele umanităţii, această cură şi nu mă îndoiesc nici un moment că însuşi această persoană care doreşte de a se satisface cu acest subiect, să nu vrea de asemeni să întindă mâna, astfel ca cea ce eu vă voi detalia, să fie înserat exact aşa cum este, fără nici o schimbare într-o foaie publică.

Eu scriu ca un om care nu este expert în limba franceză şi cu francheţea şi simplitatea unui Elveţian; de aceea vă trebui să iertaţi stilul meu, dacă nu este nici elegant, nici înflorit, cu atât mai mullt cu cât este vorba de fapte reale şi în consecinţă adevărul şi precizia trebuie să fie singurele calităţi ale acestei naraţiuni.

Au trecut 8 ani de când soţia mea a fost atacată de o febră biliară, care a fost sursa şi începutul tuturor relelor sale, căci după această perioadă ea a avut stomacul deranjat; o gălbinare pe care a avut după aceea dovedea că ea avea totdeauna bila în sânge; a urmat numeroase remedii pentru această incomoditate, fără a putea niciodată să le dezrădăcineze complet; încet, încet i

[60] Directorul Manufacturii Regale de Arme albe a Alsaciei.

[61] Scrisoarea D.-l Sarasin, negustor din Bâle către D.-l Straub, director al Manufacturii Regale de Arme albe a Alsaciei, Strasbourg 10 noiembrie 1781», ziarul Journal de Paris, nr. din 31 decembrie 1781.

se forma o durere fixă în partea dreaptă; ea nu putea să doarmă, îşi pierduse somnul, forţele şi căldura naturală; avea continuu în gură amăreală; şi pierderea periodică a poftei de mâncare. Aceasta este starea în care a ajuns, fiindu-i mereu din rău în mai rău, când ea s-a dat pe mâna medicilor acum trei ani.

Existau acolo persoane foarte experte în artă (medicală), pricepere, meşteşug şi care au depus mai mult tot interesul prieteniei lor în îngrijirea, în care ea avea încredere, dar în ciuda acestora şi în ciuda consultaţiilor pe care le-a primit din toate părţile la străini, diversele sale incomodităţi nu au făcut decât să se înrăutăţeascădin zi în zi în boală foarte serioasă.

Durerea din partea dreaptă devenea foare violentă; insomniile erau complete în aşa manieră că nu-i lăsau mai mult de o oră de somnolenţă, aţipeală, iar chiar şi atunci când ea avea cele mai mari fierbinţeli, fiind necesară ţinerea picioarelor în şuba îmblănită şi chiar frecţionarea, masajul lor; o extenuare totală împiedeca bolnava să facă o sută de paşi fără a sucomba sub greutatea propriului său corp; pierderile periodice a poftei de mâncare nu o lăsau să îngită nimic solid, nici lichid timp de mai multe zile la rând; o sete teribilă care pe perioade circa 15 zile o obliga să bea până la 28 de sticle de apă pe zi, au diversificat stările rele ale sale şi au fost urmate de slăbiciune care o împiedecau să se dea jos din pat timp de aproape 2 luni.

Abia scoasă din această langoare a convulsiilor foarte violente, de care fiul său a fost atacat, au avut un aşa efect asupra ei, încât ea însăşi a avut asemenea accese foarte violente şi atât de puternice că 8 persoane abia puteau să o reţină în patul său.

Aceste accese nervoase care au turmentat-o timp de 18 luni cu toată violenţa posibilă şi care au luat toate formele şi nuanţele imaginabile alternau de obicei cu alte maladii, în aşa fel încât ea se găseau în mod regulat odată pe lună în situaţia de a se lupta cu moartea. . Peste puţin timp accese de convulsiuni care o agitau în aşa hal încât credeam în orice moment că moare; în alte dăţi

pierderea poftei de mîncare de 8 la 10 zile consecutiv, timp în care ea nu putea înghiţi decât cu mare greutate 3 linguri de apă în 24 de ore ne făcea să ne temem, să tremurăm continuu pentru viaţa sa.

În toate aceste momente de suferinţă şi angoasă Arta medicală, priceperea nu putea face nimic pentru ea, şi în plus, nu putea nici chiar să-i administreze paleative; eram nevoiţi şi trebuia să lăsăm în mod liniştit grija pe seama naturii de a opera o restabilire efemeră care lăsa totdeauna să dureze sursa răului şi a unei mulţimi de incomodităţi care reproduceau acelaşi rău mereu în creştere.

În această cruntă stare, şi obosită de o viaţă atât de suferindă ca cea a soţiei mele, căreia toată Ştiinţa medicilor săi şi consultaţiilor nu mai putea nimic să-i propună care să nu-i făcă deja un efect contrar, a venit la Strasbourg să implore ajutorul Dl.ui Conte de Cagliostro; el a binevoit să cedeze insistenţelor sale şi să întreprindă o cură care a trebuit să-l coste atâtea grij, suferinţe şi atâta trudă şi osteneală.

Ea va ajunge aici la sfârşitul lunii aprilie şi a avut la început o pierderea a apetitului de 5 zile şi un acces de nervi răi foarte violent. Dl. Conte a reuşit să le uşureze astfel încât, în locul acceselor care la ea se repetau todeauna pe durata a mai multor zile, pentru moment, altele nu au mai revenit; iar suferinţele sale isterice nu au mai reapărut niciodată, ea nemaiavând decât un singur acces după aceea.

La fel s-a întâmplat în cazul perderii apetitului care prin grija şi reţetele Dl.ui Conte nu vor mai apare niciodată începând cu următoarele 24 de ore.

După ce Maestrul a acţionat astfel asupra bolii, şi a făcut ca în mai multe luni să diminueze în cantitate şi calitate, Dl. Conte, prin superioritatea ştiinţei şi grijii sale asiduee şi neobosite a ajuns să redea acestei persoane atât de suferinde o sănătate de care ea nu avea idee şi la care nu încerca, nu visa să mai spere. A

început mai întâi cu liniştirea nervilor săi. În aşa fel că încercările cele mai urâte nu au fost capabile să o zguduie, să repornească. În ceea ce a urmat el a lucrat cu acelaşi succes şi asupra restului, sau mai bine spus, asupra fondului bolnavei, în aşa manieră că aceeaşi persoană, care până aici nu avea, ca să spunem aşa, somn deloc, care, în rarele sale minunate intervale, mânca cu un dezgust extrem, care nu mai avea facultatea de a putea merge decât câţiva paşi, care suferea de un frig foarte sensibil chiar şi pe căldurile mari, dormea cele 7 la 8 ore ale sale de somn neîntrerupt, aştepta cu nerăbdare masa de prânz şi mânca, mergea ore întregi fără să obosească şi să părăsească hainele călduroase şi şuba la începutul primelor răcoriri ale toamnei; într-un cuvânt, ea se bucura de sănătatea sa foarte bună şi nu-şi mai amintea de relele care, prin graţia, prin mila dată de Dumnezeu acestui binefăcătorului al său de a se putea vedea eliberată de boală.

Să vă detaliez, Domnule despre toate îngrijirile şi toate atenţiile Dl.ui Conte de Cagliostro, aceasta ar fi un lucru superflu; dvs. sunteţi martor ocular, ca şi mine, la toate suferinţele, truda pe care acest ilustru amic de omenie şi le-a dat pentru uşurarea suferinţelor şi dvs. ştiţi, la fel ca şi mine, că proslăvirile de care atâţea oameni sunt avizi, nu sunt pentru el farmece, momeli, atracţii. Fă bine pentru bine este principiul său şi inima sa căută recompensa în propria sa virtute. A-mi exprima recunoştinţa mea va fi un lucru prea dificil; nu sunt cuvinte pentru a defini, a reda sentimentele din inima mea; de altfel ar trebui să vă vorbesc dvs. încă despre ceea ce scumpul nostru Domn Conte a fost pentru a restabili pe fiul meu[62] *şi ce-i datorez personalmente pentru prompta vindecare a unei febre ardente ce a produs îndelungi suferinţe soţiei pe care eu o iubesc mai mult decât propria-mi existenţă.*

[62] Felix Sarasin suferea « de o maladie gutoasă a nervilor de care nici un medic nu a putut să-l vindece», Jurnalul lui Jacob Sarasin.

Las sufletelor sensibile plăcerea de a suplini aici condeiul meu, al dvs, Domnule, şi al celorlalţi; care l-aţi încercat, l-aţi supus la probe prin toate atenţiile pe care le-aţi avut pentru a ajuta pe Dl. Conte pentru restabilirea bunăstării noastre.

Primiţi-le, mulţumirile şi asigurările prieteniei noastre, cu atât mai mult cu cât ele vor putea avea preţ pentru dvs.

Acordaţi-ne, vă rog frumos, stima dvs. şi aveţi încrederea în stima sinceră cu care eu am onoarea de a fi …"

Felix Battier, tatăl Gertrudei scria ginerelui său în 2 octombrie 1781: *" Dl. Conte de Cagliostro, acest binefăcător, va avea totdeauna în inimile noastre această veneraţie intimă, pentru truda sa, grijile şi aplicarea exemplului său şi caracterul său ridicat, fiindu-i lui rezervat…sacrificând în această manieră toate momentele sale unei munci la fel de penibile, în timp ce el excelează între alte talente care vor fi mai agreabile de exersat şi cultivat, de a reprezenta în lume un grad de perfecţiune a omenirii căreia (cel puţin în zilele noastre) noi nu vom şti să citǎm ca exemplu.".*

Imediat după vindecare, Gertrude rămâne însărcinată. Naşterea unui băiat, la 14 aprilie 1782, va fi un nou miracol pentru toţi cei ce cunoşteau de starea ei de sănătate înainte de întâlnirea sa cu Contele de Cagliostro. Nou-născutul va primi numele de Alexandru în onoarea naşului său de botez.

Vindecat prin rugăciune

"Atunci când soldatul care era bolnav, căzut la pat timp de 5 luni, a venit aruncându-se în genunchi, vindecat şi recunoscător, el i-a spus lui: Pentru ce îmi mulţumeşti mie? Mergi la biserică, când preotul ţine slujba, şi mărturiseşte că Dumnezeu te-a vindecat de boala ta."

- Clementino Vanetti despre Cagliostro.

Au existat totdeauna întrebări care este secretul succeselor medicale ale lui Cagliostro şi s-au imaginat tot soiul de reţete complicate, exotice, sulfuroase chiar.

În mod cert Cagliostro avea cunoştinţe de chimie neîndoielnice, chiar inamicii săi fiind obligaţi să o recunoască*: "Totuşi corpul farmaciştilor a recunoscut că Dl.. Conte este mare botanist şi în mod special foarte mare chimist"*, scria Boyer[63], unul dintre discipolii săi la Bordeaux,

El făcea apel la serviciile spiţerilor pentru a prepara leacurile sale, le prepara el însuşi implicându-i în asta pe discipolii săi. În arhivele lui Jacob Sarasin, au rămas două cărţi de reţete ale lui Cagliostro. Farmacistul Hecht, din Strasbourg, le avea de asemenea conservate. Vinul său "din Egipt", picăturile sale "galbene", picăturile sale "albe" şi multe altele erau celebre în epocă şi făceau minuni, miracole.

Dar pentru o parte dintre aceste remedii, el a arătat de nenumărate ori că era suficient de a comanda şi materia, care, astfel ca invizibilă, i se supunea. Cum ajunsese el să facă aceasta? Răspunsul se rezumă la ceea ce el a spus într-o zi unuia dintre bolnavii săi, spre marea uimire a celor care erau prezenţi:

"Doamnă, Contele nu cunoaşte absolut nimic despre boala dvs. ; dar există un Dumnezeu în cer care din iarba cea mai plăpândă,

[63] Scrisoarea lui de Boyer către Jacob Sarasin, 6 ianuarie 1784.

cea mai pipernicită scoate un suc care vă va reda sănătatea; Contele de Cagliostro se va prosterna în faţa lui pentru a i-l solicita."

El se dispensa de asta după bunul său plac, dar întotdeauna la apropouri (à propos). Uneori el refuza să îngijească anumiţi bolnavi, şi era pe nedrept strâmb judecat. *"Mulţi străini, scria Laurent Blessig*[64]*, veniţi special de a se pune în mâinile lui, au fost abandonaţi de el în mijlocul curei ce urmau dată de el; alţii au primit un refuz total sec. Extrem de affabil pentru unii, el este dur şi brutal pentru alţii, după cum figura lor îi plăcea sau displăcea, cel mai adesea, de la prima lor întrevedere."*.

Ceea ce în aparenţă era pentru Laurent Blessig un simplu capriciu avea în realitate raţiuni mult mai profunde.

"Se întâmpla, nota Vanetti, *deşi lui i se aduceau bolnavii ca la un spital, să nu-i primească, spunând: eu ştiu că, oricare ar fi prescrierea ce le-aş face, ei nu o vor respecta şi vor desconsidera cuvintele mele. Căci cei ce au puterea asupra lor nu-i lasă să poată fi liberi."*

Chiar Laurent Blessig însuşi este unul care l-a auzit zicând într-o zi la Strasbourg: *"Poate că sunt un pic uşuratic promiţându-le vindecare; deoarece multe cure nu au reuşit mai ales asupra surzilor şi orbilor, dar Cerul va face ceva bine pentru noi."*

Curioşilor care erau mai preocupaţi de sursa cunoştinţelor sale decât de rezultatele aplicării lor, le răspundea că el a învăţat medicina La Medina, în Arabia, *"într-o şcoală în care învăţau puţini elevi. De acolo el a traversat Marea Roşie şi Egiptul pentru a veni aici; el a avut voie ca toţi din societatea sa să călătorească*[65] *spre binele umanităţii şi de a distribui gratuit ceea*

[64] Scrisoarea lui de Blessig către Lavater MH pagina 165.

[65] Este exact ceea ce el a răspuns judecătorilor Parlementului francez atunci când i s-a pus întrebarea 'cine sunteţi dvs.?' 'Un nobil călător' răspunse Cagliostro. Paracelsus spunea acelaşi lucru: « *Nici un om nu devine un maestru (stăpân) rămânând în chis în el însuşi. Maladiile se deplasează de aci colo pe toate lungimile pământului. Iar dacă cineva vrea să le înţeleagă, trebuie să se deplaseze şi el la fel. Cum muntele nu vine la el, trebuie ca el să se deplaseze la munte.*».

ce el însuşi primise.”. Despre acest aspect el dă detalii în Memoriile sale:

“Eu am călătorit mult; sunt cunoscut în toată Europa şi într-o mare parte a Africii şi a Asiei. Eu m-am înfăţişat pretutindeni în faţa semenilor mei. Cunoştinţele mele, vârsta mea, averea mea au fost totdeauna şi în mod constant folosite în uşurarea nefericiţilor. Eu am studiat, am practicat medicina; dar nu am degradat-o deloc, în nici un fel prin speculaţii lucrative, cea mai nobilă şi mai consolatoare dintre arte.

O atracţie, un impuls irezistibil m-a purtat către o fiinţă suferindă şi am devenit Medic.

Îmi amintesc cu perfecţiune că în copilăria mea aveam în jurul meu 4 persoane: un Guvernator, în vârstă de 55 sau 60 de ani, numit Althotas, 3 valeţi, un alb care mă servea ca valet de cameră (personal), şi 2 negri, dintre care unul era zi şi noapte cu mine. Althotas, al cărui nume îmi este imposibil să-l pronunţ fără a mă întrista, avea pentru mine grijile şi afecţiunea unui tată; îşi făcuse o plăcere de a cultiva dispoziţiile pe care eu le anunţam că le am pentru ştiinţe.

Eu puteam să spun că le posedam pe toate de la cele mai abstracte până la cele de pur agrement, de distracţie. Botanica şi fizica medicinală fuseseră cele în care eu făcusem mai mult progres. El fusese cel care m-a învăţat să ador pe Dumnezeu, să iubesc şi servesc viitorul meu, să respect în el Religia şi Legile.”.

Laurent Blessig transmitea Elisei von Recke câteva cuvinte despre sistemul medical al lui Cagliostro: *“Contele de Cagliostro spune că el a studiat medicina la Medina şi că într-adevăr el a învăţat să cunoască natura altfel decât noi medicii europeni; după el noi nu ţinem seama de semnele bolilor şi de un mod general, de modificările din corpul uman: în şcoala sa eşti adus să înveţi din punct de vedere medical nu numai pulsul (care, după părerea generală, chiar şi cea a medicilor Facultăţii de medicină,*

Cagliostro ştia să interpreteze într-un mod remarcabil), dar şi, de asemenea culoare, privirea; mersul, tentativa, demersul, intervenţia; şi fiecare mişcare a corpului şi pentru aceasta fizionomia este o parte naturală a ştiinţei medicale.

Maladiile ele însele, mai spunea el, îşi au originea lor esenţialmente în sânge şi repartizarea acestuia: aceasta este aceea după care medicul trebuie să se ghideze.

Dat fiind faptul că în natură totul ţine, este legat, este interdependent trebuie ca medicul să aibă despre asta o cunoaştere întinsă iar chimia trebuie să fie la dispoziţia sa pentru analiză şi pentru sinteză... după cum, între altele, totul acţionează asupra a tot şi că aceasta nu trebuie să cuprindă, să includă numai pământul, ci întreg sistemul nostru solar; cunoştinţele despre influenţele astrelor sunt, de asemeni, indespensabile medicinei. În acest fel Cagliostro acordă o foarte mare importanţă echinocţiului şi această perioadă este aceea în care el prepară cea mai mare parte a remediilor sale.

Această influenţă reciprocă a tuturor lucrurilor nu se limitează după Cagliostro numai la lumea materială. Aceasta din urmă este efectul, spiritul este cauza; lumea spiritelor este un lanţ al unui singur deţinător, de la care emană fără încetare efectele. Cei care cunosc cu adevărat natura trebuie să poată, de asemeni, privi în sus ca şi în jos în raport la fel de bun cu spiritele ca şi cu materia."[66].

"Toate maladiile provin dintr-una sau cealaltă dintre cauzele următoare: sau din îngroşarea limfei, sau din stricarea echilibrului humorilor din corpul nostru", explica mai târziu Cagliostro la Roveretto. [67]

Însă pe deasupra acestor cunoştinţe, prin rugăciune mai ales, au loc vindecările. Fără a le şti, Prinţul de Ligne, care l-a văzut la Strasbourg şi l-a tratat drept şarlatan, are meritul de a nota acest

[66] Răspunsul lui Laurent de Blessig, profesor de teologie la universitatea din Strasbourg dat Elisei von der Recke, datat Strasbourg, 7 iunie1781 citat de Recke.
[67] Vanetti.

fapt: *"El mi-a spus că, atunci când nu era sigur pe remediile sale pe orice bolnav disperat, el ridica ochii, privirea spre Cer (ceea ce a făcut atunci) şi spunea: "Mare Dumnezeule, atât de blasfemiat, de hulit de Rousseau şi Voltaire, ai un servitor în contele de Cagliostro; nu-l abandona pe contele de Cagliostro!". Şi Dumnezeu îl asistă."* [68]

Instituirea unui sistem medical independent

"El continua zi şi noapte să îngrijească de bolnavi, răspunzând la toţi cu omenie şi promiţându-le vindecarea lor de bolile lor înainte de 15 zile. Iar atunci când unii îşi manifestau oarecare ezitări privind remediile sale, el răspundea confidenţial: vă iert pentru că dvs. nu mă cunoaşteţi încă pe mine."
- Clementino Vanetti despre Cagliostro.

În mai 1781, Cagliostro începe demersurile pentru stabilirea unui spital la Strasbourg şi pune aici bazele unui sistem medical gratuit şi independent de medicina oficială. Idei prea moderne care au mâniat Facultatea de medicină.

Gazeta sănătăţii anunţa în numărul său din 13 mai 1781: *"Există puţine persoane care să nu fi auzit vorbindu-se de faimosul Conte de Cagliostro pe care noi îl avem în oraş de mai multe luni. Amintirea faimosului Borri, milanez, chimist, alchimist, adept, etc. , care trecea prin acest oraş în ultimul secolul, nu a evidenţiat încă memoria bătrânilor noştri înţelepţi, când o fericită influenţă ne va trimite Dl. Conte de Cagliostro. Acest solitar şi extraordinar om […] este anti-medic, anti-chimist al Europei. El a adus aici adevărata chimie, cea care este ce a vechilor egipteni, aşa încât medicina lor este propusă să furnizeze 10 mii de écus pentru fondarea unui spital egiptean unde se vor forma elevii săi & acestui efect el este gata a sacrifica unul sau*

[68] Prinţul de Ligne – Memorii.

două din diamantele sale. El face şi practică medicina alt în stil şi în mod generos. El vindecă mai ales bolile incurabile şi a debutat în medicină, spune el prin vindecarea unei cangrene. Dar, cum se aştepta la multe contradicţii din partea membrilor artei medicale oficiale, el nu comunică cu aceştia."

În fapt, Cagliostro a făcut o cerere oficială în acest sens pe lângă autorităţi cu ajutorul Cardinalului de Rohan[69]:

"Domnul conte de Cagliostro cere pentru a se fixa definiv în Strasbourg un patent purtând garanţia pe care a dat-o Regelui succesele pe care el le-a avut în vindecarea diferitelor maladii periculoase operate de el, asupra probelor cunoştinţelor sale foarte extinse în arta medicinei şi asupra tuturor faptelor sale atestate de persoane demne de încredere care au cunoscut caritatea sa, omenia şi dezinteresul său, Majestatea Sa ştiindu-l dispus să formeze un stabiliment solid în Strasbourg şi dorind a-l determina în demersul său acordându-i facilităţile cu care el va intra în etapa de a folosi cunoştinţele sale pentru binele umanităţii, s-a hotărât de a i se acorda lui cele ce urmează :

1. facultatea de a exercita arta medicinei cu toate dependinţele sale, liber şi fără a fi subiect al autorităţilor şi al inspecţiilor oricărui alt medic, facultăţi sau societăţi de medicină, universităţi, etc. ;

2. facultatea de a forma elevi care atunci când vor fi recunoscuţi de către el printr-o examinare publică în măsură să exercite medicina bucurându-se de acealeaşi drepturi;

3. permisiunea de a fonda case de sănătate în care bolnavii indigeni vor fi trataţi gratuit de el;

4. permisiunea de a stabili o farmacie dirijată conform principiilor sale, pentru fabricarea, manipularea şi distribuirea medicamentelor pe care el le prescrie;

[69] Manuscris conservat în arhivele municipale ale oraşului Strasbourg; arhive ale pretorului regal, manuscris Liasse AA 2 110. Scris de mâna lui de Barbier de Tinan, comisar ordinar de război şi apropiat al lui Cagliostro.

5. permisiunea pentru a asigura durata, întreţinerea şi ridicarea casei de sănătate propusă de el pentru înfiinţare, de a înfiinţa fabrici şi manufacturi, ateliere de obiecte utile statului, fără ca nimeni să poată să se amestece împotriva consimţământului său, în detaliile sus ziselor fabrici, doar în conformitate cu legile pentru vânzarea-cumpărarea materiilor prime, cât şi pentru debitul produselor sus ziselor manufacturi...

Domnul conte de Cagliostro nu cere nici o specie de profit, avantaj, salariu de funcţionar, leafă, onorarii, gratificaţii etc. ; toate sunt de datoria sa consacrâdu-se uşurării umanităţii şi de a face asta într-o manieră solidă şi care să asigure succesul trudei şi grijii pe care el o să le dea, va dura după el şi se va perpetua."[70]

Iată adevărata cauză a peresecuţiilor pe care el a trebuit să le trăiască la Strasbourg. Viaţa nu era deloc uşoară pentru medicii epocii. Pentru a-şi putea câştiga viaţa lor, ei îşi disputau mai ales bolnavii. Doctorul Doldé, care urmase cursurile de medicină la Paris, instalat la Strasbourg, descria astfel pe confraţii săi[71] : *"Că îmi este suficient a spune că practicianul strasbourghez, care nu avea decât clientela sa pentru a trăi trebuia să îndure mult chin şi suferinţă, cu atât mai mult că în Strasbourg nu era deloc concordie între medici şi că mai repede şi-ar fi dat un ochi pentru ca confraţii săi să devină orbi.".* Având în vedere faptul că medicii din Strasbourg erau foarte mândri de a avea aici o şcoală de ginecologie şi o facultate care se bucure de un renume mondial.

Nu este deci de mirare că medicii de aici vedeau în Cagliostro un concurent periculos şi făceau tot ce puteau pentru a-i face rău. Se reamintea că în Rusia, medicul personal al ţarinei (împărătesei) Ecaterina a II-a, doctorul Rogerson, era chiar gata pregătit să-l omoare pentru a se elibera. Disperat, el l-a provocat pe Cagliostro la duel. Răspunsul lui Cagliostro, citat de Vanetti, este anecdotic:

[70] Arhivele municipale ale oraşului Strasbourg manuscris Liasse AA 2110 C IV.
[71] J. J. Doldé, Amintirile unui medic strasbourghez din secolul al XVIII-lea, Rixheim, 1907, p. 33.

”Medicul împărătesei Rusiei mă detesta, povesteşte Cagliostro în timpul trecerii sale prin Roveretto, *deoarece eu demonstrasem ignoranţa sa, şi el a venit asupra mea strigând: Ieşiţi afară şi veniţi să vă bateţi cu mine. Eu i-am răspuns: dacă dvs. veniţi să mă provocaţi ca pe cetăţeanul Cagliostro, eu voi chema servitorii mei şi ei vă vor arunca de la fereastră, iar dacă dvs. mă provocaţi în calitate de medic, eu vă voi da satisfacţie în medicină. Îngrozit, el mi-a răspuns: medicina este cea în care vă provoc. Şi, într-adevăr eu aveam la dispoziţia mea o mare mulţime de sevitori. Atunci eu i-am spus lui: ei, bine! să nu ne batem în săbii, să luăm armele medicilor. Dvs. veţi înghiţi două pastile de arsenic pe care eu vi le voi da, iar eu voi înghiţi otrava pe care dvs, mi-o veţi da, oricare ar fi aceasta. Acela care dintre noi doi va muri, va fi considerat de oameni că este un porc - era termenul de care Cagliostro se folosea în privinţa celor pe care el îi dispreţuia.”*

Doctorului Rogerson i-a fost frică şi refuză sfidarea, dar va continua să-l calomnieze pe Cagliostro pe lângă împărătească. Rezultatul fu că, sub influenţa acestor calomnii, Ecaterina a II-a va scrie, fără să-l fi întâlnit vreodată pe Cagliostro, trei piese de teatru[72] care-l vor prezenta ca pe un şarlatan.

La Bordeaux, ura medicilor l-a urmărit în acelaşi mod şi în aceeaşi măsură. Unul dintre apropiaţii săi, Boyer, nepot de văr, a cărui soţie era bolnavă, primise din partea lui Jacob Sarasin o scrisoare în care acesta din urmă îi povestea despre vindecarea Gertrudei. El va decide pe loc să facă publică această scrisoare, însă aceasta va declanşa un scandal imens, deoarece medicii vor face totul pentru a împiedeca publicarea, la fel de rănitoare pentru orgoliul lor.

[72] *«Impostorul »* (comedie în 5 acte, jucată în premieră la teatrul din Palatul Hermitage la 4 ianuarie 1786), *«Inşelat, Păcălit»,* (comedie în 5 acte, jucată în premieră la teatrul din Palatul Hermitage la 2 februarie 1786) şi *«Şamanul siberian»*, comedie în 5 acte, jucată în premieră la teatrul din Palatul Hermitage la 24 septembrie 1786. Cagliostro este criticat în aceste piese întruchipat în personajul Kalifalkskerton.

"Eu am mărturisit Dl.ui Conte, scria Boyer[73]*, dorinţa mea de a face imprimarea scrisorii, pe care aţi avut bunovoinţa a-mi scrie şi i-am spus lui ca eu să vă propun să-i cereţi acordul; el mi-a răspuns că dacă era irevocabilă această intenţie a mea, îmi garantează anticipat că dvs. veţi subscrie la aceasta. Eu am făcut consecvent demersurile necesare pentru a fi autorizat de poliţie & să public scrisoare dvs. , prin afişe în acest oraş, dar această permisiune mi-a fost refuzată până în prezent.*

La 9 seara Dl. Conte mă întrebase de scrisoarea dvs. & am primit-o de la el însuşi a doua zi că el voia să mă însărcineze de a face publicarea ei; pe 10, 11, şi 12 el a răscolit cerul şi pământul pentru a obţine permisiunea de a se face imprimarea acestei scrisori fără însă a reuşi; este adevărat, că el a pus un pic prea multă perseverenţă în a nu subscrie asupra câtorva dintre suprimările din scrisoarea dvs. , ca de exemplu această frază: "dacă există medici să te facă să taci, răutăcioşi care să confunde, să ordone, eu le sunt, trup & sufet.". El a vrut să stăruiţi în asta "Dacă ei la asta au intenţii rele de a te face să taci, de a ordonă ca eu să le fiu trup şi suflet în asta. eu le sunt, trup & suflet"

Astăzi această scrisoare este o afacere extraordinară. Ea a fost dusă la Parlament, dar după ce fusese scoasă de acolo, va aduce răul pentru totdeauna pentru Dl. Conte, dacă reuşea prin cererea sa, va face să crească numărul inamicilor săi, care, dacă el reuşea cu cererea sa, era de aşteptat ca asta va fi o adevărată umilire adusă Domniilor Lor Juraţii, ca judecători de poliţie ce se opuseseră imprimării literare a acestei scrisori; & dacă el nu reuşea, el se făcea de râs în demersurile sale; eu am fost mâhnitt din cauză că Dl. Cagliostro pusese atâta căldură şi obstinaţie pentru imprimarea strictă a acestei scrisori fără ca această scrisoare să fi fost infaibil imprimată."

[73] Scrisoarea lui de Boyer către Jacob Sarasin, 6 ianuarie 1784.

Şi el adaugă la sfârşit, *"Înţeleg că Dl. Conte a renunţat la proiectele de a fi imprimată scrisoarea dvs. Corpul medicilor este şi va fi pretutindeni inamicul său; aceasta nu este surprinzător, pentru că din toate timpurile interesul a ghidat cea mai mare parte a oamenilor; în orice loc Dl. Conte merge, el va avea totdeauna un număr infinit de bolnavi pe care el îi va îngriji sau îi va vindeca gratis, şi pentru ca medicii care trăiau din această stare de lucruri să fi fost bine plătiţi, fără să poată să-i vindece."*

Se vedea că la Bordeaux relaţia cu medicii era în aceeaşi tensiune şi la Strasbourg ca acum 3 ani înainte.

"Medicii asta voiau, scria secretarul său Rey de Morande[74], *deoarece iubitul nostru Maestru continua să facă miracole, căci nu se ştiua numi altfel vindecările miraculoase pe care el le opera. Medicii abandonaseră de tot pe bolnavii lor şi nu mai ştiau care resurse să folosească, astfel Maestrul şi Stăpânul nostru triumfând completamente, cum şi trebuia, cum el putea şi cum el merita."*

"Din cei peste 15 000 mii de bolnavi trataţi, inamicii săi nu puteau să-i reproşeze lui decât 2 sau 3 decese" [75]

"Eu nu am invitat niciodată, nici nu am invitat pe nimeni să vină să mă găsească, dar când cineva a venit la mine spontan, pentru ce să nu-i fi răspuns?"
- Cagliostro.

În acest context, medicii nu aşteptau decât un pretext pentru a-l ataca pe Cagliostro şi a-l decredibiliza. Şi acesta le-a fost oferit de moartea unui bolnav de care el se ocupase, marchizul de Cambis[76], personaj aşa de celebru pentru ca ziarele să se ocupe de el

[74] Scrisoarea lui de Rey de Morande către Jacob Sarasin, Bordeaux, 10 ianuarie 1784.
[75] Johannes Burkli.
[76] Marchizul de Cambis, mareşal aghiotant şi general locotenent al Regelui.

publicând zi de zi detaliile maladiei sale.

Marchizul soseşte la Stasbourg în 9 aprilie 1781 într-o stare foarte gravă. Avea o tumoare în fază avansată, care-i ocupa pulpa şi coapsa şi o parte din abdomen. Medicul său personal, doctorul Caullet, descrie povestea bolii sale în al 7-lea număr al Gazetei Sănătăţii, şi se lăuda prea de tot de a fi distrus tumoarea graţie unui caustic secret:

"Observaţii asupra bolii Dl.ui marchiz Cambis, general locotenent", făcute de Dl.. Caullet D. M.

Dl. de Cambis este în vârstă de 55 ani, are un temperament foarte robust, sanguin şi foarte gras. În 1757, el îşi extirpează cu bisturiul o mică tumoare, un chist pe care îl avea în abdoment din cauza unei platoşe,care-i fusese atribuită. Tumoarea era de mărimea unei nuci şi în mod cert de natura tumorilor de grăsime. În 1764, el a observat că cicatricea s-a umflat un pic. I-a apărut o mică umflătură cât o măslină care făcea progrese insensibile şi nedureroase, dar care se va mări foarte nesizabil până în 1773. În acest an a început să supureze şi să aibă scurgeri de lichid, a fost sfătuit de a o îndepărta şi se va folosi un caustic special pe care el l-a ţinut secret. Era o apă albăstruie. În fiecare zi găsea bucăţi de crustă spongioasă, unele unsuroase, altele sângerânde fiind necesar a se folosi o nouă aplicare (ungere) cu acel caustic. Nu se afla, nu au găsit nici un chist în acea tumoare şi cicatrizarea s-a făcut fără obstacole. Acea tumoare nu era lipită, nu făcea aderenţă decât lcu ţesuturile celulare. Doi ani mai târziu, în 1775, Dl. de Cambis făcând un uşor efort a simţit o rupere (sfâşiere) cu zgomot, în acea parte a abdomenului. După câteva zile, el a observat în acel loc o mică ridicătură, care în mai puţin de 6 săptămâini a crescut până la mărimea unei caise mai mari. Boala era pe terenurile sale. A fost sfătuit să aplice deasupra tumorii o plantă pe care o credeau că este clematită, (clocoţei, luminoasă).

Ea provoca efectul unui vezicator (medicament care produce vezicole pe piele). Băşicuţele se vor sparge şi supuraţia se va instala. Din centru tumorii se ridica şi ieşea o spongiozitate mai considerabilă ce producea hemoragii frecvente şi abundente. Această de-a 2-a tumoare a fost atacată cu acelaşi caustic care a distrus-o. S-a stabilit o cauterizare la braţ în urma acestei operaţii. După un an, în 1776 se va forma o a 3-a tumoare asemănătoare precedentelor care a fost tratată la fel. La 3 ani după aceea se va forma o nouă tumoare care va fi tratată în acelaşi mod. De această dată spongiozităţile vor fi mai considerabile şi mai dificil de distrus. În timp ce era tratată într-o parte, o nouă umflătură apărea în altă parte, din care din luna martie 1779 până în ianuarie 1780 au fost distruse trei.

El s-a resemnat la a-şi lăsa rănile deschise şi de a se forma cauterizări (cicatrizări) care durau mai mult de 3 luni până se închideau; văzând că ele nu împiedecau reapariţia, reproducerea de noi tumori. I-a apărut una de mărimea unui deget, de-a curmezişul în mijlocul deschizăturii, care s-a închis ea singură, de la sine, fără tratament. Au apărut noi spongizităţi pe care le-a extirpat prin aplicare de feşe. Acest procedeu, mai blând în aparenţă decât cel al causticul obişnuit (nitrat de argint, piatră pentru cauterizare, apă cu mercur, unt de stibiu, antimoniu), cel din urmă fiind cel care a reuşit cel mai bine. El a făcut zilnic uz, pentru că îi apăreau fără încetare excrescenţe (vegetaţii) anormale care se formau ziua mai ales în plăgi şi uneori pe deasupra vechilor cicatrice. Aceste excrescenţe anormale erau totdeauna spongioase şi sângerânde şi nu apăreau decât pe ţesutul celular.

Nimeni nu a cunoscut la Dl. de Cambis nici un viciu particular în sânge decât acela din sânge care se poate atribui accidentelor sale, totuşi s-a crezut că trebuie să se lucreze la depurificarea la vedere a sângelui având în vedere tenacitatea bolii; a folosit

sudorifice, pastile de Bellote, sucuri de plante, chinină, supe de broaşte, molia zidurilor, etc.

El nu a observat alte efecte ale acestor remedii decât că i-au apărut câteva bubiţe părând a fi negi crescând pe faţa sa. Le-a aplicat lipitori la o parte din ele şi la altă parte recipienţi hemoroidali care nu au produs nici un efect aparent.

Văzând cum causticul obişnit nu acţiona suficient şi cum tumoarea făcea progrese, el m-a apelat din nou pe la sfârşitul lunii august 1780.

Această tumoare ocupa atunci cea mai mare parte a părţii superioare a coastei pe care ea apăruse. Partea superioară era aproape de nivelul buriculu. Carnea avea o culoare alburie palidă, fiind ca un usuc (materie grasă de lâna oilor) cu un puroi feros şi puturos. Diametrul tumorii era în jur de 8 degete (pouces= veche unitate de măsură de grosimea unui deget gros) în mijloc, corespunzând coastei şi de10 după creasta osului isles până la linia albă.

Deasupra tumorii corespunzând coapsei alături de osul pubian, erau spongiozităţi considerabile. Bolnavul lua atunci extractul de chinină în doze mici, în supa aperitiv şi trecea pe deasupra tumprii un fier încălzit la o distanţă de la care să-l încălzească fără a-l arde, aplica apoi 14 tampoane din scamă (măturică din pene) muiate în picături anodine de Hoffman şi pe care le repeta de mai multe ori pe zi. Bolnavul avea febră, slăbea şi era foarte slăbit şi foarte jigărit. În această stare, i-am aplicat causticul meu şi în 6 zile tumoarea fu aproape distrusă în câteva locuri. Bolavul folosea în acea perioadă pastile antimoniale de Jacquet şi presura 4 zile la rând cu pudră cornaşină. Imediat nu a mai avut febră nici dureri. Puterile îi reveneau, astfel că l-am pus pe picioare într-o perioadă de 15 zile, încât el putea să se transporte cale de 60 poşte în 2 zile. Am continuat cu aplicarea causticului şi într-o lună rana sa a fost cicatrizată.

Dl. de Cambis reveni la Paris la aceiaşi stare de sănătate pe care o avea ca atunci când şi-a început cariera. El făcea perfect călătoria, însă la puţine zile de la sosirea sa, eu am obsevat 2 mici umflături pentru care el s-a decis abia după 6 săptămâini să mă lase să-l tratez cu apă de Rabel.

Această tumoare care vegeta destule precipitaţii între muşchi şi piele fără a adera suficient cu primul şi fără a contracta reunirea cu al doilea s-a extins în jurul cercului ce-l forma rana şi a forţat lărgirea deschizăturii pentru a determina tumoarea să crească în înălţime diminuând astfel rezistenţa. El a făcut să se manifeste în acest mod 2 puncte în lungimea cicatricei de care că ne era teamă de o creştere considerabilă.

Oricare dintre aceste cicatice au apărut tuturor membrilor artei (medicale) de bună calitate, am administrat frecţii, reţete cu mercur şi bolnavul a luat în jur de 3 mari pilule cucută pe zi fără a resimţi nici un efect advers.

În rest, el era gras, culorile sale erau rumen-argintii: el era, în sfârşit, în privinţa funcţiilor organice în cea mai bună stare de sănătate. Eram de părerea că nu vindecam în întregime tumorile înainte de a fi găsit câteva remedii care să liniştească reproducerea acestei hidre. Tumoarea era mereu spongiasă ca buretele şi indolentă.

Inutil a mai spune că oamenii cei mai celebri în medicină şi în chirurgie ai capitalei şi chiar şi medici din străinătate au fost consultaţi pentru bolnav şi că nimic nu a fost neglijat pentru vindecarea sa.

În ciuda tratamentelor sale, tumoarea apărea iarăşi, din nou, ceea ce demonstra că tratamentul nu era atât de eficient precum pretindea doctorul Caullet, însă nu facea decât să ascundă pentru o perioadă simptomele fără a aduce şi vindecarea. Disperat, marchizul de Cambis decise să meargă la Strasbourg pentru a consulta pe Cagliostro. Acesta l-a primit şi a acceptat să se ocupe de el, în ciuda stadiului avansat al bolii.

El i-a prescris remediile care vor fi aplicate de către doctorul Balazuc, în prezenţa medicului personal al marchizului. De altfel, era pentru a se evita necazurile cu Facultatea cu care Cagliostro avea acest obicei: "*Eu nu am prescris, aplicat niciodată niciunui bolnav decât în prezenţa şi cu aprobarea medicului său*", spunea el la Roveretto.

Dar doctorul Caullet decide intreruperea tratamentului prescris de Cagliostro prea târziu faţă de cât era prevăzut, şi 12 zile după aceea marchizul muri. Imediat, doctorul Caullet se grăbeşte să publice în Gazeta Sănătăţii detaliile referitoare la remediile prescrise de Cagliostro şi efectele pe care a putut să le observe (se poate imagina că el a făcut-o într-o manieră prea obiectivă). El declară deasemeni că după 1 mai, l-a sfătuit pe marchiz să renunţe la tratamentul prescris de Cagliostro, dar nu-şi asumă responsabilitate pentru bolnav, care se găsea în mâinile sale în momentul morţii sale. Era ocazia atât de mult aşteptată, încât medicii nu puteau să se lipsească de ea. Ei se vor reuni şi-l vor acuza pe Cagliostro de a fi omorât pe marchiz prin leacurile sale, care, spuneau ei, au slăbit bolnavul. *"Dacă Dl. conte de C. nu a reuşit mai bine, este de crezut ca domnia sa să nu fie foarte scurtă"* se grăbea să scrie cu satisfacţie Gazeta Sănătăţii. La rândul său, Cagliostro acuză pe medici că l-ar fi otrăvit pe marchiz.

Aceeaşi *Gazetă a Sănătăţii* publică concluziile medicilor: *"Caullet de Veaumorel, Medicul său primar care a fost martor la tratament, făcu să se constate stadiul bonavului prin publicaţia Medicii şi Chirurgii din Strasbourg (Médecins & Chirurgiens de Strasbourg) printre care unul dintre ultimii, Dl. Balazuc, acţionând asupra ordinelor Dl.ui Conte de Caillostro. Ei au întocmit un proces-verbal care este prezentat în cele ce urmează :*

Copie a proceslui-verbal întocmit la cerere în urma recursului Dl.ui Caullet de Veaumorel, Medic primar al Dl.ui Marchiz de Cambis.

Subsemnaţii Domni Medici & Chirurgieni deplasându-ne la Dl. Marchiz de Cambis pentru a vedea, examina & constata starea bolii sale, imediat după ce a fost medicamentat & pansat de către Dl. Conte de Cagliostro care l-a îngrijit de la 9 Aprilie până la întâi Mai următor a recunoscut cele ce urmează :

Că Dl. Marchiz de Cambis este suferind de o tumoare carcinomatoasă care-i ocupă regiunea lombară & iliacă stânga & o parte a regiunii ombilicale & hypogastrice din aceeaşi parte; că această tumoare inegală a afectat mai multe puncte, pete cangrenoase, & astfel încât circunferinţa acestei tumori să devină foarte dură & foarte rezistentă la apăsare, printre care Dl. Marchiz de Cambis a fost atacat după mai multe zile de o febră continuă cu intensificări seara, puls mărit, artere umflate. Starea bolnavului nouă ni s-a părut aceeaşi, că el este într-un stadiu de slăbiciune care anunţa starea de lâncezează & şi slăbiciune în care noi am fost autorizaţi a crede că puteau fi reduse diferite leacuri administrate de către Dl. Conte de Cagliostro.

Întocmit la Strasbourg, la Hôtel de la Grande Prévôté, strada de la Nuée Bleue, la 1 Mai 1781. Semnături, GUERIN, Medic al Regelui & şef al Spitalului militar; EHRMAN Decan al Médicilor, Fizician al oraşului & membru al Societăţii Regale de Medicină din Paris; LE RICHE, vechiul (fostul) Chirurg şef al Spitalului militar ;

BUCKLER, vechiul (fostul) Chirurg al Spitalului oraşului; LOMBARD, Chirurg şef al Spitalului militar; & BALAZUC,

Chirurg şef al Spitalului militar.”. [77] *“Refrenul medicilor era acela de a striga către şarlatan, către*

Empiric din moment ce el nu făcea parte din corpul lor; deoarece medicamentele pe bază de opiu, emeticele (vomitivele), chinina, cea mai mare parte a specificărilor, inoculările dovedeau că îşi aveau originea în empirism.” scria Louis Sébastien Mercier. [78]

Abia acest scandal sfârşit că şi începu altul, de această dată cauzat de un eveniment care trebuia să fie unul fericit, o naştere. La 23 mai 1781, doctorul Ostertag[79] a fost chemat la Catherine Groebel.

Travaliul mamei părea suspedat iar copilul mort. El constata *“sufocări isterice şi convulsii la mamă şi prescria o jumătate de scrupul (veche unitate ţărănească de măsură în epocă) de nitrat într-o supă de carne de vită”* şi lăsă o ordonanţă medicală verbală. El abandonă pacienta şi nu reveni decât după 5 zile, în 29 mai, după ce aflase că se ocupă de ea contele Cagliostro. Într-adevăr, Dl. Zaegelins, preotul bisericii Sfâtul Petru-cel-Vechi, este cel care l-a chemat, văzând situaţia dificilă a mamei. Cagliostro i-a dat femeii o pudră roşie pusă în vin. Către seară, ea a născut un băiat fără probleme şi a putut să se ridice din pat chiar de a 2-a zi, graţie unei linguri de apă în care contele a dăugat câteva picături.

După cum spune baronul de Gleichen[80], Cagliostro declarase cu modestie că *“promisiunea sa fusese temerară; deoarece pulsul cordonului ombilical îl convinsese că fătul era în perfectă stare şi că femeii îi lipseau puterile să nască, el s-a încrezut în virtutea*

[77] Copia procesului-verbal întocmit la cererea (recursul) D-lui Caullet de Veaumorel, Medic Primar al D.-lui Marchiz de Cambris.
[78] Citat de Denise Dalbian.
[79] Georges Adolphe Ostertag, mamoş (ginecolog) atestat (declarat) al oraşului Strasbourg din 1780 până în1794. Adept al vindecării prin magnetism (mesmerian), el conducea în Strasbourg o societate în care se utiliza în locul celebrului butoi, bule de sticlă de care erau fixate lanţuri de fier. El pretindea că acela producea mai puţină luciditate decât agitări ale subiecţilor (pacienţilor) magnetizaţi. El fu închis la puşcărie în 1793 şi muri abia eliberat, în februarie 1794.
[80] De Gleichen, Amintiri.

unui remediu singular confortabil pe care-l poseda şi că în cele din urmă el avea să fie mai fericit decât înţelept.”

Preotul Zaegelins va da mai târziu o declaraţie oficială care descrie circumstanţele acestui nou scandal: “Eu subsemnatul, preot al parohiei Safântul Petru Vechi, certific că eu sunt cel care l-a apelat prin Catherine Noirot, soţia lui Nicolas Groebel, burghez şi maestru mason din acest oraş, în 2/14 mai recent pentru a primi confesiunea sa şi a-i da lui dacă va avea loc sfânta comuniune, precauţie ce el a sfătuit de a-l chema pe Dl. Ostertag, doctor în medecină şi mamoş (medic ginecolog) al oraşului, femeia-înţelept găsind, astfel încât, că bolnava va putea să aibă, insomnii, aşa cum au fost ultimele, fiind într-o stare de febră continuă şi cu dureri fără încetare; femeia-înţelept spunând ea însăşi ceea ce spunea şi Dl. mamoş, că ea se temea ca pruncul său să nu mai fie în viaţă; apăsat de sentimente de compasiune eu am vorbit cu Dl. Milliaut, având o conversaţie cu el, că el nu crede că ar putea prescrie nici un remediu năvăzând bolnava.

Eu m-am adresat Dl.ui conte de Cagliostro a cărui sensibilitate a sufletului îmi era cunnoscută, astfel că largheţea şi ajutoarele sale pe care el le răspândise deja în parohia mea, de când el locuieşte în acest oraş; acesta din urmă mi-a promis imediat de a o îngriji, mi-a dat un remediu, care abia înghiţit”, că durerile facerii s-au reluat.

Mamoşul revenind la bolnavă, o găsi într-o stare la fel de schimbată pentru a abandona naşterea în mâinile femeii-înţelept, spunând că pruncul se prezenta a fi în stare normală.

A doua zi Dl. conte administră încă un remediu şi durerile facerii au reînceput imediat, dar fără efect. În sfârşit, pe 30 mai, el i-a administrat din nou primul remediu; ea a născut foarte uşor un băiat atât de bine sănătos încât ea nu va discuta imediat despre botezul care îi va fi dat lui în biserică la orele 4 după amiază.

Treisprezece zile la Paris

"Este un om foarte inteligent şi foarte simpatic, vesel, sobru, activ, afirmându-se bine prin el însuşi şi stând de vorbă din acest motiv
cu cei mari şi cu prinţii ca un om care le poate face lor bine şi nu aşteaptă nimic de la ei."
- Burkli.

În 29 iunie, la o lună după ce Catherinei Goebles a născut, Cagliostro pleacă la Paris cu Cardinalul de Rohan, Ramond de Carbonnieres (secretarul cardinalului.) şi baronul de Mullenheim (Mare Maestru de vânătoare al cardinalului). Ei ajung la Paris în 30 iunie. În ciuda perioadei scurte a şederii sale, Cagliostro primea zilnic pe bolnavi.

Numai ca urmare a insistenţelor cardinalului de Rohan, Cagliostro a acceptat să facă acest voiaj. Unchiul cardinalului, prinţul de Soubise, este foarte bolnav şi cardinalul ţinea ca acesta să fie ascultat de Cagliostro.

"Cardinalul de Rohan a făcut să vină de la Strasbourg pe faimosul conte de Cagliostro, scrie Kageneck[81], *pentru boala unchiului său, prinţul de Soubise ale cărui coapse sunt deschise şi ameninţate de cangrenă. Frumoasele pensionare ale bolnavului*[82] *au făcut loc preotului parohiei care îl vizita adesea; moartea acestui bogat amator va ocaziona un mare doliu în culisele noastre."*

Grimm notează evenimentul în Memoriile sale[83]: *"Faimosul exclus Esculap conte de Cagliostro, solicitat de D-. l cardinal de*

[81] Scrisoarea lui Kageneck, tânăr patrician alsacian care se afla la Paris, la prietenul său baronul Alstromer.
[82] Prinţul de Soubise avea mai multe metrese, dansatoare la Operă.
[83] Memorii istorice, literare şi anecdotice extrase din corespondenţa filosofică şi critică adresate Ducelui de Saxe Gotha începând din 1770 până în 1790 de baronul de Grimm şi de Diderot, formând un tablou picant al înaltei societăţi a Parisului din timpul regilor Louis al XV-lea şi Louis al XVI-lea, tome II, Londres, 1814, pp. 263-265.

Rohan, a binevoit să se îndepărteze câteva momente de Strasbourg, până aici teatrul cel mai strălucitor al gloriei sale, pentru a veni să vadă la Paris pe Dl. prinţ de Soubise, periculos de bolnav. El nu a văzut decât convalescenţa sa. Geniul care proteja dulcile destine ale Operei nu au avut nevoie de a recurge la minunile D-lui conte de Cagliostro pentru a restabili sănătatea alteţei sale. Tot ceea ce noi am putut afla despre acest om extraordinar în timpul şederii sale la Paris, care a fost prea scurtă şi aproape ignorată, este că aceste persoane din societatea (anturajul) Dl.ui cardinal de Rohan, care l-a purtat (adus) să-l consulte, au fost foarte bine apreciate reţetele sale, şi niciodată n-au putut să ajungă să-l convingă să accepte cea mai mică atenţie a recunoştinţei lor. A fost cineva (o femeie) care şi-a imaginat că-i dă 25 de louis, rugându-l stăruitor să-i împartă săracilor săi din Strasbourg; el nu i-a refuzat deloc, însă în ajunul plecării sale el fu văzut mulţumindu-i pentru încrederea pe care ea o dovedea în el, el pretindea (cerea insistent) că ea va primi la rândul său 50 de pentru a-i da de pomană indigenilor din parohia sa, pe care el nu avea timp să o cunoască. Acesta e un fapt de care noi nu avem cum să ne îndoim."

În fapt, odată ajuns la Paris, pentru a nu mai da ocazie pentru un nou scandal, Cagliostro refuză să-l vadă pe prinţul de Soubise, cu atât mai mult pentru că medicii se ocupau de el. Imediat ce el a sosit, medicii prinţului anunţau că bolnavul se simte bine. Însă Cagliostro va fi asediat de alţi bolnavi, de care el se ocupă. Iată ce declara Cagliostro despre scurta sa şedere la Paris: *"În cursul anului 1781, Dl. Cardinal mi-a făcut onoarea de a veni la mine pentru a mă consulta asupra bolii Prinţului de Soubise. El era ameninţat de cangrenă, şi eu am avut fericirea de a vindeca de o maladie asemănătoare pe Secretarul Marchizului de la Salle care fusese abandonat de Medici. Eu i-am pus câteva întrebări Dl.ui Cardinal legat de maladia Prinţului; însă el m-a întrerupt rugându-mă cu insistenţă de a-l însoţi la Paris. El a pus atâta*

onestitate în rugăminţele sale încât mi-a fost imposibil să-l refuz. Eu am plecat deci, lăsând Chirurgului meu şi amicilor mei ordinele necesare pentru ca bolnavii şi sărmanii să nu sufere în absenţa mea.

Odată ajunşi la Paris Dl. Cardinal vru să mă conducă la Prinţul de Soubise; însă eu am refuzat nespunându-i ca intenţia mea era de a evita orice fel de altercaţii cu Facultatea, eu nu vreau să îl văd pe Prinţ decât atunci când medicii îl vor fi declarat fără speranţe.

Dl. Cardinal având bunătatea a se preta la acest aranjament, reveni zicându-mi că Facultatea a anunţat că el se simţea mai bine, starea sa este bună. Eu i-am declarat atunci că nu voi merge să-l văd pe Prinţ, nevrând să uzurp gloria unei vindecări care nu a fost şi nu era a mea. Publicul fiind informat despre sosirea mea, a venit atâta lume să mă consulte, încât timp de 13 zile cât eu am rămas la Paris eu am fost ocupat tot timpul să văd bolnavii de la ora 5 dimineaţa până la miezul nopţii.

M-am folosit de un spiţer; dar eu am dat pe cheltuiala mea multe medicamente pe care el nu le-a vândut; atest în această privinţă toate persoanele care au venit să mă vadă. Dacă există o singură persoană care poate să spună că m-a făcut pe mine să primesc cea mai mică sumă, fie în argint, fie daruri sau cadou, eu consimt să mi se refuze toate speciile de încredere." [84]

Graţie scrisorilor cavalerului de Corberon[85] care a dat detalii despre acest scurt sejur parizian, Corberon primi un mesaj prin care era invitat să treacă pe la Palatul Cardinalului unde el va găsi pe Cagliostro. La 2 iulie 1781, el scria: *"Eu am văzut în această dimineaţă pe Cagliostro. El mi-a dat o pomadă împotriva bubiţelor (coşurilor) în care eu cred că intră camforul. Prinţul de*

[84] Memoriu pentru contele de Cagliostro, 18 februarie 1786.

[85]Scrisori inedite ale cavalerului de Corberon, Manuscris N 3059, biblioteca din Avignon. Insărcinat al Franţei cu afacerile externe în Rusia, cavalerului de Corberon îl cunoscuse pe Cagliostro la Saint Petersburg în 1779.

Soubi va pune asta sigur mereu în gura medicilor. Eu cred că el are frică de Cagliostro. Acesta persistă în a nu-l vedea atât timp cât acesta se află în mâinile lor. Am văzut la Cardinalul de Rohan care mi-a zis de contesa Brionne[86] *că doreşte să mă vadă pentru a-mi vorbi de Cagliostro; ea voia să-mi încredinţeze tratamentul principesei de Vaudemont; nora sa în vârstă de 19 ani, era într-o stare de depresie deplorabilă şi nu a primit nici un ajutor de la medici... . Dl. de Viviers*[87] *pe care l-am găsit la mine, întorcându-mă la orele 8 seara, m-a rugat să o duc la Cagliostro pentru a o consulta asupra sănătăţii sale. El a primit-o foarte bine şi trebuie să se întoarcă aici mâine."*

Încă din 4 iulie: *"Eu am fost în acestă dimineaţă la Cagliostro. Audienţele sale încep să devină numeroase. Contele de Caylus a venit şi el acolo, cavalerul de Luxembourg*[88]*, numeroase femei. Principesa de Nasau a trimis (pe cineva) să-i ceară lui o întâlnire la ea. El a refuzat , însă el i-a propus să vină ea la el. Acest om a început să facă o senzaţie considerabilă. Entuziasmul s-a unit aici. Doamna de Brionne l-a văzut pentru fiica sa, prinţesa de Vaudemont şi a fost foarte mulţumită de ce el i-a spus despre starea sănătăţii sale. Seara eu m-am întors la Cagliostro. Aici am văzut pe principesa de Montbarey*[89]*, care a rămas aici de la orele 8 când eu am găsit-o aici, până la 9 şi un sfert. Ea era cu baronul de Mullenheim, Mare Maestru de vânătoare al Prinţului Louis de Rohan care făcea mare caz din Cagliostro. Se părea că el văzuse*

[86] Luiza Julia Constanţa de Rohan, soţia lui Louis Charles, conte de Brionne (1734-1815), femeie celebră în epoca sa pentru frumuseţea şi spiritul său. Ea fu una dintre rarele femei care a avut o funcţie de Mare Ofiţer al Curţii. în 1761, Regele i-a oferit ei funcţia (poziţia) de Mare Scutier Călăreţ al Franţei [ocupată până atunci doar de bărbaţi al căror apelativ era Domnul cel Mare (*Monsieur le Grand)* dat Marelui Scutier]. Dar Curtea de conturi care trebuia să aprobe decizia se opunea. Doamna de Brionne se bătu ca o leoaică şi la 3 februarie 1762 devine… « Domnul cel Mare».

[87] D.-l. de Viviers era fratele Doamnei de Vergennes, născută Anne de Viviers.

[88] Anne Paul Emmanuel Sigismond de Montmorency Luxembourg (1742-1790) era cunoscut cavaler, apoi prinţ de Luxembourg. El era din 1767 capitan al celei de-a doua companii de gărzi de corp a Regelui. In 1785 el devine Mare Maestru al Ordinului egiptean din Paris.

[89] Françoise Parfaite Thaïs de Mailly Nesle, se căsătoreşte în 1753 cu Alexandre Eléonore de St. Maurice, conte de Montbarey, prinţ al Sfântului şi Mare Imperiu al Spaniei.

operaţiile sale magice. Am scris pentru prinţesa de Montbarey maniera de a face ceaiul medicinal al lui Cagliostro...

Doamna de Coislin, sora Doamnei de Montbarey era venită să se întreţină cu Cagliostro şi pusese să i se scrie lui sau mai degrabă îi scrisese ea însăşi un bilet pentru a-i cere un rendez-vous la ea pe care el îl refuzase, însă el făcuse să i se răspundă că ea putea să vină la el oricând.". In 6 iulie 1781: *" Dl.. de Viviers a venit în această dimineaţă la mine pentru a mă angaja să-l fac pe Cagliostro să se decidă a veni să-i vadă pe Dl. şi D-na. de Vergennes*[90] *la casa lor de vacanţă.*

Eu am ieşit imediat pentru a merge la Cagliostro. El nici nu a vrut să mă asculte vorbindu-i despre asta. Iar când eu am revenit din nou pentru a-l ruga cu insistenţă spunându-i că trăsura este gata pregătită, el mi-a răspuns că Dl. Viviers nu avea decât să ceară cardinalului şi că el va pleca deîndată.

Dl. de Mullenheim mi-a spus în particular că de Cagliostro însuşi a refuzat pe cardinal de a fi condus la Dl. de Maurepas[91]*. Viviers a plecat nemulţumit că nu a putut reuşi."*

La 8 iulie, Corberon a fost invitat să ia prânzul la Versailles la ministrul afacerilor externe Vergennes: *" Dl. de Vergennes m-a interogat asupra lui Cagliostro cu simpatie. Lucruri curioase şi o bizarerie interesantă fuseseră raportate excelenţei sale; dorind să-şi procure un remediu ce vindecătorul folosea cu succes împotriva pietrei la vezică (rinichi).*

La masă, Dl. de Fontette, cancelarul contelui de Provence, vorbea de un medic din Paris, Dl. Richard, locuind vis-à-vis de Saint-Roch, la grajdurile regelui, care zăcea de mai bine de un an într-o stare apoplectică. Cagliostro, adus acolo de către amicii bolnavului, a început prin a bea o poţiune în faţa infirmului. Richard a luat apoi acest drog. A pus focul în gura lui. El l-a conservat (ţinut) mai mult decât ar fi putut şi apoi l-a înghiţit,

[90] Charles Gravier, conte de Vergennes (1717-1787). După ce a fost ambasador al Franţei pe lângă Imperiul otoman (1755-1768), el a fost ministru afacerlor externe (1774-1787).
[91] Jean Frédéric Phélyppeaux, conte de Maurepas (9 iulie 1701-21 noiembrie 1781), ministru de stat.

urmând sfatul lui Cagliostro. Iar la puţin timp după aceea, limba sa care era foarte îngroşată s-a eliberat. A redevenit îngroşată şi apoi liberă pentru ceva timp după aceea, fără să mai fie nevoie de o nouă doză. Acest fapt poate fi verificat."

Alte noi lovituri sub centură ale medicilor date lui Cagliostro

"Prinţul Louis m-a condus până la Saverne, şi mi-a adus multe mulţumiri, rugându-mă să revin să-l văd cât mai curând îmi va fi posibil. Eu mă voi întoarce de îndată la Strasbourg, unde voi reîncepe preocupările mele obişnuite. Binele ce eu îl făceam mă făcea evaluat diferit de Libelles, de care eu eram tratat ca anticrist, ca evreu rătăcit, vagabond, ca fiind om al anilor 1400, etc. Obosit de atâtea injurii, eu am luat decizia de a pleca." [92]

- Cagliostro.

Plecarea din Paris a fost stabilită pentru 11 iulie. Cagliostro ajunge la Saverne în 13 iulie, urmat de o mulţime de bolnavi. Baronul d'Oberkirch, care vedea pe Cagliostro ca pe un şarlatan, notează în memoriile sale: *"El este aici de o lună de zile, urmat de o duzină de smintiţipe care el i-a convins că va veni să-i vindece. Este o frenezie, o turbare; femei de calitate chiar!, şi Iată ceea ce e mai tist. Ele au părăsit Parisul pentru a-l urma, ele sunt aici parcate (cazate) în celule; totul le este lor indiferent, numai ca ele să fie sub privirea Marelui Cophte, maestrul, stăpânul şi medicul lor. S-a mai văzut vreodată asemenea demenţă?"*

Vicontesa de Faudoas[93] scria în august 1781 părinţilor săi: *"Am aflat numaidecât prin abate, dragul meu papa, că mama s-a*

[92] Memoriu pentru contele de Cagliostro, 18 februarie 1786.

[93] Adrienne Marie Gabrielle de Boulainvilliers ia în căsătorie în 1773 pe vicontele Leonard de Faudoas. Ea era fiica lui Anne Gabriel Henri, marchiz de Boulainvilliers (1724-1798) şi a Adrianei Madelene d'Hallencourt, marchiză de Boulainvilliers. Marchiz era fiul cel mic al lui Samuel Bernard, om de afaceri înnobilat, legat de afacerile Regelui. El era preşedinte al parlementului, consilier al Regelui şi comandant şi judecător de jandarmi (prévôt) în Paris. Familia Boulainvilliers este acea familia care se ocupa de cele 3 orfeline La Motte Valois, printre care Jeana de la Motte, care implică prin minciunile sale pe contele de

hotărât să-l vadă pe Dl. de Cagliostro, şi că dumneata ai însoţit-o. Ce crede el despre starea sănătăţii ei, de remediile pe care el insistă să i le aplice? Abatele vorbeşte despre el ca de o specie particulară, şi în acelaşi timp, de o reîntoarcere apropiată aici. Eu am ştiut că Dl. de Cagliostro impune moderaţie şi discreţie din partea persoanelor care se lasă pe mâinile lui. Sper că l-aţi consultat pentru voi, dragul meu papa. Am auzit spunându-se că este totdeauna mulţumit atunci când el este ascultat, că el are o elocinţă uşoară, şi că este chiar dificil de a vorbi mai agreabil. Acesta este un avantaj pe care calitatea de medic îl înterzice în mod obişnuit."

Iar în o altă scrisoare din 20 august :

"*Pentru că maman se află un pic uşurată de remediile lui Cagliostro, este foarte prudent de a-l face pe el a le contiunua aşa cum dumneavoastră aveţi voinţa să o faceţi. De alaltăieri, frăţiorul cel mic mă întreabă de noutăţile (veştile) sale; eu am avut ocazia de a-l vedea pentru că eu l-am dus la ducesă. El este supărat că mămica nu era şi ea la Plombières. El gândeşte despre Cagliostro la fel ca toţi medicii din această ţară de aici.*

Dl. de Queslin este cel care îmi spususese ceea ce tu ai poruncit prin scrisoare. El prescrisese câteva pudre care i-au făcut cel mai mare bine. El pleacă sâmbătă pentru a se da pe mâinile lui. Tu nu l-ai consultat încă pentru tine, dragul meu papa? Ai nevoie de îngrijiri pentru sănătatea ta; din acest moment înainte se alterează încă, având în vedere starea mămicii care nu poate decât să-ţi facă un mare rău. Eu doresc ca voi să vă luaţi câteva precauţiuni pentru efectele care trebuie să urmeze cu sănătatea. Dar mămica capătă încredere în Cagliostro? Ei îi va fi necesar să aibă un pic de odihnă pentru imaginaţia sa. Eu sunt pe deplină sigură că cel mai mare punct nevralgic pentru ea este păstrarea calmului."

Cagliostro în afacerea colierului. Scrisorile despre Cagliostro au fost piblicate în E. de Clermont Tonnerre - *« Istoricul lui de Samuel Bernard şi a copiilor săi»,* Edouard Champion, Paris, 1914, pp. 247-251.

În acest timp, bolnavii continuau deci să sosească la Strasbourg pentru a-l consulta. Însă în absenţa sa, medicii s-au organizat mult mai bine împotriva sa. Doctorul Ostertag imprimase un memoriu[94], care semăna mai degrabă cu un rechizitoriu. El prezenta versiunea sa referitor la naşterea Ecaterinei Grœbel. Spunea că el nu abandonase niciodată pe bolnavă, chiar dacă el recunoştea că-i lăsase numai o reţetă verbală şi că s-a reîntors aproape de ea doar abia la 5 zile după aceea. După ce şi-a făcut justificarea, el atacă calitatea remediilor folosite Cagliostro şi pretinde că el a aflat *"de la o persoană de încredere care doreşte să rămână anonimă"* compoziţia pudrei pe care Cagliostro a dat-o Catherinei Groebel pentru facilitarea naşterii. *"este vorba, spunea el pentru a se da savant, de o drahmă (veche unitate de măsură=4, 38 gr) de smirnă, tămâie (trochismir) proaspăt pus în pudră, să fie băută într-o jumătate de pahar cu vin roşu cald şi o drahmă de lappa major şi 1 drahmă de seminţe de violete galbene, de asemeni pus în pudră, în vin ca mai sus spus. Aceasta este fără îndoială smirna, pe care Dl. conte voia să le indice; nu le cunoştem dar ştim că Abubeter Rhafes, medic arab, care se crede ca a trăit în jurul anului 1070 şi care a făcut descrierea în a 9-a sa carte de medicină cu maladiile femeilor, dedicată lui Almansor, rege al Cordovei (Cordoue)."*. El acuză pe Cagliostro de a fi folosit *"întotdeauna aceleaşi remedii în sute de maladii diferite"* şi mai cu seamă *"că el a promis un mare număr de vindecări care nu au avut loc şi că el a sacrificat până la urmă un mare număr de victime."*

"*În ciuda acestora prestigiul său nu a scăzut, nu a căzut încă*", adaugă Ostertag, ceea ce arată că Memoriile sale se înscriu în aceeaşi campanie anti-Cagliostro, începută de către medici după moartea marchizului de Cambis. Inutil de a mai insista, dar aceste calomnii sunt demenţiale prin multe alte mărturii. Burkli, care nu

[94] Memoriu pentru D.-l Ostertag, doctor în medicină şi mamoş (ginecolog),declat al oraşului Strasbourg, Levreut, Strasbourg, 1781.

era pe departe adeptul său, declară că *"Din cei 15 000 de bolnavi pe care el i-a tratat la Strasbourg, inamicii săi care nu-i pot lui reproşa decât 2 decese."*. Nu este vorba de nici o exagerare, faptele sunt confirmate de strasbourghezul Saltzmann[95]: *"Două persoane au murit în mâinile sale: cărora nu le-a fost asigurată vindecarea deloc, medicii au profitat mult de această pentru a-l ponegri dinainte."*. Una dintre aceste persoane a fost marchizul de Cambis care, aşa după cum am arătat, nu a murit în mâinile lui Cagliostro, ci 12 zile după ce ei au întrerupt tratamentul său, în mâinile medicului său personal Louis Spach, care nu era un partizan al lui Cagliostro, care este obligat să recunoască în Amintirile sale: *"un general locotenent, Dl. de Cambis a murit la Strasbourg, abandonat de mediecul său, şi din cauză că, el este cel care l-a adus în această stare rea. Cagliostro văzu bolnavul, când acesta chiar murea (era pe moarte). Pe deasupra violentelor atacuri ale medicului curant şi, eu trebuie să spun spre onoarea lui Cagliostro, marea indulgenţă, blândeţe a acestuia din urmă care putuse să facă revelaţii picante asupra medicului, însă care s-a mulţumit să trimită o anumită sumă de bani pentru a-l recompensa pentru procedeele sale generoase."*

Până aici, nu se găsesc decât eforturi disperate şi târzii ale docorului Ostertag de a ascunde indiferenţa faţă de bolnavi. Dar aceste Memorii au poartă acordul lui[96], care le transformă în document oficial şi le dau greutate. Erau de asemeni aprobate de Decanul Colegiului medicilor care confirmau că el conţine *"doar numai informaţii solide."*

Însă acest rechizitoriu nu facea decât să cureţe de păcate pe doctorul Ostertag: *"Contele fusese chemat să vadăo sărmană femeie aflată în travaliu, scrie* Ostertag, *deşi încredinţată cu mai*

[95] Frédéric Rodolphe Saltzmann (1749-1820), prieten şi corespondent assidu al lui J.-B.Willermoz. Scrisoarea lui de Saltzmann către J B Willermoz, întâi iunie 1782, colecţia Bregoth de Lut citată de Marc Haven, în *«De Cagliostro, maestrul necunoscut »* (*«Cagliostro, le maître inconnu »),* note p.121.

[96] Sau Ammestre. Sub Vehiul Regim, oraşul Strasbourg era guvernat după modelul german de 3 trois consilii: Camera celor 13 (diplomaţie şi război, compusă din 12 membri şi şeful lor, l'Ammeister), Camera celor 15 (justiţie şi finanţe) şi Camera celor 21 (20-şi-1, marele consiliu).

multă vreme în urmă îngrijirii de către Dl. Ostertag[97], îi administră acesteia câteva picături dintr-un elixir necunoscut. Naşterea fiind provocată imediat după asta, entuziasmul partizanilor Dl.ui Conte a fost publicat că succesul acestui fericit eveniment s-a datorat acestor divine picături ale sale. Certificatul unui ecleziast venea în ajutor şi nu dăuna cu nimic îngrijirilor Dl.ui Ostertag care, se zicea, abandonase această sărmană femeie şi pe copilul ei.

Progresele artei medicale ginecologise şi abolirii acestor abuzuri vătămătoare se datorează binefacerilor Dl.ui de la Galazière, intendent al (guvernator de provincie în sec. XVII-XVIII) Alsaciei, printr-o şcoală pe care el însuşi a înfiinţat-o cu acest efect în această provincie. Această preţioasă instituţie era condusă de un medic la fel de bine instruit ca mamoş perfect. Alsacia nu a mai contractat nici o obligaţie foarte valoroasă faţă de Dl. de la Galazière, prin proscrierea empiriştilor, această viermuială (vermină) insaţiabilă care se reproducea fără încetare sub toate aspectele posibile, toate acestea pe cheltuiala şi pe viaţa oamenilor[98]. Domnii cei 15 Seniori[99], care încredinţaseră la doi mamoşi locurile (funcţiile) delicate şi penibile pe care ei aveau onoarea să le ocupe, vor împiedica cu preţul muncii lor neîntrerupte, de acum înainte să nu fie expuşi injuriilor (oprobilui) publicului; Domnii cei 15 Seniori preveneau, prin mai mult decât un motiv, femeia aflată în durerile facerii prin administrarea pretinselor specifice pentru a o face să poată naşte. Lui Dumnezeu nu i-ar place ca eu, de altfel, să vreau, de altfel, să mă erijez în cenzor al cunoştinţelor de fizică şi medicină ale d. -lui Conte! Eu protestez în mod formal că, provocat fără motiv, eu nu am scris decât pentru a salva mama şi copilul, pentru a vă putea

[97] Se disputa deci dreptul de a trata un bolnav, ca şi cum acesta devenea proprietatea medicului care era chemat (anunţat să vină) primul.
[98] Trebuie să se observe că de Cagliostro nu cerea nici un ban bolnavilor săi. Ba, mai mult, el le dădea bani din punga sa celor care erau săraci.
[99] Camera celor 15 era Marele Tribunal al Alsaciei.

dvs, da seama, Domnilor cei 15 Seniori, de conduita mea şi pentru a clarifica publicul surprins, înşelat de religie."

Puşi în faţa unui asemenea atac, cardinalul de Rohan şi mareşalul Contades[100] a trebuit să intervină şi i-au trimis Dl.ui de Gerard, pretorul regal o scrisoare de protest :

"Sunt cu adevărat supărat domnule", scria Cardinalul, *"din cauza memoriului pe care Dl. Ostertag l-a publicat împotriva Dl.ui Conte de Cagliostro şi aceata în absenţa sa şi în timp ce-mi dăduse un semn de apropriere, de ataşament însoţindu-mă. Mă gândesc că în asemenea circumstanţe se va putea găsi un mijloc care să-l satisfacă pe Dl. Cagliostro şi să-l împiedece să pornească pe o cale care, cred eu, va face rău, supărare şi necaz la multă lume, şi celui care a ales-o (a mers pe ea). Mijlocul pe care eu vi-l voi propune va fi de a i se trimite acestuia o scrisoare laudativă, în care se aduc laude prin care dvs. să-i marcaţi faptul că este normal ca el să se simtă ofensat, jignit de o aprobare ce este mai degrabă a unei persoane particulare decât a unui magistrat, care, în restul fondului afacerii este o discuţie prin care un om de artă caută să se justifice, însă ceea ce este un adevăr de necontesta este recunoştinţa unui mare număr de locuitori ai oraşului care-i datorează lui, consideraţiunea pe care calităţile lui atât de preţioase pentru omenire el le merită."*

Însă pretorul deja reunise Camera celor 15 Domni Seniori în şedinţă extraordinară, înainte de a primi această scrisoare. Magistraţii vor decide de a notifica doctorului Ostertag desaprobarea categorică a Memoriilor sale. Dl. de Gérard înserase, consemnase în jurnalele sale[101] următoarea notă: *" Dl. Conte de Cagliostro, indiferent faţă de atacurile împotriva sa aduse pin memoriul d. -lui Ostertag, nu putea gândi despre magistratul din Strasbourg, pe socoteala, în seama sa (în locul*

[100] Commandantul Şef al Alsaciei.

[101] Indeosebi, cel mai pornit împotriva lui Cagliostro era ziarul alsacian *Oberrheinische Mannigfaltigkeiten* (*Varietăţile provinciei Rhinului de sus)* care se înverşunase împotriva sa şi care trebuia să publice pentru a-l dezminţi.

său): el putea să dorească că acest magistrat care nu citise deloc nici nu aprobase acest memoriu, dovedind în mod autentic că d. -l contele este cel care a încercat într-o manieră foarte flatatoare faţă de decretul dat de către Magistrat în 16 iulie1781. Urmare căreia Dl. pretor regal a binevoit să-i declare lui din partea d. -lui Magistrat că toţi membrii care l-au întocmit au blamat în unanimitate tipărirea şi publicarea acestui memoriu şi că ei s-au dezis categoric de a adopta tipărirea a ceea ce acest înscris căuta să răspândească pe răspunderea şi cheltuiala sa."

Dreptate părea că s-a făcut! dar inamicii lui Cagliostro nu vor recunoaşte acest fapt real. Odată epuizate căile legale, ei vor recurge la lovituri sub centură, la acţiuni condamnabile, nelegale, nepermise). În dimineaţa zilei de 5 august oraşul Strasbourg fu invadat de afişe în care se putea citi cele mai mari calomnii :

"Negustor de doctorii (leacuri), şarlatan în Malta,
ajuns aici îmbrăcat în straie turceşti,
şarlatan în Toulouse şi Rennes, hoţ şi impostor în Rusia,
mincinos şi aventurier în Strasbourg,
impertinent şi tânăr f... în Saverne,
Aşa va fi considerat (privit ca atare) el însuşi peste tot."

În 7 august altele*: "Flachsland*[102] *fachir protejat de Cagliostro un ticălos, un netrebnic."*

Este fără putinţă de tăgadă că în acea perioadă prinţul de Ligne trece prin Strasbourg şi scrie în Memoriile sale[103] aflat şi el sub influienţa acestor versuri: *"Nu pot să concep cum, cu figura, îmbrăcămintea, accentul, marea trenăa unui comerciant ambulat de leacuri de şarlatan, Cagliostro a putut face păcăleli (înşelăciuni); eu am fost păcălit (nu el!). Eu i-am prezentat, adus un fals bolnav: el i-a dat acetuia din licoarea sa galbenă şi*

[102] Baronul de Flachsland era al 3-lea commandant al provinciei Alsacia.
[103] Charles Joseph Ligne, Memorii, Albert Lacroix, p. 84.

nesenificativă şi mi-a povestit cum a videcat el întregul serai al împăratulti Marocului."

Cine se va putea pronunţa asupra adevăratei stări a sănătăţii "falsului bolnav"? Însă era la moda vremii a-l pune la încercări pe Cagliostro; din acea perioadă a rămas şi anecdota de mai jos[104], pe care o reproduc exact aşa cum a povestit-o Marc Haven: *"Se citea amuzantul episod a unei vizite făcute lui Cagliostro de 2 studenţi la medicină pentru a-l mistifica şi desconsidera pe acesta. Cagliostro i-a primit, i-a ascultat, apoi cu gravitate le-a cerut să-l însoţească pentru a-l descoperi pe falsul bolnav: eu opresc la mine pe amicul vostru, pentru o dietă completă pentru 15 zile; este necesar pentru vindecare sa. Îngroziţi, înspăimântaţi de refuzul energic al acestuia ei solicită doar numai un diagnostic. "Nimic mai simplu", răspunse Cagliostro, şi le scrie pe o hârtie: "Bilă supraabundentă la domnii de la Facultate", apoi el s-a întors la bolnavii săi. Studenţii încurcaţi se bâlbâie scuzându-se, de bine de rău. Cagliostro, om de treabă, i-a făcut să se simtă în largul lor, îi invită să dejuneze împreună cu el şi de atunci ei se vor număra printre cei mai fervenţi admiratori ai săi.*"

[104] Raportatde baronul de Lamothe Langon în « Memoriile doamnei vicontese de Fars Fausselandry sau Amintirile unei octogenare », Paris, Ledoyen, 1830.

“Cel care va veni, este Bunul Dumnezeu”

După atâtea atacuri, Cagliostro decide să părăsească definitiv un oraş care îi făcea atât rău recunoaşterii ce i se cuvenea.

Discipolii săi vor încerca din toate puterile lor să-l determine să rămână. Cardinalul de Rohan şi mareşalul de Contades vor scrie mai multe scrisori pretorului regal Dl. de Gerard, pentru a stopa publicare afişelor calomnioase. Acesta din urmă a dat ordine şi dispoziţii ca patrulele să cutreiere periodic oraşul pentru a stârpi şi aduna orice hârtie suspectă şi de a o aduce şi depune la Dl. l’Ammeister. Situaţia era într-adevăr delicată: *“Ieri am fost la Cei 15 Domni Seniori,* scrie l’Ammeister Lemp Pretorului regal, *am convenit să nu menţionăm nici măcar un cuvânt despre această afacere în registrele noastre şi am fost însărcinat să vă dau seamă (raporta despre asta) în particular, personalmente.”*

La 6 august 1782, un discipol al lui Cagliostro expedia următorul răspuns ziarului *“Variétés haut-rhinoises”*, care rezumă în mod minunat conduita sa:

“Către editorul varietăţilor Rhinului de sus,

Eu gândesc că ziarul dvs. era destinat să amuze pe cititorii săi în acelaşi timp instruindu-i, nu să atace onoarea şi consideraţiunea oamenilor care, nu numai că nu v-a făcut niciodată vreun rău, ci, care prin dragostea (respectul) pentru aproapele lor şi dreptatea acestora, forţând astfel respectarea tuturor oamenilor cinstiţi (oneşti).

Şi totuţi dvs. , sunteţi cei care în articolul dvs. din 16 iulie în care maestrul Görge, într-un stil deghizat a fi al unui muncitor, atacă cu răutate şi falsitate pe nobilul filantrop Cagliostro.

Va fi greu de a combate cu argumente temeinice punct cu punct toate calomniile cuprinse în acest articol, dar eu nu vreau să mă compromit în faţa publicului reproducându-le, aceste sarcasme pe care doar gelozia singură a putut să le dicteze. Eu am trasat pur şi simplu un protest opus aceluia, pentru ca oricine să poată să vadă lucrurile în adevărata lor lumină.

Un singur lucru este cert, contele de Cagliostro trebuie să fie doar o singulară, o exotică noutate pentru cel care aude pentru prima oară vorbindu-se despre el.

În zilele noastre este un lucru atât de extraordinar să vezi oameni care nu fac bine decât numai pentru a face binele; fără egoism nici a se gândi înapoi, oameni care nu se lasă deturnaţi nici de invidie, nici de vorbitorii numai de rău ai celorlalţi, şi care-şi urmăresc propriul lor drum deoarece simt în ei forţa şi încrederea în ei insăşi. Este chiar cazul D. - lui conte de Cagliostro.

Acest nobil străin vine la Strasbourg într-o călătorie, fiind în trece prin localitate; el a venit aici liniştit fără a căuta acest loc, însă fără a fugi de ocaziile de a face noi cunoştinţe. Întâmplarea, sau pentru a vorbi mai exact, Providenţa, a mărit filantropia sa: câţiva preoţi fericiţi i-au atras lui o vogă, pe care, în mod sigur, el nu a căutat-o. Personaje foarte importante ale oraşului vor fi doritoare să cunoască un om care acţiona cu atâta noblеţe, şi curând casa sa devine locul de întâlnire al persoanelor cele mai distinse. Încojurat de acest grup de oameni, contele nostru nu a continut să acţioneze în deplină independenţă. Fiecare bolnav, indiferent cărei clase sociale aparţinea, avea dreptul la ajutorul său şi la activitatea sa. Nu numai că el nu accepta niciodată nici măcar umbra unei retribuţii, nici bogaţi, nici de la săraci, şi sub nici un pretext, însă, foarte în mod discret, el distribuia din punga sa binefaceri cu sutele pentru cei din jurul său.

Aceste acte şi mai ales maniera sa de a gândi şi cunoştinţele sale i-au atas lui prietenia persoanelor cele mai distinse, în special din marea nobilime.

Mi se pare că un asemenea om poate cheltui banii săi după bunul său plac, să spună numele său acolo unde nu se poate spune, să indice de unde vine el sau nu ... chiar dacă acest om nu făcea bine ce el făcea, cine va avea dreptul să-i pretindă ceea ce el să facă?

Cine îl putea forţa pe el să frecventeze pe medicii oficiali, dacă el nu este amator nici de medicină, nici de medicină europeană? El pretindea că are cunoştinţe de sorginte asiatică, dar nimeni nu a fost forţat de a crede asta împotriva. voinţei sale proprii.

Nu este aici locul cuvenit pentru a face apologia contelui, fără ca aceasta să fie făcută cu bucurie şi din adâncul inimii, ceea ce eu voi povesti din ce eu văd că este mai relevant, nobleţea şi binele; făcut de el zilnic, dar mă tem că voi răni modestia acestui mare om şi că voi atinge, lovi în demnitatea sa, spunând tot cee ce gâdesc despre el, à propos de mormanul, grămada vulgară de calomnii, scrise de un om căzut în tenebre. [105] *“*

În acest timp mărturiile consideraţiunii din partea oamenilor importanţi vor continua în paralel cu aceste scandaluri şi persecuţii. În martie 1783, secretarul cardinalului de Rohan, Ramond de Carbonnieres, i-a adus pretorului regal, 3 scrisori oficiale adresate de 3 importanţi miniştri Dl.. de Gérard: cotele de Vergennes, ministrul afacerilor externe, marchizul de Miromesnil, păstrătorul sigiliului şi mareşalul de Ségur, ministrul de război. Iată termenii în care acestea erau redactate:

“Versailles, 13 martie 1783,

[105] Citat de Marc Haven, «Mestrul necunoscut, Cagliostro », pp. 125-126, traducere din germană de Alfred Haehl.

Eu nu cunosc, domnule, personal pe Dl. conte de Cagliostro[106]*, dar toate rapoartele, începând de când el locuieşte în Strasbourg, îi sunt atât de favorabile (avantajoase) încât omenirea reclamă ca el să găsească aici consideraţiune şi linişte. Calitatea sa de străin, şi binele pe care el l-a făcut în mod constant, sunt titluri care mă autorizează de a vă recomanda dumneavoastră, cât şi magistratului care vă prezidează. Dl. Cagliostro nu cere decât linişte şi siguranţă; ca ospitalitatea să-i fie lui asigurată*[107]*: şi, având în vedere dispoziţiile Voastre naturale, eu sunt convins că veţi fi atent) a o face să se poată bucura, şi de agrementarea pe care el poate să o merite personal. Am onoarea de a fi perfectamente Domnule, foarte umilul şi foarte supusul voastru servitor. Semnat de Vergennes."*

"Versailles, 15 martie 1783,

De când se află în Strasbourg, Domnul conte de Cagliostro s-a ocupat cu zel de îngrijirea săracilor şi nefericiţilor, şi eu cunosc numeroase acţiuni pline de umanism, omenie ale acestui străin care merită să-i acordăm o protectie specială. Eu vă recomand de a i se procura lui, în ceea ce vă priveşte, astfel încât Magistratul care vă prezidează, tot sprijinul liniştii depline de care un străin trebuie să se bucure într-un stat al regelui, mai ales că acesta s-a dovedit a fi util aici. Semnat Miromesnil."

"Versailles, 15 martie 1783,

Buna conduită de care eu am fost asigurat, Domnule, că Dl. Cagliostro

a avut în mod constant la Strasbourg; folosirea respectabilă pe care a făcut-o în acest oraş cu talentul şi cunoştinţele sale, şi dovezile multiple de omenie pe care le-a dat faţă de cetăţeni

[106] Se reaminteşte că în iulie 1781, în timpul trecerii sale parisiene, de Cagliostro refuzase a vedea pe D.-l şi D.-na de Vergennes.

[107] *«* D.-l *Cagliostro nu cere decât liniştea şi siguranţa sa; ca ospitalitatea lui să-i fie asigurate»:* această frază a fost utilizată de Cagliostro la începutul memoriului său justificativ din timpul Afacerii colierului.

particulari atacaţi de diverse maladii, care au recurs la el, merită pentru acest străin să-i fie acordată protecţia guvernului. Regele vă însărcinează nu numai ca în Strasbourg să nu fie nelinişte, atunci când se va judeca, à propos de înapoierea sa aici[108]*, ci, chiar la ceea ce el încearcă în acest oraş privitor la serviciile pe care el le aduce nefericiţilor, trebuie lui să-i fie acordate. Am onoarea de a fi ... Semnat Ségur."*

Dar nobleţea nu constă numai în prietenie. Oamenii simpli îi arătau lui o mare consideraţiune şi o făceau din toată inima lor: *"Bărbaţi, femei şi copii îngenuncheau jur împrejur pentru a fi stropiţi cu apă sfinţită, alţii desfăceau boabele şiragului lor de mătănii mari, spunând rugăciuni şi-şi făcea cruce în timp ce monede de argint plouau prin portiere*." [109]

Însă toată lumea observă că de Cagliostro se retrage din ce mult. Începând din 1782, el nu mai primea decât pe apropiaţii săi: Sarasin, Rohan, Carbonnieres, Planta, Straub, Barbier de Tinan, Flachsland şi pe vechii săi bolnavi. Redusese numărul audienţelor: doar la una pe săptămână, vinerea între ora 11 şi 12. 30. *"El refuza de a primi chiar şi pe anumiţi străini."* scrie Laurent Blessig Elisei von der Recke. El făcea lungi şederi la Bâle, aproape de prietenii săi Sarasinii. Amicii din Strasbourg se ocupau de bolnavi, care locuiau în aceiaşi clădire cu el, la D-na Lamarche. Imobilul fusese transformat în casă de sănătate şi Dl. Bourgard îi aducea mâncarea de la de la hotelierul său care se afla în apropiere.

În 5 iunie 1783, Cagliostro aceptă totuşi să se ocupe de călugăriţa de Cologne, sora contelui Leopold von Lamberg pe care el îl vindecase, de asemeneni, mai demult. Călugăriţa, care suferea de o boală de nervi, venise să-l consulte, dar fără a fi convinsă de

[108] Cagliostro se afla în acea perioadă la Bâle, la familia Sarasins.
[109] Scrisoarea lui Burkli.

eficacitatea remediilor sale. Însă, după câteva zile ea a fost cucerită, încântată şi vindecată.

"Doamna de Chambrier, scrie Barbier de Tinan[110], se simţea bine şi nu a avut nimic rău după plecarea sa. Micuţul Gogel a avut în acestă noapte un mic acces, nu prea puternic. Călugăriţa a avut ieri un puternic acces; ea s-a simţit bine după-amiaza; ea a coborât până la damna contesă şi s-a plimbat cu automobilul. Cred că nu i-a fost rău după asta. *Bourcard nu a avut decât uşoarele dureri e cap ale sale şi a fost nevoie să i se mai facă injecţiile. Soţia sa s-a simţit bine. Domnişoara Vanderbrock a avut ieri seara un foarte puternic acces: ea continuă cu ceea ce i-a fost prescris. Acestea sunt amănuntele despre bolnavi. Nimic nou care ar fi putut interesa pe Dl. conte."*

Dar, abia înapoiat de la Bâle, Cagliostro părăseşte Strasbourgul în iunie 1783, în momentul când nimeni nu se aştepta, pentru a se duce la Napoli, aproape de prietenul său, cavalerul Luigi d'Acquino care era foarte grav bolnav. Contele Léopold von Lamberg scrie familiei sale: [111]

"Noi suntem, iată precum copiii abandonaţi. El a dispărut dintr-o dată, fără ca nimeni să ştie unde a plecat. Sperăm mereu să-l putem revedea cât de curând ... Foarte mulţi sunt aici la fel de încurcaţi că noi îl aşteptăm. Fără îndoială, el a lăsat prietenilor săi un anumit regim pentru sora mea, însă nu era obligat să pună în ei aceeaşi încredere ca în el."

Iată, aceasta era starea sufletească a celor din anturajul său.

În momentul plecării sale, el era însoţit de o imensă mulţime care plângea pierderea sa. Cuvintele unui om simplu îl vor despăgubi poate pentru toate suferinţele pe care el le-a îndurat la Strasbourg: *"Cel care va veni este Bunul Dumnezeu."*

[110] Scrisoarea lui Barbier de Tinan către Jacob Sarasin, 7 iunie 1782, 212 F 11 24.
[111] Scrisoarea lui Barbier din întâi iulie 1783, publicată în ziarul Algemeine Zeitung 1894.

Capitolul III

O inimă fierbinte ca o flacără: Sarafina

"Dacă eu nu aş fi avut parte de această iubită creatură, eram într-un pustiu, printre animale sălbatice şi sunt sigur că acolo eu nu mi-aş fi putut găsi sau face prieteni."
- Cagliostro.

Numeroşi contemporani au descris întâlnirile lor cu de Cagliostro. În aceste povestiri, iese în evidenţă persoana care l-a însoţit timp de 19 ani, soţia sa, Sarafina[112]. Portretul pe care ei i l-au făcut, este mai contranstant decât cel făcut de soţul ei.

Pe de o parte, ea era o femeie de o frumuseţe sclipitoare, ce avea la picioarele sale pe toţi bărbaţii, pe de altă parte, era o femeie obişnuită, ştearsă, obosită.

După unii o excelentă stăpână a salonului din casa sa, ştiind să-şi încânte oaspeţii, pentru alţii, o prezenţă dezagreabilă, lipsită de maniere şi de educaţie.

Prinţesă de origine nobilă sau fiică a unui modest turnător în arămuri, a unui servitor sau chiar a unui bandit? Femeie credincioasă şi pură, model de virtute, "un înger căruia nu-i este dat să poată păcătui"[113] sau nici mai mult, nici mai puţin decât, o prostituată, aşa cum Inchiziţia din Roma a încercat să o impună memoriei colective?

Admirată de femeile foarte cultivate, pentru spiritul şi înţelepciunea discursurilor sale, şi în acelaşi timp necultivate,

[112]Acesta este prenumele şi nu Sérafina sau Séraphine, pe care ea însăşi îl utiza pentru a semna şi pe care de Cagliostro îl utiliza în scrisorile adresate soţiei sale.
[113] Avocatul său este cel care o descria astfel în timpul Afacerii colierului, a se vedea mai jos.

necitibile[114]. Când de o timiditate exagerată, că nu scotea nici măcar un cuvânt, când vorbind prea mult adresând făţiş avansuri amoroase bărbaţilor. Afişând un lux ostentativ, un mare număr de diamante sclipitoare, ţinute fanteziste orientale, sau, dimpotrivă, îmbrăcându-se de o manieră prea simplă, vrând să epateze părând a fi vechi, sărăcăcios îmbrăcată, cu aceiaşi rochie. Râdea prea mult şi fals, probă a duplicităţii sale după unii. După alţii, extrem de serioasă, rezervată, dificil a o apropia, plângând adesea. Fidelă şi devotată soţului său, împărţind cu acesta suferinţele lui, îl însoţea cu loialitate în cursul numeroaselor sale călătorii. Trădându-l, înşelându-l, nesupusă, rebelă, până pe punctul de a-l obliga să o pună sub urmărire (supraveghere). Iubindu-şi la nebunie soţul, ea leşină atunci când îl văzu căzând fără cunoştinţă, în seara eliberării sale de la Bastilia. Urându-l foarte tare, ea dădea foc scrisorilor sale şi chiar punea în scenă un accident pentru a-l omorî.

În faţa faptelor reale, trebuie să fim mulţumiţi de a considera aceste descrieri atât de diferite şi de a le prezenta aşa cum ele sunt, cu atât mai mult cu cât ele sunt aşa de contradictorii, din care se întrevede un pic din ceea ce era în realitate contesa de Cagliostro.

[114] Ea nu ştia să scrie, dar, fapt remarcabil pentru o femeie lipsită de educaţie, ea învaţă singură ca autodidact, în timpul prizonieratului său la Bastilia.

Întâlnirea

"Întâmplarea mi-a oferit prilejul de a face cunoştină cu o domnişoară de o calitate deosebită. Ea era abia pe punctul ieşirii din copilărie: farmecele sale născând aprinderea în inima mea a unei pasiuni pe care 16 ani de mariaj n-au făcut decât să o întărească."

- Cagliostro.

Cagliostro a întâlnit-o pe Sarafina la Roma în 1770. El avea 22 ani, ea nu avea decât 13[115]. El va povesti mai târziu că mariajul său i-a creat duşmani şi că acest fapt l-a obligat să părăsească Roma la puţin timp după căsătorie. Aşa şi-au început ei călătoriile lor. Potrivit mărturiilor istorice, noul cuplu făcu imediat după nuntă un pelerinaj la Compostelle. Ei călătoreau pedestru, fără bani, vieţuind precum pelerinii, şi din pomana colectată pe drum. [116] Circumstanţele întâlnirii lor nu sunt cunoscute iar acest subiect inflamă imaginaţia câtorva scriitori. Ei au compus poveşti, când romantice, când calomnioase, a căror mare parte au fost răspândite în secolul al XIX-lea. Într-unul dintre romanele despe el, Cagliostro este reprezentat plimbându-se pe străzile Romei unde întâlneşte un cortegiu funerar. În sicriul descoperit, el zări o tânără fată, foarte frumoasă, îmbrăcată în alb ca o mireasă. El se îndrăgosti pe loc de ea şi o aduse la viată sărutând-o, precum prinţul din *Frumoasa din pădurea adormită*.

Într-o altă poveste a însuşi ginerelui de acelaşi gen, Alexandre Dumas-tatăl descrie pe Sarafina ca fiind o tânără frumoasă, consacrată încă din copilărie vieţii mânăstireşti. Pe drumul care

[115] In timpul Afacerii colierului, în august 1785, ea declara că are 28 de ani şi că s-a născut la 12 martie (1757). Pe de o altă parte, în Polonia, se nota sărbătoarea aniversării contesei la sfârşitul lunii aprilie-începutul lunii mai. O contradicţie în plus.

[116] Detailiile acestui pelerinaj au fost cu bună ştiinţă amestecate de Inchiziţie cu fapte ignobile atribuite vieţii lui Joseph Balsamo, pentru a discredita a astfel pe Cagliostro.

ducea spre mânăstire, ea şi părinţii săi au fost atacaţi de bandiţi, care le-au furat banii şi bijuteriile şi trageau la sorţi privilegiul de a poseda pe tânăra fată. În acest moment, apare şi o salvează. Se îndrăgosteşte de ea şi vine zilnic la mânăstirea unde ea lua parte la slujbe. El o fixă cu privirea sa magnetică şi o hipnotiză. Această influenţă misterioasă îngrozi pe tânara fată, încât ea se credea posedată. La momentul consacrării sale definitive ca Soră (Măicuţă) ea îşi pierde cunoştinţa în timpul slujbei religioase, sub influenţa voinţei magicianului care a făcut-o să intre (să cadă) în stare de catalepsie. Toată lumea o credea moartă. Dar în noaptea de dinaintea înmormântării, el îşi face din nou apariţia şi o eliberează din somnul letargic pentru a o lua cu el.

Un alt roman, imaginează de asemeni, pe tânărul Cagliostro întâlnind pe viitoarea sa soţie într-o biserică. El o asculta cântând în corul bisericesc şi a fost foarte impresionat de frumuseţea şi de vocea sa de înger, o urmări pe drumul de întoarcere spre casă. Acolo, sub ferestre, el îi face declaraţii de dragoste etc. Scene romantice demne de Romeo şi Julieta…

Aceste trei povestiri sunt foarte frumoase, însă ele vor avea un răspuns pe măsură. Cea mai răspândită istorisire privitor la întâlnirea lor este versiunea colportată de Inchiziţie în timpul, dar mai ales după procesul de la Roma. Precum o nouă Maria-Magdalena, Sarafina nu este, după inchizitori, decât o prostituată. Ea se numea în realitate Lorenza, Sarafina nefiind în realitate decât un prenume atribuit de soţul său[117].

Se pretindea că de la cei mai fragezi ani ai săi ea frecventa un bordel, situat în apropierea domiciliului părinţilor săi, supranumită Casa napoletancei (Casa della napoletana)[118]. Cagliostro o întâlnise atunci când el se afla în căutarea unei dame de companie.

[117] Se vorbea că Sarafina este numele iniţiatic pe care Cagliostro îl dădu nevestei sale. Este adevărat ca acest prenume poate servi acestui scop, deoarece serafinii (fiinţe de foc sau cele care ard de dragoste divină) sunt consideraţi în angeologie spiritele cele mai pure şi cele mai înalte în ierarhiile celeste.

[118] Alţii prezentau această casă ca pe un loc întâlniri secrete ale îndrăgostiţilor şi nicidecum un loc al prostituţiei. In perioada interogatoriilor Inchiziţiei, Sarafina nega *«cu obstinaţie şi disperare»* de a fi frecventat vreodată Casa napolitanecei.

Văzând profitul pe care i-l putea aduce frumuseţea ei, o ia de nevastă şi o ia cu el, forţând-o să se prostitueze cu cei bogaţi şi puternici ai zilei.

Aici, Inchizitorii nu par a se fi pus de acord între ei, deoarece după ce noi am prezentat o Lorenza care se prostitua înaite de se mărita, ei fac din ea o fată cinstită, coruptă de vorbele (propunerile) perverse ale soţului său.

Pamfletul difuzat de Inchiziţie care avea drept scop discreditarea mai ales a lui Cagliostro, o prezenta astfel[119]: *"Soţul a locuit câteva luni în casa socrului său. Primele lecţii pe care proaspăta soţie le-a primit de la soţul său, au fost despre mijloacele de se face plăcută bărbaţilor şi de a-i atrage. Cochetăria cea mai indecentă, maniera de a se prostitua cea mai scandaloasă, au fost principiile pe care el i le v-a inspira. Mama Lorenzei scandalizată de această conduită, a avut frecvente altercaţii cu ginerele său, care a început să caute o nouă locuinţă. El o prezentă la două personaje calificate, după ce o prevenise dinainte de a căuta să se împrietenească cu amândouă şi să pună stăpânire pe ele; ea nu a reuşit cu unul şi a avut un mai mare succes pe lângă celălalt. El, însuşi o ducea într-un loc consacrat plăcerilor amanţilor, lăsând-o singură cu acesta iar el se ducea în altă încăpere. Discuţiile, ofertele vor primi răspuns din priviri ale soţului, dar femeia rezistă acestei prime ocazii; ea fiind confidenta soţului său în ceea ce priveşte asaltul pe care ea îl încercase neobţinând decât cel mai dur reproş şi ameninţări foarte violente. Acestea au fost atunci ceea ce el începu a-i insinua această maximă pe care el i-o repeta de multă vreme atât de frecvent: 'că adulterul nu este în nici un fel o crimă pentru o femeie care se pretează din interes la aşa ceva şi nu numai din amor pentru un bărbat'. El adăuga drept exemplu preceptelor arătându-i ei cât de puţin respecta chiar el însuşi legile castităţii conjugale. Excesele sale de acest gen erau favorizate de uzitarea obişnuită pe care el o*

[119] Giuseppe Barberi, Viaţa lui Joseph Balsamo pp. 6-7.

facea unui anume vin din Egipt, pe care el îl prepara cu numeroasele sale arome apropriate efectului pe care şi-l propunea să-l obţină."

Şi dacă istoria amorului lor nu era mai de simplă, fără a se ajunge la una sau la cealaltă dintre aceste extreme?

Fiica unui hoţ sau prinţesa Sfintei Cruci?

"Soţia mea, cea mai iubitoare, cea mai adorabilă, cea mai virtuoasă dintre femei."
- Cagliostro.

Misterele acoperă nu numai circumstanţele întâlnirii lor, ci şi, de asemenea, pe cele ale originii Sarafinei. Se ştie în mod cert că ea este din Roma. Dar cine sunt părinţii săi? Cagliostro declară de nenumărate ori că soţia sa este de origine nobilă şi indică chiar un nume, Felichiani.

Pe de altă parte, numeroasele pamflete care îl atacau pun în discuţie aspectele sensibile pentru epocă legate de soţia sa: originea, titlurile, reputaţia, fidelitatea conjugală. Se ajunsese până la a se pretinde că ei nu erau căsătoriţi şi despre ea se vorbea ca despre *"prima sa pretinsă soţie"* sau *"femeia care se spune că este soţia lui."*

Prin urmare, i-a fost atacată originea sa, care în mod fortuit nu se cădea a fi fost nobilă. Prea mult vorbea soţul său despre ea că s-a născut prinţesă, mai mulţi dintre duşmanii săi răspândeua zvonuri cum că tatăl Serafinei nu era decât un *"sărman turnător în arămuri"*, *"un modest sculptor"* sau *"secretarul unui funcţionar comercial de vechituri, funcţionar care era dispreţuit de către nobili."*.

Familia Feliciani, prezentată de Inchiziţie ca fiind cea a Lorenzei, locuia în Vicolo delle Grotte, aproape de piaţa Câmpul cu Flori şi era compusă din: Giuseppe Feliciani (tata), Pasqua

Feliciani (mama), Francesco Feliciani (frate homosexual al Lorenzei, amant al baronului di Santa Venere) şi o soră mai mare, al cărui nume nu se cunoaşte (Inquiziţia indică numai că ea era căsătorită cu Carlo Antonini şi că în 1789, Lorenza îl va seduce şi-l va face amantul său).

Cât despre tată, Giuseppe Feliciani, o scrisoare anonimă expediată din Palermo în noiembrie 1786[120], care vorbeşte pentru prima oară de un anume Joseph Balsamo, îl descrie ca fiind: *"un budatore, turnător în arămuri pentru ornamente ale echipajelor ecvestre. Pretinsul conte de Cagliostro s-a însurat la Roma cu fiica sa, Lorenza, pe care el o numea Serafina. Ea este o frumuseţe a Europei prin albul său, graţiile şi spiritul său, cu toate că era de statură mediocră."*

Giuseppe Feliciani avea şi el, de asemeni, o lungă istorie la poliţia romană. Conform celor spuse de David Silvagni, care a făcut cercetări în Italia, el era fugar din Monte Rinaldo, provincia Fermo, pentru a scăpa de o condamnare pentru viol, stabilit la Roma sub un alt nume. [121]

Dincolo de aceste istorioare în care adevărul şi calomniile sunt dificil a fi deosebite unul de celelalte, rămâne faptul că de Cagliostro îşi prezentase soţia totdeauna, ca fiind născută "Principesa de la Croce" sau "de Sfânta Cruce". Un alt nume simbolic pe care el îl dădea soţiei sale? Poate, sau poate că nu! În timpul procesului său în 1789, Inchiziţia avea suficiente motive pentru a încerca să înăbuşe un scandal şi a nu amesteca numele unei familii ilustre şi foarte respectate la Roma cu acela al unui om

[120] Scrisoare anonimă adresată comisarului Fontaine în 2 noiembrie 1786 la Palermo, Arhivele imperiului Y 13125.

[121] Mai exact el îşi schimbase numele din Luca Andrea în Giuseppe sau Giovanni (în documentele Inchiziţiei, el apare atât sub un nume cât şi sub celălalt). Trecutul său schimbat ac din aşa-zisul tată al Sarafinei un personaj suspect. Iar dacă el nu era decât unul dintre acele personaje şantajabile pe care Inchiziţia le-a forţat să joace rolulul de tată al Sarafinei-Lorenza pentru a-l denunţa pe de? Un alt membru al acestei familii, aşa-zisul frate, Francesco care depunea, şi el de asemeni, mărturii împotriva lui Cagliostro, fusese condamnat pentru sodomie la Neaple şi petrecuse 3 ani în închisoare la Cadix pentru furt vol. (a se vedea, mai departe, în capitolul VII).

pe care ea încerca să-l facă să pară a fi un aventurier, un escroc şi un eretic.

Deoarece Sfânta Cruce îşi avea rădăcinile în familia Publicola din Imperiul roman şi era la fel de ilustră ca cele ale familiei Orsini sau Farnese.

În jurul anilor 1769 când Cagliostro a ajuns La Roma, salonul Sfintei Cruci era frecventat de înalta societate a epocii şi mai ales de către diplomaţi şi de străinii aflaţi în trecere prin Roma. Acest salon era în mod strălucitor întreţinut de soţia prinţului Antonio de Santa Croce, Giuliana, născută marchiză de Falconieri[122]. În epocă, toată lumea ştia că ea era metresa ambasadorului Franţei la Roma, cardinalul de Bernis. Dealtfel, în momentul în care izbucnea Revoluţia în Franţa, ea era supranumită "Iacobina", din cauza ideilor sale revolutionare şi sprijinului oferit iacobinilor.

Cagliostro nu se putea lipsi să nu frecventeze salonul său, căci el spunea că la Roma, el a cunoscut cea mai maree parte a Cardinalilor şi a Prinţilor. *"Eu plecasem singur la Roma*, scria el, *cu scrisoare de recomandare pentru Domnul Bellone, bancher. Ajuns în această capitală a lumii Creştine, m-am hotărât să mă păstrez în incognito cel mai perfect posibil. Într-o dimineaţă, eu eram retras la mine în casă pentru a mă perfecţiona în limba italiană, valetul meu de cameră îmi anunţă vizita Secretarului Cardinalului Orsini. Secretarul era însărcinat să mă roage să merg să-l vizitez pe Eminenţa sa; eu m-am dus la el într-adevăr. Cardinalul m-a primit cu toate politeţurile imaginabile, m-a invitat de nenumărate ori să iau masa la el acasă, şi m-a făcut să cunosc cea mai mare parte a Cardinlilor, şi a Prinţilor Romani, îndeosebi pe Cardinalul d'Yorck, şi Cardinalul Ganganelli, devenit Papă sub numele de Clément al XIV-lea. Papa Rezzonico,*

[122] Căsătoria lor avusese loc în 1761 şi ei aveau 4 copii : Luigi, Carlo, Francesco şi Margherita. Giuliana Falconieri era mătuşa Costanţei Falconieri, căsătorită cu nepotul lui Gian Angelo Braschi sau Pius al VI-lea, papa care condamnă pe Cagliostro.

care ocupa atunci catedrala[123] *Sfântului Petru, manifestându-şi dorinţa să mă cunoască, eu având de nenumărate ori onoarea să fiu admis la conferinţele particulare cu Sanctiatea Sa."*

Şi mai târziu, când Cagliostro s-a întors la Roma în 1789, Giuliana Falconieri va participa împreună cu amantul său de Bernis la faimoasa şedinţă de la Villa Malta, situată la originea arestării lui Cagliostro pentru că a organizat o reuniune masonică La Roma. Însă, desigur, participarea unor personaje atât de celebre a fost de bună voie, în mod premeditat uitată de Sfântul Scaun, în caz contrar trebuind să facă arestarea unei persoane din familia Papei şi a unui Cardinal al Bisericii pentru că au participat la reuniuni interzise de Vatican.

Un sărman turnător de arămuri care are un Ordin Masonic

"Câteodată el instruia porumbeii, (colombele sau pupilele - copii de până la 6 ani hipnotizaţi în ritualuri masonice) ca îngerii cu care erau consideraţi a fi intraţi în legătură mistică (şi de care erau priviţi) să le dea lor viziunea trăsăturilor soţiei sale, pentru ca asistenţii masoni să se afecţioneze şi mai mult de ea."

- Barberi.

De altfel, Elisa von Recke povesteşte o scenă care s-a petrecut la Mitau, în Courlande, şi unde se face menţiunea tatălui Sarafinei. Această povestire este interesantă, deasemenea, pentru misterioasa apariţie a unei fetiţe, semănând uimitor cu Sarafina. Şi este un fapt care se repetă. El este descris de asemenea şi de Loja Înţelepciunea triumfătoare din Lyon şi devine un grav delict în ochii Inchiziţiei, care vedea în aceasta o altă manevră a lui

[123] Carlo Rezzonico a fost papă sub numele de Clement al XIII-lea. El muri în 2 noiembrie 1769 iar Gian Antonio Ganganelli deveni papă sub numele de Clement al XIV-lea.

Cagliostro, pentru a face pe discipolii săi să se îndrăgostească de soţia sa.[124]

"Câteva zile după aceasta, scrie Elisa von Recke, *Cagliostro făcu un experiment magic în prezenţa soţiei sale, a unchiului meu, a mătuşii mele şi a şambelanului von der Howen. Tot ce ştiu este că pupila-copil a văzut pădurea în care tezaurul magic era ascuns. În cele ce au urmat, el a văzut un alt copil care a descoperit pământul de acolo şi i-a arătat lui aurul, argintul, hârtiile (actele), instrumentele magice şi o mică casetă conţinând o pudră roşie.*

Cagliostro: Spune ce vezi tu?

Copilul: Eu văd pe fetiţa care seamănă cu soţia dumneavoastră şi care mi s-a arătat mie ultima oară.

Cagliostro: Spune ce vezi tu acum?

Copilul: Fetiţa este acolo.

Cagliostro: Îmbrăţişeaz-o pe fetiţă, sărut-o şi cere-i să-ţi arate pădurea!

Copilul: Văd pădurea, în ea se află un arbore doborât la pământ.

Cagliostro: Cere-i fetiţei să descopere (dezvelească) pământul!

Copilul: Pământul este dezvelit. Eu văd 5 lumânări. Eu văd aur, argint, hârtii de toate felurile şi instrumente de fier.

Cagliostro: Ordon ca pământul să fie închis (acoperit), pădurea să dispară şi fetiţa de asemenea!

În cele ce au urmat contesa de Cagliostro va dori să aibă veşti de la tatăl său. Cagliostro evocă pe socrul său. Copilul spuse un pic mai târziu:

Copilul: Eu văd în acest moment un bărbat de talie înaltă care seamănă contesei. El este decorat cu un Ordin (Însemn) Masonic, pare mulţumit şi bine sănătos.

[124] O altă inepţie! Ea ascunde totuşi o contradicţie; este straniu că inchizitorii atribuiau unui şarlatan această capacitate de a dicta ivirea vedeniilor.

Cagliostro spuse atunci copilului să o întrebe dacă tatăl contesei se află în oraş sau la ţară şi dacă el a primit scrisoarea despre care el avea cunoştinţă.

Copilul răspunde că el e la ţară şi că el a primit scrisoarea.".

Un modest turnător în arămuri roman, cum se spunea despre tatăl Sarafinei, decorat cu un Ordin, distincţie rezervată nobililor? Iată încă un nou mister, la fel de mare precum apariţia fetiţei semănând Sarafinei.

O altă Sarafina, nu aşa frumoasă şi atrăgătoare

"Madame de Cagliostro nu era prea tânără, însă figura sa, destul de drăgălaşă, veselă, era dulce, blândă şi iubitoare; ea era foarte mică de statură, un pic grasă, foarte albă la faţă ."

- Marquise de Rochejacquelin.

Contesa a fost prezentată de asemeni într-o scenă care a avut loc la Saint Petersbourg şi care a fost relatată în memoriile baronului de Heyking[125]. Însă, surpriză !, nu se regăseşte aici mai deloc frumuseţea sclipitoare care-i permitea soţului să vândă farmecele soţiei sale, aşa cum pretindea Inchiziţia.

Scena este prea savuroasă pentru a ne împiedeca să v-o povestim exact aşa cum este ea povestită de baron: *"În chiar acel moment, celebrul Cagliostro, după care se întorceau toate capetele în Mitau, sosise la Petersbourg. El avea o foarte flatantă scrisoare de recomandare din partea Domnului von der Howen către mine, pe care mi-a remis-o imediat după sosirea sa. Deoarece el vorbea foarte prost franceza, eu i-am răspuns în italiană. Maniera în care el se exprima în această limbă releva a*

[125] Karl Heinrich Heyking (1752-1796), aghiotant al marelui Hatman al Lituaniei, conte Oginski, ajuns celebru după ce traversase Europa printr-u voiaj de agrement puternic pigmentat cu cercetări şi colectări de bani ezoterice şi de alchimie în compania aventurierului Stefano Zannowich, zis prinţ de Montenegro.

fi un om de joasă speţă şi cu puţină educaţie. El insista ca eu să-i fac o vizită contesei, soţia sa, Mare Maestră a Ordinului de adopţiune. Drumul fiind deschis el m-a încredinţat despre contesă, soţia sa era născută Principesă a Crucii şi avansă un mare număr de lăudăroşenii demne de o bandă de jongleori.

Soţia sa avea aparenţele unei persoane trecute; ochii roşii trădau urmele lacrimilor vărsate. Tenul şi maniera sa de a se exprima, chiar dacă acestea erau mai puţin ordinare decât cele ale soţului său, o caracterizau ca pe una dintre acele regretabile jongleose care sunt forţate să danseze împotriva voinţei lor proprii. 'Daţi-ne binecuvântarea, striga el ca un posedat' acestui ilustru frate. El este din ordinul nostru. 'După câteva formule generale de politeţuri, Cagliostro mi-a spus: 'Eu sunt venit să o văd pe marea Ecaterina, această Semiramidă a Nordului şi pentru a răspândi marea lumină în Est. Ridicat din piramidele egiptene, eu am învăţat de aici ştiinţele oculte şi eu sunt şeful Prinţilor R... C... . ' El indică şi-mi arătă o stea şi un turban roşu zicându-mi: 'Iată însemnele investiturii mele. 'Eu am privit steaua, ea era identică cu cea a ordinului lui Stanislas, afară de faptul că el înlocuise cifra Regelui cu un trandafir roşu. Mi-am permis atunci să-l fac să observe că, exceptând trandafirul roşu, aceasta era steaua Ordinului sfântului Stanislas. Părea că el era pus într-o mică încurcătură, dar s-a redresat imediat şi mi-a spus: 'Dumneavoastră aveţi dreptate. Chiar fratele H. este cel care mi-a dat-o la Mitau, deoarece steaua mea mi-a fost furată în timpul unei călătorii la Roma. '. 'Cunoşteaţi dvs. aceasta?', mi-a spus el după aceea, pe un ton de superioritate ridiculă. Era o foaie de hârtie cu hieroglife cabalistice, şi cu desene cunoscute cum am văzut în lucrările lui Bernhardi, Detour, Schlich, etc. Am aruncat o privire pe foaie şi am zis: 'Nu cunosc semnificaţia acestor ieroglife, însă dacă dvs. voiţi, eu pot să vă dau (aduc)10 foi asemănătoare, dintre care nu veţi mai putea deosebi care sunt ale mele şi care ale dvs.'

'Eu vă iert', răspunse el atunci cu o mină ofensată, 'este lipsa credinţei voastre şi a ignoranţei dvs. Căci pe măsură ce veţi fi în franc-masonerie, dvs. veţi fi doar un copil în ordinul nostru. Dar, dacă eu o voi vrea', spuse el pe un ton de şarlatan corect, 'eu voi putea să vă fac să tremuraţi.' 'Da, poate, dacă dvs. îmi veţi provoca o febră'. 'Ce este aceea o febră pentru contele de Cagliostro care comandă de deasupra spiritelor? Nu aveţi deci nimic să-i scrieţi amicului dvs. Howen despre puterile mele?' 'Nici un cuvânt.' 'Bine, acum dvs. o ştiţi.'

Aici noi am fost întrerupţi de un servitor al însărcinatului afacerilor spaniole, care-l ruga pe Domnul Cagliostro, văzând că el era spaniol, să treacă cât mai curând pe la el. Cuvintele au expirat pe buzele lui Cagliostro. După ce şi-a mai revenit un pic, el spuse: 'ce vrea de la mine însărcinatului afacerilor cu care eu nu am nimic comun? Eu nu am nici un chef să-l văd'. 'Eu vă sfătuiesc să mergeţi să-l vedeţi, el va putea pune poliţia pe urmele dvs'. Promise că va merge a doua zi la însărcinatului afacerilor, şi cum se făcuse deja ora unu după amiază, el mă invită la masă.

Am acceptat invitaţia pentru că aceasta îmi făcea plăcere să pot studia pe viu acest om care mi se părea a fi cel mai imprudent şi mai ignorant şarlatan.

Dar el îşi va reveni în timpul conversaţiei care începea acum, el având idei aşa de rezonabile despre chimie şi ştiinţele naturii. 'Chimia', spunea el, ' este un joc de copii pentru cei care înţeleg alchimia şi alchimia nu este nimic pentru un om care comandă spiritelor. În ceea ce mă priveşte, eu am aur (el făcu să zornăie ducaţii din buzunarul său) şi diamante (el arătă un inel cu mici diamante prost montate), şi totuşi eu dispreţuiesc toate acestea şi eu îmi bazez fericirea pe puterea spirituală pe care eu o exercit asupra naturii şi asupra fiinţelor create de Dumnezeu. Astfel eu am puteri asupra celor din prima clasă a fiinţelor care sunt mai

presus de oameni. Acestea sunt sufletele celor morţi[126] *pe care eu le constrâng prin evocările mele să apară şi să răspundă întrebărilor mele'. Eu nu am putut să mă ambţin de a nu râde.*

'Eu nu mă supăr pe lipsa dvs. de credinţă spuse el', dvs. nu sunteţi primul spirit dur pe care eu l-am subjugat şi supus (dominat). Pe care dintre părinţii dvs. morţi doriţi să-i revedeţi?' 'Pe unchiul meu, dar cu o condiţie.' ' Sub care?' 'Aceea în care eu să pot trage spre pieptul său cu un pistol încărcat. Deoarece el nu este decât un spirit, eu nu-i pot face nici un rău, nu-i aşa?' 'Nu, sunteţi un monstru şi eu nu vă voi arăta niciodată ceea ce el va fi; dvs. nu sunteţi un om demn', şi cu aceasta el se ridică dintr-un salt şi părăsi încăperea ca o furtună. Soţia sa părea a fi îngrozită şi spuse că trebuie să tremure atunci când el este înfuriat. Iar eu am râs din nou, căci toate acestea pot îngrozi doar copiii. El a rămas acolo preţ de câteva minute şi a revenit calm şi senin.

'Şi, bravo ! Eu l'am supus la încercare. Eu văd că sunteţi un brav cavaler; cu atât mai bine. ' El părea că este mulţumit de mine şi mi-a spus că el va sosi în momentul în care dvs. veţi cunoaşte pe contele de Cagliostro şi puterile sale'"

Şi totuşi el nu accepta nici un fel de cadouri

"Soţia sa este o femeie romană şi în înfăţişarea sa. Ea mi s-a părut că are destule sclipiri. Se pretindea că-mi dă cuvântul cheie al resurselor sale pecuniare prezentându-mi pe contesă ca pe o mină nesecată. Este adevărat că unii dintre zeloşi au reputaţia amatorilor."

- Marquis de Chef de Bien.

[126] Încă o contradicţie în seama lui Cagliostro. Să ne reamintim că mai înainte cu câteva luni de zile, el îi spusese Elisei von Recke că el nu are nici o putere pentru a evoca (rechema) sufletele celor morţi.

S-a spus că dacă de Cagliostro refuza să primească cadouri, nu la fel stăteau lucrurile în ce o privea pe soţia sa. Se pretindea chiar a se întrevedea sursa bogăţiei lor prin cadouri pe care Sarafina le primea de la amanţii săi[127], şi totuşi erau suspiciuni că ea ar fi fost metresa câtorva personaje importante: prinţul Potemkin, favoritul Ecaterinei a II-a la Saint Pétersbourg, cardinalul de Rohan la Paris, etc.

Inchiziţia pretinde, în pamfletul său, că de Cagliostro spunea adesea soţiei sale: *"'La ce-ţi serveşte virtutea ta? Şi prin asta Dumnezeul tău te ajută?' Noi am aflat prin intermediul persoanelor care au cunoscut-o pe soţia lui Cagliostro[128], în timp ce aceşti turbaţi începeau să-şi procure în număr mare partizani, că ea se bucura că avea pe lângă o figură agreabilă caracterul cel mai blând şi încrezător. Ea era în mod natural născută să iubească pe cei care o preveneau prin câteva mângâieri şi cărora ea le deschidea secretele inimii sale. Ea le destăinuia parte din amărăciunile, necazurile şi rele tratamente ale soţului său, care în public îi dovedea ei atenţii sporite, dar în particular o trata cu o brutalitate feroce. Nu e de mirare că un om cu un astfel de caracter a fost forţat să intre în cariera viciului, o femeie slabă care păcătuind trecea drept ca fiind foarte onestă, foarte virtuoasă pe care înclinaţiile sale o purtau spre onestitate."*

Dar ceea ce s-a petrecut la Londra în 1776, demonstrează că soţul său o învăţase bine alte principii decât acelea de a primi cadouri, Aceasta este istoria unui prim colier, mai putin celebru decât acela al Reginei ...

"Scott îmi spune că ajunşi de la Ecosse, soţia sa şi cei 3 copii ai lor, imediat după sosirea lor, el o va prezenta pe milady Scott contesei.

[127] Metodă care era, de altfel, foarte utilizată de nobilii din epocă pentru a obţine favoruri şi alte avantaje.Aceasta era aşa de obişnuit (la ordinea zilei) încât, în general, nu scandaliza pe nimeni, dimpotrivă.
[128] In fapt, Inchiziţia reluă calomniile jurnalistului Morande care nu văzuse (cunoscuse) niciodată pe Sarafina.

Într-adevăr, milady Scott venea la mine cu toţi servitorii pauperităţii (sărăciei): ea o interesa pe soţia mea prin spiritul său şi prin povestea fabuloasă a nefericirilor sale. Contesa îi dădea ei bani, lenjerie şi îmbrăcăminte, atât pentru ea cât şi pentru copiii săi, care, la fel ca şi ea, erau lipsiţi de lucrurile cele mai strict necesare.

Extragerile de la loterie în Anglia au debutat la 14 noiembrie. Eu am ales, am indicat în glumă primul număr. Nimeni din anturajul meu nu a vrut să-l asigure şi hazardul a vrut ca numărul să iasă câştigător cu adevărat.

Eu am indicat pentru 16 noiembrie numărul 20. Scott riscă un pic şi câştigă. Eu am indicat pentru 17 noiembrie numărul 25. Numărul 25 a ieşit câştigător şi Scott a câştigat 100 louis.

Eu am indicat pentru 18 noiembrie numerele 55 şi 57 care au ieşit câştigătoare amândouă. Câştigul acestei zile a fost împărţit între Scott, Vitellini şi pretinsa milady Scott.

Se poate vedea cât de mare a fost mirarea, surprinderea mea văzând cum hazardul corespondea în mod constant calculelor pe care eu le credeam himerice. Cum oricare putea fi cauza acestei bizarerii eu am crezut că trebuie, din delicateţe, să mă abţin să mai dau pe viitor drept câştigător vreun număr... [129] *“*

“Scott şi femeia despre care el zicea că e soţia sa mă vor obseda în van, eu rezistând inoportunităţilor lor. Scott voi atunci să apuce pe calea cadourilor.

El făcu soţiei mele cadou o manta femeiască scurtă de blană în valoare de 4 la 5 guinées. Nu voiam să-l umilesc refuzându-l, dar în aceeaşi zi eu i-am dat în dar o casetă de aur de 25 guinées şi pentru ca ei să nu mai fie agitaţi (chinuiţi de gânduri pentru recunoştinţă faţă de mine), eu i-am consemnat (le-am interzis să mai vină la uşa mea) pe soţ şi soţia sa. După câteva zile, pretinsa lady Scott găsi mijlocul de a intra în vorbă cu contesa de

[129] Să ne reamintim ceea ce el spusese Elisei von Recke : « *Pentru ca cerul să vă încredinţeze cele mai vaste tezaure, cele pe care vi le doriţi atât de ardent, trebuie, de la început să ştiţi cum să rezistaţi tentaţiei faţă de bogăţiile acestei lumi, la fel* (precum) *Cristos.*».

Cagliostro, ea spunându-i acesteia plângând că ea este din nou ruinată, că Scott era un cavaler al industriei de care ea a avut slăbiciunea de a se ataşa, că el era împătimit (subjugat orbeşte) de toate beneficiile câştigului de la loterie şi că acesta o abandonează cu cei trei copii pe care-i are cu el. Contesa de Cagliostro mai puţin mâniată pentru înşelătoaria pe care i-o făcuse decât împresionată de soarta acestei creaturi, a avut generozitatea de a-mi vorbi în favoarea ei. Eu i-am trimis o guinée şi i-am indicat numărul 8 pentru ziua de 7 decembrie.

Domnişoara Fry (acesta este numele pretinsei milady Scott) vinde şi pune drept gaj toate efectele (bunurile) pe care le mai avea şi pune pariu, joacă pentru nr. 8 toţi banii pe care ea putuse să-i strângă. Hazardul a vrut încă odată ca nr. 8 să iasă la ruleta norocului. Lăcomia domnişoarei Fry nefiind satisfăcută, ea se va ocupa de a avea noi numere câştigătoare la loterie. Imaginându-şi, fără îndoială că cel mai bine va fi să accepte un dar de la contesa de Cagliostro, ea i-a oferit ei o mică casetă de fildeş pentru scobitori, în care se găseau bilete de bancă. Contesa de Cagliostro i-a declarat ei în mod formal că ea nu va accepta nici un fel de cadou, ea se cantonă pe maniera de a face în aşa fel încât să nu poată fi refuzată. Ea cumpără un colier de briliante şi o tabacheră de aur cu capac dublu, puse colierul de briliante într-o parte a casetei şi umplu cealaltă parte cu o pudră din ierburi asemănătoare tutunului şi bună pentru umflături dureroase şi aprindere de plămâni, boală de care contesa de Cagliostro suferea. Domnişoara Fry alegând cu grijă momentul în care contesa era singură, veni la ea în vizită sub pretextul că vrea să-i mulţumească. În timpul conversaţiei ea scoate fără menajamente caseta şi rugă pe contesă de a binevoi să tragă o priză din tutunul adus de ea. Aceasta din urmă, care nu cunoştea aceasta specie de tutun, lăudându-i mirosul, domnişoara Fry i-a oferit caseta care-l conţinea. Vitellini era prezent. Contesa o refuză în nenumărate reprize. Domnişoara Fry văzând că insistenţele sale rămân

inutile, plângând se aruncă în genunchi la picioarele contesei, care, pentru a nu o dezamăgi, supăra şi a nu părea nepoliticoasă, consimţi într-un târziu să primească caseta. Abia a doua zi după ce a avut loc această scenă sotia mea a observat că acea casetă avea fund dublu şi că ea conţinea un colier cu diamante. Soţia mea mi-a destăinuit atunci ceea ce s-a petrecut în ajun. Eu nu mi-am ascuns nemulţumirea care mă încerca."

Această incapacitate de a refuza pentru a nu supăra, a nu părea nepoliticoasă, o mare sugestibilitate, vor spune mondernişti, va însoţi în toată viaţa sa pe Sarafina. Uşor de impresionat, influenţabilă şi foarte emotivă, Contesa oferea adversarilor lui Cagliostro, împotriva voinţei sale, oprtunităţi pentru a-l ataca.

Scene ale menajului familial?

"Trebuie să o iertaţi, ea era plictisită, se plictisea ..."
- Cagliostro.

Viaţa Sarafinei alături de Cagliostro nu era deloc uşoară. Mereu în voiaje, mereu se făceau şi se desfăceau răutăţi (lucruri rele), a ţine mereu mese întinse pentru numeroşii prieteni ai Contelui, să-l vezi mereu înconjurat de femei foarte frumoase care se îndrăgosteau instantaneu de el şi care şi-l disputau. Este bine cunoscută povestea marchizei de Branconi (foto) care a produs un mare scandal la Strasbourg. Iar printre amanţii săi, se aflau Lavater şi Goethe. După ce ea l-a cunoscut pe Cagliostro, şi-a imaginat totul pentru a-l cuceri, dar a făcut eroarea de a o vorbi, de asemeni, de rău şi pe Contesă şi a încercat să o îndepărteze de soţul său pentru ca ea să se aproprie mult mai uşor de acesta. Rezultatul a fost că de Cagliostro refuza să o vadă. Chiar şi 6 ani mai târziu, la Bienne, atunci când ea îşi exprimă dorinţa de a-l revedea, el i-a pus condiţia de a nu o întâlni decât în prezenţa unor terţi.

Cam din aceeaşi perioadă datează mărturiile scritoarei Isabelle de la Charrière[130] care, locuind în aceeaşi casă cu Contele de Cagliostro, asista la scene ale menajului. Ea vorbeşte despre Sarafina într-o scrisoare scrisă în 13 martie 1790 prietenului său, baronul de Chambrier d'Oleyres, ministrul prusian la curtea din Turin. Aceste informaţii trebuie luate cu prudenţă deoarece, în acel moment, vechii săi discipoli se înverşunau împotriva Contesei, care în aparenţă şi-a livrat soţul Inchiziţiei.

"Cât despre soţia sa eu am pentru ea ca motive bine întemeiate cea mai urâtă, cea mai rea opinie din lume. Răposatul Domn de Luternau mi-a spus destule pentru a mă face să o dispreţuiesc complet, definitiv. Primind într-o zi o scrisoare de la soţul său ea o sfâşie şi o arde în prezenţa celui care vă povesteşte întâmplarea zicându-mi: "Nu-mi rămâne decât să-i fac la fel celui care mi-a scris-o!"

Puteţi Domnule spune asta în gura mare ca pe lucru foarte adevărat şi foarte sigur căci Dl. de Luternau era la fel de incapabil de a minţi ca şi mine. El nu a trădat-o faţă de soţul său, însă la câteva zile după aceea, au convenit, s-au înţeles de comun acord în familie (iar eu cred au fost numeroşi cei care-i luau apărarea) să-l avertizeze pe Cagliostro despre unele dintre procedeele soţiei sale pe care le vor descrie ca neputând fi exprimate prin cuvinte. Era vorba, cred eu, de daruri pe care ea le extorca. A doua zi eu îl văd că intră la apă, amărât, necăjit. Mi-a spus că era nefericit. Că el nu mai vorbea cu nevastă-sa care avea ochiii roşii. Aceasta a durat 2 sau 3 zile. După aceea eu am văzut-o însoţită de linguşitori, de linguşiri josnice; râzând fără nici un motiv de a râde, imediat ce soţul său voia să fie plăcut, mucalit,

[130] Numele său de fată era Isabelle van Zuylen şi se născuse în Olanda. După căsătorie ea s-a stabilit în Elveţia, la Colombier, în apropiere de Neuchâtel. Deoarece suferea de teribile migrene, în 1781 ea pleacă la Strasbourg pentru al consulta pe Cagliostro.

glumeţ, comic iar pe el, eu îl vedeam dintr-o dată potolit, îmblânzit.

I-a spus lui Luternau: "Vedeţi, când ea va face lucruri puţin convenabile, trebuie să o iertaţi. Ea se plictiseşte. Niciodată eu nu am fost mai puţin bogat decât în acest moment şi niciodată eu nu am putut furniza ei mai puţine podoabe, găteli nici mai puţine amuzamente."

Eu am mers să-l văd la Passy imediat ce ieşise de la Bastilia (în iunie 1786). El mă interesa printr-un amestec de sensibilitate şi de curaj care nu aveau nimic a fi de studiat.

Ceea ce a avut de suferit soţia sa mi-a părut că l-a afectat mai mult decât propriile sale griji şi necazuri.

Iar pe ea, care se îngrăşase, o găseam aproape cum era la Strasbourg: ca pe o femeie comună, obişnuită şi dezagrebilă."

Rochia albă pătată cu roşu

> *"Într-o mică încăpere, în fund, doamnele înconjurau pe Doamna de Cagliostro care ocupa locul de onoare lângă şemineu; lângă ea era prietena sa, Doamna Sarasin, mai vârstnică, mai mondenă."*
>
> - Burkli.

Strasbourg este oraşul în care Sarafina a trebuit să suporte primele atacuri directe ale duşmanilor soţului său. Într-o seară de august a anului 1781, Cagliostro se găsea împreună cu ea la Saverne, în reşedinţa de vară a Cardinalului de Rohan. În acea perioadă, castelul, distrus în timpul unui incendiu din noaptea de 8 septembrie 1779, era în plin proces de reconstuire. Cardinalul, ca şi invitaţii săi locuiau în pavilionul la Trémouille, situat în parc, alături de Orangerie. În acest pavilion Cagliostro îşi petrecea cele câteva sejururi la Saverne, şi nu în la Tour, aproape de castel,

denumit astăzi pompos “Turnul lui Cagliostro” pentru a atrage turiştii.

În acea perioadă, Cagliostro era celebru la Strasbourg graţie vindecărilor sale miraculoase. Aceste rezultate şi proiectul de a stabili aici un spital şi un sistem medical, privat independentde facultatea de medicină oficială i-au adus lui ura medicilor oraşului. El era din ce în ce mai mult discutat şi primele pamflete împotriva lui datează din această perioadă. Poveşti scandaloase şi răutăcioase, răuvoitoare nu au iertat-o nici pe soţia sa. În acea seară, la masă se aflau vicomtele de Narbonne, colonel în regimentul Reginei. Aşezat ca mesean, lângă Contesse de Cagliostro, el a vărsat pe rochia albă a acesteia un pahar cu vin roşu:

“Serata s-a oprit. Toată lumea se înghesuia în jurul contesei care izbucnise în lacrimi. Narbonne, în loc să-şi ceară scuze stigă:
- Vedeţi bine, iată !, se face mult zgomot pentru o rochie. O voi plăti. Până la acest moment, Cagliostro a asistat cu răbdare la toate impoliteţurile lui de Narbonne, care pe tot timpul dineului îşi bătea foarte tare joc de maniera în care contesa vorbea limba franceză. El răspunse, la rândul său, adresându-i-se soţie sale pe un ton glacial:

- Doar ţi-am spus bine să nu te aşezi lângă acest om!

- Sunteţi un insolent, domnule, şi nu vă dau dreptate cu sabia în mână, strigă vicontele care se vedea insultat.

- Eu nu sunt un spadasin, este meseria voastră de vă bate, nu a mea, răspunse liniştit Cagliostro.

- Ei bine, să luăm pistoletele! reluă Narbonne din ce în mai furios, mai turbat.

- Eu nu accept asta dinainte, meseria mea este de a vindeca şi nu de a ucide.

La aceste vorbe vicontele se ridică şi ieşi din sală strigând:
- Iată ce am ajuns, când suntem forţaţi să dejunăm cu conţi şi

contese făcuţi în grabă, la întâmplare, căzând precum bombele, nu se ştie de unde!"

Momentul este important. Rochia Contesei, simbol al unei reputaţii fără pete, este de acum înainte pătată de toată lumea. Scena este preambulul atacurilor pe care Cagliostro le va suporta la Strasbourg, şi apoi, după aceea. Rochia albă a Contesei va păstra petele acestui incident, la fel cum imaginea lui Cagliostro va păstra petele, urmele campaniei publice dusă începând din acest moment de vicontele de Narbonne, de concertul medicilor facultăţii de medicină şi de ex-servitorul său, Saachi. Este debutul unei lupte de imagine care nu se va sfârşi nici în zilele noastre.

În închisoare

"Toate închisorile de stat se aseamănă cu Bastilia? Nu aveţi idee de ororile din aceasta: cinica impudenţă, odioasa minciună, falsa milă, ironia amară, cruzimea fără limite, injustiţia, nedreptatea şi moartea care îşi au aici imperiul lor; o linişte barbară şi asupra celor mai mici crime ce se comit aici. Mă aflu de şase luni la 15 picioare (veche unitate de măsură) de soţia mea şi pe care voi fi obligat să o ignor."

- Cagliostro.

Sarafina a fost totdeauna însoţită de soţul său, chiar şi în închisoare. Deoarece, în timpul Afacerii Colierului, ea a petrecut mai mult de 7 luni la Bastilia. La început, s-a încercat să i se ascundă lui Cagliostro faptul că soţia sa este arestată. Gărzile, guvernatorul Bastiliei, ministrul Poliţiei, i-au jurat sub cuvânt de onoare că ea era liberă. Dar, el niciodată nu va fi fost convins şi i-a tot întrebat, şi i-a tot întrebat punându-le aceeaşi întrebare: "*Este adevărat că soţia mea se află în închisoare?" "Nu, Ea este la ea acasă"*, i se răspundea de fiecare dată.

Totuşi intuiţia îl va menţine în atitudinea sa. Sarafina a fost arestată în aceiaşi zi în care el era sechestrat în la Tour supranumit - ironie a sorţii - *La Liberté*.

Odată ce această mistificare a fost amorsată, autorităţile franceze vor fi obligate să joace până la capăt. L-au încurajat pe Cagliostro să scrie soţiei sale, în speranţa că vor găsi ceva compromiţător pentru el în scrisorile sale. Sarafina nu ştia să scrie. Au obligat-o să dicteze răspunsurile, ca şi cum ea s-ar fi găsit la domiciliul său. De-abia 6 luni mai târziu de la această farsă, avocatul Thilorier îi va confirma lui că Sarafina se afla la Bastilia, şi mai mult decât atât, că era bolnavă. Din acest moment, el se îngriji mai mult pentru a face toate demersurile necesare pentru a elibera.

"Am fost aruncat într-o celulă de carceră de la Bastilia, scrie el în memoriile sale în 18 februarie 1786. *"Soţia mea, cea mai iubitoare, cea mai virtuoasă femeie a fost târâtă în acelaşi abis. Pereţi subţiri, multiple zăvoare o separau de mine, ea gemea şi eu nu puteam să o aud. Eu îmi interogam gardienii, ei tăceau. Poate, vai!, ea nu mai este ... O fiinţă slabă şi suferindă. Poate ea să trăiască 6 luni de zile într-un singur loc?*

Eu întreb pe gardienii mei, ei tac mereu. Poate că ea nu mai este… O creatură slabă şi suferindă va putea ea trăi 6 luni de zile într-un loc în care omul are nevoie de toate forţele sale, de tot curajul său şi de toată resemnarea sa pentru a lupta împotriva disperării?"

La 24 februarie 1786, el trimite Procurorului general şi Parlamentului o petiţie[131] mai insistentă: *"Solicitantul nu cere nimic pentru el. Emiţându-se pe numele său un decret de arestare, el va aştepta în lanţuri momentul în care Justiţia, în sfârşit deschizându-i-se ochii şi dându-şi seama de greşeală, va recunoaşte culpa sa, va da inocentului, nevinovatului său o*

[131] Reclamaţie (Petiţie) la Parlement, Camerele reunite ale acestuia pentru a servi Adeziunii la Memoriul distribuit în 18 ale aceleiaşi luni.

mărturie strălucitoare. Dar, soţia sa, nu este reţinută cu decret de arestare, nici acuzată; ea nu a fost, mi se spune, nici măcar citată, drept dovadă că ea este în tot acest timp, totuşi deţinută la Bastilia de 6 luni, fără ca petiţionarul să fi putut obţine vreodată permisiunea de a o vedea.

Cu atât mai mult cu cât Petiţionarul a putut crede că rigorile unei lungi şi crunte detenţii în captivitate nu i-au alterat deloc soţiei sale sănătatea, ea este constrânsă să geamă în linişte.

Dar astăzi, când nu le mai este permis celor care-l înconjoară, să-i ascundă starea acestei nefericite soţii şi pericolul care-i ameninţă zilele vieţii, Petiţionarul pătruns de cea mai profundă îndurerare, mâhnire şi chinuire, se refugiază cu încredere în Mijlocul Magistraţilor rugându-i insistent, în numele Suveranuli Judecător, de a binevoi a vedea trădarea şi de a duce la picioarele Tronului respectuoasa sa reclamaţie.

Parlementul nu este numai dispensatorul Justiţiei Supreme a Regelui. Iar dacă pentru el voinţa judecătorului se manifestă prin voinţa poporului, la fel este şi pentru ea, ca gemetele poporului vin să spargă urechile Suveranului.

Reclamantul cere astăzi Parlamentului să vrea a uzita în folosul, în favoarea ei cel mai frumos dintre drepturile sale, dreptul de a lumina, clarifica Autorităţile şi de a micşora greutatea, a alina opresiunii.

Europa întreagă are ochii aţintiţi asupra faimosului proces în care, eu şi soţia mea am fost conduşi la Bastilia. Cele mai legere circumstanţe devin aliment pentru curiozitatea universală.

Parlamentul cunoaşte inocenţa şi detenţia Contesei de Cagliostro; Reclamantul denunţă public maladia care ameninţă zilele sale.

O vor lăsa ei să moară fără a putea primi ajutorul unei arte, al unei măiestrii, (priceperi) benefăcătoare exersate de soţul său. Iar, dacă este adevărat că acesta din urmă a avut fericirea de a smulge din braţele Morţii mii de francezi, o vor condamna ei la a

o lăsa să moară în apropierea soţului său părăsit de noroc, fără puterea de a-i da ei nici îngrijiri, nici consolare?

Reclamantul a apelat inutil la toate mijloacele de a face cunoscut Dispensatorilor Puterii, situaţia îngrozitoare în care el se găseşte. El crede că Memoriul pe care l-a distribuit acum cîteva zile în urmă, cu probele fără replică ale nevinovăţiei sale şi ale soţie sale, îi va reda lui, cel puţin, eliberarea celei din urmă; vană speranţă! Vocea publică este pentru el, şi soţia lui, să moară la Bastilia, fără ca lor să le fie permis de a primi ultimul lor suspin (oftat), sau de a apela la orice mijloc pentru a-i reda viaţa.

Singura resursă care-i mai rămăsese Reclamantului este în justiţie şi în generozitatea magistraţilor. Informaţi asupra tuturor circumstanţelor Procesului, ei puteau atesta nevinovăţia Contesei de Cagliostro. Reclamantul trebuia să se teamă că va fi refuzat, deoarece atunci nu le ceruse el deja cu toată graţia până la picioarele Tronului să se facă în aşa fel încât să se ajungă la adevăr?

Doamna la Tour, sora Contelui de la Motte, deţinută timp de mai multe luni la Bastilia, urma să fie pusă în libertate. Era ea mai nevinovată decât Contesa de Cagliostro; sau aceasta din urmă va avea ea mai puţine drepturi la binefacere şi la justiţia Monarhului, pentru că ea este Străină şi pentru că ea este soţia mea? Departe de noi o asemenea idee: sentimentele care animă pe Majestatea Sa sunt cunoscute în toată Europa. Reclamantul care venise să locuiască în Franţa se afla sub protecţie Regală şi promisă ospitalitate, în intenţie, de a termina aici cariera sa. Persecutat, cu decret de arestare asupra sa, calomniat el nu a fost deloc deznădăjduit de Justiţie, convins fiind că Magistraţii francezi nu vor asculta vocea unui Străin care, fără a se plânge de eroarea care i-a înlănţuit libertatea, leagă dorinţele sale de cele ale soţiei sale.

Aveau ei temeri de demersurile inoportune ale Contesei de Cagliostro, de solicitările ei în van, de lacrimile ei neputincioase?

Ei bine! Ca porţile Bastiliei să fie închise pentru ea, ca, de luni de zile, să-i lase nefericitului ei soţ trista satisfacţie de a-i da ei ajutoare şi ca acestea să fie inutile, acela de a-i închide ei ochii (după ce ea va fi moartă)"

Discuţii aprinse în Parlament

"Va avea ea mai puţine drepturi în justiţie pentru că este soţia mea?"
– Cagliostro.

Însă luna martie soseşte fără ca nimic să se întâmple. Într-o notă scrisă cu propria sa mână către marchizul de Launay, guvernatorul Bastiliei, Cagliostro ameninţă că se omoară dacă nu i se permite să-şi vadă soţia.

Avocatul Polverit scrie pentru ea o încântătoare apărare: *"Nu se cunoaşte prea bine de unde vine ea şi nici de unde vine soţul său. Este un înger în forme de om, care a fost trimis pe pământ pentru a împărţi şi a îndulci zilele oamenilor cu minuni."*

Cu frumuseţea-i care nu a aparţinut niciodată vreunei alte femei, ea nu este un model de tandreţe, duioşie şi de resemnare, nu, căci ea nu *bănuieşte chiar defecte contrare. Natura sa ne oferă tuturor celorlalţi oameni sărmani, idealul unei perfecţiuni pe care noi o putem odora, însă pe care noi nu vom putea niciodată a înţelege. Totuşi acest înger, căruia nu i-a fost dat a păcătui vreodată, lipsit de păcate, este sub zăvoare, este un nonsens crud, ce nu poate fi stopat prea curând. Ce are în comun o fiinţă de această natură cu un proces criminal?"*

Preşedintele Parlementului, Domnul d'Omersson, are un schimb de idei cu ministrul afacerilor externe, Domnul de Vergennes, în responsabilitatea căruia intrau străinii stabiliţi în Franţa. Scrisoarea pe care d'Omersson i-a scris-o lui arată cum acest subiect a făcut vâlvă, mult zgomot în epocă: *"interesul general pe care această*

femeie l-a suscitat după publicarea Memoriilor soţului său nu poate fi imaginat." [132]

Între timp, parlamentarii discutau şi rediscutau, însă fără a se ocupa mai mult decât de chestiuni de formă, încercând să-şi decline responsabilitatea ce le revenea. Iată ce scria Bauchamont în Memoriile sale: *"26 Februarie 1786. Întrunirea camerei de vineri, discutând Petiţia privind pe Doamna Cagliostro, a fost încinsă şi lungă, deoarece a durat mai mult de 3 ore. La început s-a ocupat de formă: unii au întrebat dacă afacerea principală adusă în discuţia Adunării Generale a Camerei, acest incident ar putea face obiectul întrunirii Camerelor reunite?*

Alţii, dacă Doamna Cagliostro, nefiind nici cu decret de urmărire (arestare), nici acuzată, nici martor, avea dreptul de a interveni? Câţiva, au privit pe contele de Cagliostro, cu decret de arestare, neputând autoriza pe soţia sa: această calitate de conte de Cagliostro aflat sub anchetă a ofuscat, a orbit de asemeni pe numeroşi Domni Suspuşi. În timpul acestor dezbateri reprezentanţi ai Regelui au cerut cuvântul şi Dl. Seguier, purtător de cuvânt, a făcut un rechizitoriu foarte violent împotriva Reclamaţiei care nu fusese semnată de premier, înainte de a fi semnată de procurorul general; la care a concluzionat cerând să fie declarată nulă, iar procurorul care o semnase şi aprodul care au înregistrat-o, să fie interzişi. Un aşa rechizitoriu, în care animozitatea s-a manifestat şi s-a calificat, de către magistraţi imparţiali, ca rechizitoriu neraţional (ab irato) a revoltat pe mulţi din cei prezenţi şi s-a decis că nu era aici nici cazul nici locul să se delibereze la nivel înalt.

S-a trecut la fondul chestiunii şi în cursul dicuţiilor datorat opiniilor, au fost făcute numeroase observaţii importante. Unul din Domni, ce părea a fi cel care prezintă raportul, Dl. Titon, a pretins că Doamna Cagliostro, care apărea în petiţie ca fiind într-o stare a sănătăţii foarte precară, se simţea bine, că ea nu-şi

132 Biblioteca Arsenalului, MS Bastilia 12 517.

putea folosi încheietura mâinii, însă acest accident nu avea urmări şi că ea era în măsură să se ocupe să muncească la lucrările specifice sexului său. El a spus că nu poate aduce probe legale de aserţiunea sa, însă că deţine totuşi aceste fapte de la inşi demni de încredere, oricine având interes de a denatura adevărul şi de a-l da fiinţelor bine instruite, informate. (Ceea ce indicau la fel de clar şi ofiţerii de la Bastilia)

Un alt Domn (cred că era Dl. d'Eprermesnil, după interesul ce-l arăta afacerii) a certificat că ştie din surse foarte credibile că Doamna era realmente bolnavă şi foarte bolnavă; el s-a oferit să dea nominal adunării pe autori, dacă i se putea da asigurarea că nu va rezulta nimic rău pentru aceştia, împotriva acestora.

Un altul a opinat ridicându-se împotriva contradicţiilor singulare pe care el le-a observat din partrea ministrului, care, pe de o parte, a avut prea multe mari precauţii în a descoperi adevărul în această afacere, dând asigurări persoanelor împotriva cărora el nu are nici o dovadă a delictului, menţinându-l încarcerat, chiar şi după ce nevinovăţia lui a fost recunoscută; şi pe altă parte, lăsase pe Dl. de la Motte să scape aflat împreună cu soţia sa, atunci când ea fusese arestată, el debraşându-i cerceii, inelele, diamantele pe care ea le avea în păr, în prezenţa ofiţerului de poliţie, care, nu numai că nu a l-a arestat în nici un fel, ci l-a lăsat să facă şi să ia cu el corpurile delicte, sau cel puţin foarte asemănătoare pieselor convingătoare.

Este de remarcat de asemenea că baronul de Planta, deţinut în prezent la Bastilia, se afla în aceiaşi situaţie ca cea a Doamnei Cagliostro, adică nefiind sub incidenţa niciunui decret. Rezultatul acestor diferite luări de cuvânt, au dus la însărcinarea Dl.ui d'Ormesson care prezida compania, în absenţa Dl.ui d'Aligre, de a se prezenta în faţa Regelui, în scopul de a se face pe lângă Majestatea sa intervenţiile cele mai vii şi puternice în vederea scoaterii de sub efectul scrisorilor de arestare emise împotriva D. -nei Cagliostro şi a baronului de Planta."

Însă răspunsul Regelui întârzie să apară şi timpul trece. Bauchamont nota : *"19 Martie. Doamna contesă de Cagliostro nu este de loc ieşită de la Bastilia;Se oscila chiar între ceea ce Regele a spus prezidentului d'Ormesson, cu care s-a întâlnit după primul ministru. Cum el nu era însărcinat decât cu oficierea de bune servicii, el nu a putut găsi - legal şi literalmente - ţinerea de cont a răspunsului dat de Rege. Amândoi au dat de înţeles, că dacă compania voia să elibereze prizonierii, trebuia să pară că nu ea s-a ocupat de asta. În general, ei au dat asigurări că Regele a spus că ea era realmente bolnavă, că ea trebuia să iasă: în consecinţă comisarul şi medicul de la Bastilia s-au deplasat la contesă, constatând că ea nu avea decât nişte incomodiţi datorate, specifice sexului său şi inseparabile de captivitatea şi de situaţia sa. Ţinând cont că acestea vor fi prezentate Majestăţii sale de către baronul de Breteuil, adăugându-se că s-a decis că trebuie ca D-na Cagliostro să rămână acolo unde se află până la noi ordine."*

Eliberată

"Voi, cei care aţi cunoscut deliciile unui prim amor, voi puteţi înţelege…"
- Cagliostro.

Într-adevăr, doi medici au consultat-o pe Sarafina. Însă concluzia este absurdă, căci ea era în mod just cauza faptului pentru care ea se afla în închisoare.

Domnul de Launay, guvernatorul Bastiliei, care era răspunzător dacă vreun deţinut se îmbolnăvea sau murea în închisoarea sa, scria şefului Poliţiei, în aşa măsură iritat încât ne îndoim de competenţele sale: *"Comisarul Chesnon m-a informat din parte dvs. că împărtăşiţi teama membrilor Parlamentului, privitor la starea sănătăţii Doamnei Cagliostro. Puteţi fi liniştit Domnule, că*

dacă ea va avea cea mai lejeră indispoziţie veţi fi informat despre aceasta, la fel cum dvs. sunteţi informat despre cel mai neînsemnat lucru ce se petrece în castel.

Această femeie nu este bolnavă. Ea se plimbă aproape în fiecare zi şi chiar în acest moment ea este în balconul turnurilor. În noaptea precedentă ea a fost uşor deranjată de încheietura mâinii stângi, însă asta nu a împiedecat-o să se amuze cu cusutul. Dl. Chesnon a căutat astăzi pe medicul castelului, dar acesta este de negăsit. Eu i-am scris lui şi imediat ce soseşte vă voi trimite raportul său." [133]

După interminabile discuţii, ea va ieşi în final din închisoare pe 26 martie 1786, la orele 10 dimineaţă. . *"La ieşirea de la Bastilia, contesa era foarte epuizată, scria* librarul Hardy în Jurnalul său. *"Sute de persoane, prietene veneau să o vadă, însă se înscriau numai la a portar. Era la modă şi la perfecţiunea bunului stil să faci o vizită Doamnei de Cagliostro. Ea nu putea primi decât pe puţină lume. Cele care au putut fi primite o asigurau că la Bastilia ele atât au plâns că ochii lor s-au uzat."*

Bauchamont notează de asemenea, în 30 martie: *"Cei care au văzut pe contesa de Cagliostro după ieşirea sa de la Bastille, că ea avea ochii aproape uzaţi din cauză că plâsese; ea nu a putut să-şi vadă soţul, care nu ştia deloc că ea s-a eliberat, nici chiar că obţinuse permisiunea de a-i da această bună veste."*. Avocatul Thilorier este cel care o va face, într-o manieră atât de inedită, deoarece el însuşi avea interdicţie de a-şi vedea clientul. Se spunea că Sarafina utiliza şi ea această modalitate pentru a-şi zări de la distanţă soţul: *"8 Aprilie Dl. Thilorier, avocatul contelui de Cagliostro, neavând nici un fel de comunicare cu clientul său pânăla eliberarea Contesei şi neputând în mod consecvent să-i dea lui prin viu grai sau în scris acestă bună nouă veste ea a mers în zilele următoare pe bulevard la orele când ea ştia că prizonierii*

[133] Scrisoarea marchizului de Launay, guvernatorul Bastiliei către Domnul de Crosne, general locotenent de poliţie, Biblioteca Arsenalului, Paris, MS Bastille 12 517 f. 126.

erau scoşi la plimbare şi i-a făcut lui semn cu propria mâna a-l înştiinţa; a crezut, încredinţată de cei care i l-au arătat pe contele de Cagliostro, că el a înţeles ce voia ea să-i spună (arate). Se pare că gardianul prizonierului nu a văzut sau s-a făcut că nu a observat acest inteligent co-limbaj mut.". Se povesteşte că după ce s-a mai refăcut un pic, Sarafina pleacă să facă o plimbare în grădinile Palatului Regal[134].

În vitrina unui librar, ea observă portretul său, căci se aflau în plină Afacere a Colierului când portretele protagoniştilor erau pretutindeni (foto de mai jos: Cagliostro şi Sarafina în centrul unui evantai).

Ea le găseşte prea rău făcute şi izbucneşte în râs, ceea ce atrage atenţia asupra sa. Este recunoscută totuşi, în ciuda slabei asemănări cu portretul, mulţimea o înconjoară, bărbaţii îi ofereau buchete de flori pe care i le aduceau pentru întâlnirea lor. A doua zi ziarele scriau că: *"femeile uşoare de la Palatul Regal şi-au abandonat pentru câteva momente preocupările lor şi au acoperit-o cu flori iar contesa a acceptat, înroţindu-se la faţă, acest tribut pe care viciul îl aducea inocentei."*

Însă nimic nu poate egala scena care se petrece în momentul în care Cagliostro a fost şi el eliberat de la Bastille şi s-a văzut cu soţia sa după 9 luni de separare: *"Părăseam în sfârşit îngrozitorul sejur de la Bastille, către orele 11 şi jumătate ale serii, după 9 luni şi 9 zile de captivitate. O caleaşcă mă conducea la casa mea. Trecuseră cel mult 2 ore de când soţia mea aflase de eliberarea mea. Noaptea era obscură, cartierul în care eu locuiam puţin frecventat. Eram încântat că puteam ajunge acasă liniştit şi fără a cauza vreo senzaţie.*

Am rămas foarte surprins să mă aud salutat prin aclamaţiile a 8 la10 mii de persoane. Forţaseră uşa mea, curtea, scările, apartamentele, totul era plin. Am fost purtat pe braţe până la soţia

[134] In epocă, aici se aflau magazine, loc de promenade, cafenele. Dar, Palais Royal era şi un loc de întâlniri, deoarece aici se puteau găsi cele mai celebre femei de moravuri-uşoare.

mea. Inima mea nu a putut rezista tuturor sentimentelor care se disputau. Genunchii sau muiat sub mine, am căzut pe parchet fără cunoştinţă. Soţia mea a aruncat un strigăt ascuţit şi a leşinat. Prietenii noştri tremurând se înghesuiau în preajma noastră. Neliniştea se propagă din aproape în aproape. Zgomotul tamburinelor nu se mai aude, o linişte de mormânt a înlocuit veselia strălucitoare. După un lung leşin eu renasc. Un torent de lacrimi izbucneşte din ochii mei şi pot în sfârşit, fără să mor, să-mi apăs pieptul ... mă opresc. O voi, fiinţe privilegiate, cărora Cerul le face darul rar şi funest al unui suflet ardent şi al unei inimi sensibile, voi care aţi cunoscut deliciile primului amor, numai voi singuri puteţi aprecia ceea ce poate fi după 10 luni de supliciu, prima clipită a fericirii..."

Alb

"Ea era prea curtenitoare, un model de soţie, foarte dragălaşă, virtuoasă şi surâzând totdeauna."
- Sophie La Roche.

Se cunoaşte deja că după Afacerea Colierului, Cagliostro a trebuit să părăsească Parisul în 24 de ore iar Franţa în câteva zile. Deoarece ordinul de exilare din partea Regelui a venit pe neprevăzute, Sarafina a rămas câteva zile la Paris pentru a se ocupa de bagaje. Ea îşi va reîntâlni soţul la Passy şi de acolo vor pleca împreună la Londra. Scriitoarea Sophie la Roche[135] este cea pe care o va întâlni pe la finele anului 1786 şi este foarte impresionată de cât de albă poate să fie: *"Comtesa îşi făcu apariţia un pic mai târziu. Ea era foarte curtenitoare, un model de soţie, foarte dragălaşă, virtuoasă şi surâzând totdeauna. N-am*

[135] Sophie La Roche, «Jurnal de voiaj în Olanda şi Anglia ....», Eseu, iniţial tradus din germană în engleză sub titlul «Sophie in London, 1786, being the diary of Sophie v. La Roche », cu o introducere de Clare Williams, London, J. Cape, 1933. (Sophie La Roche, *«Tagebuch einer reise durch Holland und England»* 1786, page 296.

mai văzut niciodată mâini asemenea de albe, gât şi piept[136]*. Ea vorbea cu afecţiune despre Sarasini şi tremura de groază atunci când îşi aducea aminte de perioada petrecută la Bastilia. În timpul dineului, am remarcat cât de mult puritanul lord Gordon iubea să fie aşezat lângă frumoasa contesă Seraphine, care vorbea deja destul de bine engleza."*

Este o perioadă în care Cagliostro a înaintat plângeri împotriva guvernatorului Bastiliei, Dl. de Launay, şi împotriva comisarului Chesnon, pe subiectul unei importante sume de bani dispărută din casa sa. Era o acuzaţie gravă împotriva inşilor importanţi din sistemul juridic francez. În acest proces împotriva lui de Launay şi Chesnon trebuie să căutăm originea campaniei de presă purtată la Londra de jurnalistul Theneveau de Morande. Această campanie nu o va cruţa nici pe Sarafina. Jurnalistul scria că de Cagliostro îşi bătea soţia. Ca întotdeauna când era vorba de soţia sa, Cagliostro va reacţiona cu promptitudine şi forţă: *"Domnul Morande aruncă o privire scrutătoare până în chiar interiorul menajului meu. Pentru a putea să-mi tulbure pacea, el asigură că ea este surghiunită, proscrisă, înlăturată. Cititorul cel mai prevenit (avizat, informat) împotriva mea nu a citit fără a se fi indignat această parte din pamfletul său. Eu sunt, dacă voi vreţi să-l credeţi, cel mai feroce dintre soţi iar soţia mea cea mai lipsită de noroc creatură. El convinge cum că faţă de ea în societate conduita mea este cea a unui soţ tandru, dar el susţine că eu o fac să plătească scump, în particular privirile ipocrite pe care eu le am pentru ea în public.*

Dovada că aceste acuzaţii sunt calomnioase se găseşte în chiar acuzaţia însăşi, deorece dacă suntem tête-à-tête numai când eu chinuiesc pe soţia mea, cum domnul Morande poate el să asigure că eu o chinuiesc? Eu voi putea invoca aici, fără îndoială,

25 «Jurnal de voiaj în Olanda şi Anglia», Iniţial tradus din germană în engleză cu o introducere eseu de Clare Williams sub titlul «Sophie in London, 1786, being the diary of Sophie v. La Roche », London, J. Cape, 1933). Sophie La Roche, *«Tagebuch einer reise durch Holland und England»*, 1786, page 296.

mărturia tuturor celor care au trăit în intimitatea mea, însă aş roşi de ruşine dacă m-aş justifica vis-à-vis de un asemenea subiect. Cu ce drept d.-l Morande încearcă el să mă interogheze în privinţa vieţii mele private?

Cine l-a constituit pe pământ ca cenzor al moravurilor domestice, el, care, dacă există o magistratură asemănătoare, va fi ultimul care are dreptul să pretindă asta?

Dar când va fi adevărat că eu voi fi fost într-atât de injust, aşa de laş, pentru a maltrata pe virtuoasa companioană pentru necazurile vieţii mele, de care numai ea singură va avea dreptul să se plângă. Din moment ce ea tace, nu spune nimi, nici un om din toată lumea, fie el magistrat, fie el monarh nu are dreptul de a ridica voalul sub care tandreţea sa indulgentă va fi acoperit de furiile, mâniile mele, pasiunile mele violente."

Atacurile vor continua din ce în ce mai virulente. Până când, hăituit din toate

părţile, Cagliostro a trebuit să se refugieze în Elveţia, Sarafina rămânând la Londra pentru a vinde casa şi mobilele şi Theneveau de Morande profită pentru a scrie despre conte că a fugit cu bijuteriile soţiei sale şi deplângea soarta sa.

El a pretins de asemenea că a abandonat-o, ea încercând să se răzbune pe el pentru aceasta. Şi pentru a da mai multă credibilitate calomniilor sale, Morande scrie că Sarafina a confirmat tot ceea ce el a scris despre Conte.

Dar aceasta nu a fost decât o altă manevră a inamicilor Contelui. Se înţelege foarte uşor că Sarafina era un aliat preţios pentru ei şi aveau cel mai mare interes a se lăuda că trecuse de partea lor. Însăşi vechii discipoli francezi, contactaţi prin ministrul Breteuil, au făcut presiuni asupra ei pentru ca ea să se întoarcă împotriva soţului său. I-a propus să meargă în Franţa unde ea va avea o pensiune din partea Ministrului dacă ea va declara despre Conte că acesta nu a avut banii pe care domnii de Launay şi de Chesnon i furase de la el. Însă ea refuză şi în loc să plece în

Franţa, se reîntâlneşte cu soţul său în Elveţia unde îi va dezvălui toate aceste manevre în faţa unui notar: *"În 5 iulie1787 Doamna contesa de Cagliostro, născută Feliciani la Rome, rezidentă în Bienne, a chemat la ea pe notar şi pe martorii subsemnaţi şi a declarat în prezenţa lor că: din motive care ţin de datorie şi conştiinţă ea trebuie să releveze soţului său, contele de Cagliostro fapte şi circunstanţe care au legătură cu persecuţii violente şi injuste, cărora ea a fost deja expusă de câţiva ani, mai ales pe durata ultimului său sejur în Anglia. Că având cunoştinţă şi fiind informată asupra drepturilor sale, ea a luat decizia de a face această declaraţie din propria sa voinţă, în completă libertate şi fără nici o constrângere. În faţa persoanelor demne de încredere, această declaraţie va fi scrisă şi legalizată pentru a servi soţului său, contele de Cagliostro.*

Întrebându-mă pe mine, în calitatea mea de notar, de a recepţiona şi de a scrie acestea exact aşa cum ele sunt, faptele şi vorbele (cuvintele) pe care ea le-a declarat, ea a continuat să spună:

1. Sunt complet false şi doar simple supoziţii, bănuieli cele ce au pretins inamicii Domnului Conte, că Domnul conte a maltratat-o şi a bătut-o începând cu 10 iunie1786, momentul sosirii lor în Anglia până la plecarea sa în Elvetia.

2. Ea îşi aduce aminte foarte bine că în afară de cel de-al 2-lea voiaj al Domnului de Vismes[137] *în Anglia, acesta a încercat să se infiltreze pe lângă ea şi de a-i câştiga încrederea împotriva Contelui, pentru a-i induce neîncredere faţă de conte, spunându-i şi asigurând-o că ea va fi totdeauna nefericită împreună cu el. Că, din contră, dacă ea s-ar întoarce în Franţa, ea acolo va avea o soartă mai bună şi că prietenii săi vor face totul pentru a o ajuta. Ea nu ne-a ascuns că adevăratul scop al acestor propuneri (insinuări) infame era de a-l ruina prin intermediul ei pe domnul*

[137] Anne Pierre Jacques Devismes du Valgay (1745-1819). El era Secretarul General al Societăţii Inţelepciunea Triumfătoare din Lyon. În cele din urmă se va întoarce împotriva lui Cagliostro.

Conte, de a afla secretele sale şi de a face triumfător pe Domnul de Launay. Pentru a o seduce mai uşor i-a propus ei un pension din partea Domnului de Breteuil.

3. În ciuda răspunsului adresat de Domnul Thilorier contesei, ea declară că niciodată nu a scris acestui avocat. Însă în Anglia, Domnii de Vismes, Rey de Morande et Lanzangé au încercat să insiste la ea de a o convinge că va fi mai bine ieşind de sub tutela soţului său şi plecând la Paris, unde ea va fi în totală protecţie şi siguranţă. Aceşti domni i-au propus ei să subscrie scrisori în nume propriu împotriva soţului său, dar ea nu a vrut să subscrie. Dar se pare că, în ciuda acestui fapt, ei au trimis această scrisoare în numele său, deoarece Domnul Thilorier a citat-o în documente publice. De altfel Domnul Lanzagné l-a asigurat că la Paris se ştiau lucruri despre soţul meu, lucruri ascunse pentru ca să nu se ajungă la a se putea crede că ele au sursă chiar pe ea. În concluzie ei i-au cerut să se poziţioneze cât mai curând posibil.

4. Ea nu cunoaşte alţi intriganţi care au participat la această scenă decât cele 3 personaje deja nominalizate: de Vismes, Rey de Morande şi Lanzagné

5. Ea nu cunoaşte, nu ştie nimic despre scrisoarea abatelui de Saint André, scrisă, de asemenea fără ca ea să o ştie.

6. Ea crede pe bucătarul Agostino, care era la un moment dat executant în serviciul lor, capabil de orice, însă ea nu poate vorbi împotriva lui. Ea poate spune doar că el a asistat la propunerile şi discursurile celor 3 domni şi nu are nimic de spus împotriva lor

7. Ea niciodată nu a afirmat că soţul său i-a furat bijuteriile, dar după plecarea sa ea a declarat că soţul său a luat cu el bijuteriile, sperând şi ea că aşa o va lăsa liniştită. Lanzagné i-a propus să păstreze ea bijuteriile, dar ea i-a răspuns lui că ea i le-a dat soţului său. Între timp, Rey de Morande încerca să o convingă că Le Mene şi Bridley i-au luat lui bijuteriile, însă că ea ştia că bijuteriile sunt în siguranţă, la Domnul de Loutherbourg.

8. Rey de Morande a spus că acuzaţiile domnului de Cagliostro împotriva lui Chesnon şi de Launay erau false şi cu de Vismes şi Lanzagné ei l-au enervat şi chinuit, tracasat în aşa masură, însă ea niciodată nu a fost de acord cu ei în privinţa acestui subiect. Cu toate acestea ea nu-şi mai aminteşte ceea ar fi putut să le răspundă acestor domni atunci şi acolo, deoarece ea era mâniioasă pe soţul său, se simţea abandonată de el în mâinile tuturor acelor persoane, care, îşi spuneau că erau amicii săi şi mâncau la masa sa.

9. Ea îşi aminteţte că fiind încă la Bastilia, către sfârşitul arestării, Domnul de Launay i-a spus ei că este prea rezervată în proces şi s-a arătat prea (întru totul) de acord cu Domnul Cardinal şi Domnul Conte şi că aceasta a costat-o câteva luni de închisoare în plus. Şi că aici el a adăugat: "soţul dvs. vrea să-i ia de la mine pentru banii dispăruţi. Însă acesta putea să parieze cu domnul de Breteuil, care va face în aşa fel ca el să nu aibă niciodată nici măcar un ban şi ca el va pierde procesul".

10. Ea afirmă că Domnul Conte nu a împiedecat-o niciodată să asistesau să participe la serviciile religioase."

Un an mai târziu la Roveretto, ea se va arăta total devotată soţului său: *"Soţia sa spunea: 'Soţul meu vindecă tot, în afară de morţi. ' Or, ea nu admitea în camera sa nici servitoare, nici cameriste, pe nimeni. Şi ea se servea pentru toaleta sa de un preparat zis de 5 picături. Acest preparat era foarte cunoscut în Anglia, deoarece Cagliostro, care îl inventase avea, ca preţ al vânzării acestuia, dotă 2 fiice ale unui ofiţer. Şi amestecând 5 picături cu o apă de colonie foarte bună, aceasta dădea feţei o nuanţă de alb de lapte şi o strălucire de rubin.*

Soţia lui Cagliostro venea cu un capelan într-o biserică, şi în genuchi, asista la mesă cu devoţiune. Ba, mai mult, un alt preot, om de bine, discuta adesea cu ea despre regatul lui Dumnezeu şi despre Biserică, în afara căreia el nici măcar nu o saluta, nu-i

dădea nici bună ziua; şi îi dădea ei să citească Faptele apostolilor, şi operele profeţilor. Şi el se bucura să vadă credinţa şi vorbele frumoase ale acestei femei. Aceasta pentru că în fervoarea spiritului său, ea se irita împotriva răului semănat de aşa–zişii filozofi care înfloreau în Franţa, şi ea respingea operele ştiinţifice moderne meditând cu atenţie mare scrierile. Şi, mai mult, ea spunea: iată cum noi ne-am înfăptuit prin asta toate sarcinile noastre vindecând aici pe bolnavi, şi sufletul meu arde să alerge în alte oraşe pentru a nu lăsa loc unde caritatea noastră să nu se manifeste fiilor lui Adam. Şi ea mai spunea încă multe alte lucruri conforme cu proiectele soţului său.

Cum el primea multe scrisori, adesea citindu-le în tăcere, exclama: 'Mă rog ţie Doamne : sfărmă-i pe duşmanii mei, şi sprijină-i, susţine-i, ridică-i pe amicii mei'. Şi el anunţa lucrul ăsta imediat soţie sale, care cu părul despletit şi unduind peste gât, se lansa în casă şi o umplea cu vocea sa bucuroasă. Inima sa era într-adevăr ca o flacără, cuvintele ţâşneau în valuri ... din gura sa, şi frumuseţea sa, în tinereţea sa, înfăţişa pe cea a tuturor celorlalte femei."

Se părea că această frumuseţe nemulţumea câteodată pe Sarafina, deoarece cei care o întâlneau la Trente o vor auzi de nenumărate ori: *"că ar fi fost mai bine pentru ea dacă ar fi fost slută şi diformă."* dar se vorbeşte deja de o perioadă în care ea începe să fie aproape de Oamenii Bisericii, aceasta pregătind episodul de la Roma.

Alintând pe copilul său mult preaiubit

"Rog pe Dumnezeu pentru ca el să facă să mor în braţele tale dragi."
- Cagliostro.

În timpul în care se afla la Bastilia, Cagliostro i-a scris ei mai multe scrisori. Scrisori în care se poate remarca atitudinea sa paternală şi protectoare ca şi dragostea sa de asemeni. Prima este datată 14 noiembrie 1785, perioadă în care Cagliostro a fost bolnav la Bastilia, el suferea de febră şi de mari pierderi de sânge: *"Dragă Sarafina, prea iubita mea soţie, mi-e foarte greu să-ţi spun că sunt prea bolnav. Fac eforturi mari pentru a merge să iau aer afară. În ciuda acestora eu văd cum din zi în zi boala mea se agravează.*

Dragul meu copil, Puiule ia te rog măsurile tale şi spune prietenilor noştri să se roage pentru mine. Te rog, cel puţin dă-mi noutăţile tale prin Doamna Flamarens[138] *pentru a avea această mică consolare. Mă rog lui Dumnezeu pentru ca el să mă facă să mor în braţele tale dragi. Te îmbrăţişez cu toată inima mea. Adio. Soţul tău nefericit care te iubesc de mor.*

În 28 decembrie 1785, el îi scrie din nou: "*Mult iubită soţie, eu nu fac decât să sufăr noi chinuri în fiecare zi. Nu am decât o singură bucurie: să- ţi scriu şi să primesc scrisorile tale lunea, miercurea şi vinerea. Dar îmi este interzis, de asemeni, chiar şi*

[138] Elisabeth du Vigier de Saint Martin, marchiză de Flamarens (1752-1835). Ea era nepoata episcopului de Bruges. Ia în căsătorie în 1767 pe Agésilas Joseph de Grossolles, marchiz de Flamarens (mareşal aghiotantat pentru armate al Roi, general locotenent în Rochelle, apoi commandant al provinciei Bigorre). Ea vieţui separat de soţul său şi nu a avut copii cu acesta. Ea era metresa contelui d'Artois (viitorul rege Charles al X-lea), cu care are o fiică, Charlotte. Din 1771 până în 1783, a fost dama de companie a Doamnei Adélaïde – fiica regelui Louis al XV-lea. După Sarafina, ea avea cea mai importantă poziţie în Ordinul egiptean feminin din Paris.

această bucurie. Eu nu pot să cred că Doamna de Boissonier[139] *are cruzimea de a mă face să sufăr. Îmi imaginez că braţul său este bine şi asta îmi face plăcere. Cu toate acestea eu găsesc în scrisorile sale un stil total diferit. O rog în numele Cerului de a-mi răspunde deoarece altfel suferinţa mea va fi aşa de mare, încât, în caz contrar, ar fi mai bine ca Dumnezeu să mă ia imediat la El. Restul, dragă Sarafina, cum ţi-am mai zis şi îţi repet, eu cunoc şi ştiu, chiar prea bine necazurile tale. Însă tot ceea ce eu pot să-ţi spun este că la sfârşit Providenţa va manifesta milostivirea sa pentru nevinovăţia noastră. Despre ceea ce mi-au spus toţi prietenii noştri prezenţi la noi, îndeosebi persoana din Bordeaux, care sunt numeroşi şi că aceste circumstanţe lucrează pentru noi, de manieră în care noi trebuie să fim liniştiţi. Deci, sufleţelul meu, pentru ce să te agiţi şi să te cufunzi (abandonezi) în reflexii sinistre?*

Dragul meu copil este necesar să avem răbdare, să luăm în considerare tot binele pe care eu l-am făcut, prietenii care se gândesc la noi şi Dumnezeu care ne protejează. În final noi vom ieşi victorioşi din acest templu.

Închei îmbrăţişându-te lângă inima mea şi trimiţându-ţi toată tandreţea sufletului meu. Să fii binecuvântată în numele lui Dumnezeu. Salut pe toţi amicii, în particular pe Doamna Boisonnier, pe care o îmbrăţişez din toată inima mea, Morande şi La Borde. Salutări cordiale lui Françoise şi Agostino[140]*.*

Soţul tău nefericit care te iubeşte mai mult decât pe el însuşi.

Rog pe Luxembourg şi Doamna Flamarens de a nu face să mai sufăr şi eu mă încred, mă mândresc cu generozitatea lor."

[139] Este numele vecinei care locuia la etajul al 2-lea al casei din strada Saint Claude şi care scriu pentru Sarafina.
[140] Françoise era camerista Sarafinei iar Agostino bucătarul.

Iar în 17 ianuarie 1786: *"Încântătoarea mea soţie*[141] *eu am primit în sfârşit cu nerăbdare scrisoarea ta, al cărei caracter nu-l cunosc deloc Ea nu pare a fi scrisă de mâna Doamnei de Boissonner, aş fi mai liniştit dacă tu ai putea să asiguri de aceste cuvinte.*

În rest eu nu mă resemnez deloc. De frică să nu-mi pierd capul, judecata eu mă rog lui Dumnezeu.

Din câte văd eu, prietenii noştri s-au hotărât să mă hrănească. Însă mi-am pierdut apetitul şi somnul. Mulţumesc lui La Borde pentru pâté, Doamnei Flamarens pentru potârniche şi raţe sălbatice, pentru castane şi portocale. O rog totuşi să nu ne uite. Am primit şi cele 2 cărţi din Elveţia pe care le comandasem.

Eu mă rog pentru toţi prietenii, în special pentru prinţul de Luxembourg şi Doamna de Flamarens. Îi salut pe toţi din toată inima.

Rog pe Morande să nu facă să aştept scrisorile sale, pentru că văd cum trec zilele şi asta mă chinuieşte.

Închei deci copilul meu drag îmbrăţişându-te tandru şi binecuvântându-te în numele lui Dumnezeu.

La fel fac şi pentru Doamna de Boisonnier şi draga sa amică. Regret că le deranjez atât de mult. În ciuda a toate acestea ţin mereu a-i spune să nu uite să-mi scrie, căci stilul şi caracterele nu sunt ale aceleiaşi mâini, ale aceleiaşi persoane.

Salut pe Morande şi Grille şi mă rog lui Dumnezeu. Salut de asemenea pe ai tăi Françoise şi Agostino. Aş vrea nişte macaroane. Este un delict dacă întreb de la cine sunt venite cămăşile?"

Acestea sunt, fără îndoială, mărturii ale dragostei, asemănătoare manierei în care el scrie despre ea în Memoriul său: *"Această fiinţă lipsită de noroc, ale cărei, nici virtute, nici inocenţă, nici*

[141] «Soţioara mea alintată» (*«Sposa mia diletta»)* în original, apelativ care nu e lipsit de şarm şi care arată maniera cu care Cagliostro obişnuia să-şi alinte soţia.

calitatea sa de stăină nu au putut s-o salveze de sub rigorile unei captivităţi la fel de crude pe cât de puţin meritat, cuvenite... .

Aceasta nu era deci suficient apărătorului contesei de la Motte de a mă calomnia, de a a-mi aduce injurii. Ei mă atacă în partea cea mai sensibilă a existenţei mele. Ei voiau să înjoseacă, să degradeze, s-o deprecieze pe soţia mea. Ah, putea-voi eu ierta ceea ce-mi este personal. Dar soţia mea! Ce i-a făcut ea ei? Ce i-a făcut ea contesei de la Motte? Cum un om care este persoană publică îşi permite de a abuza pentru a umple cu amărăciune inima unei creaturi inocente şi virtuoase, care nu era deloc adversar, împotriva sa nu existau nici plângeri, nici reclamaţii, nici decret, căreia, chiar ea însăşi nu avea nimic a reproşa decât nefericirea de a-şi fi unit averea sa cu a mea. Ceea ce este cert este că după 16 ani de zile de când eu am avut fericirea de a fi uniţi cu contesa de Cagliostro prin nodurile cele mai legitime (el o spune, pentru că s-a pretins că ei nu erau căsătoriţi), ea nu m-a părăsit niciodată, că niciodată ea nu a făcut un pas care nu putea fi mărturisit de cea mai severă decenţă şi cea mai scrupuloasă delicateţe şi care dacă există în Natură o femeie pe care calomnia, are dreptul să o respecte, aceea este soţia mea."

Capitolul IV

"Copiii" săi

"Eu voi fi fericit, deci, dacă aş putea să-i dau lui dovezile acestui ataşament tandru şi respectuos de care eu sunt cuprins, de această afecţiune a sufletului pe care eu nu ştiu să o redau şi pe care o simt atât de puternică. Existenţa mea fizică şi morală, îi aparţin lui, şi de care el dispune ca de apanajul cel mai legitim."
- Cavalerul de Langlais despre Cagliostro.[142]

La plecarea sa din Franţa în 1786[143], Cagliostro era însoţit de un adevărat cortegiu. Mii de[144] admiratori veneau din Paris, din Strasbourg, din Lyon, din toată Franţa, dintre care o mare parte sunt discipolii săi sau "Copiii săi" cum îi numea el în mod paternal.

Scena este cu adevărat înduioşătoare iar Cagliostro, foarte emoţionat, nu va uita[145]: *"Am plecat din Saint Denis, soţia mea şi cu mine la orele 5 ale serii,* scria el. *Am traversat oraşul în curmeziş printre două şiruri ale locuitorilor. Ei păstrau cea mai profundă tăcere, însă înteresul şi dulcea milă erau zugăvite pe feţele lor. Ei putea să citească pe faţa mea sentimentele sfâşietoare de care eram cuprins, părăsind Natiunea cea mai*

[142] Scrisoarea cavalerului de Langlais, capitan de dragoni în regimentul din Montmorency către Sarasin, Arhivele Sarasin, volum XXXIII, cote 13 F 14 v.
[143] După ce a fost găsit nevinovat de către Parlementul francais în procesul Afacerii colierului, Cagliostro a fost exilat din Francţa din ordinul Regelui Louis al XV-lea.
[144] După ziarele din acea perioadă, 5 mii de persoane, după Inchiziţie. « Imbarcându-se la Boulogne sur mer, pentru a trece în Anglia el a fost urmat de cortegiu de peste cinci mii de persoane care-şi exprimau dorinţele lor cele mai ardente pentru fericirea sa şi-i cereau lui binecuvântarea sa.». «Compendiul vieţii şi faptelor lui Giuseppe Balsamo denumit contele de Cagliostro» („Compendio della vita e della gesta di Giuseppe Balsamo denominato il conte di Cagliostro", 1791, pp. 113-114). În timpul procesului de la Roma, Inchizişia vorbea de un milion de membri ai Ordinului egiptean în toată Europa.
[145] Cagliostro – Memoriu împotriva Domnului Chesnon şi Domnului Delaunay.

dulce, cea mai sensibilă, cea mai strălucitoare, cea mai demnă de a fi fericită! Am ajuns la Boulogne în 15, şi a doua zi eu m-am îmbarcat pentru Anglia. Coasta pe care eu o părăseam era bordată de o mulţime de Cetăţeni din toate ţările, care mă binecuvântau, îmi mulţumeau pentru binele pe care eu îl făcusem fraţilor lor şi îmi adresau cuvintele de rămas bun cele mai înduioşătoare. Vântul mă va purta departe de ei; eu nu-i voi mai auzi; însă îi voi vedea şezând în genunchi cu mâinile ridicate către Cer, iar eu îi binecuvântam la rândul meu, de a-mi scrie, de a repeta, ca şi cum ei m-ar fi putut auzi: "Adio, Francezi, adio, copiii mei, adio Patria mea."

Se poate face o idee, o impresie despre dragostea, respectul şi afecţiunea pe care copii săi i le purtau dacă se face cunoştinţă cu cele două scrisori[146] ce-i sunt lui adresate, imediat după plecarea sa din Franţa:

"*Maestrul meu etern, totul meu (plenitudinea mea),*

Părea că marea se opunea separării pe care eu am fost forţat să o încerc, şi după 18 ore de marş pe mare noi am ajuns pe la 11 dimineaţa. Copiii mei au suferit mult. Dar, maestre, eu am avut bucuria să vă văd în această noapte. Dumnezeu a realizat binecuvântarea pe care eu am primit-o ieri. Ah! Stăpâne, după Dumnezeu tu eşti fericirea mea. Tinerele M şi N invocă bunătăţii voastre totdeauna un protector; acestea sunt tinere oneste şi prin mijlocirea puterii voastre, ele vor fi demne într-o zi de fi copii tăi.

Ah Stăpâne! Cât de mult doresc eu ca în luna lui septembrie, cât de fericit sunt că atunci vă pot vedea, auzi şi asigura de fidelitatea şi respectul meu! Noi plecăm mâine, ce fericire vor

[5] Cagliostro primea enorm de multe scrisori. Scrisorile de mai sus au fost găsite în casa sa în momentul arestarii sale la Roma. Acestea aveau ştampila poştală de expediţie din Boulogne sur mer, 20 iunie 1786, şi au fost publicate de către Inchiziţie ca drept o probă a fanatismului pe care el îl suscita. Oricine care provoca asemenea recţii nu putea fi decât un om extrem de periculos în viziunea inchizitorilor.

avea fraţii noştri! Eu nu am primit scrisoarea pe care N mi-a scris; ea a plecat în această dimineţă la orele 4 iar noi am ajuns la 11.

Este posibil ca eu să nu mai găsesc la Paris pe cel care făcea fericirea mea? Însă eu mă resemnez şi mă rog în faţa lui Dumnezeu şi în faţa voastră. Eu am scris lui N aşa cum mi-aţi ordonat. Ah, stăpânul meu, cât de greu este pentru mine de a nu putea să vă mai asigur decât prin scrisori de sentimentele mele. Luna lui septembrie va veni, moment fericit când eu voi putea, la picioarele tale şi ale maestrei, să vă asigur de supuşenia, respectul, obedienţa ce vor anima întotdeauna pe cel ce îndrăzneşte să-şi spună că este, dintre toţi fii săi, cel mai umil şi mai nedemn slujitor al stăpânului său."

"Domnule şi Stăpâne al meu,

Nu mi-a indicat mijlocul de a face să vă parvină respectele mele; prima folosire pe care eu am făcut-o este de a mă arunca la picioarele tale, de a vă dărui inima mea şi de a vă ruga să mă ajutaţi să-mi ridic spiritul meu spre Dumnezeu cel Etern. Eu nu vă voi vorbi, o stăpâne ! de durerea ce am resimţit în momentul în care valurile oceanului îndepărtau de Franţa pe cel mai minunat maestru şi cel mai puternic dintre muritori; dvs. îl cunoaşteţi mai bine decât mine.

Sufletul şi inima mea trebuie să vă fie deschise şi virtuoase, morala şi binefacerile voastre au singurul drept de a le umple pentru totdeauna.

Aveţi condescendenţa, o suverane al meu stăpân!, de a vă aminti de mine, să vă aduceţi aminte că eu rămân izolat în mijlocul prietenilor mei deoarece eu v-am pierdut şi chiar şi că unica voinţă a inimii mele este de a mă reuni cu maestrul cel mai bun, cel mai puternic, care e singurul ce poate comunica inimii mele această forţă, această convingere şi energie care mă vor face capabil să execut voinţa sa.

Eu voi aştepta cu respect şi egală supunere ordinelor voastre suverane, o stăpâne al meu! Oricare ar putea fi ele, eu le voi îndeplini cu tot zelul, pe care-l ateptaţi de la un subiectul care vă aparţine, care v-a jurat credinţa sa şi consacrarea supunerii cele mai oarbe.

Binevoiţi, stăpâne al meu! a nu mă abandona, acordaţi-mi binecuvântarea vostră şi acoperiţi-mă cu spiritul vostru; atunci eu voi simţi că fac ceea ce tu vei voi să fac.

Pana refuză să se supună tuturor impulsurilor sufletului meu, dar inima mea este toată plină de cele mai respectoase sentimente. Ordonă deci ursitei mele; nu mă lăsa să lâncezesc departe de tine. Fericirea vieţii mele este aceea de a vă cere, de a-mi face să se nască nevoia, o stăpâne al meu!, căci tu singurul eşti cel care o poate satisface.

Cu toate sentimentele unei inimi resemnate şi supuse, eu mă prosternez la picioarele tale şi cele ale maestrei noastre. Sunt, cu cel mai profund respect, domnule şi stăpâne fiul tău, subiect şi devotat pe viaţă şi pe moarte."

Acest devotament, această supunre oarbă, sunt de neconceput pentru cei care nu văd în ele decât fanatism şi orbire. Abatele Georgel[147] nu pierde ocazia de a manifesta indignarea sa în termeni cel puţin discutabili: *"Eu nu ştiu ce monstru, ce inamic al sufletelor oneste, a vomitat peste ţinuturile noastre un empiric entuziast, un nou apostol al religiei naturale, care acapara în mod despotic prozeliţii şi-i aservea. Acest şarlatan, care se crede descoperitorul pietrei filozofale, ştia să creeze resurse inepuizabile în entuziasmul iniţiaţilor săi: despuindu-se benevol de bunuri pentru el, crezând că astfel se îmbogăţesc; fără să ceară nimic, totul îi revenea lui prin afluenţă; eu nu cunosc, în acestă*

[147] Acordul, avizul, abatelui Georgel este discutabil şi plin de contradicţii. E necesar de observat că în perioada în care cardinalul de Rohan îl cunoscuse pe Cagliostro, abatele Georgel nu se bucura de prea multă intimitate din partea Cardinalului.El continua să-l servească ca mare vicar, dar oameni de încredere ai Cardinalului erau Ramond de Carbonnieres şi baronul de Planta. Georgel nu participa ca aceştia la reuniunile cu de Cagliostro.

situaţie, care sunt sărăciţi şi chiar ruinaţi fără a se căi adânc, atât de vie şi de penetrantă era impresia pe care acest om o crea asupra imaginaţiei îmbrăţişate de cei care-l ascultau. Lojele egiptene, stabilite de el pretutindeni acolo unde el a putut să se facă ascultat, furnizau din abundenţă tuturor nevoilor sale. Această singulară, exotică metodă de a nu-i lipsi nimic niciodată îi permitea lui să se arate dezinteresat şi binefăcător; îl insultau, îi aduceau lui ofense cei ce-i ofereau bani pentru consultaţiile pe care le presta şi pentru leacurile, remediile sale.

El nu făcea curte nimănui şi mergea cu obstinaţie în cabanele sărmanilor infirmi pentru a le da din belşug îngrijiri şi ajutorare."

Îndignarea, mânia, necunoaşterea erau cu atât mai mari cu cât cea mai mare parte a copiilor săi erau persoane importante şi cultivate: nobili, intelectuali, înalţi funcţionairi de stat, etc. Doamna de Créqui vedea aici încă o contradicţie, printre cele altele ce caracterizau pe Cagliostro: *"Aceasta nu împiedeca pe un mare număr de persoane considerabile şi foarte stimate de ceilalţi de a încerca şi a manifesta pentru acest om un sentiment de încredere şi entuziasm de neconceput, de neînţeles.*

Cagliostro aranja cu scrupule pe catolici în aşa măsură încât să înţeleagă convingerilor lor catolice ca fiind de neclintit. Se găseau printre rândurile prozeliţilor săi, vechi jansenitişti convulsionari. Se găseau mistici ai crucii ca şi iluminişti deplin convinşi atraşi printre adepţii săi cei mai ardenţi."

El era foarte tare scanadalizat că îi cereau sfaturi, îi cereau binecuvântarea sa[148] sau că îi sărutau mâna. Doamna de la Motte scrie despre acest aspect: *"era văzut dând cu insolenţă mâna pentru a-i fi sărutată de către femei importante, după cum, la fel o prezenta cu aceeaşi insolenţă bărbaţilor şi chiar Cardinaului însuşi".*

[7] Legat de acest subiect, Închizitorii scriau indignaţi: «El ne aducea la cunoştinţă că el nu o refuza lor, că el o dădea în toate zilele aderenţilor săi prin viu grai sau în scris, în loge sau în afara lojei».Compendiul (Compendio).

Iată, aceasta era imaginea pe care el o avea în exterior. Dar, în ciuda tuturor acestor răutăţi, toţi *copiii săi* continuau să-i facă dovada celei mai mari afecţiuni a lor. *"Cei pe care el îi onorase cu familiaritatea sa nu ieşeau de pe lângă el decât publicând cu delir eminentele sale calităţi"*, este obligat să recunoască abatele Georgel.

Printre numeroşii aceşti c*opii*, se aflau unii care îi erau mai apropiaţi, care au scris mai mult despre relaţia lor cu de Cagliostro, sau, pur şi simplu, pentru că ei erau prea cunoscuţi pentru ca episodul să rămână necunoscut: Elisa von Recke, Jacob şi Gertrude Sarasin, Cardinalul de Rohan, Ramond de Carbonnières, Rey de Morande. Restul vor rămâne poate necunoscuţi.

Elisa von Recke

"Îndoiţi-vă atunci când eu nu voi mai fi acolo întotdeauna căutat pentru orice şi de către oricine!
– Cagliostro către Elisa von Recke.

Elisa von der Recke l-a cunoscut pe Cagliostro în 1779, în timpul sejurului pe care acesta l-a făcut în localitatea Courlande. Ea a publicat în 1787 însemnările personale pe care ea le făcea zilnic legat de întâlnirile cu de Cagliostro.

Dar, vai!, Elisa va face publice aceste însemnări la cerera unor persoane care au încercat să-l discrediteze pe Cagliostro după Afacerea Colierului.

În acest scop, i s-au cerut ei de către acestea, să adauge primelor impresii, care nu erau cu nimic compromiţătoare pentru Cagliostro, observaţii şi interpretări ulterioare care-l transformă pe acesta în şarlatan, inversând completamente sensul primelor sale experienţe. De altfel, ea ţine a-şi avertiza cititorii de la bun început: *"Înainte de a începe prezentarea impresiilor mele din*

1779, rog pe cititorii mei să ţină cont că eu le-am scris într-o perioadă în care credeam întru-totul în puterile miraculoase ale lui Cagliostro; aceste notiţe erau destinate arhivelor lojei noastre, atât pentru a servi ca teorie a magiei, cât şi pentru a arăta cum se pot ridica oamenii, inclusiv cei din zilele noastre, dacă ei se află în comuniune (legătură) cu spiritele înalte şi dacă ei aspiră către acestea neobosiţi.

Am lăsat acest text exact aşa cum l-am scris la timpul său, pentru că eu cred că el este valoros pentru prietenii adevărului şi pentru judecătorii care au caracter uman, au omenie în ceea ce fac, pentru a ilustra cum un suflet care a deprins eroarea pentru adevăr şi-a construit un sistem pentru propria sa eroare.

Mărturisesc că eu am fost destul de slabă pentru a fi crezut ca o oarbă în toate acestea, însă ideea că eu pot ajuta câteva sărmane suflete, care sunt, vor fi atinse de aceeaşi nebunie ca cea care m-a cuprins şi pe mine la vremea mea, mi-a dat curajul de a prezenta publicului adevărul, în ciuda relelor opinii care pot fi făcute despre mine."

Elisabeth Charlotte Konstanzia von der Recke s-a născut la 20 mai 1756 la Schonberg în Courlande[149]. Tatăl său[150] era căsătorit cu Louise Dorothea von Korff, care i-a dăruit lui doi copii: Elisa şi Jean Friedrich (sau Fritz, născut în 1758). Mama sa a murit când Elisa era mică, şi Contele von Medem făcu o a doua căsătorie cu Louise Charlotte von Manteufell, care îi dă lui trei copii: Anna Charlotta Dorothea, născută în 1761, Karl Johann Friedrich, născut în 1762 şi Cristoph Johann Friedrich, născut în 1763.

[149] Ducatul (Domeniul) de Courlande şi Semigalle (astăzi Letonia) ocupa o poziţie strategică. Rusia, Prusia şi Polonia îşi disputau influenţa asupra acestui teritoriu. La 28 martie 1795 ultimul duce de Courlande, Pierre von Biren (1724-1800) abdica în favoarea împărătesei Ecatherina a II-a, ceea ce făcu ca ducatul Courlande să fie soit anexat Rusiei.

[150] Contele Johann Friedrich von Medem (1722-1785), era descendentul unei vechi familii de nobili, de origine saxonă poloneză. Unul dintre strămoşii săi, Konrad von Medem, cavaler al Ordinului Teutonic construise în 1272 capitala ducatului Courlande, Mitau (astăzi Jelgava).

În 1771, Elisa se căsătoreşte cu un nepot al soacrei sale, Contele Georg Peter Magnus von der Recke, membru al Camerei Courlandeze. Ea a avut o fiică cu el, dar caracterul grosolan al Contelui a determinat-o să se separe de soţul său. Începâd din 1776, ea vieţuieşte împreună cu fiica sa în casa părinţilor săi, villa Medem în localitatea Mitau, dar nu va divorţa oficial decât în 1781.

Privitor la problematica menajului său, un alt trist eveniment buliversează viaţa Elizei în iunie 1778. Fratele său Fritz moare la Strasbourg, unde îşi urma studiile. Aceasta face ca în momentul întâlnirii sale cu de Cagliostro, Elisa s[nu gândească decât la a comunica cu spiritul fratelui său. Iată ce scria ea despre ea însăşi în lucrarea sa:

"Eu am auzit vorbindu-se în anturajul meu despre alchimie şi despre magie încă din primii mei ani; poveştile minunate ale lui de Swedenborg erau principalul subiect al conversaţiilor din casa părinţilor mei. În timpul tinereţii mele nimic altceva nu a avut o influenţă mai mare decât povestea lui Barbă albastră iar perspectiva unui bal sau unui concert era pentru mine mai puţin seducător decât întâlnirea cu spiritele celor morţi. Începând de pe la vârsta de 16 ani, după căsătoria mea, m-am retras din zgomotul lumii în solitudinea liniştii de la ţară. Acolo, în lipsa altor ocupaţii, eu mi-am cultivat inclinaţia mea naturală spre lectură. Lucrările lui Wieland, Cronegks, Youngs şi Lavater erau pentru mine lecturările preţioase, de-a lungul cărora sufletul meu este umplut curând de un entuziasm religios. Operele lui Lavater îndeosebi, prin puterea rugăciunii şi jurnalul său intim erau cele mai aproape inimii mele. Astfel, în acest mod învăţăturile lui Isus au pătruns în sufletul meu, într-o manieră plină de veneraţie şi dragoste. Eu mulţumesc mereu lui Dumnezeu că mi-a oferit posibilitatea de a mă interese încă din tinereţea mea de lucruri asemănătoare.

Religia era pentru mine o pasiune, nu numai un învăţământ moral şi de virtute. Datorită acestei imagini atât de mult iubite pe care mi-am făurit-o despre Isus, eu mi-am putut suporta soarta cu o resemnare calmă. Spiritul meu, din ce în ce mai retras din această lume, era din ce în ce mai captivat de contemplaţii şi se obişnuia fanteziilor mistice. Lavater care îmi devenea din ce în ce mai drag cu puţinele lucruri pe care el le scria, mi se părea că este unul dintre discipolii încă în viaţă a predecesorului nostru divin. Jurnalul său mă deschidea, de asemenea, spre aspectele vieţii cotidiene, însă eu doream să plonjez mai profund în adâncurile religiei; această idee era din ce în ce mai prezentă în mine, de maniera că eu aspiram din ce în ce mai mult spre completa puritate a sufletului, încât să pot intra în comuniune cu spiritele cele mai înalte. Fratele meu mai mare, pe care eu îl iubeam mai mult decât se poate spune prin cuvinte, era interesat de aceleaşi lucruri, afară de faptul că el, credea că găseşte în Pythagore şi în Platon sursa înţelepciunii spre care noi aspiram amândoi. În iunie 1778, acest tânăr, care promitea atât, muri la Strasbourg. Această pierdere mări extraordinar de mult în mine înclinaţia spre misticism.

Aceasta era starea mea sufletească atunci când Cagliostro ajungea în februarie sau martie la Mitau. El se dădea ca fiind drept colonel sau un conte spaniol şi se prezenta unchiului meu ca un franc-mason, spunându-i că el era trimis de Superiorii săi cu afaceri importante spre Nord. Unchiul meu l-a prezentat după aceea tatălui meu şi Dl.ui von Howen ca pe un franc-mason experimentat, posesor de vaste cunoştinţe. După numeroase întâlniri cu de Cagliostro, aceşti Domni fură foarte încântaţi de el. Imediat după ce abia îl văzusem, eu, mătuşa şi verişoara mea, noi toate am încercat de a ne apropia de acest preot al misterelor. Eu am vorbit cu de Cagliostro de mai multe ori în casa unchiului meu. Îl găseam ca fiind cel mai extraordinar om ce întâlnisem în viaţa mea. El şi soţia lui ne-au inspirat, pe mine, pe verişoara şi

mătuşa mea, cu înaltele concepte ale unei Loje de adopţiune. El ne-a spus nouă că doreşte să pună bazele lojei sale aici, ca semn al prieteniei faţă de noi şi pentru că el crede că noi vom fi membri demni de societatea sa, ce conducea spre binefaceri, fericiri superioare pe cei care au în inimile lor pure şi aspiră la cunoaşterea adevărului, cei care ce iubesc din toată inima lor Binele universal şi luptă pentru lărgirea sferei lor de cunoaştere.

Noi am îmbrăţişat această idee şi am acceptat să devenim fondatoare a acestei societăţi în ţara noastră, sub îndrumarea lui Cagliostro, dar noi am pus condiţia ca numai franc-masonii să poată face parte din această societate. După aceea, mai târziu, au apărut dificultăţile, a căror detalii nu vi le voi da de frică să nu par că sunt încărcate şi prolixe. Spun că însuşi tatăl meu, Dl. von Howen, unchuil meu şi Dl. von Korff au refuzat să participe la înfiinţarea unei Loje de adopţiune. Noi i-am cerut lui Cagliostro să renunţe la această idee, dar el a răspuns că nu va renunţa niciodată şi că el va fi ultimul om dacă nu fondează această lojă aici pe bazele cele mai bune, ca în cele din urmă şi cei mai încrâncenaţi opozanţi vor deveni cei mai fervenţi partizani ai săi şi-l vor încuraja în acest demers.".

Elisa continuă naraţiunea sa povestind scenele care permit să-şi facă o imagine despre personalitatea complexă şi maniera în care Cagliostro se raporta la ea: *"Cu puţin timp înainte plecării sale la Saint Petersbourg se vorbea de nişte perle foarte mari purtate de ducese. Cagliostro spunea că el cunoştea foarte bine aceste perle, deoarece chiar el le dăduse această talie, plecând de la un colier de mici perle al soţiei sale, pentru a ajuta un amic din Olanda ajuns în faliment.*

Aveam nevoie pentru un scop bun de o anumita sumă de bani de care nu puteam dispune imediat. Cum eu nu voiam să se afle acest lucru, am mers în secret să-l văd pe Cagliostro cu perlele mele şi i-am cerut să facă pentru mine acelaşi lucru ce-l făcuse pentru amicul său din Olanda. L-am asigurat că eu nu voi păstra din

suma obţinută prin vânzarea lor decât partea de care eu aveam nevoie, restul el îl putea utiliza pentru scopuri caritabile.

Cagliostro mi-a răspuns că el va prefera ca eu să-i fac cât mai curând posibil această cerere, deoarece lui îi trebuiau 6 săptămâni pentru a desăvârşi operaţiunea, şi Superiorilor săi, cărora el le era în subordonare absolută, şi-i cereau să plece mâine. Eu i-am cerut să ia cu el perlele la Saint Petersbourg şi de a face acolo operaţiunea, însă m-a refuzat. Eu i-am cerut lui atunci de a nu-mi da tezaure, comori terestre ci doar de a mă face să pot comunica cu cele mai înaltele spirite. El mi-a dat următorul răspuns: "Înainte ca Hristos să se manifeste ca un profet, sau, cum vă spun, înainte de a-şi asuma misiunea de salvator, ispititorul l-a suit pe acoperişul Templului şi l-a ispitit cu bogăţiile acestei lumi. Acestea nu au avut nici o influenţă asupra sufletului meu neprihănit, şi abia mai târziu, numai după această încercare, prin care el a adus prin miracole fericirea în lume. La fel ca şi în cazul lui, înainte ca lucruri importante să vă fie încredinţate, voi trebuie să fiţi testaţi prin bogăţiile terestre, pământeşti. Rezistaţi tuturor acestor tentaţii şi abia numai după aceea Marele Arhitect vă va permite să intraţi pe drumul, pe calea misticismului şi vă va dirija paşii: după care vă veţi putea înălţa pentru binele miilor celor mulţi."

Ea asista la reuniunile sale zilnice cu discipolii săi pe care ea le descrie astfel: *"Cagliostro se aşeza la o masă mare, noi jur împrejurul lui şi încercam să luăm notiţe în timp ce el vorbea. El vorbea cu convingere şi pasionat, chiar dacă el nu ajungea să se exprime cu claritate în nici o limbă, galimatismul său (vorbirea confuză şi încurcată) făcea o mare impresie asupra noastă, prin aerul misterios şi prin convingerea sa, el ştia să dea greutate celor mai banale şi cotidiene subiecte. Însă foarte adesea ajungea să spună lucruri în întregime plate. Cum eu l-am făcut să observe această contradicţie, el mi-a spus că trebuie să ţinem cont de*

faptul că el trebuie să pună mereu la încercare spiritul şi caracterul discipolilor prin lucruri foarte variate."

Dar înainte de toate, ea dorea foarte tare să comunice cu fratele său şi nu a ezitat să-l întrebe pe Cagliostro: *"Eu am vorbit adeseori cu de Cagliostro despre comunicarea cu spiritele, despre apariţii, miracole, forţa rugăciunii, puterea pe care Apostolii le aveau pentru a face miracole şi eu am auzit de la el multe lucruri minunate. Eu i-am povestit lui, de asemeni, că după moartea fratelui, lumea cealaltă nu mă interesează decât foarte puţin şi că numai ideea de a face bine celor mulţi îmi făcea viaţa mai suportabilă. În modul cel mai sincer eu i-am spus lui că eu am încercat să intru în comunicare cu spirite şi că eu am petrecut nopţi întregi în meditaţii şi rugăciuni în cimitir pentru a obţine apariţia mult iubitului meu frate. Dar Providenţa nu a vrut să-mi dea această fericire. Eu i-am spus lui că sper că el îmi va îndeplini ceastă dorinţă, ca cea mai mare dovadă ce el va putea să-mi arate sentimentele sale faţă de mine va fi aceea de a mă pune în contact cu fratele meu. Aici, Cagliostro mi-a răspuns că el nu are nici o putere asupra celor morţi. Există doar spirite intermediare ale Creaţiunii, acestea sunt cele care au fost astfel create, cum spune scriptura, pentru a fi în slujba (serviciul) fiinţelor umane, care lui i se supun. Se poate pentru cei care - după ce ei au făcut un lung drum pe calea sfântă a misticismului – să intre în contact cu spiritele superioare, dar el nu are puterea de a provoca, de a produce viziuni pentru persoane adulte. În plus de asta, nu este permis niciodată să faci o invocare printr-o simplă plăcere, toană. Sunt necesare motive, raţiuni importante pentru a justifica în faţa Superiorilor săi un asemenea fel de acţiune şi de a avea în stăpânire spirite cooperante.*

Dacă aceasta este făcută numai pentru a satisface o curiozitate sau din orgoliu, pentru a arăta grandoarea sa, demonii, adică spiritele care pândesc să tenteze, să ispitească pe indivizi, cum este scris în Scriptură, se strecoră, se fofilează printre îngeri şi la

urmă se poate ca lui să i se întâmple ceea ce i s-a întâmplat lui Schröpfer care a abuzat de puterile sale iar demonii l-au zăpăcit într-atât că el s-a sinucis. Aici eu i-am făcut observaţia că aceasta nu era un lucru prea inteligent din partea demonilor; în loc de a-l ucide, ei puteau face dintr-un om ca Schröpfer unul dintre ei (de-al lor) şi să-l utilizeze pentru rele scopuri. Cagliostro mi-a aruncat o privire pătrunzătoare şi mi-a spus pe un ton grav: 'Dacă îmi spuneţi aşa pentru a vă bate joc de mine sau a mă lua în râs, nereflectând asupra vorbelor ce-mi spuneţi, nu meritaţi nici un răspuns din partea mea. Iar dacă, totuşi, este o critică subtilă prin care mi-a fost pusă această întrebare, trebuie să vă spun dvs. îndoiţi-vă atunci când eu nu voi mai fi acolo întotdeauna căutat pentru orice şi de către oricine!"

Hristos le-a spus discipolilor săi: Eu am multe lucruri a vă spune, dar voi nu veţi suporta să le auziţi. Căci ce este deci căderea în păcat a Evei, dacă nu o parabolă magică pentru a ne arăta nouă cum curiozitatea, vanitatea şi dorinţa de a avea puterea ce poate să ne aducă nouă nefericirea până la peste a mia generaţie? Calea magiei ce dvs. vreţi să a căpătaţi şi în care dvs. să fiţi iniţiată prin acceptarea dvs. ca soră a Ordinului nostru, este foarte periculoasă. Iar dacă aceasta nu este dorinţa de a face binele pe care dvs. îl iubiţi prin misticism, nu veţi ajunge prin asta prea departe. În caz contrar nefericirea temporară şi eternă vor fi destinul dvs.'

Eu l-am asigurat atunci că doar dorinţa mea de a mă perfecţiona este atât de posibilă pentru a face bine omenirii, conform modelului lui Hristos, mă făcea să merg pe această cale. 'Bine', spuse el, 'eu nu sunt complet convins de puritatea şi sinceritatea intenţiilor dvs. , însă eu voi şti în câteva ore de la Superiorii mei, ceea ce dvs. gândiţi cu adevărat şi atunci eu vă voi purta mai departe pe calea misticismului. 'A doua zi, Cagliostro mi-a spus că Superiorii săi l-au asigurat că intenţiile mele de a mă dedica magiei sunt nobile şi că eu voi ajunge foarte departe în

această înaltă ştiinţă, dacă voi urma pe Superiorul meu cu acelaşi zel şi încredere. Însă că trebuie lui să-i promit că-i voi arăta o încredere oarbă, fără limite şi-i voi urma cuvintele şi indicaţiile sale iar el îmi va arăta pe întreaga durată a sejurului său de aici cele mai mari dovezi ale atenţiei şi grijii sale. Eu i-am răspuns că în 'fără limite' trebuie inclusă condiţia de a nu-l urma atunci când raţiunea, judecata mea îmi indică că este vorba de ceva ce este contrar datoriei mele sacre şi că Dumnezeu însuşi nu mă poate determina să acţionez împotriva principiilor mele referitoare la bine şi la rău. 'Foarte bine, dar dacă Dumnezeu însuşi se prezintă în faţa dvs. şi vă cere să sacrificaţi ceea ce aveţi mai scump, aşa cum el i-a cerut lui Abraham de a sacrifica unicul său fiu?'

Am reflectat un pic, m-am chestionat şi nu am putut decât să-i răspund lui cu toată sinceritatea că: 'Nu, dacă eu eram în locul lui Abraham eu n-aş fi sacrificat pe fiul meu şi i-aş fi spus: O Doamne Dumnezeule al meu, omoară-mi tu copilul meu printr-un trăsnet dacă tu vrei asta, cere-mi mie orice alt sacrificiu şi eu îl voi face bucuros, dar în acelaşi timp nu-mi cere să-mi ucid pe cei mai răi duşmani ai mei, înainte ca eu să-i găsesc vinovaţi pentru a fi omorâţi. La acestea Cagliostro mi-a zis: 'Din răspunsul dvs. eu trag concluzia că principiile şi fermitatea dvs. vă fac capabilă de a vă consacra cu determinare misterelor sacre, deoarece dvs. veţi rezista demonilor şi nu veţi cădea în magia neagră. Eu sunt sigur că veţi reuşi să obţineţi înalte puteri prin aspiraţiile dvs. spre perfecţiune, precum Hristos şi Apostolii; dvs. veţi avea de asemenea puterea, ca şi Tatăl Ceresc care printr-un cuvânt 'spirit mincinos' a făcut să cadă mort la pământ pe cel care făcea omenirea să sufere şi care lucra în direcţia opusă celei a Supremului Creator al lumi. Totuşi, cu anticipaţie, pentru a vă conduce pe dvs. mai repede spre misterele sacre, eu vă voi da începând cu această noapte un vis magic care vă va procura indicaţii importante prin spiritul fratelui dvs. Trebuie, doar numai să mergeţi să vă culcaţi având ferma hotărâre de a-i vorbi,

imediat ce el vă va apărea în vis. Eu am pus tatălui dvs. o întrebare, printr-o scrisoare sigilată, la care aştept răspuns, pe care dvs îl veţi primi în vis. Amintiţi-vă bine, mai ales, că trebuie să reţineţi foarte bine, exact conversaţia din vis ce veţi avea cu fratele dvs'

Seara, când eram reuniţi la unchul meu, Cagliostro mi-a vorbit mult despre magie şi despre diferitele sale ramuri. Înainte de a pleca, el ne-a luat de mână, pe mine şi pe tatăl meu, i-a dat tatălui meu un document triunghilar sigilat cerându-i de a promite că nu va desface, că nu va rupe sigiliul decât numai după ce eu voi fi avut visul şi-i voi fi povestit ce am discutat împreună în vis. Înainte de a ne părăsi casa el mi-a indicat ca, înainte de a mă băga în pat, să-mi amintesc cu calmitate tot ceea ce s-a petrecut în timpul zilei şi de a mă ruga cu intensitate. Spunând toate acestea el s-a despărţit de noi şi a plecat.

Retrasă în camera mea, eu am refăcut în gând în toate amănuntele, tot ceea ce el îmi spusese şi m-am culcat rugându-mă cu intensitate, dar somnul nu-mi venea deloc şi gândurile, unul după altul m-au tulburat toată noaptea. Se făcuse dimineaţa fără ca eu să fi putut dormi măcar o singură clipită. Atunci când am mers la Cagliostro, dimineaţă, l-am găsit cu câteva persoane din grupul nostru şi i-am povestit imediat ce s-a petrecut. El mi-a răspuns că eu trebuie să fiu mai calmă şi să nu mă las pradă agitării de dorinţa de a-l visa pe fratele meu. Mi-a recomandat să aştept cu mai mult calm visul meu. În noaptea următoare eu am încercat din toate forţele mele de adormi pentru a avea acest vis atât de mult dorit de mine, dar imaginile foarte vii şi gândurile apăreau una după alta fără ca somnul să vină. Speranţa şi dorinţa de a intra în comunicare şi legătură cu spiritele îmi dădea fiori reci, frisoane; dorinţa de adormi şi lipsa somnului mă nelinişteau, atunci am început să mă rog iar sufletul meu era liniştit, însă aceasta era tot căci somnul nu venea deloc.

Dimineaţă, atunci când am mers la Cagliostro i-am spus direct acestuia că eu nu am fost în stare să adorm. Mi-a răspuns pe un ton brusc, că el nu mă credea înzestrată de la natură spre misticism şi că eu nu trebuie să mă mai aştept că voi avea acest vis. Aceasta m-a rănit profund, însă nu i-am spus nimic.

Abia după aceacea, mai târziu aveam să aflu că el îi spusese tatălui meu şi lui X că el uitase să vorbească în aşa fel încât să-i poată permite mentalului meu de a se linişti, pentru a îndepărta aşteptările mele pentru a vorbi în vis cu fratele meu şi că el spera că-mi va da acest vis magic în noaptea următoare. În această zi el a vorbit cu mine mai puţin decât o făcea de obicei. La despărţire, el a fixat o întâlnire pentru a doua zi la ora 9 cu Domnul von Howen, Domnul von Korff, cu unchiul meu, cu tatăl meu şi cu X. Dându-mi liber, separându-se de mine, mi-a spus că pot să particip şi eu, de asemenea, chiar dacă Barba Jovis[151] nu este un subiect pentru mine, însă că el doreşte ca eu să văd tot şi să mă familiarizez cu toate lucrurile ştiinţei oculte. Ne-am despărţit şi abia în patul meu am citit câteva pagini din Swedenborg ca să pot adormi. Către miezul nopţii eu am avut vise mai teribile, angoase, transpirări, palpitaţii ale inimii şi convulsii ale membrelor, sfârşind cu a nu mă mai putea da jos din pat rămânând fără puteri, epuizată. În momentul în care eu am vrut să mă dau jos din pat dimineaţă, eram aşa de slăbită că abia am putut să mă întorc în patul meu dintr-o parte pe cealaltă. Am recăzut într-o stare de semi-trezire, pe jumătate adormită având teribile angoase din care m-am trezit ţipând. Când, dimineaţă, lumea convocată s-a strâns la Cagliostro, acesta le-a spus lor că nervii mei şi psihicul meu erau prea slabi pentru ca el să poată să-mi dea acest vis magic fără a-mi pune viaţa în pericol.

El trimisese spiritele sale cele mai puternice pentru a acţiona asupra mea şi pentru a mă pregăti pentru convorbirea în vis cu

[151]Barba Jovis este numele unei plante medicinale (Anthyllis barba-jovis), ca şi de asemeni numele unui remediu preparat de Cagliostro, având un efect antibiotic.

spiritul fratelui meu, însă corpul, trupul meu era construit de o aşa manieră încât la fiecare invocare eu să am visele cele mai incoerente iar acum, după cele raportate de spiritele sale, eu eram epuizată şi mă simţeam mai rău. Dacă continuă aceste acţiuni ale sale, corpul meu va fi complet distrus. El a trimis pe un respectabil Domn, X să mă vadă şi a dăugat: 'Dvs. mergeţi, o s-o găsiţi în pat, simţindu-se mai rău, iar după cele ce-mi spun spiritele mele, completamente incapabilă de a veni aici. Dar răul acesta al ei nu va avea nici o consecinţă şi ea se va simţi mai bine începând din această după-amiază, către orele trei. Nu-i spuneţi ei nimic despre faptul că eu sunt în curs de a vă spune şi acţiona ca şi cum dvs. nu aţi şti nimic despre starea ei rea.

Spuneţi-i ei numai că eu sunt foarte mirat că ea nu a putut veni, deoarece ea mi-a promis că va fi aici la orele 9 ale dimineţii. X a venit la mine şi aşa cum Cagliostro îi spusese lui, el m-a găsit în pat, incapabilă de a mă ridica şi a mă da jos. El a făcut ceea ce Cagliostro îi ceruse şi a adăugat că se va reîntoarce după amiază şi că trebuie neapărat să rămân calmă şi că el va scuza în faţa lui Cagliostro absenţa mea. La puţin timp după plecarea sa eu am căzut într-un somn dulce şi liniştit, iar pe la orele 3 am putut să mă dau jos din pat pentru a merge la biroul meu pentru a scrie. Către această oră Cagliostro a spus Domnului X: 'Mergeţi acum să vedeţi pe Doamna der Recke. O veţi găsi la biroul său şi simţindu-se bine. Conduceţi-o aici la mine, dar nu-i spuneţi nimic din ce v-am zis eu acum. X a venit la mine şi el a rămas mirat că m-a găsit aşa de bine şi scriind la biroul meu, ţinând cont că numai cu doar 6 ore în urmă mă văzuse întinsă în pat simţindu-mă foarte rău.

Cum eu mă simţeam bine, am mers împreună cu Domnul X la Cagliostro unde am găsit pe tatăl meu şi pe Domnul von Howen. Imediat după ce eu am intrat, Cagliostro mi-a întins mâna şi mi-a zis: 'Draga mea fiică! Ce noapte! Ai suferit, dar nu cumva aceasta s-a datorat şi din vina ta? Cum erai aşa de doritoare să vorbeşti

în vis cu spiritul fratelui tău a trebuit ca eu să apelez la toate puterile mele pentru aţi îndeplini dorinţa. Numai dacă ai fi avut nervii mai tari şi nu o aşa mare dorinţă de a te revedea cu fratele tău, eu puteam să fiu capabil a-ţi da acest vis prin care să te apropii de scopul tău şi să-ţi fie permis a privi mai în profunzimea misterelor sacre. Dar lucruri stând aşa cum stau, trebuie ca noi să revenim la ritmul obişnuit. Iar dacă, totuşi, nu-ţi temperezi zelul tău, cu capacitatea pe care tu o ai, tu nu-ţi vei atinge ţelul. Trebuie să te avertizez. Spiritul lui Anachiel, pe care eu ţi l-am asociat pentru a te veghea începând din momentul intrării tale în acest grup şi pentru a mă informa pe mine despre gândurile şi acţiunile tale, mi-a spus că tu eşti atinsă de misticism din durerea morţii fratelui tău, aceasta durere este cea care a plantat în tine primele seminţe ale înclinaţiilor tale spre magie. Spiritele cele bune nu au ajuns încă a vă influenţa pentru că dvs. nu iubiţi magia pentru ea însăşi, ca magie, nu o căutaţi pentru a avansa şi căpăta puteri de a ajuta milioanele de oameni fără a face deosebiri între ei, ci pentru că moartea v-a răpit ceva de care sufletul vostru era mai legat şi pe care-l îl voiaţi să-l rechemaţi iar. Cu toate acestea, în această seară vei participa la o şedinţă magică care te va ajuta, sper eu, să te obişnuieşti în mod gradat cu magia."

În fapt Eliza va participa la numeroase şedinţe de magie şi va primi până la urmă un mesaj de la fratele său.

Dar acesta va fi şi momentul din care ea va începe să se îndoiască de Cagliostro. Iată pentru ce : *"În plină desfăşurare a operaţiunilor, mătuşa mea a cerut fiului său să meargă în încăperea alăturată şi să verifice dacă toate uşile sunt bine închise. 'Ce-aţi făcut, pentru numele lui Dumnezeu?' stigă atunci Cagliostro cu o voce aşa de puternică că te făcea să te miri de puterea ei. 'Opriţi-vă imediat, nu mai mişcaţi, sunteţi în cel mai mare pericol şi eu de asemeni odată cu voi!' Şi el a redublat tropăiturile sale şi a stigat cu o voce teribilă cîteva cuvinte*

necunoscute, după ce el a desenat cu pumnul tot felul de figuri în aer şi ne-a înconjurat cu un alt cerc desenat în jurul nostru. A rămas în picioare în cerc şi ne-a zis nouă că o mare nenorocire ne aşteaptă dacă vreunul dintre noi încearcă să se mişte sau să spună un singur cuvânt. La sfârşitul ceremoniei el a certat, a reprimat prin vorbe foarte tari pe verişorul meu de a fi spart (ieşit din) cercul de protecţie şi dintr-o dată acesta s-a prăbuşit la pământ într-un soi de convulsii. Noi am încercat să-l reanimăm iar când acesta şi-a revenit, Caliostro ne-a spus nouă să rămânem calmi şi serioşi. Ne-a explicat atunci că leşinul s-a produs din cauza demonilor, deoarece verişorul meu ieşise din cercul magic care ne proteja. Atunci când eu i-am spus lui Cagliostro că pentru mine este complet de neînţeles cum un simplu cerc făcut cu pumnul să aibă această putere el mi-a răspuns: 'Acţiunea de a iubi este prin ea însăşi, deasemenea inexplicabilă. Însă cercul magic şi puterea sa pot fi înţelese numai de către cei care prin acest mijloc controlează pe demoni.'

Explicaţia aceasta nu a prea ajutat la nimic, însă eu mi-am zis că eu o voi putea înţelege puţin mai târziu, după ce eu voi fi progresat în această ştiinţă. Mai era, de asemeni, un alt lucru care mă îndepărta de această ştiinţă. Cagliostro a utilizat puterile sale pentru a vătăma şi i-a provocat suferinţă Domnului NN. Eu am avut impertinenţa de a-i cere să se explice. El m-a bătut uşor pe umăr şi mi-a spus: "Iubită creatură cu o mare Inimă bună, cât de puţin cunoaşteţi despre datoria şi poziţia unui adevărat magician. Eu şi ceilalţi care sunt ca mine nu ne aparţinem nouă înşine aşa ca oamenii obişnuiţi. Noi suntem subordonaţi şi unui superior căruia îi datorăm o completă obedienţă, supunere. Iar dacă veţi şti cât inima mea sângerează că fac pe semenii mei să sufere, însă atunci când mă gândesc că fac asta pentru a salva ţări sau popoare întregi şi că poate, însuşi cel care suferă că acesta este salvat, eu am curajul de aduce la bun sfârşit ceea ce superiorii mi-au cerut. Cu atât mai mult că dvs. , dragul meu

copil, nu vei avea capacitatea de a te disciplina şi a te controla pentru adevăratul bine făcut semenilor tăi, tu rămânând cantonat în antecamera magiei şi nu vei intra niciodată în sanctuarul ei. Eu am continuat: 'Binevoiţi să mă iertaţi, dar am să vă mai pun o întrebare'. 'Spuneţi deci!', răspunse el. 'Mi se pare că dvs. ziceţi, şi cu o privire triumfantă, că dvs. aţi pedepsit pe domnul NN şi l-aţi făcut bolnav cu ajutorul spiritelor dvs. Sunt acestea fapte demne de un amic al omeniei, al omenirii?''Eu vă credeam că sunteţi mult mai profund. Voi putea eu rămâne totdeauna pe aceiaşi poziţie, voi avea aceeaşi părere? Că nu voi fi eu obligat de a-mi asuma caractere diferite pentru a preda în învăţarea, educarea copiilor mei?' Dar pentru ce aveţi dvs. nevoie să faceţi aceasta, dacă puteţi să ne cunoaşteţi gîndurile cu ajutorul spiritelor ce vă sunt subordonate?' 'Copilul meu, vorbeşti precum un orb cuprins de mânie. În fiecare zi la o anumită oră, ceea ce se întâmplă, şi chiar în acest moment eu pot să realizez anumite operaţiuni magice şi îndatoriri foarte dificile şi importante ce-mi sunt atribuite. Dintre voi nu sunt decât trei care sunt vegheaţi de spiritele mele. Ceilalţi, eu trebuie să-i pun la încercare în viaţa socială pentru a testa capacitatea inimii lor şi a spiritului pentru a-i plasa în sfera de acţiune proprie lor. Ca voi să nu fiţi observaţi de spiritele mele, ceea ce eu vă spun astăzi ar trebui să dovedească atenţia mea faţă de voi. Deoarece după îndrăzneala de a-mi vorbi şi sentimentele umane pe care le exprimaţi atât de direct, eu aş putea presupune că în voi se află capacităţi magice ascunse."

Povestea cercului magic mări îndoielile Elizei. Mai ales că în timpul unei alte şedinţe, Cagliostro făcu exact contrariul a ceea ce el exprimase atât de clar: *"Cagliostro a făcut acelaşi experiment cu uşile zăvorâte. Dar în mijlocul invocării, el a cerut Domnului von Howen de a-şi părăsi locul său şi a se aşeza în genunchi în faţa sa. Apoi a întrebat pe copilul-porumbel: 'Cine a apărut acum?' Iar copilul a spus: 'Domnul Howen care este în*

genunchi'. Cagliostro dădu ceasul său Domnului von Howen şi întrebă: 'Ce vezi tu acum? 'Copilul răspunse: 'Howen care ţine ceasul'. Eu trebuie să fac observaţia că copilul se afla în altă încăpere înapoia unui paravan şi el nu putea să vadă ceea ce se petrecea în încăperea în care noi ne găseam. Şi cu toate acestea au avut loc numeroase lucruri care m-au orbit, mi-au luat ochii în această şedinţă. În primul rând, eu cred că nu el nu avea suficiente motive pentru a face o invocare. În al doilea rând Domnul von Howen spărsese cercul magic pentru a se duce mai aproape de Cagliostro şi aceasta fără nici o rea consecinţă asupra lui.

Toată această poveste, apariţia, ceasul, nu părea să fie o magie. Eu i-am prezentat îndoielile mele lui Cagliostro, care mi-a spus: 'dvs. judecaţi, rezonaţi totdeauna ca un orb care vorbeşte de culori. Eu trebuie să vă spun că atât timp cât vă aflaţi într-o ante-cameră a ştiinţei sacre, veţi găsi multe lucruri inexplicabile. Cât despre cercul magic pe care Domnul von Howen l-a depăşit, eu pot să vă spun că aceasta era prevăzut încă de la începutul şedinţei de astăzi. Eu am dreptul de a schimba regulile. Eu am cerut spiritelor în momentul invocării de a veghea cu atenţie asupra Domnului von Howen atunci când el sparge cercul. Dar eu nu pot să vă spun dvs. motivul pentru care eu am permis Domnului Howen de a face aceasta; ceasul pe care eu i l-am dat este un ceas magic care fixat la orele şedinţei în care Hanachiel şi Gabriel veghează asupra efectului pe care superiorii mei doresc ca ea să aibă loc. Dar atunci când spiritele bombăne în jurul meu în momentul invocăriilor eu nu sfătuiesc pe nimeni să se atingă de acest ceas fără să fi fost dinainte pregătit pentru aşa ceva. Eupot , de asemeni, să citesc în sufletul celui care ţine ceasul, mult mai clar decât în sufletul celorlalţi.'"

Dar testele nu erau terminate pentru Eliza: *"La cîteva zile după aceea, Cagliostro împreună cu soţia sa, unchiul meu, Domnul von Howen, Domnul von Korff, tatăl meu şi cu mine mersesem la*

Wilzen la unchiul meu acasă. Cagliostro m-a luat în caleaşca sa şi mi-a vorbit despre magie. Aceasta va instaura în mine un soi de încredere în caracterul său moral, deoarece trebuie să recunosc, că începusem să am îndoieli asupra acestui subiect. Cu ocazia aceasta el mi-a dat lămuriri asupra a o mulţime de lucruri, pe care mi le refuzase până în acel moment, şi trebuie să mărturisesc că a sa cunoaştere a naturii umane m-a mirat mai mult decât experimentele sale magice. Însă, mai trebuie să povestesc un incident. În timpul conversaţiei, el mă întrebase ce gândesc eu despre Domnul Z, dacă eu nu cunosc cumva mai mult pe acesta şi dacă eu pot să-i povestesc câteva detalii despre viaţa acestuia. I-am răspuns că eu cunosc prea puţin pe domnul Z şi nu-i pot lui răspunde la întrebare. Dar eu însă ştiam anumite lucruri despre Domnul Z care putea să-i facă lui duşmani, dar în acelaşi timp eu ştiam foarte bine, că exceptând un cuplu de prieteni ai mamei mele, nimeni altcineva nu cunoştea aceasta.

Mama mea îmi încredinţase acest secret, punându-mă să-i promit că nu-l voi povesti nimănui. Cagliostro mă privi drept în faţă şi spuse: 'Deci tu nu cunoşti nimic despre Domnul Z, nimic ce mă poate ajuta să-mi fac o idee asupra caracterului şi sorţii sale, pe care eu doresc atât de mult să le cunosc. ' 'Da, în fapt, Z îmi este prea puţin cunscut', spusei eu. Auzind aceasta Cagliostro izbucni: 'Şarpe ce eşti, pe care eu te-am hrănit la sufletul meu. Tu nu-mi spui adevărul! Jură, jură-mi că tu nu ştii nici un detaliu despre viaţa lui Z care nu este cunoscut decât de alte 3 persoane în afară de tine!' Mărturisesc că mă găseam într-o mare dilemă. Am rămas mută pentru cîteva momente reflectând să găsesc o soluţie care să nu-mi încalce mie principiile. Cagliostro mă privea cu mânie şi-mi spuse: 'Ipocrito ! La ce te gândeşti tu în acest moment? Răspunde-mi! Deci nu ai nimic a-mi spune despre domnul Z?' Eu i-am răspuns atunci lui cu aerul cel mai serios: 'Domnule conte, comportamentul dvs. mă nelinişteşte. Eu nu ştiu pentru ce dvs. jucaţi acest rol, având în vedere că noi suntem

singuri, doar eu şi dvs. , si că, după ce îmi spuneţi, eu am observat prin spiritul dvs pe Hanachiel. Eu nu am făcut nimic pentru a-mi fi ruşine în ochii Celui care vede tot, care-mi citeşte până şi gândurile cele mai ascunse. Deci eu nu am nici o frică de a fi investigată de Hanachiel, chiar dacă el, în bun spirit, ce este, citeşte în inima mea. Iar dacă nu este aşa, el poate să vă spună ce doreşte el. Eu am încredere în cel care este deasupra demonilor şi magicienilor şi sunt convinsă că El va triumfa asupra întregului existent în lume.'

Cagliostro mă privi cu blândeţe, îmi luă mâna şi-mi spuse: 'Dragă creatură, eu nu mă aşteptam la aşa ceva la vârsta ta. Îmi copleşiţi şi depăşiţi toate speranţele. Acum eu pot să vă explic totul. Superiorii mei mi-au cerut să te pun la încercare, ei mi-au spus că mama ta ţi-a povestit această poveste pentru a te ajuta să-ţi lărgeşti cunoştinţele tale despre natura umană. Dacă nu ai povestit acest secret, eu sunt îndreptăţit să cred să-ţi folosească în magie. Iar dacă vei avea neruşinarea de a jura în faţa mea că nu ştii nimic, atunci tu vei fi făcut primii paşi spre dificultăţi foarte mari şi eu sunt obligat să-mi retrag protecţia mea asupra ta. Dar, să nu mai vorbim, doar trebuie să-ţi repet că drumul magiei pe care tu vrei să avansezi, deoarece ai darurile spiritului şi ale inimii, este periculos. Dintr-o sută care s-au angajat pornind pe această cale, doar unul este cel care ajunge la sfârşitul ei, după ce a depăşit toate obstacolele şi nu a căzut în abis. Aici el a tăcut iar eu nu am mai spus nimic, toate acestea făcându-mă să reflectez profund. După câteva momente de tăcere, el mi-a cerut să nu povestesc ceea ce s-a petrecut altor fraţi şi surori ai lojei noastre, pentru că el avea îndreptăţite motive să le ascundă acestora faptul că el putea citi în sufletele altora."

Cagliostro nu părăsise încă localitaea Mitau când deja Elisa începuse a se îndepărta de el. Doar numai cuvântările legate de sexualitate pe are el le ţinea în faţa discipolilor săi erau cele care o

vor scandaliza pe Eliza şi-i vor înmulţi îndoielile asupra moralităţii lui Cagliostro.

"În ultima perioadă pe care el a petrecut-o la Mitau eu nu am fost mai neîncrezătoare în ceea ce-l privea pe el. Începusem să cred că el era în curs de a aluneca în magia neagră[152]*. În rugăciunile mele, eu rugam adeseori pe Dumnezeu să-l ajute a rezista tentaţiilor spiritelor cele rele şi de a ajunge la scopul său, fără a cădea în necromanţie (vrăjitorie, evocarea morţilor pentru aflarea viitorului). În acea perioadă el ţinea conferinţe pentru cel mai restrîns cerc al lojei noastre. Eu aveam permisiunea lui de a participa la acestea, fără însă a putea să iau notiţe. Una dintre aceste conferinţe distrusese încrederea mea în el. El vorbea acolo de capitolul VI al Cărţii lui Moise care conţinea învăţături demonologice care au indignat, au scadalizat simţul meu moral (este capitolul care vorbeşte despre amoruri dintre îngeri decăzuţi şi femei). Eu am declat tatălui meu că nu doresc să mai iau parte la acest gen de discursuri şi că eu pot să-mi folosesc mai bine timpul decât a asculta asemenea teorii. Dar tatăl meu insistă atât, că a trebuit să-i promit că voi continua să particip totuşi la ele. Apoi, la puţin timp după aceea, el a ţinut o conferinţă în care dădea instrucţiuni asupra a cea ce trebuia făcut pentru a aduce, a determina prin mijloace magice o femeie să fie iubită şi chiar să se culce cu un bărbat.*

S-a protestat atunci iar el a răspuns că ne pusese la încercare. Eu am fost revoltată, ultragiată şi am luat hotărârea fermă de a nu mai asista la niciuna din conferinţele sale, nici de a-l însoţi la Saint Petersbourg aşa cum el insistase. Pentru data imediat apropiată ce a urmat eu am rămas acasă, pretinzând că sunt bolnavă. Dar eu nu am fost suficient de tare. Consilierul aulic Schwander se îmbolnăvi şi nu va mai putea asista la reuniuni, dar el era pregătit pentru tot ce se putea întâmpla. Mi-a cerut să nu

[152] În fapt, aceasta reprezintă ceea ce psihologia modernă numeşte o proiecţie: ea atribuia lui Cagliostro ceea ce ea însăşi nu ajunsese să accepte. Indoiala este una dintre tentaţiile demonilor, afirmau toate tradiţiile spirituale ale Orientului şi ale Occidentului.

mă separ de grup, deoarece încăpăţânarea mea va putea să împiedece pe Cagliostro de a realiza promisiunile pe care el le făcuse. Prin urmare, la cererea lui Schwander şi la insistenţele tatălui meu eu am asistat la următoarea conferinţă, în care el dădea învăţăminte magice care au încălzit imaginaţia mea şi au retrezit în mine aspiraţiile spre lucruri supraterestre. Cagliostro, care se gândea poate că el a fost prea imprudent şi că el trebuia să recâştige încrederea mea, încercă să se justifice în privinţa acestei proaste înţelegeri, şi mi-a spus tot soiul de lucruri despre gândurile mele pe care el le ştia, spunea el, de la Hanachiel. Eu am fost din nou mirată de capacitatea sa de a citi în sufletele oamenilor. El se va jura în faţa mea că nu va cădea în magia neagră. El utiliză toată elocinţa sa pentru a mă determina să merg la Saint Petersbourg[153]*, dar eu i-am spus sincer, cu cea mai mare determinare că nu voi merge cu el şi cu soţia sa, deoarece îmi este prea frică de a mă trezi singură-singurea în străinătate cu un magician care poate în orice moment sucomba sub un atac al spiritelor cele rele. Însă eu i-am promis că imediat ce se va fi luat decizia ca ţarina Ecaterina a II-a vrea să devină protectoarea lojei de adopţiune pe care el voia să o instaureze la Saint Petersbourg eu, împreună cu tatăl meu, fratele meu şi sora mea vom veni acolo."*

La sfârşitul lunii mai 1779, Cagliostro pleacă spre Saint Petersbourg. El trecu prin Mitau în drumul său spre Varşovia, în martie 1780, dar nu a luat legătura cu discipolii săi courlandezi. Elisa nu-i va putea lui ierta aceasta. Câteva luni după plecarea sa, în 6 noiembrie 1779, verişoara Elizei, Anna Charlotta Dorothea din Medem[154] devine prin căsătorie Ducesă de Courlande. Alături de aceasta, Elisa se va lansa într-o carieră diplomatică şi politică şi va voiaja în Rusia, Polonia şi Germania. La Berlin mai ales, la Palatul de Courlande, este locul unde ea intră în cercul

[153] El avea nevoie de prezenţa sa pentru apropierea de Ecaterina a II-a.

[154] Era o femeie de o frumuseţe excepţională şi plină de spirit; care îşi ajuta mult soţul prin diplomaţia sa. După moartea ducelui de Courlande, ea se stabili la Paris şi devine metresa lui de Talleyrand.

raţionaliştilor germani[155]. Ea întâlneşte aici, de asemeni, pe Goethe, Friederich Schiller, Laurent Blessig, Christoph August Tiedge (care-i devine amant). Ea întâlneşte personal pe ţarul Alexandre Întâiul al Rusiei, pe Frederick William al III-lea al Prusiei şi pe Napoleon Bonaparte.

În 1782, Elisa va întâlni la Saint Petersbourg pe prinţul Poninski, care îl găzduise pe Cagliostro în Polonia şi vorbea împotriva lui. Ca urmare a acestei vizite şi a influenţei raţionaliştilor care o vor bascula dintr-o extremă în cealaltă, de la un misticism exagerat ea trece la respingerea a tot ceea ce nu poate fie explicat de logică şi de raţiune. Ea începe a retrăi amintirile sale şi de a căuta explicaţii pentru experienţele trăite în 1779 lângă Cagliostro. Aceasta este exact ceea ce el îi indicase să nu facă, să caute *de ce-urile pentru ce-uri* (cauzele cauzei) *"le pourquoi du pourquoi"*. Mai târziu, în timpul Afacerii Colierului, în 1786 ea citea întreaga serie de pamflete scrise împotriva lui: *"Cagliostro demascat la Varşovia*" de Moszinski, *"Scrisoare către Cagliostro şi Lavater"* de Mirabeau, *"Memoriile autentice"* atribuite marchizului de Luchet, "*Scrisoarea unei gărzi a regelui*", etc. Dar ceea ce o va întoarce definitiv împotriva Maestrului său a fost îndeosebi întâlnirea sa cu Friederich Nicholai la Berlin. Raţionalist recunoscut şi membru al Iluminiştilor din Bavaria (cum erau Mirabeau, Goethe şi alţii care au participat intens la această campanie împotriva lui Cagliostro), Nicholai avea cea mai mare casă a editurilor din Berlin. El o ajută pe Elisa să publice în mai 1786 o notă ostilă la adresa lui Cagliostro în ziarul Berliner Monatschrift.

Cagliostro refuză a crede că ea a scris împotriva sa şi-i transmite acest mesaj în scrisoarea către poporul englez: *"există în ziarul din Berlin din ultima lună mai, o scrisoare a Contesei de Recken, născută de Meden, care mă acuză de a fi atentat în timpul*

[155] Raţionalismul era un curent de gândire la modă îndeosebi în ţările germanice care se opuneau misticismului şi propăvăduiau superioritatea gândirii şi a logicii.

sejuruui meu în Courlande de a o fi convins, cu ajutorul unui şiretlic, prin care eu păream că sunt în faţa ochilor ei umbra fratelui său. Această scrisoare, dacă ea există cu adevărat, este cu foarte mare certitudine o scrisoare apocrită compusă de câţiva falsificatori în numele unei Dame respectabile din toate punctele de vedere; eu am în posesia mea o scrisoare pe care ea mi-a scris-o după depărtarea mea de Courlande şi în care eu mă bucuram din belşug de mărturiile afecţiunii sale, şi de stima sa, de regretele sale, că eu eram prea departe, de respectul său pentru mine. Această scrisoare, pe care eu o păstrez cu preţiozitate, va fi făcută publică dacă Doamna Contesă de Recken îmi permite să o livrez spre tipărire, sau dacă nu, ea mă pune în necesitea de a o face, printr-o dezavuare, pe care eu nu pot, şi nici nu trebuie să mă privească, să mă intereseze).”

Dar Elisa continuă dezvăluirile sale. În 1787 apărea prima sa lucrare literară, editată şi prefaţată de Nicholai : *“Povestiri despre sejurul făcut de celebrul Cagliostro la Mitau în 1779 şi operaţiunile magice pe care el le-a ralizat aici”* (“Nachricht von des berüchtigten Cagliostro Aufenthalte in Mitau im Jahre 1779 und von dessen dortigen magischen Operationen”). Raţionaliştii se bucurau că aveau o aliată atât de credibilă. Dar publicarea acestei lucrări are, de asemenea şi avantajele sale. Aceasta pentru că graţie acestor texte s-au păstrat fragmente inedite despre învăţămintele lui Cagliostro, despre maniera sa de a fi şi de a acţiona, şi de asemeni, o scrisoare pe care el a scris-o Elizei, semnată cu semnătura sa mistică (masonică), prin fraza: *“al vostru pentru totdeauna cel care vă iubeşte din toată inima sa”* şi cifrul, codul său: 1255[156]:

[156]1255 = abée. Aceasta a făcut pe Eliza să creadă (presupună) că el este agent al iezuiţilor. Este interesant de remarcat că în decursul voiajelor sale, el era, cel mai adesea etichetat ca find *străinul, adversarul, inamicul*. În regiunile Germaniei, unde această adversitate era alcătuită din catolici, în special de iezuiţi, era catologat ca iezuit. În ţările cu religie catolică, îndeosebi în Italia, unde *l’ennemi* era reprezentat prin epitetele (apostatele): protestanţi, luterani, anglicani sau prin franc-masoni, era respins ca fiind eretic, infidel, franc-mason. Şi unii şi ceilalţi se înverşunau împotriva lui din şi din motive foarte diferite în aparenţă. În realitate,

"Draga mea fiică şi soră, această scrisoare este o mărturie a consideraţiunii mele pentru voi, deoarece eu nu am scris niciodată, ca regulă generală, femeilor. Viitorul vă va da vouă dovada manierei mele de a opera.

În acelaşi timp, draga mea, să nu uiţi sfaturile şi dragostea mea fraternală. Tăcerea este cea care vă va conduce pe calea Sabinei şi vă va uni cu gloria celestă ca recompensă a meritelor voastre.

Trebuie să ştii, dragă soră, că eu voi fi, voi rămâne singurul, acelaşi pentru dvs. , şi voi face tot posibilul de a vă face să fiţi mulţumită, însă, cu condiţia să păstraţi secretul.

Fiţi ambasadoarea mea pe lângă tatăl dvs. , a mamei dvs. şi pe lângă sora dvs. şi spuneţi-le lor din partea mea tot ce inima dvs. vă inspiră.

Eu sper ca în viitorul apropiat să le îmbrăţişez în persoană.

Implorați pentru mine pe Marele Dumnezeu, deoarece eu mă aflu aici, cu soţia mea, sora dvs. dragă, înconjurat de duşmani şi stropit de amărăciuni. Însă trebuie să am răbdare pentru a combate ignoranţa profană.

Pentru moment eu nu pot să vă spun, dar vă voi spune în curând.

Eu închei trasmiţându-vă salutările soţiei mele, acealeaşi şi pentru toţi fraţii şi surorile. Mă opresc aici cu scrisul şi vă îmbrăţişez din inimă, la fel ca şi pe pentru toţi fraţii şi surorile. Nu mă uitaţi ut deus. Al dvs. pentru totdeauna, ce vă iubesc din toată inima."

În ciuda falsificatoarelor reflexii făcute în 1787, în momentul în care ea începea să caute *cauzele cauzei*, această lucrare confirmă profeţia pe care Cagliostro i-o făcea înainte de a părăsi localitatea Mitau.

"Trei săptămâni mai târziu, noi am plecat la Alt-Auz, unde Cagliostro voia să iniţieze pe soacra mea şi pe alte membre ale

---

motivele erau aceleaşi: prejudecăţile, frica de necunoscut, dogmele, fanatismul, faptul de a separa lumea în *ai noştri şi ceilalţi*. Ceilalţi devin în mod necesar depozitarii răului pe care nu-l pot accepta în ei înşăşi.

Lojei noastre de adopţiune, înainte de plecarea sa la Saint Petersbourg.

După ce noile membre ajunseseră în al treilea rang, mătuşa mea cerea lui Cagliostro de a permite lui X să participe la o invocare. Cagliostro se opuse la început, dar până la urmă a spus că el va face o invocare în prezenţa tuturor membrilor Ordinului nostru care-i va permite să decidă asupra vizitei sale la Saint Petersbourg şi asupra noastră. După ce noi ne-am instalat fiecare pe locul nostru iar copilul înapoia paravanului, el ne-a ţinut un lung discurs, ne-a cerut să ne păstrăm încrederea şi zelul nostru, el ne-a vorbit despre pericolele magiei ca şi despre influenţa benefică ce aceasta o are asupra întregii creaţii. După aceea el a început operaţiile sale obişnuite, exceptând faptul că el m-a adus în cercul magic, m-a pus în genunchi şi mi-a dat ceasul său magic şi privindu-mă cu insistenţă el i-a cerut copilului: 'Pe cine vezi tu acum?'

Copilul a răspuns că mă vede pe mine în genunchi, ţinând ceasul.

Spre deosebire totală de viziunilor sale obişnuite, copilul a văzut, de asemenea, o altă apariţie, un spirit necunoscut, îmbrăcat într-o lungă rochie albă, cu o coroană de aur pe cap şi o cruce roşie pe piept. Cagliostro a ordonat copilului să întrebe numele acestui spirit. Spiritul eşti tu. După câteva momente Cagliostro a întrebat: 'Ei bine, spiritul ţi-a spus numele său?'

Copilul: Nu

Cagliostro: De ce?

Copilul: Pentru că el l-a uitat.

La terminarea ceremoniei, Cagliostro ne-a ţinut un discurs şi ne-a spus: 'Unul dintre voi va fi pentru mine un Iuda, el mă va trăda şi el va încerca să mă vătămeze. Eu am aflat aceasta în momentul în care spiritul nu a vrut să-şi spună numele. Eu nu vă spun vouă cât de mult inima mea suferă din cauza acestei

descoperiri şi nici nu tremur de teamă pentru mine, ci pentru nefericitul care va fi un trădător pentru mine.

Eu voi regreta şi voi deplânge căderea sa în păcatul trădării, însă nu voi putea să intervin în favoarea sa. Iar pe voi toţi, cei care veţi rămâne în bine, să vă reuniţi rugăciunile cu a mea, pentru cel care acum este printre noi şi se apropie de distrugere şi să vă rugaţi, la fel şi pentru mine, pentru ca eu să triumf asupra atacurilor răului şi să pot fi capabil să pot face faţă aceluia care este în faţa mea."

Sarasinii

"Îl am pe Sarasin din Bâle, cel care îmi va da toată averea sa dacă eu aş vrea asta."
- Cagliostro despre Jacob Sarasin.

Într-adevăr, Jacob Sarasin a fost cel mai devotat discipol al lui Cagliostro. El l-a întâlnit în 1781 la Strasbourg, în urma unei teribile maladii ce ameninţa viaţa soţiei sale, Gertrude.

Jacob s-a născut la 26 ianuarie 1742 în familia unui bogat comerciant bâluez. Strămoşii săi părăsiseră Lorena în secolul al XVI-lea, fugind precum mulţi protestanţi francezi de persecuţiile catolicilor şi îşi găsiră refugiul în Elveţia. Familia sa avea o lungă tradiţie în industria textilă. După decesul tatălui său, în 1753, conducerea manufacturilor din Bâle revin lui Jacob şi fratelui său, Lucas (1703-1802).

Între 1762 şi 1769, arhitectul Samuel Wehnelts construieşte pentru ei în Bâle, casele gemene: Casa Bleu (albastră) şi Casa Albă[157].

[157] Casa Albastră (Blaue Haus sau Wendelstörferhof) era locuită de Lucas. Casa Albă (Weisses Haus sau Reichensteiner), astăzi 4 Martinsgasse era locuită de Jacob. Ea este în prezent sediul unei instituţii juridice a cantonului. Faţada principală a acestui magnific imobil este orientată spre Rhin şi marchează totdeauna cu amprenta ei imaginea oraşului.

La 8 ianuarie 1770, Jacob se căsătoreşte cu Gertrude Battier (18 decembrie 1752-26 ianuarie 1791), fiica unui bogat negustor bâluez. Din căsătoria lor se vor naşte 8 copii[158].

Foarte prezent în viaţa politică şi socială, Jacob era membru al Societăţii helvetice din Olten, al cărui preşedinte devine în 1794. În 1777, el crează cu Isaak Iselin, *Societatea pentru promovarea binelui non profit.* [159]

El este membru al Consistoratului Bisericii franceze din Bâle, în 1784, el este ales în Consiliul Primărie (Rathaus), apoi este numit judecător de apel, şi în 1798 devine membru al Adunării Naţionale Elveţiene.

"Sarasin cadetul", cum era el numit în Bâle pentru a-l distinge de fratele său Lucas, făcuse din Casa Albă şi reşedinţa sa estivală din Pratteln locul de întâlnire al spiritelor Bune (luminate). Printre obişnuiţii casei se numărau Lavater, ca şi de asemeni filozofi, scriitori, muzicieni şi teologi din mişcarea *Sturm und Drang*[160]. În Arhivele Sarasin din Bâle, o mare cantitate de scrisori dovedesc bogatele schimburi intelectuale dintre Jacob şi prietenii săi: scriitorul Christoph Kaufmann, scriitorul Johann Georg Schlosser (cumnatul lui Goethe), dramaturgul Gottlieb Konrad Pfeffel, filozoful şi juristul Isaak Iselin, teologul şi amicul intim al lui Lavater, Johann Konrad Pfenninger, pedagoguel Johann Heinrich Pestalozzi (unul dintre părinţii pedagogiei moderne), scriitoarea Sophie la Roche, Jakob Michael Reinhold Lenz şi Friedrich Maximilian Klinger (care erau fondatorii mişcării *Sturm und Drang* cu Goethe). Casa Albă găzduia deasemeni şi personalităţi

[158] Noi nu posedăm decât numele a 6 dintre ei: Félix (născut în 1771), Gertrud (născut în 1772), Susanna Katharina sau Suzette (născută în 1773), Esther (născută în 1775), Alexander (născut în aprilie 1782, şi al cărui naş de botez va fi Alexandre Cagliostro), un băiat născut în 1783, un băiat născut în 1785 şi o fată (născută în ianuarie 1788, care după toate aparenţele va primi prenumele de Serafina, în onoarea Contesei de Cagliostro).

[159] *Societatea pentru promovarea binelui non profit (Gesellschaft zur Beförderung des Guten und Gemeinnützigen).*

[160] Furtună şi Pasiune sau Elan. Această mişcare nemţească, în acelaşi timp şi literară şi politică, este considerată un precursor al romantismului. Ea se opunea ideilor enciclopediştilor, ale iluminismului şi ale au raţionalismului, promovând superioritatea sentimentelor, exaltând emoţiile în faţa raţiunii.

politice, precum împăratul Joseph al II-lea şi prinţul Henri al Prusiei.

Lucrând împreună cu Lavater şi Klinger, el îşi aduce contribuţia sa la o carte publicată în 1780: "Plimplamplasko, marele geniu "("Plimplamplasko, der hohe Geist"). Această lucrare, semnată de Klinger, era o satiră la adresa lui Christoph Kaufmann, unul dintre cel mai extravangand şi exaltat propagandist al aspectelor religioase din mişcarea Furtună şi Pasiune sau Elan *(Sturm und Drang).*

În Arhivele Sarasin din Bâle, numeroşi sunt cei care au încercat dovedirea preocupărilor lui Jacob: literare, filozofice, religioase şi sociale: "Mahomed, al său Coran şi paradisul său" ("Mahomet, sein Paradies und seinen Koran") scris în 1785, "Despre sistemul educaţional din cantoanele elveţiene "("Ueber das Erziehungswesen in den Schweizer Kantonen") scris în 1786, un poem în hexametru "Plimbare la Pratteln", însemnări de călătorii si chiar comedie, "Casa păcii".

În timpul copilărie sale, Jacob îşi rupsese gamba piciorului drept[161]. Iarna grea a anului 1754 i-a agravat fractura şi el avea măduva oaselor îngheţată.

Toată iarna el a avut dureri foarte mari ce-i făceau mersul şi deplasarea imposibilă, el îşi găsise un pic de uşurare în apele (băile) din Plombières.

Gertrude suferea şi ea de asemenea, de o teribilă maladie ce o ţintuia în pat încă din vara anului 1779. În cel de-al 2-lea capitol al acestei cărţi sunt redate detaliile despre maladia sa. Într-o scrisoare adresat lui Boyer nepotul, [162] Sarasin se referă la acest aspect şi

[161] Acest detaliu este interesant, căci un alt Jacob, patriarhul biblic pecetlui la fel întreaga sa viaţă, după ce s-a luptat cu îngerul. În hebraică, Jacob semnifică «cel care este protejat de Dumnezeu». Dincolo de lupta sa cu îngerul, Jacob este, de asemeni, cunoscut pentru visarea, iluzia sa, viziunea lui Echelle, cel care face conexiunea între Cer şi Pământ şi pe care îngerii urcă şi coboară. Această imagine simbolică, numită în acelaşi timp scara lui Jacob, este pe prima pagină a lucrării alchimice *Mutus Liber*.

[162] Scrisoarea lui Jacob Sarasin către Boyer nepotul, 26 decembrie 1783. Întrebarea publicată în această scrisoare este cea care a creat un mare scandal cu facultatea de medicină din Bordeaux. A se vedea şi capitolul II.

explică cum el petrecut mai mult de un an şi jumătate la Cagliostro, în Strasbourg:

"Scrisoarea pe care dvs. aţi adresat-o Domnului Jean Sarasin & fiul având ca subiect cura, tratamentul aproape de necrezut pe care respectabilul meu binefăcător Domnul Conte de Cagliostro l-a făcut vindecând-o pe soţia mea, mi-a fost remisă de către ei şi mă grăbesc să-i răspund cu dragă inimă, învăţând din anii de necazuri şi suferinţă prin care am trecut să compătimesc răul căzut şi pe capul altora.

Eu nu cunosc, Domnule, dacă dvs. aveţi în mână scrisoarea mea înserată în ziarul Journal de Paris. În această incertitudine eu vă trimit dvs.câteva exemplare, copii după scrisoarea mea originală care a fost mutilată de către jurnalist.

Vă asigur, Domnule, prin tot ce este sacru, că nu numai, că tot ceea ce am spus aici este adevărat, ci că eu nu am spus nici măcar cea mai mică parte din ceea ce eu voi avea îndreptăţirea şi voiam să spun, pe de o parte de limitările ce trebuie puse unei scrisori, iar pe de altă parte modestiei eliberatorului meu neavând aici obstacolele impedimentelor mele personale.

Starea soţiei mele era îngrozitoare, atât cât poate să desemneze cuvântul îngrozitoare. Starea sa rea data de mai mult timp în urmă. În ciuda tuturor îngijirilor, tratamentelor pe care i le-a am dat fără întrerupere, starea rea nu făcea decât să crească de la an la an.

Pe scurt, ajuns, în punctul în care eu făcusem o aşa slabă schiţă, proiect, întreaga artă medicală nu putea să mai facă nimic pentru ea, nici măcar chiar prin paleative. Eu am văzut-o cu ochii mei de 20 de ori gata a-şi da duhul şi confiscată de medicii săi, după cum cu toate consultaţiile, nu cunoştea, nu se vedeau absolut nimic pentru a o uşura. Unul dintre ei, un om, de altfel foarte doct şi consultat şi de străinătate, mi-a spus în mai multe rânduri, în durerea sufletului său sensibil, că el vrea să oprească pe toţi trecătorii şi le va cere lor sfatul în problema asta.

În această calamitate, Dumnezeu a vrut ca Domnul Conte de Cagliostro, acest om rar şi extraordinar să vină să sară în ajutorul meu. Eu m-am aruncat la picioarele lui, i-am implorat ajutoarele sale eficace iar el a binevoit să întreprindă această cură, acest tratament atât de dificil.

După ce a oprit în corpul său slăbit de boală şi de medici tot ce arta medicală stricase, el atacă boala ei şi după 4 la 5 luni i-a redat ei o sănătate la care nici cele mai importante dorinţe nu vor mai fi încercat să mai spere; atât de bine că, din acel moment ea, nu numai că nu a mai simţit nimic din stările ei rele, ci ea a avut de atunci două naşteri fericite la care incomparabilul nostru eliberator a avut bunăvoinţă să-i dea, de asemeni îngrijirile.

Cum prima sarcină a soţiei mele era declarată imediat după vindecarea sa, pe moment, eu nu am vrut să rămân la Bâle pentru că în incomoditatea ce-i dădea ei însăşi această stare în care se afla, nu era cazul să revenim la cursul, la practicile medicinei ordinare la al cărei atât de just titlu noi nu-l mai aveam decât o singură dată.

Eu am luat deci hotărârea de a mă stabili la Strasbourg cu toată familia mea şi în acea perioadă atât de dulce şi satisfăcătoare pentru sufletul meu în care am avut fericirea pentru care eu mă voi considera pentru eternitate fericit de a mă fi ataşat într-un fel atât de special de Domnul Conte încât eu am putut urmări pas cu pas curele şi îngrijirile sale pe care el le dădea pentru a uşura pe oamenii suferinzi.

Am asistat la toate audienţele sale şi prietenia sa paternală binevoind să mă susţină în mod continuu alături de sine şi să mă favorizeze cu instrucţiunile, indicaţiile sale, eu eram tot timpul în largul meu de a cunoaşte sublimitatea spiritului său şi excelenţa marii sale inimi.

Nu voi mai sfârşi domnule, dacă voi începe să vă citez dvs. exemple ale faptelor sale şi ale virtuţilor sale, dar eu nu voi încheia nici dacă eu voi începe să vă fac dvs. naraţiunea tuturor

vexacţiilor pe care răutatea, calomnia şi mârşăvia invidioşilor săi care i-au fost lui suscitate.

Nici de capcanele care lui să nu-i fi fost întinse, nici de piedicile care să nu-i fi fost puse marilor sale acţiuni, nici de falsităţile care să nu fi fost debitate împotriva sa.

Putea el fi mai liniştit şi mai respectat la Bordeaux şi mai ales putea facultea de medecină să fie mai puţin injustă faţă de el. Este, fără îndoială, mortifiant de a recunoaşte superioritateasa însă unde el nu făcuse vreodată nici o negaţie el îşi pleca capul.

Persoane de cea mai înaltă distincţie, toţi cei care guvernează şi care comandă vor fi pretutindeni, întotdeauna gata pregătiţi a face dreptate unui aşa eminent merit, dar poporul şi cei pe care-l ţin în buzunar au fost întotdeauna rău judecaţi de rarele virtuţi. Este prea departe de ei pentru a merge acolo dar aceasta oboseşte amorul propriu.

Aş vrea să vă vorbesc, Domnule despre toate celelalte binefaceri pe care eu le-am primit din mâinile ajutătoare ale Domnului conte de Cagliostro, de la cura făcută de el fiului meu bolnav de o boală de nervi, a cărei descriere ar părea o pură fabulaţie, o născocire, de sănătatea mea prosperă pe care tot el mi-a redat-o, fără de care eu aş fi fost de mult timp culcat în mormânt, despre tot binele ce-l face el aici în diferitele vizite cu care ne-a onorat pe noi, încât din toată plinătatea lucrurilor care în acest moment dvs. le găsiţi deosebit de interesante, dar de care te poţi îndoi unde se mai pot găsi altele asemănătoare, cel puţin nu se arată, nu apar aşa cum sunt în realitate, căci, de altfel treburileocupaţiile mele mu-mi permit astăzi de a-mi extinde dinainte vreun avantaj, deoare există în jurul nostru oameni răi pe care-i confundăm, medici care te oblig să taci, când scriu reţeta, că ei îţi sunt ţie de bună credinţă şi de suflet bun.

Acum, după ce v-am spus dvs. Domnule, mie nu-mi mai rămâne decât să vă fac complimente pentru faptul că doamna soţia dvs. a ajuns, a intrat pe aşa excelente mâini; Dumnezeu să le

binecuvânteze aceste mâini, vindecătoare de suferinţe ce eu n-am mai văzut vreodată. Relele, bolile de care eu v-am spus câte puţin, par mult mai puţin complicate de n-ar fi ale soţiei mele, dar asta nu mai are importanţă.

Doamna Boyer va fi vindecată dacă ea o vrea, este refrenul la tot ceea ce eu aş mai putea adăuga.

Cum eu sunt în relaţii continue cu ilustrul şi generosul meu binefăcător, i-am trimis prin acest curier informaţii despre această scrisoare neavând nici un fel de secrete faţă de el. Dvs. puteţi, fără dificultăţi, chiar să-i arătaţi lui, căci el ştie că este hazardul unei rău înţelegeri faptul care mi-a procurat onoarea corespondenţei dvs.

Prezentaţi-i lui vă rog omagiile mele iar dacă vă stă în puterea dvs. , aveţi la îndemână cuvinte pentru a exprima tot ce respectul, venerarea, ataşamentul şi recunoştinţa au mai mult adevăr şi mai multă inviolabilitate, faceţi-mi, vă rog favoarea de a-i spune lui, că niciodată, în această privinţă, inima mea nu este aşa de mulţumită, nici gura (cuvintele), nici pana mea.

Sunt invidios pe soarta dvs. de a fi în posesia prezenţei sale şi nimic altceva decât fericirea sa perfectă nu va putea vreodată să mă consoleze pentru absenţa sa.

Privitor la dorinţele doamnei soţia dvs. , eu mă gândesc că se vor îndeplini.

Vă rog să iertaţi, Domnule, scrisoarea mea care este confuză, dar eu o scriu în grabă pentru a nu vă face să aşteptaţi prea mult şi pentru a satisface dorinţa ardentă ce am de a ridica în toate ocaziile laude eliberatorului meu."

Întreaga familie se va reîntoarce la Bâle în 19 septembrie 1982. La 21 septembrie, Jacob scria lui Lavater:*"Graţie lui Dumnezeu, iată-mă ajuns acasă la mine, împreună cu soţia şi cu copii mei, cu toate bagajele, servitorii şi caleaşca mea. Ajutaţi-mă să mulţumesc Lui Dumnezeu şi servitorului lui atât de prost văzut, neapreciat şi nerecunoscut, Cagliostro, pentru tot binele ce eu l-*

am primit. Mi se pare că aceste 17 luni, atât de agitate nu au fost decât un frumos şi splendid vis, pe care dacă Dumnezeu o vrea, să-mi dea binele pentru restul vieţii mele eu socotesc că e bine să mi aducă şi cîteva lucruri care să mă trezească, să mă deştepte, pe de altă parte. Cagliostro nu mi-a părut niciodată aşa de mare ca în ultimele zile şi în momentul plecării mele."

Discipolii rămaşi apropiaţi lui Cagliostro vor informa cu regularitate pe Jacob şi Gertrude despre lucrurile ce se petreceau la Strasbourg. Se poate citi într-o scrisoare scrisă de Straub în 13 octombrie 1782: *"Mă grăbesc să profit de ocazia ivită prin întoarcerea Domnului Wieland din oraşul dvs. pentru a trimite din partea bunului şi iubitului nostru Maestru, cu binecuvântarea Domnului Dumnezeu al tuturor Dumnezeilor o casetă pe are el vă roagă să o acceptaţi din partea sa, ca o dovadă a prieteniei sale. Maman*[163] *vă transmite mii de sărutări, mii de dovezi ale prieteniei sale."*

Iar în 26 octobre 1782: *"Iubitul Stăpân şi draga noastră Maman se simte minunat acum. Stăpânul vă transmite mii de dovezi ale prieteniei sale şi vă dă binecuvântarea sa. El m-a însărcinat să vă spun că vă iubeşte, că vă îmbrăţişează şi că se gândeşte şi se va gândi mereu la dvs. Tot la fel de bine noi facem totul pentru asta, dar acest lucru nu ne poate înlocui iubitoarea şi nepreţuita dvs prezenţă."*

La 11 ianuarie 1783, în urma unei invitaţii pe care Cagliostro o trimisese lui Jacob şi Gertrude de a veni la Strasbourg, Straub scria: *"Sunteţi aşteptaţi aici, prea iubiţii mei prieteni, aşa cum evreii aşteaptă pe Mesia; fiecare zi este numărată. Veniţi deci pentru a zbura în braţele prieteniei."*

La Bordeaux, Cagliostro dovedeşte acelaşi ataşament faţă de Sarasini[164] : *"Exact în ziua primirii scrisorii dvs. eu am avut bucuria de a-l întâlni pe de Cagliostro la cumnata mea; i-am citit*

[163] Maman era Sarafina.
[164] Scrisoarea lui Boyer, Bordeaux le 6 ianuarie 1784, nr.1.

încântătoarea dvs. scrisoare şi văzui cu mare plăcere o inexprimabilă culoare în ochii lui lacrimile de bucurie şi recunoştinţă faţă de dovezile reiterate pe care dvs. i le dădeaţi prin sentimentele dvs. exprimate în scris.".

O aceiaşi afecţiune va apare şi în scrisoarea scrisă de Rey de Morande lui Jacob Sarasin[165]: *"Iubitul meu stăpân mă roagă să vă asigurcă, impresionat de grijile şi necazurile dvs. , şi de stânjeneala dvs pentru el, nu va şti cum să vă exprime dvs. cât este el de încântat de procedeele, căldura şi constaţa iubirii dvs. pentru el; care sunt termenii şi expresiile inimii sale, atât pentru dvs. cât şi pentru D-na Sarasin."*

"Domnul conte neavând timp, Doamnă, de a răspunde, acest curier al scrisorii pe care el vi l-a scris în 8 ale acestei luni m-a însărcinat de a vă ruga stăruitor să-l scuzaţi şi de a vă informa de toată dragostea ce lui i-a provocat scrisoarea încântătorului micuţului mezin Félix, pe care el îl îmbrăţişează cu toată dragostea sa. Eu aş fi foarte încântat, Doamnă să pot să vă îmdeplinesc dorinţele privind apropierea dvs. de Domnul conte în vecinătatea dvs. , dar dvs. nu trebuie să uitaţi cât sunt de impenetrabile proiectele sale. Eu nu ştiu decât că în privinţa asta el va fi, dar ceea ce eu nu ignor este că e posibil şi se poate adeveri ca sincerul său ataşament faţă de dvs. să nu fie cu nimic slăbit, micşorat de depărtare, nici de absenţă, lui i va face o foarte mare satisfacţie de a vă da arăta noi dovezi.

Cagliostro îi va vizita la Casa Albă de nenumărate ori. În martie 1783, el veni aici pentru a vizita cu Jacob pavilionul construit după indicaţiile sale la Riehen. Acest pavillon a fost construit în apropiere de Bâle, la ţară, pe un teren ce aparţinea prietenilor lui Sarasin, Domnii Bischoff şi Rittier. Se spune că el a fost făcut cu banii lui Sarasin, dar se vede dintr-o scrisoare[166] că de Cagliostro contribuia la cheltuieli: *"Dragă maestre, stăpâne, iubit*

[165] Scrisoarile lui de Rey de Morande, Bordeaux, 7 februarie 1784 şi 24 aprilie 1784
[166]Scrisoarea lui Straub către Sarasin, 30 avril 1783, nr. 14.

şi bun al meu amic, văd cu multă plăcere zelul şi grijile pe care tu le dai construcţiei sale, el mă însărcinează să vă dovedesc satisfacţia lui, vedeţi că depinde de mine să îndeplinesc această datorie. Vă trimit alăturat, dragul meu prieten, micul desen pe care mi l-aţi făcut în scopul de vă face să vedeţi în mod impus defectele Ochiului de vacă (bou), lăsând în grija dvs. să faceţi remediile convenabile ce se impun, astfel încât acesta să nu separe cu nimic viaţa de afară şi ca ceea ce este înăuntru să nu sufere deloc, nu numai ca planşeul care va putea fi ridicat un pic mai mult, cu condiţia ca aceasta să nu împedece cu nimic pe maestrul său de a plasa lucarnele convenabil ca să i se poata observa bine mijlocul.

Dacă el nu a făcut-o, este greşeala lui, în fine, dragul meu prieten, eu te rog mult să corijezi ce trebuie îndreptat şi tu vei avea în privinţa asta toată puterea. Dragul nostru maestru aprobă, în sfârşit, ca cele 4 braţe ale giruetei să fie puse cu literele iniţiale ale celor 4 puncte cardinale aurite, dar înainte de a o face, daţi-i în scris meşterului tinichigiu ceea ce l-am rugat mai mult, faceţi ca el să o facă dacă este rezonabil şi plătit înainte (imediat), încât aceasta să nu schimbe cu nimic costul înţelegerii, deoarece acest tinichigiu care este la fel de guraliv, linguşitor ca şi leneş se va baza pe asta pentru a mări tot preţul total al lucrării, după cum i este lăudabilul său obicei.

Şi dacă totuşi veţi vedea că se pierde în realitate la cost care este calculat la suma de 15 pentru 1600 de foiţe aurite de tinichea, direct date în aceste detalii, dragului stăpân şi mie, cu avizul dvs. asupra despăgubirilor pentru a acoperi, şi vom vedea ce va trebui să facem pentu a o susţine cu onestitate şi dreptate în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor, dar nu lăsaţi nimic a se înţelege tinichigiului care a fixat preţul său total final la 1483.

Maestrul spune că va fi inutil de a acoperi în foiţă de aur clopoţeii acoperişul pe dinafară, că nu se va vedea decât culoarea galben şi că el e satifăcut ca numai acolo să fie aurit. În rest,

dragul meu amic, eu nu-l apăr, dar aceasta va costa imediat mai mult, iar dragul maestru nu vrea să mai audă de asta. Mulţumiţi din partea contelui Domnilor Bischoff şi Rittier pentru complezenţa şi nerăbdarea lor în a dovedi prietenia lor faţă de d.-l conte.

Va veni o vreme când Dumnezeu şi iubitul maestru îi va despăgubi cu amploare nemăsurată pe cei care în timpul acestei vieţi nu au făcut decât să acţioneze. Deîndată ce aceasta va fi posibil, puteţi să daţi ordin fabricanţilor şi vânzătorilor de ipsos să înceapă livrarea; nu este vorba decât de a pune jumătate de deget de tencuială cu ipsos pe toate laturile tavanului din interiorul turelei, fără nici o sculptură, ornamentală în lemn sau baga; asta nu va costa prea mult, nici nu va dura mult ca să fie făcută, deoarece este esenţial ca lucrul să se petreacă atât de repede cum nu este de obicei ; în asta aici veţi fi liberi să decideţi singuri (comodum et incomodum).”

După întorcerea sa la Strasbourg, Cagliostro reiterează invitaţia Sarasinilor de a veni să-l visiteze, aşa după cum se poate citi într-o scrisoare a lui Straub, datată 3 aprilie1783: *“Eu nu ştiu, Domnule cher ami, dacă iubitul Maestru v-a scris sau nu, dar ştiu bine că el a anunţat pretutindeni, cu interesul care-i este propriu, apropriata dvs. sosire iar ordinele sunt date pentru a vă caza. Veniţi deci imediat, dar înainte ca dvs. să-i faceţi Maestrului serviciile ce vi le-a cerut prin amicul Ramond*[167]*. Daţi-ne, de asemeni, noutăţile despre gamba dragii şi iubitei noastre D. -ne Sarasin, dar acestea să fie cele bune. Sper că, de această dată, cel puţin, veţi putea să serviţi supa mea burgheză, noi vor pregăti asta la sosirea dvs. Iubitul Maestru vă recomandă să nu vă simţiţi jenat pentru venirea dvs. aici.*

Dar, vai!, din nou, afacerile nu-i vor permite lui Jacob să răspundă acestei chemări. Însă la 22 aprilie 1783, Gertrude merge singură la Strasbourg. Bucuria tuturor este imensă, după cum se

[167] Ramond de Carbonnieres, secretarul cardinalului de Rohan, despre care se va vorbi.

poate citi într-o altă scrisoare datată 23 aprilie 1783: *"Vă anunţ, dragul meu amic, cu cea mai mare satisfacţie fericita sosire a Domnei Sarasin în acest oraş. Am avut deosebita plăcere de a o îmbrăţişa şi de a afla noile voastre veşti ieri la ora 5 fără un sfert ale serii la Plobsheim, unde întreaga colonie bâlueză, oficialităţile Neuchâtel-lui şi discipolii iubitului Maestru o aşteptau. Noi am intrat în oraş într-o caleaşcă cu 16, 4 ori 4 cai flancată de8 cai de paradă (gală), însoţiţi de zgomotul şi tapajul pe care aceasta îl făcea şi-l va face mai cu seamă în momentul sosirii. Prietena noastră iubită s-a purtat admirabil, numai pentru ieri noi i-am făcut favoarea de a o lăsa să se culce la orele 10, ceea ce nu se va mai întâmpla şi astăzi, sau mai bine vă va spune ea pentru ce."*

În timpul şederii lor la Cagliostro, Jacob şi Gertrude învăţaseră să-i prepare principalele remedii, reţete: vinul Egiptean, picăturile galbene etc. Contrar celor scrise despe el, Cagliostro nu făcea un secret din aceste remedii, leacuri, însă încredinţase reţetele sale persoanelor din anturajul său. În jurnalul lui Jacob Sarasin, se află numeroase însemnări, note despre întâlnirile sale cu de Cagliostro (în loc de a scrie numele său el punea de fiecare dată câte o cruce.)

Reîntors la Bâle, Jacob va instala un laborator în locuinţa sa[168]. Numeroase referinţe despre aceste remedii, despre dificultăţile de a găsi anumite ingrediente, despre reuşite şi insuccese, despre prepararea mai mult sau mai puţin laborioasă se găsesc descrise în corespondenţa dintre Jacob şi discipolii strasbourghezi ai lui Cagliostro. Din aceste misive, se poate afla cum *copiii* lui Cagliostro schimbau între ei nu numai ingrediente şi experienţe, ci şi la fel remediile pe care ei le preparau. Se află, de asemeni cum de Cagliostro rămâne în legătură cu Jacob şi Gertrude prin scrisori. Atunci când Gertrude năştea din nou în decembrie 1785,

[168] El există în Muzeul Farmaciei din Bâle, instalat în casa locuită de Paracelsus, un pretins laborator alchimic al lui Sarrasin. Deasupra uşii se poate citi pe o mare plachetă: «*Aici a fost laboratorul lui Cagliostro la Jacob Sarrasin pentru a fabrica aurul. 1778.*» Nimic mai inexact, deoarece în 1778 Cagliostro nu cunoştea pe Jacob şi nici nu se afla în Bâle. Un crocodil împăiat este acroşat de plafon, pentru mai multă senzaţionalitate.

el îi indica ei o metodă pentru a se recupera rapid: *"Am primit cu onoare scrisoarea dvs. ,* scria Boyer[169] din Bordeaux, *prin are aflu cu mare bucurie despre fericita eliberare a Doamnei Sarasin care naşte la 17 decembrie; ea se vedea, după metoda contelui nostru, în situaţia de a ieşi în ziua sărbătoririi anului, eu vă aduc Domnule şi Doamnă sincerele mele felicitări. Sărbătoarea anului este o zi foarte memorabilă pentru mine-soţia mea dăruindu-mi un copilaş dolofan care, ca şi mama lui se simt cât este de posibil de minunat. Dacă metoda Domnului conte nu ar fi fost cunoscută, eu aş fi ascultat de ea, aş fi urmat-o pe soţia mea, însă ignorantul a trebuit să se conformeze neapărat uzanţelor primite aici de la facultatea de medicină."*

Jacob va revedea pe Cagliostro în 1787, după Afacerea Colierului, dar el va fi informat cu toate detaliile acestui scandal. După ce a fost persecutat la Londra, Cagliostro găseşte refugiu în Elveţia, ajutat de Jacob Sarasin.

Atunci când prietena lor, scriitoarea Sophie la Roche pleca la Londra, Sarasin îi dă ei misiunea de a visita pe Contele de Cagliostro şi de a-i duce lui noutăţile. În jurnalul său de călătorie ea nota[170] că: *"nu-şi putea ascunde emoţia care i-a provocat-o această asigurare a afecţiunii şi sentimentelor de simpatie pe care le avea faţă de Sarasin. Contesa nu s-a va lăsat nici ea să mă interogheze, vorbind cu dragoste despre amicii săi din Bâle."*

După ce a aflat de dorinţa lui Cagliostro de a părăsi Londra, Jacob începe demersurile pentru ca el să se poată stabili în Elveţia. Prima sa alegere este Neuchâtel care, în acea perioadă ţinea de Prusia. El scrie deci guvernatorului, Domnul de Belleville, dar şi, în acelaşi timp, şi Prinţului Henri al Prusiei, pe care îl primisese la Casa Albă. Răspunsul[171] este destul de rezervat: *"În privinţa*

[169] Scrisoarea lui Boyer către Jacob Sarasin, Bordeaux, 1 ianuarie 1785, nr. 4.
[170] Sophie La Roche, «Jurnal de voiaj în Olanda şi Anglia», Iniţial tradus din germană («Tagebuch eine reise durch Holland und England.»,1786, page 296.) în engleză cu o introducere eseu de Clare Williams sub titlul «Sophie in London, 1786, being the diary of Sophie v. La Roche », London, J. Cape, 1933.
[171] Scrisoarea lui Henri al Prusiei către Jacob Sarasin, 15 martie 1787.

contelui de Cagliostro pe care vreţi să îl atrageţi aici la Neuchâtel, permiteţi-mi să vă fac câteva observaţii pe acest subiect. Un om ale cărui moravuri sunt pure, care-şi face o îndatorire din a respecta legile ţării în care vrea să locuiască, care nu cere decât să trăiască liniştit în mijlocul prietenilor săi, acest om nu are nevoie, mi se pare, de o permisiune pentru a se stabili într-o ţară oarecare, cu atât mai puţin de o protecţie specială. Iar dacă există temeri vis-à-vis de o putere străină, şi această putere are drepturile sale de a reclama, a urmări persoana sa, atunci o protecţie specială nu-i poate fi acordată. Dvs. veţi trage uşor concluzia acestei reflecţii. În rest, eu doresc ca dorinţele să vi se îndeplinească, eu voi lua parte conformă cu acest interes pe care vi-l respect şi sentimentele de multă stimă cu care eu sunt, Domnule al dvs. ataşat amic Henri."

Jacob abandonă ideea de face ca de Cagliostro să vină la Neuchâtel şi se adresă lui Sigismund Wieldermett, bancher din Bienne[172]. Sigismund Wieldermett era fratele primarului din Bienne, Alexander Wieldermett. El fusese prezentat lui Sarasin de prietenul lor comun Pfeffel. Autorităţile oraşului erau foarte fericite să-l primească pe Cagliostro.

Pe la sfârşitul lunii martie 1787, Sarasin merse el personal la primăria din Bienne pentru a căuta permis de şedere lui Cagliostro. El închiriase pentru acesta o frumoasă proprietate situată la intrarea în oraş[173]. El trimite la Londra pe amicul său germanul Gerhard Teise, pentru a-l însoţi pe Cagliostro până în Elveţia în totală siguranţă. Şi în seara zilei de 5 aprilie 1787, el are bucuria de a primi pe Cagliostro în Casa sa Albă. La sfârşitul lui mai, ei pleacă împreună la Congresul Societăţii helvetice din Olten unde de Cagliostro va face o mare impresie. La 29 iunie Jacob va însoţi pe de Cagliostro la Sarafina la Bienne. La rândul său din Bâle, în 5 iulie el scria[174]: *"Mă găsesc în acest moment aici,*

[172] Localitate încântătoare, situată pe malurile lacului cu acelaţi nume, la 90 kilometri de Bâle.
[173] Rocaille sau Rockhalt.
[174] La Duval d'Epremesnil, 5 iulie 1787.

pentru a-l însoţi pe Domnul conte şi Doamna contesă de Cagliostro la noul lor domiciliu, unde, se pare, le place foarte mult şi unde ei au fost sărbătoriţi aşa cum merită. Făcând bine liniştiţi şi răzbunându-se pe ce-i ce-l invidiau nelăsându-le acestora decât un bun prilej de a persifla, Domnul conte spera să găsească aici, în sfârşit, pacea, liniştea pe care el o căuta de altfel."

Însă liniştea nu va dura mult timp. Către sfârşitul lunii octombrie 1787, izbucni un alt scandal, ale cărui detalii rămân un mister până în zilele noastre. Pictorul Philippe Loutherbourg şi soţia sa, Lucy (foto de mai jos) veniseră de la Londra împreună cu Sarafina şi trăiau cu ei la Rockhalt.

Din motive care rămân necunoscute, ei brusc, dintr-o dată se ceartă cu de Cagliostro. În aparenţă, era vorba de o poveste despre bani. Sigismund Wieldermett informa cu regularitate pe Sarasin, fără a da totuşi detalii care, spunea el, îi sunt cunoscute din scrisorile Contelui[175]: *"Afacerea Loutherbourg mă nelinişteşte la fel de mult,* scria el în 20 octombrie[176]. *"Este un nou subiect de necaz şi întristare, căruia îi prevedeam urmări penibile. Totul este dovada cea mai certă că Domnul conte nu a atins încă momentul de a fi liniştit şi fericit, şi că se află în soarta sa sau în maniera sa de a exista, câteva lucruri care i se opun foarte puternic. Mă tem deci din mai multe motive, că la toate celelalte sejururi în Elveţia, eu nu exceptez nici unul măcar, se vom găsi aceleaşi inconveniente, poate mai mari decât celui de la Bienne. Doresc să mă înşel, dar amintiţi-vă de ceea ce eu v-am prezis, dacă această schimbare trebuie să aibă loc. Iar pe deasupra, eu văd că Domnul conte se află încă la acea vârstă a activităţii la care toate sejururile trebuie că-l plictisesc pe perioade îndelungate, eu nu m-am gândit să-l păstrez pentru totdeauna la Bienne, o schimbare de*

[175] O mare cantitate de scrisori privitoare la Cagliostro a fost distrusă de către fiul lui Jacob, Felix Sarasin.
[176] Scrisorile lui Sigismond Wieldermett către Jacob Sarasin din 22 oct, 9 dec, 22 dec, 24 dec 1787.

domiciliu îmi va face într-adevăr necazuri dar nu mă va surprinde."

Lucrurile se vor complica în decembrie: *"Evitând să vă vorbesc despre afaceri dezagreabile, întotdeauna dificil a le trata prin scrisori eu nu v-am dat deloc detaliat ceea ce se întâmpla la Rockhalt şi care antrena astfel o ruptură deschisă între Domnul conte şi Domnul de Loutherbourg. Dumneavoastră veţi fi, fără îndoială, informat asupra principalelor dificultăţi care au avut loc aici. Mi s-au făcut plângeri dintr-o parte şi din cealaltă, toate atât de uimitoare, încât mi-au căzut braţele de surpriză. Am ascultat, am încercat să calmez lucrurile, toate acestea nu au putut potoli spiritele alienate, cu atât mai mult cu cât capetele erau încăpăţânate, îndeosebi cel al lui de Loutherbourg, într-un punct al vivacităţii în care cel mai mic subiect putea duce la daune ireparabile, fără speranţe de reconciliere, ştiind că se luaseră măsuri de precauţii exagerate, eu m-am ocupat doar pentru a separa aceste persoane altădată atât de unite, apropiate, acum într-o manieră, dacă nu agreabilă cel puţin decentă. Au trecut câteva zile de când s-a convenit reglementarea, încheierea socotelilor, s-au emis chitanţe din ambele părţi, contele pentru o datorie declarată de 170 louis a plătit 30 louis diferenţe lui Loutherbourg, astfel că ei au ajuns a fi chit, achitaţi, s-au despărţit de a doua zi fără să se vadă şi fără să-şi ia la revedere. De atunci familia Loutherbourgs au fost primiţi în casa fratelui meu, neştiind unde să se mute pentru moment. Iată supărătoarea poveste care ocupă în acest moment publicul, eu am dorit mult ca aceasta să se întâmple altfel, în aranjamentele pe care eu l-am administrat; eu le-am păzit să nu se adâncească, şi să le judec. Dvs. ştiţi fondul acestei supărătoare despărţiri infinit mai bine decât îl ştiu eu. Eu voi dori ca publicul să fie mai puţin bine informat decât deloc, acest fapt nu avea un bun efect, rezultat, nici aici, ca de altfel nici în altă parte. Actualmente eu nu încetez să mă rog, să conjur cele două părţi să nu mai facă menţiuni despre*

încurcăturile lor nimănui şi de a trăi în pace, în tot timpul cât ei sunt în acelaşi oraş. Domnul Loutherbourg nu aşteaptă decât să dea ultima sa tuşă de penel tabloului său pentru a pleca. Iată, dragul meu prieten, ceea ce eu pot să-ţi spun referitor la acest subiect, eu voi adăuga că el nu va rămâne prea multă vremea o impresie foarte penibilă. Eu îmi doresc din toată inima ca Domnul conte debarasat de acum încolo de, ceea ce el numeşte, cei care-i tulbură fericirea şi liniştea sa aici, să se poată bucura de o viaţă mai agreabilă iar noi să nu mai avem asemenea scene supărătoare de administrat. Este la fel de probabil, ca făcând ei încă de la începutului şederii lor aici două menajuri familiale separate, lucrurile nu s-ar fi sfârşit în modul în care s-au sfârşit; Este aproape imposibil ca ei să nu aibă tracasaje într-un menaj în care se află doi soţi, două femei, două feluri de servitori, niciodată un astfel de menaj nu durează mult timp."

Însă o scenă teribilă se petrece în 14 decembrie. Wieldermett informează pe Sarasin în 16: *"Loutherbourg face publică scena de care el nu încetează să se ocupe. Servitorul său curier al scrisorii nu l-a găsit acasă, el era deja plecat la plimbare, pentru a se bate cu contele, dacă el putea să renunţe, în cazul că el n-ar fi făcut lectura acestei scrisori decât după întoarcerea din această imprudentă plimbare. Contele mi-a spus ieri seară că el v-a dat dvs. detaliile întregii afaceri, eu mă dispensez deci de a intra în ele de această dată. Fie că eu consider intenţia lui Loutherbourg răzbunătoare, fie că eu examinez maniera în care el este pus a-l executa, fie, în fine, că eu îmi arunc privirea asupra perioadei şi a locului ospitalităţii pe care el o primea, eu nu am putut decât să încerc cea mai mare indiganare pentru că aflam despre o parte, un ins violent şi de a crea un scandal public cu pretendenţii aşa-ziselor injurii din partea contelui, în timp ce principalele articole ale gâlcevei lor erau rezolvate. În aşteptare, judecătorul a dat acel ordin, acea sentinţă prin care contele va fi în deplină siguranţă aici, dar cauza a fost introdusă prin rocedură*

reglementată. Ieri contele a compărut în justiţie, formulând plângere împotriva injuriilor, atentat împotriva persoanei sale şi de a se remite titluri de achitare, achitate în urma *socotelilor* reglării şi încheierii *cauzei, contele plătind lui Loutherbourg în 6 ale lunii curente, în ciuda tuturor îndemnurilor mele insistente, care a refuzat să i le dea lui cu o îndărătnicie neobişnuită. Eu mai speram însă că spiritele să se liniştească, că raţiuna îşi va reintra în drepturile sale, Loutherbourg va căuta să-şi aservească această afacere, dar nu mai văd să se fi ajuns la asta, el vrând să fie ascultate şi judecate faptele, deoarece era important pentru el de a se sustrage urechilor publicului. Aceasta fiind situaţia stării lucrurilor, noi judecăm aflaţi sub impresia dezavantajoasă care va fi făcută în Elveţia."*

La 22 decembrie, o altă scrisoare pe acelaşi subiect*: "Este imposibil de a reface detaliile afacerilor din Rockhalt, aceasta necesita prea mult timp, prea multă hârtie. Eu cred că scena din 14 v-a fost redată de conte, el m-a asigurat de asta, eu nu o voi mai repeta. Începând de aici, noi am văzut cum afacerile capătă o turnură mai serioasă pentru genul calm pe care contele l-a avut miercuri dimineaţă trecută în faţa justiţie. Familia Loutherbourgs, nepoţii mei Wieldermett şi Dachselhoffer*[177] *erau acuzaţi de conspiraţie împotriva vieţii sale. Dvs. înţelegeţi impresia pe care aceasta o făcu în casa fratelui meu. Acestă audienţă a fost lungă, aici au avut loc mici scene accesorii, trecătoare care nu înfrumuseţau deloc tabloul. Eu deplâng pe conte, crezând totul la el, spunându-i că poate calmul său nu putea să fie mai puţin puternic. Prin aceasta se simţea în general în public că el era maltratat, Loutherbourg, era dezaprobat, legile nu puteau lăsa aceste violenţe nepedepsite. Contele era foarte pornit împotriva fratelui meu, despre care el credea că se va plânge ca judecător, el vorbea chiar de a-l recuza. El trebuie să aibă cu fratele meu o întrevedere, poate chiar astăzi, sper ca explicaţiile să producă*

[177] Loutherbourg provocă pe Cagliostro la duel. Fiul şi ginerele primarului erau martorii săi.

schimbările aşteptate. În momentul în care eu mă aflu în locul din care vă scriu scrisoarea, fratele meu intră la mine, eu îi aduc la cunoştinţă de conte, care ajunge la el un pic mai târziu. La sfârşitul unei conversaţii acru-dulcişoar-acide de 2 ore, Contele insistă asupra retrimiterii afară din casa fratelui meu a familiei Loutherbourgs şi până la urmă el a consimţit la un aranjament amiabil."

La 24 decembrie: *"Sâmbăta trecută conversaţia dintre fratele meu şi conte nu a putut avea un efect bun, lucrurile vor fi tratate pe fondul lor, iar mie mi s-a părut că ele trebuiau să facă impresie. Prima ei reluare a fost în duminica de ieri, când Loutherbourg mi-a făcut cererea de mă viztita, eu l-am primit ca pe un străin, deoarece după încartiruirea lui în casă la mine, eu nu l-am mai văzut deloc iar eu nu am mai pus piciorul la fratele meu. Mi-a amintit de prietenia mea într-o manieră foarte încurcată, căreia eu i-am răspuns în cuvinte clare că până în momentul în care el a uitat şi a pus capăt oricărui fel de atenţie ce trebuia să aibă faţă de fratele meu, eu mi-am interzis să fac orice fel de judecată între Domnul conte şi el, că prin balanţa de imparţialitate ţinută în mâinile mele eu nu am căutat decât să să-i ţin separaţi fără se certa între ei, fără scandal, aşa cum se cade între oameni civilizaţi. Dar, când de-abia ajunsesem în acest punct, el a acţionat cu violenţă asupra mizerabilelor relaţii pe care toţi oamenii de bun simţ le dispreţuiesc, şi amestecând în gâlceava sa două dintre rudele mele, tineri fără a se gândi că ei nu erau de faţă acolo, la fel cum nici eu nu eram, ca mediator în faţa legilor, a publicului;a fratelui meu, în sfârşit, a religiei şi a moravurilor acestei ţări."*

Toată lumea ar fi preferat ca Jacob Sarasin să vină la Bienne pentru a clarifica această poveste, dar el era obligat să rămână la Bâle, unde el aştepta din moment în moment naşterea unui alt copil.

"Într-un alt moment, scria Sigismond Wieldermettîn 16 decembrie, *eu v-am somat să veniţi aici. Poate, dvs. aţi fi putut pune ordine în această afacere, dar aveaţi de împlinit o datorie mult mai sacră faţă de doamna, la care eu nu mă gândesc, eu doresc mai mult decât nu sper, să vă pot ţine locul, să vă înlocuiesc printr-o manieră oarecare."*

În ceea ce-l priveşte, Sarasin ar fi vrut ca de Cagliostro să poată să vină la Bâle pentru a fi alături de ei într-un moment atât de dificil şi atât de important, dar aceasta nu era posibil. Sigismond Wieldermett îl informa: *"Judecătorul a dat Domnului conte şi lui Loutherbourg arest la domiciliu pentru împrejurimile oraşului, în urma procesului criminal deschis între ei. Acesta este mersul justiţiei la noi. Contele s-a plâns cu amărăciune în acestă cauză ca şi în alt lucru în care se poate face puţin formelor judiciare şi cutumelor loale. Dvs. veţi înţelege deci, dragul meu prieten, că nu mai depinde de el de a nu veni să vă vadă şi să vă dea ajutor la Bâle. Îmi este foarte mare milă de dvs. , însă el mi-a zis că aveţi bune şi de încredere ajutoare la Bâle, că dvs. cunoaşteţi metoda sa, că aveţi remedeiile, că el nu se îndoieşte că totul va decurge bine în ciuda lipsei prezenţei sale acolo la dvs."*

În sfârşit, la 7 ianuarie, Gertrude dă naştere unei fetiţe. Cea mai mare dintre fetele lui Jacob şi Gertrude, Suzette[178] rămăsese la Rockhalt pentru a petrece aici iarna şi a ţine companie Contesei.

Ea scria părinţilor săi pentru a-i felicita: *"Noi v-am propus atunci de a merge mai departe împreună cu voi. Această nouă veste şi cea că maman a născut mi-a făcut o aşa mare bucurie, de care mă voi putea bucura în deplinătatea ei după ce toată această afacere se va fi sfârşit. Eu nu v-am scris nimic până acum pentru că domnul conte mi-a zis că v-a dat ieri toate amănuntele."*

[178] În acea perioadă ea avea 14 ani şi a asistat la întregul scandal « Eu compătimesc ca toată lumea poziţia domnişoarei fiica dvs. », scria Sigismond Wieldermett, « în mijlocul acestor alarme şi fierberi domestice. Dvs. puteţi judeca cu uşurinţă că aceste triste tablouri nu sunt făcute pentru vârsta ei, dvs. vă veţi revedea curând cu domnul conte, dvs. veţi afla de la ea însăşi detaliile pe care eu doresc a le ignora iar aceasta vă va servi drept ghid cert pentru a descâlci cauzele ascunse ale întregii contestaţii care nu pot fi cunoscute.».

Însă la sfârşitul acestei scrisori, pot fi citite, de asemeni, cîteva rânduri scrise de mâna Sarafinei care făcea apel la Jacob pentru a veni în ajutorul lor la Bienne: *"Prea iubita mea fiică. Vestea fericitei tale naşteri îmi face o deosebită plăcere. Este o plăcere deosebită pentru mine. În rest, aceşti mizerabili fac tot posibilul lor pentru a ne face nouă rău. Sper ca soţul dvs, va putea să plece cât mai curând posibil. Sărmanul meu soţ (este marcată în scrisoare) şi eu suferim în mari nevoi şi necazuri. Scumpă amică, vă rog cu insistenţă, pentru că dacă eu nu v-am mai scris, nu e vina din vina mea, eu am învăţat să scriu singură fără profesor. Închei îmbrăţişându-vă cu tandreţe. Aceeaşi pentru fiii mei dragi pe care-i iubesc şi-i voi iubi mereu. Sarafina Cagliostro."*

Jacob nu ezită nici o clipă. În 10 ianuarie 1788, el soseşte la Bienne. Iată un inedit document, pastrat în arhivele Sarasin, povestind maniera în care el interveni pentru a pune capăt acestui scandal:

"Bienne 12 ianuarie 1788.

Salut tuturor celor care în scrisoarea de faţă vor vedea că până aici eu n-am făcut decât lucruri clare. Prima mea grijă de ieri dimineaţă era o întrevedere cu primarul (le maier) acasă la baronet (le banneret). Eu am spus şi am făcut ceea ce am putut. Eu i-am zis lui ca dacă el nu vrea să fie un rău cetăţean, un rău magistrat şi un tată rău, el trebuia să separe cazul copiilor săi de cel al soţilor Loutherbourgs şi de a-i alunga pe aceştia de la el din casă. Atunci contele îşi va îndrepta împotriva lor calmul său şi va termina cu autorul criminal al acestei infame afaceri conform legilor în vigoare. Niciodată eu nu am putut ajunge să-l determin să separe afacerile sale de cele ale dragilor săi prieteni, de care el este totuşi obosit, plictisit, sătul, enervat. Noi aveam mereu diverse reluări de scene, foarte dure, tari despre care eu am trimis chiar în această dimineaţă Domnului ... . o relatare în 16 pagini

pentru a informa pe prinţ; eu cred că până la orele 10 seara acesta să le fi terminat de citit, însă dacă el nu-şi ridică un pic capul spre primarul său, el va pune pe jar întregul oraş şi astfel se va pregăti, ca şi sieşi un sfârşit rău. Primarul (în Ţările de Jos, Germania, Elveţia, etc) şi baronetul se comportau ca fiind oameni bravi, oneşti care iubeau pacea şi odihna, dar cei doi tineri descreieraţi băgau şi mâna în foc pentru Loutherbourg şi primar care, mai ales iubesc fustele de dedesubt şi se ţin după fete, nu pot fi nepoliticoşi, răuvoitori cu Doamna. Aceasta a venit în altă zi la baronet pentru a-i prezenta lui protestele că ea nu s-a culcat cu Domnul primar, aşa cum gurile rele din oraş o spuneau. Nici astăzi eu nu m-am văzut încă cu Domnul primar; eu am avut un bilet care face dovadă împotriva lui, ca şi a prostiilor pe care el le-a scris. El nu vrea să mă vadă nici în această seară după ce se întoarce de la Perler unde este plecat acum, pentru afaceri, spune el, împiedecând astfel ca nici astăzi să nu se ţină consiliul. Sper, însă, că el nu va reuşi. Eu vreau să reluăm negocierea, dar eu voi merge încetişor şi el mă va găsi că aşa fac eu politica la rîndul meu. Eu nu văd că va putea pleca înainte de miercuri seară fiind astfel nevoie să-mi scrie abia luni, dar eu cred că el va fi prezent cu siguranţă la Bâle joi seară dacă dă Dumnezeu iar venirea mea nu va fi chiar inutilă dacă eu nu aranjez, nu pun în ordine.

Rezulatul legăturii. Bienne, 14 ianuarie.

Ziua de 12 a trecut fără ca ea să mai aibă nimic nou, am mers duminică dimineaţă cu baronetul la primar, care cu o seară înainte spunea că este bolnav. Ştiam aceasta de la ultima mea luare de cuvânt, adică era un mijloc în care eu nu făceam altceva decât să dau din gură. El fu de o mare politeţe, însă el voia să tegiverseze totdeauna. Eu m-am ţinut mai ferm ca niciodată şi până la urmă noi încheiarăm 2 acorduri, unul pentru familia sa, iar celălalt pentru toate articolele lui Loutherbourg care cere

totdeauna să sfârşească întregul ansamblul; acela se încheia fără acordul părţilor şi eu nu am avut decât pe la orele 7 ale serii un soi de specie a reuşitei. S-a convenit să-l semnăm astăzi dimineaţă chiar în clădirea vilei, iar aceasta nu fu nu decât după ce m-am certat, ciondănit, timp de o oră cu primarul şi cu cei 2 tineri ai săi pe care Loutherbourg îi angajase astfel ca să consimtă şi să se separa de el. Atunci totul fu repede făcut şi ratificat, parafat de consiliu spre marea mulţumire a tuturor acestor oneşti oameni. Contele câştigă aici prin asta toată onoarea sa şi pierde un pic din cheltuieli§. , eu am crezut că valora mai mult dacă o evalua altcineva. Joi seară noi vom merge împreună la Bâle iar contele şi contesa vor rămâne 8 zile la noi."

Cagliostro şi Sarafina vor rămâne la Casa Albă până în 8 februarie şi apoi se vor reîntoarce la Bienne. În 6 mai 1788, Cagliostro dorea să meargă la Olten pentru congresul Societăţii helvetice. Dar primirea nu a mai fost aceeaşi ca în anul precedent, din cauza campaniilor calomnioase care l-au urmărit până în Elveţia. În 19 iulie, mergea la Rocaille pentru o ultimă oară, iar Cagliostro părăsea Bienne în noaptea de 23 iulie1788. El se îndreptă spre Aix-les-Bains, însă nu se va mai reîntoarce niciodată la Bienne în timpul ce va urma, aşa cum Jacob va spera.

La 23 decembrie 1788, Jacob îi va trimite lui următoarea scrisoare, al cărei subiect este legat de maniera în care Jacob avea să rezolve conflictul din Bienne, ce avea, pare-se să-l nemulţumească pe Cagliostro:

"Prea-iubite tată şi venerabile Maestre, Stăpâne,

Îmi sângerează inima să vă văd atât de nemulţumit, nerecunoscut, neapreciat. A fi interesat nu a fost niciodată greşala mea şi nu va fi datoria, obligaţia mea în viitor. Ah, dacă aş fi fost

mai puţin interesat, eu aş fi suferit în mai multe împrejurări, cazuri! Dar a suferi fără încetare, se pare că este soarta mea aici.

Eu pot, fără cea mai mică teamă, să protestez în faţa Judecăţii Marelui Dumnezeu că insistenţele mele au fost întotdeauna loiale şi sincere, iar dacă eu am păcătuit în ultimul timp, aceata nu a fost din propria mea deliberare. Ce aş mai putea eu adăuga acestei situaţii care să nu fie inutil?

Dvs. vă este uşor şi permis, pentru puţinul ce-l doriţi, de a cunoaşte gândurile mele cele mai secrete. Departe de a redubla acest control, eu îl chem cu toate dorinţele meel. Aşteptând, eu mă sforţez de a urma cu fidelitate doctrina epurată şi spiritualistă care trebuie să-mi servească drept ghid, nu însă fără a spera ca Divina Providenţă îmi va acorda într-o zi graţia sa de a mă bucura de împăcarea (reconciliera) noastră. Scumpa mea soţie, toţi ai mei şi toţi fraţii noştri se prosternează împreună cu mine la picioarele tale. Recomandându-mă încă odată binevoinţei şi solicitudinii voastre paternale, eu rămân cu o venerare şi o tandreţe de care nu te poţi îndoi, umilul vostru fiu şi servitor."

La 27 decembrie 1789, Cagliostro fu arestat de Inchiziţia Romană. Nefericirea nu înceta să bată, să lovească casa Sarasin. În ziua de 26 ianuarie1791, în ziua celei de a 49-a sale aniversări, Jacob va pierde pe soţia sa, Gertrude, care muri după o lentă agonie. Durerea lui Jacob fu extremă. La 5 februarie 1791, atunci când Cardinalul de Rohan, care nu era la curent cu această tristă veste, i-a scris lui pentru a-i cere bani, el îi răspunse în această manieră:*"Vanitatea vanităţilor Domnule, totul este deşertăciune, vanitate. Rang, titlu, origine a naşterii, bunurile din această lume, sănătatea, prosperitatea, plăcerile spirituale sau senzuale, posesia unui bun sau a unui drept, ambiţiile, pretenţiile asupra oamenilor, toate nu sunt nimic altceva decât neant, întuneric noroi şi mizerie. Credinţa în Dumnezeu, sângele lui Hristos şi asistenţa Sfântului Spirit (Duh), iată singurele bunuri permanente, eterne din această lume şi din cealaltă (lumea de apoi). Dvs. Monseigneur, aţi*

pierdut prin decrete inexplicabile ale Providenţei toate cele în care nu trebuie niciodată să se poată teme de a le pierde în această lume iar degetul lui Dumnezeu a fost vizibil pus pe dvs. , la fel ca şi pe întreaga Franţă. Poate voia el să vă pregătească alte ranguri, alte bucurii şi o altă patrie într-o lume mai bună. În ce mă priveşte strict pe mine, eu am pierdut din punct de vedere fizic tot ce aveam mai drag pe lume, cea mai mare parte a existenţei mele, cea în care şi pentru care eu trăiam, fără de care eu nu aveam în cei 21 de ani, nici plăcerile, nici necazurile, nici consolările, mama celor 8 copii ai mei, pe soţia mea. Eternul Dumnezeu a reluat la el sufletul ei în momentul în care ea i se ruga pentru sufletul meu şi pentru dvs. , Monseigneur, şi pentru toţi ceilalţi fraţi şi surori, pentru ca ochii noştri să fie deschişi şi pentru ca noi să fim mai demni faţă decât am fost până în prezent ca să putem vedea lumina."

Un francez, Contele d'Estillac, care îşi pusese în cap să-l salveze pe Cagliostro de închisoarea sa, scria lui Sarasin, pretinzând că el a avut o întrevedere secretă cu Contele în castelul Sfântul-Înger. El îi prezentase un plan de evadare şi-i cerea lui bani pentru această acţiune. Bănuind, suspectând că este vorba de o extorcare de fonduri, Jacob îi răspunse lui astfel în 8 februarie 1791: *"Vai!, Domnule, un trist motiv care m-a făcut să întârzii răspunsul în onoarea scrisorii dvs. din 4 ianuarie. Este moartea scumpei mele soţii, fără de care existenţa mea n-ar fi fost nimic până azi. Viaţa îmi este grea acum, o povară. Răbdare. Eu ştiu că o voi revedea într-o lume mai bună şi că eu nu am pentru asta decât a-mi umple bine punga cu cele 8 amaneturi, gajuri, pe care ea mi le-a lasat zălog, vis-à-vis de căsătoria noastră (*el se referă aici la copii lor). *Vă rămân dator, Domnule, pentru detaliile ce-mi daţi despre amicul meu lipsit de noroc, iar eu voi avea aceeaşi dorinţă ca ele să fi fost mai ample, dacă se putea. Eu am crezut întotdeauna că, la fel ca pretutindeni, de altfel, el fusese victima*

propriului său mod de a acţiona... Ştiu, de asemeni (sau mă înşel eu în totalitate!), că el va ieşi de acolo la fel ca de la Inchiziţia Spaniolă şi cea din Portugalia, de la Bastilia şi de 2 ori din închisoare la Londra. A mă amesteca, aceasta va fi, mi se pare, că stric mai mult decât aş face bine. Motivele, nu se spuneau Papei; puterea, eu nu am deloc a opune celei care acţionează direct sau indirect (cu siguranţă împotriva propriilor sale interese); a mijloacelor pecuniare, eu ne-având deloc a le risipi şi sunt, dimpotrivă, constrâns a mă restrânge pe cheltuiala mea şi în călătoriile mele ... . ale mele sunt toate gata făcute, în afara ultimei. Eu nu văd deci de loc unde prietenia mea, oricât de devotată ar fi ea, i-ar putea fi lui utilă. Iată, Domnule conte, socotela făcută rapid a punctului meu de vederea generală. Dacă dvs. veţi putea să-mi daţi mai multă satisfacţie despre această afacere şi să-mi indicaţi mijloacele simple şi sigure prin care eu aş putea fi util sărmanului prieten al meu, m-aţi face fericit. Existau relaţii, legături între el şi soţia sa. Iată un punct asupra căruia eu doresc mult ca el să fie clarificat iar acesta îmi va spune mult. Pentru Dumnezeu, ce aş mai putea eu spune în plus şi ce aş mai dori eu să aflu. Primiţi vă rog Domnule dorinţele pe care eu le am pentru binele şi mulţumirea dvs, . Adevăratul înţelept este bun pretutindeni, căci el poartă mulţumirea în interiorul său, spiritul se plimbă prin Rai (Eden) iar inima sa este un templu."

Iar, încă din 12 aprilie 1791, la insistenţele lui d'Estillac: *"Nu Domnule, eu nu vă angajez nu numai pentru a veni la Bâle, ci eu vă rog pe dvs să-l consiliaţi foarte puternic, căci dvs. nu veţi avea nici o utilitate, poate doar neplăceri, neajunsuri, căci noi am fost forţaţi de circumstanţe de a interzice întregul sejur în oraşul nostru la aristocraţi. De altfel dvs. veţi fi prea puţin sigur de a mă găsi în oraş, iar dacă eu aş fi acasă, uşa nu se va deschide pentru a spune, din cauza doliului care mă înconjoară. În plus de asta, persoana despre care îmi vorbiţi este pregătită să vadă terminat procesul său, care se va sfârşi într-adevăr printr-un exil, asta e*

tot. Iar dacă era altfel, eu am avut deja onoarea de a vă spune că ceea ce nu va fi al nostru, nu ne va privi pe noi, pe noi ne va amesteca, ne va atrage.

Nu trebuie ca cel mai slab să se amestece în afacerile celui mai puternic care a vrut prin propuneri, vorbe deliberate să se ajungă în această circumstanţă şi nu în alta. Acesta este principiul meu, iar dacă este aici un pas de făcut sau un scut, o pavăză de 6 franci a cheltui pentru asta, eu n-aş face nimic, deoarece eu am învăţat despre cheltuielile mele că nu voi face decât o solemnă inutilitate. Interesul ce-l am pentru persoana în cauză nu este din această lume. Dimpotrivă, eu sunt ferm convins că el va fi întotdeauna nefericit; pentru că el aşa o vrea şi ca el ca el trebuie să fie, trebuie să rămână, fără de care el va alege a fi bun. Cu atât mai rău pentru cei care-l vor persecuta."

Acest răspuns merge în sensul atitudinii sale din totdeauna faţă de Cagliostro. În timpul Afacerii Colierului, el scrisese cu aceiaşi încredere

Lui Lavater: *"Noi suntem deplin liniştiţi şi ca niciodată mai bine ataşaţi tatălui şi binefăcătorului nostru. Iar chiar dacă va trebui ca el să aibă soarta, destinul lui Socrate*[179]*, noi vom fi întotdeauna mai onoraţi de a fi fost elevii şi apostolii săi."*

[179] Sarasin compara pe bună dreptate sfârşitul lui de Cagliostro cu sfârşitul lui Socrate, deoarece între acestea erau similitutidini uimitoare. În 399 înaintea lui Isus Hristos, Socrate este acuzat de aristocraţii atenieni, ca şi de 2 dintre prietenii săi, că el nu recunoştea zeii pe care oraşul (cetatea) îi recunoşte (se vede că noţiunea de erezie este mai veche decât Inchiziţia !) şi că el corupe tineretul prin ideile şi principile sale. El este condamnat să bea cucută. El a băut-o, în ciuda faptului că avea posibilitatea de a fugi pentru a se ascunde de închisoarea sa. (El spusese amicilor săi că respectul legilor cetăţii este mai important decât persoana sa). Iar când discipolul său Xanthippe i se plânse, spunându-i lui că aceasta este injust, el i-a răspuns: «*Ai prefera tu ca eu să fiu just?*»

Cardinalul de Rohan

"Sufletul dvs. este demn de sufletul meu şi dvs. meritaţi să fiţi confidentul tuturor secretelor mele."
- Cagliostro către cardinalul de Rohan.

Cardinalul de Rohan va întâlni pe Cagliostro către sfârşitul anului 1781 la Strasbourg. Abatele Georgel descria circumstanţele: *"Cardinalul de Rohan se găsea în reşedinţa sa din Saverne*[180]*, când contele de Cagliostro uimea astfel Strasbourg-ul şi Elveţia prin conduita sa şi prin uimitoarele vindecări pe care el le opera.*

Curios de a cunoaşte un om aşa de extraordinar, acest prinţ vine la Strasbourg: a trebuit să se negocieze pentru a fi admis pe lângă conte: 'Dacă Dl. cardinal este bolnav, spunea el, acesta să vină la mine şi-l voi vindeca; iar dacă el se simte bine, înseamnă că el nu are nevoie de mine, nici eu de el. Un asemenea răspuns, departe de a ofensa amorul propriu al prinţului, nu a făcut decât să suscite dorinţa pe care el o avea de a-l cunoaşte. Admis, în sfârşit, în sanctuarul acestui nou Esculap, el văzu, cum va povesti mai târziu, în fizionomia acestui om atât de puţin comunicativ, o demnitate aşa de impozantă că el s-a simţit străpuns de o religiozitate care dă fiori, şi în care respectul comandă primelor sale cuvinte. Această întrevedere care fu destul de scurtă excită mai mult ca niciodată dorinţa unei cunoştinţe mai speciale."

Cagliostro explică pentru ce a refuzat de la început să-l primească pe Cardinal: *"La puţin timp după sosirea mea în*

[180] Castelul situat la 30 de km. de Strasbourg era reşedinţa de vară a cardinalului. În noaptea de 8 septembrie 1779 un teribil incendiu avea să distrugă cea mai mare parte a castelului. Cardinalul de Rohan care dormea profund era în curs de a-şi pierde viaţa, însă el a fost salvat de urletele unuia dintre câinii săi, Artaban. De abia ce el se salvase în curtea castelului când acoperişul se prăbuşi. Cagliostro va vizita pe cardinal la Saverne, castelul era încă în (re)construcţie. Cardinalul şi invitaţii săi locuiau în pavilionul la Trémouille, situat în parcul castelului. Cagliostro nu a locuit niciodată la Saverne în turnul situat în partea dinspre biserică deşi acesta îi poartă astăzi numele său.

Franţa, Domnul Cardinal de Rohan făcuse să mi spună prin baronul de Millinens, marele său Maestru de vânătoare, că doreşte să mă cunoască. Din moment ce prinţul nu mi-a făcut să văd, din punctul meu de vedere, decât un motiv al curiozităţii, eu refuzam să-l satisfac, însă mai curând, fiind trimis să-mi spună că are un atac de astm pentru care voia să mă consulte, eu m-am dus cu grăbire în palatul său episcopal. I-am împărtăşit lui opiniile mele despre boala sa, el părea satisfăcut şi mă rugă să merg să-l văd din când în când."

Louis René Edouard, Prinţ de Rohan-Guémené s-a născut la 25 septembrie 1734 într-o foarte bogată familie princiară a Franţei. La 25 de ani el este numit vicar (prelat ajutor al altui prelat) al unchiului său, prinţul Louis Constantin de Rohan care era atunci episcopul al Strasbourgului. 2 ani mai târziu, el devine membru al Academiei francese. În 1771, el este numit[181] ambasador al Franţei la Curtea Austriei, însă împărăteasa Maria Thérèsa, mama viitoarei regine a Franţei Maria Antoneta cere rechemarea sa în 1774. Motivul acestei rechemări stă, de asemeni la baza animozităţii care va domni mereu între Rohan şi Maria-Antoineta. Abatele Georgel care însoţise pe Rohan la Vienne ca secretar al ambasadei dă[182] detaliile:

"Ambasada aşa de splendidă a prinţului Louis era o suită de sărbătoriri ce reuneau tot ce înalta societate a Vienei avea mai elegant în barbaţi şi în femei. Toate aceste mondenităţi contrastau puţin cu caracterul ei episcopal şi o îndepărtau de rigida Maria Thérèsa. Ea îi făcea dovada în mod politicos a improbabilităţii că ea dădea un asemenea trend (curs) vieţii. Din nefericire el nu ţinea un prea mare cont de acest avertisment, însă un subiect mai real de nemulţumire pentru această prinţesă era semnalul de alarmă pe care ambasadorul nu înceta să-l dea curţii din

[181] Aceasta îi va atrage ura domnului de Breteuil care va dori această poziţie şi va jura că se răzbuna. El va avea din plin ocazia în timpul Afacerii colierului în 1785, căci el este cel care se va ocupa de arestare şi de proces, în calitatea sa de ministru al casei regale (echivalentul ministrului de interne de astăzi).
[182]Georgel Memorii, tome I pp. xvi-xvj.

Versailles privitor la odioasa conivenţă a cabaretului din Viena cu cele din Berlin şi din Petersbourg pentru împărţirea Poloniei. Ea trebuie să fi fost iritată îndeosebi, dincolo de ultimul punct al răbdării, de o scrisoare trimisă imprudent prin ducele d'Aiguillon doamnei du Barry, lăudată şi comentată cu maliţiozitate de aceasta din urmă la unul dintre supeurile voluptoase ale lui Louis al XV-lea, căruia respectul pentru majestatea sa regală îl împiedecă să-i dea un alt nume. În această scrisoare, Maria Thérèsa era reprezentată având o batistă într-o mână pentru a-şi şterge lacrimile plânsului său iar în cealaltă spada co-părtaşă care trebuia să-i asigure a 3-a parte din acest brigandaj, această tâlhărie. Un curtezan inamic al Domnului de Rohan, care era la acest supeu, nu rată ocazia de a o informă pe dufina, Maria Antoineta. Ea fu indignată şi îşi imagina că prinţul era în corespondenţă cu metresa regelui. Aceasta este originea aversiunii sale insurmontabile pentru acest prelat şi a tuturor necazurilor care i-au urmat. Aceste circumstanţe explică, la fel, pentru ce el nu a mai fost deloc menţinut în ambasada sa după moartea regelui Louis al XV-lea."

La 3 ani după reîntoarcerea sa în Franţa, prinţul Louis este numit Mare Prelat[183]. El primea astfel cea mai bogată abaţie din Saint-Waast şi titlul de Cardinal. La mortea unchiului său în 1779 el devine episcop de Strasbourg. Se vorbea că el ajunsese la apogeul carierei sale. Dar un teribil scandal l-a făcut să cadă din această înaltă poziţie, acesta este celebra Afacere a Colierului.

La întâi februarie 1785, cardinalul de Rohan primi de la giuvaergii Coroanei un colier de briliante. Cu o lună înainte, el negociase şi s-a pus garant pentru acestă cumpărare în numele Reginei. El făcuse asta fără ezitări, convingând-o pe Maria-

[183] „Mare Prelat (Aumônier) al Franţei" era cea mai înaltă funcţie ecleziastică de la Curtea regală. El celebra cele mai importante messe (slujbe religioase), căsătorii (cununii), botezuri, înmormântări şi împărtăşi pe Rege şi familia sa. El avea această funcţie graţie promisiunii făcute de Louis al XVI-lea Doamnei de Marsan, care făcea parte din ramura Soubise a familiei de Rohan, care fusese guvernanta sa. Afară de faptul că Maria-Antoneta făcuse totul pentru a împiedeca ca el să fie numit Mare Prelat.

Antoineta care îi ceruse lui acest serviciu şi că acest fapt punea căpăt disgraţiei sale. În aceeaşi seară, el duce personal preţiosul obiect Contesei Jeanne de la Motte Valois, care făcea să se pară că ea este prietena intimă Reginei, căreia îi transmitea prin scrisori mesajele regale. Dar, Vai! Jeanne de la Motte nu era decât o intrigantă. Colierul nu va ajunge niciodată la Regină, dar va fi dezmembrat şi vândut la Londra prin soţul Jeanne de la Motte. Complotul este descoperit de-abia în luna august, când trebuia plătită prima rată la termenul de scadenţă. În loc de bani, un nou bilet adus de Jeanne de la Motte din partea „Reginei" cere Cardinalului a ruga pe bijutieri să-i acorde un nou termen, o nouă amânare. Dar bijutierii nu mai pot aştepta, ei investind toată averea lor şi făcând mari datorii pentru a realiza acest colier. Ei merg direct la Maria-Antoineta pentru a-i cere ei să plătească. Totul este descoperit. Era în ziua de 15 august, sărbătoarea Sfintei Vigine Maria, cardinalul se afla la Versailles, gata a oficia mesa în hainele pontificale. El este chemat la cabinetul Regelui. I se cere să se explice. El nu ştie ce să spună, şi este gata să plătească colierul pentru a evita un sandal. La sfatul ministrului Breteuil, care de multă vreme căuta prilejul pentru a se răzbuna pe cardinal, Regele decide pe loc să-l aresteze Asfel începe Afacerea Colierului, şi unul dintre cele mai complicate şi misterioase procese din istorie.

Cagliostro va fi amestecat în acest scandal prin minciunile Doamnei de la Motte, care încă de la început îl indică ca fiind autorul excrocheriei. El este arestat în 22 august 1785, la fel ca şi soţia sa, el este închis la Bastilia. La terminarea procesului, după 11 luni de cercetări, adevărul este, în sfârşit descoperit. Cea care a furat colierul este Jeanne de la Motte, Cagliostro nefiind vinovat cu nimic pentru acest fapt. El şi cardinalul nu sunt decât victime ale intrigilor acestei femei. Parlamentul francez declară în mod public nevinovăţia lor în 31 mai 1786.

"Este un bun prelat, scria baronul d'Oberkirch care îl vizita, mai ales la Strasbourg. *"Foarte puţin bigot, habotnic, credincios, pios, cucernic, foarte puţin devotat, om al cuiva, foarte afemeiat, plin de spiritul amabilităţii, dar de o slăbiciune, de o credulitate pe care el le-a plătit prea scump şi care a costat foarte multe lacrimi pe sărmana noastră Regină în mizerabila poveste a colierului."*

Baronul d'Oberkirch este cel care, povesteşte[184] câteva scene legate de Cagliostro: "Deîndată ce eu m-am stabilit la mine la Strasbourg, mi s-a remis o scrisoare sigilată cu o pecete imensă, prin care monseigneurul cardinal de Rohan ne invita la dineu, pe Domnul d'Oberkirch şi pe mine, trei zile mai târziu. Eu nu am înţeles nimic din acest fel de politeţe cu care noi nu eram deloc obişnuiţi.

- Pun pariu, spuse soţul meu, că el vrea să ne pună faţă în faţă cu ciudatul său vrăjitor, cu care eu voi face bucuros o rea partidă (companie)

- El este la Paris, replicai-eu.

- El este aici de o lună, urmat de o duzină de nebune pe care le-a convins că le va vindeca. Este o frenezie, o turbare; şi femei de calitate încă! Iată, asta e cel mai trist. Ele au abandonat Parisul pentru a-l urma, ele sunt aici parcate în celule; totul le este lor egal, numai ca ele să se afle sub privirile marelui cophte, maestrul, stăpânul şi medicul lor. S-a mai văzut, oare asemenea demenţă? Noi ezitarăm mult până să răspundem prinţului. Domnul d'Oberkirch avea mare dambla, chef să refuze ca şi mine, contrar acestei dorinţe incredibile de a revedea pe vrăjitor, aşa cum îl numea soţul meu. Teama de a fi nepoliticoşi faţă de eminenţa sa ne-a decis să acceptăm. Mărturisesc că inima îmi bătea foarte tare în momentul în care am intrat la cardinal; era o teamă ce nu se poate defini şi care nu era totuşi fără şarm,

[184] pp. 145-150.

farmec. Nu ne-am înşelat. Cagliostro era acolo. Niciodată nu s-a făcut o idee de furoarea pasiunii cu care toată lumea se arunca pe capul său; trebuia să-l văd. Era înconjurat asaltat, era stresat, obsedat de ei; ei erau acolo pentru a obţine de la el o privire, un cuvât, o vorbă a sa. Dar nu erau numai din provincia noastră: la Paris înghesuiala era aceiaşi. Domnul d'Oberkirch nu exagerase cu nimic. O duzină de femei de calitate, plus două actriţe de comedie, îl urmaseră pentru a nu întrerupe tratamentul lor şi cura ofiţerului de dragoni, simulate sau veritabile vor termina prin a-l diviniza. Eu îmi propusesem să nu mă singularizez, să nu ies în evidenţă cu nimic, de a accepta ca şi ceilalţi stiinţa minunată a adeptului sau cel puţin de a avea acest aer, dar eu niciodată nu m-am abadonat lui, nici nu i-am dat lui ocazia de aşi etala infatuarea sa pedantă şi mai ales de a nu permite de loc ca el să treacă pragul uşii noastre.

Imediat ce el mă zări, mă salută foarte respectuos; i-am răspuns la salutul lui lipsit de afecţiunea grandorii, nici cu plăcere. Eu nu ştiu de ce cardinalul ţinea aşa de mult de a mă câştiga mai mult decât pe o alta. Eram acolo vreo 15 persoane iar el se preocupa numai de mine. El puse o cochetărie rafinată a-mi fi adusă în maniera sa de a vedea. M-a plasat la dreapta sa, nu discuta aproape decât cu mine şi-şi dădea silinţa ca prin toate mijloacele posibile să-mi inoculeze convingerile sale. Eu rezistam încetişor dar ferm, el se impacienta şi mi-a venit la confidenţă (destăinuire) ridicându-se de la masă. Dacă eu nu l-aş fi auzit, eu nu voi presupune niciodată că un Prinţ Al Bisericii romane, un Rohan, un om inteligent şi onorabil sub atâtea alte raporturi, să se poată lăsa sujugat până în punctul de a–şi abjura demnitatea sa, liberul său arbitru în faţa unui cavaleral industriei.

- Într-adevăr, Doamnă baron, sunteţi prea dificilă de convins. Ce, cum ! Ceea ce eu v-am povestit dvs. însăşi, nu v-a convins? Trebuie deci să vă mărturisesc totul; amintiţi-vă cel puţin că eu v-am încredinţat un secret important. Eram foarte încurcată: eu nu-

mi făceam griji pentru secretul său şi pentru inconsecvenţa lui foarte cunoscută, din care el îmi dădea în rest o aşa mare dovadă, mă făcea să mă tem că voi partaja onoarea încrederii sale cu prea mulţi alţi indivizi şi cu indigenii lui colocalnici. Eu mergeam să recuzez, el ghicea asta.

- Nu spuneţi nu, întrerupse el, şi asultaţi-mă. Dvs. vedeţi bine acest lucru? El îmi arătă un mare diamant montat singur ce-l purta pe degetul mic şi pe care erau gravate armele casei de Rohan; era un inel de 20 mii livres cel puţin.

- Este o frumoasă piatră, Monseigneure iar eu am admirat-o deja.

- Ei bine ! Cel care l-a făcut este el, înţelegeţi-dvs. ? El l-a creat din nimic; eu l-am văzut, eram acolo, cu ochii fixaţi pe creuzet şi l-am asistat la operaţie.

Este aceasta ştiinţă? Ce credeţi dvs. despre asta, Doamnă baron? Se va spune că el mă momea, mă ademenea, că el mă exploatează, ca specialişti în materie, bijutierul şi graveorul au estimat briliantul la 20 mii livres. Vă va conveni, cel puţin să credeţi, că el este un filon straniu, cel care face un asemenea cadou. Am rămas stupefiată, o mărturises; D-l. de Rohan observă asta şi continuă, crezându-se sigur de victoria sa:

- Dar asta nu e tot, el face, fabrică aur: el mi l-a cules în faţa mea pentru 5 sau 6 mii de livres, în partea de sus a cerului gurii.

Din acesta eu voi avea de acum înainte, eu voi avea şi mai mult din acest aur; el se dădea în faţa mea cel mai bogat prinţ al Europei. Acestea nu sunt deloc vise, Doamnă, ele sunt dovezi. Şi toate profeţiile sale care s-au împlinit, şi vindecările miraculoase pe care el le opera, vă spun că acest om, cel mai extraordinar, cel mai sublim şi a cărui ştiinţă nu are egal în lume, afară decât bunătatea sa. Câte pomeni răspândeşte el! Cât bine face el! Aceasta întrece orice imginaţie.".

Faţă de Doamna de Créqui, Rohan dovedeşte acelaşi respect pentru Cagliostro. *"Pentru ca dvs. să vă puteţi face o idee despre*

entuziasmul pe care el îl inspira, scria ea, *eu vă voi prezenta mai întâi o srisoare a Prinţului Louis, din vremea Cardinalului de Rohan, care mi-l recomanda în aceşti termeni:*

‘*Dvs. , Doamnă şi dragă verişoară, aţi auzit, fără îndoială, vorbindu-se despre Contele de Cagliostro, de excelentele calităţi care-l disting de ceilalţi, de admirabila sa ştiinţă şi de virtuţile sale, care îi aduc lui stima şi consideraţiunea tuturor persoanelor cele mai distinse ale Alsaciei, şi ale mele, sentimentul unui ataşament şi al unei admiraţii fără margini. Or, cum actualmente eu ştiu că el se află în Paris sub numele de Conte Fenice, eu îl recomand protecţiei dvs. Doamnă, cu multă insistenţă, convins fiind că frumuseţea dvs. îi va captiva lui atenţiile generale. Vă rog, de asemeni, vrând să vă previn că dvs. ştiţi să vă puneţi în gardă împotriva impresiilor inamicilor acestei fiinţe binefăcătoare. Eu sunt încredinţat că veţi căpăta pentru el sentimentele pe care eu vi le exprim. Este veneraţia cu care eu am recunoscut înclinaţia sa constantă pentru tot ceea ce este binefacere şi dreptate. Eu am spus ceea ce eu ştiu despre el din experienţă, pentru a vă angaja ca să-i dovediţi lui atenţii şi pretenie speciale, însă eu nu v-am spus şi nu vă voi spune aici tot binele ce-l gândesc pentu el. Adio, Doamnă şi dragă verişoară, dvs. ştiţi cât de tandru şi cât de respectuos ataşat vă sunt. Louis, Episcop şi Prinţ de Strasbourg.”*

Pe de altă parte, abatele Georgel, care se vedea înlocuit, din ce în ce mai mult în încrederea Cardinalului, de persoane care împărţeau cu acesta interesul pentru Cagliostro scrie: *“Atunci când prinţul revine la Paris, el lăsă în Alsacia pe unul dintre gentilomii săi, confident al gândurilor sale, pentru a-i procura lui Cagliostro tot ce el va dori.*

Acest gentilom, care va figura în procesul colierului se numea baron de Planta[185]*, dintr-una dintre cele mai de vază case din*

[185] François Joseph Kirgener, baron de Planta (1766-1813) a devenit general în armata lui Napoleon. De asemenea, şi el, a fost încarcerat la Bastilia în timpul Afacerii colierului.

Grisons;el era protestant, vorbea puţin, pentru a se face să se creadă că el gândea mult; fizionomia sa dezvăluia un om nepăsător şi posomorât. Eu nu vreau să-l judec cu severitate; eu nu l-am cunoscut decât din acţiunile sale; încăpăţânarea, îndărătnicia sa a tulburat şi otrăvit o parte din viaţa sa militară; ducele de Choiseul îl forţase să părăsească regimentul elveţian când era căpitan; regele Prusiei, pentru serviciile prestate îl avansase la gradul de maior; şi-i mulţumi pentru serviciul său. El vegeta trist la Viena, atunci când cardinalul de Rohan ajunsese aici ca ambasador. Frecventele sale destituiri (disgraţieri) şi nevoile sale l-au făcut mai suplu, căci în ciuda aerului său sobru şi dezaprobator, eu l-am văzut întotdeauna curbându-şi voinţa în faţa voinţei a cardinalului, căruia, el părea că-i este devotat fără rezerve. Prinţul ambasador îl găseşte nimerit pentru a juca la Viena rolul de observator util modului ambasadei de a vedea lucrurile. Îi recunoscu serviciile prin gratificaţii pe care el le va continua când eu am ajuns singurul însărcinat cu afacerile. Acest om a devenit cel mai intim confident al gândurilor şi afecţiunii sale; el a fost unul dintre cei mai buni acreditaţi agenţi pe lângă Cagliostro. Îmi amintesc că aflând printr-un trimis cu care baronul de Planta avea frecvente orgii foarte costisitoare la palatul din Strasbourg[186]*, unde le făcea pentru a spune aşa, litieră, (lectică de paie) de vin de Tockay pentru a sărbători pe placul său pe Cagliostro şi pe pretinsa sa soţie, eu crezui că trebuie să-l previn pe Domnul Cardinal de asta; răspunsul său fu: 'Eu ştiu şi chiar eu însumi i-am dat lui dreptul de a abuza dacă judecătorul o propune.'"*

Aceasta nu este singura calomnie răspândită la adresa lui Cagliostro pe subiectul relaţiilor sale cu cardinalul de Rohan. Se spunea că el a întreţinut pe Cardinal, că în momentul sosirii sale în Paris în 1785 el a fost cazat să locuiască în Palatul lui Rohan, că

[186] Ne putem da cu uşurinţă seama că abatele Georgel nu aştepta decât un pretext pentru a vorbi de rău cu baronul de Planta în faţa Cardinalului. Răspunsul acestuia este plin de înţelepciune.

soţia sa Sarafina era metresa Cardinalului, etc. Toate aceste poveşti s-au clarificat în timpul interogatoriilor Afacerii Colierului:

"Întrebare. De cât timp sunteţi în Paris?

Răspuns. Am sosit în Paris la 30 ianuarie 1785.

Întrebare. Când aţi ajuns aici, în ce loc aţi lociuit?

Răspuns. La Palais-Royal, într-un Hotel garnisit unde eu am rămas mai mult sau puţin de 20 zile.

Întrebare. Când aţi ajunsi, aveaţi la dvs. banii necesari pentru a întreţine o casă?

Răspuns. Cu siguranţă, eu am adus cu mine toate de care aveam nevoie pentru a-mi lua o casă.

Întrebare. Unde v-aţi luat această casă?

Răspuns. În strada Saint Claude, lângă Bulevard.

Întrebare. Cine s-a ocupat de întreţinerea dvs.?

Răspuns. Întotdeauna eu totul.

Întrebare. Chiar şi Prinţul venea să mănânce la dvs.?

Răspuns. Oridecâte ori el venea la mine, aceasta, ceea ce consuma nu era pe cheltuiala mea, câteodată totuşi, cum el venea să ia prânzul la mine cu prietenii sau protejaţii săi, el ordona ce să i se aducă de la el una sau două platouri; dar, în ciuda a toate astea eu nu rambursam deloc în toate serile Bucătarului meu cheituiala făcută în cursul zilei.

Întrebare. L-aţi văzut pe Prinţ imediat după momentul sosirii dvs.?

Răspuns. Nu, abia 2 sau 3 zile după aceea.

Întrebare. Ce v-a spus el imediat ce l-aţi văzut pentru prima dată?

Răspuns. El m-a angajat să rămân în Paris fără să mai călătoresc.

Întrebare. Prinţul venea în fiecare zi să ia masa la dvs.?

Răspuns. La început, el venea rar să ia prânzul la mine; dar, după aceea el venea de, 3 sau 4 ori pe săptămână."

Şi-l imaginau pe Cagliostro făcând cu servilism curte Cardinalului. Realitatea era completamente contrară, aşa după cum se poate citi într-o scrisoare a lui Straub[187] : *"Iubitul Maestru cu iubiţii şi bunii mei prieteni este plecat în această dimineaţă cu baronul de Planta la Saverne, de unde el va reveni în această seară. A trebuit ca el să meargă şi să vină de acolo pentru a-l determina să vină aici, pretinzând pe bună dreptate că este de datoria omului roşu[188] să vină primul pentru a-l vedea. Omul roşu se decisese în consecinţă să vină să facă vizita de ceremonie Contelui la Strasbourg. Aceata l-a determinat pe iubitul Maestru de a merge aici astăzi, dar să şi revină seara. Baronul de Planta care nu a făcut decât să meargă şi să vină de la Strasbourg la Saverne şi de la Saverne la Strasbourg, vă prezintă, dragi prieteni consideraţiunile sale."*.

În ce priveşte Afacerea Colierului, scandalul ar fi putut fi evitat dacă Cardinalul ar fi ascultat pe Cagliostro. Pentru aceasta au existat 2 ocazii.

În interogatoriul său[189] din 30 ianuarie 1786 Cagliostro declara: *"Interogat dacă în luna ianuarie 1785 cardinalul nu i-a spus lui să meargă să cumpere un colier de diamante pentru Regină şi*

[187] Scrisoarea lui Straub către Jacob Sarasin, 9 octombrie 1782.
[188] Adică cardinalul de Rohan.
[189] Conform procesului-verbal înregistrat la Arhivele Imperiului X 2676 şi citat de Emile Campardon în *Maria Antoineta şi procesul colierului* page 335. Acest interogatoriu este reprodus din memoriile lui Cagliostro în Memoriul său.

dacă el nu-i va arăta condiţiile tranzacţiei, a răspuns: colierul era cumpărat înainte ca el să fi sosit la Paris; că el nu a văzut colierul, nici tranzacţia (târgul) care fusese făcută; că tot ce el ştie este că Cardinalul a spus că el avea ordine de a cumpăra colierul, care era de 15 la 1 600 000 livres, că el răspunzându-i a întrebat: 'Dvs. aţi plătit aceasta?'. 'Nu', spune Cardinalul, aranjamentele sunt făcute iar bijutierii sunt mulţumiţi, eu eram la Versailles, eu am dus colierul la Doamna de la Motte unde Regina trebuia să vină; noi am aşteptat-o pentru ceva timp. Un om a venit spunând că Regina nu putea să vină, el a remis o scrisoare care conţinea ordinele Reginei, pentru ca să i se livreze ei colierul, şi că nu s-a găsit acel om căruia i s-a remis colierul. Şi a spus că acel om se numea Desclaux sau Duclaux, valet de cameră (garçon)[190]'. Respondentul a vrut să-i adreseze lui câteva observaţii iar privitor la ceea ce Cardinalul i-a spus lui că era o afacere încheiată, acesta a răspuns Cardinalului: 'Dacă este o afacere facută, nu mai este nevoie să ne trudim a mai vorbi despe ea'". Răspunsul său este clar: dvs. aţi acţionat după bunul dvs. plac, eu nu mai pot să fac nimic dacă dvs. nu-mi cereţi ajutorul.

Dar el îi oferi o a 2-a ocazie, după cum el povesteşte în Memoriile sale: *"Cu 15 zile înainte de a fi arestat avant ca el mi-a spus: 'Mon cher conte, încep să cred că dvs. aveţi dreptate că doamna Valois este o intrigantă. ' Şi el îmi povesti atunci, pentru prima oară, toată povestea colierului, şi-mi destăinui suspiciunile pe care el le avea şi teama că într-adevăr colierul nu fusese remis Reginei, şi că eu persist mai mult ca niciodată în pima mea opinie."*

În ce o priveşte pe Doamna de la Motte, Cagliostro a avertizat-o mereu: *"Prinţul făcându-mă astfel să cunosc pe contesa de la Motte, mă întrebă ce gândesc eu despre ea; eu am avut părerea, pretenţia totdeauna că sunt puţin cunoscător în ale fizionomiei.*

[190] În realitate, era vorba de Reteaux de Villette, secretarul şi amantul Jeannei de la Motte. În timpul interogatoriilor, el a declarta că a jucat acest rol şi, de asemeni, că el a falsificat scrisul Reginei, scriind bilete pentru Cardinal.

Am fost sincer. Am răspuns prinţului că eu consideram pe contesa de la Motte ca pe o femeie perfidă şi intrigantă. Prinţul întrerupe zicându-mi că ea este o onestă femeie; dar care era în sărăcie, mizerie. Eu i-am făcut lui observaţia că dacă este aşa cum ea spune, că ea era în mod special protejată a reginei ea se va bucura, va vea parte de o minunată, o mare avere, un mare noroc, că ea nu va avea nevoie să recurgă la altfel de protecţie. Noi, eu şi prinţul, rămâneam fiecare cu părerea sa proprie. De fiecare dată când era vorba de contesa de le Motte eu îi spuneam lui cu francheţea mea obişnuită această femeie vă înşeală, vă duce în eroare."

"În ziua următoare acestei conversaţii, prinţul mi-a spus că cei doi, contele şi contesa de la Motte s-au refugiat la el din teama că ei aveau de suferit urmări ale afacerii şi că îl rugau să le dea scrisori de recomandare pentru Anglia sau pentru împrejurimile Rinului. Întrebat de prinţ care este părerea mea, eu i-am răspuns că aici nu era decât o singură cale de ieşire şi rezolvare; aceea de a da pe mâna poliţiei pe această femeie şi de a merge şi a-i povesti faptele Regelui sau miniştrilor acestuia. Prinţul mi-a obiectat că bunătatea şi generozitatea inimii sale se opuneau unei căi aşa de violente. 'În acest caz, replicai eu, dvs. nu vă rămâne altă cale decât Dumnezeu, el trebuie să facă restul, ceea ce eu o şi doresc'"

Toate acestea nu au împedecat pe oameni răi să reia zvonul că de Cagliostro era complice al doamnei de la Motte. Poate, pentru a disculpa pe Cardinal, abatele Georgel imaginează o scenă care nu putea niciodată avea loc: *"Cagliostro, întotdeauna consultat, ghida paşii cardinalului în această nefericită afacere: noul Calchas avea, fără îndoială, păreri proaste despre măruntaile, inima victimei; căci la ieşirea din pretinsele sale comunicari cu îngerul luminii şi spiritul tenebrelor, el profeteza Cardinalului că fericitele sale corespondenţe veneau să-l plaseze în cele mai înalte puncte ale favorii, că influenţa sa în guvernare tindea să devină*

preponderentă. Această greutate înclină mai mult în balanţa care antrena deja spre buna credinţă a cardinalului spre prăpastia, vârtejul pe care i-o pregătea contesa de la Motte, devin de atunci o forţă irezistibilă.

Domnul Cardinal, încântat de misiunea cu care suveranul voia mult să-l onoreze, cerea totuşi cu insistenţă autorizaţia necesară pentru realizarea cât mai repede posibil a achiziţionării colierului.

De acest înscris nu se putea atinge; el dura de la micul Trianon şi era semnat 'Maria-Antoineta a Franţei'. Dacă cele mai subţiri feşe de legat ochii sau la cap ale seducţiei nu au acoperit ochii prinţului Louis, singură această semnătură, atât de neîndemânatec redactată în act, trebuia să-l facă să se observe cursa, capcana: Regina nu semna niciodată decât 'Maria-Antoineta'; cuvântul 'a Franţei' era rodul celei mai grosiere ignoranţe.

Nimic nu fu sezizat nici observat; acest înscris care avea aceleaşi amprente ca şi micile bileţele ale corespondenţei în care falsificatorul reuşea să imite scrisul Reginei, devine, în mâinile Cardinalului, un nou talisman care dădea un curs mai rapid credulităţii şi bunei sale credinţe. Cagliostro, proaspăt sosit la Paris, fu consultat: acest Python montă trepiedul său; invocaţiile egiptene fură făcute pe durata unei întregi nopţi luminată de o mare cantitate de lumânări chiar în salonul cardinalului; oracolul, inspirat de demonul său familial, pronunţa că negocierea era demnă de prinţ; că ea va avea un deplin succes; că ea va pune sigiliul pe fericirea Reginei şi va face să iasă din găoace ziua fericită care va aduce, pentru fericirea Franţei şi a umanităţii, rarele talente ale Domnului Cardinal. Eu scriu adevăruri, iar dacă se crede cumva că eu povestesc închipuiri, fabule; eu însumi le voi crede, dacă n-aş avea certitudinea faptelor pe care eu le prezint. Oricare ar fi fost ele, sfaturile lui Cagliostro, acestea vor disipa toate îndoielile care puteau să se

nască. Se decisese ca cardinalul se va achita cât mai profund posibil de un comision privit ca foarte flatator şi foarte onorabil; dama de la Motte se grăbi să prevină pe bijoutierul Bassange că un foarte mare şi foarte bogat seigneur va veni să vadă colierul şi poate, chiar, îl va cumpăra. Într-adevăr, începând cu mijlocului lunii ianuarie, la 8 sau 10 zile după întoarcerea sa din Alsacia, cardinalul merge la bijutierii Bohmer şi Bassange, i se arată colierul, întrebându-se de preţ…"

Povestirea sa nu conţine decât o jumătate de adevăr şi multe contradicţii faţă de faptele istorice. Cagliostro a sosit la 30 ianuarie 1785 la orele 9 seara[191]. La momentul sosirii sale, toate negocierele erau deja făcute şi Cardinalul era deja angajat faţă de bijutieri să facă această achiziţie. Acestea sunt fapte demonstrate de documente şi de declaraţii de martor făcute în timpul procesului.

La 3 ianuarie 1785, Cardinalul reîntors cu precipitare din Saverne la Paris, în urma unei false scrisori din partea Reginei care îi spunea lui: *"momentul atât de mult dorit nu a sosit încă, dar eu doresc să grăbesc întoarcerea dvs. pentru o negociere secretă care mă interesează, mă priveşte personal. Comtesse de la Motte vă va da cheia acestei enigme."*

În 23 ianuarie, Doamna de la Motte anunţa giuvaiergiilor în prezenţa procurorului Achet care *"este sigur ca ei să vândă colierul lor şi că tranzacţia va fi realizată cu un foarte înalt nobil."*

A doua zi la orele 7 dimineaţă, Rohan se întâlneşte cu giuvaiergii la Doamna de la Motte şi confirmă acordul său pentru a fi intermediar pentru cumpărare. La 24 ianuarie cere Jeannei de la Motte un document semnat de Regină. Îl primeşte şi în 29

[191] Doamna de la Motte declarase în timpul procesului că de Cagliostro venise în ascuns la Paris înainte de 1785, dar aceasta este o altă minciună. Cagliostro a adus probe imbatabile (declaraţiile de martori şi registrul hotelului unde el a locuit la Lyon) că el a rămas totdeauna la Lyon şi că el nu a părăsit acest oraş decât la 28 ianuarie 1785 pentru a se duce la Paris.

ianuarie; acest document stabibilea cu giuvaiergii modalitatea de plată şi fixa prima scadenţă pentru 1 august. Decizia sa era deci luată înainte cu câteva zile de sosirea lui Cagliostro la Paris, fără ca de Cagliostro să influenţeze această decizie prin nici un fel de ceremonie.

De altfel acesta declară în interogatoriul său că după sosirea sa la Paris, cardinal de Rohan l-a vizitat şi i-a spus că "*este o afacere încheiată*."

Referitor la scrisoarea semnată, Maria Antoinetta a Franţei, Cagliostro spune: *"Interpelat dacă el a văzut tranzacţia colierului cu aprobarea şi semnătura Reginei, a răspuns că atunci când Cardinalul i-a vorbit de colier pentru prima oară, el nu i-a arătat deloc condiţiile tranzacţiei pe care o făcuse, că el nu l-a văzut decât la sfârşitul lunii iulie, 15 zile înaintea detenţiei cardinalului, că în acea perioadă cardinalul şi-a manifestat faţă de el câteva nelinişti şi îngrijorări spunându-i: 'nu sunteţi sigur de ceea ce eu am făcut?' Pentru ca atunci când cardinalul i-a arătat lui tranzacţia în care el a văzut aprobările şi semnătura Maria Antoineta a Franţei, el a spus cardinalului că aceasta nu i se părea a fi prea clară, că regina nu trebuia să semneze aşa, că din poziţia sa de Mare Prelat el trebuia să o ştie, că pariază că el a fost înşelat, atras în eroare, că cardinalul nu voia să-l creadă, el insistă a-i spune lui: 'Cu siguranţă aţi fost înşelat, dvs. nu aveţi altă cale de urmat decât de a merge să vă aruncaţi la picioarele Regelui şi de a-i spune lui ce s-a întâmplat. La care el a răspunse: 'Ei bine, iar dacă eu fac asta, această femeie va fi pierdută? 'Că el nu va vrea să-şi dea consimţământul la aşa ceva, răspunzându-i i-am spus: 'Dacă dvs. . nu veţi voi să faceţi asta, unul dintre pietenii dvs. o va face pentru dvs. ; ceea ce cardinalul a refuzat din nou."*

Cardinalul va fi nevoit să-şi amintească de toate aceste avertismente în timpul detenţiei sale La Bastilia şi în timpul procesului. .

El reuşi să poarte o corespondenţă cu avocatul său, Domnul Target şi în aceste scrisori el vorbeşte adeseori Cagliostro, el insistă ca avocatul său să aibă în atenţie totdeauna ca lui să i se acorde titlul de conte[192] atunci când el făcea menţiunea în memoriile sale, el îi cerea să-l ajute pe tânărul avocat al lui Cagliostro cu sfaturi şi îndrumări etc.

"Eu am citit perfect de bine ceea ce mi-aţi adresat prin hărtiile şifonate",

scria el prin chirurgul care primise aprobarea să-l vadă la Bastilia, din cauza unei probleme la genunchi. "Dar nu trebuia să le şifonaţi atât de mult. Eu nu îndrăznesc să vă trimit urmarea confruntărilor până când nu voi avea cuvântul dvs. că nu le veţi arăta decât domnului Target, deoarece, vă repet, dacă exita cea mai neînsemnată umbră (miros) de urme sau suspiciune, nu ieşeam din modalitatea pe care-o luasem."

În altă zi, el scria avocatului său utilizând acelaşi sistem: *"Sper că nu voi fi confruntat decât luni. Cerul să veghezeca chinurile mele să fie diminuate! În fiecare zi am 9 ore de confruntări. M-am obişnuit cu oroare de ceva timp cu lucruri ce nu tebuie să fie, şi în mod cert, acest obicei este penibil. Între noi fie spus, vă mărturisesc că încep să mă simt obosit. Dar nu voi face decît să-mi dublez eforturile şi mai ales că nu vreau ca inamicii mei să se poată îndoi de asta. Eu vreau să apar totdeauna proaspăt coborând în arenă şi oprind sângele din rănile mele. Le voi retrage lor cel puţin această satisfacţie."*

"Mâine sunt confruntat cu scelerata (Jeanne de la Motte). Astăzi ea a avut o scenă cu contele de Cagliostro. El a numit-o 'racolatoare sacră' pentru că ea spunea lucruri dezonorante despre soţia sa iar aceasta i-a aruncat cu o torţă care a lovit burta contelui, dar ea a fost pedepsită pe loc, căci ea şi-a dus lumânarea în ochi. Vom vedea mâine. Eu răspund că ea nu mi-a

[192] El a făcut-o mai ales ca pe un protest faţă de atitudinea autorităţilor care se obstinau să-i acorde lui acest titlul de fiecare dată când se menţiona despre el, el preferând să i se spună Domnul Cagliostro.

aruncat nimic, nu m-a deranjat, că îmi produce oroare, dezgust pentru ea.''[193]

În cele din urmă, la 31 mai 1786, după 11 luni de detenţie la Bastilia, Cardinalul este eliberat. Tot Parisul îl sărbătoreşte, el este purtat în triumf până la palatul său. Dar bucuria fu de scurtă durată. Regele Louis al XVI-lea, pentru a repara imaginea Reginei, credea necesar să-l exileze pe Cardinal şi să-l siurghiunească pe Cagliostro din Francţa. Cardinalul este destituit din postul său de Mare Prelat al Franţei şi exilat la abaţia sa Scaunul lui-Dumnezeu din Auvergne. El nu-şi va recâştiga dioceza sa decât în 1788. După Revoluţie, el se retrage pe cealaltă parte a Rhinului, la Ettenheim, de unde el va ajuta pe aristocraţii francezi care emigrau în masă spre Germania sau Elveţia. Se povesteşte că moartea Mariei-Antoineta l-a tulburat[194] atât de tare încât el a leşinat în timpul celebrării mesei în onoarea Reginei din biserica din Ettenheim.

Cardinalul promisese giuvaiergiilor de a le plăti lor colierul. Această datorie gigantică îl va urmări până la sfârşitul vieţii sale. La Ettenheim, Cardinalul găzduia pe Charlotte, fiica verişorului său, prinţul de Rohan-Rochefort. Gurile rele spuneau că el arăta pentru fetişoara sa o afecţiune care nu era doar paternală. Dar frumoasa Charlotte iubea pe ducele d'Enghien, care o vizita deseori la Ettenheim. O căsătorie nu era posibilă, deoarece prinţul de Condé, tatăl ducelui, nu voia să-şi dea acordul, în parte din cauza proastei repurtaţii a Cardinalului. În 1803, cardinalul de Rohan cade bolnav iar Charlotte îl va veghea până în momentul morţii sale. Ea este cea care devine moştenitoarea Cardinalului, ca şi a datoriilor sale privind colierul.

O anecdotă singulară este raportată ca având loc la Ettenheim în timpul cât Cagliostro era încarcerat la San Leo: *"Atunci când el*

[193] Dosarul Target, biblioteca oraşului Paris, Manuscris din rezervă citat de Funck Brentano în *Afacerea Colierului* pp. 273-274.
[194] Se pare că el era îndrăgostit de Regină.

revenea într-o seară de la vânătoare, Cardinalul zări într-un luminiş un om solitar în curs de a-şi aprinde un foc de vreascuri. Era, în aparenţă un călător rătăcitor, din cei care se puteau vedea adeseori la ţară. Pipa Eminenţei sale se stinsese, Diss, omul său de pază ieşi din potecă (drumeag) şi merse să ceară străinului cărbuni aprinşi pentru a i-o reaprinde.

Cardinalul după ce a folosit-o, aruncă neglijent bucata de cărbune iar aceasta, ajunsă pe pământ deveni dintr-o dată strălucitoare ca şi cum era de aur. Străinul dispăruse. După reîntoarcerea sa la Ettenheim cardinalul puse să fie analizată rămăşiţa, resturill de metal, care se relevă a fi aur adevărat, din cel mai pur. El puse să fie chemat Diss în cabinetul său de lucru şi-i arătă vreo 20 de portrete miniatură etalate pe masă. 'Veţi fi capabil să recunoaşteţi trăsăturile acelui străin în vreunul dintre aceste portrete? 'Diss le examină şi fără nici cea mai mică ezitare desemnă un portret a lui Cagliostro." [195]

Ramond de Carbonnières

> *"Supuneţi-vă datoriei voastre filiale de supunere, necrezând nimic din ceea în care credeţi. Astfel voi îmi veţi face mai suportabilă povara mea. "*
>
> - Cagliostro despre Ramond de Carbonnières.

Ramond de Carbonnières l-a cunoscut pe Cagliostro la Strasbourg în 1781, graţie faptului că el era secretarul Cardinalului de Rohan.

Louis François Élisabeth Ramond, baron de Carbonnières s-a născut la 4 ianuarie 1755. El era fiul lui de Pierre-Bernard Ramond (1715-1796), trezorier de război, şi al Reinei-Rosalia Eisentraut (1732-1762) şi avea un frate, Etienne şi o soră

[195] J. Diss - Memoriie unui om gardă de corp a prinţului cardinal, pp 379, citat de Denise Dalbian în « Contele de Cagliostro» («Le comte de Cagliostro»), R. Laffont, 1983, p. 277.

Rosalia[196]. El terminase studiile sale în drept şi devenise avocat, dar el era pasionat, la fel şi de literatură, drumeţii în munţi, fizică, chimie, lingvistică şi botanică. El publică în 1777, prima sa operă literară, "*Ultimele aventuri ale tânărului din Olban"* ("*Les Dernières Aventures du jeune d'Olban")*[197], scrisă ca urmare a unei decepţii amoroase şi sub influenţa "*Suferinţelor tânărului Werther* "("*Souffrances du jeune Werther")* a lui Goethe. După călătoria sa în Elveţia, el leagă o prietenie care va dura toată viaţa sa cu poetul Reinhold Lenz[198]. Tot aici el îl va cunoaşte, la fel, şi pe Lavater. În 1778, publică poezii, "*Elegiile amoroase"* ("*Élégies amoureuses") iar în* 1779, el pleacă la Paris unde publică o a 3-a lucrare, "*Războiul Alsaciei în timpul Marii Schizme a Occidentului*, *epopee romantică şi istorică"* (*"La Guerre d'Alsace pendant le Grand Schisme d'Occident*, *épopée romantique et historique")*. Dar el nu are aici parte de primirea la care se aştepta şi decide să se întoarcă la Strasbourg unde se pune în serviciul Cardinalului de Rohan. Graţie talentului pentru scris el devine secretarul personal al Cardinalului.

Pe timpul Afacerii Colierului, el joacă un rol important în proces. În fapt, el este cel care descoperă la Londra urmele Colierului, dezmembrat şi vândut de soţul Jeannei de la Motte. Aceasta va deveni o probă foarte importantă în favoarea Cardinalului. Abatele Georgel ne dă detaliile: *"A trebuit să fie scoase de la bijutierii londonezi clarificările vânzării diamantelor acestui colier, era esenţial pentru interesul nostru de a avea pentru acest rezultat un om activ, îndemânatic, agil şi inteligent, foarte devotat Domnului Cardinal, bun cunoscător al limbii*

[196] Ea ia de soţ un medic militar, doctorul Borgella. După 1793 când Ramond se retrage în Pirinei, ea îşi urmează fratele la Barèges. Carbonnières o determină să descopere munţii în timpul lungilor lor promenade ecvestre. În 1794 ea este închisă timp de 6 zile în aceeaşi închisoare unde fratele său a petrecut 7 luni. Acolo ea îşi va cunoaşte viitorul său soţ.

[197] Disperarea, ca urmare a dragostei sale pentru Sophie Larcher (care se măritase şi care i-a inspirat lui această lucrare) o face să plece în Elveţia.

[198] Jakob Michael Reinhold Lenz (1751-1792), poet şi scriitor al curentului « Sturm und Drang », amic al lui Goethe.

engleze, a avut talentul de a câştiga încrederea lui McDermott[199] *şi să procure de la giuvaiergii din Anglia dovezile legale a vânzării colierului de către Domnul de la Motte şi pe socoteala lui. Am găsit toate aceste calităţi reunite în tânărul Ramond de Carbonnières, secretarul prinţului. El poseda toată încrederea cardinalului şi el o va merita, dacă, la exemplul eminenţei sale, el nu ar fi avut capul plecat în periculoase reverii ale lui Cagliostro. Trebuia ca acest entuziasm să aibă un filtru moral foarte eficace pentru a produce, în imaginaţia şi voinţa tuturor iniţiaţilor săi, acest devotament orbesc care era dificil de a fi aliat cu rarele lor calităţi şi spiritul lor.*

Acest secretar era dotat cu mari talente, cunoştinţele sale erau intinse, vaste, concepţiile vii şi rapide, el scria cu forţă şi multă graţie: Domnul Cardinal, înainte ca de Cagliostro să se fi stabililit la Paris, plasase în preajma acestui empiric, pentru a fi agent şi intermediar al unei corespondenţe foarte active şi foarte susţinute continuu urmărită, supravegheată.

El trecea ca fiind confidentul intim al tuturor secretelor stăpânului său. Un lucru care surprinde chiar pe cardinal însuşi, este că Doamna de la Motte care era în raporturi intime cu confidentul, pentru afacerile prinţului, nu l-a compromis ca pe baronul de Planta în primele sale declaraţii, ceea ce l-a salvat de Bastilia. Prea periculoasele sale legături cu de Cagliostro şi convingerea mea intimă că el întreţinea entuziasmul prinţului pentru acest jongleor, m-a îndepărtat totalmente de el şi de baronul de Planta. El plecă la Londra înarmat cu instrucţiunile necesare demersurilor sale, i-a fost greu să îndeplinească această misiune cu mai multă inteligenţă şi mai mult succes."

[199] La 15 octombrie 1785, abatele McDermott ia legătura cu avocaţii Cardinalului şi declară că a întâlnit pe contele de La Motte la Londra şi că acesta avea în posesia sa diamante foarte mari, care, spunea el, le primise de la regina Franţei şi prin intermediul cardinalului de Rohan. El este cel care indică numele juvaergiilor de la care contele de La Motte încerca să vândă aceste diamante.

Georgel avea dreptate. Ramond de Carbonnières era aşa de apropiat de Cagliostro pentru ca acesta să-i încredinţeze lui misiunea de a-l căuta şi a închiria pe numele său o casă în Paris. Cagliostro declara: *"Eu am rugat pe Domnul de Carbonnières dea face acest contract (pentru a închiria casa din strada St. Claude din Paris), nefăcând eu însumi asta niciodată în nici o altă parte a lumii; din acest motiv eu l-am rugat pe Domnul de Carbonnières să facă aranjamentele şi achiziiţiile necesare, atât pentru Casă cât şi pentru Tapiţer, Automobil, etc. Din timp în timp. Eu îi furnizam lui bani, pentru care el imi dădea imediat chitanţe."*

Mai toate detaliile privind relaţia sa cu de Cagliostro sunt cunoscute graţie fragmentelor carnetelor sale, descoperite în arhivele nepotului său de fiu/fiică, baronul Paul Ramond şi publicate în 1912[200].

Sunt note culese, strânse în câteva carnete de buzunar (agende) ale lui Ramond care nu au fost ridicate în 1814, împreună cu alte manuscrise, de cătrecazaci care i-au atacat casa. Însă aceste carnete, la fel ca alte note referitoare la Cagliostro, au fost în mod voit mutilate de Carbonnières. Nu ne-au rămas decât fragmente.

August 1781. Cagliostro, care era la Strasbourg, veni la Saverne şi debută la 8 prin operaţiunea transmutării. Din 6 uncii de mercur el făcu 5 uncii şi 6 şi jumătate groşi (1 gros=1/8 uncie) dintr-un metal de care el ne spunea că este parţial aur, partial argint. Eu nu ştiu dacă cardinalul a pus să fie analizat această parte de jos a lămpii de biserică. Eu am găsit greutatea sa specifică 13, 782. dar, fără îndoială această mică masă cuprindea multe vacuole.

22 Septembrie 1781. Începutul operaţiunilor masonice ale lui Cagliostro la care asistă Cardinalul, Straub şi Barbier. La sfârşitul ritului mi s-a amintit că m-au primit ca începător (ucenic) al ritului care se numeşte egiptean. A doua zi, 23, loja

[200] De Jacques Reboul, în ziarul Le Temps, nr. 18657 din 2 august 1912.

ritului mai sus numit. Luni 24. Mă duc la Strasbourg să văd operată pe fiica lui Straub.

Mercuri 28 Novembrie. Plecat în goana calului la Strasbourg cu de Cagliostro care era atunci la Saverne. Asistat joi 29 la o mare lojă unde ni s-a vorbit de alchimie et şi li s-a promis munţi şi minuni. Vineri 30. Reîntoarcere la Saverne.

Decembrie. Sâmbătă 1 : Plecat la Strasbourg pentru a asista la (ora) 3 la o lojă. Joi 6: Revenit la Saverne. În 15 şi în 17 două loje alegorice şi mistice cu intervenţia tinerei fiice a valetului de cameră Berry. Iată la Saverne minunile unui gen cu totul diferit.

[Ne putem întreba dacă este locul aici (şi acum) de a atribui acestui an 1781-în 2 iunie cade precis într-o sâmbătă-notiţele unei foi volante găsite într-un carnet de buzunar din 1788-1792. Este sigur, în tot cazul, că ea nu se raporta nici la anul 1783, nici la anul 1781.]

Vineri 29 iunie 178 . Plecat pentru Paris în problema maladiei pinţului de Soubisse cu contele de Cagliostro şi D-l. de Mullenheim. Mercuri 11 iulie Plecat din Coupvray pentru Saverne cu D-l. de Mullenheim şi Cagliostro numai. Vineri 13. Ajuns la Saverne. Joi 19. Încep să lucrez cu de Cagliostro.

16 martie 1783. Plecat din Paris la orele 8 seara pentru a duce la Bâle scrisorile ministeriale la contele de Cagliostro. 19 Ajuns la Bâle la orele 9 dimineaţa. 21 Plecat din Bâle şi ajuns la Strasbourg la pretor (?) cu scrisorile. 25 Reîntors de la conte la Strasbourg cu baronul de Planta şi sora sa.

Lundi 24 Iulie 1783 noi am mers tocmai până la Saint Louis înaintea lui Cagliostro care trebuia să ajungă dar nu a mai sosit.

În sfârşit, un Schreib-Kalender de Jacob Rosius (Bâle 1784) ne-a furnizat nouă următoarele învăţăminte:

Pe foaia de apărare, pe copertă , câteva note: "courier din Lyon la Strasbourg: ajuns la Strasbourg : luni, joi, sâmbătă; plecat din Strasbourg: marţi, joi, duminică".

Ianuarie
7 Straub şi Barbier vin să ne vadă la Riehen.

Martie
Vineri 5. Plecarea lui de Planta laParis.

August
Este pe la mijlocul acestei luni când sărmanul cardinal, cu ochii fascinaţi după D-na la Motte credea să aibă în boscheţii din Versailles o întrevedere cu regina care o reprezenta pe Domnişoara Oliva.
Noi plecaserăm, cardinal şi cu mine, pentru Saverne în 26 la orele 4 dimineaţa, noi ajunserăm aici în 27 la orele 7 ale serii.
20. Mersei la Strasbourg.

Septembrie
În 5 mers cu Barbier să ne întâlnim cu cardinalul la Mutzig.

Octombrie
În 11 Cagliostro pleacă din Bordeaux unde el era.

29. Noi suntem informaţi de sosireasa la Lyon printr-o scrisoare a lui de Rey de Morande.

Novembrie

Joi 4. Mers la Kingenthal pentru a duce lui Straub o scrisoare a baronului (Planta).

Eram la Strasbourg cu Planta când s-a decis ca să mă duc la Lyon, în consecinţă noi toţi 3 merserăm joi 25 la cardinal.

Noi revenirăm la Strasbourg a doua zi, 26 şi plecarăm în aceeaşi zi la 7 seara la Lyon;

Ajunşi luni 29 la Conte (de Cagliostro).

Decembrie

sâmbătă 4. Logă ţinută de Conte unde el decernează lui de Planta, absent, puterile de ucenic (începător).

Duminică 26. Marea lojă de instituire a 12 maeştri în Lyon.

Luni 27. La orele 4 după amiaza, am reluat drumul spre Paris, unde am ajuns mercuri 29, la orele 10 seara".

Aceasta este exact, Carbonnieres a petrecut o lună la Lyon, înainte ca de Cagliostro să părăsească acest oraş, pentru a merge la Paris: *"Noi am avut plăcerea de a poseda timp de 2 zile pe Domnul de Carbonnières, partajând din toată inima mea bucuria pe care buna sa vizită a cauzat Maestrului nostru,* scrie Rey de Morande, secretarul lui Cagliostro, care va deveni, la fel, prieten al lui Carbonnières. Iar, din nou, în altă scrisoare[201]: *"Eu mă grăbesc Domnule de a fă face sincerele mele complimente, la fel ca şi doamnei Sarasin pentru naşterea sa fericită. Această bună veste a cauzat o bucurie Domnului Conte, Domnului de Carbonnières şi mie care în mod cert v-ar fi făcut o mare plăcere dacă aţi fi putut fi martor.*

Dragul de Carbonnières ne-a părăsit ieri pe la orele 1 după amiază. Cabrioleta sa fiind deschisă iar timpul excesiv de urât, mă tem mult să nu fi suferit de frig. Singurul lucru care ne linişteşte pe noi este că drumul spre Paris pe care el a plecat este superb iar drumul bun îl va despăgubi de rigorile anotimpului.

[201] nr. 13 din 30 noiembrie 1784 şi nr. 14 din 28 decembrie 1784.

Timp de 10 ani, Ramond de Carbonnières a trăit o frumoasă poveste de dragoste cu Ursula Rilliet[202], sora baronului de Planta. Amorul lor a început în 1783, atunci când de Planta şi Carbonnières petrecuseră câteva luni în pavilionul ridicat de Cagliostro la Riehen. Ursula i-a însoţit.

După Afacerea Colierului, atunci când Cardinalul de Rohan fu trimis în exil la abaţia de la Chaise-Dieu, Ramond de Carbonnières îl însoţea în Auvergne. În iulie 1787, el descoperă munţii Pirinei[203], însoţind pe Cardinal pentru a face o cură la Barèges.

El părăsea pe Cardinal în decembrie 1788, atunci când acesta fu autorizat să revină la Strasbourg. Carbonnières merge la Paris şi publică "*Observaţii făcute în Pirinei" ("Observations faites dans les Pyrénées)*[204]*"*, în 1789. În septembrie 1791, el este ales deputat şi se remarcă ca fiind un partizan al lui de La Fayette. În 1794, este obligat să fugă din Paris şi se refugiază Pirinei. El este supravegheat şi arestat ca *"inamic al Revoluţie"* şi scapă cu greu de ghilotină. El continuă să dovedească un mare respect pentru de Cagliostro, chiar dacă acest respect era foarte discret. *"Ceea ce este cert, este ce acest Domn Ramond mărturisea, este că el prinsese acordarea rangurilor masonice de către marele magician mai multor iniaţi, şi că el devenise depozitarul unei părţi din reţetele sale şi martorul numeroaselor dintre miracolele sale. El*

[202] Ea moare în primăvara anului 1793 la Vichy. În 1793 Carbonnières revine la grota din (lui) Gèdre pe care ei o vizitaseră împreună în 1787. *« Am reurcat încetişor pe drumul pe care coborâsem»,* scria el, *« şi căutam să-mi dau seama de partea pe caresufletul meu o avea în semzaţia dulce şi voluptoasă pe care eu o încercam. Era (se afla) nu ştiu ce în parfumurile care revelau cu putere amintirea trecutului. Mireasma unei violete dă sufletului bucuriile mai multor primăveri.».*

[203] El este cunoscut ca unul dintre cei mai importanţi exploratori ai munţilor Pirinei. La 2 august 1787 el face prima sa ascensiune a Vârfului (Piscului) Amiezii sau Piscul de Sud (Pic du Midi). Începând din1796, el se dedică în exclusivitate istoriei naturii şi botanicii. El identifică, înscrie într-un repertoriu peste 800 de specii de plante şi constitue un ierbar care este şi acum consevat la Muzeul de Istoria naturii din Bagnères-de-Bigorre. El descoperi Muntele Pierdut (Mont Perdu) în 1802. O floare poartă numele său (Ramonda pyrenaica), ca şi o înălţime din masivul Mont Perdu (Soum-de-Ramond, 3260 m pe care el îl va cuceri în august 1802). În 1865 s-a fondat în memoria sa Societatea Ramond care există şi astăzi. Dusaulx scria despre el în 1796: *« ce suntem noi în comparaţie cu acest îndăzneţ voiajor care pozează la fel de măreţ ca şi natura? El, cel care este Vulturul Pirineilor; noi nu suntem decât nişte broaşte ţestoase.».*

[204]Această lucrare este apreciată de Henri Beraldi, istoric al pirineismului ca « actul de naştere al Pirineilor».

nu ascundea nici chiar prietenilor săi că el văzuse sau că el credea să fi văzut lucruri extraordinare, dar, însă când era presat pe acest subiect, el rupea, înceta conversaţia şi refuza să se explice." [205]

Este un fapt puţin cunoscut, că Ramond de Carbonnières îşi reunise notele sale personale despre Cagliostro şi desenele (de o rară frumuseţe după spusesele celor care au avut şansa de a le vedea). Dar cu un an înainte, în 1826, el arse cu propria sa mână acest document preţios, intitulat într-o manieră sugestivă "*Cronica miracolelor" ("La chronique des miracles").*

El a motivat astfel gestul său: *"Mă temeam ca după moartea sa câteva imaginaţii, vedenii inflamante să nu vină să extravagheze asupra acestor minunăţii, şi ca procesul meu-verbal să nu devină evangheliarul vreunei noi religii: or religii de toate culorile, noi avem destule mi se pare.".*

Dintre documentele sale, a rămas totuşi o scrisoare pe care Cagliostro i-o adresase lui: *"Fiul meu, cu o mare întristare, supărare eu văd erorile opiniilor dvs. Eu v-am avertizat de 2 ori şi dvs. nu m-aţi ascultat. Deci, eu vă spun pentru a 3-a oară: aveţi mare grijă, păziţi-vă afacerile dvs. şi să ştiţi că Planta aproape şi-a pierdut capul, mintea din cauza erorilor sale iar că Straub şi fiica sa vor fi arestaţi prin ordin al Procurorului general.*

Dvs. puteţi să-i avertizaţi, în numele luiDumnezeu, să nu neglijeze nici un moment dacă nu vor vrea să-şi piardă libertatea.

Iar dvs. să nu vă mai faceţi văzut în compania lui de Straub, deoarece exită oameni care ţin sub observare demersurile dvs. Şi cum dvs. nu vreţi să aduceţi supărare părinţilor dvs. , ascultaţi-mă, pentru ultima oară. Reflectaţi bine şi să ştiţi că eu vă vorbesc în numele lui Dumnezeu rugându-vă să faceţi totul, fără a pierde un singur minut dacă dvs. nu voiţi să vă coaceţi la foc încet

[205] Cuvier, Notiţe istorice, citate din opera lui Denise Dalbian p. 277

propria ruină, cel puţin supuneţi-vă îndatoririlor dvs. filiale de supunere necrezând nimic din cele în care credeţi.

Procedând astfel îmi veţi face soarta mai uşor de suportat.

Primiţi, aşteptând binecuvântarea paternală în numele Eternului Dumnezeu. Pe de altă parte, vă doresc toate satisfacţiile şi voi rămâne totdeauna pentru dvs. Cagliostro."

Rey de Morande

"Mă simt flatat că sunt cetăţean al acestui oraş pe care incomparabilul nostru Maestru îl iubeşte cel mai mult, judecând după ataşamentul ce eu trebuie să am pentru toate persoanele cărora el le este devotat şi care îl interesează."
– Rey de Morande.

Rey de Morande l-a cunoscut pe Cagliostro în 1783 la Bordeaux. El a devenit secretarul său şi este unul dintre rarele persoane care au vieţuit timp îndelungat în intimitatea sa.

Şi aceasta în momentele când se produceau evenimente foarte importante în viaţa lui Cagliostro: constituirea lojei-mamă a Ordinului egiptean la Lyon, Afacerea Colierului şi arestarea sa, exilarea din Franţa, campania calomnioasă purtată de guvernul francez la Londra. Dar, la fel ca şi Elisa von Recke, Morande este unul dintre discipolii săi pentru care îndoielile au fost mult mai puternice decât credinţa.

Claude Marie Rey de Morande s-a născut în 1751 la Lyon. Despre viaţa sa se ştie numai că el avea un frate, Rey de Cologne şi o soră Anna Claudine Rey[206]. Mama sa locuia încă la Lyon, în Casa Tolozan, atunci când Cagliostro trecea prin Lyon. După mai mulţi ani după ce-l cunoscuse pe de Cagliostro, el se căsătoreşte cu Jeanna Maria Angélica Palate (1769-1823) care îi dădu o fiică. El a murit în 1822.

[206] Care s-a căsătorit cu un alt discipol a lui Cagliostro, Gabriel Magneval.

La Bordeaux, el redacta corespondenţa lui Cagliostro împreună cu numeroşii săi *copii.* Una dintre primele scrisori pe care el le-a scris pentru Cagliostro este către Jacob Sarasin [207]:

"Am onoarea Domnule de a vă preveni că iubitul şi respectabilul nostru Maestru, Domnul conte de Cagliostro mi-a făcut graţia de a mă alege pentru a coresponda cu Copiii săi, mă grăbesc să confirm primirea scrisorii pe care dvs. lui i-aţi trimis în 8 ale acestei luni.

Profit cu plăcere, Domnule, de această ocazie pentru a vă oferi prietenia mea şi vă rog să mi-o acordaţi pe a dvs. : bunătatea şi încrederea în mine a Maestrului nostru iubit nu trebuie să vă lase să vă îndoiţi că eu nu le merit, eu voi avea cea mai mare de a vă dovedi dvs. toată viaţa că eu voi fi demne de ele; cu aceste sentimente pe care le am pentru totdeauna, Domnule, amicul dvs. devotat, Rey de Morande."

La întâi ianuarie 1784 el scrie Gertrudei Sarasin: *"Am fost însărcinat Doamnă de iubitul meu stăpân să dau răspuns la scrisoarea pe care dvs. i-aţi scris-o în 19 a acestei luni şi de a vă dovedi din partea sa surpriza că nu aţi primit încă noutăţile sale, pentru că dvs. eraţi prima persoană pe care el o informase de sosirea sa în acest oraş. Primind din toate părţile o incredibilă cantitate de scrisori în care este iposibil să nu te rătăceşti şi temându-se că ea nu putea să ajungă la fel ca cele pe care dvs. aţi fi putut să i la scrieţi, el doreşte ca de acum înainte, pentru a evuta aceste incoveniente, dvs. să nu-i mai scrieţi decât în fiecare sâmbătă.*

Cu toate că iubitul stăpân este convins de prietenia şi sincerul dvs. ataşamnt el nu le primeşte cu mai puţină plăcere asigurările şi dovezile ce aveţi pentru el. Fiind aşa de fericit pentru faptul că sunteţi permanent apropiat lui, nimeni nu poate să se gândească mai bine decât mine, cât de mult el merită asemenea tandre sentimente din partea dvs. , pentru soţul şi pentru copiii dvs."

[207] 20 decembrie 1783.

La 10 ianuarie 1784: *"Nu ştiu să fi fost mai sensibil decât l-am văzut, Domnule primind scrisoarea binevoitoare ce mi-aţi făcut onoarea să trimiteţi în 29 a lunii trecute; în expresiile dvs. Eu am recunoscut şi reîntâlnit aceleaşi sentimnte de ataşament şi recunoştinţă faţă de iubitul nostru stăpân de care întreaga dvs. familie este plină şi că eu am regăsit în scrisoarea dvs. către Domnul Boyer şi în cea care Domnul Battier, cumnatul dvs. a scris-o Domnului Strecheisen. Domnul Boyer a solicitat permisiunea de a o redacta pe a dvs. , dar până în prezent tracasările facultăţii de medicină l-au împiedecat să nu o facă. Mai mulţi librarii mi-au dat asigurări întrebând la Strasbourg de stampele (portretele mici) ale Maestrului nostru, dar acestea nu au apărut încă; eu sunt în consecinţă încredinţat că dvs. veţi face o mare plăcere Maestrului nostru dacă i-aţi trimite 2 duzini pentru a fi distribuite celor care-l iubesc, căci aceasta nu este decât aproape suficientă multelor solicitări ce eu am primit de a le obţine una din cele care mi-au fost aduse."*

La 17 ianuarie el reînnoieşte cererea pentru portrete: *"Maestrul nostru, dragul meu Domn, neputând rezista presiunilor insistente ale Domnului duce de Crillon şi ale comandantului acestei provinci, de a le da lor cele 2 singure gravuri ce-i mai rămăseseră, vin să vă reînnoiesc din partea sa rugămintea care, vă este deja aici acum de faţă făcută, de a-i trimite lui o duzină sau două duzini din aceleaşi gravuri şi de-a alătura la acestea, dacă vă este posibil, 2 din micile busturi ale sale, adresând toate împuternicirile pentru cea mai promptă livrare.*

Nu uitaţi, în plus vă conjur, că Maestrul nostru va dori ca printre aceste gravuri toate să difere faţă de cele ce au fost făcute pe subiectul său să se găsească aici în aceasta notă de comandă.

Iubitul Maestru insistă ca eu să vă reiterez asigurarea de care dvs. trebuie că sunteţi pe deplin convis că sunteţi fără încetare prezent în inima sa, că Doamna Sarasin este în starea în care nu ştie pe care dintre dvs. să vă iubească mai intâi şi mai mult.

Sentimente asemănătoare inspirate de un aşa bun gând, nu poate decât să le încălzească pe cele ale mele, ele vor fi toată viaţa mea inviolabile iar dvs. , mon cher Domn, puteţi fi deplin încredinţat, la fel, de sincerul meu ataşament. Fratele şi amicul foarte devotat dvs."

Dintr-o altă scrisoare, se vede că la Bordeaux, ca pretutindeni, Cagliostro primea o corespondenţă importantă: *"Neavând o singură clipită liberă, binevoiţi să aveţi bunătatea, vă implor de a-mi reţine atenţia în amintirea Domnilor de Carbonnieres, de Planta, Barbier şi Straub şi de a le spune lor că, la fel ca iubitul nostru Maestru, eu am primit foarte prompt toate scrisorile lor; că întreaga familie a Contelui din Bordeaux se simt minunat şi că el nu încetează de a le împlini lor dorinţele şi poftele cele mai arzătoare pentru fericirea celor din Strasbourg şi din Bâle. Mă simt flatat că sunt cetăţean al acestui oraş pe care incomparabilul nostru Maestru îl iubeşte cel mai mult, judecând după ataşamentul ce eu trebuie să-l am pentru toate persoanele cărora el le este devotat şi care îl interesează."*

Rey de Morande va însoţi pe Cagliostro la Lyon şi la Paris şi-i va fi alături pe durata procesului Afacerii Colierului. După terminarea procesului, el va pleca pentru câteva zile să-şi vadă părinţii la Lyon.

Ultima sa scrisoare trimisă lui Jacob Sarasin este datată 15 iunie 1786:

"Iată într-adevăr, Doamnă ultima scrisoare pe care Domnul Conte a scris-o vreodată din Franţa. El a plecat alaltăieri 13 la orele 4 ale serii împreună cu Doamna Contesă, ei merg la Londra în dreptate (echitate). Domnul Conte neavând deloc domiciliu sabilit, nici adresa protejată, el mi-a spus ca să-i scriu pe numele lui la post restant, dar cum eu ştiam în mod cert că după plecarea lui nici o scrisoare nu o să-i mai parvină, eu voi aştepta ca el să-mi dea noi veşti din ale sale înainte de a-i scrie eu. Am plecat pentru un timp la ţară şi de acolo m-am întors Lyon pentru a

petrece aici ceva timp cu familia. Marchizii de Vichy şi de Vismes au însoţit pe Domnul Conte până la Boulogne."

Dar el se va întoarce curând de la Londra după câteva luni mai aproape, în preajma lui Cagliostro Totuşi atitudinea sa faţă de Cagliostro se va schimba din ce în ce mai bine, şi va sfărşi prin sucombarea îndoielilor sale.

La 30 martie 1787, el le va împărtăşi lui Carbonnières: *"Îndoielile mele, mon cher ami, sunt clarificate, nu le mai am. Fiindu-mi teamă ca nu cumva unul dintre noi să nu conserve decât regrete, aşa încât aceasta nu va fi poate ajunsă la mine însumi eu m-am lăsat pradă dezgustului, înainte ca totul să se fi termine. Eu eram învinsul şi am ajuns în sfârşit să recunosc evidenţele că iubitul şi prea respectabilul nostru Maestru, Domnul conte de Cag nu este decât un impostor şi un escroc. Aflându-se la ţară de 3 săptămâini pentru a se sustrage urmăririi*[208] *el îmi cerea, acum 8 zile, un bob sau două din miraculoasa materie pe care eu terminasem a o perfecţiona. Suspectându-l că voia să facă o altă înşelătorie, eu mi-am luat în cosecinţă o priză de tabac pe care eu o amestecam bine cu cenuşă şi i-am expediat-o lui. Rezultatul fu că tutunul meu minunat produsese în prezenţa unui vechi imbecil de Englez, o transmutare de o livră de mercur şi 3 sols de aramă, în 13 uncii de argint rezultat în urma separării aurului şi a argintului dintru-un aliaj."*

Se spunea că de Cagliostro părăsise cu precipitare Anglia pentru a fugi de secretarul său care-l demascase. Adevărul este cu totul altul. Plecarea sa, la 31 martie, era deja pregătită de mult timp cu Jacob Sarasin, aşa după cum deja noi am arătat.

Ceea ce Rey de Morande scrie ca urmare arată pentru ce totuşi acesta fusese deja cooptat de către inamicii lui Cagliostro, care

[208] La Londres, Cagliostro era hărţuit prin campania unui alt Morande, jurnalistul Charles Theneveau care era plătit de guvernul francez să scrie împotriva sa. Ca şi, de asemenea, de agenţi care plăteau diferite persoane astfel ca acestea să facă false mărturii, dovezi şi probe împotriva lui Cagliostro pentru ca el să poată fi arestat. Din cauza aceasta, de Cagliostro se refugiase în casa de la ţară a lui de Loutherbourgs, la periferiile Londrei.

făceau mari eforturi pentru a face să treacă ca drept un şarlatan, numindu-se Joseph Balsamo.

"Eu l-am rugat să refacă operaţia sub ochii mei, dar văzându-se demascat, a treia zi el părăsea precipitat Anglia.

Eu m-am dus după aceea la Doamna Seraphine. Eu i-am istorisit ei faptele, isprăvile mele, aceasta mi-a dat detalii, mărturisiri şi confidenţe care te înfioară. Într-adevăr Balsamo, Perregrini, el este, pe scurt, de 100 ori mai rău faţă de tot ceea ce ea mi-a spus despre el, este tot ce se poate spune mai rău despre el. Este un monstru de ipocrizie, de hoţie şi de josnicie. Mon ami, haide să fim într-atât de înţelepţi pentru a-l uita şi a nu ne mai gândi la el."

Vom arăta în capitolul următor cum inamicii lui Cagliostro au încercat să deturneze împotriva lui persoanele din anturajul său şi mai ales de a da impresia că propria sa soţie (care pentru ceilalţi putea fi un martor mai credibil?) declarase, mărturisise toate calomniile pe care jurnalistul Theneveau de Morande le fabricase împotriva sa în ziarul Curierul Europei. În rest, coincidenţa de nume între acest journalist şi ex-discipol al său este uimitoare.

În timpul sejurului făcut la Bordeaux, în 1784, unde Rey de Morande îl întâlnea, Cagliostro căzu bolnav. Rey de Morande asistă la această maladie şi îi dă lui îngrijirile necesare. el ezită totuşi de a-l informa de la început pe Jacob Sarasin şi nu-i scrie acestuia despre acest subiec decât după începutul convalescenţei lui Cagliostro: *"Pentru a vă evita, Doamnă, neliniştile şi alarmele întristătoare, eu nu am vrut deloc să vă informez mai degrabă despre maladia Domnului conte: de 12 zile el a fost reţinut în camera sa de o febră care era bilioasă şi continuă, în principiu, şi care a degenerat întreită. Vă mărturisesc că am avut nelinişti (temeri) în primele 3 zile, dar cum limba sa era cu fiecare zi mai puţin umflată (încărcată), şi că acesele ce le avea ieri erau mai*

slabe decât în alte zile el să fie în întregime restabilit. Cerându-mi să-mi propun de a vă da veştile sale, el m-a însărcinat să de a vă face mii de tandre complimente din partea sa, la fel ca şi Doamnei." [209]

La 8 iunie, el îi anunţa în final că Dl. Contele nu mai avea febră: *"Este la fel de curtenitor ca şi plăcerea că am onoarea de a vă preveni că Domnul Conte, în sfârşit, nu mai are febră şi că el va lucra pentru a-şi recâştiga in îngrăşarea pe care maladia sa lui i-a ridicat-o; căci el are acum la jumătate din burta şi fălcile cu care venise aici. Astăzi eu pot să vă declar, că eu am fost foarte îngrijorat în primele 3 zile, dar acum, din fericire că toate acestea au trecut şi că nu mai este vorba decât ca noi să ne bucurăm şi de a-l felicita."*

Dar febra revine iar el le povestea lor în 19 iunie: *"Vă informez, Doamnă cu cel mai viu regret că în ciuda tuturor vrerilor şi îngrijirilor mele, această blestemată febră întreită a revenit din nou. Este adevărat că ea ar fi dispărut cu mult timp în urmă dacă noi am fi vrut, dar însă acestea nu sunt principiile[210] Domnului conte şi a trebuit să ne subscriem lor. El a mai avut alaltăieri un acces, dar foarte slab. Spre cea mai mare a mea satisfacţie, el se va debarasa cu promptitudine în întregime.*

Această maladie i-a oferit lui ocazia pentru a consuma o foarte mare cantitate de Balsam şi neavând mijloace de a ne procura din această ţară toate uleiurile esenţiale pe care copoziţia sa o necesită, Domnul Conte, vă rămâne infinit de îndatorat rugându-vă insistent să-i trimiteţi cât mai curând posibil, din acesta, un flacon.."

La 10 iulie el poate, în sfârşit, să le dea lor veşti noi bune: *"Maestrul nostru vă aduce mii de mulţumiri, domnul meu drag, la fel ca şi Doamnei Sarasin pentru flaconul de balsam pe care i l-aţi trimis, pe care el l-a primit foarte bine păstrat. El vă rămâne*

[209] Scrisoarea nr. 8 din 1 iunie 1784.

[210] Este deja demonstrat în capitolul 2 că pentru Cagliostro febra nu era nicidecum un simptom de îndepărtat cu orice preţ. Este la fel cu viziunea alchimitilor care vedeau în ea un semn de transformare.

foarte îndatorat pentru mărinimia dvs. şi vă promite de a nu vă uita niciodată. Sănătatea sa fiind actualmente perfectă, el mi-a dat sarcină să de a vă spune că el este foarte sensibil dacă v-aţi lua binevoitoarea ofertă de a-i mai putea trimite un alt flacon, chiar dacă pentru prezent cel pe care l-aţi trimis îi este suficient."

În timpul acestei lungi maladii Cagliostro va avea un vis, o reverie[211] care îi vor anunţa lui evenimentele ce urmau să vină: *"El se văzu luat de guler de 2 persoane, ridicat şi transportat într-un profund subteran. Acolo, se deschise o uşă şi el fu transportat într-un loc delicios (plăcut) ce se asemăna cu un salon regal, magnific iluminat. Acolo se celebra o mare sărbătoare. Toţi participanţii erau învăluiţi în rochii albe care le coborau până la călcâie iar el a recunoscut printre ei pe mulţi dintre copiii săi care erau morţi. El crezu atunci că este eliberat (dezlegat) de tot răul acestei lumi şi că a ajuns în paradis. I s-a prezentat şi lui o rochie lungă şi o sabie semănând cu cea cu care el avea obiceiul de a o pune în mână îngerului exterminator. El înaintă şi orbit de o mare lumină se prosternă şi ridică (aduse) graţii (mulţumiri) Fiinţei Supreme de a fi făcut ca el să ajungă la fericire, se auzi o voce necunoscută lui răspunzându-i: iată care va fi recompensa ta, dar mai trebuie să munceşti încă."*

[211] Acest vis (revelaţie) este reprodus în *«Compediul vieţii şi al gesturilor»* (*«Compendio de la vita e della gesta»)*, p. 40. Inchiziţia care publicase acest pamflet, adăugase zvonuri care atribuiau această maladie unei decepţii amoroase : *«Căzut într-o maladie bilioasă (a bilei) aşa de grave, de supărarea (tristeţea) ce el avea din cauza soţului unei dame pe care el o iubea nebuneşte (îngrozitor),o alungase de la casa sa,* el văzu într-o zi patul său înconjurat de masonii sectei sale şi chinuindu-se de a se trezi dintr-o profundă letargie, el le povestea lor că el avusese o viziune celestă. Iată descrierea pe care el i-o făcuse şi pe care el a recunoscut-o în timpul procesului său». Rey de Morande a avut dreptul cuvenit lui pentru a fi prezent la această scenă la Bordeaux.

Capitolul V

Cine poate mult, poate şi puţin[212]. Ordinul Egiptean.

"Să ştiţi că noi nu muncim pentru un singur om, ci pentru întreaga omenire! Să ştiţi că noi vrem să distrugem eroarea nu numai a unui singur om, ci a tuturor oamenilor! Să ştiţi că această ligă Ordinul egiptean este îndreptată împotriva nu numai a unei singure falsităţi, a unui singur neadevăr, ci împotriva întregului arsenal al miniciunilor!"
- Cagliostro.

Cagliostro nu a fost numai vindecător. Pretutindeni pe unde a trecut el a uimit prin profeţiile şi cunoştinţele sale. La Londra el prezicea cu succes numerele câştigătoare la loterie, la jocurile de noroc. În Polonia el lucra împreună cu discipolii săi pasionaţi de alchimie la Marea Opera. La Lyon şi la Paris el se ocupamai ales de franc-masonerie. Însă alchimia, vindecările, franc-masoneria, evocările magice, miracolele chiar, nu sunt pentru el decât unelte pentru a transmite mesajul său într-un limbaj care să poată fi mai bine înţeles de semenii din jur său. Pe deasupra tuturor acestora, mesajul său rămâne acelaşi: *"Iubiţi pe Dumnezeu şi viitorul vostru din toată inima voastră."*

Profeţii

"Eu îi răspundeam D. -nei de la Motte că toate prezicerile erau prostii. Îmi reamintii atunci de promisiunea mea făcută Prinţului, am luat un ton foarte grav şi i-am spus în modul cel mai serios că mi se pare posibil să mi se fi întâmplat: 'Doamnă, dumneavoastră

[212] Cine poate mult poate şi puţin (Qui peut le plus peut le moins).

cunoaşteţi că eu am câteva cunoştinţe despre fizica medicală. De asemenea eu posed şi unele câteva cunoştinţe despre magnetismul animal.’’’

- Cagliostro.

Cu toate acestea, Cagliostro s-a declarat în numeroase situaţii a fi împotriva magnetismului animal, care era atât de la modă în epocă. Şi încă o alta dintre contradicţiile sale este faptul că el a făcut predicţii care s-au dovedit uimitor de exacte nu numai privitor la persoane, ci de asemenea în ceea ce priveşte evenimente istorice.

Se aminteşte de maniera în care el a vorbit la D-na d’Oberkirch la Strasbourg, rezumând întreaga sa viaţă în câteva cuvinte. La Bordeaux el a procedat la fel cu menajera unei bogate doamne, o fată care se născuse prinţesă în Africa, care însă a fost vândută ca sclavă în Franţa. Ea povesteşte: *‘’Încă de când, eu nu pot să precizez ce vârstă aveam, cred că aveam în jur de 17 ani, Domnul Cagliostro sosea la Bordeaux, domnişoara fusese autorizată să-l viziteze la hotelul Marchizului de Canolle unde acesta a tras, era cazat. Această frumoasă locuinţă se găsea pe Bulevardul Saint Seurin, astăzi Bulevardul Georges Clémenceau. Acolo locuia şi un celebru binefăcător spiţer care distibuia elixirul vital al minunaţilor Magi, Vrăjitori, Astrologi. Însă poate veţi rămâne surprinşi să vedeţi marile nume ale înaltei societăţi din Bordeaux mergând la Marele Cophte. În ziua când eu o însoţeam pe Domnişoara d'Ornano, erau acolo, îmi amintesc, Contele de Fumel şi Cavalerul de Rolland, ca şi o mulţime de titraţi nobiliar. Îmi reamintesc de asemenea cum se înghesuiau toţi în incintă ca într-o biserică şi că mi se părea că-l văd în mijlocul nostru. El răspundea la toate întrebările, povestea oricui trecutul său, viaţa sa, vindeca bolnavii. În momentul în care el luase de frumoasa şi fina ei mână pe Domnişoara şi îi vorbi ei îndelung la ureche, apoi,*

privindu-mă, îmi spuse: 'Această fetiţă vine direct de la Dahomey. Acolo ea era de sânge princiar, însă familia sa a fost masacrată. Supraveţuitorii au fost vânduţi ca sclavi la Santo Domingo.'"

În Polonia, regele Stanislav Augustul l-a primit pe Cagliostro la Curtea sa. Una dintre doamnele de onoare era foarte sceptică privitor la Cagliostro. Laborde este cel care povesteşte despre asta în Scrisorile sale despre Elveţia[213] : *"Domnul Cagliostro era de ceva timp la Varşovia şi a avut onoarea de a se vedea de mai multe ori cu regele care îl stima şi aducea omagii spiritului, talentului şi cunoştinţelor sale. O tânără doamnă de la curte*[214]*, sceptică, care auzea pe rege făcând aceste declaraţii s-a pornit pe râs şi susţinea că acesta nu putea fi decât un şarlatan şi că ea desconsidera anumite lucruri care-i fuseseră aduse în dar. În ziua următoare regele îi spune această desconsiderare contelui, care îi răspunse rece că dacă această doamnă vrea să se întâlnească cu el în cabinetul său şi în prezenţa Majestăţii Sale, el îi poate face cea mai mare surpriză care o va avea în toată viaţa sa. Propunerea a fost acceptată, şi la momentul convenit, contele i-a spus doamnei tot ce ea credea şi n-a putut nicidată să-i spună direct, ceea ce, ca surpriză ce el i-a produs, a făcut-o să treacă subit de la neîncredere la admiraţie, încât dorinţa ardentă de a şti ce o aşteaptă în viaţă în viitor a făcut-o să-l conjure pe conte de a o instrui în acest sens. Mai întâi el o refuză, dar învins de rugăminţile stăruitoare ale doamnei, poate pentru satisfacerea curizităţii regelui, el i-a spus: 'Curând veţi pleaca într-o lungă călătorie, automobilul dvs. se va defecta la câteva poşte de Varşovia, cât timp îl vor repara, felul în care dvs. veţi fi îmbrăcată şi coafată va provoca atâtea râsete încât vă vor posomorâ (afecta)rău. Din asta veţi ieşi în ape celebre, faimoase, unde veţi găsi un om de înaltă origine, care vă va plăcea într-atât, încât îl veţi lua de soţ la puţin timp după aceea, şi cu oricât efort făcut*

[213] Scrisoare despre Elveţia adresată D.-nei M. de un călător francez în 1781, Geneva 1783, tome I, p. 13.
[214] Este vorba de prinţesa Charlotte Sanguska.

pentru a vă aduce cu picioarele pe pământ, veţi fi tentată să faceţi nebunia de a-i da lui toată averea dvs. Vă veţi căsători într-un oraş unde voi fi şi eu, şi în ciuda tuturor eforturilor pe care le veţi face pentru a mă vedea, nu veţi reuşi asta. Sunteţi ameninţată de mari necazuri, nenorociri, dar iată un talisman pe care eu vi-l dau; atât timp cât îl veţi păstra, veţi putea să le evitaţi, însă dacă nu se poate să vă împiedece să daţi averea prin contract de căsătorie, dvs. veţi pierde de îndată talismanul, şi din momentul în care nu-l veţi mai avea, acest talism se va afla în buzunarul meu, indiferent în ce loc m-aş afla. ' 'Eu nu cunosc gradul de încredere dat de rege şi de doamna acestor predicţii, nici care este modul lor de a gândi, pe măsură ce acestea se vor înfăptui, însă ştiu că toate au împlinirea lor, iar Domnul Cagliostro mi-a arătat talismanul pe care-l regăsise în buzunarul său în ziua în care a fost constatată ca fiind ziua semnării de către ea a contractului de mariaj prin care ea dădea toată averea sa soţului său."

În vreme ce el se afla la Strasbourg, a prezis moartea împărătesei Maria Tereza în acelaşi moment când aceasta avea loc. Această veste a ajuns la Strasbourg prin poştă doar câteva zile mai târziu. În acelaşi mod el a prezis, în faţa Cardinalului de Rohan, naşterea primului fiu al Mariei-Antoneta.

Însă poate cea mai celebră dintre predicţiile sale este aceea a căderii Bastiliei. Într-o scrisoare redactată public şi cunoscută sub numele de*' Scrisoarea către poporul francez';* el scria în iunie 1786: *"Unii mă întreabă dacă mă voi întoarce în Franţa, în cazul în care apărătorii care m-au dat la o parte vor fi ridicaţi, închişi. Desigur, le-am răspuns eu, numai cu condiţia ca Bastilia să devină un loc public de promenadă. Dumnezeu s-o vegheze!"*

Alchimie

"Chimia este o copilărie pentru cine posedă alchimia iar alchimia nu este nimic pentru cel ce comandă spiritelor.".
- Cagliostro.

Polonia este ţara în care, mai ales, Cagliostro s-a arătat ca alchimist. El era înconjurat de figuri care nu gândeau decât alchimie, iar prinţul Adam Posinski care-l găzduia, i-a oferit un laborator în casa de vacanţă de lângă Varşovia, la Wola, pentru ca el să-i înveţe cum să facă aur. Până în momentul în care el i-a cerut lui Cagliostro un spirit care să-i împlinească dorinţelele de a obţine aur şi favorurile femeilor frumoase. Cagliostro l-a refuzat şi de atunci el s-a îndepărtat, nu a mai vrut să audă de Cagliostro. Pentru a justifica cauza din care ei s-au certat, învrăjbit, secretarul său, contele Mozinsky, care era ajutorul de laborator al lui Cagliostro, a inventat o istorie ce compromitea pe Cagliostro. El a publicat-o în1786, sub titlul "*Cagliostro demascat la Varşovia"*. Ca şi opera Elisei von Recke, aceasta are totuşi valoarea sa istorică deoarece povesteşte operaţiunile alchimiste dirijate, conduse de Cagliostro în Polonia.

La Stasbourg cardinalul de Rohan arată Domnei de d'Oberkirch un mare diamant creat de Cagliostro în laboratorul său. În Courlande, Elisa von Recke vorbeşte de perlele unei mari ducese, pe care le-a făcut să se mărească punându-le (ţinându-le) în pământ.

Însă, el posedă, de asemenea şi alte diverse cunoştinţe mai apropiate tehnicii sau descoperilor ştiinţei moderne. Este un fapt remarcat de cei care l-au cunoscut: *"Observându-l de foarte aproape*, notează Wieldermett[215], *am descoperit la el calităţi şi*

[215]Scrisoarea lui Wieldermett adresată lui Jacob Sarasin, nr. 23, 30 august 1787.

cunoştinţe poate unice în secolul nostru. Fără a mă înşela câtuşi de puţin în aprecierile făcute, el m-a uimit totuşi adesea. Îl credeam cel mai extrem de familiarizat cu operaţiunile cele mai ascunse ale naturii". Lucrurile care în epocă treceau drept supranaturale, în zilele noastre se arată a fi ştiinţă.

După zborul primelor baloane al fraţilor Montgolfier, care au minunat, uimit atât de mult pe oamenii secolului al XVIII-lea, Cagliostro anticipează crearea zeppelinului. Iată ce spunea el la Roveretto în 1787 *"Baloanele, aceste globuri zburătoare, pe care un om îndrăzneţ le-a inventat, pe care le-a dirijat unde a dorit? Să ştiţi că baloanele nu vor putea fi dirijate decât numai după ce li s-a fi dat forma lor sferică şi nimeni nu se gândeşte la asta":*

La Londra el îşi oferă serviciile pentru crearea unui sistem de iluminare al oraşului, mai puţin scump. Anticipa el extracţia petrolului din mare, resursă încă necunoscută de loc în epocă atunci când el zicea : *"Eu deţin secretul de a face ca apa mării să ardă şi printr-un procedeu chimic eu pot să o aprind ca pe ulei?"* [216]

El îşi oferă serviciile sale Elveţiei, după ceea ce notează Vanetti : *"Şi vorbind într-o zi lui Baptiste, fratele lui Nicolas, şi în faţa altora, el le spunea lor: 'Aflându-mă în Elveţia la Berna, (locuitorii îi dăduse lui dreptul de a locui în oraş, încântaţi de vorbele lui), eu am început să le spun oamenilor ţării: 'Elveţieni având în vedere munţii voştri totdeauna acoperiţi de o gheaţă eternă, eu am reflectat la marea cantitate de aur, de argint şi de cristal de rocă care este înfundată în măruntaiele lor. Dacă vreţi să mă autorizaţi să folosesc, să exploatez 10 ani venitul, eu voi distruge gheaţa şi voi scoate la lumina zilei aceste bogăţii, pe riscul meu asumându-mi toate pericolele' . 'Ei au răspuns la aceasta: 'Nu, noi nu vrem ca tu în această întreprindere să pierzi timp şi bani'. Unul dintre cei de faţă i-a zi: 'Cum vei distruge gheaţa? 'Caglioostro răspunse: 'Cu oţet'. Baptiste răspunse celui*

[216] Scrisoarea unui ofiţer francais scrisă din Londra la 16 iulie 1786, Arhivele Naţionale, X 2 B 1417.

care l-a întrebat: 'Ca Hanibal Alpii atunci când a venit în Italia'. 'Şi întorcându-se din nou către Cagliostro, îi spune: 'Domnule, scuzaţi-mă dacă emit o îndoială. Pot oare crede elveţienii că prin topirea bruscă a gheţii apa nu coboară, şi cu torentele sale nu va inunda oraşele lor. 'După un moment de tăcere, Cagliostro răspunse: 'Sunt destule lacuri în Elveţia, în care se va putea dirija toată masa de ape."

Un raport al ministrului Vergennes[217] notează că de Cagliostro poate să *"să dea bumbacului luciul şi fineţea mătăsii, să facă din cânepă cel mai comun fir foarte fin ca cel de Maline, să înmoaie marmora şi să-i dea apoi frumuseţea sa originară."*

Şi în sfârşit, se vorbeşte de o misterioasă piatră care dă, care face lumină. În 13 decembrie 1780 Saltzmann scrie lui Willermoz: "*Cagliostro mi-a vorbit de un gen de piatră pentru fabricarea căreia lui nu-i trebuie decât 5 zile şi care are calitatea de a lumina frecând-o în întuneric cu un pic de scuipat încât cu ea se poate aprinde o candelă şi pe care o poţi stinge acoperind-o, apăsând-o cu o batistă."*

Ordinul egiptean.

"Noi, Alexandre I, Mare Maestru şi fondator al Ordinul egiptean, ordonăm în numele lui Dumnezeu tuturor celor care ne aparţin şi celor care cred în puterea verbului divin ... "
– Extras dintr-o inscripţie scrisă de mâna lui Cagliostro pe un zid al celulei sale de carceră la San Leo.

Vindecător, Profet, Magician, Alchimist. Care altele încă? Creator şi întemeitor al unui ordin spiritual pentru a reforma franc-masoneria. Pentru a izbuti astea el trebuia să folosească limbajul pe care franc-masonii îl înţelegeau, trebuia să coboare printre ei,

[217] Raport asupra contelui de Vergennes, 24 sept 86 Arhivele afacerilor externe ale Franţei, Memorii şi documente 86 n 1400 F 135.

trebuia să devină unul dintre ei fără ca totuşi, în acelaşi timp să fie el însuşi un veritabil mason. Din această cauză în Ordinul său egiptean se regăsesc simboluri masonice, se vorbeşte de loje, de tabliere, de şorţuri, de halate masonice şi de ritualuri.

"Masoneria egipteană a lui Cagliostro, scrie Bruno Marty, nu este altceva decât un aspect al acţiunii lui Cagliostro. Noi ne gândim că activitatea masonică a lui Cagliostro nu este decât un mijloc care să accelereze activitatea sa şi a o susţine; el a profitat de o unealtă un pic mai la modă, ca de altfel cum toate personajele de anvergura sa făceau la vremea lor şi în alte locuri profitând de alte unelte, mijloace de actualitate."

Ordinul egiptean al lui Cagliostro, este legat de franc-masonerie şi în acelaşi timp nu are nimic de a face cu ea, mai ales cu masoneriile egipteane, ca ritul lui Memphis Misraim, care au apărut în secolul al XIX-lea, cu care el este adesea confundat. Nu are nimic de a face cu Egiptul cu care s-a impus în conştiinţa colectivă, mai cu seamă după campania lui Napoleon.

Dar egiptomania care a dominat secolul al XIX-lea exista din secolul al XVIII-la în cercurile masonice care se interesau de misterele antichităţii. Secretele ascunse în piramide, obeliscurile, ieroglifele, zeii, idolii, Isis, Osiris, Anubis inflamau deja spiritele. Dar toate aceste elemente nu sunt de loc prezente în Ordinul egiptean al lui Cagliostro, care se apropie mai degrabă de Egiptul creştin (cophte). Există destui autori care şi-au imaginat un Cagliostro îmbrăcat într-o robă neagră pe care se găseau ieroglife, purtând un turban, locuind într-o casă decorată cu statui egiptene, etc, etc. Acest Cagliostro egiptean nu există decât în imaginaţia acestor autori.

Pe de altă parte, franc-masoneria însăşi are o imagine foarte deformată în privinţa Ordinului egiptean al lui Cagliostro şi ceea ce el voia să facă. În general, există trei mari curente de opinii.

Prima, adoptată de marea majoritate a franc-masonilor, este că de Cagliostro este un şarlatan, învăţăturile sale nu au nici o valoare

şi că sistemul său era făcut pentru a înşela pe cei creduli. Cagliostro va fi câştigat mulţi bani de la naivi gata oricând dispuşi să-l plătească gras pentru intenţiile lui care, în fapt, nu-i învăţau nimic "*La fel tuturor şarlatanilor care au apărut precum ciupercile după ploaie la sfârşitul secolului al XVIII-lea"*, scria unul dintre cei mai cunoscuţi istorici ai masoneriei, Albert Mackey, *"Cagliostro a fost cel mai important, dacă ţinem cont de simplicitatea mijloacelor sale pentru a escroca, de vasta sferă a operaţiunilor sale, de statutul şi de calitatea victimelor sale."* O celebră enciclopedie masonică, foarte apreciată în cercurile anglo-saxonice, cea a lui Henry Wilson Coil, vorbeşte despre Cagliostro ca despre un *„celebru şarlatan italian"*. Este devalorizat deci fondatorul, de asemenea şi ordinul, considerat ca o ruşine, un sistem cvasi masonic, ale cărui ritualuri nu aveau puterea de a iniţia în adevăratul sens al cuvîntului.

Pe de altă parte, există masoni care acuză şi condamnă pe Cagliostro de a fi dezvăluit importante secrete şi cunoştinţe exoterice rezervate cercurilor cele mai închise. Pentru aceştia, Cagliostro este un vulgarizator, deci cu atât mai periculos, încât trebuia arestat cu orice preţ.

În aceeaşi categorie, erau franc-masonii care încercau să devalozizeze sistemul lui Cagliostro, afirmând că el nu aduce nimic original. El este făcut trecând ca fiind discipol al lui Raimondo di Sangro şi al şcolii din Napoli sau pentru că ar fi copiat ritualul său egiptean dintr-o lucrare pe care au găsit-o la Londra, semnată de un anumit George Cofton, de unde titlul de Mare Cophte pe care şi l-a pus, luat. În mod cert se va găsi în sistemul lui Cagliostro conexiuni cu cele mai vechi sisteme, până la Pytagora şi creştinismul primitiv, sau chiar cu doctrinele orientale[218] dar acestea nu fac decât să-şi arate propria sa valoare.

[218] Modalitatea de regenerare fizică proposă de Cagliostro la o întrunire uimitoare cu tehnicile ayurvedice de reîntinerire, numite Rasayana. Ayurveda propunând 2 mari categorii: cele care pot fi realizate în contact cu mijloc (centru) obişnuit, şi cele care necesită o izolare de aceşti factori, mai cu seamă curenţii de aer.

A treia categorie care este cea mai vătămătoare, este formată de cei care se declară astăzi că deţin secretele despre Cagliostro şi sunt continuatori ai sistemului său şi crează lojele egiptene. Este totuşi dificil, dacă nu chiar imposibil, să verifici dacă ei practică într-adevăr sistemul lui Cagliostro aşa cum era el, mai ales că aceştia au insistat ca discipolii săi să practice, să urmeze întocmai indicaţiile sale fără nici o modificare. În plus de asta era un sistem în care iniţierea era de importanţă primordială, în afară de ritualurile şi practicile exterioare.

"Opiniile sale religioase despre Fiinţa Supremă, scria preotul Georgel, *privitor la natura şi obligaţiile omului exaltau imaginaţii ardente: ele învăţau că patriarhii, Adam, Seth, Enoch, Noé, Abraham, Isaac şi Jacob au cunoscut binevoinţa pentru a ajunge la intima familiaritate cu Dumnezeu, care se ţineau în comunicare, în legătură fără întrerupere cu ei; că nu se putea merita acelaşi favoruri decât urmând şi călcând pe urmele lor. Toate îndatoririle omului sunt după modul, potrivit cu felul în care el le-a gravat în acest mare şi etern principiu: 'Nu face altuia ceea ce nu vrei să ţi se facă ţie însuţi.'*

Cât despe înclinaţiile, predestinările, povârnişurile naturii, el le-a canonizat ca pe emancipări binefătoare date omului pentru a-l despăgubi, a-l elibera, a-l proteja de răul inseparabil al infirmităţii umane; ei nu blamau nici un cult; ei voiau doar să se respecte cultul dominant: 'Divinitatea, spuneau ei, preferă cultul simplu şi pur al religiei naturale; însă ea nu se simte ofensată de ceea ce oamenii i-au adăugat în diferite vremuri, după, potrivit circumstanţelor şi climatului, pentru a-l adora pe Creator şi a-şi exprima acţiunile lor de graţie."

Sistemul propus de Cagliostro reproducea cuvânt cu cuvânt tehnica descrisă acum 5000 de ani în textele indiene sub numele de Kuti Pravesha Rasayana.

Franc-masoneria în sistemul lui Cagliostro

"Franc-masoneria este o cale periculoasă care duce la ateism ."
– Cagliostro.

Apăruţi la sfârşitul secolului al XVIII-lea, franc-maçonii[219] s-au prezentat totdeauna ca moştenitori ai secretelor şi anticelor şcoli ale misterelor. Cagliostro a distrus într-un fel acest mit căci el vorbea de franc-masonerie ca aceasta fiind forma exterioară şi degenerată prin care anticele sale mistere au fost propagate, răspândite până în secolul al XVIII-lea. Erau ritualuri externe, forme fără conţinut, o bufonerie care-şi pierduse complet sensul său original.

"Franc-masoneria egipteană, spunea Cagliostro, *a fost instituită de Enoch şi Elie[220], care au propagat-o în diferite părţi ale lumii. Însă cu trecerea timpului ea şi-a pierdut destul de mult din puritatea şi spendoarea sa. Masoneria bărbaţilor s-a văzut la sfârşit redusă la o pură bufonerie şi cea a femeilor a fost aproape în întregime distrusă, deoarece în mod obişnuit ea nu mai avea loc în masoneria comună."*

Acesta este şi motivul exact pentru care Cagliostro încerca să regenereze şi să reformeze franc-masoneria. Unul dintre scopurile Ordinului egiptean era deci de a instaura adevarata franc-masonerie. Încă şi mai exact, Cagliostro a declarat în mai multe

[219] Numele lor vin de la vechile companii constructoare (masons) care aveau privilegii importante în raport cu masele, ele neplătind taxe, puteau circula liber etc. (ele era deci libere – francs). Simbolismul constructorilor e la fel de foarte important, căci a construi voiau să spună utilizarea unei puteri creatoare – a crea lucruri materiale şi de a fi deci după asemanarea cu Dumnezeu, Creatorul lumii. Dar este, de asemenea o intervenţie asupra (în) creaţiei lui Dumnezeu, deoarece toate noile construcţii schimbă comletamente mijlocul, centrul, - Mediul natural în care ea este plasată.

[220] Amândoi sunt ridicaţi spre Cer fără a trece prin moarte. « Şi dintr-o dată, Enoch fu ridicat, în felul în care el să nu trăiască (să treacă prin) moartea, şi să nu mai fie găsit, pentru că Dumnezeu îl ridicase la el.» – Evreii (Hébreux) 11, 5. « Cum ei mergeau vorbind pe drum, iată că un car de foc cu cai de foc se pusese între ei doi iar Elie suia în Cer într-un turbion (vârtecuş) » – Regii 2, 11. De altfel, Enoch şi Elie sunt cele 2 personaje care apăreau alturi de Christos pe montaj în momentul transfigurării..

rânduri că el a fondat Ordinul egiptean pentru a se opune Iluminiştilor din Bavaria, grup ocult care voia să instaureze o nouă ordine socială, în care credinţa era înlocuită de supremaţia Raţiunii, a Dreptăţii. Pentru aceasta Iluminiştii ar fi planificat distrugerea monarhiei şi influenţei bisericii. Ei ar fi ales să înceapă cu Franţa.

Din acest motiv Ordinul egiptean s-a adresat masonilor, deoarece printre condiţiile de admitere, de aderare era aceea de a fi deja membru al franc-masoneriei. Interogat în scris asupra acestui subiect, Cagliostro răspundea: *"Scopul Ordinului egiptean fiind introducerea, insinuarea la maximum a existenţei lui Dumnezeu, a nemuririi sufletelor, eu am luat hotărârea de a nu admite decât aderarea, înscrierea membrilor masonilor de rând, pentru că aceştia erau cei care combăteau aceste adevăruri."*

"Adevărata masonerie, spunea Cagliostro, are ca părinţi pe Enoch şi Elie. După ce au fost investiţi cu puterea supremă care le-a fost lor acordată de divinitate, ei implorau Bunăvionţa Sa şi compătimire, milă, compasiune în favoarea viitorului lor, astfel ca lor le-a fostpermis să poată face cunoscută şi altor muritori Măreţia şi puterea pe care Ea le-a acordat omului asupra a toate fiinţele care înconjoară tronul Său. Obţinând această permisiune ei vor forma 12 subiecţi pe care-i vor numi Aleşii Domnului[221]*, dintre care unul este cunoscut de voi şi se numeşte Soloman. Acest rege filosof încerca să-i imite şi să le calce pe urme acestor doi stăpâni făurind, formând în cele din urmă oameni curaţi protriviţi a conserva, a păstra şi propaga cunoştinţele sublime pe care ei le primiseră, căpătaseră. S-a ajuns la ceastă soluţie consultându-se cu ceilalţi aleşi şi convenindu-se să aleagă de către fiecare câte doi subiecţi care devin 24 de tovarăşi (calfe, însoţitori). Primul dintre aceştia fu Boaz. Cele 24 de calfe aveau şi ele apoi libertatea de a alege fiecare câte 3, ceea ce făcu 2 şefi supremi, 12*

[221] « Dumnezeu nu a creat pe om decât pentru a fi nemuritor. Dar omul abuzând » de bunătatea divinităţii, ea a fost determinată a nu mai acorda acest dar decât unui forte mic număr *Pauci sont electi.* » (*Puţini sunt cei aleşi)* – extras din Ritualul Ordinului egiptean.

stăpâni sau Aleşi ai Domnului =Apostoli=, 24 calfe şi 72 de ucenici (începători). Dintre aceştia din urmă au descins templierii, iar din unul dintre templieri refugiaţi în Ecosse franc-masonii care au fost în cele din urmă în număr de 13, apoi 33 etc. Aceasta este originea şi filiaţia masoneriei."

Eu sunt cel care sunt. (Ego sum qui sum).

"Biblia vă învaţă că Moise după retragerea sa timp de 40 de zile şi 40 de nopţi pe muntele Sinai pentru a forma pentagonul sacru, sfinţit, s-a reîntors a doua oară pe acest munte şi a rămas acolo timp de alte 40 de zile şi alte 40 de nopţi."
- Cagliostro.

Ordinul egiptean nu avea numai scopuri colective, ca cel de a reforma franc-masoneria şi a se opune iluminismului. El avea de asemenea scopuri individuale. La acest nivel, obiectivul său era regenerarea integrală a fiinţei umane. Aceasta făcea ca omul să regăsească inocenţa sa primitivă şi să recâştige astfel Pământul şi toate puterile pe care le avea în Cer înainte de Căderea sa în Păcat: puterea de a comanda materiei şi deci de a controla lumea fizică, dar şi, la fel, de a comanda îngerilor.

"Veşnicia, Eternitatea nu a creat şi format pământul decât pentru om şi pentru a fi guvernat de el. Însă nu se va şti dacă se va ajunge la asta fără a cunoaşte perfecţiunea moralului şi fizicului, fără a se fi pătruns în adevăratele sanctuare ale naturii şi fără a se poseda doctrina noastră sacră."

Pentru a recâştiga locul şi puterea sa, omul trebuie deci să treacă câteva etape, dar calea propusă de Cagliostro nu era de tot severa acceză a sfinţilor catolici, nici izolarea. Era, dimpotrivă, de a rămâne în lume, a trăi viaţa sa, fără a evita oricare dintre lucrurile omeneşti. Iată mesajul său: *"Redublaţi-vă eforturile voastre pentru a vă purifica, nu prin austerităţi, abţineri,*

privaţiuni sau penitenţe exterioare, căci nu este corpul căruia i se vorbeşte de mortificare şi de a suferi, ci acestea sunt inima şi sufletul care trebuie să fie, trebuie să rămână bune şi pure, vânând din interiorul vostru toate viciile şi îmbrăţişându-vă cu virtutea."

"Trebuie să ai o inimă dreaptă, onestă şi binefăcătoare. Trebuie să renunţi la toate motivele de vanitate şi curiozitate, să striveşti viciile şi să reduci la tăcere necredinţa, neîncrederea. Orice om ce doreşte să devină un bun mason egiptean sau un veritabil ales trebuie să renunţe la toate felurile de onoruri, bogăţii şi glorie, căci pentru a obţine această favoare nu este necesar să fii mare, bogat, nici puternic. În plus de asta trebuie să fii iubit în special şi protejat de Dumnezeu. Trebuie să fii supus şi respecutos faţă de suveranul tău. Trebuie să îndrăgeşti pe apropele tău. Pentru a obţine îndurarea lui Dumnezeu trebuie să adori, respecţi pe suveranul tău[222]*. Mai cu seamă să fii consacrat fericirii şi uşurării viitorului tău, caritatea fiind prima îndatorire a unui bun mason egiptean şi deschide mai agreabil porţile spre Veşnicie. La această conduită trebuie adăugate rugăciuni fervente pentru a merita bunătatea sa."*

Metoda sa propunea două etape de purificare cunoascute sub numele de "patruzecimi" deoarece fiecare dura 40 de zile. Prima viza purificarea morală, psihică, a doua regenerarea fizică. În final *"omul care şi-a purificat partea sa psihică şi morală, ajungea să-şi recupereze inocenţa sa primitivă. După ce a atins această performanţă cu ajutorul Marelui Dumnezeu, se ajunge în punctul exersării dominării sublime şi originale a omului, de cunoaştere a întregii întinderi a puterii Lui Dumnezeu şi mijlocul de a face să se bucure ca un copil inocent de puterea care starea sa i-o va fi dat. După această purificare omul nu mai aspiră decât la o*

[222] Ce diferenţă în raport cu ideeile propagate de franc-masoneria contaminată de ideeile Iluminiştilor

odihnă perfectă pentru a putea ajunge la nemurire şi a putea spune despre el EU SUNT CEL CARE SUNT. [223] *"*

Istoric, expunere şi membri.

"Sistemul metafizic şi practic al cărui autor el este, odată demonstrat oamenilor, va putea, mi se pare, face epocă în istoria umanităţii şi contribui infinit la fericirea sa."
- Wieldermet. [224]

Prima lojă masonică fondată de Cagliostro a fost cea din Mitau. Cel puţin, este prima cunoscută din punct de vedere istoric. La 29martie1779, Cagliostro pune bazele unei loje masonice egiptene mixte, din care făceau parte: contele Johann Friedrich von Medem, tatăl său - mareşalul von Medem, fratele său - contele de Medem de Tittemund, fiica sa - Elisa von Recke, cumnata sa - D-na de Kayserling cu fiica sa şi verişoara d'Elisa – Louise de Grotthaus, şamberlanul von Howen, consilierul de curte Schwander, doctorul Lieb, notarul Hinz, maiorul von Korff. Informatii mai detaliate despre reuniunea acestei loje au fost date de Elisa von Recke.

La Strasbourg el deschide dezbateri (întruniri) masonice la 22 august 1781, potrivit notelor lăsate de Ramond de Carbonnières. Participanţii la aceste reuniuni sunt: cardinalul de Rohan, Ramond de Carbonnières, baronul de Planta, baronul de Mullenheim, Joseph Antoine Straub (directorul manufacturii de arme albe din Alsacia), Barbier de Tinan (comisar principal de război), marchizul de la Salle.

[223] Această expresie este traducerea latină a răspusului pe care Dumnezeu il dăduse lui Moise atunci când acesta i-a cerut lui numele său *« Eu sunt cel care este »* Exodul 3, 14. Ea ar fi putut fi, de asemenea, tradusă sub o formă mai apropiată de psihologia de astăzi: Eu sunt cel care sunt, adică eu sunt eu însumi.
[224]Scrisoarea lui Wildermett către Sarasin nr. 24, 20 octombrie 1787.

La Bordeaux, erau de asemenea dezbateri egiptene, notate de Cagliostro (13 decembrie 1783). Însă activitatea sa masonică devine oficială şi mai susţinută la Lyon odată cu instalarea lojei mamă a Ordinului egiptean: Înţelepciunea triumfătoare (învingătoare). Sediul era situat pe strada Drumului nou la nr. 33.

Membri au fost: Rey de Morande, bancherul J. M. Saint Costar, G. B. Magneval (cumnatul lui Rey de Morande), Bessieres, Rey de Colonges (fratele lui Rey de Morande), Gabriel Magneval (fratele lui G. B. Magneval), Ournet, A. Aubergenois, G. Barthelemy, Th. Barthelemy, Dubreuil, Rigollet. Iar duminică 26 decembrie 1784, Cagliostro a instalat aici primiii 12 maeştri egipteni.

La Lyon el intră în contact cu J. B. Willermoz, căruia îi propune să-l facă mare maestru în ordinul său la Lyon, dar acesta refuză. Iată ce scrie Willermoz lui Charles de Hesse[225]: *"Contele de Cagliostro era aici de vreo 8 zile. Eu am avut cu el 4 lungi discuţii particulare şi noi ne-am certat în ultima dintre ele pe diferenţă extremă de principii şi credinţe. El ne dădea nouă de lucru deoarece făcea aici masoni egiptieni, eu l-am repezit viguros, l-am certat aspru şi nu am mai revenit niciunul asupra acestui aspect.*

Am fost convocat şi condus la a el în zuia următoare sosirii sale, m-am dus acolo crezând că voi vedea un conte de Phœnix şi acest nume îmi era deja suspect. După ton şi aliură bănuiam de la început că el era contele de Cagliostro, m-am convins în această privinţă, el mi-a spus că a renunţat la medicină care-i făcea duşmani pretutindeni, că el nu mai voia să se ocupe decât cu instruirea de masoni bine selecţionaţi, că el poseda singura masonerie de rit egiptean adevărată ce învăţa a lucra întru gloria unicului Mare Dumnezeu, pentru fericirea sa şi a semenilor, a

[225] Scrisorile din 6 şi 8 novembrie 1784 (citate de G W Rijnbeck, ocultism şi metapsihologie din secolul al XVIII-lea în Franţa, II şi Willermoz şi Cagliostro în cecetări metapsihice, 1934, pagina 114.

apropiaţilor săi. Cagliostro mi-a propus să mă facă şi să mă instaleze instructor principal al ritului său ca apoi să revină insistent în cele ce urmează, că îmi va da, îmi va aduce probe ale ştiinţei sale şi a dăugând aceste cuvinte: "'Non verbis sed factis et operibus probo[226]'. L-am întrebat care erau aceste fapte iar el a răspuns: 'Cine poate mult, poate şi puţin' ('Qui potest majus, potest minus').

Între timp, dând greş, eşuând atât în privinţa mea cât şi în cea a lojei binefacerii filatropice el îşi aruncă de îndată ochii asupra unei alte loje deja vechi în Lyon urmând ritul Marelui Orient al Franţei, sub numele de Înţelepciunea, care primise o casă la Brotteaux, o sută de paşi la stânga casei Directoriatului. Acolo el a găsit o societate numeroasă, avidă de minuni şi care nu a cunoscut niciodată altceva decât stiinţa deliberărilor şi banchete masonice. În timpul unei discuţii despre natura lui Isus Hristos, Cagliostro mi-a spus că Isus Hristos nu este Dumnezeu, că el este singurul fiu al lui Dumnezeu, aşa cum el, Cagliostro este un filozof. Mirosind, adulmegând erezia, am luat distanţă şi i-am cerut să demonstreze modalităţi certe ale puterilor sale, el m-a privit de sus. 'Aţi venit aici pentru a-l judeca pe contele de Cagliostro? Înlegeţi, aflaţi că nimeni nu poate judeca pe contele de Cagliostro, fie că el îşi zice conte, duce sau prinţ, sau cum mai i-ar mai plăcea lui să-şi zică.'"

După ce a înfiinţat loja mamă a Ordinului egiptean, el va pleca la Paris unde va instaura Consiliul Suprem al Ritului egiptean. La Paris era susţinut de cardinalul de Rohan, mare prelat al Franţei şi de episcopul de Brouges. Cu ajutorul acestora, Cagliostro începuse deja demersurile şi intervenţiile pe lângă Rege şi pe lângă Biserică pentru recunoaşterea Ordinului egiptean, aşa cum era recunoscut Ordinului cavalerilor de Malta. Se dorea instalarea la Paris a sediului Ordinului egiptean, unde membrii săi puteau locui şi duce o viaţă în comunitate. Această idee neobişnuită pentru epocă şi

[226] Eu dovedesc prin fapte şi prin operaţiuni, nu prin vorbe.

rolul important al femeiilor în Ordinul egiptean, au stârnit şi făcut să circule multe zvonuri[227].

Consiliul Suprem era format din ducele de Montmorency Luxembourg[228] care era Mare Maestru protector, Jean Benjamin de la Borde (Inspector General) Claude Baudard de Saint James[229] (Cancelar General), Jacques de Vismes de Vaglay[230] (Secretar General).

La 20 august 1786, Cagliostro trebuia să meargă la Lyon "*împreună cu Luxembourg şi alte 8 la10 înalte personalităţi*" pentru a inaugura Templul Înţelepciuni triumfante (biruitoare). Scandalul colierului l-a împiedicat iar consacrarea templului se va face la 25 iulie 1786, Cagliostro fiind absent la ceremonii. El va fi informat printr-o scrisoare despre modul în care această ceremonie s-a derulat: *"Domnule şi Stăpâne, nimic nu poate egala binefacerile Voastre, dacă nu era fericirea pe care ne-o aduc Reprezentanţii dvs. care s-au folosit de cheile ce le-aţi încredinţat; ei au deschis uşile marelui templu, şi ne-au dat nouă forţa necesară de a face să strălucească marea Voastră putere. Europa nu a văzut niciodată o ceremonie mai augustă şi mai sfântă, însă noi încercăm să vă spunem, Domnule, ea nu putea avea martori mai pătrunşi de măreţia lui Dumnezeu, Dumnezeul tuturor*

[227] «Proiectul pe care discipolii săi îl afişau de a erija sitemul egiptean în ordin religios şi de a cere pentru asta aprobare Sfântului scaun era o înşelătorie grosolană insignefiantă. Este numai adevărat, aşa cum a spus soţia sa, că ei gândeau să facă pe Cagliostro să rămână aproape de ei şi de a cumpăra o casă pentru a face din aceasta un fel de mânăstire, pension (sălaş) masonic, în care ei vor fi putut locui toţi împreună cu soţiile lor, care ar fi devenit proprietate comună între ei toţi.» Viaţa lui de Cagliostro p.159.

[228] Anne Paul Emmanuel Sigismond de Montmorency, prinţ de Luxembourg (1741-1790), mareşal aghiotant. Fratele său mai mare, ducele de Luxembourg era personalitatea cea mai importantă a Ordinului Marele Orient din Franţa.

[229] Claude Baudard de Vaudésir (care se făcea apelat Saint James, după moda englezească). era unul dintre cei mai bogaţi finanţişti din regat: trezorier al marinei şi asociat la toate companiile industriele şi financiare din epoca sa. El construia în Paris un extravagant palat à l'anglaise, pur şi simplu pentru a face concurenţă fratelui regelui, contele d'Artois. El era amicul intim al lui de La Borde şi co-fondator al Ritului Filaleţilor, cu Savallete de Linge şi Court de Gebelin. Ginerele său era marchizul de Puysegur.

[230] Anne Pierre Jacques de Vismes de Vaglay (1745-1819), om de litere şi muzicograf francez, sub-director al des Fermes. el era cumnatul lui de La Borde. În opera sa *Noi cercetări asupra Originii şi Desinaţiei Piramidelor din Egipt* (*« Nouvelles Recherches sur l'Origine et la Destination des Pyramides d'Egypte »)* el vorbeşte de sistemul lui de Cagliostro, pe care-l prezintă ca « ommul cel mai extraordinar care a vieţuit în secolul alXVIII-lea.».

dumnezeilor, mai recunoscătoare pentru suprema voastră bunătate mărinimie. Maeştrii dvs. au dezvoltat tot zelul lor obişnuit şi acest respect religios pe care ei îl arată de-a lungul întregii săptămâini dezbaterilor interioare lojei noastre. Însoţitorii noştri au arătat o fervoare, o pietate nobilă şi susţinută, şi au făcut educaţia celor 2 fraţi care au avut onoarea de a vă reprezenta. Adoraţile şi dezbaterile au durat trei zile şi printr-un concurs remarcabil de împrejurări, noi ne-am întrunit în număr de 27, în templu: binecuvântarea a fost săvârşită în 27, şi au avut loc 64 de ore de adoraţiuni."

Dorinţa noastră de astăzi este aceea de a depune la picioarele voastre prea umila noastă recunoştinţă. Noi nu încetăm să vă povestim în amănut ceremonia divină de care noi am fost demni a-i fi instrument, noi avem speranţa că aceste detalii vă vor parveni curând prin intermediul unuia dintre fraţii noşti care vi se va prezenta în persoană. Totuşi noi vă vom spune că în momentul în care noi am cerut etenului să ne dea un semn că vocile şi templu nostru îi sunt pe plac, agreabile, în timp ce maestrul nostru era în toiul fierberii invocării, a apărut fără să fi fost chemat (implorat) să vină întâiul filosof al noului testament. El ne-a binecuvântat apoi s-a prosternat în faţa norului bleu (albastru deshis) în care i-am obţinut apariţia, şi s-a ridicat pe acest nor căruia tânărul nostru porumbel nu a putut să-i susţină splendoarea imediat ce a coborât pe pământ. Cei doi profeţi şi legiuitorul Israelului, ne-au dat nouă sensibile semne ale bunătăţii lor şi a supunerii lor ordinelor Voastre: totul a concurat să facă operaţiunea completă şi perfectă, într-atât cât nu poate judeca slăbiciunea noastră. Fii dvs. vor fi fericiţi dacă veţi binevoi să-i protejaţi totdeauna luându-i şi acoperindu-i sub aripile voastre. Ei sunt încă pătrunşi de cuvintele pe care i le-aţi adresat din înaltul cerului Porumbelul care se roagă pentru el şi pentru noi: 'Spune-le lor că-i iubesc şi-i voi iubi mereu. '.

La acest mesaj Cagliostro le-a dat răspuns direct spunnându-le lor că: *"dacă ei l-au văzut în această ocazie la Lyon în nori, după moartea sa, ei îl vor vedea la fel într-o zi în gloria sa."*

O ultimă lojă va fi instalată la 2 mai 1787 la Bâle în Elveţia, în casa lui Sarasin: *"Marea lojă din ţările elveţiene."*

Structura Ordinului egiptean nu făcea decât să reproducă ierarhia stabilită de Enoch şi Elie despre care Cagliostro vorbea. Erau trei grade şi fiecare conţinea un număr fix de membri. Deasupra se găsea Marele Cophte, titlu purtat de Cagliostro.

La Lyon, avea: 72 ucenici care se reuneau odată la 7 săptămâni în camera din stânga a templului; 24 însoţitori care se reuneau odată la 5 săptămâni în camera din dreapta; 12 Maeştri care se reuneau odată la 3 săptămâni în camera din mijloc.

În plus erau 2 adunări generale: *"a 13 zi a celei de a 9-a luni a anului (3 noiembrie), aniversarea zilei fundamentării" şi "a 27 zi a celei de a10-a luni din an (27 decembrie) ziua Sfântului Ioan evanghelistul"*. Cagliostro explica că adoptat această zi din cauza *"marii afinităţi ce există între Apocalipsă şi întrunirile ritului său."*

La nivel de Maestru, membrii primeau pronumele celor 12 profeţi ai vechiului testament. Fiecare lojă era condusă de un venerabil care primea numele de Alexandru, la care se adăuga I, II, III, etc.

Ceremonia prin care un candidat era primit în ordin implica totdeauna invocarea unuia dintre cei 7 îngeri, care erau consultaţi prin raportarea la calităţile şi defectele candidatului în cauză.

Cei şapte (îngeri, apostoli, arhangheli)

"Aceşti 7 îngeri sunt fiinţele intermediare între noi şi divinitate. Acestea sunt cele 7 planete, sau mai bine spus, ei dirijează şi guvernează cele 7 planete;
"Nu există decât o singură fiinţă supremă, un singur Dumnezeu Etern. El este Unic, pe care trebuie să-l iubim şi pe care trebuie să-l servim. Toate fiinţele, fie ele spirituale, fie ele nemuritoare care există, sunt creaţia sa, subiecţii săi, servitorii, slugile sale, inferiorii, supuşii săi. Fiinţă supremă şi suverană, noi te rugăm stăruitor din străfundul inimilor noastre, în virtutea puterii care o să ai plăcerea de a acorda iniţiatorului nostru, de a ne pemite să folosim şi de a ne bucura de bucăţica (porţia) de graţie (favoare) ce noi i-am transmis, invocând pe cei 7 îngeri care sunt la picioarele tronului tău, şi de a-i face să acţioneze, opereze fără a încălca voia ta şi fără a răni inocenţa nevinovăţiei noastre."
– Extras din ceremoniile Ordinului egiptian.

Cine erau cele 7 fiinţe care se arătau , se făceau văzuţi la chemarea Maeştrilor în ochii copiilor – *"Porumbei"* sau *"Pupile" (= copii orfani puşi sub tutelă)* în timpul ceremoniilor Ordinului egiptean? Cagliostro vorbeşte în acest sens de *"7 spirite care înconjoară tronul lui Dumnezeu"*. El insistă pentru a lăsa numele lor, scrise cu mâna sa proprie pe un perete al celulei sale de carceră din San Leo, ca pe un mesaj important traversând vremurile.

(Cei 7 îngeri superiori :
1. Anael, 2. Yriel, 3. Gabriel, 4. Michael, 5. Raphaël, 6. Araihiel, 7. Zadiaihel.)

"Cei 7 îngeri sunt fiinţele intermediare între noi şi divinitate. Acestea sunt cele 7 planete, sau mai bine spus, ei dirijează şi guvernează cele 7 planete; De vreme ce ei au o influenţă particulară şi determinată asupra fiecărui regim necesar pentru perfecţionarea materiei primordiale (primare), existenţa acestor 7 îngeri superiori este la fel de veritabilă ca şi aceea că ei există, că omul are puterea de dominare asupra aceşoraşi fiinţe.

Dumnezeu creind omul după imaginea înfăţişarea şi asemănarea sa, acesta este cea mai perfectă dintre operele, lucrările sale. Atât timp cât primul om îşi conservă, păstrează inocenţa şi puritatea sa el era fiinţa cea mai puternică după divinitate. Căci nu numai că Dumnezeu i-a acordat cunoaşterea acestor fiinţe intermediare, ci şi le-a chiar conferit puterea de a le ordona şi a stăpâni asupra lor imediat după El.

Omul degenerând prin abuz pe care-l face cu această mare putere, Dumnezeu îl privează de această superioritate, el îl făcu muritor şi i-a luat-o înapoi (i-a retras-o) până la comunicare cu aceste fiinţe celeste.

Singurii exceptaţi de la această prescripţie generală sunt doar numai aleşii lui Dumnezeu.

Orişcare bun sau adevărat mason, acela care–mi face mie gloria de a fi, poate să fie flatat de a ajunge să se regenereze şi să devină unul dintre aleşii Domnului? Da, fără îndoială.

Căci dacă unul dintre cei 12 aleşi se odihneşte sau a fost chemat în preajma divinităţii, cel mai virtuos dintre cei 24 însoţitori îi succed lui, după cum cel mai înţelept dintre cei 72 ucenici ia locul vacant al însoţitorului.”.

Toate tradiţiile spirituale ale lumii vorbesc de aceste 7 fiinţe. În fapt este vorba de 7 fiinţe celeste, emanaţii directe ale lui Dumnezeu, care au rolul de crea, gira şi la sfârşit a distruge Creaţia, în totală supunere voinţei lui Dumnezeu. Le regăsim în Biblie, ei sunt purtătorii celor 7 planete ale Apocalipsei.

Vechiul testament vorbeşte de asemeni despre ei în Geneza, sub numele de Beni Elohim (Blajinii, Binecuvântaţii) sau Fiii lui Dumnezeu, cele 7 spirite creatoare. Vedas hindous, cele mai antice texte sacre din lume datând din jurul anului 1800 înainte de Isus Hristos vorbesc de 7 (devas) precursori, înaintaşi[231]. În Persia Avesta şi textele de zoroastrism vorbesc de 7 Nemuritori sau 7 scântei ale lui Dumnezeu prin care el se manifestă în lumea creată de el. În Tibet, ei sunt cunoscuţi ca cei 7 Segnori ai celor 7 Sfere, cei 7 primordiali sau cele 7 prime suflete ale lui Dumnezeu care răspândesc voinţa sa în toată Creaţia Sa.

Corpus Hermeticum ne transmite acelaşi mesaj, încă şi mai explicit: *”Dumnezeu, Spiritul, el însuşi fiind în acelaşi timp în el însuşi şi masculin şi feminin, sursă a luminii şi a vieţii, a zămisli dintr-un cuvânt o a doua fiinţă spirituală, Demiurgul care, în calitate de Dumnezeu, din foc (cu) şi din (cu) suflet (suflare), a creat 7 rectori (cei care conduc) pentru a înconjura cu cercurile lor lumea sensibilă, fragilă , uşor impresionabilă şi influenţabilă şi a o dirija prin ceea ce se numeşte Destin. Imediat ce obţinând (producând) elementele acţionând în jos, vorba, cuvântul lui Dumnezeu s-a lansat spre acest pur domeniu al naturii proaspăt formate şi se uni cu Demiurgul cu care ea era identică : [...] Ceea ce îţi voi spune este misterul rămas ascuns până în acea zi.*

[231] Devas – fiinţe imateriale, mesageri ai luminii, cuvânt care a fost incorect tradus din sanscrită prin zeu, pentru că el este mai degrabă echivalentul cuvântului înger – mesager.

*Natura, unindu-se cu omul, a procreat o minune uimitoare. Omul avea în el, ţi-am zis, esenţa celor 7 rectori, în acelaşi timp şi masculini şi feminini, cu statură, poziţie verticală.". (*Cartea I, Pymandre) Se regăseşte aici esenţa doctrinei lui Cagliostro.

În istoria celor 7 îngeri era ascuns un secret teribil. Biserica romană are o poziţie la fel de fermă în raport cu îngerii: se acceptă numai 3 nume dintre cele numite în Biblie: Michael, Gabriel şi Raphaël. Restul este un mister al lui Dumnezeu pe care nu trebuie să încercăm a-l cunoaşte (afla). Şi totuşi, în sânul bisericii, se găseşte la un moment dat un cult al celor 7 îngeri.

În secolul al IV-lea, Conciliul din Laodicea recunoştea cele 7 *"spirite celeste principale" sau "puteri celeste incorporale":* arhanghelii Michael, Gabriel, Raphael, Uriel, Selaphiel, Jehudiel şi Barachiel. Cu toate acestea, canoul al 35-lea al Conciliul din Laodicea condamnă şi califică drept erezie venerarea îngerilor ca guvernatori ai lumii, însă indică venerarea lor conform, regulilor stabilite de biserică. Se fixa o sărbătoare pentru a-i celebra – 8 noiembrie. [232] Această dată a fost aleasă pentru că Sfinţii Părinţi ai bisericii considerau că ultima judecata de apoi va avea loc într-o a 8-a zi, raportat la cele 7 zile ale creaţiei şi că în această zi "*Christos se va manifesta în Gloria sa împreună cu sfinţii îngeri*". (Matei 25: 31).

În anul 745, Conciliul Din Vatican condus de papa Zacharie, depune Sacerdotul cu anatema (afurisenia, blestemul) asupra arhiepiscopul de Magdeburg, Adelbert, pentru că acesta a utilizat o rugăciune adresată celor 7 îngeri. El a fost acuzat că a folosit în timpul unei oficieri a slujbei religioase *"practici magice constând în numele celor 7 spirite şi a făcut miracole ce nu pot fi printre cele înscrise (categorisite) care se fac prin graţia şi gloria lui Dumnezeu."*. Scrierile sale au fost condamnatete, renegate,

[232] În zilele noastre această sărbătoare este celebrată de anumite biserici ortodoxe, ca cea din Rusia, sub numele de «Synaxa arhistrategilor miliţiilor celeste, Michel şi Gabriel şi alte Autorităţi celeste şi incorporale.».

interzise şi arse ca fiind nelegiute, necredincioase şi nebune, smintite.

Printre aceste nume se aflau totuşi cel al arhanghelului Uriel. Adelbert şi partizanii săi au protestat deoarece decizia papei transforma dintr-o lovitură pe Uriel într-un demon. Era o contradicţie pe care nici biserica însăşi nu putea să o rezolve. Uriel, al cărui nume însemna *"foc purificator al lui Dumnezeu"* nu putea fi, prin natura sa un demon.

Biserica a fost obligată să declare că *Uriel d'Adalbert nu era acelaşi cu Uriel din cartea a 2-a a lui Esdras, ci un obscur demon având acelaşi nume."*. Explicaţiune absurdă, cu atât mai mult că niciodată nu se pusese chestiunea vreunui demon purtând numele Uriel, focul purificator al lui Dumnezeu. Dimpotrivă, un sfânt recunoscut de biserică, St. Ambrosuius, îl alesese pe Uriel ca patron al său şi-i arăta o mare veneraţie. Mai târziu, în 789, Conciliul din Aix-la-Chapelle va confirma decizia Conciliului din Roma, interzicând utilizarea altor nume de îngeri în afară de Michel, Gabriel şi Raphaël.

Dezbaterile consacrate celor 7 îngeri sunt departe de a se fi sfârşit. Ele revin în secolul al XV-lea odată cu portughezul Joannes Menesius da Silva (1431-1482) sau Beato Matteo. Este vorba de un religios portughez, emigrat în Italia care a reformat ordinul franciscan. Protejat de Francesco della Rovere, devenit Papă sub numele de Sixte al IV-lea, el a creat numeroase mânăstiri cu pensioane ţinute de călugăriţe în Italia, unde religioşii erau cunoscuţi ca amadieni (amadiens). Miracolele şi viziunile sale angelice au fost publicate în lucrarea "Noua Apocalipsă", în care arhanghelul Gabriel i-a relevat lui că Vaticanul a ascuns adevăratul nume al celor 7 îngeri şi-l ruga pe el să facă demersuri pentru ca numele lor adevărat să fie recunoscut şi ca o biserică să le fie lor dedicată. Însă nu se va face nimic.

În anul 1516 pictorul Antonio del Duca descoperă într-o mică biserică, Sfântul Înger Carmelitano (S. Angelo Carmelitano)

abandonată din Palermo o veche pictură reprezentând pe cei 7 îngeri cu numele lor şi o inscripţie în latină indicând funcţiile lor îngereşti: Michael-Victoriosus, Rafael-Medicus, Jehudiel-Remunerator, Gabriel-Nuncius, Uriel-Fortis socius, Barachiel-Adjutor (Tutore), Sealtiel-Orator. Această pictură a făcut asupra lui o deosebită impresie. El a început să aibă vedenii în care aceşti îngeri îi apăreau cerându-i să clădească o biserică care să le fie lor consacrată. Este acelaşi mesaj pe care Amedeo l-a primit cu un secol înainte.

În 1523, imperatorul Charles Quint[233] pune bazele unei frăţii, căreia el îi deveni membru împreună cu alţi nobili. Acest grup se va numi *"Fraternitatea imperială a celor 7 îngeri"* ("Confraternita imperiale dei sette angeli"). Numeroşi membri ai familiei Farnese au făcut din ea parte, cum se poate vedea într-un tablou reprezentându-i alături de imperator şi preotul Antonio del Duca. Papa Paul al III-lea, un Farnese, a construit în 1542 o mânăstire în Sicilia dedicată celor 7 îngeri care va fi administrată de cardinalul Alessandro, până la moartea sa în 1589.

Cu aşa importanţi protectori, Antonio del Duca se apropie din ce în ce mai mult de visul său. Începe să construiască la Roma biserica celor 7 îngeri, arhitect nefiind altul decât Michelangelo. S-a ales ca loc de amplasare vechile băi ale lui Diocleţian, unde 40 000 de creştini au fost martirizaţi. Din această cauză astăzi, această biserică, care la origine se numea Biserica celor 7 îngeri, este cunoscută ca Sfânta Maria a îngerilor şi a martirilor. Michelangelo avea prevăzut în planurile sale şapte capele, fiecare dintre ele fiind dedicată unuia dintre cele şapte spirite celeste şi decorate de o pictură care reprezenta îngerul cu numele şi atribuţiile sale.

Antonio del Duca pune în funcţiune un sistem prin care li se aduceau (ridicau) rugăciuni în fiecare dintre cele 7 zile ale săptămânii care-i corespundea numelui (Michel duminica, Gabriel

[233] În epocă Sicilia era sub guvernământ imperial spaniol, care făcea parte din Sfântul imperiu germanic.

lunea, etc respectându-se corespondenţa lor planetară). Acest manuscris intitulat "Slujba celor 7 îngeri" ("*Messa dei sette angeli*") va fi editat în 1543 sub patronajul cardinalului Antonio del Monte.

Însă după moartea Papei Sixte al IV-lea, membrii fraternităţii celor 7 îngeri sunt crunt persecutaţi. Benoît al XIV-lea dă ordin de se afişa numele pe picturile care decorau *biserica celor 7 îngeri* şi suprimă slujbele lor.

Se înţelege deci că vorbind despre cei 7 îngerri în Ordinul său egiptean, Cagliostro nu făcea decât să resusciteze acest vechi conflict. Mai ales că ideile sale erau cu atât mai mult periculoase, căci el nu instaura un cult, ci predica superioritatea omului în raport cu aceste spirite. Ceea ce deranja cu atât mai mult.

Defăimarea, distrugerea pe faţă a Marelui Cophte.

Însă nu erau numai cei 7 îngeri care şi-au făcut apariţia în ceremonii. Apăreau aici profeţii Elie, Enoch, Moise sau Marele Cophte. Aceste apariţii erau fizice, deoarece *copiii* doreau, înţelegeau, şi mai ales atingeau, pipăiau sau erau atişi de aceste fiinţe.

Se insistă asupra tuturor acestor aspecte pentru că de Cagliostro a fost acuzat de a fi folosit oglinzi magice cum fac iluzioniştii de astăzi pentru a obţine efectele dorite. Cagliostro a fost acuzat, de asemeni, de a fi instruit copiii înaintea ceremoniilor pentru ca aceştia să ştie răspunsurile şi ce să răspundă. Aceasta nu explică cum se făcea că profeţiile sale se împlineau dacă copiii erau instruiţi de Cagliostro, aceasta nu implica că el voia aceste lucruri. Dealtfel, Cagliostro a dat această puterea altor persoane, care lucrând cu copiii după metoda sa, ajungeau să aibă rezultate, Cagliostro fiind absent la aceste lucrări.

Ducele d'Orléans în persoană, Mare Maestru al ordinului Marelui Orient al Franţei, care voind să verifice dacă de

Cagliostro era sau un şarlatan, adusese un copil de 6 ani pe care nimeni nu-l cunoaştea şi pe care Cagliostro nu-l putea instrui înainte. El asistă la această şedinţă unde Cagliostro a obţinut aceleaşi rezultate ca şi cu copiii pe care-i folosea de obicei.

Printre hârtiile sale au fost găsite procesele-verbale ale acestor ceremonii.

Iată înfăţişată aici metoda, dată de Cagliostro petru loja din Paris: *"Marele Maestru va putea comanda, invoca şi face să apară în ochii copiilor-numiţi de masoni Porumbei sau Pupile-cei 7 îngeri, cei 12 bătrâni înţelepţi şi Marele Cophte, iar Marea Maestră va putea comanda doar numai celor 7 îngeri.*

Venerabilul lojei din Paris nu va putea lucra decât o singură dată pe săptămână, sâmbăta, o oră înainte de apusul soarelui. Marea Maestră a lojei mamă de adopţie din Paris va putea lucra o dată pe săptămână, duminica o oră înainte de apusul soarelui. Va fi necesar pentru respectul pe care–l poartă unul celuilat să pastreze celibatul 24 ore înainte de a lucra. Este cu desăvârşire interzis, atât Marelui Maestru, cât şi Marii Maestre de a lucra cu alţi Porumbei decât cu cei consacraţi la Paris de Marele Cophte şi de a pune întrebări legate de Marele Cophte şi starea sa sau privitor la materia primordială sau cuvinte (vorbe) ţinând de cea mai banală curiozitate. Atunci când Marelui Maestru şi Marea Maestră vor realiza o muncă ei vor avea asupra lor în mână săbia lor, sabia nu trebuie niciodată folosită în serviciul altora, ci trebuie consacrate în numele Eternului Dumnezeu, fie de către venerabilul din Lyon, fie de un maestru activ.

Pregătirea Porumbelului (Pupilei).

În ziua precedentă a lucrului, el trebuie să se aşeze în genunchi, să i se pună mâna stângă bine deschisă pe cap iar cu dreapta să i se dea uşor 3 lovituri cu sabia, prima pe umărul drept, a doua pe umărul stâng, a treia pe cap. După aceea se dă o suflare

puternică asupra sa şi i se ordonă porumbelului să se recomande, să se prezinte Etenului Dumnezeu şi de a i se conserva inocenţa sa. Se va face un mic discurs pe acest subiect şi despre măreţia şi bunătatea lui Dumnezeu şi puterea Marelui Cophte. Se va încheia sărutându-l tandru pe frunte. În inima lor, Maestrul sau Maestra vor face Eternului Dumnezeu o ofrandă (jertfă) din această creatură.”.

Invocaţia din momentul lucrului.

Asistenţii sunt în picioare, în două rânduri, alături de Maestru sau Maestră. Maestru activ va zice în gând rugăciunea adresată Eternului Dumnezeu pentru a implora ajutorul său şi de a-i da lui forţa şi puterea să lucreze pentru a înţelege gloria numelui lui Dumnezeu.

Va pronunţa apoi cu voce joasă, scăzută: ‘Eu, şi spune numele său, prin puterea pe care Marele Cophte mi-a acordat previn pe toţi muritorii şi nemuritorii care lui îi sunt subordonaţi pentru a fi preveniţi (avertizaţi) că în virtutea puterii pe care eu am primit-o, eu mă ocup de munca care mi-a fost încredinţată şi că este intersiz sub pedepsele recunoscute de Marele Cophte de a lucra în acest interval până la terminarea operaţiunilor mele.’

Maestru activ cere porumbelului să se aşeze în genunchi în faţa lui şi să repete cuvânt cu cuvânt după el acestă rugăciune: ‘Sfinte Mare Dumnezeule Etern, eu mă recomand în gând Ţie, şi te rog iartă-mi mie erorile (greşelile) trecute şi te rog în favoarea inocenţei mele şi a puterii cu care eu am fost investit de Marele Cophte, prim-ministru al marelui tău templul, de a mă face să ajung la adevăr şi să mă pot bucura de tote graţiile pe care le cer bunătăţii şi milei tale.’

Maestru activ cere porumbelului să se aşeze în picioare şi-l va înveli (acoperi) în sanctuar, care trebuie să fie un loc izolat şi sigur, ferm retras, intim, departe de privirile muritorilor şi care va

servi drept tabernacol. În acel loc nu va fi decât o masă mică cu trei lumânări aprinse. Porumbelul va fi închis înăuntru, în interiorul tabernacolului iar Maestrul activ ridicând spiritul către Dumnezeu va spune: 'Eu lucrez şi operez prin puterea pe care Marele Cophte mi-a dat-o. ' El se va apropia de mijlocul încăperii şi va realiza cu sabia sa patru cercuri: primul la răsărit, al 2-lea la nord, al 3-lea la apus, al 4-lea la sud. La fiecare cerc realizat Maestrul activ, va fi întors cu faţa spre partea lumii desemnate şi va ridica mâna sa dreaptă înarmată cu sabia sa. Cercurile vor fi făcute de la stânga la dreapta. La sfârţitul fiecărui cerc el va bate pământul cu piciorul şi ridicând capul el va sufla foarte tare în direcţia în care se va găsi acea parte a lumii din faţa cercului respectiv aflat în chestiune. La sfârţitul primelor două şi a fiecărei suflări va pronunţa (striga) cuvântul Helion. La sfârşitul celui de al 3-lea cerc şi a celei de a treia suflării Melion, la sfârşitul celuide al 4-lea cerc şi suflări Tetragrammaton.[234]

La sfârşit va adăuga la aceste cuvinte cele trei (litere) cuvinte cunoscute de Marele Cophte. Cele trei cuvinte Helion, Melion, Tetragrammaton nu trebuie niciodată pronunţate decât în cea mai profundă linişte şi cât mai rar posibil.

Dacă fiinţele spirituale nu se supuneau ordinelor, Maestrul activ nu va avea decât să le repete, bătând de trei ori cu piciorul drept pământul şi dând trei lovituri de sabie în aer. Terminând cercurile Maestrul activ se va întoarce la locul său şi-i va spune porumbelului: 'Fiul meu, repetă cu mine cuvintele pe care eu sunt în curs de pronunţare: 'Îngerule, eu îţi ordon prin puterea pe care Marele Cophte a dat-o maestrului meu de a-ţi face apariţia în prezenţa mea, fără să mi se facă frică, sub forma cea mai adaptată şi a-mi răspunde cu adevărat. 'El va bate apoi de trei ori cu piciorul drept pământul şi de fiecare dată, la fiecare bătaie cu

[234] Elisa von Recke nota în Jurnalul său din Courlande că (vorbele) cuvintele Helion, Melion, Tetragrammaton erau singurele comprehensibile şi care reveneau adesea atunci când Cagliostro opera în faţa lor.

piciorul drept în pământ el va chema îngerul. Dacă îngerul nu nu-şi face apariţia el va da alte lovituri de picior până când acesta îşi va face apariţia. Atunci când îngerul îşi va fi face apariţia, Maestrul va întreba pe Porumbel pentru a şti cum este el îmbrăcat, dacă el este în îmbrăcăminte cerească de ceremonie masonică numită talare, dacă el are decoraţiuni cu panglici, dacă are însemnele gradului de cavaler al Legiunii de onoare, centuri, brâie, cordoane şi care este culoarea acestora. De care culoare este părul său, cum este faţa sa, în sfârşit, dacă el este mulţumit, satisfăcut sau dacă el surâde. El va orda atunci Porumbelului de a lua mâna îngerului şi de a o săruta şi de a-l întreba, de asemeni, cum este locul unde îngerul se găseşte, dacă este o grădină sau o încăpere şi de a-i face o descriere cât mai în detaliu posibil.

Maestrul activ pentru a continua apoi să întrebe Porumbelul îi cere să-i pună îngerului şi alte întrebări, cu excepţia celor care sunt interzise, însă la fiecare răspuns el va putea cere îngerului un semn prin care să-l convingă pe Porumbel să ştie dacă el a vrut sau nu să-i răspundă şi la sfârşit dacă e nevoie să renunţe la unele întrebări, funcţie de acel semn făcut de înger. Dacă acest semn e afirmativ, Porumbelul va pleca capul, dacă e negativ, adică un refuz, el va ridica capul şi va face un semn de la dreapta la stânga.

Marea Maestră va putea face ca cei 7 îngeri să apară, unul după altul şi îi va chema pe fiecare pe numele lui. Marele Maestru va avea aceeaşi putere şi în plus ea va putea face pe cei 12 bătrâni să apară, dar le este interzis la amândoi să ceară apariţiile, fără a fi primit altă împuternicire de la Marele Cophte, altă persoană filosof, muritor care a trecut de la muritor la nemuritor. Finalizând toate aceste operaţiuni Maestrul sau Maestra se prosternează la pământ, la fel ca şi toţi asistenţii pentru a aduce graţii, mulţumiri lui Dumnezeu.

În cazul în care persoana activă va dori să facă (determine) pe Porumbelul să aibă viziuni în timpul nopţii ce urmează, la care a

lucrat, va trebui ca înainte de a mulţumi Eternului Dumnezeu, să-l facă pe acesta să iasă din tabernacol, să-l pună în genunchi punându-i sabia pe cap si să-l facă să invoce Fiinţa Superioară şi ajutorul Marelui Cophte astfel încât să se obţină în timpul somnului o viziune satisfăcătoare referitoare la ceea ce s-a petrecut.”[235]

Un alt document indică rolul Porumbelului în iniţierea noilor candidaţi: *”Atunci când Venerabilul constată bună dispoziţie la candidat, el ordonă Marelui Inspector de a introduce Porumbelul. Venerabilul acoperă Porumbelul cu o îmbrăcăminte cerească de ceremonie masonică (talare) albă, adaugă acesteia sandale albe bordate şi-i leagă o panglică albastru celestru, o centură de mătase bleu, un cordon roşu de la stânga la dreapta. Îmbrăcându-l Venereabilul va spune: “Prin puterea pe care Marele Dumnezeu a dat-o fondatorului nostru şi prin cea care ţine de el, eu te decorez cu acest veşmânt ceresc. ‘După un mic discurs Venerabilul îl face să se aşeze în genunchi, îi pune sabia pe umărul drept. Îl face să repete după el o formulă pentru iertarea păcatelor sale şi pentru ca puterea graţiei să-i permită să lucreze. Venerabilul va sufla de trei ori asupra Porumbelului şi îl trimite la Marelui Inspector care îl conduce în tabernacol. Acest tabernacol este în întregime alb şi sobru mobilat cu o masă pe care se găsesc trei lumânări. Porumbelul este închis în tabernacol a cărui uşă este încuiată cu cheia. Marele Inspector va preda cheia Venerabilului şi va merge cu sabia în mână să se plaseze în partea de jos a scării care duce la tabernacol.*

Venerabilul va trasa cercurile magice, va pronunţa cuvintele rituale transmise prin Marele Cophte şi va ordona celor 7 îngeri să se arate în ochii Porumbelului. Când va fi fost avertizat de acesta că ei se află în prezenţa sa, Venerabilul va încărca pe Porumbel în virtutea puterii pe care Dumnezeu a conferit-o

[235] Pier Carpi, « Mestrul necunoscut » (Pier Carpi, « Il maestro sconosciuto »), p. 119-121.

marelui fondator să-l întrebe pe îngerul principal (Anael) dacă subiectul propus prin Maestru are meritul şi condiţiile necesare pentru a fi sau a nu fi primit. La răspuns afirmativ, el va ordona atunci membrilor lojei şi Porumbelului să se aşeze pentru primirea (recepţia) candidatului.

Venerabilul, cu sabia sa va tăia patru cercuri în aer către cele 4 puncte cardinale în ordinea următoare: nord, sud, răsărit, apus, va mai face unul deasupra capului fiecăruia dintre asistenţi şi va termina printr-un altul în faţa uşii tabernacolului. După ceremonia de primire Venereabilul activ şi asistenţii vor merge în mijlocul încăperii şi întorcându-se cu faţa la numele lui Dumnezeu, Venerabilul va ordona Porumbelului să-i întrebe pe îngeri dacă recepţia care tocmai a avut loc este perfectă şi agreabilă, pe placul divinităţii. La semnul de aprobare făcut de îngeri Porumbelului toţi cei de faţă se vor prosterna aducând din toată inima lor mulţumiri Marelui Dumnezeu pentru toate graţiile cu care ei au fost favorizaţi. Venerabilul va închide loja dându-binecuvântarea sa tuturor asistenţilor la ceremonie în numeleEternului şi al marelui fondator."

Iată procesul verbal al unei invocări în care Porumbelul este interogat şi transmite răspunsurile îngerilor :

"A 20 zi a celei de 8 luni (28 octombrie). Maestra activă[236] *lucrând conform ordinelor, pupila, înainte de a vedea pe înger a spus: "Eu mă aflu într-un loc obscur. Văd o sabie de aur suspendată. Eu văd pe Leutherberg venind.*

Întrebare (Î). Ordin de a merge aşa mai departe.

Răspuns (R). El râde şi spune: 'Nu vă necăjiţi, nu vă faceţi griji'. El desface haina sa şi-mi arată o rană în mijlocul pieptului, el îmi arată un pumnal.

[236] Se pare că era vorba de Gertrude Sarasin care lucra împreună cu fiul său, Felix. Această şedinţă (sesiune) va avea loc la Bâle în 1787, în plin scandal Loutherbourg (Leutherberg).

Î. Aceasta este cu voia Marelui Cophte?

R. Fără îndoială. El scoate din buzunarul său un pistolet cu 2 focuri şi mi-l arată.

Î. Cer ajutor.

R. Eu văd o stea. Eu văd două. Eu văd şapte.

Î. Vorbeşte.

R. Leutherberg merge acolo. Locul se schimbă. Eu văd 7 îngeri etc, etc.

În ceea ce urmează, lucrările, muncile obişnuite şi îngerii vor spune că această apariţie trebuie comunicată fizic Marelui Cophte.

Î. Marelui Cophte spune că el este supărat că aceasta a îngrozit-o pe Maestra activă că aceasta putea să dăuneze sănătăţii sale, însă că totul e în regulă.

R. Răspunsul Maestrei active, care speră că aceasta nu face nimic, dar că ea a cunoscut în acest om o putere slabă, căreia îi e teamă de rău.

Î. Marelui Cophte spune că nu e nimic pentru a se teme, însă că ea s-a comportat bine.”

Şi un altul.

“Extras de la loga ţinută sîmbătă, a 12 zi din cea de a 2-a lună a anului 5558 (12 februarie! 1785)”:

Toţi maeştrii, exceptându-l pe fratele Elie fiind prezenţi, operaţiunile conduse de Venerabilul Saba al II-lea. Operaţiuni după întrebările obişnuite, cei 7 îngeri, cu cifrele lor ţinându-se în faţa lor.

Î. Spune-le lor că un prieten al Maestrului a trecut pe aici şi va reveni mâine să angajeze pe însoţitorul nostu, Venerabilul Alexandre alII-lea să vadă operaţiunile lojei noastre, că noi am primit, în privinţa acestui subiec ordine de la Maestrul nostru. Aceste ordine nefiind destul de clare, noi îl rugăm dacă el poate să ni le clarifice, sau dacă noi trebuie să rugăm în acest scop pe Marele Cophte însuşi de a ne favoriza cu prezenţa sa.

R. Eu văd venind supărare la Marele Cophte. El coboară şi vine lîngă mine şi eu îi sărut lui mâna. El are încă, poartă pe piept ecusonul său.

Î. Ca Maestra să coboară din tronul său şi să îl salute în numele său şi cel al întregii loji, mulţumind lui pentru favoarea prin care ne face bine nouă.

R. Spunei ei respectuos că, aşa cum ea ştie foarte bine, prietenul ei ... . a trecut pe aici, că şi-a manifestat dorinţa de a vedea loja noastră la înapoierea sa, şi că el, Mare Cophte, în scrisoarea sa pe acest subiect ne-a cerut să poată vedea loja, fără a mai adăuga altceva, lăsând în rest totul la dispoziţia noastră. Dispoziţiunea dumneavoastră şi cea a întregii loje este de a nu face nimic decît îndeplinirea voinţei sale şi nimic lui să nu-i displacă, noi îl rugăm de a binevoi să ne prescrie nouă ce avem de făcut în această problemă.

R. Puteţi să-l lasţi să intre în lojă, ţineţi-i lui un discurs şi în cele ce urmează faceţi ca Alexandru să lucreze. Asta e tot.

Î. Vom fi noi îmbrăcaţi cu veşmintele ceremoniale?

R. Da.

Î. În fond, de fapt cred că eu voi conduce viitoarea lojă, sunt foarte fericit să pot ocupa un asemenea post, şi desigur, îmi voi face totdeauna o glorie din asta, însă, de această dată îl implor

să-mi spună, n-ar fi mai bine ca tovarăşul nostru Venerabilul Mestru activ dacă ar conduce-o?

R. Da, ar fi cel mai bine de această dată, el se va cala, îşi va îndrepta atenţia să-l facă pe Alexandru să lucreze. Marele Cophte speră totdeauna că-l va putea primi el însuşi şi atunci lui i-ar rămâne restul de făcut.

Î. Noi confimăm întru totul. Trebuie ca noi să-l facem, să-l lăsăm pe Alexandru să lucreze ca şi în mod obişnuit, cu clondirul sau trebuie ca noi să-l facem să intre în tabernacol?

R. Pentru a-l face să intre în tabernacol trebuie mai întâi încercat dacă acesta poate merge, cel mai bine va fi să-l faceţi să lucreze cum aţi făcut până în prezent, altfel aceasta va putea merge, poate, rău, prost.

Î. Întrucât discursul va fi în principal primirea, recepţia şi munca lui Alexandru, acesta nu va fi decât un accesoriu. Maestrul activ întreabă în mod special pe asitentul său, aşa încât aceastei munci nu-i va lipsi nimic.

R. El va da pe asistentul său pentru întrunirile cu Alexandru, ultimele sale întruniri fiind deja bune, eu nu văd motivul pentru care acela trebuie să lipsească.

Î. Loja de astăzi s-a ţinut numai pentru maeştri, surorile fiind lăsate afară. Vrea el ca aceasta să rămână încă astfel la viitoarea lojă sau aceste surori va trebui să intre şi ele?

R. Ele trebuie să intre.

Î. Mestrul activ doreşte să ştie clar dacă el va încerca mâine să prezinte el însuşi Marelui Cophte tot discursul pe care-l va face şi primirea întâmpinarea pe care el o va primi.

R. Da, cu plăcere.

Î. Povesteşte Marelui Cophte tot ce s-a petrecut în această noapte, ceea ce tu şi Alexandru aţi înţeles, întreabă-l dacă acealea au fost juste sau contra intenţiei sale.

R. Aceasta nu spune nimic, nu este exact intenţia mea, şi s-a lucrat deja de sus de deasupra.

Î. Tu şi Alexandru, puteţi sta liniştiţi şivoi veţi fi păstraţi pentru acest obiect?

R. Da, acesta este simbolic, în acest moment munca (lucrul) a fost foarte dificil.

Î. Întreaga lojă doreşte ca acesta să reuşească spre totala sa satisfacţie. El salută cu sabia sa. Există încă şi un cartel, bloc, provocare de finisat şi inscripţia este pusă tuturor celorlalţi, permite el ca eu să le-o arăt?

R. Da, el le găseşte uşor şi mai bine decât precedentele.

Î. Spune că aceasta face mare plăcere fratelui Elisée şi întreabă dacă se poate începe a sufla în aur cei 3 sau 4 care sunt gata sau dacă trebuie să aşteptăm ca toţi să fie teminaţi.

R. Aceasta mi-e indiferent, o puteţi face cum doriţi.

Î. Noi i-am scris acestui frate, cunoscându-i zelul, nu am crezut să poată face mai bine.

R.Aceata este bine. Întrebă-l dacă maeştrii sunt în uniformă completă pentru sărbătoarea din 3 mai.

Î. Toţi cei care au fost prezenţi vor fi, cât despre fratele Elie care a fost absent noi nu credem că va fi, dar el, în plus de asta, va avea motive de spus care vor fi apobate.

R. Trebuie să fie înţelese motivele pe care el le va spune.

Î. Laboratorul este în întregime terminat, nerămânând decât să fie total mobilat.

R. Bine. Începeţi să lucraţi imediat la ordonanţa nr. 3?

Î. Venerabile Alexandru. Vom putea începe după ce vom avea consultările lojei, banii de la Coussole nu au venit încă, fratele ... a primit sarcina să ţină evidenţa lor iar noi îl aşteptăm, credem că spre sfârşiutul săptămânii viitoare vom putea începe şi cerem cu umilinţă asistenţa sa.

R. Bine, vă salut cu sabia.

Î. Venerabile, mai Aveţi alte ordine şi sfaturi a ne da?

R. Nu.

Î. Încercăm să-l rugăm să ne dea binecuvântarea sa.

R. El întinde mâna şi v-o dă din toată inima.

Î. Le mulţumim şi voi, fraţii şi surorile mele, primiţi-le acolo. Îngerii mai sunt cu tine?

R. Da.

Î. Aşează-te în genunchi, spune-le lor să facă adoraţiune împreună cu noi şi recomandă-le, îndeamnă-i, sfătuieşte-i să aibă grijă de lojă.

Adoraţia fiind făcută, loja a fost închisă. [237]“

[237] Interogat de Inchizitori în legătură cu semnificaţia aceastei scene, Cagliostro avea să spună că « el nu înţelese şi că el nu înţelegea conţinutul, cum (chiar) dacă acesta ajunsese la el de atâtea ori».

Viziunea, vedenia beatificatoare care trece în rândul sfinţilor

"Omul, cu permisiunea lui Dumnezeu, poate ajunge să comande spiritelor cereşti, pentru că Dumnezeu, înainte de moartea sa, ne-a lăsat nouă şi ne-a dat viziunea beatificatoare şi divină. Dacă voi nu credeţi în viziunea beatificatoare, eu cred în ea."

- Cagliostro.

Cagliostro explica totuşi în faţa discipolilor săi, şi chiar în faţa Inchizitorilor că toate acestea se petreceau graţie unui fenomen pe care el îl numea "*viziune beatificatoare."*

"Viziunea beatificatoare, spunea el, *este o asistenţă spirituală, o asistenţă angelică, o asistenţă supranaturală. Cui este ea acordată? Dumnezeu a acordat-o, o acordă şi o va acorda celui care-i va plăcea. În ce manieră se operează cu ea? În trei maniere: în prima atunci când Dumnezeu se lasă văzut, cum el o face pentru patriarhi şi atunci când omul vine pe pământ. A doua, prin apariţia îngerilor, făcându-i vizibili şi a treia, dând impulsuri inspiraţii interioare. Prin ce mijloace ajunge omul să le obţină? Ţinându-se întotdeauna unit cu Dumnezeu, cu sfânta biserică şi credinţa catolică şi prin legăturile cu mila şi credinţa. Atunci când le posedă, e suficient să ceară cu fervoare Lui Dumnezeu asistenţa sa, şi ce nu este astăzi posibil, (el va veni) va fi în cele ce urmează într-un timp pe care el îl va acorda.*

Care dintre cei aflaţi în viaţă aţi obţinut această viziune? Eu nu am cunoscut niciunul, şi eu singur, oarecare păcătos, deşi am crezut că am obţinut-o, prin mijlocirea acestei pulsaţii interne, adică, ce de a 3-a manieră despre care vă vorbesc. Eu nu am lucrat niciodată cu diavolul, chiar dacă am fost un păcătos. Dumnezeu care este atât de milos, iertător, sper că mă va ierta. Ca om ce sunt eu nu pot intra în judecăţile lui Dumnezeu, el poate

să dispenseze graţiile celor care lui îi plac, la fel, el se poate dispensa de aceste persoane.

Eu înţeleg şi vreau să înţeleg că însuşi cei care-şi onorează, iubesc mama şi tatăl şi respectă pe Suveranul Pontif sunt binecuvântaţi de Dumnezeu, la fel ca şi ce eu am făcut, ce le-am făcut prin ordinul, voia lui Dumnezeu, cu puterea pe care El mi-a comunicat-o (transmis) şi în avantajul lui Dumnezeu şi a Sfintei Biserici. Eu înţeleg să arăt probele a tot ce am făcut şi spus, nu numai fizic, ci moral, făcând să se vadă, cum eu am slujit pe Dumnezeu pentru Dumnezeu şi prin puterea, voinţa lui Dumnezeu, el mi-a dat, în sfârşit, cotraotrăvurile pentru a uimi, copleşi şi combate Infernul (Iadul), căci eu nu cunosc alţi duşmanidecât pe cei din Infern."

Interogat dacă omul are puterea şi autoritatea să comande spiritelor cereşti, iată cum el desfăşura răspunsul său: 'Eu cred că omul, cu permisiunea lui Dumnezeu, poate ajunge la aceasta, pentru că Dumnezeu, înaite de a muri ne-a lăsat şi ne-a dat nouă viziunea beatificatoare şi divină, şi că omul a creat imaginea şi asemănarea cu Dumnezeu şi îngerii, create nu ca de om, ci divine, de divinitate.

Deci această putere putea fi ea comună tuturor catolicilor, creştinilor? Fără îndoială, ea poatete fi comună tuturor catolicilor. El era întrebat deci cum putea spune că fără puterea sa întrunirile nu reuşeau? La început el răspundea că întrunirile nu reuşeau pentru că cei care lucrau la/în ele, poate nu credeau în Dumnezeu, apoi adăuga: 'Câţiva dintre acei cărora eu le-am dat puterea au reşit, alţii nu, şi eu nu ştiu cauza la asta. Eu niciodată nu am amestecat diavolul în întrunirile, muncile mele şi niciodată nu am folosit lucruri care ţin de superstiţii. Tot ce eu am făcut a fost efectul unei protecţii speciale a lui Dumnezeu faţă de mine pe care Fiinţa Supremă a binevoit să-mi acorde ca viziune beatificatoare, ca eu să pot reuşi mai bine în proiectul meu de a înrădăcina, însămânţa profund sistemul egiptean, de a insinua la

maximul existenţei lui Dumnezeu şi a nemuririi sufletului, de a converti necredincioaşii şi de a propaga catolicismul.

Această putere este ajutorul pe care Dumnezeu l-a dat unui bun catolic şi care derivă din darul acestei viziuni beatificatoare pe care Isus ne-a lăsat nouă înaite de moartea sa, prin aceste cuvint : 'Ego claritatem quand dedisti mihi dedi eis : non pro his rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum me, ut omnes unum sint. [238] *,,*

Eu sunt omul[239] - descoperirea androginilor

"Femeia nu trebuie să se ridice până la conceperea, procrearea Adevărului şi a Binelui, să participe la opera regenerării? Nu este ea, prima care trebuie, care pune piciorul pe capul şarpelui? Nu este oglinda clară a sufletului său în care se reflectă mai întâi primele raze ale Înţelepciunii?"
- Cagliostro.

Un aspect particular al sistemului pe care Cagliostro l-a creat este faptul că femeia are stabilit în el locul său. Deoarece Cagliostro a creat, de asemeni, un sistem pentru femei, după cum el a creat un sistem pentru bărbaţi. Acest fapt îl diferenţia complet, categoric, net de franc-masonerie, care avea fără îndoială loje de adopţiune, însă acestea erau mai degrabă o modalitate de a petrece timpul sau de a se amuza, de a se distra cu opere de binefacere sau cu discuţii de salon. Chiar şi în zilele noastre franc-masoneria exclude femeile din ritualurile sale.

Încă de la început, la Mitau, Cagliostro a permis femeilor accesul la aceleaşi forme de învăţământ ca şi bărbaţii, şi în plus, le-

[238] Traducerea din latină în română ?*'Ego claritatem quand dedisti mihi dedi eis: non pro his rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum me, ut omnes unum sint '*
[239] Je suis homme (Ego sum homo)

a acordat practici adaptate. La Mitau, Elisa von Recke, mătuşa sa şi verişoara sa, participă alături de bărbaţi la lecţiile sale ezoterice.

Încă de la începutul lor, acestea au provocat un mare scandal, căci bărbaţilor le venea tare greu să le accepte. Elisa scria în jurnalul său: *"Au apărut dificultăţi, despre care nu dau amănunte de teama de a nu fi interzisă. Spun doar că însuşi tatăl meu, Dl. Von Howen, unchiul meu şi Dl. Von Korff au refuzat să participe la fondarea unei loje de adopţiune.*

Noi i-am cerut lui Caliostro să renunţe la această idee, însă el a răspuns că el nu renunţă nicicum şi că el va deveni fi ultimul om dacă nu va înfiinţa această lojă aici pe bazele cele mai bune, solide, şi că la sfârşit cei mai de temut opozanţi, duşmani vor deveni cei mai fervenţi susţinători ai săi şi-l vor încuraja în acest demers. A fost necesar să suporte toate glumele răutăcioase şi minciunile acestor domni."

Paris este oraşul unde el instală loja-mamă de adopţiune a Ordinului egiptean. Structura ei era aceeaşi cu cea a lojelor pentru bărbaţi, afară de faptul că cele 12 maestre primeau numele de cele 12 prezicătoare[240] iar Marea Maestră se numea Regină de Saba.

În ceea ce priveşte Regina de Saba, existau unii care o credeau a fi un personaj legendar, alţii considerau că ea exista cu adevărat. Biblia vorbeşte de întâlnirea sa cu regele Salomon, asfel că într-un text numit *Gloria Regilor (Kebra Nagast*), redactată în secolul al XIV-lea de un călugăr ortodox etiopian după un manuscris cophte (egiptean). Regina de Saba aparea ca fiind o femeie extrem de frumoasă, foarte cultivată şi inteligentă, o erudită care avea cunoştinţe magice. La rândul său regele Salomon era prea cunoscut pentru înţelepciunea, cunoştinţele şi credinţa sa. Ea face o călătorie foarte lungă şi dificilă pentru a-l vedea pe Salomon. Odată ajunsă, ea încearcă să-l impresioneze cu bogăţiile şi măreţia darurilor pe care ea i le-a făcut. Apoi ea a încercat să-l pună pe

[240] Cele 12 sibylles : Persique, Hellespontique, Erythrée, Samienne, Lybique, Tiburtine, Agrippine, Phrygienne, Américaine, Européenne, Delphienne, Cumée.

Salomon la încercare cu tot soiul de întrebări. Însă Salomon dădea răspuns la toate. La rândul său Salomon o testă făcând-o să treacă printr-o uşă făcută din sticlă în care solul imita atât de bine apa încât ea a fost înşelată, şi pentru a trece prin ea şi-a ridicat poalele rochiei, dezvelindu-şi picioarele în faţa lui Salomon. Ea se declară învinsă. Salomon îi propune atunci să-i devină soţie, dar ea refuză, deoarece el avea deja mai soţii iar ea voia să fie unica lui iubită. Promisese atunci de a nu-i mai pune lui întrebări dacă ea accepta de a nu lua nimic din palatul său. În caz contrar el va avea dreptul de a-i cere ei câteva lucruri pe care ea nu le va putea refuza. Ea acceptă. Dar într-o seară, după ce asistaseră la un banchet la care mâncărurile au fost deosebit de uscate, ea nu putut dormi tocmai din cauza setei.

Cum ea nu avea nimic de băut în apartamentele sale, a ieşit pentru a căuta. În palat, era un râuşor special deviat spre a curge prin salon. Ea bău apă din râu iar când s-a săturat şi şi-a ostoit setea, descoperi că Salomon observă, şi şi-a dat seamă că ea luase ceva din palatul său. Acesta îi reaminteşte promisiunea, şi-i cere să împartă cu el patul său, lucru pe care ea a fost obligată să-l accepte. După 6 luni ea se va întorce în regatul său. La rândul său ea născu un fiu, Menelik, pe care-l va creşte singură. Mai târziu acesta va merge în Israel pentru a-şi cunoaşte tatăl.

Simbolurile legate de Regina de Saba ocupă un rol important în ritualurile feminine. *"Maestra se va ridica şi-i va adresa discursul următor: 'Cunoştinţele pe care veţi ajunge să le primiţi sunt certitudinea existenţei lui Dumnezeu şi cele ale proprii voastre nemuriri. Se ştie că Dumnezeu a creat pe om în trei timpi şi trei suflări şi pentru ca opera creaţiunii, sa să fie completă ca cea bărbatului, un suflu, o suflare a fost suficient pentru a ne crea pe noi, femeile. Veţi înţelege asta mai bine într-o bună zi. Vom începe deci să vă acordăm această suflare, cea care ne-a fost dată nouă de Maestra noastră. Isprăvind aceste cuvinte, ele vor sufla spre, peste persoana primită solemn într-o asociaţie, club, lojă*

începând de la frunte şi terminând cu barba în aşa maniera ca suflarea să acopere toată faţa. Apoi Maestra va relua: 'Vă dau această suflare pentru a face să germineze şi să pătrundă în inima voastră adevărurile pe care noi le posedăm. V-o dau pentru a întări în voi partea spirituală'

Regina de Saba celebra în templul din capitala regatului său o sărbătoare dedicată, în onoarea lui Venus, cu preoţii şi miniştrii acestei false divinităţi în prezenţa unei mulţimi imense. La mijlocul sacrificiului ele luau în mod vizibil cunoştinţă de un ordin al înţeleptului Salomon care le obliga să se arate în persoană la picioarele tribunalului acestui monarh. Ea plecă şi se duse aproape Salomon. Acest prinţ, încântător prin obedienţă şi pătruns prin încrederea sa, o pregăti şi purifică prin miniştrii săi. El ordonă apoi ca ea să fie prezentată tribunalului său. Regina orbită de mărinimia inexprimabilă a lui Salomon şi de tronul său, lăsa cu modestie ochii în jos, ea devenea umilă să cunoască adevărul iar Salomon pentru a o propaga în acest mod pentru a înalţa gloria Eternului Dumnezeu, îi permise a se apropie de altarul sfinţit.

Ea a fost instruită asupra adevărurilor religiilor şi i s-au deshis ochii asupra erorilor săvârşite înainte. El a convins-o de existenţa lui Dumnezeu şi de nemurirea sufletului făcând-o să observe arborele vieţii a căru imagine o vedeţi aici. Jur împrejurul acestui arbore Salomon a înfăşurat, răsucit orgoliul reprezentat prin şarpe; orgoliul cauzează necazuri, amărăciune care, din înălţimile sublimelor noastre cunoştinţe ne a făcut să cădem în starea inferioară şi tenebroasă în care noi vieţuim. Mărul este simbolul fructului interzis. El a provocat toate nefericirile noastre, noi înşine, abuzînd de autoritatea imperiului nostru am ajuns să-l facem pe bărbat să muşte sâmburele funest al acestui fruct interzis.

Însă acest sâmbure, această sămânţă, prin graţia Eternului Dumnezeu va deveni într-o zi mijlocul de a repara această

pierdere, fructul gloriei noastre reacoperirea, recăpătarea puterii pe care Fiinţa Supremă a acordat-o omului. Este ceea ce Salomon anunţa Reginei Saba, ce vă repet ca şi el, aceeaşi situaţie şi acelaşi sens. El termina apoi prin a le da toate instrucţiunile fizice şi morale, le recomanda să propage adevărul printre idolatrori. Le comunica lor pentru a ajunge la asta, toate cunoştinţe sale, le spunea lor un ultim adio. Regina, din spatele locului fixat ei de Salomon răspândea lumina făcând cunoscute de către toţi, subiectele pe care ea le găsea demne şi le comunica lor adopţiunea perfectă pe care ea a primit-o. În societatea în care ea a fost aleasă, întâlni, din nefericire, o fată numită Kalaipso care fusese iniţiată prea repede în cunoştinţe pe care vi le vom comunica puţin câte puţin. Orgoliul a acaparat, a pus stăpânire pe sufletul său şi a determinat-o să cadă în păcat. Tremuraţi, păziţi-vă, surorile mele, să nu o imitaţi într-o zi; orgoliul este sursa tuturor greşelilor pe care le face sexul nostru. Trebuie să-l înbuşiţi în voi pentru a putea ajunge să cuceriţi gloria şi inocenţa voastră primitivă.

Nivelului doi, cel al însoţitorilor i se adaugă: *"Salomon, după ce a recunoscut spiritul Reginei Saba, i-a dat, evident, existenţa lui Dumnezeuşi nemurirea sufletului, i-a distrus ei templele falşilor zei, i-a strivit orgoliul, a tăiat capul şarpelui şi a condus-o astfel la cunoaşterea materiei originare (primordiale).*

Să se ştie, să ştiţi, copii mei că nu putem ajunge la această posesie citind cărţi şi nici prin căutări puerile, ci numai, şi numai prin voinţa lui Dumnezeu şi puterea unuia dintre aleşii săi.

Salomon a învăţat asfel de la această mare regină că în ciuda celor 2 puternice ajutoare, era nevoie şi de răbdare pentru perfecţionarea acestei preţioase materii atât în plan psihic cât şi în plan moral. O altă preţioasă sămânţă pe care Salomon a dat-o regine de Saba, i-a acordat favoarea de a pătrunde în interiorul templului său şi de a cunoaşte acolo pe intermediarii cereşti care

înconjurau tronul Eternului Dumnezeu servindu-ne să ne instruim cu voinţa Sa.

Voi aţi primit până în această zi adevărurile despre/pentru) fabule şi fabulele despre/pentru adevăr. Dar nu e acelaşi lucru în şcoala noastră. Vreau să vă dovedesc dându-vă, făcându-vă detaliată căderea şi pedeapsa fetei Kalaipso cu care deja v-aţi întreţinut la recepţia voastră preliminară ca începătoare (ucenice). Regina de Saba copleşită de binefacerile lui Salomon a fost umplută de dorinţa sinceră de a extinde limitele glorie Fiinţei Supreme şi de a propaga adevărul, s-a străduit cu zel să formeze printre persoanele de sexul său o lojă de adopţiune perfectă potrivit ordinelor, contractărilor, legilor şi catehismelor lui Salomon. Proiectul său s-a pus în practică. Însă, printre femeile pe care ea le-a ales şi care fură numite sibyle, o fată Kalaipso, renumită pentru marea ei îngâmfare, încât, bravând pe maestra sa şi dispreţuindu-i autoritatea, pretindea că s-a ridicat deasupra ei şi că a depăşit-o. Nesupunerea şi vanitatea ei au fost pedepsite. Foarte departe de a ajunge să domine fiinţele sublime ea a căzut în familiaritatea spiritelor infime, şi a format diferite schisme, pe care sexul nostru le resimte încă şi astăzi funestul lor efect. Această Sibylă a fost surghiunită pe o insulă nelocuită şi invizibilă din Marea Roşie. Posedând materia primordială, ea trăieşte încă, însă nemurirea sa nu o face decât mai de dispreţuit; ea suferă şi geme neîncetat. Ea încearcă cea mai teribilă tulburare care se putea abate asupra sa, aceea de a nu ajunge să se apropie de tronul Eternului Dumnezeu."

Şi în sfârşit la ceremonia pentru Maestră : *"Regina de Saba s-a pus sub ordinele lui Salomon , acest rege, pentru a o convinge de ataşamentul şi sentimentele favorabile pe care ea i le-a inspirat, dându-i la plecarea sa, nu numai bogăţiile, ci şi mai ales, după ce a determinat să-i fi tăiat capul şarpelui, i-a comunicat ei mijlloacele, modalităţile de a deveni nemuritor. Acestea sunt aceleaşi daruri pe care eu vi le voi face astăzi. Acordaţi vă rog*

cea mai mare atenţie tuturor operaţiilor ce vor urma: bogăţiile sunt primul dar; 'Persoana solemn primită în lojă se va aşeza în genunchi, Marea Maestră va continua: 'Acest cadou este primul dar pe care Salomon l-a făcut Reginei de Saba. La aceste cuvinte, luând într-una dintre vaze câteva foiţe de aur, ea le împrăştie suflând asupra lor. Marea Maestră de ceremonii va adauga: 'Astfel trece gloria acestei lumi'. Marea Maestră va spune: 'Dispreţuiţi aceste bunuri perisabile, aceste bogăţii trecătoare, nu vă vor servi decât să uşuraţi pe semenii voştri şi în principal pentru surorile şi fraţii voştri, deoarece voi nu sunteţi depozitarii lor şi trebuie să le împărţiţi cu indigenii.

Bogăţiile au fost ultimul dar pe care Salomon l-a făcut Regiei de Saba. Acest mare monarh perfecţionând materia primordială, o va separa în lichidă şi solidă. Partea solidă este partea care procură bogăţiile iar cea care este lichidă cea care dă nemurirea. Salomon a făcut pe regină să bea din acest lichid şi eu vă voi face aceeaşi favoare. Primiţi-o ca pe emblema celei din care a băut această mare regină şi cu aceeaşi intenţie. Marea Maestră va lua în acest moment o lingură de vin roşu şi o face să fie înghiţită de persoana solemn primită în lojă.".

"Ea îi va ataşa însemnul masonic pe piept şi va zice: *'Caracterul care se află în mijloc este cifrul fondatorului nostru. Cele 3 cuvinte care-l înconjoară semnifică: 'Eu sunt omul'. Aflaţi că într-adevăr, efectiv, partea spirituală care vieţuieşte în noi este bărbat şi nu femeie, sau pentru a vorbi mai just, pe înţelesul tuturor, ea nu are nici un sex. Va veni o zi în care voi nu vă veţi putea distinge, deosebi de loc, prin sexul vostru, ci prin spiritul vostru care trebuie să lucreze pentru a se ridica şi a adopta sentimentele convenabile noului vostru statut."*

Capitolul VI

Vânarea omului

Acum duşmanii mei mă cred învins. Ei şi-or fi spus între ei: să-l călcăm în picioare pe acest om pe care îl cunoaştem foarte bine. Dar ei nu ştiu că în ciuda eforturilor lor, eu mă voi ridica triumfător, când vremea încercării va fi trecut. Ei se bucură de rănile pe care mi le-au făcut şi smintiţii nu văd în bucuria lor nebună balansarea norului de deasupra capului lor din care trăsnetul trebuie să pornească."

- Cagliostro.

Cagliostro a fost pretutindeni urmărit de pamflete şi de calomnii. Aceste persecuţii au început la Strasbourg, atunci când el a propus instituirea, stabilirea unui spital gratuit şi a unui sistem medical în întregime independent de Facultatea de medicină. Acestea au devenit din ce în ce mai puternice din momentul în care era pusă la cale inaugurarea lojei-mamă a Ordinului egiptean şi de a se obţine ca acesta să fie recunoscut de biserica catolică. La momentul acela un întreg angrenaj a fost pus în mişcare pentru a-l împiedeca să acţioneze: Cagliostro era implicat în cel mai mare scandal al secolului al XVIII-lea, Afacerea Colierului. El a fost întemniţat, i s-au furat toţi banii pentru a-l deposeda de mijloacele sale pecuniare, a fost alungat, exilat din Franţa pentru a-l îndepărta de discipolii săi, în pofida deciziei Parlamentului care l-a declarat nevinovat. O teribilă campanie de presă a început simultan în toate ţările Europei. Toate acestea au pregătit arestarea sa de către Inchiziţia Romană. Nici un mijloc de a discredita un om nu a fost economisit şi lui i s-a atribuit tot ce genului uman poate fi mai rău.

Este exact momentul în care i s-a fabricat, în toate piesele sale, identitatea sa cu Joseph Balsamo.

Scopurile ascunse ale Afacerii Colierului.

"Moartea Reginei Maria-Antoinetta datează din epoca Afacerii Colierului."
- Napoleon Bonaparte.

Parafrazând cuvintele lui Napoleon, se poate spune, de asemenea, că sfârşitul lui Cagliostro în mâinile Inchiziţiei datează din epoca Afacerii Colierului. Acest proces este unul dintre cele mai celebre şi misterioase procese din toată Istoria iar enigma sa nu afost clarificată complet nici în zilele noastre. O istorie complicată, jocuri de culise, nume mari, celebre ... Pentru istorici această tenebroasă afacere anunţă şi pregăteşte Revoluţia franceză care va izbucni patru ani mai mai târziu. Goethe, vorbeşte în cunoştinţă de cauză, ca despre o: *"zdruncinătură care rodea şi mina bazele, fundamentul Statului. Distrugea încrederea pe care poporul o avea în Regină, şi în general în clasele superioare, căci, vai!, fiecare dintre actori nu făceau decât să dezvăluie corupţia în care se zbătea Curtea regală şi personajele de rang înalt. Aceste intrigi ar fi distrus demnitatea regală. Deoarece istoria Colierului se constitue ca prefaţa imediată a Revoluţiei, îi este fundamentul. Regina îşi pierdea demnitatea, consideraţiunea, ea îşi piedea în gândirea, în percepţia (accepţiunea) populară sprijinul moral care făcea din ea o figură intangibilă."*

În mod cert această afacere a discreditat Regalitatea, dând jos persoana sacră a reginei. A decredibilizat nobilimea şi biserica catolică, prin implicarea celui mai înalt eclezias al Franţei, Cardinalul prinţ Louis de Rohan. Dar a mai fost o a treia victimă de care nu se vorbeşte în acest proces: Cagliostro.

Iată în rezumat Afacerea: la 1 februarie 1785, Cardinalul Louis de Rohan primea de la giuvaergii (bijutierii) Coroanei Bohmer et

Bassange, un colier făcut din briliante de o foarte mare valoare. Cu o lună înainte, el negociase cu ei această tranzacţie în numele Reginei Maria-Antoinetta. Cel puţin, aşa se credea, bazându-ne pe cuvântul contesei Jeanne de la Motte de Valois, care se lăuda a fi prietena intimă a Reginei.

Copleşit de onoarea de a fi fost ales de Regină pentru o misiune atât de delicată şi secretă, doritor să intre în graţiile regale, de Rohan se arată zelos curtenitor şi amator să joace acest rol. El se face garantul plăţii şi aduce personal colierul Contesei, căreia îi spune că a fost însărcinat de Regină pentru a-i aduce la Versailles bijuteria atât de mult dorită. Însă Regina Maria-Antoinetta nu va primi niciodată acest colier. Imediat, intriganta Contesă va dezmembra colierul şi-şi va trimite şoţul în Anglia pentru a-l vinde.

Implicându-l pe Cardinal, ea se punea la adăpost, contânt pe faptul că odată şiretlicul, înşelătoria descoperită, Cardinalul va plăti tot din buzunarul său pentru a evita un scandal. În luna august, la termenul primei rate de scadenţă a plăţii, bijutierii cer banii cuveniţi lor direct Reginei. Consiliat de ministrul Breteuil, care era un duşman înrăit al lui Rohan, Regele Louis al XVI-lea decide arestarea Cardinalului. Şi o face într-o manieră răsunătoare: în faţa Curţii, în momentul în care Cardinalul, în veşminte pontificale era în timpul slujbei de celebrare a zilei de 15 august. Scandalul a izbucnit! Iar procesul va fi urmărit de întreaga Europă.

Dar cum şi în ce fel, s-a trezit Cagliostro implicat? Era el unul dintre complicii D. -nei de la Motte sau chiar el însuşi era autorul excrocheriei, aşa cum în percepţia colectivă se mai crede încă şi azi? A fost el arestat pur şi simplu pentru relaţiile sale cu Cardinalul de Rohan? În fapt, nici una dintre aceste variante. El a fost de la bun început persoana vizată prin această excrocherie, pentru că, abia arestat, Jeanne de la Motte îl acuză că el a furat colierul. Şi timp de câteva luni, până ce probele zdrobitoare se acumulau împotriva Jeannei de la Motte, minciunile acestei femei

făceau din Cagliostro principalul vinovat. Dar până la sfârşit înşelătoria va fi descoperită iar Cagliostro recunoscut de către Parlamentul francez ca fiind nevinovat. Cu toate acestea însă, Regele îl surghiuneşte din Franţa.

Arestat chiar înaintea oficializării Ordinului egiptean

"Câteva persoane mă preveneau că fiind prieten al Domnului Cardinal eu voi putea fi foarte uşor arestat Însă convins şi încrezător de nevinovăţia mea, eu răspundeam că eram resemnat şi voi aştepta cu răbdare în casa mea voinţa lui Dumnezeu şi pe cea a Guvernului."

- Cagliostro.

Cardinalul de Rohan a fost arestat în 15 august 1785. În zilele imediat următoare confuzia a domnit în Paris şi la Versailles. Nimeni nu înţelegea raţiunea, motivele unei arestări aşa de răsunătoare şi a unei asemenea decizii atât de neobişnuite din partea Regelui. Zvonuri de toate felurile circulau în Paris şi la Versailles, nimeni neştiind cauza acestei arestări. Persoanele care formau anturajul Cardinalului se temeau că va fi amestecat şi l-au sfătuit pe Cagliostro a să se pună la adăpost pentru a nu fi arestat precum prietenul său Cardinalul. Dar Cagliostro a refuzat şi a rămas în Paris.

Totuşi, Cagliostro prevăzuse încă din luna iulie o deplasare La Lyon pentru ziua de 14 august. Trebuia să fie acolo pentru a inaugura loja-mamă a Ordinului egiptean. Secretarul Cardinalului de Rohan, Ramond de Carbonnieres îl însoţeşte. Nu se ştie dacă Cardinalul însuşi urma să vină şi el. Sarafina rămânea la Paris.

Unul dintre pritenii săi strasburghezi Barbier de Tinan, care se afla din luna aprilie la Cagliostro la Paris scria lui Jacob

Sarasin[241]: *”A trecut multă vreme de când, dragul meu Sarasin eu nu v-am mai scris. Eu am vrut, însă am crezut că nu trebuie, aflându-mă aici mi-a fost impusă regula de a nu avea nici o corespondenţă care să nu-mi fi fost ordonată şi nu am fost însărcinat cu nimic vis- à-vis de dvs. Maestrul şi incomparabilul nostru stăpân a primit ieri veşti de la dvs. , m-a însărcinat să vă răspund şi să vă informez că dacă dvs. şi doamna Sarasin aveţi plăcerea de a-l vedea, el va veni neîntârziat la Lyon, unde îi veţi putea face o vizită. El pleacă de aici însoţit de o numeroasă companie a copiilor săi pe 14 ale lunii viitoare şi va ajunge pe 17 dimineaţa, rămânând în acel loc 4 sau 5 zile şi va reveni aici. Doamna contesa nu va veni în călătorie. Nu vă pot indica unde va locui, însă vă veţi putea informa la D-na Rey mama lui Morande. Îmi imaginez că dacă afacerile voastre vă permit, vă veţi procura această satisfacţie, eu sunt părtaş la plăcerea ce v-o va cauza. Îi veţi vedea pe Carbonnieres şi Rey, ei vin în călătorie asta.”*

Dar la începutul lui august Cagliostro amână călătoria pentru 17 şi Barbier de Tinan anunţă [242]: *“Vă previn, dragul meu Sarasin că voiajul stăpânului nostru este întârziat câteva zile; el nu va pleca decât miecuri pe 1 (întâi) pentru a ajunge la Lyon sâmbătă dimineaţa. Cum actualmente aceasta pare că este cert, avizele în acest sens au fost date pretutindeni.”*

În 10 august, Rey de Morande scria pe acelaşi subiect Gertrudei Sarasin: *“Sunt însărcinat să vă adaug la scrisoare că Domul Conte va trage şi va locui la hotelul moşiilor Locul vămii (Place de la douane). Aceasta va fi în acelaşi loc unde la mama mea, Casa Tolozan veţi putea trimite pentru a obţine informaţii despre ziua sosirii Dl. Conte. Trebuind să plece în 17 din acest oraş există toată aparenţa că în 21 va fi la Lyon. Potrivit planurilor sale nu-mi imaginez că el va rămâne mai mult de 7 sau 8 zile.”*

[241] Scrisoarea lui Barbier de Tinan, nr. 42, 27 iulie.
[242] Scrisoarea lui Barbier de Tinan către Jacob Sarasin, nr. 43, 6 august 1785.

La 13 august, Barbier de Tinan care nu mergea la Lyon, dar trebuia să se întoarcă la Stasbourg pentru afacerile sale scria lui Sarasin: *"Am plecat luni, şi am primit de la iubitul nostru stăpân, liber până duminică seara, pe care l-am lăsat hotărât de a pleca miercuri 17 la Lyon. Astfel voi, urmărindu-vă proiectele, nu veţi întârzia de a vă bucura de fericirea de a-l vedea. Hotelul pe care voiajul l-a angajat să-l accepte, unde el locuieşte, este locuinţa directorului moşiilor care-l mărginesc. Sunt încântat că aţi luat hotărârea de a merge acolo."* Dar, vai ! în 17 august, Rey de Morande a fost obligat s-o informeze pe Gertrude că de Cagliostro nu mai pleacă la Lyon: *"Vă confirm Doamnă cruda şi funesta catastrofă ce a lovit pe Dl. Cardinal: dumneavoastră nu ignoraţi, fără îndoială că motivul care a dus la disgraţierea sa este istoria unui colier în valoare de 1 600 000 livre (*monedă veche fr. *). Se pare că Dl. Cardinal a fost înşelat. El se află încă în arest în apartamentul său, însă, după toate aparenţele soarta sa va fi decisă mâine sau poimâne.*

Călătoria Dl.ui Conte la Lyon a fost amânată şi nu este verosimil ca ea să se poată efectua pentru un timp. El m-a însărcinat să vă înştiinţez din partera sa că nu mai trebuie să se spere să-l puteţi revedea în acest oraş, încât el ar fi făcut din asta o sărbătoare şi o plăcere dar vă asigură că nu va fi decât un lucru întârziat, amânat şi că el va avea această satisfacţie altundeva.".

Vinovat şi inocent-două arestări atât de diferite.

"Nu-i aşa că astfel se expediază în Franţa toate ordinele regale de arestare sau exilare? Dacă este aşa, eu vă deplâng, vă compătimesc cetăţenii voştri, mai ales că baronul Breteuil va avea pentru mult timp acest periculos departament. Ce !, În ce fel !, Cum !, prietenul meu! Persoana voastră, bunurile, averile voastre, sunt la voia, la bunul plac al doar acestui singur om? El poate ca în baza unor expuneri calomnioase, şi niciodată contrazise, să ia prin surprindere, să lichideze şi să facă a fi executaţi, prin oameni

care lui îi seamănă ori să-şi dea înficoşătoarea plăcere de a executa chiar el însuşi ordinele riguroase care aruncă pe nevinovat în celula de carceră şi livrează casa lui jefuirii?"
- Cagliostro.

Contesa de la Motte a fost arestată la 17 august. Cagliostro şi soţia sa la 23. Arestarea vinovatei, Contesa de la Motte a fost făcută cu uşurinţă, în ciuda faptului că poliţia avea împotriva ei o acuzaţie făcută de Cardinal şi alte indicii care o incriminau. Nu sunt arestaţi complicii Jeannei de la Motte: soţul său, Contele de la Motte, secretarul şi amantul său Reteaux de Villette, însă se grăbesc să-l aresteze pe Cagliostro şi pe soţia acestuia, numai în baza unor singure declaraţii ale unei femei deja suspecte.

În seara zilei de 17 august, înainte de arestarea sa, Contesa de la Motte a mers în vizită la ducele de Penthièvre. Prietenul său avocatul Jacques Claude Beugnot a însoţit-o până acasă şi notează în memoriile sale circumstanţele care au precedat arestarea sa: El însuşi o ajută să ardă anumite scrisori şi documente compromiţătoare. El, chiar fiind unul dintre amicii ei, nu a putut să-şi ascundă mirarea privind comportamentul autorităţilor:

"De la începutul acestei afaceri eu nu am putut să-mi fac niciodată o părere sau judecată asupra conduitei ministrului. Cardinalul de Rohan a fost arestat în 15 la amiază, şi din explicaţiile pe care el furniza în cabinetul Regelui, în prezenţa Reginei, a D. -nei de Vergennes şi a baronului de Breteuil, el declară că a fost înşelat de o femeie care se numeşte contesa de Valois de la Motte. Nu există ezitări asupra unei declaraţiiechivalente, asemănătoare: 24 de ore au fost suficiente pentru a face arestarea D. -nei de la Motte la Barul Revărsatului de zori (le Bar sur Aube). În timp ce ziua de 16, cea de17 treceau, abia numai în cea de 18 la orele 5 dimineaţa se execută această măsură atât de presantă! Este arestată D-na de la Motte însă este singura arestată. Abia cinci zile mai târziu, vin, se prezintă pentru

arestarea soţului său, de parcă acesta, avertizat asupra de soarta soţiei sale şi de ce îl aştepta, ar fi stat liniştit acasă la el pregătindu-se cu devotament pentru o călătorie la Bastilia. 8 zile mai târziu ce se află de plecarea Dl.ui de la Motte, se avizează, în sfârşit spre a se gândi la diamante, se revine la Barul Revărsatului de zori să-l caute şi aparent cu speranţa de a nu-l găsi. Căci cum se putea presupune că D-na de la Motte, căreia i se lăsase timp, nu l-a luat sau nu l-a pus în loc de siguanţă? La Paris i se dădea lui Villette, secretarul de încredere al D. -nei de la Motte timpul liber necesar pentru a se retrage în Elveţia şi a măsura de aici timpul.

Deoarece acest Villette, cel mai lent, cel mai domol şi mai imprudent om din lume petrece 2 zile la Paris să se informeze de mersul afacerii şi nu se decide să se îndepărteze decât atunci când el este forţat de cei care-i purtau un oarecare interes. Cum se explică această conduită a lui Breteuil?Ceea ce este incontestabil aici este că faimoasa afacere a acolierului a fost de la începuturile ei dirijată de minister cu aşa nepricepere şi stângăcie încât prietenii Cardinalului au fost autorizaţi, împuterniciţi să-l acuze pe baronul baron de Breteuil de a fi administrat totul spre triumful pasiunii şi resentimentelor sale. Am câteva motive să cred că cele două cauze au concurat şi eu voi găsi curând ocazia să arăt motivele opiniei mele. Presupunând că afacerea colierului ar fi fost gestionată, purtată cu inteligenţă şi fermitate. Începând cu 5 puneau peceţile, sigiile la Paris la D-na de Lamotte, arestau pe cei doi secretari ai săi şi pe toţi cei cu care aveau legături intime în casă. Pe 16, sechestrară la Barul Revărsatului de zori pe Dl. şi D-na de la Motte, hârtiile lor, diamantele lor şi chiar ale persoanele lor de încredere (spioni, agenţi sub acoperire, etc.) din acest oraş. I-au dus şi reuniră pe toţi la Bastilia şi de atunci cercetările deveneau prea facile. Spre exemplu, în scrinul D. -nei de la Motte găsiră o bomboniera pe care eu am admirat-o de zeci de ori. Motivul desenului de pe capacul de deasupra al casetei era

un apus de soare care disipa norii la orizont; se acţiona un resort, şi sub acest prim motiv se afla un portret al Reginei, îmbrăcată într-o rochie simplă albă, fără alte podoabe pe cap, cu părul pieptănat după moda epocii, cu două şuviţe, bucle care cădeau pe ambele părţi ale feţei pe gât, ţinând un tradafir roşu în mână, exact în atitudinea şi costumaţia rolului pe care-l jucase Domnişoara d'Oliva în boschet la Versailles. Vor fi fost luate în seamă cu un interes deosebit detaliile, care trebuia să dispără imediat ce afacerea nu s-a mai tratat ca fiind o simplă excrocherie, din care nu rămânea nimic extraordinar decât numele personajelor implicate în ea."

Comportamentul autorităţilor este într-adevăr suspect, cu atât mai mult, cu cât Poliţia cunoştea încă din luna februarie că o Contesă de la Motte încercase să vândă diamante foarte scumpe, preţioase la un preţ mic, ca şi cum ele erau furate[243].

Începând cu primul său interogatoriu, ea se apăra acuzând pe Cagliostro. Ea povesteşte că acest colier a fost cumpărat de Cardinal la sfatul lui Cagliostro. Versiunea sa nu este prea clară deoarece ea spune că de Cagliostro e cel care avea diamantele şi în acelaşi timp că domnul Cardinal le-a dat lor colierul, ei, Contesa de la Motte şi soţului său, pentru a le vinde la Londra. Dar, adaugă ea, Cagliostro este cel care a ordonat Cardinalului, prin puterea pe care o exercita asupra lui, de a face toate acestea. Întâlnirea dintre Cardinal şi aşa-zisa Regină în parcul palatului Versailles[244] nu este reală, ea nu a avut loc în realitate. Cardinalul şi-a imaginat toate acestea într-un clondir, o carafă pe care Cagliostro o utiliza în experienţele sale. D-na de la Motte pretinde, deasemenea, că

[243]La 9 februarie 1785 Jeanne de la Motte dădea secretarului şi complicelui său Reteaux de Villette diamantele colierului pentru a le vinde. În 12 februarie giuvaergiul Adan înaintează plângere împotriva lui în faţa inspectorului de Brugnieres, acelaşi care îl va aresta pe Cagliostro. De Brugnieres face o percheziţie la domiciliul lui Reteaux şi-l duce la Poliţie pentru a se explica. Iar Reteaux declara că el a primit diamantele de la o damă care se numeşte Jeanne de la Motte Valois.

[244] Pentru a-l convinge pe Cardinal, contesse de la Motte plăteşte o prostituată pentru a juca această farsă noaptea în parc la Versailles. Scena este reală deoarece fata, care se numea Nicole d'Oliva, va recunoaşte totul în timpul arestarii sale, ca şi Reteaux de Villette şi baronul de Planta care au asistat acolo...

Sarafina făcea să pară că ea este prietena intimă a Reginei, că ea i-a povestit Cardinalului că ea purta o corespondenţă neîntreruptă cu Maria-Antoinetta. Şi toate astea într-atât, încât metresa Cardinalului, Sarafina va primi cadou marile diamante ale colierului furat.

Toate aceste fantasmagorii ieşite din imaginaţia Jeannei de la Motte, au fost crezute orbeşte de către anchetatori. Circulau, în contul, pe seama lui Cagliostro, atâtea popveşti şi istorioare, una mai neverosimilă, mai incredibilă decât celelalte, încât toate păreau plauzibile! Rezultatul a fost că inspectorul de Brugnières şi comisarul de Chesnon se vor prezenta în Strada Saint Claude pentru a aresta pe Cagliostro şi pe Sarafina. Dacă, însă se compară cele două arestări, te vezi obligat să declari că lucrurile au fost completamente inversate-tot ce trebuia aplicat pentru D-na de la Motte a fost aplicat pentru Cagliostro.

"La 23 august 1785, Comisarul de Cheson s-a deplasat la locuinţa mea, povesteşte Cagliostro, *împreună cu un Ofiţer, urmat de 8 oameni ai Poliţiei; mi-au spus că au ordin să mă conducă la Dl. Locotenent de Poliţie. Numeroşii asistenţi care-l însoţeau m-au determinat să presupun că era vorba de lucruri mai serioase. L-am luat mai la o parte şi l-am întrebat în particular dacă nu e vorba ordine împotriva soţiei mele. El m-a asigurat dându-mi cuvântul de onoare că el nu are alte ordine decît cele împotriva mea însumi. Mi-a cerut cheile şi m-a obligat să-i deschid biroul personal în care ţin actele, ceea ce am făcut de îndată.*

A găsit acolo diferite medicamente şi printre altele 6 flacoane cu un balsam preţios. Ofiţerul de poliţie, pe nume des Brugnières, acapara, în prezenţa mea, obiectele care-i conveneau, mai exact 4 fiole cu balsam. Zbirii pe care el mi-a trimis imitau întocmai pe şeful lor şi jaful a început. Eu am vrut să-mi închid biroul, comisarul m-a împiedecat. L-am rugau, cu toate graţiile, să-mi permită să merg cu trăsura mea acolo unde trebuia să fiu condus:

m-a refuzat. M-am mărginit la a-i cere cel puţin favorul de a urca în birja din curtea mea: acelaşi refuz.

Comisarul, dornic să arate populaţie adunate prada, voia ca eu să fac pe jos o parte din drum; ordinele sale au fost executate cu cea mai mare rigoare, scrupulozitate. Cu toată supunerea mea totală şi că eu nu am făcut nici măcar umbră de rezistenţă, opoziţie, des Brugnièresm m-a prins de cordonul halatului şi mă trăgea de-a lungul bulevardului.

Pistoalele se găseau la oblânc în buzunarul costumelor în tocurile lor, pistoletele de poşetă în scobitura subţiorii în buzunăraşele lor la vestă; el a avut plăcerea de a-şi lăsa să iasă la iveală patul armei, ca şi cum acest aparat nu i-ar fi fost suficient pentru a-l asigura, 4 oameni ai Poliţiei mă încojuraraseră, mă împingeau şi-mi vegheau, urmăreua fiecare mişcare.

Pentru a scăpa mai bine de soţia mea şi de cei din casă, ei m-au făcut să parcurg drumul diametral opus celui al locului în care locuiam. Eu am urcat pe bulevard după Strada Saint-Claude, până la vis-à-vis de Strada Fiicele Calvarului. Acolo eu am găsit birja care mă va conduce la Bastilia."

La Doamna Jeanne de la Motte, au făcut o percheziţie sumară şi au lăsat la locul lor diamantele, banii, documentele şi bijuteriile[245], obiecte ce erau foarte legate de colier. În vreme ce, la Cagliostro, au ridicat tot, mai cu seamă manuscrisele şi elixirurile, care nu aveau nimic de a face cu furtul colierului. Dar, pentru ce au arestat-o pe Sarafina? A se reţine că domnul Conte de la Motte nu a fost arestat, pe loc, chiar dacă el era prezent acolo. S-a emis un ordin împotriva lui câteva zile mai târziu, ca şi cum i s-ar fi lăsat timp să poată fugi. Şi totuşi, pentru ce s-a jucat o asemenea comedie faţă de Cagliostro, făcându-i-se asigurări că nu există ordin de arestare împotriva soţiei sale?

[245] După arestarea Jeannei de la Motte, soţul său rupe sigiliile puse de Poliţie pe uşi, el ia bijuteriile şi banii în valoare de 100 000 livre şi se pune la adăpost la mătuşa sa, Doamna de Surmont. Atunci când poliţiştii vor ajunge câteva zile mai târziu, ei vor găsi casa goală.

"Comisarul a rămas cu trupa sa la mine; el a aşteptat până ce des Brugnieres şi căprăria (escuada) sa s-au înapoiat. Atunci el a pus să fie scoase afară toate persoanele care se aflau în aprtamentul Contesei de Cagliostro, fără a excepta pe camerista sa; devenit stăpânul casei mele, şi neavând ca mortori a ceea ce el întreprindea decât o femeie pe jumătate moartă de frică, încuie uşa de intrare pe dinafară învârtind de două ori cheia şi a pus să se dechidă toate dulapurile şi toate şifonierele; pălării, plăpumi, rochii, lenjerie, totul este şifonat, răsturnat, îngrămădite, mototolite talmeş-babeş. Au pus într-o cutie de carton banii şi lucrurile preţioase; au înfăşurat cutia într-o panglică Comisarul a pus un sigiliu pe capetele panglicii; el cere imperios Contesei de Cagliostro să facă şi ea acelaşi lucru cu un sigiliu care reprezenta un cap. Zadarnic a cerut ea permisiunea de a aplica sigiliul său personal obişnuit, gravat cu cea mai mare grijă şi cu mai multe detalii care-l făceau prin asta greu de cotrafăcut. Comisarul se încăpăţânează şi Contesa de Cagliostro este obligată să aplice pe cartonul care se presupunea a conţine întreaga mea avere, amprenta sigiliului pe care Comisarul îl alesese. Nu s-au pus de loc sigiliii; au lăsat cheile atât la dulapuri cât şi labirou; au încuiat apartamentul. Soţia mea a fost dusă într-o birjă; 3 oameni ai Poliţiei au urcat alături de ea; au dus-o la Bastilia şi au pus-o în grija domnului de Launay, guvernatorul acestei închisori, cartonul cu cheiile apartamentului."

Această manieră neobişnuită de a se comporta transformă această arestare într-un jaf, o jefuire şi a făcut obiectul unui proces între Cagliostro şi Comisarul de Cheson. Şi-l vor împiedeca prin toate mijloacele de a-şi recupera bunurile furate, ca şi cum când scopul era de a-l lăsa fără bani şi alte mijlloace pecuniare.

În timpul şi pe măsură ce cercetările şi interogatoriile progresau se află că faptele au fost foarte diferite faţă de povestea pe care Jeanne de la Motte o recita la început. Martorii declarau că ea era cea care se dădea a fi prietena intimă a Reginei, că ea este cea care

declara că are o corespondenţă neîntreruptă cu Maria-Antoinetta, în plus, se descoperă că Sarafina nu ştia să scrie, complicele său Reteaux de Villette, care contrafăcuse, falsificase scrisoarea şi semnătura Reginei, a fost arestat şi a mărturisit tot, se descoperă bijutierii contactaţi de către Contele de la Motte la Londra pentru a vinde diamantele, etc, etc, ... Şi, în sfârşit, ea însăşi recunoaşte într-o confruntare cu Cardinalul de Rohan la sfârşitul procesului: *"că ei îi convine, ea recunoaşte foarte bucuroasă şi foarte pozitiv că, nu numai că de Cagliostro era nevinovat, chiar dacă el nu are nimic de a face cu toată Afacerea Colierului şi că ea nu a cautat să-l implice decât numai pentru că ea îl voia, şi-l dorea de multă vreme să fie numai al ei."*[246]

Doamna de la Motte, instrument al clanului de Orléans şi al franc-masoneriei

"Implicat, nici eu nu ştiu cum, în aceste atât de mari interese, defăimat în maniera cea mai stranie de o femeie căreia eu nu i-am făcut niciodată nici un rău…".
- Cagliostro.

Dar ce ar fi putut-o determina pe Contesa de la Motte[247] să-l implice pe Cagliostro? Răzbunarea? Abatele Georgel pare a fi de această părere: *"Doamna de la Motte care nu judeca suficient de bine binefacerile făcute de Cardinal după ce Cagliostro îl sfătuise să-şi îngroaşe punga în ceea ce îl priveşte"*. În plus Cagliostro, cu contradicţiile şi misterul său, parea fi făcut pentru a i se atribui cele mai neverosimile fapte.

[246] Acestea sunt cele ce anchetatorii au notat la acest interogatoriu, deoarece această declaraţie este acompaniată de nota următoare: *«acestea sunt în termeni proprii ultimele cuvinte ale damei de la Motte la această confruntare.».* Proces-verbal cu ce s-a petrecut la Parlement relativ la afacerea D.-lui Cardinal de Rohan, Paris, 1786, p. 107.
[247] Cagliostro o numea pe această femeie *«mesagera legiunilor infernale»*.

Dar asta era tot? Dacă, după ce ar fi fost achitat în acest proces, lucrurile s-ar fi oprit, se putea adopta această ipoteză. Dar nu este cazul.

În timpul desfăşurării procesului colierului, Doamna de la Motte a publicat două cărţi de memorii, amândouă părând a fi mai mult decât atacuri directe contra lui Cagliostro decât apărări ale Jeannei de la Motte. e altfel, ea va mărturisi că aceste memorii au fost scrise în numele său: *Vă asigur că Doamna de la Motte, în una dintre secvenţele confruntărilor sale cu Cardinalul de Rohan, a susţinut că nu ea este autorul faptelor cuprinse în primele două memorii care au fost publicate în numele său şi că ea a spus în special, de exemplu că a doua, care nu este deloc semnată de ea, a fost compusă (creată) şi publicate fără ştirea sa şi fără participarea sa.* [248] "

Bizară manieră de a apăra un acuzat! Atunci cine a scris aceste memorii, transformând procesul într-o luptă personală cu de Cagliostro? Cine se folosea de Doamna de la Motte? Cine putea scrie astfel, în acest fel: *"Idolul s-a prăbuşit, omul rămâne, rezistă"*, "*unul dintre aceste personaje pe care ignorantul, necunoscătorul om de rând le numeşte persoane extraordinare; empiric în arta tratamentelor umane, alchimist inferior, josnic, trivial şi abject, visător la piatra filozofală, fals profet în secte în care se spune că este învăţat, profanator al unicului cult adevărat, calificat prin el însuşi conte de Cagliostro."* [249]

[248] Reclamaţie scrisă adăugată Memoriului contelui de Cagliostro, 29 mai 1786, p.7.

[249] Cagliostro a răspuns acestor inepţii prin Memoriul său: *« 'Empiric'. Eu îmi reamintsc că aud adesea acest cuvânt din gura anumitor persoane; dar niciodată eu nu am putut să ştiu ce semnifică el cu adevărat. Se va voi prin desemnarea unui om care, fără a fi Doctor, având cunoştinţe în Medicină, care merge să vadă bolnavii, şi să nu facă a nu fi plătite vizitele sale, care vindecă pe săraci ca şi pe bogaţi, şi nu primeşte bani de la nimeni: în acest caz, eu sunt convins (ne-)am înţeles, eu am onoarea de a fi un Empiric. 'Îmi scot pălăria, mă înclin vouă!, un josnic, trivial, abject Alchimist.' Alchimist sau nu, aprecierea de josnic, nu se potriveşte (nu convine) decât celor care cer şi care se târăsc (ploconesc în faţa şefilor); or, este ştiut că niciodată Contele de Cagliostro nu a cerut graţie (favoruri) sau pensiune (plata întreţinerii-masă şi casă). 'Meditaţii asupra Pietrei Filozofale'.Oricare ar fi ea opinia mea despre Piatra Filozofală, eu tac din gură, eu ascund adevărul; şi niciodată Publicul nu a fost inoportunat de reverii. «Fals Profet, etc.»* Eu n-am fost niciodată acela. Iar dacă D.-l Cardinal de Rohan mă credea, el se va fi lăsat provocat de Contesa de la Motte; iar noi nu ne-am fi aflat unde suntem acum. «*Profanator al unicului Cult adevărat».* Aceasta este mai serios.

În mod cert nu o femeie ca Jeanne de la Motte. Se vorbeamai degrabă de stilul şi de limbajul unor anumite cercuri oculte, foarte supărate pe concurenţa şi opoziţia pe care Cagliostro le făcea pentru fundamentarea, instituirea Ordinului egiptean.

Dacă Doamna de la Motte nu avea legături strânse la cel mai înalt nivel al masoneriei oficiale, se putea crede că toate acestea sunt o nebunie. Dar ea era primită cu o familiaritate care uimeşte pe toată lumea, de către Ducele de Penthièvre[250]. Ea este vizitată în închisoare de prinţesa de Lamballe[251], Mare Maestră a lojelor de adopţiune din întreaga Franţă. Puţin mai târziu acestei vizite, ea reuşeşte să evadeze şi fuge la Londra cu un ajutor misterios. De abia ajunsă aici, Marele Maestru al Ordinului Marele Orient al Franţei, ducele d'Orléans vine s-o întâlnească. La Londra ea este hăituită constant de persoane necunoscute, despre care ea spune că ar fi "agenţii ducelui de *Orléans*" şi moare în condiţii foarte suspecte, căzând de la o fereastră, în momentul în care aceste persoane forţau uşa sa.

Prea multe coincidenţe, mai ales că, doar cu câteva luni înainte, Cagliostro a avut un foarte puternic conflict cu franc-masoneria oficială.

Eu am respectat întodeauna Religia. Eu am dat viaţa şi conduita mea exterioară pe mâna inchiziţiei Legii: cât despre interiorul meu, singur Dumnezeu poate să-mi ceară socoteală.».

[250] Fiica sa, Maria Adelaida de Bourbon se căsătorise cu ducele d'Orléans, care va deveni Mare Maestru al Marelui Orient al Franţei iar fiul său, prinţul de Lamballe se căsătorise cu cea care va deveni Marea Maestră a logelor de Adopţiune. Cu o seară înainte de arestarea sa, Doamna de la Motte vizitase pe ducele de Penthièvre la Clairvaux. Ducele care în mod normal ţinea mult la etichetă, a făcut ca ea să coboare în salon, pe o scară rezervată numai prinţilor de sânge, ceea ce voia să zică că el recunoştea în faţa întregii lumi descendenţa regală, deoarece ea îşi zicea de Valois. A se vedea Memoriile lui Beugnot.

[251] Bauchamont este cel care nota în Memoriile sale în 22 august 1786, fără a-şi ascunde uimirea (mirarea), mai ales că prinţesa se arăta foarte insistentă : *«În acele ultime zile, doamna prinţesă de Lamballe era plecată să viziteze spitalul general pe care ea nu-l cunoştea; după ce i-a examinat toate detaliile, ea a cerut să o vadă pe doamna de la Motte. Superioara sa, i-a cerut scuze şi a eludat această vizită. Prinţesa a insistat, şi a făcut să fie valorificată calitatea sa de prinţesă de sânge, ce-i dădea ei privilegiul de penetra peste tot*».

Congresul Filaletienilor

"Numai Dumnezeu singur poate decide între voi şi mine, spuneţi că voi căutaţi adevărul, eu vi l-am prezentat iar voi l-aţi nesocotit, l-aţi dispreţuit. Findcă voi preferaţi o grămadă, un maldăr de cărţi şi de scrieri puerile fericirii ce eu v-am destinat, pentru că voi sunteţi fără credinţă în promisiunile Marelui Dumnezeu sau ale miniştrilor săi pe pământ eu vă abandonez vouă înşivă. Din nefericire Filaletienii seamănă în van, în zadar pentru voi, voi nu veţi culege decât neghină!"

- Cagliostro.

Franc-masoneria creată pentru a reuni elitele sub bunele principii: fraternitatea, căutarea adevărului, mila (caritatea) etc. Ea încerca să atragă îndeosebi genul de oameni care fie prin banii lor, fie prin poziţia lor socială, fie prin cunoştinţele lor puteau influenţa societatea. Existau aici nobili, politicieni, şi de asemenea intelectuali şi artişti, care prin operele lor erau ceea ce se cheamă astăzi *"formatorii de opinie"*. Dar, deîndată ce, odată cu reunirea acestora, dintr-o dată au izbucnit teribile jurăminte care i obligau să se supună orbeşte şefilor lor, fiind folosiţi pentru distrugerea ordinii sociale existente. Franc-masonneria este cea care a folosit masele de manevră pentru a pregăti şi declanşa revoluţiile care au schimbat faţa Europei la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Prin reţeaua de loje masonice s-a răspândit iluminismul, care propăvăduia supremaţia luminii, a raţiunii, a dreptăţii. Exista mai ales un grup care se numea *"Perfectibilii, perfecţionişti"* sau *"Iluminiştii din Bavière"* care au avut misiunea de a infiltra aceste idei în toate lojele Europei şi pentru a le uni sub/într-o direcţie unică pentru a declanşa în Franţa o revoluţie. Toate acestea au fost decise în urma unei reuniuni secrete la Wielhelmsbaden în1782. Franţa a fost aleasă pentru a începe ceea ce se numea instaurarea

"Republicii universale". Dar pentru a realiza aceasta trebuia distrusă ordinea socială existentă, adică monarhia.

Prima grijă a fost aceea de a reuni toate lojele franceze sub o singură direcţie. Este asemănător cu cea din 1771 când s-a creat Ordinul Marele Orient din Franţa şi ducele d'Orléans a fost ales Mare Maestru. Alegera aceasta nu a fost o întâmplare deoarece ducele d'Orléans era verişor al Regelui şi întâiul prinţ de sânge, adică el avea drept la tron după fiii şi nepoţii Regelui. Poziţia sa potrivnică regelui şi Reginei era bine cunoscută în epocă. Din cauza acestor ambiţii la tron el părea a fi cel mai indicat a servi drept instrument şi mijloc pentru planurile iluminiştilor.

Aici intră în joc un alt personaj care a avut un rol important în timpul Revoluţiei, Honoré Gabriel Riqueti, marchiz de Mirabeau[252]. În timpul unui sejur în Germania, el devenise membru al Iluminiştilor din Bavière[253] şi în 1773 el a aranjat întâlnirea dintre şeful Iluminiştilor, Adam Weishaupt şi Mare Maestru al Marelui Orient din Franţa, duce d'Orléans. Se promitea ducelui crearea unui rit francez. În schimb, trebuiau adoptate ritualurile stabilite de Iluminişti. Aceasta s-a realizat în 1786.[254]

În acest vast proiect, loja "*Amicii reuniţi"* avea ca rol păstrarea legăturilor cu toate lojele din Europa. Savalette de Linge fondase această lojă în 1771 şi în sânul acesteia un rit numit Filaletieni (Amicii adevărului) care avea drept scop crearea unei vaste biblioteci ezoterice. Sub auspiciile acestei biblioteci spre sfârşitul anului 1784 s-a decis organizarea la Paris a unui mare Congres european al franc-masoneriei pe care l-au denumit Convenţia Filaletienilor. Acest congres avea menirea să dezbată în 10 puncte ale ordinei de zi, între care unul era: *"care este acela dintre regimurile actuale care va fi cel mai bine de urmat, ca cel mai*

[252] Interesant de remarcat este că sora Jeannei de la Motte trebuia să se căsătorească cu nepotul lui Paul Barras, care era prieten cu Mirabeau.

[253] Iluminiştii din Bavière primeaualte nume. În acest limbaj codat Weishaupt se numea Spartacus, Mirabeau Cornelius Scipio, editorul care publicase lucrarea Elisei von Recke, Nicholai se făea numit Lucian.

[254] În 1786 Marele Orient propunea un text de referinţă pentru toate cele trei grade (ranguri) bleu, difuzate sub formă de copii manuscris. Ansamblul este desenat sub numele de Rite Francez.

propriu, potrivit, indicat de a fi urmat, pus în operă discipolilor zeloşi şi laborioşi, muncitori, harnici pentru progresul promp şi util în adevărata ştiinţă masonică?"

Lucrurile s-au complicat atunci când a trebuit să se decidă dacă să fie sau nu invitat Cagliostro. Adepţi ai ideilor raţionaliste, franc-masonii respinseră deja tot ceeace era mistic sau incomprehensibil, de neînţeles pentru raţiune şi calificaseră, categorisiseră în mod automat toate acestea ca şarlatanie. Pentru marea lor majoritate, Cagliostro nu era deci decât un şarlatan. Însă, neinvitându-l, ei se temeau că ar fi provocat astfel un scandal, deoarece ei voiau să dea impresia că sunt deschişi, ei care pretindeau că sunt în căutarea adevărului. Pe de altă parte, dacă îl invitau pe Cagliostro, acestă invitatie putea fi interpretată ca o recunoaştere, o acceptare a acestuia şi o marcare de consideraţie faţă de el. Ori Cagliostro făcea parte dintre masonii *"nerecunoscuţi"*. [255] Într-o culegere de documente ale masoneriei publicată sub titlul "*Acta latomorum"* [256] se regăsesc urmele acestei poveşti.

Preşedintele congresului, Savalette de Linge şi-a dat seama de ceea ce s-a întâmplat: *"Contele de Cagliostro nu era deloc în Paris[257] atunci când Consiliul Filaletienilor a fost determinat să convoace Conventul fraternal (frăţesc) care ne uneşte în acest moment: eu am propus să-l invităm aici pe Contele de Cagliostro; numeroşi Fraţi s-au opus; părea că nu trebuia să mai fie probleme, când dintr-o dată s-a aflat de sosirea în Paris a contelui Félix[258] (era contele de Cagliostro). Conventul nu era*

[255] În limbajul masonic «a fi (eşti, sunteţi) recunoscut» este un lucru esenţial. O lojă în care o persoană există numai dacă ea este rcunoscută de autoritatea masonică, în acest caz
Marele Orient. Aceasta a fost în mod cert problema lui Cagliostro. Înaine de toate, i se reproşa că el a creat un rit fără a se îngriji de aprobarea Marelui Orient şi de a se fi auto intitulat Mare Maestru (deoarece pentru masoni aceasta era de neconceput, el trebuia să fie numit de către şefii recunoscuţi). După cum se poate vedea, era un sistem ferm închis şi nici într-un fel democratic, în care libertatea atât predicată duminica, îndeosebi, nu exista defel.

[256] Nr. XIII. Piese referitoare la cele două Conventuri masonice reunite la Paris în 1785 şi 1787.- Corespondenţa lui de Cagliostro, etc.

[257] Era în 23 noiembrie 1784.

[258] Aceasta probabil este o eroare, Cagliostro utilizase ca nume de conte de Phoenix.

încă deschis, şi într-o adunare generală a Consiliului Filaletienilor destinată punerii în ordine a camerelor şi actelor Conventului, se pune în discuţie dacă să trimită circulară aşa-zisului conte, părerile au fost din nou împărţite, şi totuşi fu luată decizia să-l cheme cu observaţia câtorva Fraţi care spunea că se impunea cunoaşterea erorii şi pe impostor pentru a şti ce-i vom garanta; că dacă Fratele Cagliostro are într-adevăr cunoştinţe preţioase, trebuie, împotriva principiilor societăţii, de a nu mai căuta a le înţelege; că, dacă, dimpotrivă, acest om nu este altceva decât un şarlatan, un impostor, va trebui să-l convocăm din nou pentru a-l putea aprecia şi pentru a garanta Fraţilor noştri iluzia pe care el o răspândeşte începând de la bogăţie, armonie măsurate cu cotul (1 cot =1, 888 m.).”

Iată deci imaginea pe care ei o aveau privitor la Cagliostro. Dar din moment ce îl vor întâlni îşi vor schimba completamente părerea, într-atât, încât, în acest punct s-au hotărât, Savallete de Linge în primul rând şi alţi destui dintre ceilalţi să ceară a fi iniţiaţi în sistemul său. Însă *“şarlatanul”*, cum ei preferau să-l numească, nu se grăbea să fie recunoscut de franc-masonerie, el nu avea nevoie de ea. De abia în 10 martie 1785, Cagliostro v-a da răspuns acestei scrisori. El era gata pregătit a participa, dar cu condiţia că ei îşi vor distruge prin ardere arhivele. [259] Iată ce Cagliostro le scria: *”Marele Maestru necunoscut al Masoneriei veritabile şi-a aruncat ochii asupra Filaletienilor şi asupra celor 2 invitaţii pe care ei le-au împărţit în mulţimea Fraţilor lor. Impresionat de mila lor, emoţionat de mărturisirea sinceră a nevoilor lor, el are condescendenţa de a întinde mâna spre ei şi consimte să poarte, să aducă o rază de lumină în tenebrele din Templul lor.*

Existenţa unui singur Dumnezeu care stă la baza credinţei lor, demnitatea originară a omului, puterea sa şi destinaţia sa, toate,

[259] *Filaletienii* erau foarte mândri şi foarte ataşaţi acestor arhive. Ei vor refuza de a le arde, dar loja nu va supravieţui după moartea lui de Savalette de Linge în 1788 iar arhivele lor vor dispersate. «V*oi semănaţi în van, nu veţi recolta decât neghină* »,prezisese Cagliostro.

într-un cuvânt, ceea ce ei cred. Marele Maestru necunoscut doreşte să le dovedească lor asta.

Aceasta va fi prin acte şi fapte, aceasta va fi prin mărturiile simţurilor, ce-l vor cunoaşte ei pe Dumnezeu, pe om şi pe intermediarii spirituali creaţi între unul şi celălalt; cunoaşterea căreia adevărata Masonerie îi oferă simbolurile şi indică calea.

Ca Filaletienii, deci, să îmbrăţişeze dogmele acestei Masonerii veritabile; ca ei să se supună regimului şefului ei suprem; ca ei să-i adopte constituirile.

Dar înainte de toate, sanctuarul trebuie purificat; înainte de toate Filaletienii trebuie să înveţe că lumina poate coborâ în Templu credinţei şi nu cel al incertitudini... . Ca ei să vrea (să ardă) în flăcări acest noian, această grămadă, această droaie vană a arhivelor lor: numai pe ruinele turnului confuziilor se va înălţa templul adevărului."

La 6 aprilie 1785 loja din Lyon, Înţelepciunea triumfătoare trimite şi ea de asemenea o scrisoare Congresului, redactată în termenii următori: *"Există aceşti masoni în orice loc de pe pământ neoferit încă ochilor voştri, vocile lor frăţeşti încearcă să vă spună vouă: 'Nu mai căutaţi' Noi am văzut imuabilul adevăr aşezându-se în mijlocul ruinelor, resturilor îndoielii şi sistemelor. Voi îi veţi vedea, prea iubiţi fraţi, coborând în atelierul vostru din clipa în care voi veţi abandona smintitului, nebunului care construieşte pe/din nisip, aceste numeroase materiale care nu vă sunt folositoare decât motivului care va facut să le adunaţi la un loc. Ah! Binecuvâtaţi fericiţi Filatelieni, ziua în care voi veţi fi atras asupra voastră privirea Maestrului nostru. Bunătatea sa vă arată calea care conduce la ştiinţă: astăzi oameni ai dorinţei, mâine voi veţi putea deveni oameni noi şi mulţumiţi, satisfăcuţi."*

Mare dilemă pentru Filaletieni care începeau să se eschiveze pentru a nu-şi sacrifica atât de preţioasele lor arhive *"fruct al cercetărilor cele mai continue, permanente, exhaustive şi cu zelul cel mai neobosit"*. Şi pentru a ieşi din ea, ei au găsit un

subterfugiu pretextând că această cerere nu poate fi adresată decât unei loje şi nu unui Congres, că arhivele aparţin unei loje şi nu unui Congres. Ei au trimis pe baronul de Gleichen pentru a sta de vorbă cu de Cagliostro şi ai cere să renunţe la această cerere.

Cagliostro este răbdător. El acceptă ca înainte de arderea arhivelor să i se trimită o delegaţie formată din trei fraţi, pentru a se iniţia şi a-i verifica ei însăşi învăţămintelor sale. Din nou dilemă pentru Filaletieni. Ei se eschivează şi amână răspunsul pretinzând că cel care trebuie să-l redacteze, marchizul Şef al Binelui era plecat pe neaşteptate iar înlocuitorul său nu cunoaşte suficient această istorie pentru a formula un răspuns satisfăcător.

La 16 aprilie se decide, după îndelungi dezbateri de a se trimite cei trei deputaţi la Cagliostro cu misiunea de a verifica cu cea mai mare grijă, atenţie şi cele mai neînsemnate gesturi şi cuvinte ale "şarlatanului". Şi surpriză pentru amicii raţiunii! Raportul deputaţilor arată că acesta nu e deloc un şarlatan. *"Fraţii deputaţi au fost primiţi în audienţă la Dl. conte de Cagliostro, chiar în momentul în care el a fost informat de misiunea lor; Aceşti Fraţi au căutat să-l facă; în toate momentele când el părea confuz, să distingă ceea ce totdeuna el părea a confunda, adică Masonii reuniţi în Convent, şi R. L. Amicilor Reuniţi. Nu s-a reuşit pe deplin, iar Dl. conte a părut a crede că el nu trebuie să corespondeze, să discute decât cu Fraţii care au semnat circularele, nevrând nicicum să admită că puterea lor încetează chiar exact în clipa în care obiectivul lor era atins prin formularea a ceea ce Conventul a dorit să se formuleze. Totuşi el s-a angajat să împlini viziunile Maeştrilor care lui îi marcau încredere, şi a promis că-i va face pe aceştia să obţină lumina pe care ei o caută. Fără a se angaja cu nimic, el şi-a arătat dorinţa, sau cel puţin aşa a lăsat să se ghicească, de a întreţine o corespondenţă continuă cu Conventul, şi poate chiar a face din asta prozeliţi. Doctrina sa trebuie privită ca sublimă şi pură; şi*

fără a fi făcut uzaj perfect de limba noastră, el a folosit-o precum profeţii de altădatăcare slujeau în ea."

Cu ocazia unei a doua întâlniri, la 20 aprilie, cei trei au fost primiţi, făcuţi masoni egipteni.

"În sfârşit, plin de încredere şi bunăvoinţă faţă de deputaţi, el i-a făcut să păşească primii paşi în cariera egipteană, comunicându-le, numai pentru ei însuşi şi sub pecetea cuvântului de onoare, regulamentele Ordinului şi primul grad egiptean. Deputaţii au întrevăzut în această comunicare, un anunţ al adevărului pe care niciunul dintre Marii Maeştri nu l-au dezvoltat aşa de complet. Deputaţii nu puteau decât să se laude cu francheţea loială a Maestrului Ritului egiptean, cu metoda foarte consecventă ce domneşte în discursurile sale ca şi în scrierile sale şi, fără a se pronunţa asupra fondurilor, ei recunoşteau că sunt pe deplin mulţumiţi de forme."

Da, de forme, deoarece asta îi preocupa înainte de toate. După ce a primit atâtea dovezi Congresul se hotărăşte să dea răspuns primei scrisori pe care Înţelepciunea triumfătoare o scrisese cu mai bine de o lună înainte. Atitudinea lor a nemulţumit pe Cagliostro, deoarece aceştia, care la început se arătau neîncrezători, acum văzând că sunt lucruri de învăţat de la Cagliostro încercau să-l asimileze în Filaletieni.

Înţelepciunea triumfătoare le răspundea: *"Care sunt în ochii înţelepciunii vanele formalităţi ale uzajului? Conventul a emis circulare cu invitaţie, şi Consiliul Filaletienilor vi le-a adunat, împreunat, Filaletienii sperau în ajutor mult mai puternic de la divina Providenţă decăt de la prepativele puterii umane. Această încredere era meritul lor, providenţa l-a încoronat şi vocea adevărului a ajuns până la ei. Bătând la urechile lor, ea a răsunat, s-a repercutat până în cele ale voastre; ei v-au asociat fericirii lor. Voi nu aţi ascultat această voce şi pentru că adevărul nu a coborât până în mijlocul vostru, voi aţi refuzat să faceţi un pas pentru a urca până la ea. Vă cerem comunicarea luminilor*

noastre, ca şi cum nu vi le-am fi fost oferit. Voi o doriţi, o vreţi în maniera voastră, ca şi cum doctrina adevarătă ar exclude regulile, buna credinţă şi prudenţa. Ne-aţi pus întrebări preliminare, în timp ce noi am vrut să dovedim prin mărturii irecuzabile de sens, că noi cunoaştem, în fond ştiinţa. Voi ne readuceţi, ne întoarceţi înapoi în piaţa din faţa Templului, în timp ce noi v-am vorbit de fondul sanctuarului. Astfel încât voi preferaţi vorbele în locul faptelor, vagul discuţiilor, certitudinii faptelor. Tristă condiţie a naturii umane! Cunoştinţele noastre însăşi ne rătăcesc, ne înşeală. Adevărul dându-ne nouă puterea de a lumina cu făclia sa, pe cel care o caută şi o ţine (o poartă), nu ne permite de a o face să stălucească în ochii celui care o neglijează sau o dispreţuieşte, o desconsideră."

Cagliostro este cel care, el însuşi le scrie şi mai teribil: *"Pentru ce pliaţi interpretărilor voastre cuvinte imuabile! Noi am vrut să vă dăm, şi dându-vă noi am fost prescrişi (îngrădiţi) de legi. V-aţi gândit voi că aceste legi erau cele ale unui capriciu, şi noi nu ne-am fi subordonat executării, respectării lor literare a speranţelor pe care voi le-aţi primit de curând din gura noastră?Aceste legi sunt nimicite (distruse) de un vast depozit de arhive. Dacă voi nu aveţi arhive, nu sunteţi voi cei cărora noi am vrut să vă dăm, să vă acordăm dovezi (probe). Sunt toate un corp care a cerut lumini; acest corp are arhive prin care el a pus în legătură, în comuniune pe el şi persoanele care au concurat la proiectul său. Sunt ale invitaţiilor circulare ale acestui corp la care noi am dat răspuns. Acestea sunt arhive minciunoase pe care noi nu am pus nici un preţ. Sunt ale comuniunii întregi în care noi am făcut să sperăm adevărul; dar aceasta a fost soarta scrisorii frăţeşti a copiilor noştri din Lyon, însoţită de ordinele noastre, care acest pachet se adresa Filaletienilor, într-o manieră incertă, pentru a găsi destulă lume (destule persoane) pentru a le primi şi pe nimeni pentru a le da răspuns. Şi aceasta pentru că o diviziune subtilă s-a format între voi şi pentru salvarea arhivelor, în aşa fel încât cei care le*

posedă sunt echivoci la ofertele noastre, iar cei care se prezintă nouă, echivoci în privinţa arhivelor. Care deci? Cei care s-au reunit în jurul acestui monument al nebuniei, nu se pot reuni în jurul celui al înţelepciunii!

Ei bine! dacă la voi nu există un corp care să reunească voinţa de a bucura, satisface, juca ofertele nostre, sau puterea de a accepta sarcinile pe care noi vi le impunem, acordaţi-vă voi între voi (puneţi-vă, cădeţi de acord, noi nu suntem veniţi pentru a vă acorda şi a vă distinge, deosebi care cantonaţi în Amicii Reuniţi de nu ştiu care clasă, care în Counvent de nu ştiu care convocare; şi dacă voi v-aţi izolat, deputaţii voştri într-o porţiune a acestui ansamblaj, amintiţi-vă că speranţele pe care noi vi le-am acordat, şi pe care vi le dăm cu toată speciala noastră onestitate, este de a fi admişi la învăţământ potrivit Ritului nostru şi potrivit termenelor sale, în Loja-Mamă a fundaţiei noastre, şi nu promisiunea de a comunica fără ucenicie dovezile pe care noi vi le-am oferit, destinate reprezentanţilor unui corp care trebuie să facă cu adevărat şi cu omenie sacrificiul iluzoriu al noianului arhivelor sale. Iar dacă noi nu ne-am înţeles în simplicitatea legilor noastre, cum ne vom putea noi înţelege în angajamentele noastre? Abandonăm deci o operă dragă inimii noastre, iar dacă Marele Dumnezeu binevoieşte, să ierte unei societăţi care refuză lumina sa, ce el înfăţişează memoriei voastre amintirea ofertelor noastre şi a delirului său."

Împotriva sistemului - procesul împotriva lui de Launay şi a lui de Chesnon

"Averea mea este patrimoniul nefericiţilor, al nevoiaşilor şi atunci când eu fac eforturi pentru a o conserva, acestea sunt drepturile lor pe care eu le apăr."
- Cagliostro.

Cagliostro nu avea împotriva sa numai franc-masoneria oficială, ci, şi de asemenea, personajele importante ale sistemului francez: ministrul Breteuil, guvernatorul Bastiliei, de Launay şi pe commisarul Chesnon.

Ministrul Casei Regale, Breteuil arăta ura sa împotriva lui Cagliostro de la începutul Afacerii colierului. Într-o zi, văzând bustul lui Cagliostro la Cardinal el a spus cu furie, printre dinţi: "Se află, văd peste tot această figură, *trebuie să se termine! Aceasta se va sfârşi!"*

Această ură va creşte atunci când Cagliostro va protesta privind maniera în care s-a făcut arestarea sa şi va cere bunurile sale care i se furaseră. Se înţelege de la sine că Breteuil nu a fost deloc mulţumit când Cagliostro a declarat public[260] privitor la conturile sale*: "Curajul meu, se zice, l-a iritat: el nu poate digera, înghiţi, mistui că un om pus în fiare, că un străin încătuşat sub zăvoare la Bastilia, aflat sub puterea sa, el demnul ministru al acestei oribile închisori, a ridicat vocea, aşa cum eu am făcut-o, pentru a-i face cunoscut, lui în primul rând, principiile salei, agenţii săi, creaturile sale, tribunalului Francez, naţiunii, Regelui, întregii Europe. Recunosc, conduita mea, cred că a produs mirare, a uimit, însă, în sfârşit, eu am avut tonul care-mi aparţine. Eu sunt foarte convins că acest om nu va prinde la Bastilia acelaşi loc ca al meu."*

[260] Cagliostro - Scrisoare către poporul francez.

Cât despre bunurile sale, averea sa, el găseşte, îl face responsabil pe Chesnon şi pe de Launay pentru dispariţia lor:

"După ceva vreme de la distribuirea Memoriilor mele, m-am informat asupra formalităţilor care erau în cutuma funcţionarilor în Franţa pentru conservarea averii persoanelor particulare pe care le încarcerau în inchisoare; Cosilierul meu mi-a spus că, în acest caz, se punea apostila cu sigiliul pe efectele respectivului încarcerat. Acest cuvânt era nou pentru mine; mi s-au dat explicaţii; apoi eu am spus Cosilierului meu că eu nu cred să se fi pus sigilii la mine; faptul părea incredibil; dar, în sfârşit, el a fost verificat şi Cosilierul meu a fost constrâns să recunoască că îndoielile mele erau fondate.

Cosilierul meu mi s-a părut foarte neliniştit: i-am spus povestea cutiei de carton pe care mi-o arătase fără a vrea să o deschidă şi în care se presupunea că se găseau banii mei şi obiectele mele cele mai preţioase. Aceasta nu contribuia cu nimic la a-l liniştire. El era de părere că mai este nevoie şi de alte câteva informaţii. Guvernatorul Bastiliei, pe care l-am întrebat dacă într-adevăr avusese în mâinile sale mai multe rulouri, biletele (bonurile de casă) etc. a răspuns misterios că acel carton nu conţinea decât rulouri de 25 dublu ludovici (veche moneda franceză) şi câteva bijuterii.

Mi-a fost imposibil atunci de a rezista temerilor mele. Am prezentat în 27 februarie, o Cerere scrisă Parlamentului prin care ceream să se vadă cum, ce a putut comite unul dintre Domni prin efectul aplicării în ziua arestării mele a sigilării asupra efectelor mele şi a biroului meu. Portoelul verde dispăruse ; ea nu a gasitacolo nici baninici bilete de bancă, ci doar câteva hârtii lipsite de importanţă şi medicamentele.

Cererea scrisă a fost comunicată Dl.ui Procuror general; dar acest Magistrat, din motive superioare, crezu că trebuie să concluzioneze asupra celor ce eu începusem în Cererea me.

Cererea mea nu a fost raportată, nu a fost luată în seamă, nu a primit răspuns.

"Intenţia mea era ca după teminarea procesului şi când eu ieşeam de la Bastilia, de a solicita prezenţa unui Comisar în scopul să constate neaplicare a sigiliilor şi Starea banilor şi actelor care puteau să se găsească la mine. Contesa de Cagliostro a ieşit de la Bastilia în 26 martie. Guvernatorul a avut grijă dis-de-dimineaţă să trimită valeţilor mei cheile apartamentului, pentru ca nevastă-mea să-l găsească pregătit să o primească. Această atenţie din partea domnului de Launay fu cauza pentru care Contesa de Cagliostro, înainte de reveni acasă nu a putut obţine deplasarea unui Comisar, aşa cum ea ar fi făcut, dacă domnul de Launay, puţin neprevăzător, ar fi remis ei personal cheile apartamentului. Prima grijă a Contesei de Cagliostro fu să verifice ce se afla în biroul meu. Portofelul verde a dispărut; ea nu a găsit acolo nici bani nici bilete de casă, ci numai câteva hârtii puţin importante şi medicamentele.

Noii mei judecători vedeau în Jalba mea atenţia care se va acorda prezentelor mele Memorii, maniera în care domnul de Launay s-a comportat după eliberarea Contesei de Cagliostro; respectul pe care el l-a arătat faţă de ea; promisiunea că el va face totul pentru ca în mai puţin de 3 zile îi vor fi returnate efectele împachetate în cutia de carton; violarea acestor promisiuni; demersurile multiple făcute pe lângă el timp de două luni, inutilitatea lor şi necesitatea în care m-am găsit pentru a denunţa Magistraţilor şi Publicului faptele care erau foarte importante pentru mine de a se constata înainte de judecare."

"Tot ce eu pot să afirm din tot sufletul şi conştiinţa mea este că eu aveam în biroul meu, în momentul ridicării mele, 15 rulouri (fişicuri) de 50 de dublu louis, 1 233 sequins, 24 cvadruple de Spania, 47 bilete de banca de 1000 livre, şi hârtii (acte, înscrisuri) de o aşa importanţă pentru mine încât numai doar singură Providenta divină mă poate despăgubi pentru pierdereea lor.

Privitor la diamante şi bijuterii noi aveam o cantitatea aşa de mare încât ne este imposibil a spune cu exactitate care ne lipsesc. Tot ceea ce memoria mea îşi aminteşte de acest moment, este o pereche de brăţări bătute în diamante care este de negăsit. Printre altele pot cetifica că, în timpul detenţiei mele, mi-au fost sustrase, în sumă considerabilă argintărie, porţelanuri, lenjerie, etc, . În aceste circumstanţe eu cred că, deşi exilat din Franţa trebuie să ceară dreptatea în tribunalele franceze şi să intenteze acţiunile în instanţă care-mi este rezervat de a forma prin concluziile cuprinse, date Cererii mele de reducere a pedepsei.

Consilierii mei m-au asigurat că eu eram în drept a merge pe penal, însă eu am preferat calea codului civil, ca mai dulce, îngăduitoare şi mai conformă sistemului de moderare (cumpătare) de care eu niciodată nu am fost ferit.

Prima îndatorire, obligaţie a unui Comisar, însărcinat cu punerea în execuţie a unui mandat de arestare, este deci de a veghea la consrevarea bunurilor celui arestat şi de a împiedeca să nu se comită nici un abuz, nici o vexaţie capturii. Să vedem acum ceea ce Comisarul de Cheson trebuia să facă . Să vedem acum ce el a făcut

1. El a neglijat să aplice sigiliile, este un fapt constatat, el a convenit (s-a înţeles asupra acestui fapt) cu unele persoane demne de încredere şi dacă el încearcă să-l nege, îmi va fi uşor de a aduce proba.

2. El a făcut să fie ridicaţi bani peşin, hârtii (acte, documente), diamante şi bijuterii preţioase în număr foarte mare fără a întocmi, a face o listă cu ele sau un proces-verbal, fie în prezenţa mea, fie în prezenţa Contesei de Cagliostro.

3. Dl. de Cheson a fost martor la tâlhăria zbirilor de care era însoţit, el a văzut de exemplu, în special pe ofiţerul de poliţie des Brugnieres punând în buzunarele sale 4 flacoane cu balsam, picături şi alte medicamente preţioase (scumpe) iar el nu a făcut nimic pentru a împiedeca delapidarea efectelor mele.

4. El nu a depus nici prudenţă nici moderaţie nici omenie în execurea ordinelor Regelui. El a făcut această expediţie în plină zi, contrar uzanţelor. El m-a refuzat să urce în trăsura meu şi în curtea mea, el a admis, a tolerat, ca o parte din drum, ofiţerul de poliţie des Brugnieres şi cei 4 oameni ai Poliţiei să mă conducă pe jos ţinând-mă şi trăgându-mă de cordonul halatului.

5. În sfârşit comisarul de Cheson a făcut ceea ce nu se permite unui om cinstit, sub orice pretext, oricare ar fi acestea. El a trădat adevărul, el l-a trădat, zicându-mi că are ordin de a mă conduce la Dl. Locotenent de Poliţie, el l-a trădat, dându-mi cuvântul său de onoare că nu există nici un ordin împotriva soţiei mele, în timp ce el avea în buzunarul său ordinul de a o conduce la Bastilia, el l-a trădat, în sfârşit, asigurând-o pe D-na Contesă de Cagliostro că Dl. locotenent de poliţie i-a cerut, şi că el a făcut-o conducând-o la el.

Cel care era obligat prin statut să aplice sigiile pe mobilele şi efectele unui prizonir arestat şi în absenţa sa, banilor lichizi peşin, hărtiilor (documentelor), diamantelor şi altor efecte preţioase, fără a le face descrierea, cel care, putând împiedeca jefuirea fiind spectator indiferent la aceasta, cel care s-a arătat lipsit de milă şi fără omenie faţă de doi nefericiţi, cel care , în sfârşit, a putut să le rupă, şi să-şi dea cuvântul de onoare în van, nu merită încrederea Justiţiei.

Referitor la d.-l de Launay, el a susţinut în faţa mea că dumnealui a remis o listă (proces-verbal) a efectelor închise în carton şi mi-a jurat sub cuuvântul său de onoare că această listă a fost pusă în aceiaşi cutie. Când s-a făcut deschiderea cutiei s-a constat că lista nu se găsea acolo, rezultând unul din două lucruri fapte, sau d. -l de Launay şi-a dat cuvântul său de onoare cu prea mare lejeritate, sau că el nu a păzit cu destulă grijă depozitul încredinţat vigilenţei sale şi în cele 2 cazuri, prezumţia Dreptului, a Dreptăţii este împotriva lui iar jurământul să nu-i fie lui deferit, cedat din respect.

Eu susţin că dacă din greşeala unuia dintre Adversarii mei sau din greşeala celor doi, cele 100 000 livre despre care este vorba, nu sunt în posesia mea. Cele 100 000 livre au fost sustrase. De către cine au fost ele sustrase? Puţin importă, nu mă interesează. Au fost ele sustrase de birou, mobila de secretar? Au fost ele sustrase de carton? Puţin mă interesează încă. Orice lucru pot spune Adversarii mei pentru apărarea lor, evenimentul (faptul) nu poate fi îndoielnic pentru mine.

Eu cer în al doilea rând, Adversarilor mei, restituirea anumitor hârtii infinit mai preţioase care se găseau în acelaşi pormoney verde, unde erau de asemenea 47 bilete de casă sau în tot cazul, suma de 50 000 livre în formă de despăguri daune interese applicabile hrănirii sărmanilor deţinuţi, prizonieri ai Cetăţuiei. Raţiuni particulare mă împiedecă în acest moment, să explic într-o manieră pozitivă natura acestor hârtii; cât despre importanţa lor, ele sunt acelea pentru care, eu aş da tot ce posed pe lume pentru a le recăpăta şi, cum eu deja am anunţat, doar Providenţa singură mă poate despăgubi pentru pierderea lor.

Şi, pe deasupra, oricine ar fi cel care le posedă şi care le reţine împotriva tuturor justiţiilor, eu îl somez în faţa lui Dumnezeu să mi le restitue şi mă tem atât de puţin de folosirea ce el o poate face cu ele, încât eu îl desfid în faţa aceluiaşi Dumnezeu, dacă va încerca să o facă.

În sfârşit eu cer ca Dl. de Chesnon fiul să fie condamnat în cauza mea, la 50 000 livre despăgubiri daune interese, la fel ca precedenţilor, aplicabile hrănirii sărmanilor deţinuţi, prizonieri ai Cetăţuiei, cauzând, atât prin lipsa de omenie cu care el a pus în execuţie ordinele Regelui, cât şi prin prejudiiciile suferite de mine prin neaplicarea Sigiliilor şi prin cusurul (defectul) procelui-verbal cu descrierea banilor lichizi şi a efectelor ridicate din casa mea. Va fi foarte dificil de apreciat prejudiciile cauzate mie de neglijenţa inexplicabilă a Comisarului de Chesnon. El a sustras de la mine bijuterii de preţ, printre altele o pereche de brăţări

bătute în diamante, o cantitate prodigioasă de lenjerie, argintărie, porţelanuri, cristaluri, medicamente scumpe, etc, Reducând la 50 000 livre despăgubirile la care eu am dreptul să le pretind, atât din motivul acestor diferite sustrageri, cât şi din motivul relelor tratamente la care el m-a supus, eu cred că nu cer o sumă prea mare. În Antichitate locul unde se făceau execuţiile devenea un loc sacru, de care nu se apropia decât cu o teroare religioasă. Această emblemă sublimă, din respect datorat Nefericirii trebuia, în lipsa Omeniei, să înveţe pe Comisarul de Chesnon să nu adauge rigoare, rigorii, pedeapsă la pedeapsă. Iar dacă Regele, din motive supreme s-a crezut dator să se asigure în privinţa persoanei mele şi cea a soţiei mele, executantul ordinelor sale trebuia să se limiteze la efectuarea arestării noastre fără a abandona bunurile noastre jefuirii (jafului). Aceasta nu era pentru el a-şi păstra mâinile curate, el trebuia să vegheze asupra celor ale miliţiei infame ce el comanda iar Justiţia îl face responsabil astăzi nu numai pentru răul pe care l-a provocat, ci mai ales, pentru răul pe care el putea să-l împiedece.[261] *“*

Se vorbeşte de Joseph Balsamo pentru prima oară

“Prin reclamaţiile mele incomode, m-am amestecat cu dezacord, vrajbă, ceartă cu membrii, complicii Poliţiei cei mai acreditaţi. Îndependent de datoria (sarcina de serviciu) ce ei aveau de îndeplinit, ei aveau deci şi răzbunarea lor particulară de satisfăcut.”
- Cagliostro.

Răspunsul la acuzaţiile de o asemenea gravitate pe care Cagliostro le aducea împotriva a doi dintre cele mai înalte personaje din poliţia franceză a venit repede. Cea mai bun apărarea este atacul. S-a pretins că în timpul desfăşurării

[261] Cagliostro - Memoriu împotriva lui de Chesnon şi de Launay, septembrie 1786.

procesului colierului, s-au descoperit în arhivele poliţie pariziene documente care arătau că de Cagliostro se numea în realitate Joseph Balsamo, personaj necesarmente suspect, deoarece el avusese de a face cu justiţia în 1772. Numai că aceste documente nu au fost scoase la iveală în timpul procesului colierului, ci câteva luni mai târziu[262], după ce Cagliostro i-a acuzat public pe de Chesnon şi de Launay.

Cagliostro a atras atenţia asupra acestui detaliu ce făcea aceste documente foarte suspecte: [263] *"Un confrate al Comisarului de Chesnon a regăsit în praful studiului său o veche procedură, făcută în 1772, împotriva lui Joseph Balsamo şi Laurence Feliciani, soţia sa. Această pretinsă procedură, care se zice, într-adevăr a fost depusă astăzi în mâinile Dl.ui Procuror al Regelui anunţă, dacă s-ar da crezare celor ce au fost scrise, apărute în Curierul Europei şi în alte gazete, că Balsamo a venit în goana calului din Calais la Paris în timp ce Laurence Feliciani călătorea comod într-un fotoliu de poştalion cu domnul Duplessis, secretarul marchizului de Prie; că Balsamo şi soţia sa, după ce au locuit în casa Dl.ui Duplessis, s-au certat cu acesta, că soţul a fost alungat din oraş ca fiind empiric[264] şi că soţia s-a refugiat la Sainte Pélagie, casă de toleranţă, unde nu merg decât femeile de stradă.*

Eu ignor dacă acestă procedură este adevărată sau este o supoziţie: ceea ce este cert, este faptul că natura şi sursa sa o fac infinit suspectă. Duşmanii ce eu am lăsat în Paris au cu siguranţă puterea şi voinţa de a mă vătăma, distruge şi foarte sigur ei nu sunt delicaţi în alegerea mijloacelor. Eu mă limitez la a zice, şi mă gândesc că ei mă vor crede fără greutate că nu sunt eu cel care sub numele de Joseph Balsamo a fost alungat ca infam, ticolos, mârşav din Paris în 1772 şi că nu este soţia mea cea care sub

[262] În septembrie 1786.
[263] Cagliostro - Scrisoare către poporul englez, pp. 60 - 64.
[264] Este acelaşi termen folosit de contesa de la Motte în acuzaţiile sale.

numele de Laurence Feliciani a fost închisă în aceiaşi perioadă la Sainte Pélagie.

Poliţia din Paris este fără nici o îndoială cea mai bună poliţie din univers; atunci când ea vânează orice vagabond, prima sa grijă este de a lăsa (da) tuturor oamenilor săi, şi complicilor lor, semnalmentele proscrisului, deoarece fără această precauţie, acesta din urmă va putea reveni în Paris sub un alt nume chiar de a doua zi a expulzării sale.

Iar dacă deci eu am fost vânat în Paris în 1772 de atunci semnalmenele mele a trebuit să fi fost date la tot corpul poliţiei; comisari, inspectori, ofiţeri, zbiri, spioni, 20 000 de persoane cel puţin a trebuit să aibă în mâinile lor detaliile exterioare ale persoanei mele.

Eu am venit în Strasbourg în 1780, aici eu am atras o mulţime de bolnavi; i-am vindecat şi le-am refuzat lor banii (ca plată a mea). Medicii m-au tratat ca pe un empiric: poliţia din Paris a dorit să mă cunoască şi mi l-a delegat pe cinstitul Domn de Brugnieres care a binevoit conducându-mă la Bastilia în 1785, să-mi mărturisească vizita pe care el mi-a făcut-o incognito în 1780.

Eu am stat 13 zile la Paris în 1781; eu m-am înfăţişat la 3 sau 4 mii de persoane, printre care se găseau în mod cert mai mult de un emisar al poliţiei.

Puţin timp după voiajul meu la Paris, mi s-a făcut o gravură semănându-mi perfect. Figura a fost expusă în toate magazinele, pieţele de stampe (tablouri de format mic) din capitală, şi ea fost liberă (la dispoziţia) tuturor spionilor, denunţătorilor să o compare cu semnalmentele pe care le aveau în mâini.

În 1785, soţia mea şi cu mine am fost depuşi la Bastilia ca suspecţi de escrocherie, de profanare a lesmajestăţii. Ca niciodată, de atunci încoace toate registrele poliţiei au fost compulsionate şi frunzărite cu mai multă grijă ca de obicei.

Soţia mea a fost interogată de către locotenentul general al poliţiei în prezenţa unui comisar. I sa cerut numele său; cel al

Felicianei era ultimul pe care trebuia să-l poarte, dacă era adevărat că sub acest nume ea ar fi fost închisă într-o casă de corecţie prin ordin al poliţiei. Ea a declarat că se numea Serafina Feliciani. Toate comunicaţiile fiind imposibile între mine şi soţia mea, eu am ignorat când am scris memoriile mele dacă ea a fost interogată sau nu a fost, şi mai cu seamă, din cel mai puternic motiv, acela că ea a putut să răspundă. Nimic nu mă obliga să fac cunoscut numele său şi fără îndoială (ei) nu se va presupune o aşa de famată adresă, pentru a crede că fără a fi fost necesar eu aş fi dat soţiei mele un nume deja înscris cu litere roşii în registrele Poliţiei şi cel al unei case de corecţie; un nume care trebuia în mod necesar, obligatoriu dat la poliţie rappeler şi prin urmare publicului pentru care eu nu eram altceva decât empiricul Balsamo, alungat ca infam, ticălos, mârşav, din Paris în 1772, şi cu toate acestea eu am declarat în prima mea scriere de memorii că soţia mea se numea Seraphina Feliciani.

Dar aceasta nu este tot. Eu nu am fost mai degrabă la Bastilia pentru că m-aş fi plâns foarte puternic de jaful făcut de un oarecare efectelor mele.

Începând cu clipa în care eu am dovedit, manifestat neliniştea mea asupra a ceea ce puteau să devină banii, documentele, bijuteriile pe care le posedam. Eu am declarat sus şi tare că fac responsabil pe Comisarul de Chesnon şi-i cer lui despăgubirile produse de defectul neaplicării sigiliilor. Cum se face deci că atunci când el nu desoperisem încă că a existat la Paris o Feliciani închisă prin ordin al poliţiei la Saint Pélagie? Cum se face că nu el nu încercase să verifice rapoartele care se putea să existe, pe de o parte, între trăsăturile şi semnalmentele Serafinei Feliciani, prizonieră la Bastille şi cele ale Laurencei Feliciani, prizonieră la Sainte Pélagie; şi pe de altă parte, între trăsăturile şi semnalmentele contelui de Cagliostro, prizonier la Bastilia în 1785, soţul Serafinei Feliciani şi cele ale lui Balsamo, alungat din Paris în 1772, soţul Laurencei Feliciani?"

Just. În plus de asta, această poveste dădea destule, suficiente detalii despre evenimentele trăite de Joseph Balsamo şi Lorenza Feliciani, fără a oferi însă nici o probă că el şi Cagliostro erau una şi aceiaşi persoană.

Această identitate se baza numai pe câteva afirmaţii forţate: *"Roma este oraşul unde s-a născut doamna de Cagliostro şi femeia (nevasta) Balsamo este romană."*.

Femeia Balsamo s-a căsătorit la 40 de ani iar doamna Cagliostro era de abia la ieşirea din copilărie după mariajul lor. Domnul Cagliostro arată în memoriile sale că soţia sa nu ştia delocs ă scrie şi noi vedem în interogatoriul femeii Balsamo că ea declară că nu ştie să scrie nici să semneze. Cu soţul său însă nu era la fel; numitul Balsamo a semnat în timp două memorii care au rămas în birourile mele.

Am făcut comparaţia între cele două semnături cu o scrisoare scrisă la Bastilia, anul acesta de Dl. de Cagliostro; rezultă dintr-un raport al specialiştilor experţi[265] *că scrisul numitului Balsamo şi cel al domnului Cagliostro sunt identice."*. Şi argumentul argumentelor spune tot: *"Dacă se adaugă acestor probabilităţi şarlatanismul unuia şi al celuilalt ... "*

[265] Bizară expertiză bazată numai pe semnătură. Legat de acest subiect Cagliostro spune: «Asemănările scrisurilor sunt un joc al hazardului prea comun pentru ca el să poată constitui un raţionament (o jugedecată) a unei probe de această natură; iar dacă această asemănare a scrisurilor nu este efectul unui hasard, ea va fi lucrarea unei falsificări plătite, fie de duşmanii mei de atunci, fie de duşmanii mei actuali; aceştia din urmă, se lasă fără îndoială plătiţi cu bani grei de coloanele defăimătoare, care nu produc în public nici un efect decât acela de a face ca autorii lor să fie dispreţuiţi ; (el) se credea că-şi compuneau ele însăşi materialele lor.». Scrisoare către poporul englez, p. 60.

Goethe dezvăluie împotriva voinţei sale, cum guvernul francez a creat această poveste

"Ce interesează pe public dacă eu sunt născut în Malta, la Medina sau la Trébizonde? Ce-l interesează ca eu să fiu sicilian, calabrez sau napolitan? Mi se poate dona ca patrie acel loc de pe pământ pe care-l vor voi ei; eu îl voi accepta cu recunoştinţă dacă eu aş putea angaja la acest preţ pe duşmanii mei a nu mai tulbura liniştea mea."
- Cagliostro.

S-a pretins pentru comisarul Fontaine cum că ar fi descoperit, ca din întâmplare acest document, după Afacerea colierului. Aceasta este încă din nou o minciună şi Goethe o va dezvălui fără să vrea, fără voia sa. În realitate, ministrul Breteuil a plătit un avocat al Parlamentului pentru a fabrica acest dosar. [266]

Foarte pasionat de subiect, Goethe a urmărit toate detaliile pocesului colierului, a citit toate memoriile şi toate pamfletele. În aprilie 1787 el vizitează Italia şi se deplasează la Palermo unde face tot posibilul pentru a se întâlni cu familia Balsamo. El va fi servit iar familia Balsamo va primi bani de la naivul Goethe, după ce şi-a jucat atât de bine rolul său. Dar pe cât era de genial, erudit Goethe[267] pe atât de naiv era cum pare că a fost aici, în acesastă situaţie?

"La masa gazdei pensiunii (restaurant cu meniu fix) unde am luat prânzul împreună cu tovarăşii mei de călătorie, se vorbea de un anume Joseph Balsamo, născut la Palermo, de unde a fost izgonit în urma unor ecscrocheri. Cu toate că i se pierduseră urmele după această perioadă, se crede, în general că acest

[266] În Arhivele imperiului, Y 13125 sunt păstrate alături de aceste documente o scrisoare anonimă pe care Poliţia o primise din Palermo: *« (În ziua de 3 ale acestei luni, D.-l.comisar Fontaine a primit pe calea poştei naţionale, o scrisoare anonimă datată cu stampila poştală din Palermo în Sicilia, 2 noiembrie recent.».*
[267] El publică notele sale de voiaj în 1816 sub titlul *Voiaje în Italia*, dar deja din 1792 el ridiculiza puternic pe Cagliostro întro piesă de teatru intitulată Marele Cophte (Gross Kophta, Le Grand Cophte).

Balsamo este acelaşi şarlatan îndrăzneţ[268] *devenit celebru, sub numele de conte de Cagliostro. M-am atenţionat de a întreba ce putea să dea loc la o asemenea opinie. Unul dintre convivii comeseni spunea că ministerul francez a angajat un avocat din Palermo pentru a stabili genealogia acestui Balsamo şi de a reuni într-un dosar (memoriu) conţinând toate informaţile despre el pe care le va putea procura.*

Cum eu mi-am exprimat dorinţa de a vedea, de aîntâlni pe cest avocat, amabilul meu conviv mi-a promis că ma va conduce a doua zi la acesta şi s-a ţinut cuvântul. Avocatul ne-a primit cu destulă bunăvoinţă. Trimisese deja la Paris genealogia şi memoriul, el a vrut bucuros a-mi încredinţa în câteva zile copia legalizată a acestui document pe care o păstrase pentru cazul în care va mai avea nevoie."[269]

Familia de Balsamo trăia încă la Palermo şi Goethe obţine o vizită la ei, dându-se drept un englez bogat prieten al lui Cagliostro. Familia de Balsamo ştie să-l impresioneze şi la plecare el le dă bani bravilor parlemitani. Mai înainte ei primiseră bani şi de la avocat, banii provenind din Franţa. Era aceasta o formă mascată de a cumpăra martori minciunoşi? Toată povestea lor, mama văduvă abandonată de copii, sora care îi datora lui bani, etc. este cu adevărat rănită, dar fără însă a dovedi în nici un fel că de Cagliostro şi Balsamo sunt aceiaşi persoană. Nici unul dintre rudele lui Balsamo nu s-au întâlnit vreodată cu de Cagliostro pentru spune dacă au recunoscut în el pe Balsamo. Singura conexiune dintre cei doi este prezenţa numelui Cagliostro în familia de Balsamo, dar cum Goethe o spune, Cagliostro este un nume purtat de suficient de multe familii siciliene. Pier Carpi, autorul italian a unei excelente biografii a lui Cagliostro observă la fel de judicios: *"Se dădea a fi un nobil englez, el lăsa să se*

[268] Aşa după cum iese uşor în evidenţă, pentru Goethe, Cagliostro este de la bun început, nimic altceva decât un şarlatan.

[269] Toate uşile părea că se deschid pentru Goethe. Cum se face ca un avocat încredinţează cu atâta uşurinţă unui străin pe care el doar ce-l cunoscuse documente legalizate oficiale?

înţeleagă, să se creadă unor două femei care trăiau în mizerie (sărăcie) că el le vedea ca pe cele mai apropiate rude ale unui personaj bogat şi celebru cum era Cagliostro şi nepresupunând în nici un fel că acestea două i-ar fi făcut jocul, cu obişnuita complicitate a palermitanului care ştie să scoată bani din nimic sau pur şi simplu nu refuză atunci când ocazia s-a ivit.

Aşa-zisa soră a lui Cagliostro se plânge că fratele său a părăsit brusc Palermo şi a uitat să-i rambursese banii datorie la ea. Şi naivul Goethe s-a grăbit să-i ofere ei bani, asigurând-o că el va fi rambursat de Cagliostro cu care este prieten. La întoarcerea sa din Italia el povesteşte altora emoţionanta scenă, şi amicii săi fac o colectă şi trimit la Palermo restul sumei. Era el naiv Goethe, până în ce punct? În zilele noastre jocul avocatului şi al celor două false rude ale lui Balsamo este jucat la Napoli şi la Palermo în faţa englezilor şi a americanilor bogaţi care sunt mai puţin naivi astăzi decât a fost Goethe în epocă la vremea sa. Iar aceştia sunt numiţi "unchiul din America". În circumstanţe asemănătoare 99% dintre palermitani au jucat fără ezitări rolul de rude a le lui Cagliostro pentru a profita de bogatul englez care-i vizita:"

Naivitatea lui Goethe este într-adevăr incredibilă, însă chiar Pier Carpi observă că nu este vorba deloc de aşa ceva aici. Deoarece Goethe făcea parte, şi el ca şi ceilalţi care erau încrâncenaţi, porniţi împotriva lui de Cagliostro, din Iluminiştii din Bavière. El era cunoscut sub numele de Abaris. Ceea ce el făcut la Palermo, fapta de a fi dat bani acestei familii, ca "prietenilor săi". (Care? Iluminiştii?) s-au mobilizat pentru a trimite bani, cel care a obţinut aşa de facil genealogia lui Balsamo de la avocat, toate acestea nu ţin. Era Goethe trimis în misiune la Palermo pentru a recupera şi publica această genealogie, care ieşită de sub pana sa atât de celebră a avut mai mare succes decât articolele ziarelor? El însuşi recunoaşte: *"Desigur eu aş fi copiat memoriile în întregime, dacă n-aş fi avut convingerea că la întoarcerea mea în Germania, eu le voi fi găsit imprimate şi livrate publicului. Din nefericire m-am*

înşelat[270] *şi fantasmagoricele înşelătorii grosolane ale lui Cagliostro nu au fost dezvoluite decât destui ani mai târziu."*

"Ce l-a determinat pe Goethe, se întreba Pier Capri, *un francmason de nivel înalt să scrie într-o manieră completamente inexplicabilă frazele următoare conţinând pamfletul Inchiziţiei: Cu toate fasoanele noi am primit până la urmă o poveste completă, şi chiar foarte detaliată cu mai multe amănunte decât memoriile sale, de la o sursă care de obicei este plină, năpădită de erori. Cine va putea crede că Roma este cea care a contribuit atât la iluminarea (!!!) lumii şi demascarea acestui aventurier, cum ea a făcut publicând acest extras al documentelor procesului? Pentru ce acest extras va rămâne pentru totdeauna un document important în mâinile nu importă cărui om raţional (!!!), care nu putea decât să simtă un regret profund, privind la toate aceste persoane care erau mai degrabă înşelate decât cele ce înşeală, admirând pe durate atât de lungi pe acest om şi mistificările sale, simţindu-se superiori pur şi simplu pentru că erau asociaţi cu el şi de la înălţimea vanităţii lor credule privind cu milă dacă nu chiar cu dispreţ ceea ce simţul comun arăta ca evident celorlalţi. 'Aceasta este servilism! Nu este posibil ca masonul Goethe, Iluministul Goethe să vorbească în această manieră despre Inchiziţie, până într-acolo de a o considera capabilă a ilumina lumea. Nu este posibil ca esteticianul Goethe să nu observe în pamfletul Inchiziţiei, cel puţin ca artist, contradicţiile violente şi evidente, ca el să nu observe maliţioasele calomnii şi defaimări disperate. Nu este posibil ca Goethe să nu fi observat în acest pamflet ceea ce, atâţia alţii au văzut, alţii care*

[270] Oricum, Goethe este cel care ne dă motivele (raţiunea) pentru care acest memoriu nu fusese publicat de la început. Se aştepta creerea unui curent de opinie defavorabil pentru Cagliostro prin ziare şi pamflete şi se pregătea în acest fel publicul pemtru a acepta mai uşor această fabulă : *« Memoriul era bazat pe certificatele de botez şi de căsătorie şi pe alte documente recoltate cu mare grijă. El conţinea aproape toate circumstanţele care au fost cunoscute de public prin publicarea Vieţii lui Joseph Balsamo în urma procesului de la Roma, aşa cum eu am putut constata (observa) mai târziu, comparându-le cu notele pe care le-am primit. Memoriulse încheia printr-un argument care putea să dovedească identitarea dintre Balsamo şi Cagliostro, dar în acel moment era mai dificil a dovedi ca astăzi,când toate poveştile acestui individ erau publicate».*

aveau mai puţin geniu şi de judecată decât el. Nu este posibil ca masonul Goethe să nu fi descoperit falsele şi ridicolele acuzaţii purtate de Inchiziţie nu numai împotriva ritului Lui Cagliostro, ci şi, de asemenea împotriva Iluminiştilor, dintre care Goethe făcea parte şi el. Comportamentul său a fost acelaşi cu cel al franc-masoneriei oficiale care a văzut în Cagliostro o ameninţare şi un pericol. Aceeaşi masonerie care la Paris, după Conventul Filaletienilor a respins oferta de regenerare pe care Cagliostro le-o făcea. Acesta este momentul în care între franc-masoneria oficială şi calea iniţiatică reprezentată de Cagliostro s-a produs o ruptură. [271] *"*

Pamfletele lansate pretutindeni în Europa împotriva lui Cagliostro

"Nu sunteţi voi decât curioşi? Puteţi voi citi aceste zadarnice, vane scrieri în care maliţiozitatea, răutatea şi superficialitatea şi-au vărsat peste prietenii oamenilor oprobiul şi ridicolul."
- Cagliostro.

Dar nu se vor mulţumi de a crea această poveste şi de a o propaga prin ziare (presă). Ca supus ascultător un semnal, o cantitate considerabilă de pamflete contra lui Cagliostro este lansată în aproape acelaşi moment pretutindeni în diferite puncte ale Europei. Toate acestea se întâmplă în timp ce Cagliostro este la Bastilia, deci incapabil de a răspunde. Într-o viziune de ansamblu, toate aceste pamflete au o notă comună. Fie că autorii lor, dacă nu sunt anonimi, fie editorii lor sunt stâns legaţi de Iluminiştii din Bavière. Şi lista este lungă :

- "*Memorii autentice pentru a servi poveştii contelui de Cagliostro"*, scrise de marchizul de Luchet, franc-mason, membru

[271] Pier Carpi, mestrul necunoscut (Pier Carpi-Cagliostro, il maestro sconociuto), Ed.Mediterannee, 1997, p. 119-121.

al lojei Filaletienilor şi prieten al iluministului Mirabeau (el este cel care l-a ajutat pe Mirabeau la Berlin să-l aproprie pe fratele Frédéric al II-lea, protector al Iluminiştilor). Acest pamflet este editat de două ori; în ianuarie 1786 la Paris în plină Afacere a colierului şi apoi la Strasbourg (oraş unde Cagliostro avea încă o mare popularitate);

- *"Confesiunile contelui de Cagliostro cu povestea călătoriilor sale în Rusia, Turcia, Italia şi la Piramidele din Egipt"* scrise de un anonim;

- *"Scrisoarea contelui de Mirabeau către M. M... . despre Dl. Cagliostro şi Lavater" publicată cu puţin timp înainte de judecarea finală a Afacerii colierului."*. Mirabeau afirmă: *"Cagliostro a fost toată viaţa sa un impostor";*

- *"Scrisoarea unui om din garda Regelui";*

- *"Cagliostro demascat la Varşovia"* scrisă de Mozynski care îl acuză că a falsificat o operaţiune alchimică în Polonia;

- Lucrarea Elisei von der Recke, editată de iluministul Friederich Nicholai la Berlin ;

- Piese de teatru de Ecaterina a II-a.

Despre acest subiect ea scria[272]: *"Trebuie să vă spun că aici se află două comedii ruseşti. Ele prezintă pe Cagliostro aşa cum el este (eu nu l-am văzut niciodată în persoană, mai puţin soţia sa, chiar dacă ei au trecut pe aici). Ei au avut un succes nebun, iar piesele sunt într-adevăr amuzante."*

Comentariu pretinde că prezintă pe un oarecare cum nu s-a mai văzut niciodată altul ca el? Cel puţin această declaraţie a Ecaterinei a II-a pune capăt unei anecdote care circula privitor la circumstanţele în care de Cagliostro a plecat din Rusia. Zvonul curgea, zicea că ţarina (soţia ţarului) şi-a îndepărtat rivala, pe Sarafina Cagliostro, de care favoritul ei, prinţul Potemkin a fost

[272] Scrisoarea Ecaterinei a II-a adresată lui Tzimmerman, medic al Curţii, 7 aprilie 1786.

nebuneşte, îngrozitor de îndrăgostit. Se descria chiar întâlnirea dintre Ecaterina a II-a şi Sarafina, prilej cu care ţarina i-a propus să-i dea bani pentru a părăsi Petersburgul.

Existau atâtea anecdote! Pentru a arăta că de Cagliostro avea o îndrăzneală fără limite, se povestea că: *”după arestarea sa în timpul Afacerii colierului, el a fost întrebat dacă are ceva să-şi reproşeze lui însuşi iar el a răspuns: ‘Nimic, afără de moartea lui Pompei însă în acest caz este vorba de ordinul lui Ptolemeu’. Locotenentul de Poliţie i-a răspuns că nu interesează faptele comise sub juridicţia predecesorilor săi.”*[273]

S-au oprit asupra a două dintre aceste pamflete: scrisoarea scrisă de iluministul Mirabeau şi memoriile autentice scrise de amicul său, marchizul de Luchet.

Mirabeau scria astfel: *”Două sentimente contradictorii se combat sau mai degrabă se succed în inima umană, relativ la cei la care copleşesc, apas, împovărează. Primul, cu adevărat odioas şi nu mai puţin redutabil ne previne împotriva lor şi ne excită să le imputăm nenorocul lor la crimă. Al doilea ne precipită orbeşte în partidul lor şi ne poartă chiar în absurdul nedreptăţii lor cel mai bine dovedite. Acest ultim sentiment este cu siguranţă demn de câteva scuze, pentru că indulgenţa tolerantă şi dulcea compasiune sunt primele nevoi, trebuinţe ale omului. De altfel nu este mai echitabil decât primul şi poate nu este mai puţin periculos. Se pot aduce în acest sens mii de motive, raţiuni, argumente, însă cea mai frapantă, după părerea mea, cel puţin prin consecinţele sale generale, este că această prostească, contra raţiunii parţialitate (părtinire) a fost în toate ţările lumii ocazia cea mai frecventă şi scuza pentru loviturile de autoritate şi pedepsirile extra judiciare. Voi, îmi păreţi, dragi compatrioţi că, în puţine luni şi aproape în puţine ore, aveţi să parcurgeţi privitor la contele de Cagliostro desigur, cele 2 perioade pe care eu vin să vi le indic, vi le recomand.*

[273] Corespondenţe Secrete Inedite, vol. ii. p. 18.

Cînd eu am părăsit Parisul, acest om era un infam perfid, un înşelător, un pungaş, un escroc, care, pentru preţul descoperirilor sale asupra pietrei filozofale, asupra mijloacelor de a prelungi şi a eterniza viaţa umană, de a evoca morţii iluştri[274]*, de a produce din apă diamante etc, etc, etc, trebuia să fie condamnat la galere pentru trei sute de ani şi o zi."*

Interesantă manieră de a se exprima, mai ales 301 zile de galere, care arată că de Cagliostro era deja condamnat înaintea procesului, însă pentru alte cauze, alte motive decât colierul. Şi, totdeauna, Mirabeau este cel care vorbeşte de procesul colierului ca find *"procesul lui Cagliostro"*. Iar el nu-şi poate ascunde nemulţumirea că Afacerea colierului nu a avut efectul scontat.

"Astăzi, mila publică pare să îmbrăţişeze apărarea sa sau cel puţin să o înfrumuseţeze. Acest om prodigioz, un binefăcător al umanităţii, un filosof, un înţelept, care va reînnoi oribila dramă a lui Socrate bând cucută.". Ai dori destinul lui Socrate, este cel puţin deplasat, însă noi spunem câteva lucruri privitor la soarta pe care Mirabeau şi prietenii săi iluminişti au destinat-o lui Cagliostro.

Cel de-al 2-lea pamflet este cel al Marchizului de Luchet care a rămas la baza destulelor prostii scrise despre contele de Cagliostro. Între acestea el pretinde că de Cagliostro a organizat o serată unde a avut ca invitaţi, alături de persoane vii, în carne şi oase, şi morţi iluştri precum Diderot şi Voltaire. El îşi imaginează chiar şi dialoguri foarte credibile. Însă la un moment dat marchizul de Luchet se va întoarce împotriva Iluminiştilor şi va publica o primă lucrare de literatură numită azi conspiraţionistă: *"Eseu despre secta iluminiştilor" ("Essaie sur la secte des illuminés)*[275]*"*. El vorbeşte în ianuarie 1789 despre planul lor de a organiza o revoluţie în Franţa*: "Popoare ademenite, seduse,*

[274] Aceste pamflete se citeau unul după altul. Scena « banchetului umbrelor"» este o invenţie a marchizului de Luchet.

[275] pp. 35 et 124.

fermecate, corupte sau care puteţi să fiţi, aflaţi că există o conjuraţie în favoarea despotismului împotriva libertăţii, vicii împotriva virtuţii, ignoranţă împotriva lumini, a învăţăturii. Această asociaţi are scopul de a guverna lumea, de a-şi apropriaei însăşi, a lua în proprieate autoritatea suveranilor, de a le uzurpa lor locul nelăsându-le în schimb decât onoarea sterilă de a purta Coroană. Scopul său este dominarea universală. Acest plan poate părea extraordinar, incredibil, dar el nu este himeric."

Luchet cere franc-masonilor de a nu face jocul Iluminiştilor, însă era prea târziu: *"Nu va fi posibil de dirijat franc-masonii împotriva Iluminiştilor, demonstrând că în timp ce ei muncesc să conserveze, să păstreze armonia în societate, aceia împrăştie peste tot seminţele discordiei şi prepară, pregătesc distrugerea franc-masonilor."*

Dar în 1786 marchizul de Luchet făcea jocul Iluminiştilor şi scria împotriva lui Cagliotro la fel ca toţi ceilalţi. *"Cagliostro a pierdut creditul său de când procesul l-a făcut cunoscut. Dacă el va şti să facă miracole, minuni, el are acum o bună ocazie de a-şi arăta talentul său."*

Totdeauna în acest pamflet se găseşte descrierea detaliată şi imaginară a unei întâlniri dintre Cagliostro şi celebrul conte de Saint Germain. Însă Luchet scrie mai ales împotriva Ordinului egiptean, prin care Cagliostro încerca să împiedece contaminarea lojelor franceze de influienţa Iluminiştilor. Se găsesc aici scene care prezintă reuniunile Ordinului egiptean ca fiind nişte orgii sexuale, unde se vede un Cagliostro coborând tot gol (nud) din plafonul sălii sub un imens glob, etc, . Pamfletul său va fi copiat de Gerard de Nerval care îl va publica în 1852 în colecţia sa intitultă, nu din întâmplare, *"Iluminiştii*".

Jurnalistul cuirasat -Théveneau de Morande

Théveneau de Morande, acest eşapat al Bicêtre abuzează prea mult de dispreţul ce-l are pentru el."
- Voltaire.

Începând cu 22 august şi până în decembrie 1786 Curierul de Europa, ziar ce apărea la Londra în limba franceză a publicat aproape în fiecare număr articole împotriva lui Cagliostro. La început, aceste articole nu făceau decât să reproducă ceea ce Doamna de la Mottte scria în memoriile sale. Jurnalistul făcând exact ceea ce avocatul doamnei de la Motte a făcut, aproape în acelaşi stil: lua fiecare frază a lui Cagliostro şi o combătea, ca şi cum procesul colierului nu era încheiat[276]. Apoi, după aceea acest ziar a propagat , a răspândit aşa-zisul dosar găsit în arhivele Poliţiei franceze care vorbea de Balsamo şi s-a forţat de a isprăvi această muncă pentru a arăta că Balsamo şi Cagliostro nu era decât unul şi acelaşi individ.

Autorul acestui articol este Théveneau de Morande, coproprietar al ziarului Courrier de l'Europe şi cunoscut de multă vreme pentru şantajele sale. De origine franceză, el a fost obligat să părăsească ţara sa după ce a fost întemniţat pentru furt. Pentru a

[276] La terminarea procesului colierului, Parlementul supprimase memoriile D.-nei de la Motte împotriva lui Cagliostro ca fiind calomnioase şi-i dădea lui dreptul de a afişa această decizie pretutindeni unde el va crede necesar pentru a informa publicul. Pamfletele au fost anulate, dar ziarul Courierul Europei a reluat aceleaşi calomnii pe care ele le conţineau.

evita o altă întemniţare el s-a salvat la Londra, de unde a început să scrie pamflete împotriva Regelui Louis al XV-lea şi metresei, concubinei sale, Doamna du Barry. Fără îndoială pentru ceva finanţe, bani. Cel mai cunoscut pamflet al său se intitula *"Jurnalistul cuirasat" ("Le journaliste cuirassé")* iar coperta utilizată de Morande vorbeşte singură. (a se vedea fotografia alăturată :)

Frontispiciul *"Jurnalistul cuirasat"* Pagina de titlu a *"Jurnalistului cuirasat"*

Avem de a face cu un jurnalist de scandal care trage din toate poziţiile. Dar el nu se opreşte aici, scrie un alt pamflet, mai virulent împotriva metresei regelui, *"Memoriile secrete ale unei fete de stradă (femei decăzute)" ("Les mémoires secrètes d'une fille publique").* Şi va scrie scrisori adresate personal ei însăşi, Doamnei du Barry, ministrului casei Regelui, ducelui d'Aiguillon şi locotenentului de Poliţiei, Domnul de Sartines ameninţându-i că le publică. El i-a trimis un emisar pentru negocieri.[277]

"*S-a convenit"*, scrie biograful lui Morande, Paul Robiquet, *"că el va suprima toate reeditările, intermediind cu suma de 32 000 livre (franci vechi) şi o pensiune (plata întreţinerii: masă & casă) de 4000 livre."*

După moartea lui Louis al XV-lea, Morande a continuat să utilizeze aceiaşi manieră de a stoarce bani. *"În Londra se afla atunci o mică colonie de refugiaţi francezi care tulburau mai ales somnul miniştrilor regelui Louis al XVI-lea. Toţi exilaţii, toţi nemulţumiţii se grupaseră sub protecţia ospitalităţii britanice. Deoarece în nici o altă ţară din lume nu le era la fel de bine la adăpostul extrădării. El oferi serviciile sale guvernului francez pentru a scrie împotriva tuturor personjelor incomode.". "Din*

[277]Negociatorul nu era altul decât Beaumarchais.«Toate exemplarele biografiei Doamnei du Barry fură arse în cuptor de cărămizi în împrejurimile Londrei; nu s-a economisit (iertat) decât un singur exemplar. Foiile fuseseră rupte în două jumătăţi: Beaumarchais ţinea una iar Morande pe cealaltă. Dacă lucrarea va reapărea contratul va fi lovit de nulitate. Acesta fu straniul târg prin care trecea Beaumarchais»; Paul Robiquet – Théveneau de Morande, studiu asupra secolului al XVIII-lea, Paris, 1882, p. 46.

braconier literar el a devenit paznicul vânatului”, scria Beaumarchais despre acest subiect. Şi cum din Franţa, banii nu-i veneau, el încera să-i extorcheze pe englezi, amenințându-i că va scrie despre ei lucruri compromiţătoare dacă nu-i vor da bani ca să tacă. La fel a procedat şi cu de Cagliostro, care va povesti mai târziu circumstanţele în care l-a cunoscut pe Morande: *”Un prieten al meu,* scrie el*, care a avut relaţii cu domnul Swinton, dar pe care nu-l cunoşteam decât foarte puţin, mi l-a recomandat ca pe un om corect, cinstit, care vorbind bine franceza şi engleza, îmi putea fi de oarecare folos la Londra. Eu aveam nevoie, căutam o casă care să fie situată într-un cartier bine văzut; mi-a recomandat Sloane Street şi m-a determinat, m-a convins să locuiesc în casa vecină cu a sa. Pentru a o mobila, era nevoie de diferiţi muncitori.*

Domnul Swinton a fost cel care i-a căutat, i-a adus şi astfel mobilatul casei realizat, finalizat; îmi va prezenta socotelile în care fiecare articol aici adus era la dublul valorii sale reale. I-am făcut câteva observaţii, mustrări prieteneşti, mă amenință cu justiţia, eu plătii, şi ceea ce este de remacat este faptul că dintre toţi muncitorii ce-i angajasem, n-a fost unul măcar care, după ce a fost plătit, ieşind de la mine să nu meargă să-i aducă mulţumirile sale domnului Swinton.”

Memoriul meu împotriva domnilor *de Chesnon şi de Launay apărut la Paris la scurt timp după sosirea mea la Londra; din 30 exemplare care mi-au fost expediate prin poştă mie mi-a parvenit doar unul singur. S-a procedat aşa pentru a mă determina să le imprim în engleză şi franceză; acest memoriu a făcut asupra tuturor spiritelor o impresie care subzistă încă, şi vor subzista totdeauna câteva lucruri care să poată rămâne, deoarece adevărul are un caracter indelebil, de neşters.*

La puţin timp după publicarea memoriului meu, a apărut o traducere a uneia dintre scrisorile mele[278] *în care inima mea a vorbit din toată încrederea şi a nominalizat pe acela dintre duşmanii mei pentru care am avut mult loc pentru a mă plânge. Doar ce apăruse, fusese tipărită această scrisoare că eu am observat la domnul Swinton o redublare de asiduitate şi de mângâieri, atenţii. El voia neapărat să mă facă să cunosc împrejurimile Londrei. Era, spunea el, o privelişte superbă cu spitalul din Greenwich şi cu şantierele de construcţii; o plimbare cu vaporul pe Tamisa era o partidă de ieşire delicioasă şi deci de care eu nu-mi puteam face o părere sau idee. Eu sunt în mod natural sedentar, leneş şi gânditor; reflexele mele şi experienţa mă vor determina să refuz ieşirea, excursia. Eram înconjurat de duşmani, totul făcea să am teamă pentru mine.".* (Într-adevăr, se căuta a-l atrage în cursă, a-l răpi şi a-l duce în Franţa, unde el avea interdicţie să meargă, pentru a se creea un pretext pentru a-l aresta din nou). *Domnul Swinton îşi pusese în mine mari speranţe; el mă presa să dau, să ţin audienţe publice ca la Stasbourg; eu aici ţinusem la fel, dar el a vrut să deschidă un butic, o prăvălie cu drogherii şi să fie el însuşi spiţerul, farmacistul meu; această ofertă nu-mi plăcea deloc.*

Observând că eu din zi în zi mă purtam cu răceală faţă de el, a crezut de cuviinţă că trebuie să vorbim clar, în consecinţă mi-a scrisc prin una dintre fiicele sale un bilet pe care-l vedeţi: 'Ştiu că aţi dat bani la multă lume, eu am o familie numeroasă, trebuie să avem ce să mâncăm. Dacă dumneavoastră mă faceţi să câştig bani eu voi fi prietenul dumneavoastră şi Curierul de Europa (d.-l

[278] Acest document este cunoscut sub numele de « Scrisoare către poporul francez ». Cagliostro indica aici pe baronul de Breteuil, ministru al casei Regelui ca perscutor al său: *« Regele este bun de plâns (compătimit) având aşa (asemenea) miniştri. Aud vorbindu-se de Baronul de Breteuil, persecutorul meu. Ce am făcut eu acestui om ? De ce mă acuză el? De a fi iubit de Cardinal ? De a-l iubi la rândul meu? De a nu-l fi abandonat ? De-a avea buni prieteni pretutindeni pe unde eu am trecut ? De a căuta adevărul, de a-l spune, de a-l apăra, când Dumnezeu mi-a dat ordin în acest sens oferindu-mi în acelaşi timp şi ocazia? De a ajuta, de a alina, de a consola omenirea suferindă, prin pomenile mele, prin remediile şi leacurile mele, prin sfaturile mele?Iată cu toate acestea (totuşi) toate crimele mele! Mi s-a făcut pentru asta o reclamaţie, o petiţie de a mă atenţiona ? Aceasta mi-a revenit. Singulară înfrângere !"*

Swinton este coproprietar al ziarului Curierul de Europa vă va face, vă va aduce dvs. elogii, altfel ...' Această manieră cinstită de a-mi pune pistoletul în piept, nu mi sa părut potrivită, indicată pentru a distruge impresiile pe care eu le aveam faţă de socotelile d.-lui Swinton ; eu am încetat complet de a pune piciorul în curtea lui iar atunci când el venea la mine, nu-l primeam, sau îl primeam cu atâta răceală (indiferenţă) încât speram de la o zi la alta să-l văd plecând, aşa cum s-a şi întâmplat într-adevăr într-o bună zi.

Domnul Swinton era prieten intim şi asociat al domnului Morande; el îmi vorbise adeseori de avantajele care erau aici pentru mine pentru a le pune în partea mea şi-mi indicase chiar foarte clar mijlocul. Eu nu m-am gândit la propunerea lui pentru a face uzaj de ea. Domnul Morande atribuind nepăsarea mea slăbiciunii negociatorului, a vrut el însuşi să sondeze terenul; în consecinţă a venit el însuşi la Domnul Swinton într-o zi când eu eram acasă. Figura sa nu mi s-a părut a fi în favoarea sa, am găsit întrebările sale deplasate, tonul sau indecent şi ameninţările ridicole, i le-am spus cu francheţe, declarându-i că mă încurca, mă stânjenea foarte puţin ceea ce el putea să scrie despre mine

Neavând nimic a mai spera de la mine, d. -l Morande a început să mă atace, dar însă cu onestitate, cu moderaţie, cu aparentă nepărtinire. Acest ton făcut pentru a seduce sufletele oneste putea, dacă era susţinut, să-i aducă d. -lui Morande un mare grup de partizani. Străinii mai cu seamă puteau să creadă că scopul lui era numai acela, aşa cum el îl anunţa, de a face cunoscut Publicului locul naşterii mele şi adevăratele mele aventuri.". "Nu se găseşte în Curirul de Europa un singur cuvânt care să nu tindă a ridica norii asupra probităţii mele şi a averii mele şi aceasta în vederea de a face Publicul să creadă că reclamaţiile mele asupra furtului ce mi s-a făcut în timpul şederii mele la Bastilia sunt himerice şi că ele nu ar trebui să ţină seama de jurământul meu. Domnul Morande duce stângăcia într-acolo de unde scoate el însuşi această consecinţă în zece locuri faţă de pamfletul său.

Domnul Morande nu a fost numai investit de duşmanii mei cu titlul de junalist defaimator. El este cel care era însărcinat cu grija de a găsi martori şi de a fabrica probe, dovezi. Nefericitul fără bani, fără credit moral, înglodat, copleşit de datorii, încojurat de creditori, urmăritori, portărei, nu încerca să-şi părăsească locuinţa decât duminica; era văzut plătindu-şi datoriile, cumpărând plătind cu bani lichizi îmbrăcăminte şi mobile, arătând cu obstinaţie un portofel umplut cu bilete de bancă într-un mod de-a afişa o infamă opulenţă, era văzut parcurgând în automobil intersecţiile oraşului şi împrejurimile sale, alergând din uşă în uşă, din local îmbâcsit de fum de tutun în local, din bodegă (crâşmă) în bodegă, din închisoare în închisoare, solicitând, cu punga în mâini, sufragii împotriva mea.

Aceste fapte sunt cunoascute de întreaga Londră. Domnului Du Bourg, notar al Domnului ambasador al Franţei care a însoţit de câteva ori pe domnul Morande în tenebroasele sale cercetări i-a convenit să primească acele ultime 50 guinee ca onorariu pentru serviciile sale făcute lui."

Caglostro nu exagera cu nimic, deoarece Morande mărturisise, declarase public că era plătit de Breteuil pentru a scrie împotriva sa. Pe lângă aceasta el mai avea şi răzbunarea sa personală, pentru că de Cagliostro îl bătuse cu propriile sale arme şi-l umilise public.

"Eu am vorbit în societate, scrie Cagliostro, *de o experienţă cunoscută de către toţi chimiştii, care constă în a obişnui încetul cu încetul un animal cu o hrană otrăvită şi de a transforma prin acest procedeu propia sa carne într-o otravă mult mai subtilă. Domnul Morande a glumit mult, intens pe acest subiect; această glumă deplasată a fost pretextul de care eu m-am folosit. Am făcut să se însereze în Rubrica de Publicitate Publică Pamfletul următor:*

Scrisoarea Contelui de Cagliostro către domnul Morande, redactor la Curierul Europei din 3 septembrie 1786.

Eu nu cunosc într-atât domnule, fineţea, subtilităţile limbii franceze pentru a vă aducetoate complimentele pe care le merită excelentele glume publicate în nr. 16, 17 şi 18 ale Curierului de Europa; însă, la fel ca toţi cei care mi-au vorbit despre ele, m-au asigurat că au reunit graţia cu fineţea şi subtilitatea, decenţa tonului cu eleganţa stilului, eu gîndesc că dumneavoastră sunteţi un om de bună companie şi la acest titlu am hotărât cu cea mai vie dorinţă de a face cunoştinţă cu dumneavoastră.

Totuşi, de vreme ce răutăcioşii şi-au permis să debiteze pe seama dvs. trei urâte, vulgare poveşti, eu cred că trebuie să clarificăm înainte de a mă lansa dintr-o dată inclinaţiei ce resimt de a fierbe, a clocoti. Am văzut cu multă satisfacţie că tot ce s-a spus în legătură cu subiectul dumneavoastră sunt pure bârfe, clevetiri, că dvs. nu sunteţi printre acele periodice calomnioase care-şi vând pana (condeiul) aceluia care oferă mai mult şi plăteşte până la tăcerea lor şi ca să instumenteze, unelteasscă propuneri secrete pe care dvs. nu mi le făcuseră aduse la cunoştinţă prin demnul dvs. amic Dl. Swinton ce mă intimidase (speriase) cu propunerea sa, la fel de natural de a cere bani unui adept ca a scoate apa din Tamisa.[279]

Dintre toate poveştlei bune pe care le faceţi pe socoteala mea, cea mai bună fără contraziceri este cea a porcului îngrăşat cu arsenic care va otrăvi leii, tigrii şi leoparzii din pădurile Médinei.

Eu vin, domnule croitor, să vă spun să faceţi glumele în cunoştinţă de cauză.

În fond fizica şi chimia, raţionamentele pot face puţine lucruri, persiflarea nu probează nimic, experienţa e totul. Permiteţi-mi deci să vă propun o mică experienţă al cărei deznodământ va distra Publicul fie pe cheltuiala dumneavoastră, fie pe a mea. Vă invit să dejunaţi pentru 9 noiembrie la orele 9 dimineaţă[280]*: dumneavoastră veţi furniza vinul şi toate accesoriile; eu voi*

[279] Acestea sunt ironii foarte fine.

[280] 999 – a 9 zi din luna a 9-a (noiembrie, în epocă, noiembrie se nota 9 = neuvebre) la orele 9. În plus, Morande era născut la 9 noiembrie.

furniza doar o farfurie în faţa mea; pe aceasta va fi un mic purceluş de lapte, îngrăşat după metoda mea.

Cu 2 ore înainte de a dejuna, eu vă voi prezenta purceluşul viu, îngrăşat şi în bună stare a sănătăţii sale. Dumneavoastră vă veţi ocupa de tăierea şi prepararea lui, eu neavând voie a mă apropia decît numai în momentul în care el va fi servit la masă. Dumneavoastră personal îl veţi tăia în 4 bucăţi vă veţi alege pe cea care va fi pe placul poftei dumneavoastră, şi-mi veţi servi pe cea care o veţi dori. A doua zi după acest dejun se va întâmpla unul din patru lucruri: ori noi amândoi vom fi morţi, ori nici unu, nici altul nu vom fi morţi, ori eu voi fi mort şi dvs. nu, ori dvs. veţi fi mort şi eu nu. Din aceste 4 şanse eu vă dau 3 şi pariez pe 500 guinee că a doua zi după dejun dvs. veţi fi mort iar eu mă voi simţi bine. Dumneavoastră vă va conveni ca eu să nu fiu cel mai bun jucător şi că va trebui sau ca dvs. să acceptaţi pariul, sau să vă convină că sunteţi un ignorant şi că aţi susţinut prosteşte şi aţi glumit în mod josnic pe seama unui fapt care nu era de competenţa dvs.

Dacă acceptaţi pariul, eu depun imediat 5 000 guinee la bancherul ce vă va face placere să-l alegeţi.

La fel, dvs. veţi binevoi să faceţi astfel ca timp de o chenzină (vreo 15 zile) vă va fi îngăduit, permis să vă puteţi pune crupierii şi susţinătorii dvs. să participe la contribuţie.

Oricare porţie aţi fi ales-o, eu sunt flatat că dvs. veţi insera scrisoarea mea în primul dvs. număr al ziarului şi că veţi fi adăugat un post-sriptum criticii încântătoare, chiar dacă oarecum prea târziu, dvs. veţi onora astfel memoria mea.

Mă aştept mult ca un asemenea pariu bizar să deconecteze un pic pe d. -l Morande, dar eu nu voi spera la un succes la fel de complet.

Nu se va şti face o idee despre furoarea imbecilă în care el va intra la lectura scrisorii mele. Răspunsul pe care mi-l-a dat şi pe care l-am putut citi în nr. 19 al Curierului Europei este într-

adevăr al unui om care şi-a pierdut raţiunea; el nu se mulţumeşte la a-mi adresa toate injuriile pe care imaginaţia sa i le-a furnizat, el atacă până şi pe apărătorul şi pe susţinătorul meu care reclamâdu-mă prin condeiul său el s-a făcut complice al otrăvirii unui om.

El nu a avut nici măcar spiritul de a vedea că pariul pe care eu i l-am propus nu era altceva decât maniera indirectă de a-i reproşa ignoranţa şi îngâmfarea (înfumurarea) sa; el credea pariul serios şi-l accepta cu condiţia ca el să aibă posibilitatea să-şi facă satisfăcut (umplut) prin intermediul unui animal carnivor, rolul pe care eu i l-am destinat.

Eu credeam că trebuie să profit de avantajul pe care stângăcia domnului Morande mi-l dăduse asupra duşmanilor mei. I-am scris prin aceeaşi modalitate scrisoarea următoare:

A doua scrisoare a contelui de Cagliostro către Redactor în data de 6 septembrie 1786, publicată în Curierul de Europa (Rubrica de Publicitate Publică) sâmbătă 9 ale aceleiaşi luni.

Primiţi Domnule mulţumirile mele pentru că aţi binevoit să inseraţi scrisoarea mea în Curierul de Europa de astăzi. Răspunsul dumneavoastră este fin, onest (cinstit) şi moderat. Scrisoarea merită o replică pe care mă grăbesc a v-o trimite pentru ca ea să apară în numărul dumneavoastă viitor.

Cunoştinţele artei de a conserva sunt esenţialmente legate de cu cele ale artei de a distruge. Remediile şi otrăvurile în mâna unui amic al oamenilor pot servi în egală măsură la fericirea genului uman, primele conservând fiinţele utile (folositoare), a doua la distrugerea fiinţelor răufăcătoare; acesta este uzajul pe care eu l-am făcut întotdeauna şi unuia şi celuilalt, şi nu depinde decât numai de dumneavoastră Domnule dacă copilul meu de suflet din Londra nu a fost la fel (tot atât de) şi mai util Europei decât a fost cel din Medina din ceea ce ea a fost altădată pentru Arabia. Aş avea, vă mărturisesc cea mai aprinsă dorinţă. Aţi avut bunătatea de a-mi face cunoscut care vă este genul de momeală cel mai

propriu dumneavoastră de a mă atrage (seduce) şi eu m-am servit de el. Pariul de 500 guinee era exact amorsa cu ajutorul căreia eu speram să prind în plasele mele. Prudenţa extremă de care dvs. aţi dat dovadă în mai mult decât o întâlnire, nu v-a permis să muşcaţi din, cârligul undiţei. Însă cum cele 5 000 guinee v-au apăsat greu pe inimă, aţi acceptat pariul cu o condiţie care vă distrugea întreg interesul şi la care eu nu trebuia să subscriu. Mă interesa mai puţin să câştig dar mă interesa mai mult pentru societate de a fi eliberat de un nenorocit periodic flagel, plagă . Aţi refuzat dejunul la care v-am invitat şi mi-aţi propus să pun pe locul dvs. un animal carnivor. Dar nu aceasta a fost socoteala mea; un conviv asemănător nu v-ar fi reprezentat decât foarte imperfect. Unde aţi mai văzut dvs. un animal carnivor, care să fie printre animalele din specia sa ceea ce dvs. eraţi printre oameni?[281] *“*

Şi Morande a fost obligat să se declare învins. *”Domnul Morande după ce mai întâi a excitat curiozitatea, a cauzat singularitatea personajului şi a aventurilor sale, va sfârşi prin a plictisi şi dezgusta pe cititorii săi.”* scria Bauchamont în memoriile sale la 8-9 octombrie 1786. Dar răul fusese făcut. El îşi îndeplinise misiunea sa: propagarea poveştii cu identitatea lui Balsamo- de Cagliostro. Cagliostro protestă împotriva acestui fapt în “*Scrisoare către poporul englez”*[282], în care răspunde acuzaţiilor lui Morande: *“Cea mai mare parte a lungii diatribe a domnului Morande este întrebuinţată pentru a dovedi că eu am venit la Londra în 1772 sub numele de Balsamo.*

A se vedea eforturile pe care domnul Morande le face pentru a ajunge la această probă, dovadă, se crease tentaţia de a se crede că Balsamo cu care mă identificau ar fi avut meritul de a fi spânzurat, sau cel puţin, să fi fost făcut responsabil pentru câteva fapte, acţiuni dezonorante. Ba, deloc. Acest Balsamo, pe care l-au

[281] Cagliostro – Scrisoare către poporul englez, pp. 43-45.
[282] Cagliostro – Scrisoare către poporul englez,, pp. 58-59

croit Curierul Europei, era un mediocru pictor care trăia din ce câştiga cu penelul său. Un anume Benamore, agent sau interpret sau însărcinat cu afaceri al Regelui Marocului i-ar fi comandat câteva lucrări de pictură pe care nu i le-a plătit niciodată. Balsamo l-a dat în judecată şi a avut un proces pentru 47 lire sterline ce pretindea că-i sunt datorate, convenindu-se să primească o sumă de două guinee. În rest, Balsamo era aşa de sărac încât soţia sa era obligată să meargă ea însăsi în oraş pentru a vinde din tablourile pe care le făcea soţul său. Acesta este portretul făcut de d. -l Morande lui Balsamo din Londra, portret care nu-l va acuza de a fi flatat prin el, şi despre care cititorii de bun simţ vor trage cocluzia că Balsamo din Londra era un artist onest care-şi câştiga viaţa muncind. Eu voi putea deci mărturisi, declara fără a roşi că eu sunt cel care sub numele de Balsamo a vieţuit la Londra în 1772 din produsul firavului meu talent în pictură, un concurs de evenimente şi de circumstanţe putând să mă aducă redus la această extremă; o asemenea destăinuire nu va contrazice ceea ce eu am lăsat să se întrevadă despre naşterea mea şi asupra averii mele.

Eu am expus cu ingenuitate starea în care soarta mă va fi redus, împins fără a mă teme că recitirea acestei noi aventuri va răci interesul pe care nenorocirile mele l-au inspirat, însă eu le tăgăduiesc formal, mai presus de orice pentru că nu este adevărat ca ele să mi se fi întâmplat,"

Într-adevăr, Balsamo inventat de către poliţia franceză nu era decât un modest pictor. Trebuia ca el să devină un monstru iar această muncă a fost desăvârşită de Inchiziţie.

Capitolul VII

Ultimul proces al Inchiziţiei

"Precum vântul din Sud, […] care caracterizează deplinătatea cunoaşterii tuturor lucrurilor şi comuniunea activă cu Dumnezeu, eu vin în Nord, spre brumă şi frig, abandonând pretutindeni pe unde eu trec câte o bucăţică din mine, pe cheltuiala mea, împărţindu-mă la fiecare oprire a mea, lăsându-vă vouă însă un pic de iluminare, un pic de căldură sufletească, un pic de putere şi forţă, până atunci când, în sfârşit, eu voi fi ajuns şi fixat definitiv la capătul carierei mele."

- Cagliostro

Ce l-ar fi putut determina într-atât pe Cagliostro să-şi părăsească liniştitul său refugiu din Bienne pentru a pleca la Roma? El motiva plecarea sa cu sănătatea Contesei, care suferea din cauza climatului prea umed al lacului şi avea nevoie să facă o cură la Aix-les-Bains. Nici Sarasin nu îşi luase concediu, care aflase această veste printr-o scrisoare a baronetului Sigismund Wieldermett. [283] *"Mă simt dator să vă anunţ plecarea sa. Contele se gândeşte să revină în cartierul său, dacă, cel puţin va vedea semne, aparenţe că este bine primit, văzut aici şi dacă el poate revedea Rockhalt-ul. Această plecare va schimba teatrul existenţei sale."*. Dar cine se aştepta ca el să plece la Roma? Această veste nelinişti pe toţi prietenii săi.

[283] Scrisoarea lui Sigismond Wieldermett către Sarasin nr. 53 din 24 iulie 1788. Cât despre Contesă, a părăsi liniştea din Rockhalt era ultimul lucru pe care ea şi l-ar fi dorit: *«Contesa şi doamna Carard (care o însoţea la Aix-les-Bains) vă aduc mii de complimente, în primul rând fiind bolnavă de tristeţea de a pleca, aceasta dvs. o puteţi crede, deoarece eu am aprofundat problema.»*, ibid.

Wieldermett scria lui Sarasin[284]: *"Ultimul dvs, mic cuvânt mi-a născut nelinişte. ... Plecat la Roma! Dar s-a gândit el la asta? Mai bine se arunca de la etajul al treilea. Convingerea mea este că nu prudenţa l-a condus la hotărârea asta. Dă-ţi silinţa să afli ce se întâmplă.".*

Obţinerea aprobării Papei pentru Ordinul egiptean

Cagliostro plecă spre Roma în 17 mai 1789. El venea de la Trente unde prinţul episcop, Pierre Vigile Thun, îl primise în palatul său cu toate onorurile. [285]

Prinţul episcop îl înarmase cu scrisori de recomandare către cardinalii Boncompagni, Zelada şi Colonna. Căci scopul final al lui Cagliostro, venind la Roma, era de a obţine o audienţă la Papa Pius al VI-lea, astfel încât Ordinul egiptean să fie recunoscut de Vatican la fel cum erau recunoscuţi Cavalerii de Malta. El spera că va uni forţele sale cu cele ale Bisericii pentru a putea fi stopată acţiunea Iluminiştilor.

În mod cert era un proiect ambiţios, dar aceasta nu făcea decât să încoroneze demersurile începute deja cu Biserica franceză. Cu ajutorul Cardinalului de Rohan şi al episcopului de Brouges[286], Cagliostro spera ca Ordinul său egiptean, reconoscut şi susţinut de Biserica catolică a Franţei va putea împiedeca proiectele Iluminiştilor. Însă, se ştia deja că demersurile sale erau blocate de scandalul Colierului.

Trebuia determinat interesul Curţii de a scrie Papei şi Sfântului Scaun, pentru ca pontiful să emită, expedieze bule papale şi să aprobe Ordinul egiptean, similar Ordinului teutonilor, celui de la Ierusalim şi altora similare.

---

[284] Scrisoarea lui Sigismond Wieldermett către Sarasin nr. 52 din 17 iulie 1789.

[285] Imperatorul Joseph al II-lea, fratele Mariei-Antoneta, i-a reproşat într-o scrisoare de a fi găzduit la Trente *«pe unul dintre cei mai periculoşi agitatori din întreaga Europă.».*

[286] Georges-Louis Phélypeaux d'Herbault, rudă a Marii Maestre a Lojei Mamă de Adopţiune din Paris, Doamna de Flamarens (Elisabeth Olympe Félicité Louise Armande du Vigier de Saint Martin, 1752-1835, soţia marchizului general de Grossolles de Flamarens. Ea era de asemeni metresa contelui d'Artois, viitorul rege Charles al X-lea, cu care ea avea o fiică, Charlotte).

I s-ar fi impus lui prin al 4-lea legământ de voinţă, obligaţia de a înfiinţa acest sistem în discuţiile cu protestanţii, până la fuzionarea de sânge, pentru a se da astfel mai multă credibilitate acestei societăţi masonice, s-ar fi construit, instalat o lojă cu un sediu-templu (lăcaş) pentru Marele Maestru şi pentru ofiţerii ritului său; acesta ar fi fost o specie de mânăstire (pension ţinut de călugăriţe) de rang similar acelora ale templierilor. Dar acest din urmă proiect, ca şi cel de unirea cu altă societate nu vor putea fi realizate, ele fiind distruse de anchetele afacerii Colierului şi de detenţia lui Cagliostro la Bastilia". [287]

Cu această intenţie, în 27 mai 1789, Cagliostro sosea la Roma şi locui la Scalinnata, aproape de Piaţa Spaniei, într-un foarte luxos hotel. El nu avea intenţia de a atrage prea mult atenţia, dar încă de la sosirea sa el a fost atras şi devine apropiat al înaltei societăţi a Romei.

Ambasadorul Veneţiei informa Consiliul celor 10: *"Cei care l-au văzut, sunt uimiţi, surprinşi că el a putut face o aşa frumoasă figură la Paris şi întreţine la fel, abundentele discuţii despre Europa. Cu o fizionomie care nu-l avantaja, fără nici un farmec al manierelor, neavând nici înalte cunoştinţe extinse, el nu are nimic care să justifice strălucitorul său renume."* [288]

Anturajul său de la Roma a început să se formeze. Numeroase dintre aceste personaje vor juca un rol în proces: prinţesa Lambertini (nepoata Papei Benoit al XIV-ea), prinţesa Sfântei Cruci (Santa Croce), prinţesa Rezzonico della Torre, prinţul Federico Cesi, marchizul Vivaldi şi metresa sa care trecea a fi drept soţia sa pe care o numeau marchiza Vivadi[289], contesa Soderini, etc. Mai erau aici numeroţi ofiţeri ai Ordinului de Malta: comandori ai Noii Case (Maisonneuve), avocatul Brest, abatele

[287] « (Compendiu) Viaţa lui Cagliostro» («La Vie de Cagliostro (Compendio)»), p. 112. («Compendio della vita e della gesta di Giuseppe balsamo, denominato conte di Cagliostro che si e estratto contro di lui formato in Roma l'anno 1790.»).

[288] Arhivele Ministerului afacerilor externe, Roma, Corespondenţă politică, scrisoare din 5 augustt 1789.

[289] Marchiza Vivaldi este cea căreia Cagliostro i-a spus într-o zi: «Ce păcat că dvs. nu sunteţi discretă, dvs. aţi fi putut fi divinitatea noastră.» (Che peccato che non siate segreta !)

Quirino Visconte, preotul Tanganelli, judecătorii în numele regelui sau seniorului Antinori, Brillance, de Loras.

Şedinţa de la Villa Malta

"Nimic nu-mi este necunoscut. Nimic nu-mi este imposibil. Eu sunt cel care sunt. (Ego sum qui sum)"
- Cagliostro.

Abatele Luca Antonio Benedetti[290] a lăsat în Memoriile sale povestirea unei scene a unei şedinţe ţinute Cagliostro la sediul ambasadei Ordinului de Malta, denumită Villa Malta.

Toate acestea se petreceau la 15 septembrie 1789 iar Cagliostro anunţa evenimentele tulburătoare care vor avea loc puţin timp mai târziu în Franţa: marşul mulţimilor spre Versailles, în urma căruia Regele şi familia regală vor fi aduşi la Paris.

"În 15 septembrie 1789 a trebuit să asist la reuniune prezidată de Cagliostro, la Villa Malta, neputând rezista rugăminţilor marchizei M. P. care voia neapărat să-i fiu cavalerul ei însoţitor. Noi am ajuns în jurul orelor 2 ale dimineţii. Un lacheu în livrea, după ce ne-a primit cărţile noastre de vizită (invitaţiile) ne-a introdus într-o sală magnific iluminată, ai cărei pereţi erau acoperiţi cu desene şi embleme, triunghiul, perpendiculara, nivela şi alte simboluri. Pe peretele din fund, şi în caractere mari 'Sum quidquid fuit, est et erit. Nemoque mortalium mihi adhuc velum detraxi.' [291]

Sala era plină de persoane distinse şi chiar persoane de rang înalt. Imaginaţi-vă uimirea, mirarea mea, când am recunoscut în

[290] Avocat al Curţii papale, el a lăsat memoriile despe istoria mai multor papi, de la Clément al XIV-lea până la Grégoire al XVI-lea. A pus în discuţie autenticitatea acestei povestiri despre şedinţa de laVilla Malta, îndeosebi din cauza faptului că aceste memorii au fost publicate în 1800. Dar o scrisoare a abatelui, datată 12 octombrie 1789 arată că el a scris toate acestea: *« Cagliostro a spus adevărul, în 5 curent, poporul în masă a atacat pe rege la Versailles.».*

[291] După Plutarc, era inscripţia din templul Minervei, asimilată lui Isis zburătoarea:*« Eu sunt tot ceea ce a fost, ceeste, şi ce va să fie. Nici un muritor sau lucru muritor nu a reuşit să-mi ridice voalul până acum (aici)».*

mijlocul adunării, pe Eminentisimul Bernis, ambasadorul regelui T. C. , iar lângă el, pe prinţesa Sfântei Cruci. Un pic mai departe erau aşezaţi prinţul Frederico Cesi, abatele Quirino Visconti, baronul de Breteuil, ambasadorul de Malta, şi o infinitate de alte personaje şi înalte doamne, de exemplu, prinţesa Rezzonico cu verişorul său, contele Rezzonico della Torre, contesa Soderini, marchizul Vivaldi cu secretarul său, preotul Tanganelli, notus lippis et tonsoribus *pentru tot felul de înşelătorii, judecător al regelui sau seniorului Antinori, marchizul Massimi, abatele Mariottini şi un capucin francez.*

După câteva momente de aşteptare, contele Alexandre de Cagliostro şi-a făcut intrarea. Este un om de statură mijlocie, trufaş, semeţ, mândru, gras, privirea neliniştită cu surâs sarcastic şi răutăcios. Soţia sa îl urma, o frumoasă creatură, de talie mijlocie cu achii vii şi strălucitori. În rezumat, cei doi soţi semănau perfect cu portretul pe care eu îl posed.

Cagliostro, aşezat pe un trepied, plimbă prelung privirea peste auditoriu, apoi luă cuvântul în termeni pe care eu îi redau aproape textual. 'Înainte de toate, trebuie să vă povestesc viaţa mea, dvs descoperind trecutul meu, ridicând voalul subţire care vă împiedică să-l vedeţi. Ascultaţi-mă. Ascultaţi-mă. Văd deşertul arid, marii palmieri protejându-şi umbra lor pe nisip, Nilul ce curge liniştit, sfinxul, obeliscurile, coloanele majestuoase. Iată incintele minunate, templele impozante, piramidele care ameninţă cerul, labirinturile. Este oraşul sacru, este Memphis. Îl văd pe regele Tothmès al III-lea, Gloriosul, intrând triumfător după ce i-a învins pe tirani şi Chananieni...

Şi, deodată, mă regăsesc într-o altă ţară, într-un alt oraş, în faţa templului, templul sacru în care este adorat Iehova şi nu mai este adorată Osiris… Zeii cei noi au înlocuit, au supraplantat pe cei vechi ...Este aclamat Profetul, fiul lui Dumnezeu. Cine este El? El este Christos…Oh! Eu îl revăd din nou.

El asistă la nunta, cina din Cana…El transformă apa în vin. Atunci el ridicându-se brusc, strigă cu o voce puternică: 'Nu, nu, el nu a fost singurul care a putut să facă acest miracol! Eu vă voi arăta acelaşi lucru, vă voi revela misterul ... Nimic nu-mi este mie necunoscut, ... eu sunt cel ce ştie totul ... . Nimic nu mi este imposibil ... eu pot orice, totul, toate, eu sunt nemuritor, antediluvian, eu sunt cel ce sunt (Ego sum qui sum).

Atunci, şarlatanul luă un ibric mare cu apă foarte limpede pe care o dă spre examinare şi degustare asistenţei, apoi, umple un foarte mare potir (o cupă) de cristal adăugând câteva picături dintr-un lichior închis (păstrat) într-un mic flacon. De îndată apa din potir începe să prindă o culoare de aur începe a face spumă precum vinul de Orvieto care era, după Cagliostro, faimosul Falerne al Romanilor. Numeroase persoane, după ce l-a gustat declarau că acesta, vinul era excelent.

Terminând experienţa, Cagliostro reluă discursul său şi pe tonul unui inspirat el vorbi despre faimoasele sale secrete, de balsamurile, alifiile sale şi de elixiruri; arătându-le unul care prelungea viaţa, reda forţele şi readucea tinereţea; oferind la numeroşi vârstnici din asistenţă, asigurându-i că vor resimţi efectele în timpul şedinţei. Într-adevăr, cei care au riscat să-l guste, au prins a avea dintr-o dată o faţă animată şi obrajii coloraţi. Cagliostro, care s-a făcut remarcat de adunare, profită de acest lucru pentru a-şi recomada specificul său. În ce mă priveşte pe mine, cred că el nu produsese alt efect decât acela al unui pahar bun de vin Montefiascone.

Cagliostro afirma în cele ce urmează că el cunoaşte secretul de a îmbogăţi pietrele preţioase şi va face imediat o probă dacă adunarea o va dori. Eminentisisul Bernis îi încredinţă, fără ezitare, magnificul său inel masiv ce el îl purta totdeauna pe deget. Şarlatanul l-a plasat în fundul unui creuzet turnând deasupra-i mai multe lichide; pe durata operaţiunii el recita încet,

şoptit pe un ton monoton, o lungă litanie, ce, ne spunea el nouă, era compusă din cuvinte arabe şi egiptene; se întrerupse un moment pentru a arunca în creuzet diferite pudre, prafuri, dintre care una era de culoare roşie, şi, după câteva minute, cu reverenţă ceremonioasă, el prezentă cardinalului de Bernis inelul, a cărui grosime era acum dublă faţă de primul inel iniţial. Eminentisisul îl repuse solemn pe degetul său strigând că e un miracol. Eu estimez cardinalului că a fost cu abilitate înşelat, iar că inelul primit nu avea nimic comun cu inelul dat cu împrumut. Şi pentru a spune totul până la capăt eu cred că ambasadorul regelui T. C. nu mai poseda pe deget decât o superbă bucată de cristal de rocă

În ciuda tuturor, experienţa a sensibilizat auditoriul, până atunci la fel de indiferent. Cagliostro adusese pe estradă un copil-porumbel (pupilă) căruia i-a ordonat să privească într-o carafă de cristal plină cu apă. Pupila-aşa o numea el-fiind aplecată spre carafa cu pricina, spunea că ea vede, pe un drum ducând spre un mare oraş vecin o imensă mulţime de oameni, mai ales femei, care mergeau strigând: 'Jos Regele!' Cagliostro întrebând pe pupilă din ce ţară erau ei, copilul răspunse că el aude poporul strigând 'La Versailles!' şi că ea vedea, în fruntea lor, un mare senior. Şarlatanul reluă întorcându-se către noi :

- Ei bine, vedeţi! pupila mea a prezis viitorul. Puţin timp va trece până când regele Louis al XVI-lea să fie asaltat de popor în palatul său din Versailles. Un duce conducea mulţimea. Monarhia va fi răsturnată.

- Oh !, striga cardinalul de Bernis, ce triste prevestiri faceţi dvs, asupra regelui meu.

- Regret, dar ele se vor împlini, răspunse Cagliostro pe un ton grav."

Joc de culise al Ordinului de Malta

"Intriga are o influienţă aşa de mare la Malta cum nu avea nici cea pe care o aveau altădată femeile frumoase la Curtea Franţei sub Louis al XV-lea."
- abatele Boyer.

Că această şedinţă a avut loc la sediul Ordinului cavalerilor de Malta din Roma este un adevăr. Pe lângă ambiţia sa de a atrage pe Papă Cagliostro a intrat la Roma în cele mai importante cercuri politice şi diplomatice. Judecătorul regelui sau seniorului de Loras a jucat aici un rol central.

Charles Abel de Loras l-a cunoscut pe Cagliostro în 1783 la Neapole. Ne amintim că în 13 iunie 1783, Cagliostro a părăsit pe neaşteptate Strasbourgul pentru a merge la Neapole, unde amicul său cavalerul Luigi d'Aquino era foarte bolnav. Pe acest subiect s-au făcut multe speculaţii, deoarece aici se aflau destul de multe persoane care vedeau în Cagliostro un şarlatan, cărora le venea greu a accepta că acesta putea fi prietenul cavalerului d'Acquino[292]. Se ajunsese până acolo încât s-a spus că moartea cavalerului nu a fost în 1783 sau că el nu a murit la Neapole. Dar actul de deces al cavalerului, descoperit de Denise Dalbian, indică ca dată a morţii, 22 septembrie 1783 şi ca loc Neapole. Cagliostro părăsi Neapole câteva zile mai târziu în 27 septembrie.[293]

Dar Neapole, şi casa cavalerului d'Acquino este locul unde de Cagliostro întâlni pe judecătorul regelui sau seniorului de Loras. În acea vreme, d'Acquino era un apropiat al Marelui Maestru Emmanuel de Rohan-Polduc, al cărui secretar a fost până în 1787,

[292] El făcea parte dintr-o familie ilustră. Fratele său, prinţul Francesco d'Acquino di Caramanico a fost vice rege al Siciliei.
[293] Pe drumul spre Franţa, el trecea prin Roma unde rămâne pentru ceva timp în octombrie 1783.

şi ocupa funcţia de procuror general al Ordinului la Lyon, şeful "limbii" (zonei) Auvergne[294]. După Denise Dalbian[295], el se afla în 1783 la Neapole pentru *"a negocia cu diferitele state ale Italiei aranjamentele privind bunurile ordinului şi regimul limbii în Italia"*. La întoarcerea sa de la Neapole, el fu numit şeful secretariatului Franţei la palatul cavalerilor de Malta din La Valetta. *"Dacă în 1789 el se afla la Roma*, scrie Denise Dalbian, *este pentru a urmări (supraveghea) procesul pe care limba din Auvergne, din cauza unei probleme de procedură administrativă, intentată la instigarea sa în faţa tribunalului din localitatea la Route comandorului Dolomieu."*

Comandorul Dolomieu[296] este un alt personaj care a jucat un rol important, dar discret, în această afacere. Rivalitatea dintre el şi judecătorul regelui sau seniorului de Loras era foarte bine cunoscută. De altfel cei doi reprezentau două fracţiuni masonice ale Ordinului de Malta care luptau pentru putere: Loras ţinea de partidul aristocratic şi monarhist tradiţional, Dolomieu, noilor idei, partidul său era pentru o monarhie constituţională. De altfel, Dolomieu fusese acuzat de conspiraţie împotriva Ordinului de Malta şi trebuise să părăsească insula.

În 30 iunie 1788 apărea la Malta o lojă masonică sub numele "*Sfântul Ioan al secretului şi armoniei"*. Loras era în ea Mare Maestre adjunct. Era o lojă deschisă numai cavalerilor de Malta şi avea în jur de 40 membri, printre care secretarul însărcinat al Marelui Maestru de Rohan, M. Doublet. Pe de altă parte, Dolomieu făcea parte din partidul prinţului Camille de Rohan, al cărui secretar al ambasadei în Portugalia. Prinţul Camille era şi el, de asemenea franc-mason[297].

[294] Ordinul Ospitalierilor (Hospitaliers) din Saint Jean din Ierusalim sau Cavalerii de Malta avea membri provenind din 8 zone ale Europei sau 'limbi': Provence, Franţa, Italia, Aragon, Anglia, Germania, Castilia şi Auvergne.
[295] p.100.
[296] Déodat de Dolomieu (1750-1801): geolog, al cărui nume fu dat dolomitelor.
[297] Eugène Hercule Camille de Rohan-Rochefort (1737-1816). El era văr primar al Marelui Maestru Emmanuel de Rohan. în 1804 el devine Vénérabil al lojei Pacea.

În 1789, ambasadorul Ordinului de Malta pe lângă Sfântul-Scaun era judecătorul regelui sau seniorului Brillane, cel care a pus la dispoziţia lui Cagliostro ambasada, Villa Malta, pentru celebra şedinţă din 15 septembrie. Circulau zvonuri că în viitorul apropiat el trebuia să fie retras din postul său. Or, existau aici două persoane care vor dori această influentă poziţie: prinţul Camille de Rohan şi judecătorul regelui sau seniorului de Loras.

Totuşi Papa Pius al VI-lea se opunea nominalizării judecătorul regelui sau seniorului de Loras şi va prefera pe prinţul Camille. La rândul său, Loras încerca să-şi atragă sprijinul Curţii Europene cu ajutorul reginei Neapolelui, protectoarea sa. Şi alţi diplomaţi urmăreau îndeaproape această afacere.

Cardinalul de Bernis, ambasadorul Franţei pe lângă Sfântul-Scaun, care invita adesea la masa sa pe judecătorul regelui sau seniorului de Loras, informa cu regularitate pe ministrul afacerilor externe, Dl. de Montmorin[298] asupra mersului acestei afaceri: *"Papa nu va acepta niciodată pe Dl. de Loras. Astfel stând lucrurile, Dl. de Loras va încerca inutil la toate Curţile Europei, orice pentru a-şi atinge scopul, pentru a-l face pe Papă să-l primească în calitate de ambasador. Dar el va rămâne cel puţin pentru un timp la Roma pentru a-i da ascultare şi pentru ca în cele din urmă să-l îndoctrinese pe prinţul Camille."*

Fie că judecătorul regelui sau seniorului de Loras îi ceruse, având în vedere relaţia sa cu cardinalul Louis de Rohan, rudă a Marelui Maestru şi a prinţului Camille, fie pentru alte motive, Cagliostro interveni în această afacere.

Era în noiembrie 1789, când el scria cardinalului acestă curioasă scrisoare: *"Fiţi convins, încredinţat că interesul familiei dvs. şi chiar însăşi fericirea prinţului Camille depind în mod absolut şi formal dacă noi vă dăm dvs. acceptul punerii în operă a acestui efect care va sta în puterea dvs. Obligaţi-l deci pe prinţul Camille*

[298] Arhivele ministerului afacerilor externe, Roma, Corespondenţă politică, 911, 16 septembrie 1789.

să acţioneze şi să se ocupe el însuşi, personalmente pentru a se putea numi în locul său fiul nostru legitim de Loras."

Dar Emmanuel de Rohan luase distanţă faţă de vărul său Louis de Rohan, mai ales din cauza Afacerii Colierului, aşa cum arată o scrisoare pe care el o adresa judecătorului regelui sau seniorului Suffren en juillet 1786: *"Eu nu ştiu dacă puţinul credit al casei de Rohan va putea influenţa situaţia mea actuală, însă ceea ce vi se va putea garanta este că, exceptându-l pe prinţul de Soubise, eu nu am nici o legătură cu alţii şi că noi suntemchiar foarte străini unii cu ceilalţi şi că noi suntem totdeauna trataţi în consecinţă. Eu nu m-am bazat deci niciodată nici pe ajutorul lor, nici nu cred astăzi că purtarea lor urâtă are vreo legătură cu mine."*

Deci presiunile pe care Cagliostro le făcea asupra acestui efect nu vor avea nici un rezultat. Emmanuel de Rohan propunea pe Prinţul Camille pentru acest post şi acesta fu numit De Papă în iunie1790. Dar faptul că de Cagliostro s-a amestecat în afacerile interne ale cavalerilor de Malta, dădea încă un motiv Papei să vrea să aresteze un personaj atât de periculos.

Scrisoare către Parlamentul francez.

"Această revoluţie, atât de necesară va trebui să fie paşnică, condiţie fără de care nici nu se poate gândi la ea."
- Cagliostro.

Între timp, situaţia în Franţa devenea din ce în ce mai presantă, tot mai încinsă). În iulie 1789, Bastilia căzu, fu ocupată, în octombrie mulţimea lua cu asalt Versailles-ul şi aducea familia regală la Paris. Începuse confiscarea averilor Bisericii. Aristocraţii şi ecleziaştii francezi fugeau din Franţa şi căutau refugiu în Elveţia. Germania sau la Roma.

Cagliostro scria Parlamentului francez. Îşi căuta el, pur şi simplu, un refugiu? Sau, observând turnura ce evenimentele o

luau, încerca el să se întoarcă în Franţa, sperând că prezenţa sa va putea împiedeca carnagiul? Căci el scrisese încă din iunie 1786: *"este de datoria, demn pentru parlamentul vostru să contribuie a lucra la această fericită revoluţie. Nu este dificil decât pentru sufletele slabe. Trebuie ca ele să fie bine pregătite, iată tot secretul: ca ei să nu bruscheze în nici un fel; ei au pentru ei interesul bine înţeleşi de popor, de rege, de casa regală; ei să aibă de asemeni Timp, Timp, un prim minitru al adevărului; timp (vreme), în care să se întindă şi să se întărească rădăcinile binelui ca şi al răului, al curajului, al răbdării, forţa leului, prudenţa elefantului, simplitatea porumbelului şi această revoluţie, atât de necesară, va fi paşnică, condiţie fără de care nici nu se poate gândi la ea.*

În acelaşi timp, la Roma el spunea într-o zi unuia care-i zicea că Revoluţia franceză era opera franc-masonilor: *"Lovitura a fost dată, lovitura este ireparabilă, lovitura este mai mult decât masonică."*

Printre hârtiile sale de la Roma, se regăseşte o scrisoare pe care el a încercat să o trimită Parlamentului francez prin care el cerea reîntoarcerea sa pentru *"a restabili armonia între rege şi popor."*

"Plin de admiraţie şi ataşament faţă de naţiunea franceză, ca şi de respectul faţă de legiuitorii şi auguştii ei reprezentanţi el dorea să se poată întoarce fără pericol şi să poată rămâne tot restul zilelor sale în sânul regatului pe care el niciodată nu a încetat să–i îndrăgească interesele şi gloria.".

În acest context european atât de dificil, prezenţa lui Cagliostro la Roma era văzută ca un pericol pentru Biserică şi Papă. El trebuia arestat cu orice preţ. Dar care puteau fi motivele (raţiunea) justificării une măsuri de asemenea gravitate? Căci Papa ştia foarte bine că sfârşitul secolului al XVIII-lea nu era favorabil unei vânători de vrăjitoare ca în Evul Mediu. Dealtfel Wieldermett[299] observă acest aspect într-una dintre scrisorile sale: *"Epoca,*

[299] Nr. 90, 25 ianuarie 1790.

perioada nu era favorabilă persecuţiilor religioase, întreaga Europă va striga împotriva acestei cruzimi."

Contesa de Cagliostro cere să se confeseze

"*Tot acest proces este o impostură. Este o intrigă urzită de soţia mea şi de juridic."*
- Cagliostro.

În aceat context în care toate puterile epocii aveau interes să fie stopat de Cagliostro, se petrece singurul lucru care putea să dea putere inamicilor săi: contesa de Cagliostro cere să se confeseze. Este posibil ca la Roma comportamentul Sarafinei să se fi schimbat.

Sub influenţele apropiaţilor săi, a educaţiei sale catolice, sătulă, plictisită, enervată de toate voiajele şi de caracterul deloc facil al soţului său, ea pare să fi avut dorinţa de a-l părăsi pe Cagliostro şi de a se stabili aproape de familia sa.

Dar Contesa nu cunoştea - sau nu avea capacitatea să înţeleagă - marile jocuri politice în care soţul său era amestecat. Inchiziţia nu a făcut decât să le folosească şi aceasta cu ajutorul unuia dintre instrumentele sale mai vechi, antice: confesarea (spovedania).

După şederea la Roveretto, Sarafina s-a apropiat de preoţi. Ideile sale erau din ce în ce mai mult orientate spre dogma Bisericii. Cagliostro, prin ceremoniile sale, cu profeţiile sale, invocările sale, concepţia sa asupra sexualităţii, în sfârşit, cu toată maniera sa de a fi, era prea departe de aceste dogme. Trebuia deci aşa de puţin ca el să o convingă că tot ceea ce ea făcea - şi ea le făcea pe viu – era un păcat, împotriva valorilor predicate exagerat de Biserica catolică.

La Roveretto, Vanetti nota: *"Soţia lui Cagliostro venea cu un capelan când intra într-o biserică, şi fiind aşezată în genunchi, ea asista la mese (slujbe) cu devoţiune.*

Şi în plus, un alt preot, om de bine, discuta adeseori cu ea despre regatul lui Dumnezeu şi despre biserică, în afara căreia între ei nu era nici salutul; şi el îi dădea ei să citească Faptele apostolilor, şi operele profeţilor. Iar el se bucura să vadă credinţa şi vorbele frumoase ale acestei femei. Căci în fervoarea spiritului său, ea era iritată, pornită împotriva aşa-zişilor filosofi care înfloreau în Franţa, şi ea respingea operele ştiinţifice moderne reflectând cu mare atenţie asupra scrierilor. Ba mai mult, ea spunea 'Iată că noi am îndeplinit sarcina noastră aici vindecând pe bolnavi, şi inima mea arde de nerăbdare să meargă în alte oraşe pentru a nu lăsa loc în care caritatea noastră să nu se manifeste asupra fiilor lui Adam'. Şi ea mai spunea încă destule cuvinte conforme cu proiectele soţului său.".

Iată că la Roveretto, Contesa nu era încă complet întoarsă împotriva soţului său. Dar un an mai târziu, la Roma, sub influenţa familiei sale şi a agenţilor Inchiziţiei infiltraţi în preajma lui Cagliostro, aceasta fu împlinită. Ea fu racolată pe la sfârşitul lunii iulie[300] printr-un agent al Vaticanului, Matteo Berardi, substitutor fiscal guvernamental, care deveni confidentul său. Acesta i-a insinuat că singura modalitate pentru a-şi salva sufletul şi pe cel al soţului său era de a părăsi viaţa sa alături de Cagliostro, de a se confesa şi a se întoarce spre Biserică.

În mod cert, faptul că ea era sub influenţele tuturor acestor persoane ce o îndoctrinau împotriva soţului său nu explică faptul că încă din perioada când ei locuiau la hotelul La Scalinatta, ea a pus ca scările să fie date cu săpun pentru ca să alunece Contele şi

[300] Ei au locuit la hotelul Scalinata (l'Hôtel de la Scalinata) din 27 mai până in 28 august, ca urmare luau masa la Casa Mora, iar la 1 octombrie ei se mută si locuiau încă la Filippo Conti, epitrop al bisericii San Girolamo della Carita, foarte catolic şi foarte devotat Bisericii. Familiile Conti şi Mora vor fi citate ca martori în proces.

să cadă pe ele[301]… cu toate acestea, Contesa va declara în proces că "*ea dorea cu ardoare să se întoarcă la Roma pentru a-şi curăţa viaţa de păcatele pe care ea le-a făcut până atunci şi pentru a evita un sfârşit nefast."*

În 26 septembrie 1789, preotul parohiei Sfântul Salvator din Câmp (San Salvatore in Campo) anunţa Sfântului Scaun*"contesa de Cagliostro pretinde ori cere (trebuie să se verifice în Restricţionări (Restriction, Ristretto) cuvântul exact) a i se dezlega (elibera) ei conştiinţa pentru degrevarea de anumite lucruri care ţin de Sfântul Scaun şi că ea dorea cu ardoare să facă o depoziţie juridică în faţa preotului său, cerând în acest scop facultăţile adaptate specifice."*

Nu se cunoaşte dacă ea făcut această depoziţie preotului din Sfântul Salvator din Câmp. Însă, două luni mai târziu, la 11 noiembrie, Giuseppe Iosi, preotul unei alte parohii, Sfânta Ecaterina de la Routa, primi ordin de a oficia luarea unei depoziţii legale a Sarafinei. Pentru îndeplinirea acestei misiuni, el a fost autorizat de a trece pe la un notar, care l-a sfătuit să aleagă cu mare grijă locul şi momentul, pentru a nu trezi suspiciuni lui Cagliostro. Înainte de 11 noiembrie, nu există nici o urmă de anchetă a Sfântului Scaun făcută împotriva lui Cagliostro.

Şeful Vămii, Giuseppe Ferreti, avertiza pe Cagliostro că soţia sa l-a denunţat Sfântului Scaun şi-l implora să se salveze din Roma. Dar Cagliostro refuză, deoarece el era sigur de nevinovăţia sa (el o va declara de nenumărate ori în proces). Se pare, totuşi, că el i-a interzis Sarafinei de a părăsi casa şi însărcină pe secretarul său, fratele Giuseppe di San Maurizio[302] de a o supraveghea.

---

[301] Este citată ca martor în proces şi bona (femeia de servici, menajera) Enrichetta Rey: *«Ea mi-a povestit mi-a povestit plictiselile pe care le avea cu soţul său şi mi-a mai zis că ar fi mai bine dacă aş săpuni scările hotelului pentru ca la sosirea sa acasă, contele să alunece şi să cadă de la înălţime.».*

[302] Era un capugin de origine elveţiană, el venise la Roma pentru că i se promisese un episcopat în ţinutul său natal, Vaud. Dar se tot amâna nominalizarea sa şi se spera să vorbească Papei despre această problemă. În perioada când se afla în Elveţia el aavut un vis în care el văzu pe Cagliostro, pe care niciodată nu-l văzuse în realitate şi auzi o voce care îi spuse lui în latineşte: *« tu îl vei cunoaşte la Roma.».*

De abia în 23 noiembrie preotul Giuseppe Iosi trece la acţiune. Cu ajutorul unei vecine, el intră în absenţa lui Cagliostro în curtea casei şi Sarafina i-a făcut lui confesiunea la fereastră. Dar documentul rămâne incomplet şi nu este semnat de Sarafina. După această scenă, ea va refuza să-l întâlnească pe Giuseppe Iosi care a fost obligat de a prezenta această denunţare în această formă Sfântului Scaun.

Dar faptul că depoziţia nu era semnată de Sarafina anulează valoarea sa juridică. În 15 decembrie, Giuseppe Iosi informa pe superiorii săi şi cere noi ordine. I s-a răspuns că el trebuie să oprească toate acţiunile în acest sens până când se vor ivi circumstanţe mai favorabile. Pentru ce această decizie?

Pentru că Sarafina refuza a-l revedea pe preot şi pentru că între timp Matteo Berardi reuşise să obţină alte două alte denunţări, mai serioase şi scrise în formă adaptată. Urmare acestor două denunţuri Inchiziţia va face arestarea.

Matteo Berardi se infiltrase în casa lui Cagliostro cu ajutorul lui Carlo Antonini, cumnatul Sarafinei[303]. Cu Antonini, el dejuna aproape în fiecare duminică la Cagliostro. Aşa cum va declara în timpul procesului, el avea misiunea de a-l provoca pe Cagliostro să spună vorbe care puteau fi utilizate mai apoi împotriva lui însuşi.

Antonini denunţă pe Cagliostro în 27 noiembrie ca fiind *"creator şi propagator al sectei franc-masonilor"*. El va descrie iniţierea sa în Ordinul egiptean, scenă reluată în pamfletul publicat de Inchiziţie: *"Noi i-am spus lui că nu reuşea defel în oferta făcută de el câtorva persoane de a le comunica lor noţiuni ale masoneriei egiptene. Exista unul care nu voia să audă vorbind,*

[303] Se pare că el era ex-soţul unei surori a Sarafinei. Cum întreaga familie Feliciani apărea în proces şi nu se găseşte nici o referinţă despre această soră, s-a dedus că la vremea procesului, ea era decedată. A fost prezentat adesea Carlo Antonini ca amant al Sarafina, dar nici o probă în acest sens. Giuseppe Fereti şeful Vămii, este singurul care a declarat că-l avertizase pe Cagliostro că «*soţia sa cu Antonini l-a denunţat la Sfântul Scaun, pentru a se putea bucura de libertatea sa.*».

alături de alţii doi [304] *ei jurau în mod public. Ei i-au arătat lui adesea dorinţa lor de a fi iniţiaţi (instruiţi). El se declară deci dispus a le-o satisface şi iată cum se pricepe. Introducându-i într-o seară în dormitorul său, el le istorisi cum cunoştinţele pe care el le achiziţionase în Egipt îi confereau un grad suprem în masonerie, la care nu se putea ajunge fără să se treacă mai întâi prin alte grade ale masoneriei inferioare; el adăugă că numai el singur putea da, dărui convocarea în/sub formă de lojă şi a ceremonialurilor dureroase care obişnuiesc să preceadă iniţierea. Ca maestru al lojei supreme, continuă el eu vă declar pe voi ucenici, vă declar însoţitori, vă declar maeştri ai lojei ordinare şi vă autorizez să fiţi admişi în loja supremă. ' El le ţinu apoi un discurs despre ritul său, scoase sabia sa le ordonă să se aşeze în genunchi şi de a-şi ridica mâna dreaptă deasupra capului şi în această poziţie el îi puse să jure că nu vor spune, destăinui nimănui cele ce văzuseră şi auziseră. Atunci, bătând pământul cu piciorul său de trei ori şi umărul drept al iniţiaţilor cu sabia sa, el le puse degetele sale pe frunte, le suflă peste faţă şi le spuse, că prin puterea pe care Eternul Dumnezeu i-a dat-o numai lui singur, el le inducea lor înţelepciunea sa şi pe cea a lui Salomon."*

Berardi va declara la proces că *"El l-a provocat pe Cagliostro de a-i arăta (prezenta) lui aceste pretinse cunoştinţe egiptene. Pe la sfârşitul lunii iulie, începutul lui august, într-o duminică, pe la orele două noaptea, după ce el a insistat împreună la Antonini pe lângă Cagliostro, acesta le-a spus lor: 'Veniţi, intraţi în cameră şi veţi fi satisfăcuţi."*

Mereu sub presiunile lui de Berardi, Giuseppe Feliciani, tatăl Sarafinei, îşi denunţă ginerele ca fiind eretic şi pentru că a împiedecat-o pe soţia sa să participe la cultul creştin. În cuvintele lui Giuseppe Feliciani se regăseşte tema deja lansată la Londra de jurnalistul Morande.

[304] Pamfletul Inchiziției ascunde faptul că era vorba de Carlo Antonini şi de agentul papal Matteo Berardi. Viaţa lui Cagliostro p. 119-120.

O afacere de stat de o deosebită importanţă

"Contele nu va putea respira nici o clipă fără să se latre după el.".
– Wieldermett. [305]

Este dificil să credem sau să ne imaginăm chiar, că forţe aşa de puternice s-au pus în mişcare în mod special numai că un soţ şi-a împiedecat soţia să meargă la Biserică! Şi, totuşi, Cagliostro a devenit un caz, o afacere de stat. Ordinul său egiptean era considerat ca o ameninţare mai mare decât franc-masoneria, tolerată de câţiva ani de Papa de la Roma.

În 3 decembrie 1789, piesele dosarului "Cagliostro" erau reunite. El conţinea două denunţări grave şi o a treia, cea a Sarafinei, care pentru moment nu avea valoare juridică. Urmare acestora, Sfântul Scaun ordonă, emite un decret prin care toată familia Feliciani trebuia să fie interogată. [306] În 15 decembrie, un sumar al acestor interogatorii fu depus la Papă. Nu se aştepta decât acordul acestuia pentru a-l aresta pe Cagliostro. Dar, însă Papa va prefera să aştepte până la 27 decembrie, dată care avea o mare importanţă pentru Cagliostro şi Ordinul egiptean. [307]

În dimineaţa zilei de duminică 27 decembrie, Papa ieşi de la mesă şi se duse în apartamentul secretarului de Zelada (prim-ministrul statului papal). Aici Papa prezidă personal[308] un conclav excepţional la care vor participa cardinalul Antonelli-şeful

[305] Scrisoarea nr 60, octombrie 1788.
[306] Cagliostro declara în proces că « ura ce această familie i-o purtau vnea din dorinţa lor ascunsă de a intra în posesia averii sale.».
[307] Dar, la fel ca pentru Papa Pius al VI-lea, având în vedere că el era născut la un 27 decembrie. « Masonii de rând, au obiceiul de a lua ca patron pe Sfântul Ioan Baptistul şi de a celebra sărbătoarea sa. Cagliostro, în ritul său, a înfiinţat sărbătoarea de Sfântul Ioan Evanghelistul, şi este exact ziua în care el a fost pus în închisoare la Roma. Motivul său, pentru a adopta această sărbătoare, era, aşa cum a spus el, marea afinitate care exista între apocalipsă şi luccrările ritului său.» (Viaţa lui Cagliostro).
[308] *«Sanctitatea Sa a vrut să intervină personal, ceea ce este fără exemplu de multă vreme».* Scrisoarea cavalerului Damiano de Priocca, ministru de Sardegne la curtea din Roma.

propagandei, cardinalul Pallotta-prefectul Consiliului (Congresului), cardinalul Campanelli-pro-dataire şi guvernator al Romei. Prezenţa Papei la acest conclav secret şi excepţional făcea din afacerea de Cagliostro o afacere de stat. Prea mult zgomot pentru un şarlatan …

După acest Consiliu, guvernatorul Romei, Monsignorul Rinuccini, primi ordin de a-l aresta pe Cagliostro, dar şi de asemenea secretarul său, tatăl capucinului Giuseppe di San Maurizio. Dar trebuia arestată de asemeni şi cea care pentru Inchiziţie trecea drept victimă, Sarafina, şi au dus-o la mânăstirea de călugăriţe Sfânta Apollonia care servea de închisoare pentru femei. Deoarece Contesa trebuia să completeze depoziţia sa, să o semneze şi a servi ca sursă de informaţii de primă mână împotriva soţului său.

Drumul calvarului

"Închis în celula sa, de Cagliostro apărea în ochii Papei şi ai Guvernatorului castelului Sfântul Înger ceva încă, mai de necrezut, incredibil. Accesul în castelul Sfântul Înger era interzis şi se putea intra acolo numai cu un permis special. În acest moment Roma este sub imperiul celei mai feroce Inchiziţii. Nimeni nu avea încredere în nimeni. Toată lumea suspecta pe toată lumea."

– Astorri, ambasadorul Siennei la Roma.

S-a aflat de scopul acestui conclav extraordinar abia după 1 ianuarie, când teribila veste a apărut în ziare. Primul care va vorbi despre asta va fi Cracas[309] : *"În seara zilei de duminică 27 décembrie 1789, prin ordin al Superiorilor, omul cunoscut sub numele de Joseph Balsamo, care a călătorit prin Europa sub*

[309] În numărul său din 2 ianuarie 1790.

numele de Alessandro, conte de Cagliostro a fost arestat de un pichet de grenadieri din regimentul Rossi şi transportat în caretă (rădvan) în fortăreaţa castelului Sfântul Înger. Soţia sa a fost şi ea arestată de asemeni şi condusă din ordinul sanctităţii sale în mânăstirea de călugăriţe Sfânta Apollonia. După percheziţie au fost puse sub sechestru documentele sale şi au fost sigilate porţile casei unde el locuia la Roma. ."

Serviciul de propagandă al Sfântului Scaun se ocupă imediat de a lansa zvonuri şi rumoare, pentru a justifica această măsură. Cagliostro ar fi fost şeful Iluminiştilor, el ar fi fost cel care ar fi urzit un complot pentru a face o revoluţie la Roma, la fel ca cea din Franţa, el ar fi vrut să răstoarne pe Papă, să distrugă Vaticanul şi să incendieze capitala creştinismului. Toate aceste zvonuri nu au făcut decât să semene panică şi confuzie la Roma. Se vorbea de persoane care au fost arestate de Inchiziţie, numai pentru simplul motiv că erau suspectate de a avea relaţii cu de Cagliostro. Papa interzice carnavalul, de frica unei revoluţii ce putea să izbucnească dacă oamenii ieşeau în stradă.

Privitor la circumstanţele acestei arestări circulau multe versiuni. Ziarul părintelui Tovazzi, erudit şi istoric franciscan din Trente, făcea referinţă la asta în 12 ianuarie 1790: *"Duminică seara, în 27 decembrie, casa locuită de Cagliostro la Roma fu înconjurată de soldaţi. Un judecător, un notar şi alţi reprezentanţi oficiali au intrat acolo pentru a-l aresta. I-au fost ridicate documentele şi l-au dus la fortăreaţă unde el a fost închis În acelaţi timp, soţia sa a fost transportată la mânăstirea franciscană de călugăriţe Sfânta Apollonia.*

După aceste arestări, către orele trei ale dimineţii, 75 de soldaţi au înconjurat mânăstirea fraţilor capucini. Ei au obligat pe gardian să-i conducă la părintele Giuseppe da San Maurizio. Judecătorul şi notarul au ridicat toate documentele iar el a fost condus la mânăstirea de Aracoeli iar franciscanii au primit ordin de a-i păzi straşnic, cu stricteţe.

Un francez de origine illustră şi alte 10 persoane al căror nume rămân secrete au fost de asemeni arestate.

Părintele sus menţionat, om de spirit şi talent, a fost un amic intim al lui Cagliostro şi lua masa adesea la el. Papa i-a promis lui o diocezăşi el nu avea nici o obligaţie religioasă, decât aceea de a dormi în mânăstire. La Roma se vorbea despre Cagliostro că este şeful emiţătorilor din Franţa şi un adevărat complice în Afacerea colierului. Unii ziceau că el a fost arestat pentru că ar fi urzit o revoluţie la Roma. Alţii îl voiau franc-mason. Ceea ce este sigur este faptul că s-au găsit piese în apartamentul său din Arco della regina (Villa Malta, sediul ambasadorului Ordinului de Malte la Roma) în care el avea fotolii aranjate în simetrie, o fantoşă flexibilă având numeroase rubane ataşate şi o curioasă maşinărie în lemn ce forma un soi de tron. (vom reveni asupra acestei poveşti n. a.).

Se vorbea că toate acestea au fost descoperite graţie soţie sale care avea interdicţia de a se confesa sub pedeapsa cu moartea, dar în ciuda acestui fapt, ea s-a confesat în secret şi a promis confesorului că va dezvălui totul.

Se mai adăuga că momentul arestării, văzându-se descoperit, Cagliostro a încercat să se omoare, trăgând 2 focuri de pistolet, dar arma nu era încărcată."

Vestea arestării lui Cagliostro fu anunţată şi de către diplomaţi. Cardinalul Bernis, ambasador al Franţei la Roma, scria în 30 decembrie 1789 lui Armand Montmorin, ministrul français al afacerilor externe: *"Acum 3 zile contele de Calliostro a fost arestat. El a fost dus la castelul Sfântul Înger iar soţia sa la o mânăstire. Acest şarlatan, mai celebru încât nu merita să fie primit aici în primăvară la insistenţele arhiepiscopului din Trente. Despre el s-a vorbit foarte puţin aici, dar se spune că el a ţinut reuniuni secrete în lojele masonilor care sunt interzişi printr-o bulă papală a lui de Benoît al XIV-lea. Se vorbeşte de asemeni că prin aceste reuniuni el a încercat să introducă prin ceremonii*

superstiţioase spiritul sectei Iluminiştilor din Germania şi din Olanda."

El revine la acelaşi subiect în 6 ianuarie 1790: "*Tribunalul Sfântului Scaun continuă cercetările sale pentru a descoperi dacă Cagliostro, profitând de reuniunile secrete ale masonilor, care sunt interzişi prin bulele papale ale lui Clément al XII şi Benoit al XIV-lea, nu este şeful acestei secte a Iluminiştilor care însepuse să neliniştească guvernul. Se vorbeşte că s-a găsit printre documentele lui Cagliostro o profeţie care anunţa că Papa Pius al VI-lea va fi ultimul Papă şi că statul papal nu va mai aparţine Bisericii."*

Pictorul Hannequin nota în memoriile sale[310] detaliile arestarii lui Cagliostro pe care el le avea de la judecătorul regelui sau al seniorului de Loras. Aceasta pare a fi versiunea cea mai apropiată de realitate: *"Cagliostro nu se afla la domiciliu său în seara arestării. El a fost condus acasă la el, unde îl aşteptau oamenii guvernului, care, în absenţa sa, percheziţionaseră minuţios casa. Ajuns la el acasă, înconjurat de oameni ce-i erau necunoscuţi şi-l copleşeau cu întrebări şi insulte, acest nefericit are durerea să se vadă denunţat şi vândut de soţia sa, care, în prezenţa sa, avea barbaria de a indica locurile cele mai secrete în care se aflau hârtiile sale, corespondenţa şi obiectele preţioase existenţei sale particulare."*

În noaptea sărbătoririi Sfântului Ioan evanghelistul, Cagliostro parcurgea deci drumul spre închisoarea sa, castelul Sfântul Înger. Străvechi mormânt al imperatorului Hadrian, acesta este locul unde arhanghelul Mihail s-a arătat vizibil mulţimii (la fel ca în ceremoniile lui Cagliostro) în timpul marii molime de pestă din anul 590. Papa din acea perioadă, Grigore Întâiul îl văzuse pe arhanghelul Mihail deasupra monumentului, punându-şi sabia sa în teacă, ceea ce semnifica sfârşitul epidemiei. Pentru a arăta toată

[310] p. 284.

recunoştinţa sa, o statuie reprezentându-l pe Arhanghel a fost ridicată pe monument.

Mihail ("cel care este asemănător/echivalent, egal lui Dumnezeu") este cunoscut drept comandant al miliţiilor celestre, vindecătorul prin lumina divinităţii care triumfă asupra tenebrelor. El ţine o sabie şi l-a supus pe Satana, reprezentat de şarpe sau de dragon, căruia el îl striveşte capul cu piciorul său (ca în învăţăturile Ordinului egiptean). El veghează şi protejează asupra pelerinilor şi a străinilor (Cagliostro era un voyajor, un călător), el inspiră şi protejează pe toţi cei care lucrează în solitudine şi cu umilinţă. El este totdeauna gata a ajuta pe cei suferinzi, sufletele bune şi pure, abandonate sau copleşite de nevoi şi necazuri. El este în acelaşi timp şi Îngerul Binevoitor (Binefăcător) al Morţii deoarece el conduce spre nemurire. Este reprezentat cu o balanţă într-o mână pentru a cântări cu ea acţiunile oamenilor la Judecata lor de Apoi.

Acesta este deci, castelul vegheat de arhanghelul Mihail unde Cagliostro va petrece cele 16 luni următoare. Lungi luni de suferinţă, de recluziune (închisoare), de încercări, de nedreptate şi de tortură. Calvarul său va începe la 27 decembrie, prin traversarea podului castelului. El va trece aici printre cele 2 şiruri de statui reprezentându-l pe Sfântul Petru, Sfântul Paul şi cei 10 îngeri, purtând obiecte legate de calvarul lui Christos.

Franc-masonii din Roma

"Toţi care vor cuteza, vor îndrăzni să organizeze sau să înfiinţeze societăţi masonice, reuniuni sau congregaţiuni, la fel ca şi toţi cei, în acest scop vor da sfaturi, ajutor sau alte favoruri (ca oferirea caselor sau alte locuri pentru reuniuni masonice) vor fi pedepsiţi la moarte de manieră ireversibilă fără nici o speranţă de a fi graţiaţi."

- Bulla lui Clément al XII-lea.

Mai rămâne un ultim aspect legat de arestarea lui Cagliostro, despre care nu s-a vorbit decât prea puţin. Deoarece în noaptea de 27 decembrie 1789, soldaţii Papei au descins nu numai la Cagliostro, dar şi la Auguste Belle, pictor francez şi şeful lojei masonice din Roma.

Această lojă, care făcea parte din Marele Ordin al Franţei, a fost fondată în noiembrie 1787 sub numele de *"Reuniunea Prietenilor Sinceri"*. Pictorul, Hennequin[311], qui avait mis sa maison à disposition pour les réunions, écrit : cel care pusese casa sa la dispoziţie pentru a se ţine reuniunile scria: *"Roma era locul de întâlnire al străinilor, aici afându-se numeroşi francezi. Mai mult sau mai puţin ei vizitau pe artişti. S-a decis să înfiinţăm o lojă masonică consacrată, în care să ne ocupăm de ştiinţe şi de arte, în principal de mijloacele de a ajuta familiile franceze dintre care numeroase erau constrânse (obligate) la privaţiunile pe care neficirea le-o impunea celor pe care ea îi atingea."*

Inchiziţia supraveghea deja activitatea acestei loje, cu atât mai mult cu cât chiar Matteo Berardi însuşi care a fost infiltrat la Cagliostro pentru a-l spiona, nu era membru al ei. Numele de Berardi apărea pe lista membrilor găsiţi în noaptea de 27 decembrie. În dreptul numelui său era notat: *"El spune că totul era o bufonerie"*.

Aceasta este loja de care Berardi a trebuit să-l atragă pe Carlo Antonini. Secretarul lui Cagliostro, Giuseppe di San Maurizio i-a devenit de asemeni membru în 15 noiembrie 1789. Iar Judecătorului regelui sau seniorului de Loras, fu la baza conflictului dintre Cagliostro şi Ordinul de Malta era venerabilul acestei loje, alături de pictorul Augustin Louis Belle.

Această lojă era deci activă de vreo 2 ani şi în nici un moment poliţia papală, care o supraveghea, nu avea să se gândească că cele

[311] Philippe Auguste Hennequin (1763-1833) – pictor, elev al lui David.

2 bule papale[312] care interziceau activităţile masonice în Roma, sub pedeapsa cu moartea, vor fi putut fi puse în aplicare în acest caz al său. Îşi vor reaminti totuşi de existenţa lor pentru a le aplica împotriva lui Cagliostro care nu a participat niciodată la reuniunile sale şi nici nu era membru al ei. Acesta este un fapt care va resuscita, ieşi în relief într-o manieră foartre clară în timpul procesului, ce transformă această acţiune prin care Inchiziţia voia să treacă o acţiune îndreptată împotriva franc-masonneriei într-o acţiune împotriva lui Cagliostro şi împotriva Ordinului său egiptean. Asta pentru că niciunul dintre aceşti franc-masoni nu a fost arestat sau condamnat, în ciuda faptului că ei erau, se aflau sub incidenţa aceloraşi bule.

Hennequin nota, de altfel, situaţia aceasta în memoriile sale: *"Este probabil că guvernul cunoştea existenţa lojei noastre, dar că ei ştiau că nimic din ce se petrecea acolo nu putea deranja ordinea publică."* În timp ce Cagliostro era văzut ca *"un pericol pentru ordinea publică"*, aşa cum el era înscris, de altfel, în actele procesului.

Aceasta nu a împiedecat, ca în noaptea de 27 decembrie, soldaţii să facă o percheziţie în atelierul pictorului Belle care ocupa primul etaj al casei lui de Hennequin. În acest atelier aveau loc reuniunile masonice din Roma. Belle a putut fi totuşi avertizat, deoaree el a evitat de a se reîntoarce la el acasă şi s-a refugiat în sediul Academiei franceze din Roma, teritoriu în care soldaţii Papei nu mai aveau putere. El a rămas ascuns timp de 4 zile după care el părăseşte refugiul său fără nici o grijă faţă de Inchiziţie. În atelierul său, au fost găsite fotoliile aranjate pentru reuniunile lor,

[30] Este vorba, îndeosebi, de bula *In eminenti* dată de Clement al XII-lea în1739, publicată cu numele secretarului său cardinalul Firrao (Bando Firrao în italiană). Ea ordona: *« Toţi care vor cuteza (îndrăzni) să organizeze sau să înfiinţeze societăţi masonice, reuniuni sau congregaţiuni, la fel ca şi toţi cei, în acest scop vor da sfaturi, ajutor sau alte favoruri (ca oferirea caselor sau alte locuri pentru reuniuni masonice) vor fi pedepsiţi la moarte de manieră ireversibilă fără nici o speranţă de a fi graţiaţi.* ». Benoit al XIV-lea reluă bula Bando Firrrao în 1751. Dar aceasta nu mai fusese pusă în aplicare până la Cagliostro.

instrumentele masonice, lista membrilor acestei loje, probe suficiente pentru a-l condamna la moarte.

Belle a scăpat graţie intervenţiei cardinalului de Bernis pe lângă secretarul de stat Zelada, şi celei a lui de Louis Rollez de l'Isles la Cardinalul Busca, ministrul al poliţiei.

Bernis informa pe Dl. de Montmorin: "*Tânărul pictor Belle are mult talent, şi după câte mi s-au spus este un om de onoare, avea pregătit atelierul său pentru şedinţele masonice interzise la Roma. El nu putea rupe jurămintele făcute acestei instituţii singulare şi dezvălui Sfântului Scaun secretele sale. El era deci decis să se întoarcă în Franţa, mai aproape de tatăl său, unul dintre directorii manufacturilor Gobelin"*. Iată deci că ceea ce în cazul Cagliostro reprezenta un delict extrem de grav, pedeapsa cu moartea, pentru alţii nu rămânea decât un secret ce trebuia respectat şi păstrat. Bernis a făcut tot ce se putea face pentru a-l salva pe Belle, dar *se predă* în ce-l priveşte pe Cagliostro. *"Ar fi fost la fel de imprudent din partea mea să mă amestec direct sau indirect în tot ce era legat de Cagliostro sau de părintele Giuseppe di San Maurizio, confidenul său."* [313]

Aceasta este cu atât mai absurd cu cât de Cagliostro nu făcea parte din această lojă şi nu participa la reuniunile masonice interzise. Pe durata procesului s-a încercat invocarea unui martor fals (minciunos) în acest sens. Este vorba de un bucătar pe care Cagliostro îl pusese la uşă (intrare), Giovanni Modò, care afirmă că *"Contele se înscrisese în loja masonică din Roma*". Dar aceasta va fi contrazis de alte declaraţii:

Carlo Antonini afirmă: *"Cagliostro fu atât de prudent de a nu viola această interdicţie încât el însuşi refuzase o invitaţie la judecătorul regelui sau seniorului de Loras de a asista la o întrunire masonnică. Nu numai că el nu a acceptat invitaţia, dar el arătă cu aşa obstinenţă indiferenţa sa asupra acestui subiect încât nu a mai ieşit din casă în toată ziua aceea."*

[31] Scrisoarea lui de Bernis către Montmorin, 3 februarie 1790.

La rândul său, de Loras declară că "*societea sa masonicăe nu a are nici o legătură cu lucrările celebrului Cagliostro şi că numele său nu se găseşte pe listele cu membrii acestei loje.".*

Într-o scrisoare adresată Marelui Orient al Franţei în 9 ianuarie 1790, de către Hennequin pentru a informa despre evenimentele din Roma, el a spus acelaşi lucru: *"Este posibil ca un duşman al unui membru dintre ai nostri pentru a ne priva pe noi*[314] *de puternicul ajutor pe care sentimentele şi conduita noastră le merittă să fi scris în Franţa că noi am adoptat sistemul contelui de Cagliostro. Este fals. Aşa-zisul conte de Cagliostro nu a venit niciodată în atelierele noastre. Numele său nu este în registrele noastre."*

La sfârşit, inchizitorii au fost nevoiţi să noteze că mărturia bucătarului Modo este falsă. "*Deoarece accesul şi apartenenţa lui Cagliostro la lojele din Roma, susţinute de Modo şi vocea puplică*[315] *nu sunt confirmate şi de alte probe, el nu va mai fi interogat asupra acestui subiect",* este înregistrat acest fapt în documentele procesului. Dar aceasta înfurie, îi face să turbeze pe inchizitori, deoarece altfel ei era obligaţi a admite apartenenţa la franc-masonerie şi a pedepsi în consecinţă pe toate celelalte personaje. Printre care, se găseau nume mari care nu se cuvea a fi compromise

Martori mincinoşi

"Noi suntem gata să declarăm tot ce inchizitorii au nevoie ..."

Dacă arestarea s-a făcut repede, procesul pentru condamnarea lui Cagliostro fu foarte lent. În 2 ianuarie 1790, Papa ordonă secretarului de stat Zelada să completeze dosarul ce trebuia să constitue baza interogatoriilor lui Cagliostro. Pentru moment, Pius

[32] De conflictul dintre Caglisotro şi franc-masonerie se cunoştea din timpul Congresului Filaletienilor.
[33] Chiar este de-a dreptul bizar a invoca ca martor opinia (vocea) publică.…

al VI-lea preferă să-l lase pe Cagliostro să aştepte în închisoare, izolat în celula sa.

În acest scop, Papa dădu puteri extraordinare judecătorilor care trebuiau să instrumenteze procesul. În mod normal, Sfântul Scaun nu se putea ocupa decât de chestiuni religioase, dar în cazul lui Cagliostro autorizarea s-a făcut de o manieră excepţională pentru a ancheta şi a judeca chestiuni ţinând de viaţa civilă, de codul civil.

Acelaşi Berardi a fost însărcinat să găsească martorii ce puteau fi convinşi, determinaţi pentru acumularea, confecţionarea de probe împotriva lui Cagliostro. Existau deja declaraţiile familiei Feliciani care susţineau că de Cagliostro era un eretic şi că el îşi împiedeca soţia să participe la serviciile religioase. Dar acestea nu erau suficiente. S-au orientat atunci spre familiile Mora et Conti, la care Cagliostro locuia la Roma, şi spre servitori. Prin presiuni, ameninţări şi şantaje, ei au obţinut tot ceea ce au dorit.

Numeroase bârfe, zvonuri care circulau mai ales despre arestarea Sarafinei, pe care inchizitorii voiau să o facă trecând drept o victimă, semănă panică printre aceşti martori. Pentru a evita ieşirea din joc a Sarafinei, o parte dintre ei declarau că *"ei sunt gata să declare tot ce inchizitorii au nevoie."* Aceasta este înregistrată în documentele procesului. Mai cu seamă, chiar de-alde Conti depuneau mărturii împotriva lui Cagliostro.

Însă acuzaţiile lor ţineau mai cu seamă de vorbele lui Cagliostro despre biserica catolică decât de lucruri sexuale. Ceea ce nu este suficient pentru a transforma acest caz într-o afacere de stat.

Marea parte a acestor martori plasează ca fiind din gura lui Cagliostro expresiile vulgare şi cuvintele ruşinoase despre aspectele ţinute sub cheie de către religia catolică. Unul dintre martori pretindea că de Cagliostro a răspuns marchizului Vivaldi că vrea să cunoască compoziţia unui remediu, leac doctoricesc care este făcut *"cu excrement al Tatălui ceresc (etern)"*. Potrivit unui altuia, Cagliostro ar fi afimat că *"virginitatea Mariei, mama lui Isus, este o prostie, căci dacă ea a născut un fiu ea nu putea fi*

virgină”. Acesta mai zise că *“spovedania (confesiunea este o idioţenie”*, că *“preoţii sunt impostori”* iar sfinţii *“idioţi”*, că *“Judith*[316] *a fost o scroafă pentru că ea şi-a bătut joc de Holofern (s-a culcat, a făcut sex cu el)”* La fel, Filippo Conti declara că el nu l-a auzit răspunzând Sarafinei, atunci când ea îi spunea că vrea să plece în Egipt ca se roage sfinţilor şi Sfintei Fecioare (Madonei): *“Care sfinţi şi care Fecioară! Ei toţi sunt nişte încuiaţi, nişte unii care merg de-a-ndăratelea!”*. Într-o altă zi, el ar fi zis că *”el împodobeşte/decorează cocoşul său cu relicve ale sfinţilor”* şi că *”procesiunile sunt nişte prostii.”*[317]

Camerista Sarafinei, Francesca, declara despre Cagliostro că acesta mânca carne în timpul postului Paştilor, că îşi obliga nevasta să facă la fel şi că i-a zis ei, Francesca: *“Mănâcă grăsimi, nu vezi cât de slabă eşti, mănâncă gras, face bine la sănătate.”*

Conti povestea că el a transformat în toaletă (wc) capela ce se găsea lângă dormitorul său, din cauză că soţia sa petrecea acolo prea mult timp pentru a se ruga.

El îşi obliga de asemeni soţia să-şi arate (afişeze) sânii goi şi o alungase într-o zi din casă, deoarece el nu mai suporta să o audă spunând rugăciunea.

El a aruncat din dormitor un tablou reprezentând crucificarea şi a pus în loc o inutilă oglindă. [318] Interogat de Inchizitori asupra acestui aspect, Cagliostro va admite şi explica: *“am ridicat din dormitor tabloul cu Ecce homo pentru că excesivul desfrâu al Sarafinei şi maniera indecentă cu care ea mă obliga la acte ale cuplului matrimonial m-au convins să nu păstrez acolo acest gen de imagini.”* (Este adevărat că o oglindă poate fi mai utilă acestui gen de activităţi).

---

[34] În Biblie (Cartea lui Judith), tânăra văduvă Judith evită invazia asiriană seducând şi decapitând pe generalul Holofern care amenința poporul ei.

[35] Este adevărat că, chiar, în faţa inchizitorilor de Cagliostro declara: « pentru un adevărat catolic, nici procesiunile, nici penitenţele nu sunt necesare.».

[36] Inchizitorii au luat toată această acuzaţie ca pe o probă *«că avusese totdeauna o aversiune pentru imaginile sacre.»*.

Francesca îl acuza, la fel, că ar fi încercat să o seducă şi că el *"a obligat-o, pe ea o fată bătrână, prin promisiuni şi ameninţări de a-i ceda lui"*. Tot ea povestea că ea, adesea, îl vedea desbrăcat umblând gol prin casă, că el avea obiceiul de a sta gol puşcă în faţa unei oglinzi şi că într-o zi el şi-a pus un ouar (păhăruţ de ou) pe membru şi i-a spus: *"Iată-l pe adevăratul episcop pe care tu trebuie să-l adori!"*

Ea a mai declarat că el a încercat să-i *"atingă ei părţile ruşinoase"* şi că de numărate ori, în prezenţa sa, el şi-a încins membrul său cu un ruban alb şi a exclamat mângâindu-l: *"Priveşte-l, cât de frumos e!"*

El răspunsese unui discipol care-l întrebase dacă poate să practice castitatea: *"Ce castitate şi iar castitate! Mai bine luaţi-o, înşiraţi-vă degajaţi şi dezinvolţi pe drumul voios şi vesel al desfătărilor şi nu mai acordaţi atenţie acestor inepţii."*

Însă, era mult mai bine de adus aceste acuzaţii asupra practicilor sale sexuale pentru a face din Cagliostro un pericol public şi pentru a-l condamna la moarte. Exact în acest scop va fi folosită Sarafina.

Matteo Berardi fu trimis la mânăstirea-închisoare Sfânta Apollonia pentru a obţine aici de la ea declaraţiile necesare părţii masonice a procesului. Înainte de toate, i s-a cerut ei să completeze şi să semneze confesiunea făcută în noiembrie în faţa lui Giuseppe Iosi. Matteo Berardi, care, şi el era o prezenţă familiară şi inspira încredere, rămase de partea sa pentru a o consilia şi a o proteja. Era poziţia minunată pentru a-i sugera răspunsurile pe care Inchiziţia le aştepta de la ea.

La urma urmelor, în completa izolare în care se găsea, era ţinută Sarafina, i se putea atribui nu are importanţă care declaraţie.

Cine putea controla ceea ce ea spusese în realitate? De altfel Sarafina este singura care nu poate fi confruntată cu ceilalţi martori

În interogatoriile conservate în Biblioteca din Roma, este facil a observa că declaraţiile sale sunt singurele care vorbesc despre aspectele politice. Maniera de a se exprima şi limbajul indică mai degrabă răspunsurile redactate de inchizitori, decât cele ale unei femei analfabete. Dar acesta este, poate, încă un alt paradox al Sarafinei.

La 20 aprilie 1790, ea este autorizată să depună împotriva soţului său iar primul lucru pe care l-a spus este: *"Eu nu acţionez pentru a mă răzbuna pe soţul meu. Din contra, eu recomand clemenţa Tribunalului. Eu acţionez doar numai pentru pacea sufletului meu şi obligată fiind de confesorul meu."*

(Cele) 43 interogatorii

"Martor îmi este Dumnezeu căruia îi adresez rugăciunile mele.
Resping cu toate puterile, cu toate forţele mele ceea ce spuneţi împotriva mea, iar
dacă eu le voi accepta, aceasta va însemna a nega
tot ce întotdeauna eu am afirmat."
- Cagliostro.

În cele ce urmează sunt înfăţişateo mică parte din ceea ce conţine dosarul reunit complet întocmit de Inchizitori ca bază pentru interogatoriile lui Cagliostro.

Interogatoriile vor începe un pic mai târziu după ce, sub conducerea avocatului fiscal Paradisi, a abatelui Cavazzi-arhivist al Sfântului Scaun şi abatelui Lelli-adjunct al cancelariei. În total 43 interogatorii între 4 mai 1790 până la 22 iunie 1790, ceea ce înseamnă, aproape câte un interogatoriu în fiecare zi, interogatorii care durau, în mod obişnuit, 10 ore sau mai mult.

Cagliostro arăta un spirit lucid, el nu se lasa confruntat prin tehnicile obişnuite ale Inchizitorilor, nici de torturi. El nega minciunile martorilor, dar însă adminţând faptele care erau adevărate, corectând şi precizând acolo unde era necesar.

El susţinea că totdeauna a fost un bun catolic şi cu demnitate el va rămâne fidel principiilor sale. Era interogat mai ales privitor la sistemul său.

"Pentru a dovedi că eu am fost ales de Dumnezeu, ca apostol, pentru a apăra şi răspândi, a propaga religia, eu spun că, la fel cum Sfânta Biserică instituie pe pastori (preoţi) pentru a demonstra întregii lumi care este adevărata credinţă catolică, eu însuşi, operând cu aprobare, şi prin consultare cu pastorii Sfântei Biserici, eu sunt, aşa cum am spus cu deplină îndreptăţire, cu deplină justificare privitor la toate acţiunile mele, aceşti pastori care mi-au vorbit astfel sunt Cardinalul de Rohan şi Episcopul de Brouges. Ei m-au asigurat că Ordinul meu egiptean este divin şi că el merită să formeze un ordin aprobat de Sfântul Petru, aşa cum v-am mai spus într-un alt interogatoriu. Dacă eu mă înşel, Sfântul Petru mă va pedepsi, iar dacă am dreptate, el mă va răsplăti mă va recompensa. Dacă Sfântul Petru poate avea în această seară în mâinile sale acest interogatoriu eu vă prezic tuturor fraţilor ce cred şi care nu cred, credincioşi şi necredincioşi, că eu voi fi pus în libertate mâine dimineaţă. În sistemul meu eu acord multă importanţă şarpelui care are mărul în gura sa, care este iniţiala, monograma, cifra mea. Şarpele strivit prin răscumpărarea (mântuirea) Stăpânului Nostru Isus Christos, cel pe care trebuie să-l purtăm totdeauna în inimile noastre şi în faţa ochilor, arată că omul prin bunele sale acţiuni şi fapte, prin bunăvoinţă şi cu Mila, Graţia lui Dumnezeu poate să se regenereze, să se reîncarneze.

Inchizitorul: Seignoria Sa observă că există o contradicţie între înfrângerea şarpelui strivit prin răscumpărarea, mântuirea

Stăpânului Nostru Isus Christos şi regenerarea, reîncarnarea omului.

Cagliostro: Sunteţi totdeauna de rea credinţă deoarece dvs. vedeţi pretutindeni contradicţii, chiar dacă pentru mine ele nu sunt contradicţii, cele două sunt o afirmaţie a altcuiva.

Inchizitorul: Seignoria Sa crede că dvs. aveţi rele intenţii în răspunsurile pe care le daţi şi contestă sentimentele şi răutăţile pe care le proferaţi împotriva foarte respectaţilor judecători şi asupra preceptelor bisericii. dvs. vă, lipsesc punctele principale ale credinţei. Viaţa dvs. este plină de erori. Pentru ca dvs. să dovediţi, noi vrem să aflăm din propria dvs. gură numele celor 7 păcate capitale.

Cagliostro: Dacă dvs. o vreţi, ascultaţi: avariţia, luxul, lăcomia, invidia, curvia. Acestea vă sunt suficiente, vă satisfac?

Inchizitorul: Seignoria Sa declară, dă pe faţă încăpăţânarea dvs. Sunteţi prea ignorant în materie de religie. Nu numai că dvs. aţi transcendetat preceptele morale, ci aţi numit doar numai 5 din cele 7 păcate capitale.

Cagliostro: Iertaţi-mă că nu am numit orgoliul şi mânia. Eu nu le-am uitat din ignoranţă sau din încăpăţânare, cum spuneţi dvs. Am făcut-o cu intenţia de a nu vrea să le pronunţ în faţa dvs. , de frică că asta poatet să vă ofenseze.

Inchizitorul: Aroganţa pe care o arătaţi probează pericolul ce sufletul dvs. păcătos reprezintă şi tragedia grandorii dvs. pierdute. Seignoria Sa spune că împreună cu partizanii dvs. căutaţi să obţineţi aprobarea Papei pentru Ordinul dvs. egiptean, exact aşa cum s-a făcut pentru Ordinul de Malta[319]*. Denunţătoarea Serafina*[320] *nu numai că a confirmat-o, ci a*

[37] Biblioteca din Roma, Interogatoriile lui Cagliostro.

[38] În perioada interogatoriilor inchizitorii au numit-o pe tot timpul pe Sarafina « denunţătoare». Cagliostro nu trebuia să uite că soţia sa era cea care l-a denunţat. În ceea ce-l priveşte, Cagliostro cerea în permanenţă inchizitorilor să o interogheze pe soţia sa asupra a unui sau altui subiect, pentru ca ea astfel să poată confirma ceea ce el declara.

încheiat declaraţia sa cu acestă frază: 'Aceastea sunt bombele obişnuite ale soţului meu'

Cagliostro: Contest afirmaţia Serafinei. Iar în privinţa Ordinului Egiptean, confirm că eu am deja aprobarea cardinalului de Rohan şi a episcopului de Brouges.

Inchizitorul: Denunţătoarea Serafina a declarat că aduceaţi în lojă copii de 6 sau 7 ani, pe care-i numiţi pupile sau porumbei, că le cereaţi să se aşeze în genunchi, că le ziceaţi o rugăciune, că le dădeaţi trei lovituri de sabie în aer şi băteaţi de 3 ori pământul cu piciorul. Apoi, că dvs. puneaţi o carafă cu apă în faţa copilului şi-i cereaţi lui să vă spună ce vedea. În funcţie de răspunsul exact pe care vi-l dădeau copii, denunţătoarea a tras concluzia că soţul ei avea încheiat un pact cu diavolul.

Cagliostro: Confirm că pentru a-l convinge pe ducele d'Orléans de autenticitatea sistemului egiptean şi de falsitatea celui al Filaletienilor, eu am făcut în loja din Paris, în prezenţa cardinauluil de Rohan, a principelui de Luxembourg şi a multor altora, experienţe obişnuite cu pupila.

Aceste preziceri erau efectul unei asistenţe speciale a lui Dumnezeu, ale cărui binefăcătoare efecte eu le-am resimţit totdeauna. Declar că sistemul meu a făcut o deosebită impresie asupra tuturor discipolilor mei. Declar, de asemeni că întotdeauna eu am refuzat darurile, cadourile lor şi titlul de 'cel mai puternic muritor" pe care ei voiau să mi-l dea.

Inchizitorul: Mărturia Serafinei precizează că, dimpotrivă, dvs. vă umflaţi în pene orgoliul, precum o broască, şi dvs. vă complaceţi în adulaţiuni. [321]

Cagliostro: Dacă eu m-aş fi complăcut în adulaţiuni, eu aş fi rămas printre protestanţi şi nu aş mai fi venit la Roma. Eu am

[39] Nu trebuie să uităm ceea ce Vanetti nota la Roveretto: *«Atunci când el retrimitea mulţimea bolnavilor săi după audienţele sale, el ridica braţele sale şi făcea semnul crucii. Iar, la fel când soldatul care era bolnav, la pat, timp de 5 luni, venit la el şi se aruncă la picioarele sale, vindecat şi recunoscător, el îi spuse acestuia: Pentru ce îmi mulţumeşti mie? Mergi la biserică, când preotul ţine slujba, şi mărturiseşte (confesează-te) acolo că Dumnezeu te-a vindecat de maladia ta. Iar din cauza aceasta se spunea: Vedeţi, nu numai că el este (un) creştin, dar el este chiar (un) catolic. ».*

refuzat omagiile copiilor mei atunci când m-au însoţit la Boulogne pe mare (Boulogne sur mer) şi le-am dat lor în scris şi prin viu grai binecuvântarea în numele lui Dumnezeu.

Inchizitorul: Cum se face că dvs. aţi putut crede că Dumnezeu vă asistă în loje?

Cagliostro: Eu nu înţeleg, şi nici nu vreau să înţeleg jocul dvs. de cuvinte. Dar eu susţin până la ultima mea suflare că sunt ferm convins că tot ceea ce eu am făcut, am făcut prin ordinul prin voinţa lui Dumnezeu şi prin puterea prin care Dumnezeu mi-a comunicat în avatajul său şi cel al Bisericii. Eu am servit întotdeauna pe Dumnezeu pentru Dumnezeu, ca apostol pentru a apăra religia şi a o răspândi prin sistemul meu egiptean, cuprins/conţinut în structura cărţii pe care eu am scris-o.

Inchizitorul: (adresându-se preşedintelui): Seigneuria Voastră, văd că el nu încetează de a pretinde că el este Dumnezeu, trebuie să pedepsim această încăpăţânare fără limite şi să extirpăm rădăcinile acestei rele ierburi/, buruieni prea pernicioase. Ordonăm să se treacă imediat, de îndată la remedii de drept şi de fapt (jure et de facto)[322] *pentru a-l determina să admită ce noi vrem ca el să admită.*

Cagliostro: Nu aveţi decât să mă pedepsiţi dacă aşa vreţi pentru ceea ce voi numiţi delictele mele. Faceţi ce vreţi cu trupul meu, pentru mine e suficient să-mi salvez sufletul. Eu iert tuturor duşmanilor mei şi tuturor acelora care au luat parte la acest proces, tocmai pentru că eu văd în asta salvarea sufletului meu. Adresez rugăciunile mele lui Dumnezeu, deoarece eu cred că Dumnezeu a venit pentru a mă răscumpăra."

[40] Este o formă cultă de a vorbi despre tortură.

De trei ori abandonat

"Numeroase persoane şi cercuri de rang înalt văd această detenţie cu plăcere, cu mulţumire."
- Sarasin.

Confuzia şi panica domneau la Roma. Contextul internaţional era dificil. Papa avea temeri că un proces atât de nedrept împotriva unei persoane aşa de celebre să nu aducă o revoluţie la Roma similară celei din Franţa. În oraş se vorbea de o armată reunită de discipolii săi francezi, care erau pregătiţi să atace oraşul, să pună foc şi să demoleze castelul Sfântului Înger, la fel cum poporul o făcuse la Bastilia în Paris, să răstoarne pe Papă şi să-l salveze pe Cagliostro.

În realitate nu era nimic din toate acestea. Singura forţă care atacă Roma după arestarea lui Cagliostro fu natura singură.

La puţin timp după punerea sa în închisoare, o teribilă furtună, cum sunt cele de vară, se deslănţui peste oraş în plină iarnă. Castelul Sfântului Înger a fost şi el afectat. Iar în primăvară, inundaţii fără precedent vor afecta oraşul şi terenurile agricole din jur.

Dar pe ce se bazau aceste zvonuri? În documentele procesului, este înregistrat că Berardi şi Antonini l-ar fi anunţat pe Cagliostro că *"cineva l-a denunţat la Sfântul Scaun, într-un moment când nici un denunţ nu fusese făcut. Antonini declara că în prezenţa soţie sale şi a unui alt martor al cărui nume ea nu şi-l mai aminteşte, Cagliostro răspusese că el informase în scris pe toţi prietenii săi din întreaga lume de acest pericol iminent şi că aceştia, la primirea veştii arestării sale, ştiau deja ce au de făcut."*

La rândul său, Sarafina declara în timpul interogatoriului că *"fiind într-o seară aşezată în faţa şemineului, împreună cu soţul său şi un martor, soţul său i-a spus că el a scris şi a pus să se scrie în numele său o scrisoare circulară către loje, astfel încât ele să facă totul pentru a-l salva în cazul în care el va fi arestat, chiar, dacă trebuia, să pună foc castelului sau sediului Sfântului Scaun dacă vreodată el va fi închis într-unul dintre aceste locuri."*

Poate că aceste zvonuri nu erau decât exagerări ale propriilor sale cuvinte. Ba, mai mult, se pare că cineva a reuşit să pătrundă până la Cagliostro, atunci când el era închis în castelul Sfântului Înger, un aristocrat francez ce-şi găsise refugiul în Italia, contele d'Estillac. Cagliostro a reuşit să-i paseze lui un mesaj pentru Jacob Sarasin. El îi cerea acestuia să vină să-l salveze.

Estillac încercă în trei rînduri de a intra în contact cu Sarasin pentru a îndeplini această misiune. De 3 ori Sarasin tăgădui pe stăpânul său. Este adevărat că a doua oară, Estillac căzu într-un moment nepotrivit, Jacob era în doliu, soţia sa pe care el o iubea cel mai din lume murise în ianuarie 1791.

Prima scrisoare adresată de d'Estillac lui Jacob Sarasin, în 21 octombrie 1790: *"Nefericitul Cagliostro pe care eu l-am lăsat în lanţuri în castelul Sfântului Înger m-a însărcinat cu un comision verbal pentru dvs. , el neputând să o facă prin scris*.

Eu am avut onoarea să trec ieri pe la hotelul dvs. *Am lăsat acolo numele meu cu rugămintea de a fi informat la ce oră vă întoarceţi. Cum nu am primit nici un răspuns în această privinţă, am onoarea de a vă preveni că eu sunt găzduit la Savoia şi că afacerile mele mă obligă să plec peste o oră. În consecinţă dacă persoana pe care eu am numit-o vă interesează, eu sunt la ordinele dvs. până la ora 10 a Franţei."*

Arhivele Sarasin nu conservă răpunsul pe care Jacob îl dădu acestei oferte. Dar acesta a existat, deoarece se găseşte o a doua scrisoare a lui d'Estillac care vorbeşte despre acest fapt, în 4 ianuarie 1791: *"Aş fi avut bucuria, Domnule, de a răspunde la*

scrisoarea prin care dvs. mi-aţi făcut onoarea de a-mi scrie în 14 decembrie trecut încă din momentul primirii acesteia, dacă în acea zi neputându-mă întâlni cu unul din cei care nu te poţi dispensa pentru merge cu treburi la Suveran, la Regină şi la prinţii acestei auguste case care au avut bunătatea de a mă onora cu o oarecare bunăvoinţă. Profit de primul moment liber pe care eu pot să-l prind printre ocupaţiile multiplicate pentru a răspunde cererii dvs. Nici un motiv nu mă poate solicita a acoperi cu un voal vis-à-vis de intenţiile dvs. care m-au determinat să vă scriu un bilet la trecerea mea prin Bâle încât să vă pot vedea pentru a scoate de sub cătuşele tăcerii un pericol încă şi mai mare al unei persoane ce eu ştiam că vă poate interesa şi căreia soarta nefericită mă atinge în însăşi sensibilitatea mea.

La timpul trecerii mele prin Bâle nu trecuseră decât 3 luni de când eu părăsisem vechea capitală a lumii. Consideraţia pe care el a avut binevoinţa de a-mi acorda, legăturile mele cu cardinalul Zelada şi cu alte persoane m-au pus îm situaţia de a cunoaşte nu numai toate intrigile detenţiei prietenului nostru, ci însăşi şi mijloacele care-l puteau face să înceteze şi evita un funest sfârşit de care era ameninţat.

Cu toate că era închis drastic şi foarte riguros eu am ajuns până la a-i vorbi lui prin mijlocirile Castelanului sau guvernator al castelului, care îmi este foarte devotat. Iar dacă ne luăm după excitarea şi momentele rugăminţilor sale, extrema sa încredere în prietenia voastră ce m-a determinat să trec prin Bâle pentru a mă asigura prin mine însumi, cu ochii mei de dispoziţiile dvs. faţă de amicul nostru lipsit de noroc. Şi pentru că doar puţine dintre acestea, care-l flatau, eu le-am găsit, m-am întors în Italia pentru a opera aici eliberarea sa, dar, cum nici după 48 de ore de şedere eu nu am putut să mă unesc cu dvs. , mi-am imaginat că el şi-a făcut iluzii în privinţa interesului pe care el vi l-a inspirat.

Şi vă mărturisesc, pur şi simplu, că obligat fiind a mă expatria a doua oară, cu familia şi o parte din servitorii mei,

resursele/rezervele mele şi o parte a servitorilor mei, din cauza tulburărilor din patria mea, resursele mele, cu toate că altădată erau suficient de abundente au fost în aşa măsură obstrucţionate pentru cauze publice încât m-am văzut nevoit/forţat de a nu mai putea spera că voi fi secondat, şi de a abandona pe nefericiţii voştri prieteni evenimentelor Providenţei.

Eu am continuat deci drumul meu spre Prusia şi mica porţie din veniturile mele care ajungeau cu foarte mare greutate la mine erau abia suficiente pentru a mă putea hrăni la un nivel foarte jos faţă de cel pe care-l aveam în Franţa şi mai aproape, vecin cu marea sărăcie, trebuind să renunţ la noi călătorii şi la speranţa atât de dragă inimii mele, de a ajuta pe cei oprimaţi. Dvs. vedeţi, Domnule că eu vă vorbesc cu sinceritate despre un vechi militar, a cărui inimă pune totdeauna în priză slabele sale mijloace. Sper că ale dvs. pentru amicul dvs. să fie mai puternice şi mai eficiente. Dvs. vedeţi, Domnule că eu vă vorbesc cu sinceritate despre un bătrân făcând acest lucru cu o adevărată satisfacţie, mulţumire. Şi dacă eu eram fericit pentru că puteam să vă fiu de o oarecare utilitate în ţara în care locuiesc, nu mă ocoliţi. Eu voi fi totdeauna prea atent, amabil de a vă manifesta sentimentele şi perfecta stimă cu care eu am onoarea de fi, Domnule, prea-umilul şi prea-supusul dvs. Servitor."

Răpunsul lui Jacob Sarasin din 8 februarie 1791: *"Doamne, Vai!, Domnule, o tristă veste care este şi motivul întârzierii răspusului meu la scrisoarea dvs. din 4 ianuarie. Este moartea dragii mele soţii, fără de care existenţa mea n-ar fi fost nimic până azi. Viaţa mea este în schimbare acum. Răbdare. Ştiu că eu o voi revedea într-o lume mai bună şi că eu nu am pentru aceasta decât să-mi umplu bine buzunarele cu ceea ce priveşte vis-à-vis cele 8 gajuri ale căsătoriei noastre pe care ea mi le-a lăsat amanet.*

Vă rămân dator, Domnule, pentru detaliile ce mi-aţi dat despre amicul meu lipsit de noroc, şi eu am aceeaşi dorinţă ca ele să-i fi

fost mai ample, dacă acest lucru era cu putinţă. Eu am crezut totdeauna că acolo, ca pretutindeni dealtfel, el a fost victima propriului fel al său de a acţiona mereu eterogen pentru cei care voiau să-l aibă pentru înşelătoria, păcăleala lor.

Eu ştiu bine (sau eu mă înşel de tot) că el va ieşi de acolo la fel ca din Inchiziţia din Spania şi din Portugalia, de la Bastilia şi de 2 ori din închisoare la Londra. A mă amesteca, aceasta va fi, mi se pare a strica, a tulbura mai mult decât a face bine ceva.

Motivele, raţiunile, nu-i spunea el Papei; de putere, eu nu am nimic a-i opune celui care acţionează în mod direct & indirect (în mod cert împotriva propriilor sale interese); de mijloacele pecuniare, eu nu am nimic a cheltui fără măsură ci eu sunt, din contra, constrâns a mă restrânge în paguba mea şi a voiajelor ... ale mele sunt toate gata făcute afară de ultima dintre ele. Eu nu văd deci deloc cum prietenia mea, oricât de devotată ar fi ea, ar putea fi să-i fie lui de folos... Eu am uitat încă un articol de intrigă, de uneltire ori altfel de fineţe, gingăşie sufletească, de şiretenie; dar pentru acest mijloc eu nu mă identific cu Diavolul, căci, cu toate că Mirabeau nu ar fi fost iezuit, eu nu cunosc decât o singură fineţe, este aceea de a nu o avea deloc. Ea reuşea totuşi câteodată, dar nimic decât pe teren ferm/sigur & niciodată cu Granzii Pământului care se îndoiesc de toate şi de tot, ceea ce nu-i flatează pe ei.

Iată Domnule, pe scurt, în rezumat vederea mea generală rapidă. Dacă dvs. puteţi să-mi daţi mai multă satisfacţie în privinţa acestei afaceri şi să-mi indicaţi mijloacele simple şi sigure de a mă face util sărmanului prieten al meu, mă veţi face fericit.

Au existat între el şi soţia sa relaţi? Iată un punct asupra căruia eu doream mult a fi clarificat şi această limpezire îmi va spune mult. Dumnezeule! Ce aş mai putea eu spune despre lucruri & pe care aş dori să le aflu, ştiu. Dacă dvs, Domnule m-aţi fi scris un bilet imediat după sosirea dvs. la Bâle noi ne vedeam în mod sigur

şi nu s-ar mai fi făcut confuzia, încurcătura de a lua un om drept altul dacă dvs. aţi fi vorbit sau v-aţi fi adresat fratelui meu sau mie. În rest, de câtăva vreme, se pare că lucrul ... în întregime şi se vorbeşte în hîrtiile publice de o soartă mai dulce şi de un confesor care i-a fost lui dat. Ceea ce este plauzibil. Ceea ce mie mi se pare palpabil este că numeroase persoane şi cercuri de rang înalt văd această detenţie cu plăcere iar eu însumi am îndoieli asupra felului în care se gândeşte în privinţa aceasta în regiunea în care locuiţi. Eu voi dori să îndemn, să recomand întotdeauna, dar să nu ne mai gândim ... Pe marele platou al lumii, noi, mici, neînsemnaţi depindem toţi de acelaşi Judecător ... singurul care este infailibil.

Agreiaţi, Domnule, urările de sănătate ce eu le fac pentru binele şi mulţumirea dvs. Adevăratul înţelept este bun peste tot, căci el poartă mulţumirea în interiorul său, spiritul său se plimbă în Eden iar inima sa este un templu... Dar, să încheiem ! "Să fim înţelepţi !" ("Sapienti sat".)

A treia scrisoare a contelui d'Estillac, din Nuremberg, în 6 aprilie 1791: *"Eu am primit la timpul său, Domnule, scrisoarea prin care mi-aţi făcut onoarea de a-mi adresa la Berlin, în care dvs. mă faceţi părtaş la tristul eveniment care a întârziat răspunsul dvs. Mă bucur să găsesc într-un om pe care eu îl stimez o filozofie care nu ţine deloc de insensibilitate. Resemnarea dvs. şi speranţa într-o viitoare reunire într-o lume mai bună coincide, simpatizează în mod particular cu sentimentele mele. Şi toate aceste motive unite conduc la multe altele ce m-au făcut să regret atât de mult că nu ne-am putut întâlni la Bâle, decât numai după ce aţi luat în considerare imposibilitatea de a călători sau a vă deplasa în care spuneţi că sunteţi. Eu am prezumat că mijlocul cel mai bun pentru a ne înţelege, vedea, auzi este cel de a mă deplasa eu pentru a vă găsi. În consecinţă, Domnule, nedepinzând la Curtea regelui Prusie decât de circumstanţele tulburărilor din patria mea, eu am primit concediu de la majestăţile lor şi de la*

prinţii acestei auguste case de Branderburg şi m-am aşternut la drum spre Elveţia. Însă o infinitate de accidente au traversat voiajul meu şi a întârziat marşul. Întâi, Domnule, la a 5-a staţie, berlina (droşca mare) mea s-a rupt, oiştea s-a spart şi la 6-a noi ne-am răsturnat de 2 ori şi atât de urât încât soţia mea, o tânără de 20 ani de complexitate prea delicată a fost foarte incomodată de această cădere. Am crezut că e necesar să ne oprim la Leipzig pentru a se restabili. În timpul acestui sejur al meu am primit vestea morţii uneia dintre rudele mele asasinată cu 4 focuri armă. Eu am mania de a fi foarte ataşat de ai mei şi de prietenii mei. Am fost într-atât de afectat de pierderea marchizului d'Esquerac că am ajuns într-o rea dispoziţie şi am căzut bolnav în acest oraş. Nesupunerea/neascultarea mea faţă de un medic foarte mare rupt de meseria lui a luat acestuia ceva timp pentru a-mi salva viaţa. N-am crezut niciodată că va trebui să o expun şi altă dată inabilităţii sale.

Deşi covalescent, am plecat, dar aşa de slăbit, încât a trebuit să mă opresc câteva zile la Nuremberg pentru a-mi recăpăta aici forţele şi aceasta a fost posibi, s-a relizat. Aşa am avut timp să reflectez asupra uşurinţei cu care eu am întrepins călătoria mea, fără a mă asigura de 2 lucruri care îi erau scopul. Primul, să fiu, să mă ştiu şi mai fericit decât prima oară, eu aveam onoarea de a vă întâlni la Bâle. În al 2-lea rând este gradul de interes pe care îl acordaţi nefericitului dvs.amic, şi dacă în acest caz bine demonstrat al posibilităţii eliberării sale, dvs. veţi vrea să contribuiţi fără a vă compromite în vreun fel.

Mă simt flatat, mă mândresc, Domnule, că dvs. veţi vrea la fel de bine să-mi acordaţi un răspuns prompt legat de aceste 2 chestiuni, eu nu mă îndoiesc că în ele să se resimtă francheţea şi loialitatea caracterului dvs. şi că nu-mi veţi lăsa nici o incertitudine asupra dispoziţiilor dvs. În aceeaşi măsură vă vor servi în stabilirea momentului plecării mele, ca şi, de asemeni la dirijarea marşului meu. De asemenea, Domnule, dvs. vă imaginaţi

că este important pentru mine ca eu să o primesc cu cea mai mare celeritate. Eu, nu am aici, nici corespondenţă, nici cunoştinţe, nici recomandări, astfel că sejurul nu ne poate fi aici foarte agreabil. Iar în cazul în care pe noi ne va mai încerca şi un alt accident, incident atunci noi vom ajunge într-o cruntă încurcătură. Cum nu mă îndoiesc defel că o casă aşa respectabilă ca cea a domniilor voastre să nu aibă relaţii în acest oraş eu îndrăznesc a vă cere stimabila dvs. filantropie în favoarea noastră şi vă rugăm să ne procuraţi cîteva scrisori de bunăvoinţă ce ne-ar putea nouă procura cunoştinţe şi servicii în caz de nevoie.

Eu găsesc atâta duioşie a obliga pe semenii mei care judecând pentru mine însumi, în locul propriilor dvs.sentimente, eu cred că dvs. veţi pune în bun noroc procurându-vă o ocazie de a exersa îndatoririle dvs.binevoitoare.

Eu sunt cazat la hotel Calul Roşu în Nuremberg, aici eu voi aştepta răspunsul dvs. Sper, doresc ca răspunsul dvs. să mă angajeze să fac o amplă cunoştinţă cu dvs. , şi oricare ar fi acesta, un nou motiv de a vă asigura de sentimentele şi sincera, perfecta stimă cu care eu am onoarea de a fi prea-umilul şi prea-supusul dvs. servitor, contele d'Estillac."

Răspunsul lui Jacob Sarasin din 12 aprilie 1791: *"Nu Domnul meu Conte, eu nu vă angajez numai pentru a veni la Bâle, însă eu nu vă sfătuiesc, la fel, chiar prea tare, ca dvs. să aveţi nici o nulă utilitate & poate doar dezagramente, deoarece noi am fost forţaţi de circumstanţe/împrejurări a apăra pe tot timpul sejurului în oraşul nostru pe aristocraţi ş. a. m. d. de cei care sunt contrari naţiunii, Legilor şi Regelui francezilor.*

De altfel e puţin probabil pentru dvs. de a mă găsi în oraş, iar dacă eu eram acasă nu se deschidea, pentru a spune aşa, decât la doliul care mă înconjura.

În afară de asta, persoana despre care mi-aţi vorbit este pregătită să vadă că se termină procesul său care se va sfârşi într-adevăr cu un exil, asta e tot. Iar dacă va fi altfel, eu am avut deja

onoarea de a vă spune că cel ce nu va fi cu noi, cu noi se va amesteca. Nu trebuie ca cei slabi să se amestece în afaceri ale celor mai puternici care au vrut propuneri deliberate de se găsi în atare circumstanţă şi nu în alta. Acesta este principiul meu şi dacă aici era un pas de făcut sau o avere de 6 franci de cheltuit pentru asta[323] *eu n-aş fi făcut nimic, căci eu am învăţat pe spezele mele că eu n-aş fi făcut decât o solemnă initilitate, un fleac pompos.*

Aceste sentimente se găseau deja indicate în precedenta mea scisoare, însă după aceea este necesar un răspuns clar celor 2 puncte pe care dvs. mi le propuneaţi; Domnule, eu vă voi spune dvs.:

1. Eu nu sunt sigur că mă veţi găsi la Bâle şi de altfel calitatea mea de văduv mă împiedeca să văd lumea.

2. Interesul pe care eu îl am pentru persoana în chestiune nu este din această lume. Dimpotrivă; sunt convins că el va fi totdeauna nefericit; pentru că el voia şi trebuie aşa să fie, fără de care ar avea alegerea de a fi bine. Cu atât mai rău totdeauna pentru cei care îl persecutau. În rest eu fac urări de sănătate, Domnule, pentru binele dvs. constant & şi al celor care vă sunt dragi."

Avocatul apărării

"Jur şi promit să apăr pe acuzat cu singurul scop de al face să admită greşelele sale şi de a-l face să revină la raţiune, chiar dacă eu declar şi consider ca injustă apărarea sa."
- jurământ depus de avocatul care trebuia să-l apere pe Cagliostro.

Interogatoriile se vor încheia în iunie 1790. Se spune că la sfârşit Cagliostro admisese ceea ce inchizitorii voiau ca el să

[41] Este omul despre care Cagliostro spunea: « Eu îl am pe Sarasin din Bâle care îmi va da toată averea sa dacă eu i-o voi cere.».

admită. Că el a recunoscut scris toate acuzaţiile şi faptul că el este Joseph Balsamo. Dar declaraţia făcută de Cagliostro, conservată în Biblioteca municipală din Roma, nu face decât să repete ce Cagliostro a declarat în timpul celor 43 interogatorii. Ea nu nega ceea ce el a spus totdeauna.

S-a utilizat tortura şi toate metodelele obişnuite ale Inchiziţiei. Se spune că în timpul interogatoriilor, Cagliostro era grosolan, incoerent şi că el avea lungi perioade în care nu le spunea nimic. Inchizitorii trăgeau concluzia că el este posedat de diavol. Ei vor folosi aceasta drept pretext pentru a fi consultat medical deoarece ei se temeau că el putea invoca nebunia pentru a se salva de la o condamnare.

Concluzia medicului nu se limita numai la starea sa de sănătate mentală:

"Cagliostro este foarte sănătos, în toate facultăţile sale mentale şi vorbeşte după cum inima lui îi spune. El nu crede în nimic, el nu are religie, el este un ateu, o fiară, un blamator, un om rău, furios, şarlatan, un entuziast, o canalie, un eretic, un deist[324] *şi un foarte defăimător în materie de religie."*

El nu a spus niciodată ceea ce Inchizitorii voiau să audă de la el. Dimpotrivă el încheia: *"Voi nu mă veţi face niciodată să mă îndoiesc, eu sunt şi rămân ireductibil."*

Procesul putea începe. S-a redactat acuzaţia care fu prezentată Papei. Acesta ordonă reunirea tribunalului Sfintei Congregaţii. Tribunalul era format din 12 judecători: secretarul de stat Zelada, cardinalul Antonelli – prefect al propagandei, cardinalul Pallotta – prefectul Conciliului, cardinalul Campanelli – pro dataire. Până aici se regăsesc aceiaşi indivizi care au participat la reuniunea extraordinară cu Papa pentru a decide arestarea lui Cagliostro. Alături de ei erau, de asemenea: Monseigneorul Libert – avocat al Inchiziţiei, Monseigneorul Rinuccini – guvernatorul Romei,

[42] Cagliostro răpunse acestuia că: « Îmi este greu să înţeleg această evidentă contradicţie, atee şi deistă în acelaşi timp».

Giovanni Barberi - judecător fiscal general al Guvernului[325], auditorul Rovell, fratele Contarini – consilier al Sfântului Scaun (în fapt el se ocupa de tortură), Vincenzo Pani – comisar al Inchiziţiei, abatele Lelli – notar şi abatele Cavazzi – arhivist al Sfântului Scaun.

Acuzarea a ales ca avocat pe Monseigneorul Libert. Cagliostro a cerut un avocat, Inchiziţia nu l-a refuzat, dar numi pe unul dintre aleşii ei, din oficiu, pe Monseigneorul Bernardini. Cagliostro a pus condiţia ca acesta să fie asistat şi consiliat de Monseigneorul Constantini, avocat al săracilor. El a avut motive să o facă, deoarece Monseigneorul Bernardini se comporta mai mult ca un avocat al acuzării decât avocatul apărării. De altfel aceasta era prevăzut în jurământul pe care-l făceau înainte de a-şi suma această însărcinare:

"Eu, avocat consistorial, chemat în faţa părintelui comisar general al sfintei şi romane Inchiziţii, după ce am atins cu mâna mea Sfânta Evanghelie a lui Dumnezeu, jur şi promit de a accepta sarcina pe care prea devotatul nostru Papă Pius al VI-lea m-a însărcinat, în favoarea lui Giuseppe Balsamo, judecat şi încarcerat pentru motivele prezentate în documentele Sfântului Scaun. Jur şi pormit să menţin secretul şi să-mi fac meseria mea cu sinceritate şi bună credinţă, cu singurul scop de a-l face să admită faptele sale şi să-l fac să revină la raţiune, în ciuda faptului că eu recunosc apărarea sa ca fiind nejustă/nejustificat."

După 10 luni de completă izolare în mâinile Inchiziţiei Cagliostro vorbea pentru prima oară cu avocaţii săi. Condiţiile în care el trăia erau îngrozitoare. După această introducere, Monseigneorul Constantini adresă imediat o întrebare în numele său:

"1. Să i se schimbe aşternutul patului pentru că avea viermi.

[43] El este cel care a tras toate sforile pentru arestarea lui Cagliostro, el era şeful lui de Berardi şi juca rolul de secretar al acestui tribunal.

2. Să aibă îmbrăcăminte călduroasă şi lenjerie intimă (maieu, cămaşă, izmene, etc,)[326]*, deoarece cea pe care o avea era deşirată (zdrenţuită) din cauza folosirii îndelungate .*

3. Să aibă o mâncare/masă mai bună. El bea un pic de vin din 2 în 2 zile. Dejunul era făcut din pateuri rău asezonate, puţină carne de calite proastă, du garofolato[327] *de bistrou/cârciumă. El nu avea nici o masă de seară.*

4. Lingura ce ei i-au dat-o era plină de coclează greţoasă/scârbosă.

5. Comandanul ne asigură de a-l ţine în condiţii foarte bune preparând mesele sale la o familie are locuia în castel pentru acelaşi preţ[328] *de 30 sous (monedă de aramă valorând 25 de bani, a 20-a parte a unui franc), având în vedere că birtul/cârciuma nu putea să furnizeze mâncăruri mai bune.*

6. El cere permisiunea de a se plimba în încăperea de lângă cea în care se afla, cum i se permise la un moment dat, şi de a folosi pipa, deoarece el are acest obicei şi aceasta îl ajuta pentru sănătatea sa (el acumula umori la nivelul capului).

7. El a dorit cărţi şi un confesor (preot).”

Nu se cunoaşte dacă el a reuşit să obţină condiţii mai umane. Procesul începea. În pledoaria sa pentru al apăra pe Cagliostro, avocatul Constantini încercă să demoleze etapă cu etapă acuzaţiile. El se concentra îndeosebi pe cele ţinând de Ordinul egiptean:

“Se voia atribuită lui Cagliostro instituirea unei noi religii şi a unui nou cult, aproape ca şi cum el era un nou Mahomet. Dar societatea egiteană nu are caracterul unei religii, chiar dacă ea are îmbrăcăminte, stele, funcţii şi rugăciuni către Dumnezeu. Se spune că instituirea Ordinului egiptean deschide calea

[44] Să ne amintim ce mare importanţă acorda Cagliostro igienei personale. Cât a stat la Bastilia el îşi schimba zilnic cămaşa.

[45] Este o marinată de vită în vin roşu, preparată îndeosbi la Roma în acea perioadă.

[46] Nu trebuie să uităm că în momentul arestării Inchizitorii au luat toţi banii, toate bijuteriile şi bunurile ce se aflau în casă lui de Cagliostro care trecea ca fiind un oarecare foarte bogat om.

răzvrătirii/răscoalei. Dar Cagliostro declara în nenumărate rânduri în interogatoriile sale că el a fondat Ordinul său pentru a se opune Iluminiştilor. Cât despre rest, să se vadă care sunt preceptele Ordinului egiptean care-i formează esenţa:

1. Dragostea (iubirea) de Dumnezeu,

2. Respectul, iubirea şi supunerea faţă de Suveran,

3. Venerarea religiei şi a legilor sale,

4. Iubirea aproapelui (semenilor),

5. Ataşamentul fără rezerve faţă de Ordin,

6. Supunerea faţă de reglementări şi legile ordinii sociale.

Cine poate vedea aici sediţionare şi revolta? Ataşamentul faţă de Ordin, şi supunerea faţă de superiori echivalează cu iubirea, respectul, supunerea faţă de Papă, venerarea religiei şi dragostea de Dumnezeu şi de apropiaţii săi de creştinism. Acestea exclud toate interpretările de rea voinţă. Câte sunt ordinele religioase aprobate de Sfântul Scaun care au adoptat aceleaşi reglementări, aceleaşi formule şi care au ajuns în subordinea lui/lor până la deveni redute ale credinţei?"

Condamnat la moarte

"Nenorocire, necaz, nenoroc vouă, profesori ai legii, pentru că voi încărcaţi oamenii cu poveri, greutăţi dicil a fi purtate, pe care voi nu le atingeţi nici măcar cu un singur deget. Nenorocire necaz, nenoroc vouă, pentru ca voi să construiţi monumente funerare profeţilor pe care strămoşii voştri i-au ucis. Pentru că înţelepciunea Lui Dumnezeu este cea care zice: 'Eu le voi înfăţişa, arăta, trimite lor pe profeţi şi pe apostoli, ei îi vor ucide pe unii şi-i va persecuta pe ceilalţi."

- Luca, …

Tribunalul Sfintei Inchiziţii s-a reunit pe 21 marte 1791 pentru deliberări şi pe 4 aprilie pentru a decide condamnarea. Pedeapsa prevăzută pentru delictele de care el era acuzat era moartea. Lista

delictelor era lungă, 103 în total. Inchizitorii atribuiseră lui Cagliostro tot ce genul uman avea mai rău cu putinţă. Voiau ei să se asigure că pentru cazul în care una dintre aceste acuzaţii nu se confirma, le rămâneau suficiente altele pentru a-l codamna? Trebuia el condamnat cu orice preţ? Se pare că da.

Cele 103 capete de acuzare erau clasificate în trei categorii: delicte ţinând de franc-masonerie, cuvinte/vorbe eretice şi delicte comune, şi delicte comune. Lista celor 103 din MS 245.

În 7 aprilie 1791, tribunalul se reuneşte pentru o ultimă oară pentru a comunica sentinţa acuzatului. Papa era şi el prezent. Cagliostro a trebuit să asculte în genunchi, cu capul acoperit într-un voal negru sentinţa care îl condamna la moarte. Dar, într-o manieră nemaiauzită, pedeapsa fu comutată la închisoare pe viaţă, prin graţia Papei. Sarafina fu condamnată la expulzare/surghiunire ca prostituată pocăită/îndepărtată. Iar Giuseppe di San Maurizio???? A se căuta/a se vedea) în MS 245.

Decretul anunţând această decizie trebuia afişat în toate oraşele începând cu dimineaţa zilei de 3 mai 1791. Totul s-a petrecut bine pentu Inchiziţie iar propaganda împotriva lui Cagliostro părea că a funcţionat bine. Poporul îl vedea ca un şarlatan, un hoţ, un escroc şi se bucura de condamnarea sa.

În dimineaţa zilei de 4 mai 1791, Cagliostro a trebuit să meargă în picioarele goale, cu o lumânare în mână, de la castelul Sfântul Înger până în piaţa Minervei. Acolo, el a trebuit să asiste la o execuţie: manuscrisele sale, constituirea Ordinului egiptean şi alte efecte au fost arse.

La 8 iunie 1791, Monitorul Universal prezenta această ştire la Paris: *“A fost dată sentinţa care ordonă ca documentele şi efectele lui Cagliostro să fie arse de către călău. Execuţia a fost fixată pentru dimineaţa zilei de 4 mai în piaţa Minervei din Rome şi a durat 3 sferturi de oră. Poporul a făcut aici, din ea o sărbătoare şi la fiecare obiect aruncat în foc, mulţimea aplauda şi scotea strigăte de bucurie.”*

Dar, la câteva zile mai apoi, cardinalul de Zelada află că la Roma circula un fel de scrisoare-manifest în favoarea lui Cagliostro. Aceasta era opera sa, în ciuda strictei supravegheri? Sau opera prietenilor săi? Manifestul era redactat ca şi cum chiar Cagliostro însuşi era cel care vorbea: *"Oprimat prin toate relele care sunt consecinţa unei lungi detenţi, prin o judecată torturantă, printr-o sentiţă injustă, printr-o încarcerare (un prizonierat) riguroasă eu aştept, dintr-un moment într-altul, o moarte obscură şi secretă printr-o coardă (prin spânzurătoare) în mijlocul unei închisori, sau printr-un fier (ghilotină). Cu ochii ridicaţi spre Prea Înaltul Dumnezeu, ce va trebui să judece de aici încolo conduita mea ca unic cunoscător de suflete, eu trebuie să arăt, să dovedesc întregii Europe, care a fost atât de interesată de soarta mea, adevăratele raţiuni ale trecerii mele prin această lume, care a fost obiectul admiraţiunii, ca şi, în aceeaşi măsură a invidiei şi a urii, şi pentru a da prietenilor mei ultima dovadă de afecţiune înainte de închide ochii pentru totdeauna.*

Care sunt delictele de care eu sunt acuzat? Care sunt ele?

Este un delict de moarte că am scos dintr-un bordel din Roma pe prostituata Lorenza Feliciani[329]*? Ne aflam în perioada, când Curtea de la Roma acorda iertarea tuturor acelora care salvau pe una dintre aceste femei de viaţa lor plină de păcate. Aceasta nu fu şi pentru mine, în cazul meu, chiar dacă, persoanele pentru care eu am scos-o m-au exilat din Roma.*

Este un delict de moarte că mi-am dat o origine misterioasă? Este un delict de moarte că am anunţat că Franţa va fi cuprinsă

[47] Cagliostro declara în faţa Inchizitorilor : « În acest oraş (Roma) eu m-am îndrăgostit de Serafina care frecventa casa napoletanei din Calea grotei. Eu am rămas cu ea în scopuri neonorante şi eu am sfârşit prin a o păstra pentru mine ca soţie.» Inchizitorii i-au făcut lui observaţia: « Curtea şi tribunalul pretind că dvs. nu aţi ţinut-o numai ca soţie, ci v-aţi şi căsătorit cu ea. Documentele pe care noi le deţinem confirmă că v-aţi căsătorit cu ea la 20 aprilie 1768. La aceste examene de conştiinţă Serafina a afirmat că dvs. aţi instigat-o cu ameninţări şi forţări (seducţii) de a se prostitua.». Cagliostro: « Eu califc ca nelumeşti aceste calomnii murdare (dezgustătoare). Documenele din posesia dvs.sunt nişte imposturi. Adevărul este că Serafina este insaţiabilă în materie de sex.».

de mari convulsiuni? În care parte a lumii, în care naţiune s-a stabilit vreodată că soţiile pot servi drept/ca martori împotriva soţilor lor, copii împotiva părinţilor, fraţii împotriva fraţilor lor? Vocea judecătorilor nu a tremurat când interoga o femeie ca Serafina? Mâna lor nu a tremurat atunci când ei scriau condamnarea mea bazaţi pe declaraţia unui martor aşa de neligitim? Eu desfid pe judecătorii mei dacă ei găsesc în Europa 2 martori care pot confirma condamnarea mea ca franc-mason. Judecătorii mei nu au fost oameni ci au fost tirani.

Da, eu mărturises, recunosc delictul meu de moarte. El este acela de a fi venit la Roma după ce am văzut cum potsă ajut lumea/umanitatea, şi de a mă da pe mâna preoţilor. Pentru acest delict eu nu am pentru ce să fiu iertat, nici scuze. Eu trebuia să ştiu că un suflet inocent şi o conştiinţă liniştită nu sunt suficiente în congregaţia lor.

Oh! voi naţiuni ale Europei, care aţi auzit vorbindu-se atât de mult despre mine, iată dezvinovăţirile mele. Bucuraţi-vă de cele pe care omenia voastră vi le inspiră, formaţi o pavăză, un scut împotriva calomniei şi apăraţi nevinovăţia contelui de Cagliostro. În acest fel voi veţi apăra întreaga omenire (umanitate).

M-au obligat să-mi recunosc faptele mele în aceeaşi manieră în care au făcut-o cu Galileo, care a trebuit să abjure sistemul său în faţa aceluiaşi tribunal, în chiar momentul în care Christophore Columb decoperea antipozii.

Faceţi în aşa fel încât, înainte de a muri, din adâncul catedralei mele, să pot auzi vocile voastre şi tonul imperativ cu care cereţi Tribunalului să justifice condamnarea mea. Îi veţi vedea atunci tremurând iar eu voi putea muri în pace liniştit. Iar când veţi afla ştirea morţii mele, să vărsaţi o lacrimă şi să spuneţi: 'iată încă o altă victimă a fanatismului şi a nedreptăţii/injustiţiei'. Dar, dragii mei prieteni, asiguraţi-vă, că eu voi fi şi ultima. Ajuns la picioarele prea Înaltului Dumnezeu eu voi fi într-atât de mult plâns şi voi fi primit atâtea rugăciuni pentru mine până când el va

semna cu propria lui mână decretul unei noi ordini a lucrurilor lumii."

Viaţa lui Joseph Balsamo

"Eu am afirmat deja în primul meu interogatoriu şi am repetat în al 15-lea că nu sunt sigur care este ţara mea natală. Diverse circumstanţe din viaţa mea m-au determinat să mă îndoiesc, să am suspiciuni privitor la marile tragedii şi veritabilele tulburări. Originea mea a rămas secretul meu. Eu nu am purtat niciodată îmbrăcămintea lui Benefratelli din Palermo şi eu niciodată nu am făcut farmece, vrăji."

- Cagliostro.

Acest manifest fu o lovitură teribilă pentru Inchisitori. Papa decidea să se redubleze eforturile pentru a-l împiedeca pe Cagliostro de a comunica cu exteriorul şi mai ales de a scrie.

La fel, a trebuit să fie redublate eforturile pentru a-l discredita. Atunci a fost lută decizia de a se publica o Viaţa lui Cagliostro care îl va compromite pentru totdeauna. Această sarcină fu încredinţată Monseigneorului Barberi, eminenţa cenuşie a acestei Afaceri.

Trebuia ca lumea să fie convinsă odată pentru totdeauna că Cagliostro nu era decât un vulgar şarlatan, un hoţ, escrocul Joseph Balsamo. Munca trebuia să devină uşoară, având în vedere că era deja isprăvită în marea sa parte de jurnalistul Théveneau de Morande la cererea guvernului francez. Mai trebuia doar să-i fie dată acestei poveşti mai multă credibilitate şi greutate. Venind de la Inchiziţie, publicul putea mai uşor crede că această identitate fusese confirmată de o lungă anchetă, de 43 de interogatorii şi de proces.

Dar niciodată, în nici un moment Inchiziţia nu a confruntat pe Cagliostro cu familia Balsamo care trăiau la Palermo. Aceasta va fi proba, dovada cea mai evidentă a acestei identităţi, ca singurul lucru care putea distruge această impostură.

Acest faimos pamflet scos de tipografia Camerei Apostolice sub titlul: *"Compendio della vita e della gesta di Giuseppe balsamo, denominato conte di Cagliostro che si e estratto contro di lui formato in Roma l'anno 1790."*

"Compendiul va rămâne până astăzi principala sursă de informaţii despre Cagliostro", scria cercetătorul Raffaele de Chirco[330]. *"Se poate, eu pot să afirm cu convingere că imaginea de şarlatan care s-a creat, s-a format pentru Cagliostro timp de peste 200 de ani se bazează pe această singură carte. Opera denigratoare începe prin Monseigneorul Barberi, a fost continuată cu bună credinţă de biografii şi de istoricii italieni şi străini. A avut un perfect succes până astăzi."*

Au existat şi numeroşi autori[331] care au arătat, plecând de la datele concrete că Balsamo şi Cagliostro nu puteau fi aceeaşi persoană. Erau prea multe contradicţii între vieţile celor doi.

Prima şi cea mai tare, puternică este legată de data naşterii lor. Inchiziuţia a afirmat că Joseph Balsamo s-a născut la 2 iunie 1743 la Palermo. Ei confecţionaseră chiar şi un act de botez. Dar ce arată exact acest document? Foarte simplu că Joseph Balsamo s-a născut la 2 iunie, fără a dovedi că Joseph Balsamo şi Alexandre Cagliostro sunt una şi aceeaşi persoană.

[48] Procesul Sfintei Inchiziţii cu Cagliostro .

[49] La Paris, în perioada Afacerii colierului, poliţia a luat în mâinile sale toate hârtiile lui Cagliostro : ei trebuiau să găsească pemisele care îi serveau lui drept paşaport, un act de botez sau un act de căsătorie, în fine, un document pe care identitatea sa era marcată. Iar dacă pe aceste hîrtii era scris Joseph Balsamo, ei puteau utiliza acest argument imbatabil în momentul în care se va vorbi de identitatea lui Balsamo Cagliostro. Ei nu au făcut-o însă, preferând să joace farsa cu dosarul de trecere prin Paris a lui Balsamo. Este aceeaşi atitutitude ca cea aplicată de inchizitori care vor evita o confruntare între Cagliostro şi familia Balsamo.

Ba mai mult, anul de naştere al celor doi nu corespunde de loc (în nici un fel); din toate sursele studiate, rezultă că Alexandre Cagliostro era născut în 1748, şi nu în 1743.

În arhivele Sarasin, se regăseşte chiar un important indiciu legat de data naşterii sale[332]. Jacob Sarasin nota în 28 mai 1787: *"Noi am celebrat astăzi aniversarea lui Cagliostro."*. În concluzie, Alexandre Cagliostro era născut la 27 mai 1748, şi nu la 2 iunie 1743.

San Leo (Santo Leone).

"Livrat, dacă nu trădat, de cea pe care el iubea cel mai mult. Abandonat de cei pe care el îi copleşise cu binefaceri, urmărit, hăituit nu pentru fapte săvârşite, ci pentru tendinţe, pentru tentative, arestat prin abuz de putere, condamnat la o pedeapsă lipsită chiar de orice legătură cu delictele ce lui i se imputau, torturat fără milă, el va desăvârşi ca martir o viaţă de apostolat şi de caritate."

- Marc Haven.

Luni 16 aprilie 1791, Cagliostro părăsea Rome cu escorta care-l însoţea la noua sa închisoare: la fortăreţa papală din San Leo, lângă Urbino. Voiajul va dura 5 zile. Cei 6 soldaţi aleşi pentru a-l supraveghea erau comandaţi de adjutantul Grilloni. Acesta purta o scrisoare pentru guvernatorul fortăreţei, Sempronio Semproni. [333]

"Joseph Balsamo, zis conte de Cagliostro va fi transportat în această fortăreaţă, pentru a fi reţinut aici toată viaţa sa, fără speranţă de graţiere şi sub cea mai strictă supraveghere. Prin ordin direct al Stăpânului Nostru vă trimit această scrisoare cu 2

[50] Marc Haven (în premieră), Pier Carpi, Raffaele de Chirco.

[51] Despre acest guvernator Cagliostro nota pe un zid al celulei acest joc de cuvinte în latină: «Sempronio fu (a fost, este) întotdeauna Sempronio» (« Sempronio fut semper Sempronio»). Scrisoarea se găseşte în Arhivele din Pesaro, Fondul Metaurense.

scopuri: în primul rând, la sosirea sa la Centri, el trebuie primit în fortăreaţă fără a aştepta aprobarea comisarului trupelor de gardă. În al 2-lea rând, şi aceasta este voinţa Sfinţiei Sale, dvs. sunteţi direct răspunzător de cea mai riguroasă supraveghere a acestui deţinut, ştiind, mai ales, că-i este lui interzis, fără nici o derogare, de a scrie. În rest, în ceea ce priveşte masa şi îmbrăcămintea, dvs. veţi aplica tratamentul obişnuit pentru acest gen de prizonieri. Iar dacă acest tratament va fi prea, strict/rău, trebuie să-mi spuneţi opinia dvs. , deoarece Sfântul Părinte doreşte ca el să fie tratat cu milostivenie. Executaţi cu rigorozitate aceste ordine suverane."

În seara sosirii la San Leo, Cagliostro căzu bolnav. El avea convulsii aşa de puternice că a fost nevoie de mai mulţi oameni pentru a-l ţine, a-l linişti. A fost chemat de urgenţă medicul oraşului, Giulio Pazzaglia, care nota în 23 aprilie 1791: *"Eu l-am găsit chinuit de foarte puternice şi frecvnte convulsii, însoţite de foarte mari dureri în abdomen*[334]*. Pentru a-l calma eu am fost obligat de a-i prescrie lui o spălătură intestinală şi un sedativ. Cu aceste mijloace eu am obţinut un pic, uşurare, dar care nu a durat mult. În noaptea următoare el fu neliniştit şi nu a putut să mănânce nimic. A 3-a zi el va face o febră neobişnuită. Eu i-am prescis o luare de sânge. Acum el s-a calmat. Cu excepţia unei lipse a somnului şi a poftei de a mânca."*

Zelada deschise imediat o corespondenţă urmat de cardinalul Doria, episcopul de Montefeltro şi de contele Sempronio Semproni, guvernatorul de San Leo. El scrie cardinalului Doria începând din aprilie 1791[335]: *"În acest moment Joseph Balsamo, numit Conte de Cagliostro trebuie să fi ajuns deja la fortăreaţa din San Leo pentru a fi acolo reţinut până la sfârşitul natural al*

[52] Toate aceste simptome puteau foarte bine indica o otrăvire.

[53] Arhivele din Vatican, seria Vescovi (Episcopi), registrele corespondenţei Secretariatului de stat asupra episcopilor şi prelaţilor, tom 369. fila 91, v 92.

vieţii sale, sub strictă supraveghere şi fără speranţa de a fi graţiat.

Cum toate ordinele adoptate erau deja date guvernatorului acestui castel, pentru ca el să vegheze a şi a ţine aici în aceste condiţii deţinutul, este necasar ca Senioria Voastră să nu uite a-i da lui toate ajutoarele spirituale, în beneficiul sufletului său. Cerându-ne aici sfâta confesiune, el nu a putut să o termine înainte de a fi transferat în fortăreaţă. Sfinţia Sa mi-a ordonat totuşi de a lăsă în grija vigilenţei voastră alegerea unui preot cinstit şi prevăzător. Dvs. sunteţi autorizat să-i comunicaţi lui în acest scop toate facultăţile necesare şi adaptate pe care Sacrul Penitenciar le-a stabilit pentru izbăvire/iertare în cazuri speciale. Să-i comunicaţi lui, de asemeni, că în cazuri mai speciale el este obligat de a se prezenta în termen de 3 luni în faţa SacruluiPenitenciar şi să arate completa supunere la tot ce el ordonă. Guvernatorul fortăreţei a fost avertizat de a permite accesul persoanei alese de Seigneorie Voastră."

Măsurile de securitate erau din cele mai stricte. Ele se aplicau nu numai în fortăreaţă, ci şi de asemenea în înprejurimi. Încă din 22 aprilie, locotenantul Gandini, adjunct al guvernatorului, a trebuit să-şi depună jurământul[336]: *"Eu jur şi accept din toate puterile sufletului meu că voi fi ataşat acestor ordine mai presus de însăşi viaţa mea. Nici un alt gând nu va ocupa judecata mea decât acela de a găsi mijloacele pentru a servi bine pe Suveranul meu şi pe Eminenţa Voastră. În munca mea, eu nu voi avea alte puncte de vedere şi alte sentimente decât cele inspirate de onestitatea şi caracterul unui adevărat catolic şi al unui adevărat ofiţer. Necunoscuţii sau grupurile numeroase nu vor intra în oraş, cu atât mai mult în fortăreaţă, care trebuie să rămână chiar şi pentru ţărani, localnici ca o mânăstire dintre cele mai austere. Eu nu voi înceta să veghez zi şi noapte, patrulând de la fortăreaţă la poartă şi de la poartă la fortăreaţă pentru a vedea, a auzi, simţi,*

[54] Arhivele din Pesaro, foaia 8718.Archives de Pesaro, f. 8718.

examina, explora, ordona şi face ceea ce eu voi crede că este necesar."

În 29 iulie 1791, Zelada scria[337]: *"Noi am cerut guvernatorului fortăreţei să justifice libertatea pe care el o poate da anumitor persoane de a se vedea şi vorbi cu deţinutul Giuseppe Balsamo. El ne-a răspuns nouă că acest lucru nu s-a petrecut decât pentru Seignoria Voastră şi pentru Monseignor Arhiepiscop d'Urbino, pe care dvs. însuşi l-aţi asigurat că-i este lui permis de a vorbi cu Balsamo pentru probleme legate de conştiinţa sa. Cum această afirmaţie poate fi o invenţie a guvernatorului pentru a ascunde neglijenţa sa, eu doresc ca dvs. să-mi daţi explicaţiile necesare, cu sinceritatea dvs. Obişnuită."*

Aceste explicaţii erau justificate de zvonurile care circulau despre francezi care încercau a se apropia de San Léo pentru a-l elibera pe de Cagliostro. Pe 5 august 1791, guvernatorul din Macerata informa pe cardinalul Doria: *"În dimineaţa zilei de 27, 2 francezi, în trecere prin Morrovalle, s-au informat asupra drumului spre Loreto. Ei au arătat interes pentru a-l vedea pe de Cagliostro, s-au plâns de nedreptatea ce i s-a făcut lui. Ei au concluzinat că vinul şi vinul îmbunătăţit (cu struguri proaspăt culeşi, puşi în butoiul cu vin vechi) din Franţa îi făceau lui bine. Eu am crezut de cuviinţă că nu trebuie să vă ascund dvs. aceste informaţii, luaţi-le ca pe o dovadă a celui mai profund respect şi veneraţie ce vi le port. ."*. Faptul acesta denotă că întreg statul papal era în alertă.

Nemulţumit de informaţiile pe care le primea, scos din minţi de perspectiva unei evadări a lui Cagliostro din San Leo, cardinalul de Zelada se duce personal la fortăreaţă pentru a verifica dacă el este ţinut sub cea mai strictă supraveghere.

[55] Vescovi, tom 369. foaia 120 v 121.

La început, Cagliostro fu închis într-o celulă denumită *Tezaurul (Il tesoro)*[338]. Mai către septembrie 1791, el fu transferat într-alta, mai puţin umedă *Puţul (Il Pozetto).* Aceasta din urmă era mai sigură după părerea guvernatorului, deoarece ea nu avea uşă. Se intra în ea prin plafon şi pe acolo se făcea coborârea mâncării la prizonier. Tot pe acolo gardienii supravegheau pe prizonier, fără a fi obligaţi să intre în contact cu el, să coboare la el. O fereastră cu 3 rânduri de bare oferea un pic de lumină, ca şi, de asemenea, acoperişul bisericii din micul sat situat la picioarele fortăreţei. Aceasta trebuie să fi fost singura imagine pe care Cagliostro avea dreptul să vadă, pentru a se lepăda de păcatele sale.

Însă cu ocazia acestui transfer, i s-a făcut o percheziţie şi s-a aflat că el îşi procurase mijloace pentru a scrie. Cardinalul Zelada fu rapid informat: *"În urma unei minuţioase percheziţii pe care lui i-am făcut, transferându-l în noua celulă, s-a găsit un mic carnet pe care adjutantul Grilloni i-a lăsat la sosirea lui aici. S-au găsit câteva notiţe scrise de mâna sa cu creion fabricat din paiele din patul său, pe care el îl ascunsese sub barele de la fereastră. În loc de cerneală, el a folosit capătul candelei căzute pe planşeu, peste care el a disolvat un pic de urină. El făcuse un fel de pastă, pe care el o dizolva în urină mai multă pentru a obţine cerneală. Pentru a verifica dacă aceasta funcţionează eu însumi am făcut experienţă cu pasta. Vă trimit creionul din paie pentru ca DomniaVoastră să-şi dea seama de ingeniozitatea pe care el o are, care, trebuie să vă mărturisesc, este excelentă şi foarte fină."*

În 18 septembre Sempronio descoperă alte vicleşuguri: *"S-a găsit în cealaltă celulă că el a avut un alt creion făcut din capăt de lemn şi ascuns între siguranţele ferestrei. Ca şi, de asemenea un capăt de candelă, pe care el l-a făcut atât de fin că putea să-şi extragă din sângele său, de care se servea petru a scrie pe marginile cărţilor de rugăciune ce-i fusese lui date."*

[56] *Tezaurul*, era o încăpere foarte umedă, situată la baza fortăreţei unde ducii de Montefeltro păstrau altădată aurul şi bijuteriile.

Şi în aceiaşi scrisoare, el trimitea ceea ce Cagliostro scrisese în micul carnet: *"Pius al VI-lea, pentru a face plăcere Reginei Franţei el m-a pedepsit nevinovat. Nenorocire, necaz, nenoroc Franţei, nenorocire, necaz, nenoroc Romei şi tuturor celor care le susţin."*

La această scrisoare, răspunsul cardinalui Zelada veni foarte repede şi ordona: *"utilizaţi remedeiile de facto"*, adică tortura. Nu era prima oară când i se aplicau pedepse corporale.

"În această dimineaţă, în momentul inspecţiei obişnuite de dimineaţă el a avut insolenţa şi curajul de a cere pe un ton imperativ gărzilor care îl vegheau, ce vor de la el. Soldatul i-a răspuns că el vrea să-şi facă datoria sa şi Cagliostro l-a insultat de aşa manieră încât adjutantul, pentru a-l umili fu obligat a-l pălmui. Deţinul a răspuns atacându-l, că l-a pus la pământ. Gardianul a trebuit să-i administreze lui un remediu de facto şi i-a dat lui lovituri de baston, din cauza cărora el ţipa aşa de tare că urletele sale fură auzite până în sat."

În octombrie 1791, surveni o altă problemă. Cagliostro refuza să mănânce. Sempronio scrie lui Zelada *"El continuă, spre surprinderea mea să postească de jeuner riguros*[339] *şi îndelung. Astăzi este a 7-a zi în care el refuză mâncarea. Eu nu i-am trimis-o în fiecare zi, dar cere ca noi să-i dăm ce vrea el. Pare a fi un pic mai palid, dar aceasta nu a diminuat spiritul său intolerant şi aroganţa sa. El a avut curajul de a lua potul pentru urină şi l-a aruncat în faţa gardianului. Caporalul a luat în râs acest mod de se apăra şi i-a ridicat de jos acest pot, dându-i astfel lui ocazia de a se apăra în acelaşi mod. Dar, de această dată, atât caporalul, ca şi gardianul l-au văzut că-şi pusese în gura sa un lucru mic şi negru. Se putea face supoziţia că era vorba de un mic capăt de la psteta (aluatul) pentru cerneala pe care el o fabricase.*

[57] Era o modalitate terapeutică sau o manieră de a evita o otrăvire?

Dintr-un moment într-altul el studiase şi inventase noi vicleşuguri. Pentru a-l împiedeca, a trebuit ca cineva dintre noi să rămână tot timpul cu el. Însă aceasta este, ne temen, din cauza cuvintelor sale convingătoare şi imposturii sale.

Eu am găsit o modalitate de a afla ceea ce el face când crede că este singur. Adjunctul meu îl supraveghează cu ajutorul unui mic şănţuleţsăpat în perete, de a cărui existenţă el nu ştie. A fost văzut ascunzând ceva în zid. El săpase cu unghiile o mică groapă pentru a-şi procura gips şi în care el ascundea o bucată de coajă de ou în care el avea o materie de o culoare gălbuie închis, ce se putea crede că este o tinctură facută din rugină şi dizolvată în urină, căci ea avea mirosul acesteia. El a fost prins asupra faptului, ca de fiecare dată, dar este imposibil de a-l împiedeca să reia toate astea, din cauza naturii sale atât de fecunde în invenţii& improvizaţii. Nu ne mai rămâne decât să-l legăm cu lanţuri de zid, ceea ce nu se face decât pentru cei furioşi."

Cagliostro contina a orbi, a lua ochii şi a tracasa pe guvernatorul fortăreţei. În ciuda izolării, el ştia ceea ce se petrecea în lume şi anunţa guvernului evenimente, despre a căror existenţă se afla în zilele următoare, când ştirile soseau la poştă. O semenea luciditate îngrozea pe guvernator.

Sfârşitul?

"Iată încă o altă victimă a fanatismului şi nedreptăţi, a injustiţiei. Dar, asiguraţi-vă, dragii mei prieteni că eu voi fi ultima."
- Cagliostro.

Viaţa lui Cagliostro a fost un mare mister. Ceea ce a fost pentru viaţa sa, aceeaşi avea să fie şi pentru sfârşitul său. Corespondenţa dintre Zelada şi Sempronio se încheie brusc în 26 aprilie 1795. Ce s-a petrecut după aceea? Singurul lucru care urmă acestei scrisori în arhive este o notă care anunţa moartea lui Cagliostro:

"În 26 august1795 surprins de un puternic atac de apoplexie, Giuseppe Balsamo zis conte de Cagliostro, fu găsit în celula sa pe jumătate trăind. Profesorii şi preotul vor alerga să-l ajute, dar el refuză stăruinţelele lor salvatoare. Nevrând să se confeseze (spovedească), el avu un nou atac şi muri fără a se căi către orele 4 ale aceleiaşi nopţi." [340]

Oare Cagliostro a fost ucis, aşa cum pretind anumiţi autori? Nu se ştie, probele/dovezile în acst sens nu există, chiar dacă interesul de a face să dispară un prizonier atât de incomod este cert, indubitabil.

În 1796, când armata franceză invadă Italia[341], fortăreaţa San Leo fu luată cu asalt iar prizonierii ei eliberaţi. S-au interesat de soarta Contelui de Cagliostro, dar răspunsul a fost: el este mort. Cum niciodată nu s-a găsit mormântul său[342], unii spun că el, pur

[58] Corespondenţa dintre Zelada şi Sempronio. Este singura notă care urmează acestei scrisori în arhive, ea anunţând moartea lui Cagliostro.
[59] Armatele lui Napole vor intra în Roma şi Papa fu exilat. Pentru Cagliostro era încă o profeţie ce se împlinea.
[60] La fel s-a întâmplat şi cu Sarafina, căreia i s-au pierdut completamente urmele după arestare. Se spune că ea a murit de tisteţe (inimă rea), în couventul mânăstirii sale, un an înaintea soţului său, în 1794.

şi simplu, a dispărut, aşa cum profeţii invocă în Ritul său egiptean, că erau luaţi în Cer cu corpurile lor …

Mesajul său, sau mai degrabă promisiunea sa făcută umanităţii, va rămâne de-a pururi:

"Dacă, parcurgând traseele fericite ale voiajelor sale, cineva dintre voi abordează într-o zi aceste pământuri ale Orientului care m-au văzut născându-mă, care-şi amintesc numai de mine, care pronunţă numele meu, şi servitorii tatălui meu vor deschide în faţa lui porţile Oraşului Sfânt."

Surse bibliografice, adnotări, comentarii

Capitolul I. Omul Cagliostro

1. Throwbridge - Cagliostro, “Splendoarea şi mizeria maeştrilor magicieni” (“The splendour and misery of a master of magic”).
2. Straub către Jacob Sarrasin, scrisoarea nr. 5, 9 octombrie 1782.
3. Scrisoare a lui Jacob Sarasin către Lavater, 1793.
4. Protector (Protée): primul născut în théogonia greacă (din grecescul *protogonos* = primordial sau în vârstă, vechi, antic). El are darul profeţiei. Cum el nu minte niciodată, pentru a se eschiva neîncetatelor întrebări ale celorlalţi, el schimbă după poftă (plac), de formă. De aici adjectivul protector, care semnifică schimbător, versatil, adaptabil, dar, la fel, şi multilateral (Leonardo da Vinci era caracterizat ca un spirit protector). el este legat de apă, de ocean, de umiditatea primară (primordială), suportul vieţii. Homer vorbeşte despre asta în Odiseia ca locuind pe insula Pharos (unde se găsea celebrul far din Alexandria) şi mai ales el era numit Protector (Protée) al Egiptului sau regele Egiptului. Ele este acelaşi care apăruse în vis mamei lui Apollonius din Tyane pentru a-i ei anunţa naşterea unui fiu (prunc). La întrbarea sa: *“Cum îi voi da eu naştere?”*, el i-a răspuns ei: *“Mie”*. *“Şi (Dar) cine eşti tu?”* întrebă ea: *“Eu sunt Protectorul (Protée), bătrânul mării”*.
5. Discurs ţinut în parlamentul francez la sfârşitul afacerii colierului, mai 1786.
6. Johann Caspar Lavater (1741-1801), teologi şi scriitor Elveţian, autorul “Fragmentelor Fizionomoniei” şi “Arta sistemului cunoaşterii oamenilor prin fizionomie” (“Fragments de la Physiognomonie” et “L’art de système les hommes par le physionomie”). Datorită observaşiilor sale realizate pe parcursul

mai multor ani, el este primul în Occident care elaborează un sistem al semnelor morfologice, permiţând cunoaşterea caracterului unui individ uman plecând de la trăsăturile feţei. Cagliostro este cel care a cerut traducerea în franceză a acestei lucrări.
7. Scrisoare a lui Lavater către Goethe.
8. Dacă acesta poate fi calificat ca fiind şarlatanism ...
9. Renée-Caroline-Victoire de Froullay de Tessé, Marchiza de Créquy (1714-1803). Salonul sau era celebru în Paris ca loc de întâlnire al înaltei societăţi şi al intelectualităţii. Amintirile sale au fost redactate la începutul secolului al XIX-lea de către Maurice vărul lui de Courchamps, după notele lăsate de marchiză. Referitor la de Cagliostro, este de remarcat faptul că se găsesc aici detalii care nu au putut fi cunoscute decât după 1795, amintirile au fost mult influenţate de imaginea şarlatanului forjată de către ministru francez de Breteuil şi de Inchiziţie. De altfel, Breteuil era rudă foarte apropiată a machizei, în 1802 ea lâsandu-i acestuia prin testament castelul de Montflaux.
10. Jean Benjamin Laborde (1743-1794). Compozitor şi autor francez. Fiul unui bogat finanţist, el studiase muzica cu Rameau. Devine în 1762 primul valet de camera şi confidentul lui Louis al XV-lea. Prin urmare, el este numit fermier general şi guvernator al castelului (de) Louvre. A compus în jur de 30 de opere şi a pus pe note cântecele lui Voltaire, al cărui prieten era. Pasionat de geografie, el deseneaza (intocmeşte) harţi pentru principele moştenitor, viitorul Louis al XVI-lea. Intr-una dintre operele sale el propune o soluţie pentru lărgirea comunicării dintre Pacific şi Atlantic, proiect ce pare a fi stămoşul actualului canal de Panama. Franc-mason zelos, el face parte din numeroase loje. Devine membru al Consiliului Suprem al Ordinului egiptean al lui de Cagliostro din Paris, chiar Mare (Inalt) Inspector. Moare ghilotinat în iulie 1794, după ce a grăbit procesul său, deci condamnarea sa la moarte, 5 zile înaitea sfârşitului Terorii.

11. “5 picioare un pouce” (veche unitate de lungime = 1, 55 m) - nota poliţistul Bernard în ziarul Courierul Europei.
12. Charles-Henri, baron de Gleichen (1733-18070). El începe de foarte tânăr o carieră diplomatică la curtea margrafului de Bayreuth, al cărui ministru devine la Paris, graţie protecţiri secretarului de stat al lui Louis al XV-lea, ducele de Choiseul. Este membru al logei masonice a Filaliţilor amicii reuniţi şi ai Aleşilor Cohen din Louis Claude de Saint Martin. Amintiri, Paris, 1868, pagina 135. (Souvenirs, Paris, 1868, page 135.)
13. Memoriile Mariei-Louisa Victoire de Donnisan, marchiză de la Rochejaquelein, publicate în manuscrisul său autograf de fiul său cel mic, Bourlouton, Paris, 1889.
14. Se observă că marchiza se preocupa mai ales de aspectele vestimentare.
15. Louis René Edouard de Rohan-Guéméné (1734-1803), prinţ de Rohan, cardinal şi arhiepiscop de Strasbourg, Mare Preot (Aumônier) al Bisericii france din 1777.
16. Autor al unui pamflet “Cagliostro demascat la Varsovia”.
17. Johann Joachim Bode, (Ein paar Tropflein aus dem Brunnen der Wahrheit ausgegossen vor de, neun Thaumaturgen Cagliostro, Frankfurt, 1781.)
18. Este chiar etimologia cuvântului, de la italienescul *chiarlare* = a vorbi cu emfază.
19. La Borde.
20. *“*Jurnal de voiaj în Olanda şi Anglia”, tradus în engleză sub titlul “Sophie in London, 1786, being the diary of Sophie v. La Roche. Translated from the German with an introductory essay by Clare Williams, London, J. Cape, 1933”. [(Sophie in London being the diary of Sophie v. la Roche.) *“Tagebuch einer reise durch Holland und England”*].
21. Carbonnieres către Sarrasin, 11 februarie 1785, nr. 18.
22. Scrisoarea lui Sempronio Semproni către cardinalul Doria, 31 mai 1791.

23. Scrisoarea lui Sempronio Semproni către cardinalul Zelada, 4 octombrie 1791.
24. Journal de Trovazzi, 9 martie 1789.
25. Echivalentul a 600 000 de franci. – în euro???.
26. Se vorbea despre ea că în Rusia a fost metresa favoritului Catherinei a II-a Potemkin, în Franţa că ea a fost metresa cardinalului de Rohan, etc. Aceasta era, totuşi, o practică frecventă în înalta societate a epocii prin care era acuzată. Prinţul de Montbarey reproşa soţiei sale în memoriile sale că ea era prea lipsită "de aptitudine (înclinaţie) pentru intrigă" din cauza educaţiei primite într-o mânăstire (pension ţinut de călugăriţe) unde călugăriţele nu au învăţat-o "ceea ce ele însăle ignorau" şi că aceasta o împideca să avanseze în poziţia sa de faţă de curte.
27. Bode, Ein paar tropflein.
28. Cagliostro, Memorii (Mémoire).
29. Memorii istorice, literare şi anecdotice extrase din corespondenţa filosofică şi critică adresate Ducelui de Saxe Gotha începând din 1770 până în 1790 de baronul de Grimm şi de Diderot, formând un tablou picant al înaltei societăţi a Parisului din timpul regilor Louis al XV-lea şi Louis al XVI-lea, tome II, Londres, 1814, pagina 263.
30. Wieldermett către Sarrasin 24 iunie 1788.
31. La Londra, la Strasbourg, la Paris, doar (numai) persoanele ajunse în mizerie sau în închisoare îşi plăteau datoriile.
32. Straub către Sarrasin, 26 octombrie 1782, nr. 7.

Capitolul II. Divinul Cagliostro. Vindecările sale.

1 Din discursul său ţinut în Parlementul francez la sfârşitul procesului colierului.
2 Casă vecină cu biserica "care aparţinea serviciului canonic al Sfântului Petru Vechi", după Marc Haven.

3 Casă numită "a felinarului" în timpul lui de Cagliostro şi mai târziu "a Virginei", din cauza unei statui Fecioarei Virgine purtând un lampion, care orna colţul.
4 Scrisoarea lui de Burkli, 14-17 ianuarie 1782, citată de H. Funck în "Cagliostro la Strasbourg".
5 Scrisoarea lui Rey de Morande către Jakob Sarrasin, 27 decembrie 1783.
5 Scrisoarea lui J. J. de Meuron către Jakob Sarrasin, 12 decembrie 1783.
6 Memoriu pentru contele de Cagliostro, 18 februarie 1786.
7 Baronetul Sigismond Wieldermett, fratele lui Alexandre Wieldermett, primarul oraşului Bienne. Scrisoarea către Jacob Sarasin, Bienne, 23 iulie 1787, nr. 23.
8 Banneret Sigismond Wieldermett, fratele lui Alexandre Wieldermett, primarul oraşului Bienne. Scrisoarea către Jacob Sarrasin, Bienne, 23 iulie 1787, nr. 23.
9 Clementino Vanetti, "Liber memorialis de Caleostro cum esset Roboreti" sau "Evanghelia lui de Cagliostro", tradusă şi publicată pentru prima dată de Marc Haven în 1910.
10 Proprietarul casei locuite de Cagliostro la Roveretto.
11 Marie-Daniel Bourée, cavaler, apoi baron de Corberon (1748-1810). Intrat în cariera diplomatică în 1773, el a fost numit secretar de legaţie în Russie în 1775, apoi, din 1777 însărcinat cu afacerile. El a lăsat memoriile publicate în 1901 cu titlul "Un diplomat francais la curtea Ecaterinei a II-a, 1775-1781. Journal intime al cavalerului de Corberon, însărcinat al Franţei cu afacerile în Rusia", Paris, Plon. Despe Cagliostro notă din 2 iulie 1781, tome II, page 396.
12 Principelui de Cagliostro nu-i crescuse imediat febra, deoarece, zicea-el "*febra protejează pe bolnav*", dar atunci când ea ajunge să fie prea mare şi să pună în pericol viaţa bolnavului, este indicat să o facem să scadă.
13 Scrisoarea lui de Saltzman către Willermoz, iunie 1781.

14 Din *"Scrisoare despre Elveţia adresată Doamnei de M...de un călător francez în 1781"*. Un exemplar, legat în marochin (piele) roşie cu armele emblemei Mariei-Antoineta, figura în biblioteca regală. Fragmentul despre de Cagliostro este dat 2 iunie 1781 (tome I, page 5). In timpul Afacerii colierului, în 1786, de Cagliostro utiliza în apărarea sa un fragment din această scrisoare. Mirabeau confondă această lucrare cu *"Călătorii în Elveţia"* scrise de William Coxe şi se înverşunează pe nedrept împotriva luide Cagliostro într-o scrioare publică, prin care îl acuză că a indus în eroare (a înşelat) publicul.
15 Scrisoarea lui de Rey de Morande către Jacob Sarrasin, 27 decembrie 1783.
16 Marchizul de la Salle era commandant adjunct al provinciei Alsacia.
17 Scrisoarea lui de Johannes Burkli către … , 14-17 ianuarie 1782.
18 Jacques Claude Beugnot, avocat, apropriat al contesei de la Motte care îl implica prin minciunile sale pe de Cagliostro în procesul colierului în 1786.
19 Scrisoarea lui de Labarthe către arheologuul Séguier, citată de Funck Brentano, Afacerea colierului pagina 91.
20 Scrisoarea lui de Wielandt către Wielandt, colonel d'infanterie, publicată în supliment la nr. 27 al ziarului Journal de Paris, 27 ianuarie 1783.
21 "Scrisoare despre Domnul conte de Cagliostro şi în special (particular) despe o vindecare pe care el a operat-o; scrisă din Strasbourg, în 31 mai recent, de Domnul Cavaler Langlais, capitan de dragoni în regimentul Lescure", nr. din întâi iulie 1781.
22 Scrisoarea lui de Johannes Burkli, întâi aprilie 1782.
23 Directorul Manufacturii Regale de Arme albe a Alsaciei.
24 "Scrisoarea Domnului Sarasin, negustor din Bâle către Dl. Straub, director al Manufacturii Regale de Arme albe a Alsaciei,

Strasbourg 10 noiembrie 1781”, ziarul Journal de Paris, nr. din 31 decembrie 1781.
25 Felix Sarrasin suferea “de o maladie gutoasă a nervilor de care nici un medic nu a putut să-l vindece”, Jurnalul lui Jacob Sarrasin.
26 Scrisoarea lui de Boyer către Jacob Sarasin, 6 ianuarie 1784.
27 Scrisoarea lui de Blessig către Lavater MH pagina 165.
28 Este exact răspunsul pe care le l-a dat judecătorilor Parlamentului francez atunci când aceştia i-au pus întrebarea ‘cine sunteţi dvs.?’ ‘Un nobil călător’ răspunse Cagliostro. Paracelsus spunea acelaşi lucru: “*Nimeni nu devine învăţat nefăcând nimic. (Nul homme ne devient un maître en restant chez lui.). Maladiile se mişcă de ici colo prin toată lumea (planeta). (Les maladies se déplacent ça et là sur toutes les longueurs de la terre.)Cel care vrea să le înţeleagă trebuie să circule la fel ca ele. (Si quelqu’un veut les comprendre, il faut qu’il se déplace aussi.). Cum munţii nu vin la el, trebuie ca el să meargă spre munţi. (Comme les montagnes ne viennent pas à lui, il lui faut aller vers les montagnes*.”).
29 Răspunsul lui Laurent de Blessig, profesor de teologie la universitatea din Strasbourg dat (către) Elisa von der Recke, datat Strasbourg, 7 iunie1781 citat de Recke.
30 Vanetti.
31 Prinţul Liniei, Serviciului-Memorii (Prince de Ligne-Mémoires.)
32 Manuscrisul conservat în arhivele municipale ale oraşului Strasbourg; arhive ale pretorului regal, manuscris Liasse AA 2 110. Scris de mâna lui de Barbier de Tinan, comisar ordinar de război şi apropriat al lui de Cagliostro.
33 Arhivele municipale ale oraşului Strasbourg manuscris Liasse AA 2110 C IV.
34 J. J. Doldé, Amintirile unui medic strasbourghez din secolul al XVIII-lea, Rixheim, 1907, p. 33.

35 *"Impostorul"* (comedie în 5 acte, jucată în premieră la teatrul din Palatul Hermitage la 4 ianuarie 1786), *"Inşelat, Păcălit"*, (comedie în 5 acte, jucată în premieră la teatrul din Palatul Hermitage la 2 februarie 1786) şi *Şamanul siberian*, comedie în 5 acte, jucată în premieră la teatrul din Palatul Hermitage la 24 septembrie 1786. De Cagliostro este criticat în aceste piese întruchipat în personajul Kalifalkskerton.
36 Scrisoarea lui de Boyer către Jacob Sarasin, 6 ianuarie 1784.
37 Scrisoarea lui de Rey de Morande către Jacob Sarasin, Bordeaux, 10 ianuarie 1784.
38 Johannes Burkli.
39 Marchizul de Cambis, mareşal aghiotant şi general locotenent al Regelui.
40?? lipsă Copia procesului-verbal întocmit la rechizitoriul D-lui Caullet de Veaumorel, Medic Primar al Dl.ui Marchiz de Cambris.
41 Citat de Denise Dalbian.
42 Georges Adolphe Ostertag, mamoş (ginecolog) declarat al oraşului Strasbourg din 1780 până în1794. Adept al vindecării prin magnetism (mesmerian), el conducea în Strasbourg o societate în care se utiliza în locul celebrului butoi, bulles de verre bule de sticlă de care erau fixate lanţuri de fier. El pretindea că acela producea mai puţină luciditate decât agitări ale subiecţilor pacienţi magnetizaţi. El fu închis la puşcărie în 1793 şi muri abia eliberat, în februarie 1794.
43 De Gleichen, Amintiri.
44 Scrisoarea lui de Kageneck, tânăr patrician alsacian care se afla la Paris, la prietenul său baronul Alstromer.
45 Prinţul de Soubise avaei mai multe metrese, dansatoare la Operă.
46 Memorii istorice, literare şi anecdotice extrase din corespondenţa filosofică şi critică adresate Ducelui de Saxe Gotha începând din 1770 până în 1790 de baronul de Grimm şi de

Diderot, formând un tablou picant al înaltei societăţi a Parisului din timpul regilor Louis al XV-lea şi Louis al XVI-lea, tome II, Londres, 1814, pp. 263-265

47 Memoriu pentru contele de Cagliostro, 18 februarie 1786.

48 Scrisoarea inedită a cavalerului de Corberon, Manuscris N 3059, biblioteca din Avignon. Insărcinat al Franţei cu afacerile externe în Rusia, cavalerului de Corberon îl cunoscuse pe Cagliostro la Saint Petersburg în 1779.

49 Luiza Julia Constanţa de Rohan, soţialui Louis Charles, conte de Brionne (1734-1815), femeie celebră în epoca sa pentru frumuseţea şi spiritul său. Ea fu una dintre rarele femei care a avut o funcţie de Mare Ofiţer al Curţii. în 1761, Regele i-a oferit ei funcţia (poziţia) de Mare Scutier (călăreţ) al Franţei [ocupată până atunci doar de bărbaţi al căror apelativ era Domnul cel Mare (*Monsieur le Grand)* dat Marelui Scutier]. Dar Curtea (Camera) de conturi care trebuia să aprobe decizia se opunea. Doamna de Brionne se bătu ca o leoaică şi la 3 februarie 1762 devine… "Domnul cel Mare".

50 Dl.. de Viviers era fratele de Doamnei de Vergennes, născută Anne de Viviers.

51 Anne Paul Emmanuel Sigismond de Montmorency Luxembourg (1742-1790) era cunoscut cavaler, apoi prinţ de Luxembourg. El era din 1767 capitan al celei de-a doua companii de gărzi de corp a Regelui. In 1785 el devine Mare Maestru al Ordinului egiptean din Paris.

52 Françoise Parfaite Thaïs de Mailly Nesle, se căsătoreşte în 1753 cu Alexandre Eléonore de St. Maurice, conte de Montbarey, prinţ al Sfântului Imperiu şi Mare al Spaniei.

53 Charles Gravier, conte de Vergennes (1717-1787). După ce a fost ambasador al Franţei pe lângă Imperiul otoman (1755-1768), el a fost ministru afacerlor externe (1774-1787).

54 Jean Frédéric Phélyppeaux, conte de Maurepas (9 iulie 1701-21 noiembrie 1781), ministru de stat.

55 Memoriu pentru contele de Cagliostro, 18 februarie 1786.
56 Adrienne Marie Gabrielle de Boulainvilliers ia în căsătorie în 1773 pe vicontele Leonard de Faudoas. Ea era fiica lui Anne Gabriel Henri, marchiz de Boulainvilliers (1724-1798) şi a Adrianei Madelene d'Hallencourt, marchiză de Boulainvilliers. Marchiz era fiul cel mic al lui Samuel Bernard, om de afaceri înnobilat, legat de afacerile Regelui. El era preşedinte al parlementului, consilier al Regelui şi (prévôt) comandant şi judecător de jandarmi în Paris. Familia Boulainvilliers este acea familia care se ocupa de cele 3 orfeline La Motte Valois, printre care Jeana de la Motte, care implică prin minciunile sale pe contele de Cagliostro în afacerea colierului. Scrisorile despre de Cagliostro au fost piblicate în E. de Clermont Tonnerre - *"Istoricul lui de Samuel Bernard şi a copiilor săi"*, Edouard Champion, Paris, 1914, pp. 247-251.
57 Memoriu pentru Dl. Ostertag, doctor în medicină şi mamoş (ginecolog), declat al oraşului Strasbourg, Levreut, Strasbourg, 1781.
58 Frédéric Rodolphe Saltzmann (1749-1820), prieten şi corespondent assidu al lui J. -B. Willermoz. Scrisoarea lui de Saltzmann către J B Willermoz, întâi iunie 1782, colecţia Bregoth de Lut citată de Marc Haven, în *"Cagliostro, maestru necunoscut"* (*"Cagliostro, le maître inconnu")*, note p. 121.
59 Sau Ammestre. In (Sub) Vehiul Regim, oraşul Strasbourg era guvernat după modelul german de 3 trois consilii: Camera celor 13 (diplomaţie şi război, compusă din 12 membri şi şeful lor, (Ammeister), Camera celor 15 (justiţie şi finanţe) şi Camera celor 21 (20-şi-1, marele consiliu).
60 Se disputa deci dreptul de a trata un bolnav, ca şi cum acesta devenea proprietatea medicului care era chemat (anunţat) primul.
61 Trebuie să se observe că de Cagliostro nu cerea nici un ban bolnavilor săi. Ba, mai mult, (în plus) el le dădea bani din punga sa celor care erau săraci.

62 Camera celor 15 era Marele Tribunal al Alsaciei.
63 Commandantul Şef al Alsaciei.
64 Indeosebi, cel mai pornit împotriva lui Cagliostro era ziarul alsacian *Oberrheinische Mannigfaltigkeiten* (*Varietăţileprovinciei rinului de sus)* care se înverşunase împotriva sa şi care trebuia să publice pentru a-l dezminţi.
65 Baronul de Flachsland era al 3-lea commandant al provinciei Alsacia.
66 Charles Joseph Ligne, Memorii, Albert Lacroix, p. 84.
67 Raportatde baronul de Lamothe Langon în "Memoriile doamnei vicontese de Fars Fausselandry sau Amintirile unei octogenare", Paris, Ledoyen, 1830.
68 Citat de Marc Haven, "Mestrul necunoscut, Cagliostro", pp. 125-126, tradus din germană de Alfred Haehl.
69 Se reaminteşte că în iulie 1781, în timpul trecerii sale parisiene, Cagliostro refuzase a vedea pe Dl. şi D-na de Vergennes.
70 *"* Dl. *de Cagliostro nu cere decât liniştea şi siguranţa sa; ca ospitalitatea lui să-i fie asigurate" :* această frază a fost utilizată de Cagliostro la începutul memoriului său justificativ din timpul Afacerii colierului.
71 Cagliostro se afla în acea perioadă la Bâle, la familia Sarasins.
72 Scrisoarea lui de Burkli.
73 Scrisoarea lui de Barbier de Tinan către Jacob Sarasin, 7 iunie 1782, 212 F 11 24.
74 Scrisoarea din întâi iulie 1783, publicată în ziarul Algemeine Zeitung 1894.

Capitolul III. O inimă fierbinte ca o flacără: Sarafina

1 Acesta este prenumele şi nu Sérafina sau Séraphine, pe care ea însăşi îl utiza pentru a semna şi pe care Cagliostro îl utiliza în scrisorile adresate soţiei sale.
2 Avocatul său este cel care o descria astfel în timpul Afacerii colierului, a se vedea mai jos.

3 Ea nu ştia să scrie, dar, fapt remarcabil pentru o femeie lipsită de educaţie, ea învaţă singură ca autodidact, în timpul prizonieratului său la Bastilia.
4 In timpul Afacerii colierului, în august 1785, ea declara că are 28 de ani şi că s-a născut la 12 martie (1757). Pe de o altă parte, în Polonia, se nota sărbătoarea aniversării contesei la sfârşitul lunii aprilie-începutul lunii mai. O contradicţie în plus.
5 Detailiile acestui pelerinaj au fost cu bună ştiinţă amestecate de Inchiziţie cu fapte ignobile atribuite vieţii lui Joseph Balsamo, pentru a discredita a astfel pe Cagliostro.
6 Se vorbea că Sarafina este numele iniţiatic pe care Cagliostro îl dădu nevestei sale. Este adevărat ca acest prenume poate servi acestui scop, deoarece serafinii (fiinţe de foc sau cele care ard de dragoste divină) sunt consideraţi în angeologie spiritele cele mai pure şi cele mai înalte în ierarhiile celeste.
7 Alţii prezentau această casă ca pe un loc întâlniri secrete ale îndrăgostiţilor şi nicidecum un loc al prostituţiei. In perioada interogatoriilor Inchiziţiei, Sarafina nega *"cu obstinaţie şi disperare"* de a fi frecventat vreodată Casa napolitancei.
8 Giuseppe Barberi, Viaţa lui Joseph Balsamo pp. 6-7.
9 Scrisoare anonimă adresată comisarului Fontaine în 2 noiembrie 1786 la Palermo, Arhivele imperiului Y 13125.
10 Mai exact el îşi schimbase numele din Luca Andrea în Giuseppe sau Giovanni (în documentele Inchiziţiei, el apare atât sub un nume cât şi sub celălalt). Trecutul său schimbat ac din aşa-zisul tată al Sarafinei un personaj suspect. Iar dacă el nu era decât unul dintre acele personaje şantajabile pe care Inchiziţia le-a forţat să joace rolulul de tată al Sarafinei-Lorenza pentru a-l denunţa pe de? Un alt membru al acestei familii, aşa-zisul frate, Francesco care depunea, şi el de asemeni, mărturii împotriva lui de Cagliostro, fusese condamnat pentru sodomie la Neaple şi petrecuse 3 ani în închisoare la Cadix pentru furt vol. (a se vedea, mai departe, în capitolul VII).

11 Căsătoria lor avusese loc în 1761 şi ei aveau 4 copii : Luigi, Carlo, Francesco şi Margherita. Giuliana Falconieri era mătuşa Costanţei Falconieri, căsătorită cu nepotul lui Gian Angelo Braschi sau Pius al VI-lea, papa care condamnă pe Cagliostro.
12 Carlo Rezzonico a fost papă sub numele de Clement al XIII-lea. El muri în 2 noiembrie 1769 iar Gian Antonio Ganganelli deveni papă sub numele de Clement al XIV-lea.
13 O altă inepţie! Ea ascunde totuşi o contradicţie; est straniu că inchizitorii atribuiau unui şarlatan această capacitate de a dicta ivirea vedeniilor.
14 Karl Heinrich Heyking (1752-1796), aghiotant al marelui Hatman al Lituaniei, conte Oginski, ajuns celebru după ce traversase Europa printr-u voiaj de agrement puternic pigmentat cu cercetări şi colectări de bani ezoterice şi de alchimie în compania aventurierului Stefano Zannowich, zis prinţ de Montenegro.
15 Incă o contradicţie în seama lui Cagliostro. Să ne reamintim că mai înainte cu câteva luni de zile, el îi spusese Elisei von Recke că el nu are nici o putere penru a evoca (rechema) sufletele celor morţi.
16 Metodă care era, de altfel, foarte utilizată de nobilii din epocă pentru a obţine favoruri şi alte avantaje. Aceasta era aşa de obişnuit (la ordinea zilei) încât, în general, nu scandaliza pe nimeni, dimpotrivă.
17 In fapt, Inchiziţia reluă calomniile jurnalistului Morande care nu cunoscuse niciodată pe Sarafina.
18 Să ne reamintim ceea ce el spusese Elisei von Recke : "*Pentru ca cerul să vă încredinţeze cele mai vaste tezaure, cele pe care vi le doriţi atât de ardent, trebuie, de la început să ştiţi cum să rezistaţi tentaţiei faţă de bogăţiile acestei lumi, la fel (precum) Cristos"*.
19 Numele său de fată era Isabelle van Zuylen şi se născuse în Olanda. După căsătorie ea s-a stabilit în Elveţia, la Colombier, în

apropiere de Neuchâtel. Deoarece suferea de teribile migrene, în 1781 ea pleacă la Strasbourg pentru al consulta pe Cagliostro.
20 Reclamaţie (Petiţie) la Parlement, Camerele reunite ale acestuia pentru a servi Adeziunii la Memoriul distribuit în 18 ale aceleiaşi luni.
21 Biblioteca Arsenalului, MS Bastilia 12 517.
22 Scrisoarea marchizului de Launay, guvernatorul Bastiliei către Domnul de Crosne, general locotenent de poliţie, Biblioteca Arsenalului, Paris, MS Bastille 12 517 f 126.
23 In epocă, aici se aflau magazine, loc de promenade, cafenele. Dar, Palais Royal era şi un loc de întâlniri, deoarece aici se puteau găsi cele mai celebre femei de moravuri-uşoare.
24 Sophie La Roche, *"*Jurnal de voiaj în Olanda şi Anglia", Eseu, iniţial tradus din germană (*"Tagebuch einer reise durch Holland und England"* 1786, page 296.) în engleză sub titlul "Sophie in London, 1786, being the diary of Sophie v. La Roche", London, J. Cape, 1933 cu o introducere eseu de Clare Williams.
25 Sophie La Roche, *"Tagebuch einer reise durch Holland und England"* 1786, page 296. (*"*Jurnal de voiaj în Olanda şi Anglia", Iniţial tradus din germană în engleză cu o introducere eseu de Clare Williams sub titlul "Sophie in London, 1786, being the diary of Sophie v. La Roche", London, J. Cape, 1933).
26 Anne Pierre Jacques Devismes du Valgay (1745-1819). El era Secretarul General al Societăţii Inţelepciunea Triumfătoare din Lyon. In cele din urmă se va întoarce împotriva lui de Cagliostro.
27 Elisabeth du Vigier de Saint Martin, marchiză de Flamarens (1752-1835). Ea era nepoata episcopului de Bruges. Ia în căsătorie în 1767 pe Agésilas Joseph de Grossolles, marchiz de Flamarens (mareşal aghiotantat pentru armate des armées al Roi, general locotenent în Rochelle, apoi commandant al provinciei Bigorre). Ea vieţui separat de soţul său şi nu a avut copii cu acesta. Ea era metresa contelui d'Artois (viitorul rege Charles al X-lea), cu care are o fiică, Charlotte. Din 1771 până în 1783, a fost dama de

companie a Doamnei Adélaïde – fiica regelui Louis al XV-lea. După Sarafina, ea avea cea mai importantă poziţie în Ordinul egiptean feminin din Paris.
28 Este numele vecinei care locuia la etajul al 2-lea al casei din strada Saint Claude şi care scriu pentru Sarafina.
29 Françoise era camerista Sarafinei iar Agostino bucătarul.
30 *"*Soţioara mea diletantă*"* (*"Sposa mia diletta")* în original, apelativ care nu e lipsit de şarm şi care arată maniera cu care de Cagliostro obişnuia să-şi răsfeţe soţia.

Capitolul IV „Copiii" săi.

1. Scrisoarea cavalerului de Langlais, căpitan de dragoni în regimentul din Montmorency către Sarrasin, Arhivele Sarrasin, volum
Cardinal étaient Ramond de Carbonnieres et le baron de Planta. Georgel ne participait pas comme eux aux réunions avec Cagliostro.
2. După ce a fost găsit nevinovat de către Parlementul francais în procesul Afacerii colierului, Cagliostro a fost exilat din Franţa din ordinul Regelui Louis al XV-lea.
3. După ziarele din acea perioadă, 5 mii de persoane, după Inchiziţie. "Îmbarcându-se la Boulogne sur mer, pentru a trece (pleca) în Anglia el fu urmat de un cortegiu de mai mult de 5 mii de persoane care exprimau dorinţele vœux cele mai ardente pentru fericirea sa şi-i cereau lui binecuvântarea sa". Compendiul vieţii şi faptelor lui Giuseppe Balsamo denumit i contele de Cagliostro. (Compendio della vita e della gesta di Giuseppe Balsamo denominato il conte di Cagliostro, 1791, pp. 113-114). În perioada procesului din Roma, Inchiziţia vorbea de un milion de membri ai Ordinului egiptean în toată Europa.
4. După ziarele din acea perioadă, 5 mii de persoane, după Inchiziţie. "Îmbarcându-se la Boulogne sur mer, pentru a trece

(pleca) în Anglia el fu urmat de un cortegiu de mai mult de 5 mii de persoane care exprimau dorinţele vœux cele mai ardente pentru fericirea sa şi-i cereau lui binecuvântarea sa”. Compendiul vieţii şi faptelor lui Giuseppe Balsamo denumit i contele de Cagliostro. (Compendio della vita e della gesta di Giuseppe Balsamo denominato il conte di Cagliostro, 1791, pp. 113-114). În perioada procesului din Roma, Închiziţia vorbea de un milion de membri ai Ordinului egiptean în toată Europa.

5. Cagliostro primea enorm de multe scrisori. Scrisorile de mai sus au fost găsite în casa sa în momentul arestarii sale la Roma. Acestea aveau ştampila poştală de expediţie din Boulogne sur mer, 20 iunie 1786, şi au fost publicate de către Inchiziţie ca drept o probă a fanatismului pe care el îl suscita. Oricine care provoca asemenea recţii nu putea fi decât un om extrem de periculos în vuziunea inchizitorilor.

6. Acordul (Părerea, Avizul, Opinia) abatelui Georgel este discutabil şi plin de contradicţii. E necesar de observat că în perioada în care cardinalul de Rohan îl cunoscuse pe Cagliostro, abatele Georgel nu se bucura de prea multă intimitate din partea Cardinalului. El continua să-l servească ca mare vicar, dar oameni de încredere ai Cardinalului erau Ramond de Carbonnieres şi baronul de Planta. Georgel nu participa ca aceştia la reuniunile cu de Cagliostro.

7. Legat de acest subiect, Închizitorii scriau indignaţi: “El ne aducea la cunoştinţă că el nu o refuza lor, că el o dădea în toate zilele aderenţilor săi prin viu grai sau în scris, în logă sau în afara lojei.”. Compendiul (Compendio).

8. Ducatul (Domeniul) de Courlande şi Semigalle (astăzi Letonia) ocupa o poziţie strategică. Rusia, Prusia şi Polonia îşi disputau influenţa asupra acestui teritoriu. La 28 martie 1795 ultimul duce de Courlande, Pierre von Biren (1724-1800) abdica în favoarea împăratesei Ecatherina a II-a, ceea ce făcu ca ducatul Courlande să fie soit anexat Rusiei.

9. Contele Johann Friedrich von Medem (1722-1785), era descendentul unei vechi familii de nobili, de origine saxonă polonezâ. Unul dintre strămoşii săi, Konrad von Medem, cavaler al Ordinului Teutonic construise în 1272 capitala ducatului Courlande, Mitau (astăzi Jelgava).

10. Barba Jovis este numele unei plante medicinale (Anthyllis barba-jovis), ca şi de asemeni numele unui remediu preparat de Cagliostro, având un efect antibiotic.

11. În fapt, aceasta reprezintă ceea ce psihologia modernă numeşte o proiecţie: ea atribuia lui Cagliostro ceea ce ea însăşi nu ajunsese să accepte. Indoiala este una dintre tentaţiile demonilor, afirmau toate tradiţiile spirituale ale Orientului şi ale Occidentului.

12. El avea nevoie de prezenţa sa pentru apropierea de Ecaterina a II-a.

13. Era o femeie de o frumuseţe excepţională şi plină de spirit; care îşi ajuta mult soţul prin diplomaţia sa. După moartea ducelui de Courlande, ea se stabili la Paris şi devine metresa lui de Talleyrand.

14. Raţionalismul era un curent de gândire la modă îndeosebi în ţările germanice care se opuneau misticismului şi propăvăduiau superioritatea gândirii şi a logicii.

15. 1255 = abée. Acesta a cauzat Elisei îndoieli (suspiciuni) că el ar fi agent al iezuiţilor. Interesant de remarcat este faptul că timpul voiajelor sale, el ajunsese a fi etichetat ca *străinul, adversarul, inamicul*. În regiunile germaniei, unde această adversitate era compusă (alcătuită) din catolici în particular de iezuiţi, el era catalogat ca iezuit. În ţările cu religie catolică, îndeosebi în Italia, unde *l'ennemi* era reprezentat prin apostatele: protestanţi, luthérani, anglicani sau prin franc-masoni, era respins ca fiind eretic, infidel, franc-mason. Şi unii şi ceilalţi s-au înverşunat împotriva lui din şi pentru motive foarte diferite în aparenţă. În realitate, mobilul era aceleaşi: prejudecăţile, frica de necunoscut, dogmele, fanatismul, faptul de a separa lumea în *ai noştri şi*

ceilalţi. Ceilalţi devin în mod necesar depositarii răului pe care nu-l pot accepta în ei înşăşi.

16. Casa Albastră (Blaue Haus sau Wendelstörferhof) era locuită de Lucas. Casa Albă (Weisses Haus sau Reichensteiner), astăzi 4 Martinsgasse era locuită de Jacob. Ea este în prezent sediul unei instituţii juridice a cantonului. Faţada principală a acestui magnific imobil este orientată spre Rhin şi marchează totdeauna cu emprenta ei imaginea oraşului.

17. Noi nu posedăm decât numele a 6 dintre ei: Félix (născut în 1771), Gertrud (născut în 1772), Susanna Katharina sau Suzette (născută în 1773), Esther (născută în 1775), Alexander (născut în aprilie 1782, şi al cărui naş de botez va fi Alexandre Cagliostro), un băiat născut în 1783, un băiat născut în 1785 şi o fată (născută în ianuarie 1788, care după toate aparenţele va primi prenumele de Serafina, în onoarea Contesei de Cagliostro).

18. Gesellschaft zur Beförderung des Guten und Gemeinnützigen.

19. Furtună şi pasiune sau elan. Această mişcare nemţească, în acelaşi timp şi literară şi politică, este considerată un precursor al romantismului. Ea se opunea ideilor enciclopediştilor, ale iluminismului şi ale au raţionalismului, promovând superioritatea sentimentelor, exaltând emoţiile în faţa raţiunii.

20. Acest detaliu este interesant, căci un alt Jacob, patriarhul biblic boita la fel întreaga sa viaţă, după ce s-a luptat cu îngerul. în hebraică, Jacob semnifică "cel care este protejat de Dumnezeu". Dincolo de lupta sa cu îngerul, Jacob este, de asemeni, cunoscut pentru visarea (iluzia) sa, viziunea lui Echelle, cel care face conexiunea între Cer şi Pământ din care îngerii urcă şi coboară. Această imagine simbolică, numită în acelaşi timp scara lui Jacob, este pe prima pagină a lucrării alchimice *Mutus Liber*.

21. Scrisoarea lui Jacob Sarasin către Boyer nepotul, 26 decembrie 1783. Întrebarea publicată în această scrisoare este cea care a creat un mare scandal cu facultatea de medicină din Bordeaux. (A se vedea în capitolul II.)

22. Maman era Sarafina.
23. Scrisoarea lui Boyer, Bordeaux le 6 ianuarie 1784, nr. 1.
24. Scrisoarile lui de Rey de Morande, Bordeaux, 7 februarie 1784 şi 24 aprilie 1784.
25. Scrisoarea lui Straub către Sarrasin, 30 avril 1783, no 14.
26. Ramond de Carbonnieres, secretarul cardinalului de Rohan, despre care se vobeşte în cele ce urmează.
27. El există în Muzeul Farmaciei din Bâle, instalat în casa locuită de Paracelsus, un pretins laborator alchimic al lui Sarasin. Deasupra uşii se poate citi pe o mare plachetă: *"Aici a fost laboratorul lui Cagliostro la Jacob Sarrasin pentru a fabrica aurul. 1778."* Nimic mai inexact, deoarece în 1778 Cagliostro nu cunoştea pe Jacob şi nici nu se afla în Bâle. Un crocodil împăiat este acroşat de plafon, pentru mai multă senzaţionalitate.
28. Scrisoarea lui Boyer către Jacob Sarasin, Bordeaux, 1 ianuarie 1785, nr. 4.
29. Sophie La Roche, "Jurnal de voiaj în Olanda şi Anglia", Iniţial tradus din germană ("Tagebuch eine reise durch Holland und England. ."*,* 1786, page 296.) în engleză cu o introducere eseu de Clare Williams sub titlul "Sophie in London, 1786, being the diary of Sophie v. La Roche", London, J. Cape, 1933.
30. Scrisoarea lui Henri al Prusiei către Jacob Sarasin, 15 martie 1787.
31. Localitate încântătoare, situată pe malurile lacului cu acelaţi nume, la 90 kilometri de Bâle.
32. Rocaille sau Rockhalt.
33. La Duval d'Epremesnil, 5 iulie 1787.
34. O mare cantitate de scrisori privitoare la Cagliostro a fost distrusă de către fiul lui Jacob, Felix Sarasin.
35. Scrisorile lui Sigismond Wieldermett către Jacob Sarasin din 22 oct, 9 dec, 22 dec, 24 dec 1787.
36. Loutherbourg provocă pe Cagliostro la duel. Fiul şi ginerele primarului erau martorii săi.

37. În acea perioadă ea avea 14 ani şi a asistat la întregul scandal "Eu compătimesc ca toată lumea poziţia domnişoarei fiica dvs.", scria Sigismond Wieldermett, "în mijlocul acestor alarme şi fierberi domestice. Dvs. puteţi judeca cu uşurinţă că a ceste triste tablouri nu sunt făcute pentru vârsta ei, dvs. vă veţi revedea curând cu domnul conte, dvs. şti pentru ea însăşi detaliile pe care eu doresc a le ignora iar aceasta vă va servi drept ghid sigur pentru a descâlci cauzele ascunse ale întregii contestaţii care nu pot fi cunoscute."

38. Sarasin compara pe bună dreptate sfârşitul lui Cagliostro cu sfârşitul lui Socrate, deoarece între acestea erau similitutidi uimitoare. În 399 înaintea lui Isus Hristos, Socrate este acuzat de aristocraţii atenieni, ca şi de 2 dintre prietenii săi, că el nu recunoştea zeii pe care cetatea îi recunoşte (se vede că noţiunea de erezie este mai veche decât Inchiziţia) şi că el corupe tineretul prin ideile şi principile sale. El este condamnat să bea cucută. El a băut-o, în ciuda faptului că avea posibilitatea de a fugi pentru a se ascunde de închisoarea sa (el spuse amicilor săi că respectul legilor cetăţii este mai important decât persoana sa). Iar când discipolul său Xanthippe i se plânse, spunându-i lui că aceasta este injust, el i-a răspuns lui: "*Ai prefera tu ca eu să fiu just?*".

39. Castelul situat la 30 de km. de Strasbourg era reşedinţa de vară a cardinalului. În noaptea de 8 septembrie 1779 un teribil incendiu avea să distrugă cea mai mare parte a castelului. Cardinalul de Rohan care dormea profund era în curs de a-şi pierde viaţa, însă el a fost salvat de urletele unuia dintre câinii săi, Artaban. De abia ce el se salvase în curtea castelului când acoperişul se prăbuşi. Cagliostro va vizita pe cardinal la Saverne, castelul era încă în (re)construcţie. Cardinalul şi invitaţii săi locuiau în pavilionul la Trémouille, situat în parc castelului. Cagliostro nu a locuit niciodată la Saverne în turnul situat în partea dinspre biserică deşi acesta îi poartă astăzi numele său.

40. Aceasta îi va atrage ura domnului de Breteuil care va dori această poziţie şi va jura de a se răzbuna. El va avea din plin ocazia în timpul Afacerii colierului în 1785, căci el est e cel care se va ocupa de arestare şi de proces, în calitatea sa de ministru al casei regale (echivalentul ministrului de interne de astăzi).

41. Georgel Memorii, tome I pp. xvi-xvj.

42. „Mare Prelat (Aumônier) al Franţei" era cea mai înaltă funcţie ecleziastică de la Curtea regală. El celebra cele mai importante messe (slujbe religioase), căsătorii (cununii), botezuri, înmormântări şi împărtăşea pe Rege şi familia sa. El avea această funcţie graţie promisiunii făcute de Louis al XVI-lea Doamnei de Marsan, care făcea parte din ramura Soubise a familiei de Rohan, care fusese guvernanta sa. Afară de faptul că Maria-Antoneta făcuse totul pentru a împiedeca ca el să fie numit Mare Prelat (Aumônier).

43. pp. 145-150.

44. François Joseph Kirgener, baron de Planta (1766-1813) a devenit general în armata lui Napoleon. De asemenea, şi el, a fost încarderat la Bastilia în timpul Afacerii colierului.

45. Ne putem da cu uşurinţă seama că abatele Georgel nu aştepta decât un pretext pentru a vorbi de rău cu baronul de Planta în faţa Cardinalului. Răspunsul acestuia este plin de înţelepciune.

46. Scrisoarea lui Straub către Jacob Sarrasin, 9 octombrie 1782.

47. Adică cardinalul de Rohan.

48. Conform procesului-verbal înregistrat la Arhivele Imperiului X 2676 şi citate de Emile Campardon în *Maria Antoneta şi procesul colierului* page 335. Acest interogatoriu este reprodus, din memorie de către Cagliostro în Memoriul său.

49. În realitate, era vorba de de Reteaux de Villette, secretarul şi amantul Jeanei de la Motte. În timpul interogatoriilor, el a declarta că a jucat acest rol şi, de asemeni, că el a falsificat scrisul Reginei, scriind bilete pentru Cardinal.

50. Doamna de la Motte declarase în timpul procesului că de Cagliostro venise în ascuns la Paris înainte de 1785, dar aceasta este o altă minciună. Cagliostro a adus probe imbatabile (declaraţiile de martori şi registrul hotelului unde el a locuit la Lyon) că el a rămas totdeauna la Lyon şi că el nu a părăsit acest oraş decât la 28 ianuarie 1785 pentru a se duce la Paris.

51. El a făcut-o mai ales ca pe un protest faţă de atitudinea autorităţilor care se obstinau să-i acorde lui acest titlul de fiecare dată când se menţiona despre el, el preferând să i se spună Domnul Cagliostro.

52. Dosarul Target, biblioteca oraşului Paris, Manuscris din rezervă citat de Funck Brentano în *Afacerea Colierului* pp. 273-274.

53. Se pare că el era îndrăgostit de Regină.

54. J. Diss - Memoriie unui om gardă de corp a prinţului cardinal, pp 379, citat de Denise Dalbian în "Contele de Cagliostro" ("Le comte de Cagliostro"), R. Laffont, 1983, p. 277.

55. Ea ia de soţ un medic militar, doctorul Borgella. După 1793 când Ramond se retrage în Pirinei, ea îşi urmează fratele la Barèges. Carbonnières o determină să descopere munţii în timpul lungilor lor promenade ecvestre. În 1794 ea este închisă timp de 6 zile în aceeaşi închisoare unde fratele său a petrecut 7 luni. Acolo ea îşi va cunoaşte viitorul său soţ.

56. Disperarea, ca urmare a dragostei sale pentru Sophie Larcher (care se măritase şi care i-a inspirat lui această lucrare) o face să plece în Elveţia.

57. Jakob Michael Reinhold Lenz (1751-1792), poet şi scriitor al curentului "Sturm und Drang", amic al lui Goethe.

58. La 15 octombrie 1785, abatele McDermott ia legătura cu avocaţii Cardinalului şi declară că a întâlnit pe contele de La Motte la Londra şi că acesta avea în posesia sa diamante foarte mari, care, spunea el, le primise de la regina Franţei şi prin intermediul cardinalului de Rohan. El este cel care indică numele

juvaergiilor de la care contele de La Motte încerca să vândă aceste diamante.

59. De Jacques Reboul, în ziarul Le Temps, nr. 18657 din 2 august 1912.

60. nr. 13 din 30 noiembrie 1784 et nr. 14 din 28 decembrie 1784.

61. Ea moare în primăvara anului 1793 la Vichy. În 1793 Carbonnières revine la grota din (lui) Gèdre pe care ei o vizitaseră împreună în 1787. *"Am reurcat încetişor pe drumul pe care coborâsem"*, scria el, *"şi căutam să-mi dau seama de partea pe caresufletul meu o avea în semzaţia dulce şi voluptoasă pe care eu o încercam. Era nu ştiu ce în parfumurile care revelau cu putere amintirea trecutului. Mireasma unei violete dă sufletului bucuriile mai multor primăveri."*

62. El este cunoscut ca unul dintre cei mai importanţi exploratori ai munţilor Pirinei. La 2 august 1787 el face prima sa ascensiune a Vârfului (Piscului) Amiezii sau Piscul de Sud (Pic du Midi). Începând din
1796, el se dedică în exclusivitate istoriei naturii şi botanicii. El identifică peste 800 de specii de plante şi constitue un ierbar care este şi acum consevat la Muzeul de Istoria naturii din Bagnères-de-Bigorre. El descoperi Muntele Pierdut (Mont Perdu) în 1802. O floare poartă numele său (Ramonda pyrenaica), ca şi o înălţime din masivul Mont Perdu (Soum-de-Ramond, 3260 m pe care el îl va cuceri în august 1802). În 1865 on s-a fondat în memoria sa Societatea Ramond care există şi astăzi. Dusaulx scria despre el în 1796: *"ce suntem noi comparaţie cu acest obraznic voiajor care pozează la fel de măreţ ca şi natura? El, cel care este Vulturul Pirineilor; noi nu suntem decât (injuşti) nişte broaşte ţestoase."*.

63. Această lucrare este apreciată de Henri Beraldi, istoric al pirineismului ca "actul de naştere al Pirineilor".

64. Cuvier, Notiţe istorice, citae din opera lui Denise Dalbian p. 277.

65. Care s-a căsătorit cu un alt discipol a lui Cagliostro, Gabriel Magneval.
66. 20 decembrie 1783.
67. La Londres, deCagliostro era hărţuit prin campania unui alt Morande, jurnalistul Charles Theneveau care era plătit de guvernul francez să scrie împotriva lui. Ca şi, de asemenea, de agenţi care plăteau diferite persoane astfel ca acestea să facă false mărturii, dovezi (probe) împotriva lui Cagliostro pentru ca el să poată fi arestat. Din cauza aceasta, de Cagliostro se refugiase în casa de la ţară a lui de Loutherbourgs, la periferiile Londrei.
68. Scrisoarea nr. 8 din 1 iunie 1784.
69. Este deja demonstrat în capitolul 2 că pentru Cagliostro febra nu era nicidecum un simptom de îndepărtat cu orice preţ. Este la fel cu viziunea alchimitilor care vedeau în ea un semn de transformare.
70. Acest vis (revelaţie) este reprodus în *"Compediul vieţii şi al gesturilor*" (*"Compendio de la vita e della gesta*"), p. 40. Inchiziţia care publicase acest pamflet, adăugase zvonuri care atribuiau această maladie unei decepţii amoroase: *"Căzut într-o maladie bilioasă (a bilei) aşa de grave, de supărarea (tristeţea) ce el avea din cauza soţului unei dame pe care el o iubea nebuneşte (îngrozitor), o alungase de la casa sa, el văzu într-o zi patul său înconjurat de masonii sectei sale şi prefăcându-se (mimând) a se trezi dintr-o profundă letargie, el le povestea lor că el avusese o viziune celestă. Iată descrierea pe care el i-o făcuse şi pe care el a recunoscut-o în timpul procesului său."* Rey de Morande a avut dreptul cuvenit lui pentru a fi prezent la această scenă la Bordeaux.

Capitolul V. Qui potest majus, potest minus. Ordinul egiptean

1. Cine poate mult, poate şi puţin (Qui peut le plus peut le moins).
2. Scrisoare despre Elveţia adresată D. -nei M. de un călător francez în 1781, Geneva 1783, tome I, p. 13.

3. Este vorba de prinţesa Charlotte Sanguska.
4. Scrisoarea lui Wieldermett adresat lui Jacob Sarasin, nr. 23, 30 august 1787.
5. Scrisoarea unui ofiţer francais scrisă din Londra la 16 iulie 1786, Arhivele Naţionale, X 2 B 1417.
6. Raport asupra conte de Vergennes, 24 sept 86 Arhivele afacerilor externe ale Franţei, Memorii şi documente 86 n 1400 F 135.
7. Modalitatea de regenerare fizică proposă de Cagliostro la o întrunire uimitoare cu tehnicile ayurvédice de reîntinerire, numite Rasayana. Ayurveda propunând 2 mari categorii: cele care pot fi realizate în contact cu mijloc (centru) obişnuit, şi cele care necesită o izolare de aceşti factori, mai cu seamă curenţii de aer. Sistemul propus de Cagliostro reproducea cuvânt cu cuvânt tehnica descrisă acum 5000 de ani în textele indiene sub numele de Kuti Pravesha Rasayana.
8. Numele lor vin de la vechile companii constructoare (masons) care aveau privilegii importante în raport cu masele, ele neplătind taxe, puteau circula liber etc. (ele era deci libere – francs). Simbolismul constructorilor e la fel de foarte important, căci a construi voiau să spună utilizarea unei puteri creatoare – a crea lucruri materiale şi de a fi deci după asemanarea cu Dumnezeu, Creatorul lumii. Dar este , de asemenea o interveţie (în) asupra creaţiei lui Dumnezeu, deoarece toate noile construcţii schimbă comletamente mijlocul, centrul, -Mediul- natural în care ea este plasată.
9. Amândoi sunt ridicaţi spre Cer fără a trece prin moarte. “Şi dintr-o dată, Enoch fu ridicat, în felul în care el să nu fi văzut moartea, şi să nu mai fie găsit, pentru că Dumnezeu îl ridicase la el.”. – Evreii (Hébreux) 11, 5. “Cum ei mergeau vorbind pe drum, iată că un car de foc cu cai de foc se pusese între ei doi mirent entre eux deux iar Elie suia în Cer într-un turbion (vârtecuş)” –

Regii 2, 11. De altfel, Enoch şi Elie sunt cele 2 personaje quicare apăreau alturi de Christos pe montaj în momentul transfigurării.
10. "Dumnezeu nu a creat pe om decât pentru a fi nemuritor. Dar omul abuzând" de bunătatea divinităţii, ea a fost determinată a nu mai acorda acest dar decât unui forte mic număr Pauci sont electi. " (Puţini sunt cei aleşi). – extras din Ritualul Ordinului egiptean.
11. Ce diferenţă în raport cu ideeile propagate de franc-masoneria contaminată de ideeile Iluminiştilor.
12. Această expresie este traducerea latină a răspusului pe care Dumnezeu il dăduse lui Moise atunci când acesta i-a cerut lui numele său *"Eu sunt cel care este"* Exodul 3, 14. Ea ar fi putut fi, de asemenea, tradusă sub o formă mai apropiată de psihologia de astăzi: Eu sunt cel care sunt, adică eu sunt eu însumi.
13. Scrisoarea lui Wildermett către Sarasin nr. 24, 20 octombrie 1787.
14. Scrisoarile din 6 şi 8 novembrie 1784 (citate de G W Rijnbeck, ocultism şi metapsihologie din secolul al XVIII-lea în Franţa, II şi Willermoz şi Cagliostro în cecetări metapsihice, 1934, pagina 114.
15. Eu dovedesc prin fapte şi prin operaţiuni, nu prin vorbe.
16. "Proiectul pe care discipolii săi îl afişau de a erija sitemul egiptean în ordin religios şi de a cere pentru asta aprobare Sfântlui Scaun era o înşelătorie grosolană insignefiantă. Este numai adevărat, aşa cum a spus soţia sa, că ei gândeau să facă pe Cagliostro să rămână aproape de ei şi de a cumpăra o casă pentru a face din aceasta un fel de couvent (sălaş) masonic, în care ei să fi putut locui toţi împreună cu soţiile lor, care ar fi devenit proprietate comună între ei toţi. " Viaţa lui Cagliostro p. 159.
17. Anne Paul Emmanuel Sigismond de Montmorency, prinţ de Luxembourg (1741-1790), aghiotant. Fratele său mai mare, ducele de Luxembourg era personalitatea cea mai importantă a Ordinului Marele Orient din Franţa.
18. Claude Baudard de Vaudésir (care se făcea apelat Saint James, după moda englezească). era unul dintre cei mai bogaţi finanţişti

din regat: trezorier al marinei şi asociat la toate companiile industriele şi financiare din epoca sa. El construia în Paris un extravagant palat à l'anglaise, pur şi simplu pentru a face concurenţă fratelui regelui, contele d'Artois. El era amicul intim al lui de La Borde şi co-fondator al Ritului Filaleţilor, cu Savallete de Linge şi Court de Gebelin. Ginerele său era marchizul de Puysegur.

19. Anne Pierre Jacques de Vismes de Vaglay (1745-1819), om de litere şi muzicograf francez, sub-director al des Fermes. el era cumnatul lui de La Borde. În opera sa *Noi cercetări asupra Originii şi Destinaţiei Piramidelor din Egipt* (*"Nouvelles Recherches sur l'Origine et la Destination des Pyramides d'Egypte")* el vorbeşte de sistemul lui Cagliostro, pe care-l prezintă ca "ommul cel mai extraordinar care a vieţuit în secolul alXVIII-lea.".

20. Devas – fiinţe imateriale, mesageri ai luminii, cuvânt care a fost incorect traduis din sanscrită prin zeu, pentru că el este mai degrabă echivalentul cuvântului înger – mesager.

21. În zilele noastre această sărbătoare este celebrată de anumite biserici ortodoxe, ca cea Rusia, sub numele de "Synaxa arhistrategilor miliţiilor celeste, Michel şi Gabriel şi alte Autorităţi celeste şi incorporale".

22. În epocă Sicilia era sub guvernământ imperial spaniol, care făcea parte din Sfântul imperiu germanic.

23. Elisa von Recke nota în Jurnalul său din Courlande că (vorbele) cuvintele Helion, Melion, Tetragrammaton erau singurele comprehensibile şi reveneau adesea atunci când Cagliostro opera în faţa lor.

24. Pier Carpi, mestrul necunoscut (Pier Carpi, Il maestro sconosciuto), p. 119-121.

25. Se pare că era vorba de Gertrude Sarasin care lucra împreună cu fiul său, Felix. Această şedinţă (sesiune) va avea loc la Bâle în 1787, în plin scandale Loutherbourg (Leutherberg).

26. Interogat de Inchizitori în legătură cu semnificaţia aceastei scene, Cagliostro avea să spună că "el nu înţelese şi că el nu înţelegea conţinutul, chiar dacă acesta ajunsese la el de atâtea ori.".
27. ?
28. Eu sunt om.
29. Cele 12 sibylles : Persique, Hellespontique, Erythrée, Samienne, Lybique, Tiburtine, Agrippine, Phrygienne, Américaine, Européenne, Delphienne, Cumée.

Capitolul VI. Vânarea, alungarea, exilarea omului Cagliostro

1. Scrisoarea lui Barbier de Tinan, nr. 42, 27 iulie.
2. Scrisoarea lui Barbier de Tinan către Jacob Sarasin, nr. 43, 6 august 1785.
3. La 9 februarie 1785 Jeanne de la Motte dădea secretarrului şi complicelui său Reteaux de Villette diamantele colierului pentru a le vinde. În 12 februarie giuvaergiul Adan înaintează plângere împotriva lui în faţa inspectorului de Brugnieres, acelaşi care îl va aresta pe Cagliostro. De Brugnieres face o percheziţie la domiciliul lui Reteaux şi-l duce la Poliţie pentru a se explica. Iar Reteaux declara că el a primit diamantele de la o damă care se numeşte Jeanne de La Motte Valois.
4. Pentru a-l convinge pe Cardinal, contesse de la Motte plăteşte o prostituată pentru a juca această farsă noaptea în parc la Versailles. La scena este reală deoarece fata, care se numea Nicole d'Oliva, va recunoaşte totul în timpul arestarii sale, ca şi Reteaux de Villette şi baronul de Planta care au asistat acolo.
5. După arestarea Jeannei de la Motte, soţul său rupe sigiliile puse de Poliţie pe uşi, el ia bijuteriile şi banii în valoare de 100 000 livre şi se pune la adăpost la mătuşa sa, Doamna de Surmont. Atunci când poliţiştii vor ajunge câteva zile mai târziu, ei vor găsi găsi casa goală.

6. Acestea sunt cele ce anchetatorii au notat la acest interogatoriu, deoarece această declaraţie este acompaniată de nota următoare: “acestea sunt în termeni proprii ultimele cuvinte ale damei de la Motte la această confruntare.”. Proces-verbal cu ce s-a petrecut la Parlement relativ la afacerea Dl.ui Cardinal de Rohan, Paris, 1786, p. 107.

7. Cagliostro o numea pe această femeie “mesagera legiunilor infernale”.

8. Reclamaţie scrisă adăugată Memoriului contelui de Cagliostro, 29 mai 1786, p. 7.

9. Cagliostro a răspuns acestor inepţii prin Memoriul său: “‘Empiric’. Eu îmi reamintsc că aud adesea acest cuvânt din gura anumitor persoane; dar niciodată eu nu am putut să ştiu ce semnifică el cu adevărat. Se va voi prin desemnarea unui om care, fără a fi Doctor, având cunoştinţe în Medicină, care merge să vadă bolnavii, şi să nu facă a nu fi plătite vizitele sale, care vindecă pe săraci ca şi pe bogaţi, şi nu primeşte bani de la nimeni: în acest caz, eu sunt convins (ne-)am înţeles, eu am onoarea de a fi un Empiric. ‘Îmi scot pălăria, mă înclin vouă !, un (josnic, trivial, abject) Alchimist. ’ Alchimist sau nu, aprecierea de josnic, nu se potriveşte (nu convine) decât celor care cer şi care se târăsc (ploconesc în faţa şefilor); or, este ştiut că niciodată Contele de Cagliostro nu a cerut graţie (favoruri) sau pensiune (plata întreţinerii -masă şi casă). ‘Meditaţii asupra Pietrei Filozofale’. Oricare ar fi opinia mea despre Pietra Filozofală, eu am tăcut; şi niciodată Publicul nu a fost importunat de reverii. “Fals Profet, etc. “ Eu n-am fost niciodată acela. Iar dacă Dl. Cardinal de Rohan m-a crezut, el se va fi lăsat provocat de Contesa de la Motte; iar noi nu ne-am fi aflat unde suntem acum. “Profanator al unicului Cult adevărat.”. Aceasta este mai serios. Eu am respectat întodeauna Religia. Eu am dat viaţa şi conduita mea exterioară pe mâna inchiziţiei Legii: cât despre interiorul meu, singur Dumnezeu poate să-mi ceară socoteală.”.

10. Fiica sa, Maria Adelaida de Bourbon se căsătorise cu ducele d'Orléans, care va deveni Mare Maestru al Marelui Orient al Franţei iar fiul său, prinţul de Lamballe se căsătorise cu cea care va deveni Marea Maestră a logelor de Adopţiune. Cu o seară înainte de arestarea sa, Doamna de la Motte vizitase pe ducele de Penthièvre la Clairvaux. Ducele care în mod normal ţinea mult la etichetă, a făcut ca ea să coboare în salon, pe o scară rezervată numai prinţilor de sânge, ceea ce voia să zică că el recunoştea în faţa întregii lumi descendenţa regală, deoarece ea îşi zicea de Valois. A se vedea Memoriile lui Beugnot.

11. Bauchamont este cel care nota în Memoriile sale în 22 august 1786, fără a-şi ascunde uimirea şi mirarea, mai ales că prinţesa se arăta foarte insistentă : *"În acele ultime zile, doamna prinţesă de Lamballe era plecată să viziteze spitalul general pe care ea nu-l cunoştea; după ce i-a examinat toate detaliile, ea a cerut să o vadă pe doamna de la Motte. Superioara sa, i-a cerut scuze şi a eludat această vizită. Prinţesa a insistat, şi a făcut să fie valorificată calitatea sa de prinţesă de sânge, ce-i dădea ei privilegiul de penetra peste tot."*.

12. Interesant de remarcat este că sora Jeannei de la Motte trebuia să se căsătorească cu nepotul lui Paul Barras, care era prieten cu Mirabeau.

13. Iluminiştii din Bavière primeaualte nume. În acest limbaj codat Weishaupt se numea Spartacus, Mirabeau Cornelius Scipio, editorul care publicase lucrarea Elisei von Recke, Nicholai se făea numit Lucian.

14. În 1786 Marele Orient propunea un text de referinţă pentru toate cele trei grade (ranguri) bleu, difuzate sub formă de copii manuscris. Ansamblul este desenat sub numele de Rite Francez.

15. În limbajul masonic "a fi (eşti, sunteţi) recunoscut" este une lucru esenţial. O lojă în care o persoană există numai dacă ea este recunoscută de autoritatea masonică, în acest caz Marele Orient. Aceasta a fost în mod exact problema lui Cagliostro. Înaine de

toate, i se reproşa că el a creat un rit fără a se îngriji de aprobarea Marelui Orient şi de a se fi auto intitulat Mare Maestru (deoarece pentru masoni aceasta era de neconseput, el trebuia să fie numit de către şefii recunoscuţi). După cum se poate vedea , era un sistem ferm închis şi nici într-un fel democratic, în care libertatea atât predicată duminica, îndeosebi, nu exista defel.

16. Nr. XIII. Piese referitoare la cele două Conventuri masonice reunite la Paris în 1785 şi 1787. - Corespondenţa lui Cagliostro, etc.

17. Era în 23 noiembrie 1784.

18. Aceasta probabil este o eroare, Cagliostro utilizase ca nume de conte de Phoenix.

19. Filaleţii erau foarte mândri şi foarte ataşaţi acestor arhive. Ei vor refuza de a le arde, dar loja nu va supravieţui după moartea lui Savalette de Linge în 1788 iar arhivele lor vor dispersate. "V*oi semănaţi în van, nu veţi recolta decât neghină"*, prezisese de Cagliostro.

20. Cagliostro – Scrisoare către poporul français.

21. Cagliostro – Memoriu împotriva lui de Chesnon şi de Launay, septembrie 1786.

22. În septembrie 1786.

23. Cagliostro – Scrisoare către poporul englez, pp. 60 - 64.

24. Este acelaşi termen folosit de contesa de la Motte în acuzaţiile sale ses accuses.

25. Bizară expertiză bazată numai pe semnătură. Legat de acest subiect Cagliostro spune: "Asemănările scrisurilor sunt un joc al hazardului prea comun pentru ca el să poată constitui un raţionament (o judecată) a unei probe de această natură; iar dacă această asemănare a scrisurilor nu este efectul unui hasard, ea va fi lucrarea unei falsificări plătite, fie de duşmanii mei de atunci, fie de duşmanii mei actuali; aceştia din urmă, fără îndoială plătiţi cu bani grei de coloanele (de ziar) defăimătoare, care nu produc în public nici un efect decât acela de a face ca autorii lor să fie

dispreţuiţi ; (el) se credea că-şi compuneau ele însăşi materialele lor.” Scrisoare către poporul englez, p. 60.

26. În Arhivele imperiului, Y 13125 sunt păstrate alături de aceste documente o scrisoare anonimă pe care Poliţia o primise din Palermo: *“(În ziua de) 3 ale acestei luni, Dl.. comissar Fontaine a primit pe calea poştei (mari, naţionale), o scrisoare anonimă datată (stampila poştală) din Palermo în Sicilia, 2 noiembrie recent (trecut).”.*

27. El publică notele sale de voiaj în 1816 sub titlul *Voiaje în Italia*, dar deja din 1792 el ridiculiza puternic pe Cagliostro întro piesă de teatru intitulată Marele Cophte (Gross Kophta, Le Grand Cophte).

28. Aşa după cum iese uşor în evidenţă, pentru Goethe, Cagliostro este de la bun început, nimic altceva decât un şarlatan.

29. Toate uşile părea că se deschin în faţa lui (pentru) Goethe. Cum se face ca un avocat încredinţează cu atâta uşurinţă unui străin pe care el doar ce-l cunoscuse documente legalizate (legale, oficiale)?

30. Oricum, Goethe este cel care ne dă motivele (raţiunea) pentru care acest memoriu nu fusese publicat de la început. Se aştepta creerea unui curent de opinie defavorabil pentru Cagliostro prin ziare şi pamflete şi se pregătea în acest fel publicul pemtru a acepta mai uşor această fabulă : *“Memoriul era bazat pe certificatele de botez şi de căsătorie şi pe alte documente recoltate cu mare grijă. El conţinea aproape toate circumstanţele care au fost cunoscute de public prin publicarea Vieţii lui Joseph Balsamo în urma procesului de la Roma, aşa cum eu am putut constata (observa) mai târziu, comparându-le cu notele pe care le-am primit. Memoriulse încheia printr-un argument care putea să dovedească identitarea dintre Balsamo şi Cagliostro, dar în acel moment era mai dificil a dovedi ca astăzi, când toate poveştile acestui individ Sunt (au fost) publicate.”.*

31. Pier Carpi, maestrul necunoscut (Pier Carpi-Cagliostro, il maestro sconociuto, Ed. Mediterannee, 1997, p. 119-121).
32. Scrisoarea Ecaterinei a II-a adresată lui Tzimmerman, medic al Curţii, 7 aprilie 1786.
33. Corespondenţe Secrete Inedite, vol. ii. p. 18.
34. Aceste pamflete se citeau unul după altul. Scena "banchetului umbrelor este o invenţie a marchizului de Luchet.
35. pp. 35 şi 124.
36. La terminarea procesului colierului, Parlementul supprimase memoriile D. -nei de la Motte împotriva lui Cagliostro ca fiind calomnioase şi-i dădea lui dreptul de a afişa această decizie pretutindeni unde el va crede necesar pentru a informa publicul. Pamfletele au fost anulate, dar ziarul Courierul Europei a reluat aceleaşi calomnii pe care ele le conţineau.
37. Negociatorul nu era altul decât Beaumarchais. "Toate exemplarele biografiei Doamnei du Barry fură arse în cuptor de cărămizi în mprejurimile Londrei; nu s-a economisit (iertat) decât un singur exemplar. Foile fuseseră rupte în două jumătăţi: Beaumarchais ţinea (păzea) una iar Morande pe cealaltă. Dacă lucrarea reapărea contrat va fi lovit de nulitate. Acesta a fost (fu) straniul târg prin care trecea Beaumarchais." Paul Robiquet – Théveneau de Morande, studiu asupra secolului al XVIII-lea, Paris, 1882, p. 46.
38. Acest document este cunoscut sub numele de "Scrisoare către poporul francez". Cagliostro indica aici pe baronul de Breteuil, ministru al casei Regelui ca persscutor al său: *"Regele este bun de plâns (compătimit) având aşa (asemenea) miniştri. Aud vorbindu-se de Baronul de Breteuil, persecutorul meu. Ce am făcut eu acestui om? De ce mă acuză el? De a fi iubit de Cardinal? De a-l iubi la rândul meu? De a nu-l fi abandonat? De-a avea buni prieteni pretutindeni pe unde eu am trecut? De a cîuta adevărul, de a-l spune, de a-l apăra, când Dumnezeu mi-a dat ordin în acest sens dându-mi (oferindu-mi) în acelaşi timp şi ocazia? De a ajuta,*

de a alina (uşura), de a consola omenirea suferindă, prin pomenile mele, prin remediile (leacurile) mele, prin sfaturile mele? Iată cu tote acestea (totuşi) toate crimele mele! Mi s-a s-a făcut pentru asta o reclamaţie (petiţie) de a mă atenţiona? Aceasta mi-a revenit. Singulară înfrângere!"

39. Acestea sunt ironii foarte fine.

40. 999 – a 9 zi din luna a 9-a (noiembrie, în epocă, noiembrie se nota 9 = neuvebre) la orele 9. În plus, Morande era născut la 9 noiembrie.

41. Cagliostro – Scrisoare către poporul englez, pp. 43-45.

42. Cagliostro – Scrisoare către poporul englez, pp. 58-59.

Capitolul VII. Ultimul proces al Inchiziţiei

1. Scrisoarea lui Sigismond Wieldermett către Sarasin nr. 53 din 24 iulie

1788. Cât despre Contesă, a părăsi liniştea din Rockhalt era ultimul lucru pe care ea şi l-ar fi dorit: *"Contesa şi doamna Carard (care o însoţea la Aix-les-Bains) vă aduc mii de complimente, în primul rând fiind bolnavă de tristeţea de a pleca, , aceasta dvs. puteţi a o crede, deoarece eu am aprofundat problema."*, ibid.

2. Scrisoarea lui de Sigismond Wieldermett către Sarasin nr. 52 din 17 iulie 1789.

3. Imperatorul Joseph al II-lea, fratele Mariei-Antoneta, i-a reproşat într-o scrisoare de a fi găzduit la Trente *"pe unul dintre cei mai periculoşi agitatori din întreaga Europă. "*.

4. Georges-Louis Phélypeaux d'Herbault, rudă a Marii Maestre a Lojei Mamă de Adopţiune din Paris, Doamna de Flamarens (Elisabeth Olympe Félicité Louise Armande du Vigier de Saint Martin, 1752-1835, soţia marchizului general de Grossolles de Flamarens. Ea era de asemeni metresa contelui d'Artois, viitorul rege Charles al X-lea, cu care ea avea o fiică, Charlotte).

5. Viaţa lui Cagliostro (Compendio), p. 112.

6. Arhivele Ministerului afacerilor externe, Roma, Corespondenţă politică, scrisoare din 5 augustt 1789.
7. Marchiza Vivaldi este cea căreia Cagliostro i-a spus într-o zi: "Ce păcat că dvs. nu sunteţi discretă, dvs. aţi fi putut fi divinitatea noastră. ". (Che peccato che non siate segreta!)
8. Avocat al Curţii papale, el a lăsat memoriile despe istoria mai multor papi, de la Clément al XIV-lea până la Grégoire al XVI-lea. A pus în discuţie autenticitatea acestei povestiri despre şedinţa de laVilla Malta, îndeosebi din cauza faptului că aceste memorii au fost publicate în 1800. Dar o scrisoare a abatelui, datată 12 octombrie 1789 arată că el a scris toate acestea: *"Cagliostro a spus adevărul, în 5 curent, poporul în masă a atăcat pe rege la Versailles. "*
9. După Plutarc, era inscripţia din templul Minervei, asimilată lui Isis zburătoarea: "Eu sunt tot ceea ce a fost, şi ce va să fie. Nici un muritor sau lucru muritor nu a reuşit să-mi ridice voalul până acum (aici).".
10. El făcea parte dintrâo familie ilustră. Fratele său, prinţul Francesco d'Acquino di Caramanico a fost vice rege al Siciliei.
11. Pe drumul înspre Franţa, el trecea prin Roma unde rămâne pentru ceva timp în octombrie 1783.
12. Ordinul Ospitalierilor din Saint Jean din Ierusalim sau Cavalerii de Malta avea membri provenind din 8 zone ale Europei sau 'limbi': Provence, Franţa, Italia, Aragon, Anglia, Germania, Castilia şi Auvergne.
13. p. 100.
14. Déodat de Dolomieu (1750-1801): geolog, al cărui nume fu dat dolomitelor.
15. Eugène Hercule Camille de Rohan-Rochefort (1737-1816). El era văr primar al Marelui Maestru Emmanuel de Rohan. în 1804 el devine Vénérabil al lojei Pacea.
16. Arhivele ministerului afacerilor externe, Roma, Corespondenţă politică, 911, 16 septembrie 1789.

17. Nr. 90, 25 ianuarie 1790.

18. Ei au poposit la Hôtel de la Scalinata din 27 mai până la 28 august, apoi ei luau masa (mâncau) la Casa Mora, iar la 1 octombrie ei se mută iarăşi la Filippo Conti, epitrop al bisericii San Girolamo della Carita, tfoarte catolic şi foarte devotat Bisericii. Familiile Conti şi Mora vor fi citaţi ca martori în proces.

19. Iată ce mărturie depune la proces bona, Enrichetta Rey, : "Ea mi-a povestit plictiselile pe care le avea cu soţul său şi mi-a mai zis că ar fi mai bine dacă aş săpuni scările hotelului pentru ca la sosirea sa acasă, contele să alunece şi să cadă de la înălţime.".

20. Era un capucin de origine elveţiană, el venise la Roma pentru că i se promisese un episcopat în ţinutul su natal, Vaud. Dar s-a tot amânat nominalizarea sa iar spera să vorbească Papei despre această porblemă. În perioada când se afla în Elveţia el avut un vis în care el văzu pe de Cagliostro, pe care niciodată nu-l văzuse în realitateşi o voce (care) îi spuse lui în latineşte: *"tu îl vei cunoaşte la Roma"*.

21. Se pare că el era ex-soţul unei surori a Sarafinei. Cum întreaga familie Feliciani apărea în proces şi nu se găseşte nici o referinţă despre această soră, s-a dedus că la vremea procesului, ea era decedată. A fost prezentat adesea Carlo Antonini ca amant al Sarafina, dar nici o probă în acest sens. Giuseppe Fereti şeful Vămii, este singurul care a declarat că-l avertizase pe de Cagliostro că "*soţia sa cu Antonini l-a denunţat la Sfântul Oficiu, pentru a se putea bucura de libertatea sa.".*

22 Pamfletul Inchiziţiei ascunde faptul că era vorba de de Carlo Antonini şi de agentul papal Matteo Berardi. Viaţa lui de Cagliostro p. 119-120.

23. Scrisoarea nr 60, octombrie 1788.

24. Cagliostro declara la proces că "ura pe care această famile i-o purta venea din speranţa lor secretă de a intra în posesia averii sale. "

25. Dar, la fel ca pentru Papa Pius alVI-lea, având în vedere că el era născut la un 27 decembrie. "Masonii de rând, au obiceiul de a lua ca patron pe Sfântul Ioan Baptistul şi de celebra sărbătoarea sa. Cagliostro, în ritul său, a înfiinţat sărbătoarea de Sfântul Ioan Evanghelistul, şi este exact ziua în care el a fost pus în închisoare la Roma. Motivul său, pentru a adopta această sărbătoare, era, aşa cum a spus el, marea afinitate care exista între apocalipsă şi luccrările ritului său." (Viaţa lui Cagliostro).

26. *"Sanctitatea Sa a vrut să intervină personal, ceea ce este fără exemplu de multă vreme."*. Scrisoarea cavalerului Damiano de Priocca, ministru de Sardegne la curtea din Roma.

27. În numărul său din 2 ianuarie 1790.

28. p. 284.

29. Philippe Auguste Hennequin (1763-1833) – pictor, elev al lui David.

30. Este vorba, îndeosebi, de bula *In eminenti* dată de Clement al XII-lea în1739, publicată cu numele secretarului său cardinalul Firrao (Bando Firrao în italiană). Ea ordona: *"Toţi care vor cuteza (îndrăzni) să organizeze sau înfiinţeze societăţi masonice, reuniuns sau congregaţiuni, la fel ca şi toţi cei, în acest scop vor da sfaturi, ajutor sau alte favoruri (ca oferirea de caselor sau alte locuri pentru reuniuni masonice)vor fi pedepsiţi la moarte de manieră ireversibilă fără nici o speranţă de a fi graţiaţi."*. Benoit al XIV-lea reluă bula Bando Firrrao în 1751. Dar aceasta nu nu mai fusese pusă în aplicare până la Cagliostro.

31. Scrisoarea lui de Bernis către Montmorin, 3 februarie 1790.

32. De conflictul dintre Caglisotro şi franc-masonerie se cunoştea din timpul Congresului Filaleţilor.

33. Chiar este de-a dreptul bizar a invoca ca martor opinia (vocea) publică.

34. În Biblie (Cartea lui Judith), tânăra văduvă Judith evită invazia asiriană seducând şi decapitând pe generalul Holofern care ameninţa poporul ei.

35. Este adevărat că, chiar, în faţa inchizitorilor Cagliostro declara: “pentru un adevărat catolic, nici procesiunile, nici penitenţele nu sunt sont necesare. “

36. Inchizitorii au luat toată această acuzaţie ca pe o probă *“că avusese totdeauna o aversiune pentru imaginile sacre.”.*

37. ?Biblioteca din Roma, Interogatoriile lui Cagliostro.

38. În perioada interogatoriilor inchizitorii au numit-o pe tot timpul pe Sarafina “denunţătoare”. Cagliostro nu trebuia să uite că soţia sa era cea care l-a denunţat. În ceea ce-l priveşte, Cagliostro cerea în permanenţă inchizitorilor să o interogheze pe soţia sa a supra a unui sau altui subiect, pentru ca ea astfel să poată confirma ceea ce el declara.

39. Nu trebuie să uităm ceea ce Vanetti nota la Roveretto : “Atunci când el întorcea înapoi mulţimea bolnavilor săi la terminarea audienţţelor sale, el ridica braţele sale şi făcea semnul crucii. Iar, la fel când soldatul care bolnav, la pat, timp de 5 luni, venit la el şi se aruncă la picioarele sale, vindecat şi recunoscător, el îi spuse acestuia: Pentru ce îmi mulţumeşti mie? Mergi la bisrică, când preotul ţine slujba, şi mărturiseşte (confesează̆te) acolo că Dumnezeu te-a vindecat de maladia ta. Iar din cauza aceasta se spunea: Vedeţi, nu numai că el este un creştin, dar el este chiar un catolic.”.

40. Este o formă cultă de a vorbi despre tortură.

41. Este omul despre care Cagliostro spunea: “Eu îl am pe Sarrasin la Bâle care îmi va da toată averea sa dacă eu i-aş cere asta

42. Cagliostro răpunse acestuia că : “Îmi este greu să înţeleg această evidentă contradicţie, atee et deistă în acelaşi timp.”

43. El este cel care tras toate sforile pentru arestarea lui Cagliostro, el era şeful lui de Berardi şi juca rolul de secretar al acestui tribunal.

44. Să ne amintim ce mare importanţă acorda Cagliostro igienei personale. Cât a stat la Bastilia el îşi schimba zilnic cămaşa.

45. Este o marinată de vită în vin roşu, preparată îndeosbi la Roma în acea perioadă.

46. Nu trebuie să uităm că în momentul arestării Inchizitorii au luat toţi banii, toate bijuteriile şi bunurile ce se aflau în casă lui de Cagliostro care trecea ca fiind un oarecare foarte bogat om.

47. Cagliostro declara în faţa Inchizitorilor: "În acest oraş (Roma) eu m-am îndrăgostit de Serafina care frecventa casa napoletanei din Calea grotei. Eu am rămas cu ea în scopuri neonorante şi eu am sfârşit prin a o păstra pentru mine ca soţie." Inchizitorii i-au făcut lui observaţia: "Curtea şi tribunalul pretind că dvs. nu aţi ţinut-o numai ca soţie, ci v-aţi şi căsătorit cu ea. Documentele pe care noi le deţinem confirmă că v-aţi căsătorit cu ea la 20 aprilie 1768. La aceste examene de conştiinţă Serafina a afirmat că dvs. Aţi instigat-o cu ameninţări şi forţări (seducţii) de a se prostitua." Cagliostro: "Eu califc ca nelumeşti aceste calomnii murdare. Documenele din posesia dvs. sunt nişte imposturi. Adevărul este că Serafina este insaţiabilă în materie de sex.".

48. Procesul Sfintei Inchiziţii cu de Cagliostro (Il processo della Santa Inquisizione a Cagliostro.).

49. Marc Haven (în premieră), Pier Carpi, Raffaele de Chirco.

50. La Paris, în perioada Afacerii colierului, poliţia luase în mâinile sale toate hârtiile lui Cagliostro: ei trebuiau să găsească pemisele care îi serveau lui drept paşaport, un act de botez sau un act de căsătorie, în fine, un document prin care identitatea sa era marcată. Iar dacă pe aceste hîrtii era scris Joseph Balsamo, ei puteau utiliza acest argument imbatabil în momentul în care se va vorbi de identitatea lui Balsamo Cagliostro. Ei nu au făcut-o însă, preferând să joace farsa cu dosarul de trecere prin Paris a lui Balsamo. Este aceeaşi atitutide ca cea aplicată de inchizitori care vor evita o confruntare între Cagliostro şi familia Balsamo.

51. Despre acest guvernator Cagliostro nota pe un zid al celulei acest joc de cuvinte în latină: "Sempronio fu întotdeauna

Sempronio” (“Sempronio fut semper Sempronio”). Scrisoarea se găseşte în Arhivele din Pesaro, Fondul Metaurense.

52. Toate aceste simptomeo puteau foarte bine indica o otrăvire.

53. Arhivele din Vatican, seria Vescovi (Episcopi), registrele corespondenţelor Secretariatului de stat asupra episcopilor şi prelaţilor, tom 369. foaia 91, v 92.

54. Arhivele din Pesaro, foaia 8718.

55. Vescovi, tom 369. foaia 120 v 121.

56. *Tezaurul*, era o încăpere foarte umedă, situată la baza fortăreţei unde ducii de Montefeltro păstrau altădată aurul şi bijuteriile.

57. Era o modalitate terapeutică sau o manieră de a evita o otrăvire?

58. Corespondenţa dintre Zelada şi Sempronio. Este singura notă care urmează acestei scrisori aflată în arhive, anuntând moartea lui Cagliostro.

. 59. Armatele lui Napole vor intra în Roma şi Papa va fi exilat. Pentru Cagliostro era încă o profeţie ce se împlinea

60. La fel este şi pentru Sarafina, căreia i s-au pierdut completamente urmele după arestare. Se spune că ea a murit de tisteţe (inimă rea), în couventul său, un an înaintea soţului său, în 1794.

În loc de încheiere

Sincere şi cordiale mulţumiri pentru ajutorul şi sprijinul nepreţuit de care ne-am bucurat,

Domnului Ovidiu Brazdău – Editorul şi administratorul site-lui "Cătălina Niţă Remember" http://catalina-nita-remember.blogspot.ro/ - *prietenul de suflet al fiicei noastre* de a-şi fi asumat publicarea acestui dificil şi nepărtinitor manuscris special, rod al unui indelungat şi anevoios, plurivalent travaliu de cercetare istoric-literar ştiinţifică.

Mulţumim totodată întregii sale echipe şi tuturor colaboratorilor.

Domnului Philippe Collin - Corectorul manuscrisului ESEU literar-istoric scris în limba franceză de o entuziastă româncă francofonă. Pentru frumoasa lecţie de limbă franceză - şi de modestie. Pentru grija meticuloasă pe care a acordat-o creării şi realizării acestei opere speciale, ca şi pentru prietenia sa faţă de sufletele iubitoare de adevăr.

În mod cu totul special mulţumim cu recunoştinţă în numele autoarei norocosului fericit Punct de Sprijin acordat…

Mulţumim pentru toate punctele de vedere/revizuire binevoitor exprimate vis-a-vis de manuscris şi editare, pentru toate pertinentele sugestiii de care această carte a beneficiat din plin.

Omagiem prin publicarea postumă a acestei cărţii a fiicei noastre grandoarea culturii franceze.

Şi, în sfârşit, exprimăm sincera noastră dorinţa pe care o dăruim cu plăcere voinţei dumneavoastră, tuturor eventualilor ei cititori:

“Fie ca pacea să fie întotdeauna cu noi oamenii, cu noi toţi şi cu noi toate, pretutindeni în lume!”

12 Iulie 2013, Constanţa, România,

Părinţii Cătălinei, Mariana şi Gică Niţă.

Despre autor

CĂTĂLINA NIȚĂ

CĂTĂLINA NIŢĂ, născută 23 Februarie 1977 în Constanţa România, decedată in Saint Germain Laval (Loire) France. la 03 iunie 2011 în circumstanţe incomprehensibile, neelucidate încă.

STUDII
1995-1999: Universitatea Bucureşti, Facultatea de Sociologie, Psihologie, Pedagogie, Secţia Psihologie.
1999-2000: Universitatea Bucureşti, Facultatea de Psihologie şi Ştiinţele Educaţiei, *Master Psihoterapie şi Psihodiagnostic*.

EXPERIENŢĂ PROFESIONALĂ
Feb.2000 – Mai 2008: BRD - Groupe Société Generale, Direcţia Resurse Umane, Compartimentul Recrutare şi Formare Profesională

Sept.1999 – Feb. 2000: Psiholog. Cabinetul psihologic "Psyhelp"Bucuresti:
· psihoterapie şi consiliere; · evaluare şi testare psihologică (realizarea evaluării psihologice a personalului de conducere MC Donald's Romania).

Noiembrie 1996 - Iulie 1998: Spitalul Gh. Marinescu, Sectia 7, Psihoterapeut în formare sub supervizarea prof. univ.dr. Irina Holdevici.

Oct. 1998 – Feb. 2001: Psihoterapeut, Centrul de sănătate RATB..

1997: Participant la programul iniţiat de fundaţia Soros pentru copii cu dificultăţi intelectuale şi emotionale din cartierul Ferentari.

ALTE CURSURI SI CALIFICARI :
1997-1999: Formare în psihoterapie experenţiala - Societatea de Psihoterapie Experienţiala Română (SPER) nivelurile I si II.
1999: Formare în somatoterapie, România.
Iulie - Decembrie 2010: Formare Franţa AFPA – Centre de Lyon-Vénissieux obţinând la 09/12/2010 “Titre professionnel de Assistante de Ressource Humaines”.

În loc de postfaţă

Am fost nevoit, forţat de tragicele împrejurări ce ne-au fost hărăzite nouă, părinţilor ei odată cu aflarea decesului bizar, subit intervenit în Franţa al unicului nostru copil, să continui munca începută de autoare, să traduc personal manuscrisul şi să redactez cartea ei începută la Bucureşti în 2008[343] [şi terminată în ianuarie-februarie 2011 în Saint Germain Laval (Loire) France, unde locuia, fără să fi apucat să şi fixeze numele definitiv al manuscrisului său în limba franceză].

Eu, tatăl Cătălinei m-am încrâncenat a-l traduce cât mai fidel din franceza veche în care erau redactate şi reproduse cu fidelitate scrisori şi documentele autentice ale vremii, căutând a nu altera cumva sensurile, Esenţa şi nuanţele originare ale surselor documentare şi a pastra exact – întocmai - şi a conserva astfel parfumul arhaic - originar şi original - al textelor documentarului întocmit de pasionata româncă Cătălina Niţă.

Pentru cei ce vor avea ocazia, bunăvoinţa, curiozitatea şi mai ales răbdarea de a parcurge paginile acestei cărţi – laborios documentar istoric-literar - v-aş ruga respectuos a reţine şi a remarca încă de la începutul lecturii imparţialitatea autoarei cercetător-documentarist în redarea veridicităţii autentic nealterate

[343] Prezenţa sa ca documentarist este înregistrată în bibliotecile europene pe care le frecventa sistematic în demersurile sale din perioada 2007-2011. De exemplu, în 2008 la Neuchâtel Franţa, Biblioteca Publică şi Universitară (« Ville de Neuchâtel – Bibliothèque et Musées 2008 –Fonds Isabelle de Charrière):
[PDF] Bibliothèque publique et universitaire Adobe PDF Bibliothèque publique et universitaire Conseil de fondation Avec le changement de législature, le Conseil communal a nommé Mme Françoise Jeanneret, *bpun.unine.ch/pdf/rapport_annuel_2008.pdf/*pg.30: Bibliothèque publique et universitaire Ville de Neuchâtel – Bibliothèques et Musées 2008 (Pg.30): Chercheurs ayant travaillé sur des fonds manuscrits ou anciens de la BPUN
Fonds Isabelle de Charrière: Calame, Caroline (La Chaux-de-Fonds: Exposition Isabelle de Charrière à la Fondation des Moulins souterrains, Col-des-Roches) ; Cossy, Valérie (Lausanne: Conférence sur Isabelle de Charrière); Henry, Jacques (La Chaux-de-Fonds: Airs et Romances); Nita, Catalina (Bucarest: Le comte Cagliostro).

a poziţiilor antagonice ale eroului-martir al cărţii - Cagliostro - pe de o parte, neantizat de autorităţile vremii (Guvernul şi Parlamentul Francez, autorităţile franceze, autorităţile statale italiene, Biserica catolică) şi mai ales Papalitatea şi inchiziția Romei - pe de cealaltă parte - care, în cele din urmă, îl vor şi condamna la moarte .....

Gică Niţă, Tatăl Autoarei,
01 august 2013, Constanţa.